ખુત્બાતે
સીરતે તય્યિબહ
સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ

خطباتِ سیرتِ طیبہ صلی اللہ علیہ وسلم

અઝ

મુફ્તી મુહમ્મદ સલમાન સાહબ મન્સૂરપુરી

ખાદિમે ફિકહ વ હદીસ જામિઅહ કાસમિયહ મદ્રસા શાહી મુરાદાબાદ

• પ્રકાશક •

નુરાની કુતુબખાના

રેલ્વે સ્ટેશનની સામે, મેઈન બજાર,

મુ. પો. છાપી, જિ. બનાસકાંઠા, પીન - ૩૮૫૨૧૦

ફોન નં. : (૦૨૭૩૮) ૨૭૦૧૧૨

ખુત્બાતે સીરતે તય્યિબાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ

خطبات سیرتِ طیبہ صلی اللہ علیہ وسلم

સરવરે આલમ હઝરત મુહમ્મદ મુસ્તફા સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકી મુબારક સીરત પર મુસ્તનદ બયાનાતકા મજમૂઆ

❖ અઝ ❖

મુફતી મુહમ્મદ સલમાન સાહબ મન્સૂરપુરી
ખાદિમે ફિકહ વ હદીસ જામિઅહ કાસમિયહ મદ્રસા શાહી મુરાદાબાદ

❖ લિપ્યાંતર ❖

(મૌલવી) સુલેમાન મજાદરી

પ્રકાશક

નુરાની કુતુબખાના
રેલ્વે સ્ટેશનની સામે, મેઈન બજાર,
મુ. પો. છાપી, જિ. બનાસકાંઠા, પીન - ૩૮૫૨૧૦
ફોન નં. : (૦૨૭૩૯) ૨૭૦૧૧૨

અમારી બીજી કોઈ પણ જગ્યાએ શાખા નથી

પ્રકાશકના બે બોલ

દુનિયાકે તમામ ઈન્સાનોંકે લિયે હઝરત મુહમ્મદ મુસ્તફા સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકી પાકીઝા ઝિંદગી નમૂના ઔર આઈડિયલ હૈ. ઈસી લિયે ઉલમાએ કિરામને સીરતકે ઉનવાન પર હજારોં કિતાબેં મુખ્તલિફ ઝબાનોંમેં લિખ્ખી હૈં.

ઈસી સિલસિલેમેં હઝરત મુફતી સલમાન મન્સૂરપુરીકી સીરતે તય્યિબહકે મૌઝૂઅ પર યે એક કિતાબ હૈ જો આપકે હાથોંમેં હૈ.

યે કિતાબ સીરતકે ઉનવાન પર હઝરત મૌલાનાકી દસ (૧૦) તકરીરોં ઔર ખુત્બાતકા મજમૂઆ હૈ જિસમેં ઉનહોંને તરતીબસે હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકી પૈદાઈશસે લેકર આપકી વફાત તકકી સીરતકો અપની તકરીરોં ઔર ખુત્બાતમેં બયાન ફરમાયા હૈ. ઈસમેં આપને સીરતકે મુતઅલ્લિક મશ્હૂર ઔર જરૂરી બાતોંકો આસાન અંદાઝમેં મુખ્તસર તૌર પર બયાન કિયા હૈ.

યે બયાનાત ચૂંકે કિતાબી શકલમેં ઉર્દૂ ઝબાનમેં થે. લિહાઝા હમને જરૂરી સમઝા કે ઈસે ગુજરાતી લીપીમેં શાએઅ કિયા જાએ. તાકે ગુજરાતી જાનનેવાલોંકા બહોત બડા તબ્કા ઈસસે મહેરૂમ ન રહે. ઔર સીરતે તય્યિબહસે ફાઈદા ઉઠાએં.

દુઆ હૈ કે અલ્લાહ તઆલા હમ સબકો ઈસસે ફાઈદા ઉઠાનેકી તૌફીક અતા ફરમાવે. ઔર હમારી ઈસ મહેનતકો કબૂલ ફરમાવે. આમીન!

મૌ. સુલેમાન મજાદરી

નુરાની કુતુબખાના

મુ.પો. છાપી.



રસૂલે રહમત

સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ

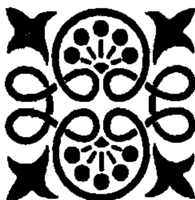
અઊઝુબિલ્લાહિ મિનશ્શૈતા નિર્રજીમ

બિસ્મિલ્લા હિર્રહમા નિર્રહીમ

લકદ્ જાઅકુમ્ રસૂલુમ્ મિન્ અન્ફુસિકુમ્ અઝીઝુન્ અલૈહિ મા અનિત્તુમ્ હરીસુન્ અલૈકુમ્ બિલ્ મુઅ્મિની-ન રઊફુર્રહીમ.

(સૂ. તૌબહ : ૧૨૮)

તર્જુમા : તુમહારે પાસ તુમહીંમેંસે એક રસૂલ તશરીફ લાએ હૈં, ઉન પર તુમહારી તકલીફ ભારી હૈ, ઔર વો તુમહારી ભલાઈકે હરીસ હૈં, ઔર ઈમાનવાલોં પર નિહાયત શફીક ઔર મહેરબાન હૈં.



بِسۡمِ اللّٰہِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِیۡمِ

ખુદારા મુઝે કિયામતમેં રૂસ્વા મત કરના

સુનને ઈબ્ને માજામેં હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને મસઊદ (રદિ.) કી રિવાયત હૈ કે નબીએ અકરમ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને હજ્જતુલ વિદાઅકે મૌકા પર અરફાતકે મૈદાનમેં જો ખિતાબ ફરમાયા, ઉસકે અખીરમેં યે રોંગટે ખડે કર દેનેવાલે અલ્ફાઝ ભી થે :

અલા વ ઈન્ની ફરતકુમ્ અલલ્ હૌઝિ વ ઉકાષિરુ બિકુમુલ્ ઉમ-મ ફલા તુસવ્વિદૂ વજ્હી, અલા વ ઈન્ની મુસ્તન્કિઝુન્ ઉનાસંવ્ વ મુસ્તન્કિઝુમ્ મિન્ની ઉનાસુન્ ફઅકૂલુ : યા રબ્બિ ઉસૈહાબી ફયકૂલુ : ઈન્નક લા તદ્રી મા અહ્દષૂ બઅ્દક.

(સુનને ઈબ્ને માજા ૨૧૯, કિતાબુલ મનાસિક હદીસ : ૩૦૫૭)

તર્જુમા : ખબરદાર હો! મૈં હૌઝે કૌસર પર તુમહારા મુન્તઝિર રહૂંગા ઔર તુમહારે ઝરીઆસે દૂસરી ઉમ્મતોં પર ફખ્ર કરૂંગા, ઈસ લિયે તુમ (બદ અમલી કરકે) મેરા ચેહરા સિયાહ મત કરના (યાની મુઝે રૂસ્વા મત કરના) કાન ખોલકર સુન લો! કે હૌઝે કૌસરમેં કુછ લોગોંકો છાટૂંગા ઔર કુછ લોગ મુઝસે અલગ કિયે જાએંગે, તો મૈં કહૂંગા કે અય રબ! યે તો મેરે સાથી હૈં, તો અલ્લાહ તઆલા ફરમાએંગે કે આપકો નહીં મા'લૂમ કે ઈનહોંને આપકે બાદ ક્યા ક્યા નયે કામ કિયે હૈં. (યાની બિદઆત ઔર બદઅમલીમેં મુબ્તલા રહે, ઈસ લિયે યે જામે કૌસર પીનેકે લાઈક નહીં).



بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

પેશ લફ્ઝ

નહ્‌મદુહૂ વ નુસલ્લી અલા રસૂલિહિલ્ કરીમ, અમ્મા બા'દ!

યે ઝર્રએ બે મિકદાર અર્ઝ ગુઝાર હૈ કે અરસાસે યે ખ્વાહિશ થી કે મોહસિને ઈન્સાનિયત ફખ્રે દો આલમ, સરવરે કાઈનાત, સય્યિદુલ અવ્વલીન વલ આખિરીન, સય્યિદના વ મૌલાના હઝરત મુહમ્મદ મુસ્તફા સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકી પાક સીરતસે મુતઅલ્લિક બિત્તરતીબ કુછ મઝામીન મુરત્તબ કરનેકી સઆદત હાસિલ કી જાએ, મગર તબ્ઈ તસાહુલ (સુસ્તી) ઔર લૈતો લઅલ (ટાલ મટોલ) કી પુખ્તા આદત બરાબર ઈસ આરઝૂકી તકમીલમેં હારિજ બની રહી.

મગર અલ્લાહકી શાને રહમત કે ગુઝિશ્તા સાલ મુરાદાબાદમેં નઈ તા'મીર શુદા શાનદાર ઔર પુર રોનક "મસ્જિદે ઈબ્રાહીમી મોહલ્લા કિસરોલ હઝીરહ" મેં યકુમ તારીખ ૧૦, રબીઉલ અવ્વલ સન હિજરી ૧૪૩૧, ખુત્બાતે સીરત પ્રોગ્રામ" મેં અહકરકો રોઝાના એક ઘંટા મુરત્તબ તૌર પર સીરતે તય્યિબાકે ઉનવાન પર બયાન કરનેકા શર્ફ હાસિલ હુવા. હર દિનકે બયાનકે લિયે અહકર સીરતકી મુખ્તલિફ જદીદ કદીમ (નઈ પુરાની) કિતાબોંકા મુતાલઆ કરકે મુખ્તસર નોટ તૈયાર કરતા થા. ઔર ઉનહીકી રોશનીમેં મઅરૂઝાત પેશ કી જાતી થીં.

પ્રોગ્રામકે બાદ અઝીઝ મુકર્રમ મૌલવી મુહમ્મદ અસજદ સાહબ કાસમી મુઝફ્ફર નગરી સલ્લમહૂ, જો ઈલ્મી તેહરીરી કામોંમેં અહકરકે બડે મુઆવિન હૈં. ઉનહોંને ઝાતી દિલચસ્પીસે બડી તુન્દ હીકે સાથ કમ્પ્યૂટરમેં ટેપકી મદદસે સારે બયાનાત ટાઈપ કર દિયે. ઈરાદા થા કે ઉન બયાનાત પર નઝરે સાની, ઈઝાફા ઔર હવાલોંકા કામ કરકે ઉસે કાબિલે ઈશાઅત બનાયા જાએગા, લેકિન આજકલમેં પૂરા સાલ ગુઝર ગયા ઔર ઉસ મુસવ્વદહકો ઉઠાકર દેખનેકી ભી તૌફીક ન હુઈ.

યહાં તકકે "ખુત્બાતે સીરત પ્રોગ્રામ" સન હિજરી ૧૪૩૨ કી તારીખં બિલકુલ કરીબ આ ગઈ, તો મુસવ્વદહ નિકાલા ગયા, ઔર દિન રાત એક કરકે મુમકિના હદ તક તસ્હીહ ઔર હવાલે લગાનેકા એહતિમામ કિયા ગયા, ઔર ઈસ કામમેં અઝીઝમ મોલવી મુફતી અબ્દુલ હક રસૂલપુરી, ઔર અઝીઝમ મૌલવી સૈયદ અબૂબક્ર સિદ્દીક મન્સૂરપુરી સલ્લમહૂને કાફી તઆવુન કિયા, જિનકી મહેનતસે યે ઉજાલએ નાફિઆ પેશ કિયા જા રહા હૈ.

ઈસ મજમૂઆકે બારેમેં નીચેકી વઝાહતેં પેશે નઝર રખના જરૂરી હૈં:

(૧) : યે બાકાઈદા તાલીફ નહીં હૈ, બલ્કે બયાનાતકા મજમૂઆ હૈ, ઈસ લિયે ઉસમેં ખિતાબી ઉસ્લૂબ ઝિયાદા નઝર આએગા.

(૨) : ચૂંકે રોઝાના બયાનકા વક્ત મહેદૂદ થા, ઈસ લિયે સીરતકે તમામ વાકિઆતકા ઈહાતા મુમકિન ન થા, ઈસ બિના પર સિર્ફ જરૂરી ઔર મશહૂર બાતોંકો હી આમ ફહમ અંદાઝમેં પેશ કરનેકી કોશિશ કી ગઈ હૈ.

(૩) : ઐન ઈમ્કાન હૈ કે કુછ અહમ બાતેં છૂટ ગઈ હોં યા બાઝ જગહોં પર પઢનેવાલે મઝામીનમેં તિશ્નગી મહેસૂસ કરેં, તો ઉસકી વજહ ભી વક્તકી કમી રહી.

(૪) : ચૂંકે બયાનકે મુખાતબ અકસર અવામ થે, ઈસ લિયે ઈલ્મી ઔર દકીક (બારીક) બહસોંસે જાનબૂઝકર એ'રાઝ કિયા ગયા હૈ.

(૫) : બયાનસે પેહલે જિન કિતાબોંકો મુતાલઆમેં રખ્ખા ગયા થા, હવાલે દર્જ કરતે વક્ત સિર્ફ ઉનહીં પર ઈકતિફા નહીં કિયા ગયા, બલ્કે દૂસરી કિતાબોંકે હવાલે ભી શામિલ કિયે ગયે હૈં, ફિર ભી જલ્દીકી વજહસે હર જુઝવ પર હવાલા દર્જ નહીં કિયા જા સકા.

(૬) : વાકિઆતકે ઝિમનમેં ઈરશાદ ઔર હિદાયત ઔર ફવાઈદ ઔર મઆરિફકી તરફ હલ્કે અંઝાદમેં રેહનુમાઈ કર દી ગઈ હૈ, તાકે પઢનેવાલેકી ઝહનસાઝીમેં સહૂલત હો.

બહરહાલ અબ યે હકીરસી કોશિશ સઆદત સમઝતે હુએ કારિઈનકી

ખિદમતમેં પેશ હૈ, બિલાશુબહ યે અલ્લાહ તઆલાકા ફઝલ, સરવરે આલમ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકી બરકત, હઝરાતે અસાતિઝએ કિરામકી તવજ્જુહાતે આલિયા ઔર હઝરાતે વાલિદૈન માજિદૈનકી સહરગાહી દુઆઓં હીકા સમરહ હૈ કે અહકર ઈસ ખિદમતકે લાઈક હુવા, વરના તો અહકર તો કલ ભી નિકમ્મા થા ઔર આજ ભી નિકમ્મા હૈ. કારિઈનસે ગુઝારિશ હૈ કે મુતાલઆકે દૌરાન અગર કોઈ લફઝી યા મઅનવી ગલ્તી નઝર આએ, તો જરૂર મુત્તલેઅ ફરમાએં, અહકર મશ્કૂર હોગા.

જનાબ અલ્હાજ મુહમ્મદ નસીબ સિદ્દીકી સાહબ મુતવલ્લી "મસ્જિદે ઈબ્રાહીમી" કિસરોલ, જો એક દર્દમંદ, ઈલ્મ દોસ્ત ઔર સાહિબે ખેર શખ્સ હૈં, બહોત શુક્રિયાકે મુસ્તહિક હૈં કે ઉનકી ખાસ તવજ્જોહસે મસ્જિદે ઈબ્રાહીમીમેં હર સાલ "ખુત્બાતે સીરત પ્રોગ્રામ" મુન્અકિદ હોતે હૈં, ઔર અવામ ઔર ખવાસ ઉલમાએ કિરામકી ઝબાની સીરતે તય્યિબહસે આગાહ હોતે હૈં, ઔર ઉસ વક્ત યેહી પ્રોગ્રામ ઈન ખુત્બાતકી ઈશાઅતકા સબબ બન ગયે હૈં, ફલ્હમ્દુ લિલ્લાહિ અલા ઝાલિક.

ઈસી તરહ રફીકે મુકર્રમ જનાબ મૌલાના મઅઝુદ્દીન અહમદ કાસમી નાઝિમે ઈમારતે શરઈય્યા હિંદ દેહલી ઔર જનાબ અલ્હાજ મુહમ્મદ નાસિર સાહબ માલિક ફરીદ બુક ડિપો દેહલીકા ભી અહકર મશ્કૂર હૈ કે ઉનહોંને છપવાનેકે મરાહિલ બહોત જલ્દ તય કરનેમેં તઆવુન ફરમાયા, ફ જઝાહુમુલ્લાહુ તઆલા અહસનુલ જઝા.

દુઆ હૈ કે અલ્લાહ તઆલા ઈસ હકીરકી કાવિશકો કુબૂલ ફરમાએં, ઔર આખિરતમેં પૈગંબર અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામકી શફાઅત ઔર રફાકતકા ઝરીઆ બના દેં, આમીન.

ફકત વલ્લાહુલ મુવફ્ફિક

અહકર મુહમ્મદ સલમાન મન્સૂરપુરી ગુફિરલહૂ

ખાદિમે ફિકહ વ હદીસે નબવી શરીફ

જામિઆ કાસમિયહ મદ્રસા શાહી મુરાદાબાદ

૧/૩/૧૪૩૨ સન હિજરી

❋ ખુત્બાતે સીરતે તય્યિબહ ❋

ફેહરિસ્ત

મઝમૂન — **સફા**

(૧) ખાનદાની પસે મંઝર

મઝમૂન	સફા

(૨) શાનદાર બચપન, પાકીઝા જવાની

મઝમૂન	સફા

(૩) વહીકી ઈબ્તિદા, દઅવતકા આગાઝ

મઝમૂન	સફા

મઝમૂન	સફા

(૪) મોઅજિઝાતે નબવી સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ

મઝમૂન	સફા

(૫) મક્કી ઝિંદગીકે અહમ વાકિઆત

(૬) બૈઅતે અન્સાર ઔર હિજરતે મદીના

મઝમૂન	સફા

(૭) મદની ઝિંદગીકી ચંદ ઝલકિયાં

મઝમૂન	સફા

(૮) સર બુલંદીકા સફર જારી રહા

(૯) સુલહે હુદૈબિયા, ફત્હે મક્કા

મઝમૂન | સફા

(૧૦) મકસદે બેઅસતકી તકમીલ







(૧)

ખાનદાની પસે મંઝર





અલ્હમ્દુ લિલ્લાહિ નહ્મદુહૂ વ નસ્તઈનુહૂ વ નસ્તગ્ફિરુહૂ વ નુઅ્મિનુ બિહી વ નતવક્કલુ અલૈહ, વ નઊઝુબિલ્લાહિ મિન્ શુરૂરિ અન્ફુસિના વ મિન્ સય્યિઆતિ અઅ્માલિના, મંય્યહ્દિહિલ્લાહુ ફલા મુઝિલ્લ લહૂ, વ મંય્યુઝ્લિલ્હુ ફલા હાદિય લહૂ, વ નશ્હદુ અલ્લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહુ વહ્દહૂ લાશરીક લહૂ, વ નશ્હદુ અન્ન સય્યિદના વ હબીબના વ સનદના વ શફીઅના વ ઈમામના વ મૌલાના મુહમ્મદન્ અબ્દુહૂ વ રસૂલુહ, સલ્લલ્લાહુ તબારક વ તઆલા અલૈહિ વ અલા આલિહી વ અસ્હાબિહી વ ઝુર્રિય્યાતિહી વ બારક વ સલ્લમ તસ્લીમન્ કષીરન્ કષીરા. અમ્મા બા'દ. ફઅઊઝુબિલ્લાહિ મિનશ્શૈતા નિર્રજીમ. બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્માનિર્રહીમ.

રબ્બના વબ્અષ્ ફીહિમ્ રસૂલમ્ મિન્હુમ્ યત્લૂ અલૈહિમ્ આયાતિક વ યુઅલ્લિમુહુમુલ્ કિતાબ વલ્ હિકમત વ યુઝક્કીહિમ, ઈન્નક અન્તલ્ અઝીઝુલ હકીમ. (સૂ. બકરહ : ૧૨૯)

તમ્હીદ

મોહતરમ હાઝિરીન! હમારે લિયે યે બડી સઆદતકી બાત હૈ કે હમારી ઝિંદગીકે કુછ ઔકાત ઔર લમ્હાત હમારે આકા ઔર મૌલા ફખ્રે દો આલમ જનાબ મુહમ્મદ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ તઆલા અલૈહિ વ સલ્લમકી યાદમેં ગુઝર જાએં, ઔર આપકે તઝકિરેસે હમારે દિલો દિમાગ મા'મૂર હો જાએં, એક ઉમ્મતીકે લિયે ઈસસે બડી સઆદતકી બાત ઔર કુછ નહીં હો સકતી. જબ કિસી ઈન્સાનકો કિસીસે મુહબ્બત ઔર તઅલ્લુક હોતા હૈ, તો ઉસકા ઝિક્ર કસરતસે કરતા હૈ, ઔર જહાં ઉસકા ઝિક્ર હોતા હૈ તો ઉસકી જાનિબ કાન ભી મુતવજ્જેહ હોતે હૈં, ઔર દિલો દિમાગ ભી માઈલ હોતે હૈં. ઝાહિર હૈ કે એક મુસલમાનકે લિયે જનાબે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમસે બઢકર કોઈ ઔર મહેબૂબ નહીં હૈ, ઈસી લિયે "ખુત્બાતે સીરત" કા યે સિલસિલા શુરૂ કિયા ગયા, તાકે હમારે સામને

પૈગંબર અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામકે મુતઅલ્લિક મા'લૂમાત તાઝા હો જાએં, ઔર તરતીબકે સાથ આપકે હાલાત, અખ્લાકે ફાઝિલા ઔર તા'લીમાતે મુબારકા હમારે સામનેસે ગુઝર જાએં.

અંબિયા (અલૈ.) કી બેઅસતકા મકસદ

અલ્લાહ તઆલાને અંબિયા (અલૈ.) કો ઈસ લિયે મબઊસ ફરમાયા, તાકે દુનિયાવાલે ઉનકો અપને લિયે નમૂના ઔર આઈડિયલ બનાએં, તમામ અંબિયા (અલૈ.) ઈસી લિયે દુનિયામેં ભેજે ગયે કે બંદોંકા અલ્લાહ તબારક વ તઆલાસે રાબ્તા મુસ્તહકમ ઔર મઝબૂત કરેં. હમારે ઔર હઝરાતે અંબિયા (અલૈ.) મેં ફર્ક યેહી હૈ કે હમારા બરાહે રાસ્ત તઅલ્લુક અલ્લાહ તઆલાસે વહીકે ઝરીઆ નહીં હૈ, મગર હઝરાતે અંબિયા (અલૈ.) કા રાબ્તા બઝરીઅએ વહી અલ્લાહ તઆલાસે કાઈમ રેહતા હૈ, ઈસી બિના પર અંબિયા (અલૈ.) દુનિયામેં ઈલ્મ હાસિલ કરનેકે લિયે કિસીકી શાગિર્દી ઈખ્તિયાર નહીં કરતે, બલ્કે ઉનકા ઉસ્તાઝ ઔર મુઅલ્લિમ બરાહે રાસ્ત અલ્લાહ તબારક વ તઆલા હોતા હૈ, અંબિયા (અલૈ.) કો જો કમાલાત અતા હોતે હૈં વો બિલા વાસ્તા અલ્લાહ તબારક વ તઆલાકી જાનિબસે અતા હોતે હૈં. ઉનકે બરખિલાફ ઈન્સાનકો જો કમાલાત મિલતે હૈં ઉનમેં બઝાહિર ઉસકી મહેનતકા દખલ હોતા હૈ, આદમી ઈલ્મ સીખેગા, કિતાબ પઢેગા, ઉસ્તાદકે પાસ જાએગા, ફનકારકે પાસ જાએગા, મહેનત કરેગા તો સીખ જાએગા, લેકિન અલ્લાહ તઆલાને અંબિયા (અલૈ.) કો જો ભી સિખલાયા વો બરાહે રાસ્ત સિખલાયા, ઔર યેહી સચ્ચે અંબિયાકી અલામત હૈ કે ઉનકા દુનિયામેં કોઈ ભી ઉસ્તાઝ નહીં હોતા.

આપ અંબિયા (અલૈ.) કી પૂરી તારીખ ઉઠાકર દેખ લીજિયે, કોઈ દૂર દૂર તક ઉનકો પઢાનેવાલા નઝર નહીં આએગા, અંબિયા (અલૈ.) કો તમામ મા'લૂમાત ઔર તમામ રેહનુમાઈયાં બરાહે રાસ્ત અલ્લાહ તઆલાકી જાનિબસે

મિલતી હૈં, ઔર ઉસકી મુખ્તલિફ શકલેં હોતી હૈં, કભી દિલ પર વહીકા ઈલ્કાઅ હોતા હૈ, કભી ફરિશ્તેકો ભેજા જાતા હૈ, કભી કિસી ઔર ઝરીઆસે (ખ્વાબ વગૈરહકી સૂરતમેં) બાત બંતલાઈ જાતી હૈ, ઈસ લિયે અંબિયા (અલૈ.) દુનિયાવાલોંકે લિયે નમૂના ઔર આઈડિયલ હૈં કે ઝિંદગી ઐસે ગુઝારો. ચુનાંચે કુરઆને કરીમમેં અલ્લાહ તબારક વ તઆલાને ફરમાયા :

લકદ્ કાન લકુમ્ ફી રસૂલિલ્લાહિ ઉસ્વતુન્ હસનહ.

(સૂ. અહઝાબ : ૨૧)

તુમહારે લિયે અલ્લાહકે રસૂલમેં બેહતરીન નમૂના મૌજૂદ હૈ.

ફરિશ્તાકો નબી ક્યૂં નહીં બનાયા ગયા?

દુનિયામેં કિસી ફરિશ્તાકો નબી બનાકર નહીં ભેજા ગયા, ક્યૂંકે વો હમારે લિયે નમૂના નહીં બન સકતા, ઈસ લિયે કે વો તો ચોબીસ ઘંટે, મહીનોં ઔર સાલોં ઈબાદતમેં મશગૂલ રહેગા ઔર વો થકેગા ભી નહીં, ઔર ન ઉસે ભૂખ લગેગી ન પ્યાસ લગેગી, આદમી ઉસકી બરાબરી કૈસે કર સકતા હૈ? ઔર ફિર ફરિશ્તેમેં અલ્લાહ તઆલાને નાફરમાનીકા માદ્દા હી નહીં રખ્ખા, ઉસકો તો ઈતાઅત હી ઈતાઅત કરની હૈ. ઔર ઈન્સાનમેં અચ્છાઈ ઔર બુરાઈ દોનોંકે માદ્દે હૈં, ઉસકે બાવુજૂદ વો અગર બુરાઈસે બચેગા ઔર અચ્છાઈ કરેગા તો સવાબ મિલેગા, યેહી ઈમ્તિહાનકા મતલબ હૈ, તો ઈસી ગર્ઝસે અલ્લાહ તઆલાને ઈન્સાનોં હીમેંસે અંબિયા (અલૈ.) કો નમૂના બનાકર ભેજા.

ઔર પેહલે યે હોતા થા કે અંબિયા (અલૈ.) ખાસ કૌમોંકી તરફ તશરીફ લાતે થે, બયક વક્ત કઈ કઈ નબી હોતે થે, એક ફલાં કૌમકી તરફ, દૂસરા ફલાં ઈલાકે વાલોંકે લિયે, વો ચલા જાતા, જબ કૌમમેં બિગાડ હોને લગતા તો દૂસરા આ જાતા, લેકિન હમારે આકા વ મૌલા, મોહસિને ઈન્સાનિયત, ફખ્રે દો આલમ હઝરત મુહમ્મદ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકો અલ્લાહ તઆલાને

કિયામત તકકે લિયે નબી બનાકર મબઊસ ફરમાયા, મશરિક ઔર મગરિબકે લિયે આપકો નબી બનાયા, જિન્નાત ઔર ઈન્સાનકે લિયે આપકો નબી બનાયા, તમામ આલમકે લિયે આપ હીકો નુબુવ્વત અતા ફરમાઈ, ક્યૂંકે અબ કોઈ નયા નબી દુનિયામેં આનેવાલા નહીં હૈ, આપ પર દીનકો મુકમ્મલ કર દિયા, શરીઅતકો કામિલ ફરમા દિયા, અબ આપકે દીનકે અલાવા કોઈ ચીઝ નજાતકા ઝરીઆ નહીં હૈ, ઔર ઈન્સાનિયતકો ઈઝ્ઝત નહીં મિલ સકતી જબ તકકે વો પૈગંબર (અલૈ.) કે તરીકા પર ન ચલે, ન દુનિયામેં કામિયાબી મિલેગી ન આખિરતમેં કામિયાબી મિલેગી, યેહી દીને મુહમ્મદી ઝિંદગીકા સબસે બડા સરમાયા હૈ, ઈસ લિયે હર મુસલમાનકી યે ઝિમ્મેદારી હૈ કે વો પૈગંબર (અલૈ.) કી સીરતસે અપને આપકો જોડકર રખ્ખે, જિતના સીરતસે કરીબ હોતા જાએગા, ઉતના હી પૈગંબર (અલૈ.) સે કરીબ હો જાએગા, અલ્લાહકા તકર્રુબ હાસિલ કરનેકે લિયે જનાબે મુહમ્મદ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકી ઈત્તિબાઅ લાઝિમ ઔર જરૂરી હૈ. કુરઆને કરીમમેં અલ્લાહ તબારક વ તઆલાને ઈરશાદ ફરમાયા :

કુલ્ ઈન્ કુન્તુમ્ તુહિબ્બૂનલ્લાહ ફત્તબિઊની યુહ્બિબ્કુમુલ્લાહુ વ યગ્ફિર્ લકુમ્ ઝુનૂબકુમ, વલ્લાહુ ગફૂરુર્રહીમ. (સૂ. આલે ઈમરાન : ૩૧)

અય પૈગંબર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ આપ એલાન કર દીજિયે! કે અગર તુમહેં અલ્લાહસે મુહબ્બતકા દા'વા હૈ તો મેરી પૈરવી કરો તો અલ્લાહ તઆલા તુમહેં અપના મહેબૂબ બના લેંગે, ઔર તુમહારે ગુનાહોંકો બખ્શ દેંગે, અલ્લાહ તઆલા બહોત મગફિરત ફરમાનેવાલે ઔર નિહાયત મહેરબાન હૈં.

યાની જો શખ્સ પૈગંબરકી ઈતાઅત કરેગા તો વો અલ્લાહકી ઈતાઅત કરનેવાલા બન જાએગા. ઈરશાદે ખુદાવંદી હૈ :

મન્ યુતિઈ ર્રસૂલ ફકદ્ અતાઅલ્લાહ. (સૂ. નિસાઅ : ૮૦)

જિસને રસૂલકા કહા માના, પસ ઉસને અલ્લાહકે હુકમકી તામીલ કી.

ઈસ લિયે હર મુસલમાન મર્દ હો યા ઔરત, છોટા હો યા બડા, જવાન હો યા બૂઢ્હા, અમીર હો યા ગરીબ, કહીંકા રેહનેવાલા હો, કોઈ ભી ઝબાન

બોલનેવાલા હો, કિસી ભી નસલ ઔર ખાનદાનસે ઉસકા તઅલ્લુક હો, ઉસકો બહરહાલ પૈગંબર (અલૈ.) કી સીરતસે અપને આપકો વાબસ્તા કરના ચાહિયે.

હમારી હાલત

આજ બડે અફસોસકા મકામ હૈ કે દુનિયા જહાંકી બાતેં હમ જાનતે હૈં, ગુનાહોંકી બાતેં ઐસી યાદ હૈં કે કભી ઝહનસે નહીં મિટતી. ઔર આજ તો ટેલિવીઝન ઔર ફિલ્મોંકા દૌર દૌરા હૈ, છોટે છોટે બચ્ચોંકો પૂરી પૂરી સ્ટોરિયાં યાદ હૈં. યાદ નહીં હૈં તો ક્યા? પૈગંબર અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામકે હાલાત નહીં યાદ હૈં, ન પઢનેકી ફિક્ર હૈ ઔર ન જાનનેકી, અલબત્તા ઝબાની દા'વા બહોત હૈ.

પૈગંબર અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામકી શાનમેં નઊઝુબિલ્લાહ કોઈ ખબીસુન્ નફસ શખ્સ શરારત કરે તો હમારા ખૂન ખોલ જાતા હૈ, જરૂર ખોલના ચાહિયે, ઔર જિતના ભી ઉસ પર ગુસ્સા આએ કમ હૈ, લેકિન યે ભી તો દેખિયે કે પૈગંબર અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામકે સાથ હમને ખૂદ કૈસા તઅલ્લુક કાઈમ કર રખ્ખા હૈ, યે ઝબાની જમા ખર્ચ તો નહીં? કહીં ઐસા તો નહીં કે યે તઅલ્લુક હલકસે નીચે ન ઉતરતા હો, સિર્ફ ઝબાન તક મહેદૂદ હો? હમારી ઝિંદગી સુન્નતોંસે કિતની મા'મૂર હૈ? હમેં ઉસકા જાઈઝા લેનેકી જરૂરત હૈ, હમારે બચ્ચોંકે અંદર પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકી બાતોંકા તઝકિરા કિતના હોતા હૈ? ઉસકા હમેં જાઈઝા લેના હૈ. હમારે ઘરોંકે અંદર પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકી સુન્નતેં કિતની ઝિંદા હૈં? ઉસકી હમેં ફિક્ર કરની ચાહિયે, ઉસકે બગૈર કામ નહીં ચલ સકતા.

ઈનહીં સબ મકાસિદકે તહત યે એક છોટાસા પ્રોગ્રામ શુરૂ કિયા ગયા હૈ કે ચોબીસ ઘંટોંમેં એક ઘંટા નિકાલેં કે હમ નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકે હાલાત સુનેંગે, ઈસસે દિલચસ્પી પૈદા હોગી, મુહબ્બતમેં ઈઝાફા હોગા, ઈન્શા અલ્લાહ દિલમેં સુન્નતોં પર અમલ કરનેકા જઝબા બેદાર હોગા, ઔર હમારે ઘરોંકે અંદર સુન્નતેં ઝિંદા હોંગી, હમારી સીરત વ સૂરત ઔર આદત

ઔર અખ્લાક સુન્નતોંકે રંગમેં રંગીન હો જાએંગે. દુઆ કીજિયે કે અલ્લાહ તઆલા ઈન મજાલિસકો અપને ફઝલો કરમસે હમારે લિયે નજાત, હિદાયત ઔર ઈસ્લાહકા ઝરીઆ બનાએં, આમીન.

બાત અસલમેં યે હૈ કે આપકી સીરતકે ઈતને ગોશે હૈં કે અગર ઉનકો બયાન કિયા જાએ, તો ઉસકે લિયે ઘંટા દો ઘંટા, દસ દિન બીસ દિન ઔર મહીને ભી નાકાફી હૈં, સીરતકે ગોશે ઈતને હૈં કે એક એક ગોશા પર લોગોંને કિતાબેં લિખ ડાલીં, દસિયાં જિલ્દોંમેં કિતાબેં પૈગંબર અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામકે હાલાત પર આ ગઈ, ઔર કિતને હી શાઈરોંને અશઆરકે અંબાર (ઢેર) લગા દિયે, લિખનેવાલોંને મઝામીનકે મઝામીન લિખ ડાલે, લેકિન સબ યે કેહને પર મજબૂર હૈં કે હમસે હક અદા ન હો સકા, હમસે ઈહાતા નહીં હુવા, હમને સબ ચીઝોંકો જમા કરનેકી કોશિશ કી, લેકિન જમા નહીં હો પાઈ, શાઈરને સચ કહા હૈ :

લા યુમ્કિનુ સ્સનાઉ કમા કાન હક્કુહૂ
બાદ અઝ ખુદા બુઝુર્ગ તૂઈ કિસ્સા મુખ્તસર

(આપકી શાને વાલા શાનકે મુતાબિક આપકી તા'રીફ નામુમકિન હૈ, કિસ્સા મુખ્તસર યે હૈ કે અલ્લાહ તઆલાકે બાદ અગર કિસીકા મરતબા હૈ તો વો આપ હીકી ઝાતે આલી હૈ)

લેકિન ઈસકા મતલબ યે નહીં હૈ કે હમસે જો ઝિક્ર હો સકતા હો વો ભી ન કરેં, બલ્કે હમેં અપની કોતાહીકે એ'તિરાફકે બાવુજૂદ અપને જઝબાતકા ઈઝહાર જરૂર કરના ચાહિયે. બરીં બિના આઈન્દા કુછ ઈશારાત પૈગંબર અલૈસ્સલાતુ વ સ્સલામકી સીરતે તય્યિબાકે બારેમેં પેશ કિયે જાએંગે. ઈન્શા અલ્લાહ તઆલા.

આજકે દિનકે લિયે મૌઝૂઅ મુતઅય્યન કિયા ગયા થા : "નબીએ અકરમ અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામકા ખાનદાન ઔર વિલાદતે મુબારકા." તો ઈસ સિલસિલેમેં હમેં ઝરા પીછેકી જાનિબ જાના પડેગા.

મક્કા મુઅઝ્ઝમાકે હાલાત

મક્કા મુઅઝ્ઝમા (જો આપકી પૈદાઈશકી જગહ હૈ) મેં કૌન લોગ આબાદ થે? કબસે ઉસકી આબાદી હુઈ? આપકા ખાનદાન ક્યા થા? ઉસ પર થોડીસી રોશની કુરઆને પાકમેં ભી હૈ, ઔર અહાદીસે શરીફામેં ભી હૈ.

અંબિયા અલૈહિમુસ્સલામમેં નિહાયત જલીલુલ કદ્ર પૈગંબર હઝરત ઈબ્રાહીમ ખલીલુલ્લાહ અલા નબિય્યના વ અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામ હૈં, અલ્લાહ તઆલાને ઉનકો અપના ખલીલ બનાયા, ઔર ઉનકો એક ખાસ ઈમ્તિયાઝ અતા ફરમાયા કે ઉનકે બાદ જિતને ભી પૈગંબર અલૈહિમુસ્સલામ દુનિયામેં મબઊસ હુએ, વો સબકે સબ ઉનકી નસલસે હુએ, કોઈ ઉનકી નસલસે બાહિરકા નહીં. આપકે દો સાહબઝાદે હુએ :

(૧) બડે સાહબઝાદે હઝરત ઈસ્માઈલ અલૈહિસ્સલામ હૈં, ઉનકી વાલિદાકા નામ : "હાજર" યા "હાજરા" હૈ.

કિસ્સા યે પેશ આયા થા કે હઝરત ઈબ્રાહીમ ખલીલુલ્લાહ અલૈહિસ્સલામકી અહલિયા (બીવી) હઝરત સારહ (રદિ.) નિહાયત હસીન ઔર જમીલ, પાકબાઝ ઔર ઈફ્ફત મઆબ ખાતૂન થીં, હઝરત ઈબ્રાહીમ અલૈહિસ્સલામ ઉનકે સાથ સફર ફરમા રહે થે, રાસ્તેમેં એક બદમાશ ઔર ખબીસ બાદશાહ રેહતા થા, ઉસને ચુંગિયોં પર અપને કારિંદે મુકર્રર કર રખ્ખે થે કે જો ભી હસીન ઔર જમીલ ઔરત યહાંસે ગુઝરે, ઉસે ગિરિફ્તાર કરકે ઉસકે પાસ લેકર આઓ, ઉસકા યે દસ્તૂર થા કે અગર કોઈ ઔરત કિસી મર્દકે સાથ હોતી, ઔર વો ઉસે અપની બીવી બતાતા, તો ઉસ ઔરતકો ગિરિફ્તાર કર લેતા, ઔર અગર યે કેહતા કે મેરી બહેન હૈ તો ઉસસે તઅર્રુઝ ન કરતા થા.

હઝરત ઈબ્રાહીમ અલૈહિસ્સલામકો જબ પતા ચલા કે યે સૂરતે હાલ હૈ, તો ઉનહોંને અપની અહલિયા મોહતરમાસે ફરમાયા કે જબ યે કારિંદે મા'લૂમ કરેં

કે તુમ કૌન હો? તો તુમ કેહના કે મૈં ઉનકી બહેન હૂં, ઔર અગર મુઝસે મા'લૂમ કિયા તો મૈં ભી કેહ દૂંગા કે યે મેરી બહેન હૈં, યાની દીની બહેન, ક્યૂંકે મેરે ઔર તુમહારે અલાવા યહાં કોઈ મુસલમાન નહીં હૈ, લેકિન બહેન બતાનેકે બાવુજૂદ ઉસ ઝાલિમ બાદશાહકે કારિંદોંને હઝરત સારહ (રદિ.) કો ગિરિફતાર કરકે બાદશાહકે પાસ તન્હાઈમેં પેશ કર દિયા.

વહાં પહોંચકર જબ ઉસ ખબીસને બુરાઈકા ઈરાદા કિયા તો હઝરત સારહ (રદિ.) વુઝૂ ફરમાકર નમાઝકે લિયે ખડી હો ગઈ, ઔર દુઆ ફરમાઈ કે અય અલ્લાહ! મૈં આપ પર ઔર આપકે રસૂલ પર ઈમાન લાઈ હૂં, ઔર મૈંને ઈફ્ફત ઔર પાકદામનીકી ઝિંદગી ગુઝારી હૈ, લિહાઝા ઈસ કાફિરકો મુઝ પર મુસલ્લત મત ફરમાઈયે, ચુનાંચે ઉનકી દુઆ ફૌરી તૌર પર કુબૂલ હુઈ ઔર ઉસ ખબીસકા બેઈખ્તિયાર દમ ઘુટને લગા ઔર વો બેચૈનીમેં પાંવ જમીન પર પટખને લગા, તો હઝરત સારહ (રદિ.) ને દુઆ કી કે અગર યે બદબખ્ત મર ગયા તો મેરે સર બાત આએગી, ઈસ લિયે ઉસે છોડ દિયા જાએ, ચુનાંચે ઉસકી હાલત દુરૂસ્ત હો ગઈ. મગર ફિર ઉસ પર ખબાસત તારી હુઈ તો દોબારહ ઉસને બુરાઈકા ઈરાદા કિયા, ફિર વોહી કૈફિયત હો ગઈ ઔર વો અપને મકસદમેં કામિયાબ ન હો સકા. જબ કઈ મરતંબા ઐસા હી હુવા, તો ઉસને કારિંદોંકો બુલાયા ઔર કહા કે માલૂમ હોતા હૈ કે તુમ યે કોઈ જિન્નાતની લે આએ હો, ઈસકો ફૌરન યહાંસે લે જાઓ, ઔર બડે એ'ઝાઝ ઔર ઈકરામકે સાથ વાપસ ભેજા, ઔર "હઝરત હાજરા" કો તોહફામેં ખાદિમાકે તૌર પર સાથ કર દિયા. (મુસ્તફાદ : બુખારી શરીફ ૧/૨૯૫)

તો હઝરત હાજરા (રદિ.) દર અસલ હઝરત સારહ (રદિ.) કો ઉસ બાદશાહકી તરફસે અતિય્યામેં મિલી થીં, ફિર હઝરત ઈબ્રાહીમ અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામ વહાંસે વાપસ અપને મુલ્ક "મુલ્કે શામ" તશરીફ લે આએ, વહાં કિયામ ફરમાયા : લેકિન ઔલાદ અભી તક કોઈ નહીં થી, તો હઝરત સારહ (રદિ.) ને હઝરત હાજરા (રદિ.) કો હઝરત ઈબ્રાહીમ અલૈસ્સલાતુ વસ્સલામકો

હિબા (બખ્શિશ) કર દિયા, જબ ઉનકી મિલ્કિયતમેં આ ગઈ યા બઝરીઆ નિકાહ આપકે લિયે હલાલ હો ગઈ, તો અલ્લાહ તઆલાને કાફી ઉમ્રકે બા'દ ઉનસે પેહલી ઔલાદ "ઈસ્માઈલ અલૈહિસ્સલામ" કી શકલમેં અતા ફરમાઈ.

ઉસકે ૧૩ યા ૧૫ સાલકે બાદ બુળ્હાપેમેં હઝરત સારહ (રદિ.) કે યહાં હઝરત ઈસહાક અલૈહિસ્સલામ પૈદા હુએ, દોનોંકી ઉમ્ર બુળ્હાપેકી થી, લેકિન અલ્લાહ તબારક વ તઆલાને દિખલાયા કે હમ જવાનીમેં તો દે ે હી હૈં, મગર બુળ્હાપેમેં ભી દેને પર કાદિર હૈં.

મક્કા મુઅઝ્ઝમામેં ઈસ્માઈલ (અલૈ.) કા કિયામ

જબ હઝરત ઈસ્માઈલ અલૈહિસ્સલામ પૈદા હુએ તો અભી આપ દૂધ પીતે બચ્ચે હી થે, કે અલ્લાહ તઆલાકી તરફસે હુકમ હુવા કે ઉનકો ઔર ઉનકી વાલિદા મોહતરમાકો મેરે ઘરકે કરીબ, ઐસી જગહ જહાં કોઈ ખેતી નહીં હૈ, કોઈ પાની નહીં હૈ, વહાં છોડકર આઓ. મુલ્કે શામસે મક્કા મુઅઝ્ઝમા જહાં ઈસ વક્ત આબાદ હૈ, તકરીબન એક મહીનાકી મસાફત થી, ઔર બિલકુલ જંગલ, લક વ દક (વેરાન) બયાબાન, યહાં કુછ ભી ન થા, સૂખે પહાડ હી પહાડ ચારોં તરફ નઝર આતે થે, પાનીકા ભી નામો નિશાન ન થા, લેકિન હઝરત ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) વાકઈ "ખલીલુલ્લાહ" થે, દર અસલ ઈસ કામકે લિયે બડા દિલ ગુરદા ચાહિયે. ઝરા સોચિયે! કે ઈતની ઉમ્રકે બાદ તો બેટા મિલા, ફિર અહલિયા મોહતરમા ઔર બેટેકો જંગલમેં છોડનેકા હુકમ હો રહા હૈ, લેકિન "ખલીલુલ્લાહ" કા મતલબ હી યે હૈ કે અલ્લાહકે હુકમકે સામને સરે તસ્લીમ ખમ હૈ, જો હુકમ હો તા'મીલ કી જાએગી.

ચુનાંચે હઝરત ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) ઉન દોનોંકો લેકર યહાં આએ, કુછ તોશા ઔર પાની સાથ થા, ઔર દોનોંકો વહાં બિઠાકર (જહાં ઝમઝમકા કુંવાં

હૈ) વાપસ જાને લગે. હઝરત હાજરા (રદિ.) ને ફરમાયા કે હમેં યહાં જંગલમેં છોડકર કહાં જા રહે હૈં? કોઈ જવાબ નહીં, ફિર ફરમાયા ક્યા બાત હૈ, ક્યૂં છોડકર જા રહે હૈં? ક્યા અલ્લાહ તઆલાને યેહી હુકમ દિયા હૈ? આપને ફરમાયા હાં! અલ્લાહકા હુકમ યેહી હૈ. તો હઝરત હાજરા (રદિ.) ને ફરમાયા કે ફિર તો કોઈ બાત નહીં, અલ્લાહ હર જગહ કારસાઝ હૈ, હમેં ઝાએઅ નહીં ફરમાએંગે.

(બુખારી શરીફ ૧/૪૭૪)

હઝરત ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) ને હુકમકી તો તા'મીલ કર દી, લેકિન જબ વહાંસે કુછ દૂર હટે, તો અલ્લાહ તઆલાસે દુઆ ફરમાઈ, ઔર ફરમાયા કે મૈં અપને બચ્ચોંકો યહાં છોડકર જા રહા હૂં, લેકિન ઉનકી રોઝી રોટીકા ઈન્તિઝામ આપકે ઝિમ્મે હૈ, ઔર ઉનકી હિદાયતકા ભી આપ ઈન્તિઝામ ફરમાઈયે, ઔર મેરી નસલોંકી હિદાયતકા ભી આપ ઈન્તિઝામ ફરમાઈયે. ઈસકા ઝિક્ર કુરઆને કરીમમેં સૂરએ ઈબ્રાહીમમેં હૈ.

હઝરત ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) તો ઉનકો છોડકર ચલે આએ, હઝરત હાજરા (રદિ.) કે પાસ જો તોશા વગૈરહ થા વો સબ ખતમ હો ગયા, બચ્ચેકો ભૂખ લગે વો રોએ, લેકિન જબ હાજરા (અલૈ.) કે લિયે હી કુછ નહીં, તો બચ્ચેકો કહાંસે દેં? આપ બહોત પરેશાન થીં, સામને દો પહાડિયાં થીં : (૧) સફા (૨) મરવહ. કભી ઉસ પહાડી પર ચલકર જાએં, પાની દૂર દૂર તક નઝર ન આએ, ફિર બચ્ચા રોએ, ફિર લૌટકર આએં ઉસ પહાડી પર જાએં. ઈસી તરહ આપને ૭ મરતબા ચક્કર લગાએ, અલ્લાહ તઆલાકો ઉનકે યે ચક્કર ઐસે પસંદ આએ કે હજ ઔર ઉમરહકે અરકાન ઔર મનાસિકમેં સફા ઔર મરવહકી સઈકો શામિલ કર દિયા ગયા.

(બુખારી શરીફ ૧/૪૭૫)

ઝમઝમકે ચશ્મેકા જારી હોના

સાતવીં મરતબાકે બાદ હઝરત જિબ્રઈલ (અલૈ.) તશરીફ લાએ ઔર

જહાં બચ્ચા લેટા હુવા થા, ઉસકી એડિયોંકે પાસ બહુકમે ખુદાવંદી ઝમઝમકા ચશ્મા જારી ફરમા દિયા, હઝરત હાજરા (રદિ.) ને યે દેખકર ફૌરન વહાં મુંડેર બનાઈ ઔર ચુલ્લૂમેં લેકર પાની મશ્કીઝામેં ભરના શુરૂ કર દિયા. નબીએ અકરમ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા કે : "અગર હઝરત હાજરા (રદિ.) ઝમઝમકો અપને હાલ પર છોડ દેતીં તો યે એક અઝીમ જારી ચશ્મા બન જાતા." (બુખારી શરીફ ૧/૪૭૫) ઔર યે ઝમઝમકા પાની ભી ઐસા કે જિસકે અંદર માઈયત ભી હૈ ઔર ગિઝાઈયત ભી હૈ, દુનિયાકા કોઈ પાની ઐસા નહીં હૈ કે જિસમેં યે શાન પાઈ જાએ કે જિસસે ભૂખ ભી મિટતી હૈ, ઔર માઈયત ઔર પાનીકી બદનકો જો જરૂરત હૈ વો ભી પૂરી હોતી હૈ.

નબીએ અકરમ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકા ઈરશાદ હૈ કે : "રૂએ જમીન પર સબસે બેહતરીન પાની "આબે ઝમઝમ" હૈ, યે ખાનેકે લિયે ખોરાક ભી હૈ ઔર બીમારીસે શિફા ભી હૈ."

(મુઅજમ કબીર તબરાની, બહવાલા તારીખે મક્કા મુકર્રમા ૭૮)

કબીલએ બનૂ જુરહુમ કૈસે આયા?

મુલ્કે યમનકા એક ખાનાબદોશોંકા કબીલા થા, જિસકો "બનૂ જુરહુમ" કહા જાતા હૈ, વો લોગ વહાંસે ગુઝર રહે થે, અચાનક દેખા કે કુછ પરિંદે ઉડ રહે હૈં (ઔર ઉમૂમન પરિંદે પાનીકે કરીબ ઉડતે હૈં) ઉનકો અંદાઝા હુવા કે યહાં કહીં પાની જરૂર હૈ, કુછ લોગોંકો ભેજા કે દેખકર આએં પાની કહાં હૈ? દેખા કે યહાં એક ખાતૂન બૈઠી હુઈ હૈં, ઉનસે ઈજાઝત લી કે હમ લોગ યહાં આના ચાહતે હૈં, આપકી ઈજાઝત હૈ? ફરમાયા કે ઈજાઝત તો હૈ, લેકિન પાની પર તુમહારા કુછ હક નહીં રહેગા પાની હમારા હૈ, ચુનાંચે વો કાફલેવાલે વહીં આકર બસ ગયે.

(બુખારી શરીફ ૧/૪૭૫)

હઝરત ઈસ્માઈલ (અલૈ.) કી પેહલી શાદી

હઝરત ઈસ્માઈલ (અલૈ.) બડે હોકર જવાનીમેં દાખિલ હો ગયે, તો ઉનહીમેંસે એક ઔરતસે આપને શાદી કર લી, ગોયા વહાં પર એક છોટીસી આબાદી બસ ગઈ.

દસિયોં સાલ ગુઝરનેકે બાદ હઝરત ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) મુલ્કે શામસે બચ્ચોંકી ખબરગીરી કરનેકે લિયે તશરીફ લાએ, હઝરત ઈસ્માઈલ (અલૈ.) કે દૌલતખાના (ઘર) પર તશરીફ લાએ, લેકિન હઝરત ઈસ્માઈલ (અલૈ.) શિકાર વગૈરહકી ગર્ઝસે જંગલ ગયે હુએ થે, અહલિયાસે માલૂમ કિયા કહાં હૈં? ઉનહોંને ફરમાયા કે વો બાહિર ગયે હુએ હૈં. આપને પૂછા ક્યા હાલ ચાલ હૈ? ઝિંદગી કૈસી ગુઝર રહી હૈ? અહલિયાને જવાબ દિયા કે બડી તંગીમેં ગુઝર બસર હોતી હૈ. તો આપને ફરમાયા કે જબ વો આએં તો મેરા સલામ કેહના, ઔર ઉનસે યે ભી કેહના કે અપની ચોખટ બદલ દેં. ચુનાંચે જબ હઝરત ઈસ્માઈલ (અલૈ.) વાપસ આએ, તો ઘરમેં માલૂમ કિયા કે યહાં કોઈ આયા થા? અહલિયાને કહાં કે હાં! ઈસ ઈસ સિફતકે એક બડે મિયાં આએ થે. આપને ફરમાયા કે કુછ કેહ ગયે હૈં? અહલિયાને કહા કે સલામ કેહકર ગયે હૈં ઔર યે ભી કહા હૈ કે : અપની ચોખટ બદલ દેં."

હઝરત ઈસ્માઈલ (અલૈ.) ને ફરમાયા કે માલૂમ હૈ વો કૌન થે? વો હમારે વાલિદે મોહતરમ થે, ઔર યે કેહ ગયે હૈં કે મૈં તુમહેં તલાક દે દૂં, ચોખટ બદલનેકા મતલબ યેહી હૈ, ચુનાંચે ઉનકો તલાક દે દી.

હઝરત ઈસ્માઈલ (અલૈ.) કી દૂસરી શાદી

ફિર આપને કબીલએ બનૂ જુરહુમકે સરદાર મિઝાઝ બિન અમ્ર જુરહુમીકી સાહબઝાદી સૈયિદાસે શાદી કી. (અલ બિદાયહ વન્નિહાયહ ૧/૫૮૧)

ઉસકે બાદ ફિર હઝરત ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) ઈસી તરહ તશરીફ લાએ,

ઈત્તિફાકસે ઉસ વક્ત ભી હઝરત ઈસ્માઈલ (અલૈ.) ઘરમેં નહીં થે, પૂછા કે કહાં ગયે હૈં? અહલિયા મોહતરમાને કહા કે રોઝી રોટીકી તલાશમેં ગયે હુએ હૈં, અહલિયા મોહતરમાને ઉનકા બડા એ'ઝાઝ ઔર ઈકરામ ફરમાયા. હઝરત ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) ને ફરમાયા કે ઉનસે સલામ કેહના ઔર યે ભી કેહના કે "અપની ચોખટ મઝબૂતીસે પકડે રહેં." ચુનાંચે ઈસ્માઈલ (અલૈ.) તશરીફ લાએ, આપને આસાર દેખકર મા'લૂમ કિયા કે કોઈ આયા થા? અહલિયાને કહા કે હાં એક બુળ્હે મિયાં આએ થે, હઝરત ઈસ્માઈલ (અલૈ.) ને કહા કે વો હમારે વાલિદે મોહતરમ થે, ઔર ઉનકી બાતકા મતલબ યે હૈ કે : "અબ હમ ઔર તુમ સાથ રહેંગે." (બુખારી શરીફ ૧/૪૭૪-૪૭૫) ઈસ તરહસે ગોયા કે વહાં પર નસલ ચલ પડી.

ઝબીહુલ્લાહ લકબ ક્યૂં પડા?

ઈસી દરમિયાન વો વાકિઆ ભી પેશ આયા કે હઝરત ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) કો ખ્વાબ દિખાયા ગયા કે હઝરત ઈસ્માઈલ (અલૈ.) કો ઝબહ ફરમા રહે હૈં, હઝરત ઈસ્માઈલ (અલૈ.) ને જબ યે સુના તો કહા કે બિલકુલ મંઝૂર હૈ, આપ મુઝકો ઉસમેં તકલ્લુફ કરનેવાલા નહીં પાએંગે, ચુનાંચે ઉનહોંને રઝા ઔર રગબતકે સાથ અપનેકો કુરબાનીકે લિયે પેશ કિયા, ઈસી વજહસે ઉનકો "ઝબીહુલ્લાહ" કહા જાતા હૈ. અલ્લાહ તઆલાને ઉસકે બદલેમેં જન્નતકા મેંઢા અતા ફરમાયા, હમારે યહાં જો કુરબાની હોતી હૈ યે ઉસીકી યાદગાર હૈ. (ઈસકા ઝિક્ર કુરઆને કરીમમેં સૂરએ "વસ્સાફફાત" મેં હૈ). (ઝાદુલ મઆદ મુકમ્મલ ૨૪, અલ બિદાયહ વ ન્નિહાયહ ૧/૧૭૫-૧૭૭)

બૈતુલ્લાહકી તા'મીરકા હુકમ

ફિર અલ્લાહ તઆલાને ફરમાયા કે જો હમારા ઘર તૂફાને નૂહમેં ખતમ હો ચુકા થા, ઔર ઉસકે આસાર ઝાહિર નહીં રહે થે, અબ તુમ દોનોં બાપ બેટે

મિલકર ઉસકી તા'મીર કરો, ચુનાંચે હઝરત ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) ઔર હઝરત ઈસ્માઈલ (અલૈ.) ને હઝરત જિબ્રઈલ (અલૈ.) કી રેહનુમાઈમેં ઉન આસાર પર જો હઝરત નૂહ (અલૈ.) કે જમાનેમેં દબ ગયે થે, બૈતુલ્લાહ શરીફકી તા'મીર ફરમાઈ, ઈસકા ભી કુરઆને કરીમમેં ઝિક્ર હૈ. (દેખિયે સૂરએ બકરહ : ૧૨૭)

દુઆએ ઈબ્રાહીમી

જબ તા'મીર મુકમ્મલ હો ગઈ તો દોનોંને દુઆ ફરમાઈ, બિલખુસૂસ ખલીલુલ્લાહ હઝરત ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) ને કઈ દુઆએં ફરમાઈ. એક દુઆ યે ફરમાઈ કે અય હમારે રબ હમારી યે છોટીસી મહેનત કુબૂલ ફરમા લીજિયે, અય હમારે રબ હમેં અપના તાબેદાર બના દીજિયે. ઔર હમારી નસલોંકો ભી અપના તાબેદાર બના દીજિયે, ઔર ફરમાયા કે ઔર હમેં હમારે મનાસિક ઔર ઝિંદગી ગુઝારનેકે તરીકે હમેં બતલા દીજિયે, ઔર હમેં અપની જાનિબ રૂજૂઅ હોનેકી તૌફીક અતા ફરમાઈયે.

ઉસકે બાદ એક અહમ દુઆ યે ફરમાઈ કે :

રબ્બના વબ્અષ્ ફીહિમ્ રસૂલમ્ મિન્હુમ્ યત્લૂ અલૈહિમ્ આયાતિક વ યુઅલ્લિમુહુમુલ્ કિતાબ વલ્ હિકમત વ યુઝક્કીહિમ, ઈન્નક અન્તલ્ અઝીઝુલ્ હકીમ.

અય હમારે રબ ઈસ કૌમમેં એક ઐસા નબી મબઊસ ફરમાઈયે, જો ઉન પર આપકી આયતેં પઢકર સુનાએ, ઔર ઉનકો હિકમતકી તા'લીમ દે, ઔર લોગોંકા તઝકિયા કરે, બેશક તૂ ઝબરદસ્ત ઔર હિકમતવાલા હૈ.

(સૂ. બકરહ : ૧૨૯)

ઈસ અહમ દુઆકા મિસ્દાક હમારે આકા સરવરે આલમ હઝરત મુહમ્મદ મુસ્તફા સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ હૈં.

ચુનાંચે જબ આં હઝરત સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમસે લોગ પૂછતે કે

હઝરત આપ અપને બારેમેં બયાન ફરમાઈયે! તો આપ ફરમાતે કે મૈં અપને બાપ હઝરત ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) કી દુઆઓંકે સમરાતમેંસે હૂં, ઉનહોંને જો દુઆ માંગી થી ઉનકી દુઆકી તકમીલ મેરી બેઅસતકે ઝરીઆસે હુઈ.

(દલાઈલે નુબુવ્વત ૧/૮૦)

ખુલાસા યે કે આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકા ખાનદાન હઝરત ઈસ્માઈલ (અલૈ.) સે ચલા, ઉસ દરમિયાન કિસી ઔર નબીકા સુબૂત નહીં મિલતા, સિર્ફ જનાબે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકો અલ્લાહ તઆલાને ઈસ ખાનદાનમેં નબુવ્વતસે સરફરાઝ ફરમાયા.

જબકે હઝરત ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) કી દૂસરી નસલ હઝરત ઈસ્હાક (અલૈ.) કે ઝરીઆ ફૈલી, ઉનસે હઝરત યાકૂબ (અલૈ.) પૈદા હુએ, ફિર હઝરત યાકૂબ (અલૈ.) સે હઝરત યૂસુફ (અલૈ.) પૈદા હુએ, ઔર ઉનકે ગ્યારહ ભાઈ ઔર થે, બની ઈસરાઈલમેં સેંકડોં અંબિયા (અલૈ.) ઈસી નસલસે તશરીફ લાએ.

દસ્તૂરે ઈલાહી

અલ્લાહ તઆલાકા યે દસ્તૂર રહા કે તમામ અંબિયા (અલૈ.) જો દુનિયામેં તશરીફ લાએ, ઉન સબકો ઊંચા હસબ નસબ ભી અતા ફરમાયા. (બુખારી શરીફ ૧/૪) તાકે કોઈ ઝિલ્લત ઔર હકારતકી નઝરસે ઉનકો ન દેખ સકે, સાથમેં ઉનકો જિસ્માની એ'તિબારસે ભી કુવ્વત અતા ફરમાઈ, હુસ્નો જમાલ ભી અતા ફરમાયા, ઔર અચ્છે અખ્લાક ભી અતા ફરમાએ. ઈસી લિયે કુરઆને કરીમમેં એક આયત હૈ, જિસકો હમ લોગ તો પઢતે હૈં :

લકદ્ જાઅકુમ્ રસૂલુમ્ મિન્ અન્ફુસિકુમ.

તુમહારે પાસ રસૂલ આયા હૈ જો તુમહારે હીમેંસે હૈ.(સૂ. તૌબા : ૧૨૮)

લેકિન ઈસ આયતકી એક કિરાત ઈસ તરહ ભી હૈ :

લકદ્ જાઅકુમ્ રસૂલુમ્ મિન્ અન્ફુસિકુમ.

તુમહારે પાસ રસૂલ આયા હૈ જો તુમહારે અંદર સબસે ઝિયાદા બેહતરીન ખાનદાનમેંસે હૈ.

ઔર યે બેહતરીન ખાનદાન વોહી હૈ જો ઉપર જાકર હઝરત ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) સે મિલ જાતા હૈ. હઝરત ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) કે સાહબઝાદે હઝરત ઈસ્માઈલ (અલૈ.), ફિર ઉનકે ૧૨ સાહબઝાદે હુએ, જિનમેંસે "નાબિત" ઔર "કૈઝર" નામકે સાહબઝાદોંસે તમામ અરબકી નસલ ચલી હૈ. (મુસ્તફાદ : અલ બિદાયહ વ ન્નિહાયહ ૧/૫૮૧) ઔર યે નન્હિયાલી ખાનદાન કબીલએ બનૂ જુરહુમસે (જો યમનકા એક કબીલા થા) જાકર મિલ જાતા હૈ. ઔર નબીએ અકરમ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકે જો દૂધયાલી સિલસિલે હૈં ઉનકે અંદર "અદનાન" તક તો આપકા નસબ બિલકુલ સાબિત હૈ.

આપકા સિલસિલએ નસબ

ઉસકી તફસીલ યે હૈ કે આપકે વાલિદે મોહતરમકા નામ હૈ અબ્દુલ્લાહ, ઔર દાદાકા નામ હૈ અબ્દુલ મુત્તલિબ, ઔર પરદાદાકા નામ હૈ હાશિમ, ઔર ઉનકે વાલિદકા નામ હૈ અબ્દે મનાફ, ઔર ઉનકે વાલિદ હૈં કુસય, ઔર ઉનકે વાલિદકા નામ હૈ કિલાબ.

કિલાબ પર જાકર આપકા દૂધયાલી સિલસિલા ઔર વાલિદા મોહતરમા હઝરત આમિનાકા સિલસિલા ઉપર જાકર મિલ જાતા હૈ, ગોયા વાલિદ ઔર વાલિદા દોનોંકા ખાનદાન યેહી હૈ. વાલિદાકે ખાનદાનમેં આપકે નાનાકા નામ હૈ વહબ, ઔર પરનાનાકા નામ હૈ અબ્દે મનાફ, ઔર ઉનકે વાલિદકા નામ હૈ ઝહરા, ઔર ઉનકે વાલિદ હૈં કિલાબ.

ફિર કિલાબસે લેકર અદનાન તક દસ બારહ આબાઅ, ઔર અદનાનસે લેકર હઝરત ઈસ્માઈલ (અલૈ.) તક આપકે ચાલીસ આબાઅ હૈં; લેકિન ઉનકી તફસીલ મુહક્કક તૌર પર નહીં મિલતી, ગોયા કે યે સમઝિયે કે ૬૦ યા ૬૫

પેઢિયાં આપકે ઔર હઝરત ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) કે દરમિયાન ગુઝર ગઈ હૈં.
(સીરતુન્નબી વગૈરહ)

કુરૈશકી વજહે તસ્મિયા

આપકે નસબકે સિલસિલેમેં જો કહા જાતા હૈ કે આપ કુરૈશી ખાનદાનસે થે, તો યે કુરૈશ ક્યા ચીઝ હૈ? દર અસલ આપકે બાપ-દાદાઓંમેં એક નામ ફહર બિન માલિકકા નામ મિલતા હૈ, કુરૈશકે બહોતસે મા'ના બયાન કિયે ગયે, એક મા'ના યે હૈ કે સમંદરકા એક જાનવર હોતા હૈ જો દૂસરોં પર ગાલિબ આ જાતા હૈ, ઔર ઉસસે સમંદરકે તમામ જાનવર ડરતે હૈં. ફહર બિન માલિકને અપને જમાનેકે અંદર મક્કા મુઅઝ્ઝમામેં એક ઐસી મઝબૂત હુકૂમત કાઈમ કી થી કે તમામ કબાઈલ ઉસકે માતહત હો ગયે, ઈસ વજહસે ઉનકા લકબ "કુરૈશ" પડ ગયા. ચુનાંચે ઉનકે બાદ જિતને ભી ખાનદાનકે લોગ આતે રહે, વો અપનેકો "કુરૈશી" લિખતે રહે, ઈસ બિના પર આપકે ખાનદાનકો "કુરૈશી" યા "કુરશી" કહા જાતા હૈ. ઔર અરબકા નિહાયત મુઅઝ્ઝઝ ખાનદાન થા કલ ભી ઔર આજ ભી, યે પૈગંબર (અલૈ.) કા ખાનદાન હૈ. (સીરતે મુસ્તફા ૧/૨૪)

હાશિમ ઈબ્ને અબ્દે મનાફ

ઔર ઉનમેં આપકે જો પરદાદા હૈં, જિનકા નામ હૈ "હાશિમ" યે નિહાયત શરીફુન્નફસ ઔર ઊંચે કિરદારકે માલિક ઔર નિહાયત હસીનો જમીલ થે, ઔર ઉનકી પેશાનીસે નૂરે નુબુવ્વત ચમકતા થા, ક્યૂંકે અલ્લાહ તબારક વ તઆલાને ઉનકે સિલસિલેમેં નબીકી પૈદાઈશ મુકદર ફરમા રખ્ખી થી, ઉનકા નામ "હાશિમ" પડા, ઔર હાશિમકે મા'ના આતે હૈં : "શોરબેમેં રોટી ચૂરકર સરીદ બનાના." ઉનકા મા'મૂલ યે થા કે જબ લોગ હજ કરનેકે લિયે મક્કા મુઅઝ્ઝમા આતે, તો યે

બડે બડે બરતનોંમેં સરીદ બનાકર હાજિયોંકો ખિલાતે થે, ઔર યે બડી ઈઝ્ઝતકી બાત થી, ઈસ લિયે ઉનકા નામ હાશિમ પડ ગયા. (સીરતે મુસ્તફા ૧/૩૦)

આપકે દાદા અબ્દુલ મુત્તલિબકા અસલ નામ

"હાશિમ" તિજારત કરનેકી ગર્ઝસે મુલ્કે શામ જાતે થે, તો રાસ્તેમેં મદીના મુનવ્વરહ પડતા થા, એક મરતબા કાફલાકા મદીના મુનવ્વરહમેં પડાવ હુવા, વહાં ઉનકી મુલાકાત એક નિહાયત પાકબાઝ શરીફ ખાતૂન "સલમા" સે હુઈ, જો ખાનદાને બનૂ નજ્જારકી નિહાયત મુઅઝ્ઝઝ ખાતૂન થીં, ઉનહોંને ઉનકો નિકાહકા પૈગામ દિયા, ખાનદાન વાલોંને ઈસ શર્ત પર કુબૂલ કિયા કે યે આપકે સાથ નહીં જાએંગી, બલ્કે યહીં રહેંગી, ચુનાંચે હાશિમને ઈસ શર્તકો મંઝૂર કર લિયા ઔર નિકાહ હો ગયા, ઉસકે બાદ વો અગલે સફર પર ચલે ગયે, ઈત્તિફાકસે મુલ્કે શામમેં "ગઝ્ઝહ" નામી મકામ પર ઉનકી વફાત હો ગઈ, ઈધર જો નિકાહ હુવા થા, ઉસસે હમલ ઠહેરા, તો ઉનકે યહાં એક બેટા પૈદા હુવા જિસકા નામ "શૈબહ" રખ્ખા ગયા, શૈબહ અરબીમેં સફેદ બાલકો કેહતે હૈં. કેહતે હૈં કે જબ ઉનકી પૈદાઈશ હુઈ તો ઉનકે પૈદાઈશી તૌર પર કુછ બાલ સફેદ થે, તો લોગોંને નામ હી શૈબહ રખ દિયા. (સીરતે મુસ્તફા ૧/૩૨)

યે ખબર મક્કા મુઅઝ્ઝમા પહોંચી, હાશિમકે ખાનદાનમેં ઉનકે ભાઈ મુત્તલિબ થે, જબ શૈબહ આઠ સાલકે હો ગયે, તો ખાનદાન વાલોંમેં મશ્વરા હુવા કે શૈબહ તો હમારા બચ્ચા હૈ, હમકો ઉસે લેકર આના ચાહિયે, તો મુત્તલિબકો ભેજા ગયા જો હાશિમકે ભાઈ થે, ચુનાંચે વો મદીના મુનવ્વરહ આએ, ઔર ઉસ આઠ સાલા બચ્ચેકો ઊંટ પર બિઠાકર મક્કા મુઅઝ્ઝમા ચલે ગયે, જબ મક્કા પહોંચે તો લોગોંને દેખા કે મુત્તલિબકે સાથ એક બચ્ચા બૈઠા હુવા આ રહા હૈ, ક્યૂંકે વો હકીકતસે વાકિફ નહીં થે, તો લોગોંને ઉનકો "અબ્દુલ મુત્તલિબ" (મુત્તલિબકા ગુલામ) કેહના શુરૂ કર દિયા, ઈસ વજહસે ઉનકા નામ હી અબ્દુલ

મુત્તલિબ પડ ગયા, અકસરો બેશ્તર લોગ શૈબહકા નામ હી નહીં જાનતે, તો આપકે દાદાકા અસલ નામ થા શૈબહ, લેકિન ઈસ વજહસે અબ્દુલ મુત્તલિબ નામ પડ ગયા, ઔર યે અબ્દુલ મુત્તલિબ અખ્લાકે ફાઝિલા, અચ્છી રાય ઔર કુવ્વતે ફૈસલાકે માલિક થે, અલ્લાહ તઆલાને ઉનકો નિહાયત વકાર ઔર રો'બ ઔર દબદબા અતા ફરમાયા થા. (સીરતે મુસ્તફા ૧/૩૩) ઉનકે સાહબઝાદે હૈં અબ્દુલ્લાહ, જો પૈગંબર અલેહિસ્સલાતુ વ સ્સલામકે વાલિદ માજિદ હૈં.

ઝમઝમકે કુંવેંકે બારેમેં ખ્વાજા અબ્દુલ મુત્તલિબકા ખ્વાબ

પિછલી સદિયોંમેં ઝમઝમકે કુંવેં પર બનૂ જુરહુમ ઔર કુરૈશકી લડાઈ હુઈ થી, કબીલએ બનૂ જુરહુમકો જબ કુવ્વત હાસિલ નહીં હુઈ, તો ઉનહોંને ઉસ કુંવેંકો પાટ દિયા થા, ઔર સાલોંસે ઉસકા નામો નિશાન ખતમ થા, ઔર યે મા'લૂમ નહીં થા કે ઝમઝમ કહાં હૈ? તો ખ્વાજા અબ્દુલ મુત્તલિબકો ખ્વાબમેં દિખલાયા ગયા કે કોઈ કેહનેવાલા કેહ રહા હૈ કે કુંવા ખોદો, ઔર ઉસકે નામ કભી "બરકા" કભી "મઝનૂના" વગૈરહ આતે, ઔર અખીરમેં તીસરે યા ચોથે દિન યે દેખા કે કેહનેવાલા કેહ રહા હૈ કે ઝમઝમ ખોદો, ઔર જગહ ભી બતલાઈ કે યહાં ખોદના હૈ. ખ્વાજા અબ્દુલ મુત્તલિબને કુરૈશકે લોગોંસે કહા કે મુઝકો ઈસ તરહસે ખ્વાબ દિખલાયા ગયા, ઈસ લિયે અબ ઝમઝમ ખોદના હૈ, લોગોંને કહા કે ઐસા મત કરો, લેકિન ઉનકો યકીને કામિલ થા, ઈસ લિયે ઉનહોંને ઝમઝમકા કુંવાં અપને બડે બેટે હારિસકે સાથ મિલકર ખોદા, ઔર થોડીસી ખુદાઈકે બાદ હી વો મેંઢ નિકલ આઈ જો હઝરત ઈસ્માઈલ (અલૈ.) કે જમાનેમેં થી, દૂસરે લોગોંકો ઉસ પર બડા હસદ હુવા, ઉનહોંને ઉસકો ખરાબ કરના શુરૂ કર દિયા, જબ અબ્દુલ મુત્તલિબ બહોત પરેશાન હો ગયે, તો ઉનહોંને અલ્લાહ તઆલાસે દુઆ કી કે : "ઈલાહુલ આલમીન! યે પીને વાલોંકે

લિયે તો ઠીક હૈ, લેકિન જો ઉસસે બુરા ચાહે ઉસકા મૈં ઝિમ્મેદાર નહીં," ચુનાંચે જિસ જિસને ઉસકે સાથ બુરા ચાહા તો વો બીમાર હોને લગા, ઈસ તરહસે હાસિદીનકી હિંમતેં પસ્ત હો ગઈ. (દલાઈલુ ન્નુબુવ્વત ૧/૮૬-૮૭)

ખ્વાજા અબ્દુલ મુત્તલિબને ઉસ વક્ત યે મન્નત માની કે અભી તો મેરા એક હી બેટા હૈ, ઉન લોગોંસે મુકાબલા મેરે લિયે દુશ્વાર હૈ, અગર અલ્લાહ તઆલા મુઝે દસ જવાન બેટે અતા ફરમાએ તો મૈં એક બેટેકો અલ્લાહકે રાસ્તેમેં કુરબાન કરૂંગા, ચુનાંચે અલ્લાહ તઆલાને ઉનકો દસ બેટ અતા ફરમાએ, ઔર સબકે સબ માશા અલ્લાહ ખૂબરવ, તાકતવર થે, જો અપને વાલિદે મોહતરમકે દસ્ત વ બાઝૂ બન ગયે. (દલાઈલે નુબુવ્વત ૧/૯૮)

વાલિદ માજિદકી કુરબાનીકી નઝર

એક દિન આપને ખ્વાબમેં દેખા કે કોઈ કેહનેવાલા કેહ રહા હૈ કે અબ અપની નઝર ઔર મન્નત તો પૂરી કરો, ચુનાંચે ઉનકો ખયાલ આયા કે હાં મૈંને નઝર (મન્નત) માની થી, તો અબ યે હુવા કે ઉન દસ બેટોંમેંસે કિસકી કુરબાની કરેં? લિહાઝા કુરઆ અંદાઝી કી, ઈત્તિફાકસે કુરઆમેં અબ્દુલ્લાહ (જો સબસે છોટે બેટે થે) કા નામ આયા, ચુનાંચે ઉનહોંને બિલા તકલ્લુફ નઝર પૂરી કરનેકા ઈરાદા કિયા ઔર કુરબાનીકે ઈરાદાસે ઉનહેં લે જાને લગે, તો બહેનેં ભાઈકો દેખકર રોને લગીં કે હમારે ભાઈકો કહાં લે જા રહે હો? બિલ આખિર મશ્વરેમેં યે બાત તય હુઈ કે આપ ઐસા કીજિયે કે ઉનકે સાથ દસ ઊંટોંકો રખિયે, ઔર ફિર કુરઆ ડાલિયે, અગર દસ ઊંટોંકા નામ નિકલ આએ, તો ઉનકે બદલેમેં દસ ઊંટોંકી કુરબાની કર દી જાએ, યે રાય ઉનકો પસંદ આઈ. કુરઆ અંદાઝી કી ગઈ તો દસ ઊંટોંકે બજાએ ફિર અબ્દુલ્લાહ હીકા નામ નિકલા, મગર બહેનોંને કહા કે બીસ પર કુરઆ કીજિયે, ચુનાંચે બીસ પર કુરઆ ડાલા તો ફિર અબ્દુલ્લાહકા નામ નિકલા, બિલ આખિર જબ તક સો ઊંટ પૂરે નહીં હુએ બરાબર અબ્દુલ્લાહ હીકે નામકા કુરઆ નિકલતા

રહા, જબ સો (૧૦૦) પૂરે હો ગયે તો ઊંટોકા કુરઆ નિકલા, ચુનાંચે સો (૧૦૦) ઊંટોંકો કુરબાન કરકે અબ્દુલ્લાહકી જાન બચી. (દલાઈલે નુબુવ્વત ૧/૯૯-૧૦૦)

તમામ અંબિયા (અલૈ.) કા સિલસિલએ નસબ હરામસે પાક રહા

યહાં યે યાદ રખના ચાહિયે કે જિતને ભી અંબિયા (અલૈ.) દુનિયામેં તશરીફ લાએ, કોઈ ભી ઐસા નહીં હૈ કે ઉસકે અંદર નિકાહકે એ'તિબારસે કોઈ બિગાડ હો, યાની હરામ નસલસે કોઈ નબી દુનિયામેં મબઊસ નહીં હુવા, ઔર હમારે આકા વ મૌલા ફખરે આલમ જનાબ મુહમ્મદ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ જો સય્યિદુલ અંબિયા ઔર સય્યિદુલ અવ્વલીન વલ આખિરીન હૈં. આપને ખૂદ ફરમાયા કે :

વુલિદ્તુ મિન્ નિકાહિન્ લા મિન્ સફાહિન.

મેરી વિલાદત ઔર પૈદાઈશ નિકાહકે ઝરીઆસે હુઈ હૈ ન કે હરામકારીસે. (અલ બિદાયહ વ ન્નિહાયહ ૨/૬૫૭)

ઉપર હઝરત આદમ (અલૈ.) તક નિહાયત તૈયબ ઔર હલાલ સિલસિલા હૈ, ઉસમેં ઝર્રા બરાબર ભી ફહશ ઔર ફવાહિશકા કોઈ શાઈબા નહીં હૈ.

હઝરત આમિના

આપકે વાલિદ માજિદ હઝરત અબ્દુલ્લાહકા નિકાહ કબીલએ બનૂ ઝહરાકી મુઅઝ્ઝઝ તરીન ખાતૂન "હઝરત આમિના" સે હુવા, અલ્લાહ તઆલાને ઉન દોનોંકે મિલાપસે હમારે આકા વ મૌલા જનાબ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકો બઝાહિર અસ્બાબ દુનિયામેં વુજૂદ બખ્શા, હઝરત આમિના ખૂદ ફરમાયા કરતી થીં કે મૈંને ઉસ જમાનેમેં જબકે પૈગંબર (અલૈ.) મેરે બતન (પેટ) મેં થે કભી

કોઈ બોઝ મહેસૂસ નહીં કિયા, ઔર અજીબ બરકતેં ઉસ જમાનેમેં ઝાહિર હોતી રહીં, ઔર ઐસે ખ્વાબ દિખાએ જાતે રહે કે જિસમેં સાફ તૌર પર યે ઈશારા થા કે તુમહારે પેટમેં જો ઝાત પરવરિશ પા રહી હૈ વો કોઈ મા'મૂલી શખ્સ નહીં હૈ, વો અપને દૌર કા નબી, અલ્લાહ તઆલાકા મુકર્રબ તરીન બંદા, હાદીએ આલમ હૈ. ઔર યે હઝરત આમિનાકે લિયે બડી ખૂશ નસીબીકી બાત થી કે અલ્લાહ તઆલાને ઉનકો અપને મહેબૂબ તરીન પૈગંબરકી વાલિદા માજિદા હોનેકા શર્ફ અતા ફરમાયા, જિસ વક્ત આપકી પૈદાઈશ હુઈ તો પૂરા ઘર રોશનીસે ભર ગયા. (સીરતે મુસ્તફા ૧/૫૨)

હુઝૂરકી પૈદાઈશકે વક્તકા હાલ

દૂસરી જાનિબ યે હુવા કે કિસરા (ફારિસકે ઈલાકેકે બાદશાહકા નામ) કે આતિશકદામેં એક આગ જલ રહી થી, જહાં આગકી પૂજા હોતી થી, જો સાલોં ઔર સદિયોંસે જલ રહી થી કભી બુઝી નહીં થી. આં હઝરત સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકી પૈદાઈશ હોતે હી વો આગ બુઝ ગઈ, ઔર ઉસકે મહેલકે ચૌદહ કંગરે ફૌરન ટૂટકર ગિર પડે, ઔર એક નહેર "સાવા" કે નામસે જારી થી વો અચાનક ખુશ્ક હો ગઈ, વહાં લોગોંમેં ખલબલી મચ ગઈ કે યે તો અજીબો ગરીબ વાકિઆત પેશ આએ ઔર તેહકીકાત શુરૂ હુઈ, જિસકી તમામ તફસીલ સીરતકી કિતાબોંમેં મઝકૂર હૈ.

જો પુરાની કિતાબોંકે જાનનેવાલે થે, ઉનહોંને આકર યે ખબર દી કે દર અસલ આખરી નબીકી પૈદાઈશ હો ચુકી હૈ, ઔર ચૌદહ કંગરેકે ગિરનેકા મતલબ યે હૈ કે ચૌદહ પેઢિયોં ઔર બાદશાહોંકે બાદ કિસરાકી હુકૂમત હમેશાકે લિયે દુનિયાસે ફના હો જાએગી, ઔર બાકી નહીં રહેગી, ચુનાંચે યેહી હુવા કે જો ઉસ જમાનેમેં બાદશાહ થા ઉસકે ૧૪ બાદશાહોંકે બાદ કિસરાકી હુકૂમતકા હઝરત ઉસમાન ગની (રદિ.) કે જમાનેમેં હમેશાકે લિયે ખાતમા હો ગયા.

(સીરતુલ મુસ્તફા ૧/૫૫ વગૈરહ)

પૈદાઈશકી તારીખ

આપકી પૈદાઈશ માહે રબીઉલ અવ્વલમેં હુઈ, ઉસમેં સીરત લિખનેવાલોંકા ઈખ્તિલાફ હૈ કે પૈદાઈશકી તારીખ કૌનસી થી? બાઝને કહા ૨, બાઝને ૫, બાઝને ૯, ઔર બાઝને ૧૨ કહા હૈ.

બહરહાલ શરીઅતમેં જો ઉસૂલ હૈં ઉનકે એ'તિબારસે મહઝ કિસી તારીખકી અહમિયત નહીં, અલબત્તા મહીના રબીઉલ અવ્વલ હીકા મુતઅય્યન હૈ, રબીઉલ અવ્વલકો ખાસ તૌર પર ઉન તારીખોં ઔર ઉન દિનોંમેં પૈગંબર (અલૈ.) કી યાદ ઔર આપકી સીરતકા તઝકિરા ઔર આપકે જમાનેકે હાલાતકા તઝકિરા હમારે લિયે બહરહાલ સઆદતકી બાત હૈ.

જિસ વક્ત આપકી પૈદાઈશ હુઈ, તો તમામ ખાનદાને કુરૈશકે અંદર ખૂશી ફૈલ ગઈ, ચૂંકે આપકે વાલિદ માજિદ પેહલે હી વફાત પા ચુકે થે, ઈસ લિયે આપકે દાદા ખ્વાજા અબ્દુલ મુત્તલિબને આપકે લિયે અકીકા કા ઈન્તિઝામ કિયા, તમામ ખાનદાને કુરૈશકો દઅવત દી ઔર આપકા નામ "મુહમ્મદ" રખ્ખા ગયા, ઔર વાલિદાને આપકા નામ "અહમદ" રખ્ખા, ઔર ઈસ નામકે બારેમેં ઉનકો ખ્વાબમેં બતલા દિયા ગયા થા કે આપકે યહાં જો બેટા પૈદા હોગા ઉસકા નામ તુમ "અહમદ" રખના.

હઝરત ઈસા (અલૈ.) ને અપની ઉમ્મતકો ખબર દી થી કે મેરે બાદ એક નબી તશરીફ લાએંગે જિનકા નામ અહમદ હોગા. કુરઆને કરીમમેં સૂરએ સફમેં ઈસકા તઝકિરા મૌજૂદ હૈ.

ખ્વાજા અબ્દુલ મુત્તલિબને આપકા નામ "મુહમ્મદ" રખ્ખા, ચૂંકે મક્કામેં ઐસે નામકા તઝકિરા નહીં થા, ઈસ લિયે લોગોંને કહા કે આપને તો અજીબો ગરીબ નામ રખ્ખા હૈ, ઉનહોંને કહા કે નહીં મેરા બેટા મુહમ્મદ હૈ. યે દોનોં (અહમદ ઔર મુહમ્મદ) નામ "હમ્દ" સે માખૂઝ હૈં, હમ્દકે મા'ના અલ્લાહકી તારીફ કરના, ઔર અહમદકા મતલબ "અલ્લાહકી સબસે ઝિયાદા

તારીફ કરનેવાલા." ઔર મુહમ્મદકા મતલબ "જિસકી બહોત તારીફ કી જાએ." ચુનાંચે પૈગંબર અલૈહિસ્સલાતુ વ સ્સલામ પર યે દોનોં બાતેં સાદિક આતી હૈં, આપ ભી કાબિલે તા'રીફ હૈં, ઔર આપકી ઝબાને મુબારકસે જિસ તરહ અલ્લાહ તબારક વ તઆલાકી તા'રીફ નિકલી હૈ કિસી ઔર કી ઝબાનસે ઉસ અંદાઝમેં નહીં નિકલી. (સીરતે મુસ્તફા ૧/૬૧-૬૨)

ખ્વાજા અબ્દુલ મુત્તલિબકી નિગાહમેં આપકા મકામ ઔર મરતબા

સરદારે મક્કા ખ્વાજા અબ્દુલ મુત્તલિબ અગર મજલિસમેં બૈઠે રેહતે, તો કિસીકો બોલનેકી જુરઅત નહીં હોતી થી, લેકિન પૈગંબર અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામ જબ તશરીફ લાતે, તો ઉનકે બરાબરમેં બૈઠતે, કિસીકો અગર નાગવારી હોતી તો દાદા કેહતે કે ઈસ મેરે બેટેકી અલગ હી શાન હૈ, ઔર નિહાયત તઅલ્લુકકા ઈઝહાર કરતે રહે. (સીરતે મુસ્તફા ૧/૮૬)

ઉસકી એક ખાસ વજહ યે ભી થી કે આપકે વાલિદ હઝરત અબ્દુલ્લાહ પેહલે હી વફાત પા ચુકે થે, બાદમેં આપકી પૈદાઈશ હુઈ, ઈસ લિયે દાદાકો બહોત ઝિયાદા પ્યાર થા, નીઝ આપકે વાલિદસે ભી દાદાકો બહોત પ્યાર થા, ક્યૂંકે સો (૧૦૦) ઊંટ કુરબાન કરકે ઉનકી જાન બચી થી, ઔર ફિર જવાનીકી ઉમ્ર. (બાઝ રિવાયાતમેં હૈ કે કુલ ૧૮ સાલકી ઉમ્ર) મેં મદીનાકે સફરકે દૌરાન ઉનકી વફાત હો ગઈ થી. (સીરતે મુસ્તફા ૧/૪૬)

ખુલાસએ કલામ

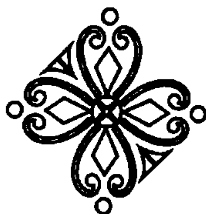
આજકી ઈન બાતોંકા ખુલાસા યે નિકલા કે પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકે જદ્દે આ'લા હઝરત ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) હૈં, ઔર આપકા તઅલ્લુક ખાનદાને કુરૈશસે

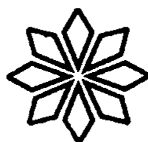
હૈ, જો ફહર બિન માલિકકે બાદસે કુરૈશ કેહલાએ જાને લગે, ઔર યે પૂરા ખાનદાન અપને અખ્લાક, કિરદાર, તાકત ઔર કુવ્વતકે એ'તિબારસે ઉસ વક્ત ભી મુમતાઝ થા, ઔર આજ ભી મુમતાઝ હૈ.

નબીએ કરીમ અલૈહિસ્સલાતુ વ સ્સલામકી વિલાદતે મુબારકા ઈસ મહીનેમેં હુઈ જિસે રબીઉલ અવ્વલ કહા જાતા હૈ, ઔર ઉસકે બાદ આપકે બચપન ઔર બેઅસતસે પેહલેકે હાલાત ઈન્શા અલ્લાહ વો કલકી મજલિસમેં બયાન કિયે જાએંગે, અલ્લાહ તઆલા હમ સબકો ઈન બાતોંસે નફા ઉઠાનેકી તૌફીક અતા ફરમાએં, આમીન.

ઈસ મહીનેમેં હમેં કસરતસે દુરૂદ શરીફકા વિર્દ રખના ચાહિયે, તાકે ઉસકી બરકાતસે હમ ફૈઝયાબ હો સકેં.

વ આખિરુ દઅ્વાના અનિલ્ હમ્દુ લિલ્લાહિ રબ્બિલ્ આલમીન.




(૨)

શાનદાર બચપન, પાકીઝા જવાની





અલ્હમ્દુ લિલ્લાહિ નહ્મદુહૂ વ નસ્તઈનુહૂ વ નસ્તગ્ફિરુહૂ વ નુઅ્મિનુ બિહી વ નતવક્કલુ અલૈહ, વ નઊઝુબિલ્લાહિ મિન્ શુરૂરિ અન્ફુસિના વ મિન્ સય્યિઆતિ અઅ્માલિના, મંય્યહ્દિહિલ્લાહુ ફલા મુઝિલ્લ લહૂ. વ મંય્યુઝ્લિલ્હુ ફલા હાદિય લહૂ, વ નશ્હદુ અલ્લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહુ વહ્દહૂ લાશરીક લહ, વ નશ્હદુ અન્ન સય્યિદના વ હબીબના વ સનદના વ શફીઅના વ ઈમામના વ મૌલાના મુહમ્મદન્ અબ્દુહૂ વ રસૂલુહ, સલ્લલ્લાહુ તબારક વ તઆલા અલૈહિ વ અલા આલિહી વ અસ્હાબિહી વ ઝુર્રિય્યાતિહી વ બારક વ સલ્લમ તસ્લીમન્ કષીરન્ કષીરા. અમ્મા બા'દ. ફઅઊઝુબિલ્લાહિ મિનશ્શૈતા નિર્રજીમ. બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્મા નિર્રહીમ.

વઝ્ઝુહા. વલ્લૈલિ ઈઝા સજા. મા વદઅ-ક રબ્બુક વમા કલા. વલલ્ આખિરતુ ખૈરુલ્લક મિનલ્ ઊલા. વલસૌફ યુઅ્તીક રબ્બુક ફતર્ઝા.

મોહતરમ બુઝુર્ગો ઔર ભાઈયો! આજકી મજલિસકા મૌઝૂઅ યે હૈ કે જનાબે મુહમ્મદ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકે બચપનકે હાલાત ઔર આપકો નબી બનાએ જાનેસે પેહલે જો હાલાત ઔર વાકિઆત પેશ આએ ઉનસે ખબરદાર કરાયા જાએ.

દુર્રે યતીમ

કલ યે બતલાયા ગયા થા કે પૈગંબર અલૈહિસ્સલાતુ વ સ્સલામકી પૈદાઈશસે પેહલે હી આપકે વાલિદ માજિદ વફાત પા ચુકે થે, ગોયા કે આપ યતીમીકી હાલતમેં દુનિયામેં તશરીફ લાએ, ઔર ઉસમેં અલ્લાહ તબારક વ તઆલાકી બડી હિકમત હૈ કે ઉમૂમન વાલિદ બચ્ચેકી તરબિયતકા કામ કરતા હૈ, ઔર બચ્ચેકો અચ્છા બનાનેમેં બઝાહિર વાલિદકા બડા દખલ હોતા હૈ, અલ્લાહ તઆલાને હુઝૂરે પાક સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકી પૈદાઈશસે પેહલે હી આપકે વાલિદકો અપને પાસ બુલા લિયા, તાકે કલ જબ આપકે અખ્લાકે ફાઝિલા લોગોંકે સામને ઝાહિર હોં ઔર આપકે

હાલાતસે લોગ વાકિફ હોં, તો કિસીકો યે કેહનેકી મજાલ ન રહે કે બાપકી તરબિયતકા બડા અચ્છા અસર હુવા જિસકે નતીજેમેં ઐસા બેટા વુજૂદમેં આયા, બાપ તો રહે હી નહીં તો તરબિયત ક્યા કરતે, કિસીકો યે કેહનેકા મૌકા નહીં મિલા, તો યતીમ બનાનેમેં ભી અલ્લાહ તઆલાકી બડી હિકમત હૈ. ફિર જબ છ સાલકી ઉમ્ર હુઈ તો વાલિદા માજિદા વફાત પા ગઈ, તાકે કલ કોઈ યે ન કેહ દે કે વાલિદાને બડા અચ્છા સિખલાયા, ક્યૂંકે વો તો સીખનેકી ઉમ્ર હી નહીં થી, આઠ સાલકી ઉમ્ર હુઈ તો દાદા અબ્દુલ મુત્તલિબ વફાત પા ગયે, ગોયા કે આપકા બચપન દુન્યાવી સહારોંકે બગૈર ગુઝરા, ફિર ભી અલ્લાહ તઆલાને આપકો કમાલાત ઔર અખ્લાકે ફાઝિલા આદાતે તય્યિબા ઔર બેનઝીર ઉલૂમસે નવાઝા.

આપને કિસ કિસકા દૂધ પિયા?

સીરતકી કિતાબોંમેં લિખ્ખા હૈ કે આપકી પૈદાઈશકે બાદ કુછ દિનોં તક આપકી વાલિદા માજિદા હઝરત આમિનાને આપકો દૂધ પિલાયા, ઔર ઉસી દૌરાન આપકે ચચા અબૂ લહબકી આઝાદ કરદા બાન્દી સુવૈબિયહકા દૂધ ભી આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને પિયા, ઔર આપકે ચચા હઝરત હમઝા (રદિ.) ને ભી ઉસી સુવૈબિયહકા દૂધ નોશ ફરમાયા, ઈસી વજહસે હઝરત હમઝા (રદિ.) આપકે ચચા ઔર ખાલાઝાદ ભાઈ હોનેકે સાથ સાથ આપકે રઝાઈ ભાઈ ભી થે. (અલ બિદાયહ વન્નિહાયહ ૧/૬૭૬)

કબીલએ બનૂ સઅદમેં રઝાઅત

અરબ ઔર બિલખુસૂસ કુરૈશકે ખાનદાનકે અંદર યે દસ્તૂર થા કે બચ્ચોંકો પૈદા હોનેકે બાદ દૂધ પિલાનેકે લિયે ગાંવ દેહાતમેં કુછ મુદ્દતકે લિયે છોડ દિયા જાતા થા, તાકે દેહાતકી સાફ શફ્ફાફ આબો હવામેં બચ્ચા પલે બઢે, ઔર અરબકી અસલી ઝબાનકો વો સીખ લે, ક્યૂંકે દેહાતકી અરબી ઝબાન ઉસ જમાનેમેં અસલી

અરબી થી, ઔર અરબીકા અસલી લેહજા કબાઈલમેં પાયા જાતા થા. યે આમ દસ્તૂર થા કે છોટે બચ્ચોંકો દેહાતકી ઔરતેં દૂધ પિલાનેકે લિયે આયા કરતી થીં, ઔર ખાનદાન વાલોંસે બચ્ચોંકો લેકર અપને યહાં ચલી જાતી થીં, ખાનદાનવાલે ઉનકો દૂધ પિલાનેકે બદલેમેં હક્કુલ ખિદમત દે દિયા કરતે, માલદાર ખાનદાનકા બચ્ચા હોતા તો ઝિયાદા મિલતા, ઔર ગરીબ ખાનદાનકા હોતા તો કમ.

ચુનાંચે કબીલએ બનૂ સઅદકી ઔરતેં સાલ ભરમેં એક મરતબા બચ્ચોંકો લેનેકે લિયે આતીં, હસ્બે દસ્તૂર ઈસ મરતબા ભી આઈં, ઔરતેં આતીં ઔર નબીએ અકરમ અલૈહિસ્સલાતુ વ સ્સલામકો દેખતીં, જબ યતીમ હોનેકે બારેમેં ઈલ્મ હોતા તો મના કર દેતીં, યે સોચકર કે જબ ઉનકે વાલિદ હી નહીં તો હમેં હક્કુલ ખિદમત ક્યા મિલેગા? તમામ ઔરતોંને નબીએ અકરમ અલૈહિસ્સલાતુ વ સ્સલામકો દેખકર (યતીમ હોનેકી વજહસે) મના કર દિયા કે હમ ઉનકો નહીં લે જાએંગે, ક્યૂંકે હમકો કુછ નહીં મિલેગા.

હઝરત હલીમા સઅદિયા

ઉનહીં ઔરતોંમેં એક ખૂશ નસીબ, સઆદતમંદ ખાતૂન હઝરત હલીમા સઅદિયા ભી થીં, જિનકે શૌહર હારિસ બિન અબ્દુલ ઉઝ્ઝા કબીલએ બનૂ સઅદસે તઅલ્લુક રખતે થે, નીઝ યે બહોત હી ગરીબ ખાનદાનકે થે, ખાને પીનેકો ભી નહીં થા. ઔર હઝરત હલીમા સઅદિયા ખૂદ ઈતની કમઝોર થીં કે અપને ગોદકે બચ્ચેકો ભી પેટ ભર દૂધ નહીં પિલા સકતી થીં, વો ભૂખ ઔર નીંદ ન આનેકી વજહસે તડપતા રેહતા, ઉનકી હાલત દેખકર કિસીને ઉનકો અપના બચ્ચા નહીં દિયા, કાફલા જાનેકા વક્ત આ ગયા, તો હઝરત હલીમા સઅદિયાને અપને શૌહરસે કહા કે સબ તો બચ્ચોંકો લેકર જાએં ઔર મૈં ખાલી ગોદ જાઉં યે મુઝકો પસંદ નહીં હૈ, જબ કોઈ નહીં મિલતા તો વો યતીમ બચ્ચા હી લે જાતે હૈં, ચુનાંચે વો હઝરત આમિનાકે પાસ આઈં, ઔર દરખ્વાસ્ત કી કે યે બચ્ચા હમકો દે દિયા જાએ.

આપકી બરકતોંકા ઝુહૂર

હઝરત હલીમા ફરમાતી હૈં કે આપકા હમારી ગોદમેં આના થા કે બરકતોંકા ઝુહૂર હમને ખુલી આંખોં દેખા, ચુનાંચે જબ હમને આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકો અપની ગોદમેં લિયા, તો અલ્લાહ તઆલાને સીનેકે અંદર દૂધ ભર દિયા, કઈ દિનોંસે દૂધ બિલકુલ ખુશ્ક થા, હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકે ગોદમેં આતે હી અલ્લાહને દૂધ ભર દિયા, હુઝૂરને ભી સૈરાબ હોકર નોશ ફરમાયા ઔર આપકા રઝાઈ ભાઈ જો મેરી ગોદમેં થા ઉસને ભી અચ્છી તરહ પેટ ભરકર પિયા, ઔર સુકૂન ઔર ઈત્મીનાનસે સોયા, હાલાંકે દૂધ ન હોનેકી વજહસે કઈ દિનોંસે વો સો નહીં સકા થા. ઔર હમારી વો ઊંટની જિસકે થન દૂધ ન હોનેકી વજહસે લટક ચુકે થે, મેરે શૌહર જબ ઉસકે પાસ ગયે તો દેખા કે થન ખૂબ ભરે હુએ હૈં, ઔર જબ દૂધ દોહા તો બરતન પૂરા ભર ગયા, ઔર હમ સબને ખૂબ જી ભરકે પિયા, ઔર રાતમેં અચ્છી તરહ આરામસે સોએ, તો મૈં યે કેહતી કે યે સબ ઈસ સઈદ ઔર ખૂશ નસીબ બચ્ચેકી બરકત હૈ.

નીઝ આપ ફરમાતી હૈં કે જબ હમ મક્કા મુઅઝ્ઝમા આએ થે તો હમારી સવારી નિહાયત કમઝોર ઔર લાગિર (દુબલી) થી, કમઝોરીકી બિના પર કાફલાસે પીછે ચલતી થી, લેકિન જબ હમ નબીએ અકરમ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકો લેકર ચલે તો વો સવારી સબસે આગે ભાગી ચલી જા રહી થી, સાથવાલી ઔરતેં કેહને લગીં અરી હલીમા! જબ તુમ આ રહી થીં ઉસ વક્ત તો તુમહારી સવારીકા યે હાલ નહીં થા, ઔર અબ કાફલાસે આગે તેઝ ચલી જા રહી હો? હલીમાને ફરમાયા કે મેરા ઉસમેં કોઈ અમલ દખલ નહીં હૈ, યે ઉસ બચ્ચેકી બરકત હૈ જિસકો તુમને યતીમ સમઝકર છોડ દિયા, યે યતીમ નહીં, બલ્કે દુર્રે યતીમ હૈ, અલ્લાહ તઆલાને ઉસમેં સરાપા બરકત રખ્ખી હૈ.

(અલ બિદાયહ વ ન્નિહાયહ ૧/૬૭૭-૬૭૮ વગૈરહ)

બકરિયોંકા ભર પેટ વાપસ આના

હઝરત હલીમા ફરમાતી હૈં કે પૈગંબર અલૈહિસ્સલાતુ વ સ્સલામકે હમારે કબીલેમેં જાનેકી વજહસે વો કબીલા જો ઈન્તિહાઈ કહતઝદા થા, ઔર પૂરે કબીલાકે લોગ કહતસે પરેશાન થે, લેકિન હમારે ઘરમેં ઐસી બરકતેં ઝાહિર હુઈ કે જો નાકાબિલે બયાન હૈં. તમામ કબીલા વાલોંકી બકરિયાં ચરને જાતીં, તો ખાલી પેટ વાપસ આતીં, લેકિન હમારે ઘરકી બકરિયાં ચરને જાતીં, તો પેટ ભર વાપસ હોતીં. લોગ કેહતે કે જિસ ચરાગાહમેં હલીમા અપની બકરિયોંકો ચરાનેકે લિયે ભેજતી હૈં તુમ ભી વહીં ભેજા કરો, હલીમા ફરમાતીં કે યે ચરાગાહકી ખુસૂસિયત નહીં હૈ, બલ્કે યે ઈસ બચ્ચેકી બરકત હૈ. (અલ બિદાયહ વન્નિહાયહ ૧/૬૭૮)

બચપનમેં અદલ ઔર ઈન્સાફકા હાલ

હઝરત હલીમા સઅદિયા (રદિ.) ને પૈગંબર અલૈહિસ્સલાતુ વ સ્સલામકો દો સાલ તક દૂધ પિલાયા, અલ્લાહ તબારક વ તઆલાને આપકી તબીઅતમેં ઈન્સાફ રખ્ખા થા, આપ ફરમાતી હૈં કે હુઝૂર હમેશા મેરી એક હી પિસ્તાનસે દૂધ પીતે થે, દૂસરી પિસ્તાનમેં દૂધ ભરા રેહતા, મૈં આપકે મુંહસે લગાનેકી કોશિશ કરતી, લેકિન આપ ઉસકો કુબૂલ નહીં ફરમાતે થે, ક્યૂંકે ઉસકો આપ અપને રઝાઈ ભાઈકા હક સમઝતે થે, અલ્લાહ તઆલાને બચપનમેં ભી અદલો ઈન્સાફ આપકી તબીઅત ઔર આદતમેં રખ્ખા થા.

હલીમા સઅદિયાકે ઘર આપકી દો બારહ વાપસી

દો સાલકે બાદ હઝરત હલીમા આપકો આપકી વાલિદા માજિદાકે પાસ

લાઈ, લેકિન જી યે ચાહતા થા યે દુર્રે યતીમ કુછ દિન ઔર હમારે સાથ રહે, તો હલીમાને હઝરત આમિનાસે દરખ્વાસ્ત કી કે અગરચે મુદ્દતે રઝાઅત (દૂધ પિલાનેકી મુદ્દત) પૂરી હો ગઈ હૈ, લેકિન અગર આપકી ઈજાઝત હો તો હમ ફિર ઉનકો અપને ઘર લે જાએં, હઝરત આમિનાને ફરમાયા કે મેરે ઈસ બેટેકી અજીબ શાન હૈ, ઠીક હૈ લે જાઈયે, ચુનાંચે હઝરત હલીમા સઅદિયા નબીએ અકરમ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકો દો બારહ ફિર લે આઈ, દો બારહ ફિર ડેઢ યા દો સાલ તક હઝરત હલીમાકે યહાં આપ રહે.

વાકિઅએ શક્કે સદર

એક દિન ઐસા વાકિઆ પેશ આયા કે કંબીલાકે બચ્ચોંકે સાથ આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ બકરિયોંકો ચરાનેકે લિયે જંગલ તશરીફ લે ગયે, ઉન બચ્ચોંમેંસે અચાનક દો બચ્ચે દૌડતે હુએ આએ, ઔર હઝરત હલીમાસે કેહને લગે કે હમારે મક્કી ભાઈકો કતલ કર દિયા ગયા, દો આદમિયોંને આકર ઉનકો લિટાયા ઔર સીના ચાક કર દિયા. આજકલકે જમાનેકી સાઈન્સી તરક્કી તો થી નહીં કે ઓપરેશનકે બાદ ભી આદમી બચનેકી ઉમ્મીદ રખ્ખે, ઉસ જમાનેમેં સીના ચાક હોનેકા મતલબ તો યે હુવા કે આદમી કતલ હો ગયા, ઉસકી ઝિંદગીકો કૌન સોચ સકતા થા? ચુનાંચે હલીમા ઔર ઉનકે શૌહર દોનોં દૌડે હુએ આએ, મગર દેખા કે પૈગંબર અલૈહિસ્સલાતુ વ સ્સલામ સહમે હુએ એક જગહ ખડે હૈં, દોનોંને સીનેસે લગાયા, મા'લૂમ કિયા કે બેટા ક્યા હુવા? આપને ફરમાયા કે : "દો આદમી આએ થે, મુઝે લિટાયા મેરા સીના ચાક કિયા, ઉસમેંસે દિલકો નિકાલકર ચાક કિયા, ઝમઝમકે પાનીસે દિલકો ધોયા ઔર કુછ હિસ્સા દિલમેંસે નિકાલકર અલગ કર દિયા, ઔર યે કહા કે યે શયતાનકે વસ્વસેવાલા હિસ્સા થા, ઉસકે બાદ દિલકો મિલાયા ઔર અપની જગહ રખકર સીનેકો સી દિયા."

(મુસ્લિમ શરીફ ૧/૯૨, અલ બિદાયહ વન્નિહાયહ ૧/૬૮૦)

અલ્લાહ તબારક વ તઆલાને અપની કુદરત દિખલાઈ, ન ખૂન નિકલા ન તકલીફ હુઈ ઔર અલ્લાહને ઐસા ઓપરેશન કરા દિયા કે જો આપકી શાયાને શાન થા, ઈસકો શક્કે સદર કહા જાતા હૈ, તાકે આપ શયતાનકે શરસે પૂરી ઝિંદગી મહેફૂઝ રહેં, નબીકે લિયે યે જરૂરી હૈ.

હમ ઔર આપ તો શયતાનકે શરસે મુતાસ્સિર હો સકતે હૈં, હમારે દિલોંમેં ગલત ખયાલ આ સકતે હૈં, ઝબાનસે શયતાન ગલત બાત નિકલવા સકતા હૈ, ગુસ્સેમેં બેકાબૂ કર સકતા હૈ, લેકિન અલ્લાહકા જો નબી ઔર પૈગંબર હોતા હૈ ઉસકે ઉપર શયતાનકા બસ નહીં ચલ સકતા.

નબીએ અકરમ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા કે જબ ઈન્સાન પૈદા હોતા હૈ તો સાથમેં એક શયતાન ભી પૈદા હોતા હૈ, જિસકો હમઝાદ કહા જાતા હૈ. સહાબા (રદિ.) ને આપસે માલૂમ કિયા કે હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ! ક્યા આપકે સાથ ભી પૈદા હુવા થા? ફરમાયા કે હાં મેરે સાથ ભી પૈદા હુવા, લેકિન : **ફઅસ્લમ** મુઝે ક્યા ગુમરાહ કરતા વો તો ખૂદ હી મુસલમાન હો ગયા) એક દૂસરી રિવાયતમેં હૈ કે : ફઉસ્લમુ (મુઝે ઉસકે શરસે અલ્લાહને મહેફૂઝ કર દિયા).

દૂસરી ઔર તીસરી મરતબા શક્કે સદર

બાઝ રિવાયાતમેં હૈ કે આપ પર જબ પેહલી મરતબા વહી નાઝિલ હુઈ ઉસ વક્ત શક્કે સદર હુવા. ઔર તીસરી મરતબા જબ આપ મેઅરાજકે લિયે તશરીફ લે જા રહે થે ઉસ વક્ત ભી શક્કે સદર કરકે જન્નતસે લાયા ગયા. ઈલ્મ વ હિકમતસે ભરા હુવા એક તશ્ત થા, ઉસસે આપકે દિલકો ભર દિયા ગયા, ઉસકે બાદ આપ મેઅરાજકે લિયે તશરીફ લે ગયે. (મુસ્લિમ શરીફ વગૈરહ)

અલગર્ઝ બચપનમેં જબ યે વાકિઆ પેશ આયા તો હઝરત હલીમા સઅદિયાકો ડર હુવા કે અગર કુછ હો ગયા તો હમારે સર પડ જાએગા, લિહાઝા આપકો હઝરત આમિનાકે પાસ વાપસ લાઈ, વાલિદા માજિદા ફરમાને લગી કે

તુમ તો બડે શૌકસે લે ગઈ થીં, અબ વાપસ ક્યૂં લે આઈ? તો પૂરા કિસ્સા સુનાયા, તો હઝરત આમિનાકો યે સુનકર કોઈ ખૌફ ઔર ડર નહીં હુવા, ઔર ફરમાયા કે જબ યે પૈદા હુવા થા તો મૈંને એક નૂર દેખા થા, જિસકી વજહસે બસરા તકકા ઈલાકા રોશન હો ગયા થા, યે અજીબો ગરીબ બચ્ચા હૈ ઉસ પર શયતાનકા બસ નહીં ચલ સકતા, આપ ફિક્ર મત કીજિયે. (અલ બિદાયહ વ ન્નિહાયહ ૧/૬૭૮)

વાલિદા માજિદાકા ઈન્તિકાલ

ઉસકે બાદ હઝરત આમિનાને હુઝૂરે પાક સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકો અપને પાસ રખ લિયા, યે તકરીબન ચાર સાલકી ઉમ્રકી બાત હૈ. દો સાલ તક આપ વાલિદા માજિદાકે સાથ રહે, જબ આપકી ઉમ્ર છ સાલકી હુઈ તો વાલિદા માજિદાને મદીના મુનવ્વરહ જાનેકા ઈરાદા કિયા, ક્યૂંકે વહાં ઉનકા નન્હિયાલી ખાનદાન થા, વહાં એક મહીને તક રહીં ઔર આપ ભી વાલિદાકે સાથ રહે. ઉસી દૌરાન બીમારી શુરૂ હો ગઈ, મક્કા મુઅઝ્ઝમાકી જાનિબ વાપસી હુઈ, તો મકામે "ઈબવા" મેં હઝરત આમિનાકા ઈન્તિકાલ હો ગયા, ઔર વહીં પર આપકી તદફીન અમલમેં આઈ, ઉસ વક્ત પૈગંબર અલૈસ્સલાતુ વ સ્સલામકી ઉમ્ર કુલ છ સાલકી થી. (અલ બિદાયહ વ ન્નિહાયહ ૧/૬૮૩)

ખ્વાજા અબ્દુલ મુત્તલિબકી પરવરિશ ઔર ઉનકા ઈન્તિકાલ

વાલિદા માજિદાકી બાન્દી હઝરત ઉમ્મે ઐમન (રદિ.) આપકી નિગરાં થીં, વો આપકો લેકર મક્કા મુઅઝ્ઝમા આઈ, ઔર દાદા અબ્દુલ મુત્તલિબકે હવાલે કિયા, અબ આપ અપને દાદાકી પરવરિશમેં આ ગયે, લેકિન આઠ સાલકી ઉમ્રમેં આપકે દાદા અબ્દુલ મુત્તલિબકા ભી ઈન્તિકાલ હો ગયા, ઉનહોંને અપને

ઈન્તિકાલસે પેહલે અપને બેટે અબૂ તાલિબકો વસિય્યત કી કે મેરે ઈસ ખૂશ નસીબ, સઆદત આસાર પોતેકી તુમ પૂરી તરહ નિગેહબાની કરના.

(અલ બિદાયહ વ ન્નિહાયહ ૧/૬૮૬)

ચચાકી પરવરિશ ઔર મુલ્કે શામકી જાનિબ પેહલા સફરે તિજારત

ચુનાંચે આપ ચચા અબૂ તાલિબકી પરવરિશમેં આ ગયે, ખ્વાજા અબૂ તાલિબ સરદાર થે, લેકિન અયાલદાર (બાલ-બચ્ચોંવાલે) આદમી થે, માલદાર આદમી નહીં થે, પૈગંબર અલૈહિસ્સલાતુ વ સ્સલામ ઉનકે કામકાજમેં હાથ બટાને લગે, ઔર જબ આપકી ઉમ્ર તકરીબન ૧૨ સાલ ઔર કુછ મહીનેકી હુઈ તો અરબકે દસ્તૂરકે મુતાબિક અબૂ તાલિબ તિજારતકે લિયે મુલ્કે શામ જાયા કરતે થે, વો સામાને સફર તૈયાર કરને લગે, હુઝૂર ચૂંકે બચ્ચે થે, ઈસ લિયે પરેશાનીકી વજહસે આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકો લે જાનેકા ઈરાદા નહીં થા, લેકિન હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકો જબ મા'લૂમ હુવા કે ચચાજાન તિજારતકે લિયે લંબે સફર પર જા રહે હૈં, તો આપકો તકલીફ હુઈ ઔર આપકી આંખોંસે આંસૂ જારી હો ગયે, તો અબૂ તાલિબને યે સોચા કે ઉનકો અકેલે છોડનેમેં પરેશાની ઔર તકલીફ હોગી, આપકો અપને સાથ લે લિયા.

બહીરા રાહિબસે મુલાકાત

કાફલા બસરા મકામસે ગુઝરતા થા, વહાં પર એક રાહિબ રેહતા થા જિસકા નામ "બહીરા" યા "બુહૈરા" થા, બાઝ લોગોંને "સરજિસ" ઔર બાઝને "જરજીસ" કહા હૈ. યે ઈબાદત ગુઝાર શખ્સ થા જો અપની ખલ્વત ગાહસે બાહિર નહીં નિકલતા થા, ઔર કિસીને ઉસકો લોગોંસે મિલતે હુએ નહીં દેખા થા, હમેશા

ઈબાદતમેં લગા રેહતા. જબ યે કાફલા વહાં પહોંચા તો લોગોંને અજીબો ગરીબ હૈરતઝદા બાત દેખી કે યે રાહિબ ખૂદ અપને ઈબાદતખાનેસે ઉતરકર બાહિર આયા, ઔર કાફલાવાલોંકો બડે ગૌરસે દેખને લગા. જબ ઉસકી નઝર નબીએ અકરમ અલૈહિસ્સલાતુ વ સ્સલામ પર પડી, તો આપ હી પર નઝર જમા લી, લોગોંને ઉસસે માલૂમ કિયા કે ભાઈ કભી આપને ઈતના એહતિમામ નહીં કિયા ઔર આજ આપ ઈસ તરહસે કર રહે હૈં, તો ઉસને લોગોંસે બતલાયા કે યે જો સાહબઝાદે હૈં, યે તમામ આલમકે સરદાર હૈં, યે રબ્બુલ આલમીનકે રસૂલ બનનેવાલે હૈં, ઔર અલ્લાહ તઆલા ઉનકો રહમતે આલમ બનાએગા, ઔર મૈંને ઉસકા અંદાઝા ઈસસે લગાયા કે યે જહાં જહાંસે ગુઝર રહે થે, તમામ શજરો હજર (દરખ્ત-પહાડ) ઉનકે સામને સિજદહ રેઝ હો રહે થે, ઔર જિસ જગહસે યે ગુઝર રહે હૈં તો બાદલ ઉન પર સાયા કર રહા હૈ, ઉનકે શાના પર મોહરે નુબુવ્વત હૈ, ઔર ઉસને માલૂમ કિયા કે ઉનકા કફીલ કૌન હૈ? લોગોંને બતલાયા કે અબૂ તાલિબ હૈં. ઉસ રાહિબને કહા કે મૈં આપકો મશ્વરા દેતા હૂં કે ઉનકો યહાંસે આગે મત લે જાઈયે, યહૂદિયોંમેં કુછ શરીર ઔર ખબીસ લોગ હૈં, અગર વો ઉનકો પહેચાન જાએંગે તો હો સકતા હૈ કે ઉનકો તકલીફ પહોંચાએં, ક્યૂંકે ઉનકો હસદ ઔર ઈનાદ હોગા, ઈસ લિયે કે ઉનકો ઈસ બાતકા ઈન્તિઝાર હૈ કે આખરી પૈગંબર ઉનકે ખાનદાનમેં પૈદા હો, ઔર યે પૈદાઈશ હો ગઈ બનૂ ઈસ્માઈલમેં. ઈસ લિયે મેરા મશ્વરા યે હૈ કે આપ ઉનકો વહાં મત લે જાઈયે. ચુનાંચે ખ્વાજા અબૂ તાલિબને હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકો કિસીકે હાથ વહીંસે વાપસ કર દિયા, યે આપકા પેહલા સફરે તિજારત હૈ, જો આપકા અપને ચચા અબૂ તાલિબકે સાથ હુવા. (તલ્ખીસ : અલ બિદાયહ વ ન્નિહાયહ ૧/૬૮૮)

હરબુલ ફુજ્જારમેં આપકા કિરદાર

ઉસકે બાદ જબ આપકી ઉમ્ર મુબારક ૧૫ યા ૨૦ સાલકી હુઈ તો અરબમેં "હરબુલ ફુજ્જાર" કે નામસે એક જંગ છિડી, ઉસમેં દો ગ્રુપ થે : એક જાનિબ

કુરૈશ ઔર કનાનાકે લોગ થે, ઔર દૂસરી જાનિબ કૈસ ઈલાનકે લોગ થે, યે ખૂન રેઝ જંગ કઈ મહીનોં તક ચલતી રહી, પૈગંબર અલૈહિસ્સલામને બાઝ દિનોં તક ઉસમેં ઈસ તરહ હિસ્સા લિયા કે આપ અપને ચચાઓંકો તીર તરકશસે નિકાલકર હાથમેં પકડાતે થે, બિલ આખિર ઉસ જંગકા અંજામ આપસમેં સુલહ પર હુવા.

(અલ બિદાયહ વન્નિહાયહ ૧/૬૯૪)

હલ્ફુલ ફુઝૂલ

ઉસકે બાદ જબ આપકી ઉમ્ર મુબારક ૨૦ સાલસે ઉપર હુઈ તો એક અહમ વાકિઆ યે પેશ આયા કે યલએ ઝુબૈદકા એક શખ્સ સામાને તિજારત લેકર મક્કા મુઅઝ્ઝમામેં આયા, મક્કાકે એક સરદાર "આસ બિન વાઈલ" ને ઉસસે સામાન તો ખરીદ લિયા, લેકિન પૈસે નહીં દિયે, ઈસ બેચારેને બહોતસે લોગોંસે સિફારિશ કી, મગર સભીને હાથ ખડે કર દિયે કે હમ ઈસ મઆમલેમેં નહીં પડ સકતે, તો ઉસને પહાડી પર ખડે હોકર કુછ અશઆર પઢે ઔર અપની મઝલૂમિયત બયાન કી કે મૈં યહાં આકર લુટ ગયા ઔર મુઝસે સામાન લે લિયા ઔર પૈસે નહીં દિયે, તો ઝુબેર બિન અબ્દુલ મુત્તલિબને હિંમત કરકે અબ્દુલ્લાહ બિન જુદઆનકે ઘરમેં મિટીંગ કી, ઉસમેં કુરૈશકે તમામ સરદારોંકો જમા કરકે યે તજવીઝ રખ્ખી કે "હમ આપસમેં અહદ કરતે હૈં કે ઈસ શહેરમેં અગર કિસી ભી શખ્સકે સાથ ઝુલ્મ હોગા, તો હમ સબ મિલકર મઝલૂમકા સાથ દેંગે. ઔર મઝલૂમકા હક દિલાકર રહેંગે ઔર ઝાલિમકા બિલકુલ સાથ નહીં દેંગે." ઈસ અકદકો "હલ્ફુલ ફુઝૂલ" કહા જાતા હૈ. (રૌઝુલ અન્ફ મઅ ઈબ્ને હિશામ ૧/૨૪૨)

હલ્ફુલ ફુઝૂલ કેહનેકી વજહ

ફુઝૂલ કેહનેકી વજહ યે હૈ કે ખાનદાને બનૂ જુરહુમમેં સદિયોં પેહલે

તીન આદમિયોંને ઈસી તરહકા એક અકદ કિયા થા, જિનમેંસે દો કા નામ "ફઝલ" થા, ઔર એકકા નામ "ફુઝૈલ" થા, ચૂંકે તીનોંકે નામમેં "ફઝલ" હૈ, ઈસ લિયે અરબી ઝબાનમેં ઈસ તરહ અકદકો "હલ્ફુલ ફુઝૂલ" કા નામ દિયા ગયા હૈ. ઉસ મિટીંગમેં ઈસી અકદકી તજદીદ કી ગઈ. (રૌઝુલ અન્ફ ૧/૨૪૨)

નબીએ અકરમ અલૈહિસ્સલાતુ વ સ્સલામ ઈસ અકદમેં શરીક થે, ઔર યે મુઆહિદા હુઝૂરકો ઐસા પસંદ થા કે ઈસ્લામકે આનેકે બાદ આપ ફરમાયા કરતે થે કે : "અબ્દુલ્લાહ બિન જુદઆનકે ઘર પર જો મુઆહિદા હુવા વો મુઝે દુનિયાકે તમામ માલો ઝરસે ઝિયાદા પસંદ હૈ, ઔર આજ ભી અગર ઈસ તરહકા કોઈ મુઆહિદા કરેગા, તો મૈં ઉસ પર દસ્તખત ઔર ઉસકી તાઈદ કરનેકે લિયે તૈયાર હૂં." ઉસસે આપકી શરાફત ઔર આ'લા કિરદાર ઔર ઈન્સાફ પરવરી, ઔર અલ્લાહ તઆલાને તબીઅતકે અંદર જો ઈસ્તિકલાલ ઔર એ'તિદાલ રખ્ખા થા ઉસકા આપ અંદાઝા લગા સકતે હૈં.

આપકા મુલ્કે શામકી જાનિબ દૂસરા તિજારતી સફર

જબ આપકી ઉમ્ર મુબારક ૨૫ સાલકી હુઈ ઔર તમામ ખાનદાનમેં આપકી સદાકત, અમાનત, વફાદારી ઔર શરાફતકા શોહરા હુવા, તો અરબકી એક નિહાયત હી મુઅઝ્ઝઝ તરીન ખાતૂન હઝરત ખદીજતુલ કુબ્રા (રદિ.) (જો બડી માલદાર થીં ઔર જિનકે દો શૌહર ઉસસે પેહલે વફાત પા ચુકે થે, ઉનસે કુછ ઔલાદેં ભી થીં, ગોયા દો શૌહરોંકી બેવા થીં, લેકિન ઈઝ્ઝત, શરાફત ઔર માલો દૌલતકી વજહસે મક્કા મુઅઝ્ઝમાકે બડે બડે સરદારાન ઉનકો નિકાહકા પૈગામ દે ચુકે થે, મગર ઉનહોંને કિસીકા ભી પૈગામ કુબૂલ નહીં કિયા થા) ને આપકી અમાનત વ દયાનત ઔર સચ્ચાઈ ઔર વફાદારીકો દેખકર ખૂદ હી યે પેશકશ કી કે મેરા એક ગુલામ "મૈસરહ" હૈ, મૈં આપકો માલ દેતી હૂં, આપ ઉનકે સાથ તિજારતકે લિયે

ચલે જાઈયે, જિતના મૈં દૂસરોંકો નફા દેતી થી, ઉससે ઝિયાદા આપકો નફા દૂંગી, નબીએ અકરમ અલૈહિસ્સલાતુ વ સ્સલામને ઉનકી ઈસ પેશકશકો કુબૂલ ફરમા લિયા, ઔર મૈસરહકે સાથ આપ તિજારતકે લિયે તશરીફ લે ગયે.

મૈસરહકા બયાન હૈ કે મૈંને ખૂદ અપની આંખોંસે નિશાનિયાં દેખી, અલામાત દેખીં, આપકે ઝાતી અખ્લાક ઔર ઔસાફકે અલાવા ઝાહિરી તૌર પર ભી મૈંને યે એહસાસ કિયા કે અલ્લાહ તઆલાકા આપકે સાથ ખુસૂસી મઆમલા હૈ. ઉસ જમાનેમેં સફર પૈદલ યા ઊંટની પર હોતા થા, ઠહેરનેકી જગહ ભી દરખ્તકે અલાવા કુછ નહીં, જંગલ બયાબાનમેં કીકરકે દરખ્ત, જિનમેં છન છનકર ધૂપ આતી થી. મૈસરહને દેખા કે જબ આપકી સવારી ચલતી તો સાથા સાથ બાદલકી એક ટુકડી ભી આપ પર સાયા કિયે હુએ ચલતી થી. મૈસરહને યે ભી દેખા કે આપને ભરી દોપહરકે અંદર પેડકે નીચે કિયામ ફરમાયા, સૂરજ તો અપની જગહ પર નહીં રેહતા કભી ઈધરસે આયા કભી ઉધરસે આયા, લેકિન જિધર આપ તશરીફ ફરમા થે પેડ ઉસી જાનિબ ઝુક જાતા થા, તાકે આપકે ઉપરસે સાયા હટ ન જાએ, ઈન ચીઝોંકા ખૂદ ઉનહોંને મુશાહિદા કિયા.

નસ્તૂરા રાહિબસે મુલાકાત

ઈસી તરહ રાસ્તેમેં પુરાની કિતાબોંકા જાનનેવાલા ઈબાદત ગુઝાર "નસ્તૂરા" નામી એક રાહિબ મિલા, ઉસને ભી પૈગંબર અલૈહિસ્સલાતુ વ સ્સલામકો દેખકર ઈસી તરહકી બાતેં કહીં જૈસે પેહલેવાલે રાહિબ "બહીરા"ને કહી થીં. (અલ બિદાયહ વ ન્નિહાયહ ૧/૬૯૮)

બહરહાલ નબીએ અકરમ અલૈહિસ્સલાતુ વ સ્સલામ સફરે તિજારત પૂરા કરકે જબ વાપસ તશરીફ લે આએ તો હઝરત ખદીજા (રદિ.) કો જિતના નફા ઔર સફરોંમેં હોતા થા, ઉससे કહીં ઝિયાદા નફા લાકર આપને દિયા. તો હઝરત ખદીજા બહોત ઝિયાદા મુતાસ્સિર હુઈ, ઔર અલ્લાહને ઉનકે દિલમેં યે

બાત ડાલી કે વો હઝરત નબીએ અકરમ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકે હરમે મોહતરમ (બીવી) બનનેકી સઆદત હાસિલ કરેં.

હઝરત ખદીજાકા પૈગામે નિકાહ

ચુનાંચે ખૂદ હઝરત ખદીજાને અપની સહેલી (જિનકા નામ નફીસા થા) કે ઝરીઆસે પૈગંબર અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામકો નિકાહકા પૈગામ ભેજા, નબીએ અકરમ અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામને અપને ચચા જનાબ અબૂ તાલિબસે મશ્વરા કિયા તો ઉનકો ભી બડા તઅજ્જુબ હુવા કે ઈસમેં તો બઝાહિર કોઈ જોડ હી નહીં હૈ, લેકિન જબ યે અંદાઝા હુવા કે બાત બન સકતી હૈ તો બાત તય હો ગઈ, રિશ્તા ઔર નિકાહ હો ગયા, પૈગંબર અલૈહિસ્સલામને ઉસ જમાનેકે એ'તિબારસે ૨૦ ઊંટ મહરમેં અદા ફરમાએ. (અલ બિદાયહ વન્નિહાયહ ૧/૬૯૯)

પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકી ઈઝદિવાજી ઝિંદગી પર એક નઝર

હઝરત ખદીજા (રદિ.) સે આપને જો વફાદારી નિભાઈ હૈ વો બેનઝીર હૈ, હઝરત ખદીજાસે નિકાહકે વક્ત આપ અલૈહિસ્સલાતુ વ સ્સલામકી ઉમ્ર ૨૫ સાલકી થી, ઔર હઝરત ખદીજા દો શૌહરોંસે બેવા હોકર ૪૦ સાલકી હો ચુકી થીં. ૨૫ સાલ યે ઔર ફિર ૧૫ સાલ બાદ આપકો નુબવ્વત મિલી, ઉસકે દસ સાલ બાદ હઝરત ખદીજાકી વફાતકા સાનિહા પેશ આયા, ગોયા ૨૫ સાલ નબીએ અકરમ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને સિર્ફ હઝરત ખદીજા (રદિ.) હીકો અપને નિકાહમેં રખ્ખા, ઔર ઉનકી ઝિંદગીમેં આપને કિસી દૂસરી ઔરતસે શાદી નહીં ફરમાઈ, ઉસકે બાદ હી આપને દૂસરી શાદિયાં કીં. આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકી જિતની ભી ઔલાદેં હુઈ, (સિવાએ એક સાહબઝાદે હઝરત ઈબ્રાહીમ (રદિ.) કે જો

હઝરત મારિયા કિબ્તિયાકે પેટસે હુએ) વો સબ હઝરત ખદીજા (રદિ.) સે હુંઈ, જિનમેં તીન સાહબઝાદે હૈં: (૧) કાસિમ, (૨) તય્યિબ, (૩) તાહિર (ઈન તીનોંકી બચપન હીમેં વફાત હો ગઈ) ઔર ચાર સાહબઝાદિયાં હૈં: (૧) હઝરત ઝૈનબ, (૨) હઝરત રૂકૈયા, (૩) હઝરત ઉમ્મે કુલસૂમ, (૪) હઝરત ફાતિમતુઝ ઝુહરા (રદિ.) (અલ બિદાયહ વ ન્નિહાયહ ૧/૬૯૯)

ઉન ચાર સાહબઝાદિયોંમેંસે તીન સાહબઝાદિયાં (પેહલી તીન) આપકી ઝિંદગીમેં વફાત પા ગઈ, ઔર આપકી છોટી સાહબઝાદી હઝરત ફાતિમતુઝ ઝુહરા (રદિ.) ને આપકી વફાતકે છ મહીને બાદ વફાત પાઈ, ઔર આપકી પૂરી દુનિયાકે અંદર જો નસલ ચલી હૈ, વો તમામ હઝરત ફાતિમા (રદિ.) સે હૈં (જો હઝરત ખદીજાકી સબસે છોટી સાહબઝાદી હૈં) ઔર ઉસમેં અલ્લાહ તઆલાને ઐસી બરકત અતા ફરમાઈ, શાયદ હી કિસી ખાનદાનમેં ઐસી બરકત હુઈ હો.

હઝરત ફાતિમા (રદિ.) કે દો સાહબઝાદે હૈં: (૧) હઝરત હસન, (૨) હઝરત હુસૈન (રદિ.). પૂરી દુનિયાકે અંદર ઈન દોનોંકી નસલ પાઈ જાતી હૈ, કોઈ મુલ્ક ઐસા નહીં હૈ જહાં ઉનકી નસલકે લોગ મૌજૂદ ન હોં, યે અલ્લાહ તઆલાકી બરકતોંકા સમરહ હૈ.

પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકી ઝિયાદા નિકાહ કરનેકી બહસ

મૈં અર્ઝ કર રહા થા કે બહોતસે ગૈર મુસ્લિમ એ'તિરાઝ કરતે હૈં ઔર ઉન ખબીસ ઈસાઈ મુબલ્લિગીનને તો અપની કિતાબોંમેં ગલત બાતેં ભર રખ્ખી હૈં કે યે દેખો પૈગંબરને નવ-નવ ઔર ગ્યારહ-ગ્યારહ શાદિયાં કીં.

તો ઉનકો દેખના ચાહિયે કે શાદી કરનેકી ઉમ્ર કૌનસી હોતી હૈ? આપકી સદાકત ઔર અમાનતકા હાલ યે થા કે બિલાશુબહ આપ અરબકી કિસી ભી હસીન તરીન નૌજવાન, નૌખેઝ દોશીઝાકો એક નહીં, બલ્કે દસિયોં દોશીઝાકો આપ અપને

નિકાહમેં રખ સકતે થે, કોઈ ઈન્કાર ન કરતા, બલ્કે લોગ ખૂશીસે ઔર સઆદત સમઝ કરકે આપકે ખાનદાનસે રબ્ત કાઈમ કરનેકે લિયે આપકો અપની લડકિયાં દેતે, લેકિન આપને પૂરી જવાનીકા જમાના એક ઐસી ઔરતકે સાથ ગુઝારા જો દો શૌહરોંકી બેવા થીં. ખૂદ યે બાત સાબિત હૈ કે કુફ્ફારે મક્કાને આપકો પેશકશ કી થી જબ આપને ઈસ્લામકી દઅવત પેશ કી કે હમારી લડકિયાં હાઝિર હૈં, જો ચાહો ઔર જિસસે ચાહો તુમહારા નિકાહ કરા દિયા જાએ, લેકિન યે દઅવતકા કામ છોડ દો, પૈગંબર અલૈહિસ્સલામને ઈસ મઆમલેમેં કોઈ મુદાહનત નહીં ફરમાઈ, બલ્કે પચાસ બાવન સાલકા જમાના એક ઔરતકે સાથ ગુઝાર દિયા.

ઉસકે બાદ હઝરત સૌદહ (રદિ.) (વો ભી બેવા થીં) સે નિકાહ ફરમાયા, ફિર હઝરત આઈશા સિદ્દીકા (રદિ.) સે નિકાહ હુવા, ફિર ઔર અઝવાજે મુતહ્હરાત નિકાહમેં આઈં. ઉન તમામ અઝવાજે મુતહ્હરાતમેં સિર્ફ હઝરત આઈશા (રદિ.) કુંવારી થીં, બાકી સબ બેવા યા તલાકવાલી થીં.

ઈસસે માલૂમ હુવા કે આપકા નિકાહ ફરમાના અપની ઝાતી ખ્વાહિશકી તકમીલકે લિયે નહીં થા, બલ્કે દીનકી જરૂરતકી તકમીલકે લિયે થા, બાઝ અઝવાજે મુતહ્હરાતકા તો અલ્લાહ તઆલાને બરાહે રાસ્ત નિકાહ ફરમા દિયા, હઝરત ઝૈનબ (રદિ.) કા નિકાહ (જો પેહલે હઝરત ઝૈદ બિન હારિસા (રદિ.) જો આપકે ગોદ લિયે હુએ બેટે થે ઉનકે સાથ હુવા થા) આસમાનોં પર હુવા. અલ્લાહ તઆલાને કુરઆને પાકમેં ફરમાયા :

ફલમ્મા કઝા ઝૈદુમ્ મિન્હા વતરન્ ઝવ્વજ્નાકહા લિકૈલા યકૂન અલલ્ મુઅ્મિની-ન હરજ.

ફિર જબ ઝૈદ તમામ કર ચુકા ઉસ ઔરતસે અપની ગર્ઝ, તો હમને ઉસકો તેરે નિકાહમેં દે દિયા, તાકે ન રહે મુસલમાનોં પર તંગી. (અલ અહઝાબ : ૩૭)

ચુનાંચે આપને કોઈ મજલિસે નિકાહ ઉનકે લિયે મુન્અકિદ નહીં ફરમાઈ, આયતકે નાઝિલ હોનેકે બાદ ઉનસે બરાહે રાસ્ત તઅલ્લુક કાઈમ ફરમાયા, હાલાંકે આપકે દિલમેં ભી યે બાત નહીં થી કે ઉનસે નિકાહ હો, ઈસકો આપ ભી સમઝતે થે

કે લોગ યે કહેંગે કે અપને લે-પાલક બેટેકી તલાકવાલી ઔરતસે નિકાહ કર લિયા, લેકિન અલ્લાહ તઆલાને ઈસ બાતકો સાબિત કરનેકે લિયે કે લે-પાલકકી શરીઅતમેં કોઈ હૈસિયત નહીં, ઉનકી તલાકવાલી બીવીકો આપકે નિકાહમેં દાખિલ ફરમાયા, તાકે કિયામત તકકે લિયે યે રસમ બિલકુલ ખતમ હો જાએ.

ઈસી તરહ હઝરત ઉમ્મે હબીબા (રદિ.) કો નિકાહમેં લિયા ગયા, યે અરબકે સરદાર હઝરત અબૂ સુફયાન (રદિ.) કી સાહબઝાદી થીં, અબૂ સુફયાન વો હૈં જિનહોંને પૈગંબર અલૈહિસ્સલાતુ વ સ્સલામસે દો બડી બડી જંગેં સિપેહસાલાર બનકર લડી હૈં, જબ હઝરત ઉમ્મે હબીબા (રદિ.) આપકે નિકાહમેં આ ગઈ, તો કુદરતી તૌર પર વો ઢીલે પડ ગયે કે યે તો હમારે દામાદ હો ગયે, ઉનસે કૈસે લડા જાએ? ઉસમેં ભી હિકમતે ખુદાવંદી થી.

મુતઅદદ નિકાહ ફરમાનેકી એક ઔર હિકમત

ઈસી તરહ ઔરતોંકે જો મસાઈલ હોતે હૈં, તો વો બરાહે રાસ્ત ઉનહેં માલૂમ કરતે હુએ શરમ આતી હૈ, ઈસ લિયે આપકે હરમે મોહતરમમેં ઐસી અઝવાજે મુતહ્હરાતકી જરૂરત થી જો ઊંચે દરજાકી અકલમંદ હોં, ઔરતોંકે મસાઈલ સુનેં, હુઝૂર તક પહોંચાએં, હુઝૂર ઉનકો જવાબ દેં ઔર વો ઉન ઔરતોંકો સમઝાએં, ઈસ મકસદકે તહત આપને મુતઅદદ (બહોતસે) નિકાહ ફરમાએ, લેકિન જબ તકકે હઝરત ખદીજા (રદિ.) ઝિંદા રહીં આપને કોઈ દૂસરા નિકાહ નહીં ફરમાયા. (મુસ્લિમ શરીફ ૨/૨૮૪)

હઝરત ખદીજા (રદિ.) ભી નિહાયત સમઝદાર ખાતૂન થીં, ઐસી સમઝદારી ભી બહોત ખાલ ખાલ (કમ) ઔરતોંકો નસીબ હોતી હૈ, નબીએ અકરમ અલૈહિસ્સલાતુ વ સ્સલામ ઉનકી ઝિંદગી ભર યાદ ફરમાતે રહે, ઉનકા જબ તઝકિરા આ જાતા યા ઉનકી કોઈ સહેલી આ જાતી, તો હુઝૂર ઉનકા બડા ઈકરામ ફરમાતે થે, કભી કભી હઝરત આઈશા સિદ્દીકા (રદિ.) કો બુરા લગ જાતા.

એક મરતબા તો ફરમાને લગીં ક્યા આપ ઉસ ઔરતકા તઝકિરા કરતે રેહતે હૈં કે જિસકો મરે હુએ ભી એક લંબા જમાના હો ગયા, ઔર અબ અલ્લાહ તઆલાને ઉનસે ઝિયાદા હસીન ઔર જમીલ ઔરતેં આપકો અતા ફરમા દીં, મગર આપ ઉનહીંકો યાદ કરતે રેહતે હૈં. (મુસ્લિમ શરીફ ૨/૨૮૪) મગર હુઝૂર ક્યૂં ન યાદ ફરમાતે? ઉનકી પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકો સંભાલને ઔર સહારા દેનેકે લિયે જો દીનકે લિયે ખિદમાત હૈં વો અજીબો ગરીબ હૈં.

બૈતુલ્લાહ શરીફકી નઈ તા'મીર

ઉસકે બાદ જબ આપકી ઉમ્ર ૩૫ સાલકી હુઈ તો મક્કા મુઅઝ્ઝમામેં એક અહમ વાકિઆ પેશ આયા, બૈતુલ્લાહ શરીફ જો આજ હમેં નઝર આતા હૈ, યે ઈસ તરહકા નહીં થા, બલ્કે યે ઈસ તરહ બના હુવા થા કે નવ ગઝ ઉસકી ઊંચી ઊંચી દીવારેં થીં ઔર છત નહીં થી, પુરાના જમાના હોનેકી વજહસે દીવારેં જગહ જગહસે ફટ ગઈ થીં, ઉસકે અંદર કુછ કીમતી ચીઝેં રખ્ખી હુઈ થીં, ચોરોંને નકબ (સૂરાખ) લગાકર ઉનહેં ચુરા લિયા, કિસી વક્ત સૈલાબ આયા જિસકી વજહસે ઉસકી બુન્યાદેં કમઝોર પડ ગઈ થીં.

ચુનાંચે કુરૈશકે લોગ જમા હુએ ઔર મશ્વરા કિયા કે બૈતુલ્લાહ શરીફ કમઝોર ઔર બોસીદા (પુરાના) હોતા જા રહા હૈ, ઉસકો નયા બનાયા જાએ, ચુનાંચે બાત તય હો ગઈ ઔર મશ્વરા હુવા કે દેખો યે અલ્લાહકા મુબારક ઘર હૈ, ઉસમેં હરામ ઔર મુશ્તબહ આમ્દનીકા એક પૈસા ભી નહીં લગાએંગે, જિતના ભી હો સકે હલાલ કમાઈકા લગાયા જાએ. ઝિનાકારી, સૂદ ઔર સટ્ટેકી આમ્દની ઉસમેં નહીં લગ સકતી, યે અલ્લાહકા ઘર હૈ. વો લોગ જો કે કાફિર ઔર બુત પરસ્ત થે ઔર ઉનમેં હર તરહકી બુરાઈયાં પાઈ જાતી થીં, વો ભી હલાલ ઔર હરામકે બારેમેં જાનતે થે કે અલ્લાહકે ઘરમેં હરામ નહીં લગ સકતા હૈ.

ચુનાંચે ચંદા જમા હુવા, અવ્વલન બુન્યાદોંકો નિકાલા ગયા, ઉસકો

જમીનકે બરાબર કિયા ફિર ઉસકો ઉઠાયા ગયા, લેકિન ચંદા કમ પડ ગયા, ઈતના નહીં હો સકા કે પૂરા બૈતુલ્લાહ શરીફ બન જાએ, અબ ક્યા કરેં? ચંદા ઔર હોતા નહીં, ક્યૂંકે આજકલકે જમાને જૈસી વુસ્અત નહીં થી. તો મશ્વરામેં યે તય હુવા કે જો હતીમવાલા હિસ્સા હૈ (યે જો ગોલ દાઈરા હૈ જો લોગ હજકો ગયે ઉનહોંને દેખા હોગા, દર અસલ ઉસમેં હઝરત હાજરા (રદિ.) ઔર હઝરત ઈસ્માઈલ (અલૈ.) કી કબરેં હૈં, ઉસકો મકામે હજર કેહતે હૈં, ઔર હતીમમેં તકરીબન છ હાથકા જો આને જાનેકા રાસ્તા હૈ, યે અસલ બૈતુલ્લાહમેં દાખિલ થા, યેહી દર અસલ હતીમ હૈ જો બૈતુલ્લાહકે હુકમમેં હૈ). (ફતહુલ મુલહિમ) તો મશ્વરેમેં યે બાત આઈ કે હમારે પાસ પૈસા કમ હૈ દીવાર બનાકર છત નહીં ડાલી જા સકતી; ઈસ લિયે યે છ ઝિરાઅકા હિસ્સા જાનિબે હજરમેં છોડ દિયા જાએ, જબ કભી વુસ્અત હોગી તો બના લિયા જાએગા. ઉસ છોડને પર ભી અલ્લાહકી હિકમત રહી કે હમ જૈસે ગરીબોંકો ભી વહાં જાનેકા મૌકા મિલ ગયા, વરના તો બૈતુલ્લાહકે અંદર હમ જૈસા ગરીબ કોઈ જા હી ન પાતા, તો અલ્લાહને ઐસી હિકમત કી કે ઉસ હિસ્સેકે છૂટનેસે આમ આદમી ભી બૈતુલ્લાહમેં જા સકતા હૈ, ક્યૂંકે વો ભી બૈતુલ્લાહ હીકા હિસ્સા હૈ. પેહલે છત નહીં થી તો ૬ સુતૂન ઉન લોગોંને અંદર બનાએ ઔર ઉસકે બાદ છત ડાલ દી ગઈ. (સીરતે ઈબ્ને હિશામ ૧/૩૩૭)

હજરએ અસ્વદકે લગાનેમેં આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકા હકીમાના ફૈસલા

તા'મીરકે દૌરાન એક અહમ મરહલા યે આયા કે જબ હજરે અસ્વદ તક દીવારેં પહોંચીં, તો હજરે અસ્વદકો કૌન લગાએ? ઉસ પર ઝગડા શુરૂ હો ગયા, જાહિલોંકા કબીલા તો થા હી, ઝરા ઝરાસી બાતોંકો અપની અના કા મસ્અલા બના દિયા જાતા કે ફલાં કબીલા વાલોંને હજરએ અસ્વદ રખ્ખા હમારી બેઈઝ્ઝતી કર દી, ઉસ પર તલવારેં તન ગઈ, પાંચ છ દિન તક યે મસ્અલા ગરમા ગરમ

રહા કે હજરએ અસ્વદ કૌન લગાએ? હાલાંકે ઐસી કોઈ બડી બાત તો થી નહીં, તા'મીરમેં કોઈ ભી લગા સકતા હૈ, મગર ઉસીમેં હટધરમી શુરૂ હો ગઈ.

બિલ આખિર ઉનમેંસે એક સરદાર ઉમૈયા બિન મુગૈરહને યે કહા કે આખિર કબ તક લડતે રહોગે, ઔર કહા કે તય કરો કે કલ સુબહ જો આદમી પેહલે નંબર પર મસ્જિદમેં આએ ઉસકો હમ અપના હકમ બના લેંગે, જો વો કહે ઉસકા ફૈસલા હમ સબ તસ્લીમ કરેંગે, લોગોંને કહા યે રાય સબસે બેહતર હૈ. અબ સુબહકા ઈન્તિઝાર હોને લગા, ચુનાંચે સુબહ દેખા કે સબસે પેહલે પૈગંબર અલૈહિસ્સલાતુ વ સ્સલામ તશરીફ લાએ તો દેખતે હી સબકે સબ કેહને લગે કે હાં યે આદમી સચ્ચા ઔર અમીન આ ગયા, ઔર હમ ઉનકે ફૈસલે પર રાઝી હૈં. પૈગંબર અલૈહિસ્સલાતુ વ સ્સલામ તશરીફ લાએ ઔર મા'લૂમ કિયા કે ક્યા કિસ્સા હૈ? બતલાયા કે યે ઝગડા ચલ રહા હૈ, આપને ફરમાયા કે એક ચાદર લે આઓ, ચાદર લાઈ ગઈ, હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા કે યહાં કિતને કબીલે હૈં? ચુનાંચે બતલાયા ગયા, આપને ફરમાયા કે હર કબીલા અપના એક એક નુમાઈન્દા લે આએ, જબ સબકે નુમાઈન્દે આ ગયે, તો હઝરતને ફરમાયા કે દેખો યે હજરે અસ્વદ રખ્ખા હૈ, અગર આપ સબ મિલકર મુઝે અપના નુમાઈન્દા બના દો, તો મૈં ઉસકો ચાદરમેં રખ દૂં, સબને કહા બહોત અચ્છા ઔર આપને ફરમાયા કે મૈંને ખૂદ નહીં, બલ્કે આપ હીકી તરફસે રખ્ખા હૈ, આપને ફરમાયા કે ઈસ ચાદરકો સબ ઉઠા લેં તો સબને પકડ લી, જબ ઉસ જગહ પહોંચે જહાં પર પત્થર લગાના થા, તો આપને ફરમાયા કે અગર આપ મુઝે ઈજાઝત દેં તો આપ હીકી તરફસે મૈં ફિર ઉસકો લગા દૂં, સબને કહા કે બહોત અચ્છા, આપને ચાદરસે ઉઠાકર ઉસકો નસબ કર દિયા, તો અલ્લાહ તઆલાને આપકે ઝરીઆસે એક બહોત બડી લડાઈ ખતમ કરા દી.

(સીરતે ઈબ્ને હિશામ મઅ રૌઝુલ અન્ફ ૧/૩૪૬)

તો નબીએ અકરમ અલૈહિસ્સલાતુ વ સ્સલામકા યે નિહાયત ઈકરામ ઔર એ'ઝાઝકા જમાના થા, જિસ મજલિસમેં આપ પહોંચ જાએં વહાં આપકી ઈઝ્ઝત ઔર તકરીમ હોતી, આપકે પાસ લોગ અમાનત જમા કરતે, ઔર અલ્લાહ

તઆલાને આપકો ઈસ નૌઉમરી ઔર નૌજવાનીકે જમાનેમેં ભી સરાપા અફીફ, પાકદામન, બાહયા ઔર બાકિરદાર બનાયા.

ગાનેકી આવાઝસે નીંદકા તારી હો જાના

હુઝૂરે પાક સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ ફરમાતે હૈં કે એક મરતબા મૈં બકરિયાં ચરાને ગયા હુવા થા, મૈંને અપને સાથીસે કહા કે મૈં મજલિસમેં દેખકર આતા હૂં ક્યા હો રહા હૈ તુમ મેરી બકરિયાં સંભાલો, નબીએ અકરમ અલૈહિસ્સલાતુ વ સ્સલામ તશરીફ લે આએ તો દેખા કે ગાનેકી આવાઝ આ રહી હૈ, આપને માલૂમ કિયા કે ક્યા હો રહા હૈ? બતલાયા ગયા કે શાદી હો રહી હૈ, જૈસે હી ગાનેકી આવાઝ આપકે કાનમેં પડી, તો અલ્લાહ તઆલાને આપ પર નીંદ તારી ફરમા દી, પૂરી રાત આપ સોતે રહે, યહાં તકકે જબ સૂરજ તુલૂઅ હો ગયા તબ બેદાર હુએ, તાકે આપકે કાનમેં ગાનેકી આવાઝ ન આ સકે. (હાશિયએ દલાઈલુન્નુબુવ્વત ૧/૧૩૭)

અલ્લાહ તઆલાને આપકી ઉસ જમાનેમેં ભી ઐસી હિફાઝત ફરમાઈ, તાકે કલ કોઈ યે ન કેહને લગે કે અચ્છા આજ નબી બનકર આ ગયે હો, કલ તો પાર્ટીમેં હમારે સાથ થે, કિસીકો કેહનેકી મજાલ નહીં.

સતર ખુલનેસે આપકા બેહોશ હો જાના

ઈસી તરહ જબ બૈતુલ્લાહ શરીફકી તા'મીર હો રહી થી, તો આપ ભી પત્થર લા લાકર ઉસમેં લગા રહે થે, આપકે ચચા હઝરત અબ્બાસ (રદિ.) ને ફરમાયા કે બેટા! યે જો લુંગી પહેન રખ્ખી હૈ, ઉસકો કંધે પર રખ લો, તાકે કંધા પત્થરસે છિલ ન જાએ, ક્યૂંકે ઉન લોગોંકે યહાં નંગા રેહના કોઈ ઐબકી બાત નહીં થી, પૈગંબર અલૈહિસ્સલાતુ વ સ્સલામકા જૈસે હી સતર ખુલા ફૌરન આપ બેહોશ હોકર ગિર પડે. ઔર આપકી આંખેં આસમાનકી તરફ ઉઠ ગઈ, ફિર ફૌરન આપ ખડે હુએ ઔર તેહબંદ ઝેબતન ફરમાયા, ઉસકે બાદસે આપકો

કભી બગૈર લિબાસ નહીં દેખા ગયા. (મુસ્લિમ શરીફ ૨/૧૫૪)

ઉસ જમાનેમેં ભી અલ્લાહ તઆલાકો યે પસંદ નહીં થા કે હમારા મહેબૂબ ઐસી સૂરતમેં રહે જો લોગોં ઔર ફરિશ્તોંકો નાગવાર ગુઝરે. ગોયા અલ્લાહ તઆલાને આપકા બચપન ભી કાબિલે રશ્ક ગુઝરવાયા ઔર જવાની ભી નિહાયત શાનદાર, પાકીઝા ઔર સાફ સુથરી ગુઝરી, આપકી કિસી બાત પર ભી ઉન્ગલી નહીં ઉઠાઈ જા સકતી, અલ્લાહ તઆલાને ઐસી સાફ શફ્ફાફ ઝિંદગી અતા ફરમાઈ. ઈસી વજહસે જબ મક્કા મુઅઝ્ઝમાકે લોગ આપકી બાતોંકા ઈન્કાર કરતે થે, તો કુરઆને પાકમેં ફરમાયા ગયા કે આપ કહિયે **(ફકદ્ લબિષ્તુ ફીકુમ્ ઉમુરમ્ મિન્ કબ્લિહી)** (સૂ. યૂનુસ : ૧૭) મૈં તુમહારે લિયે કોઈ અજનબી આદમી નહીં હૂં, ચાલીસ સાલકા જમાના તુમહારે દરમિયાન મૈંને ગુઝારા હૈ, મેરી ઝિંદગીકા એક એક દિન એક એક રાત તુમહારે સામને ખુલી કિતાબકે માનિંદ હૈ.

કોઈ શખ્સ આપકો મુહમ્મદકે નામસે નહીં પુકારતા થા, બલ્કે આપકા લકબ "અમીન, સાદિક" પડ ગયા થા, યાની અમાનતદાર, સચ્ચે, ઝૂઠસે નફરત કરનેવાલે, બેહયાઈ ઔર બુતપરસ્તીસે નફરત કરનેવાલે, કિસી એક ગલત બાતમેં ભી આપને ન નુબુવ્વતસે પેહલે ઔર ન નુબુવ્વતકે બાદ સાથ દિયા, અલ્લાહ તઆલાને આપકી તબીઅતકે અંદર ઐસી ખૂબિયાં રખ્ખી થીં, અચ્છે અખ્લાક રખ્ખે થે. કોઈ ભી પરેશાન હાલ આતા તો આપ ઉસકી મદદ ફરમાતે, કોઈ મુસાફિર નઝર આતા આપ ઉસકી રેહનુમાઈ કરતે, કોઈ બુઢ્ઢા શખ્સ બોઝકી વજહસે પરેશાન હોતા આપ ઉસકા બોઝ ઉઠા લેતે, યે આપકી ઊંચી સિફાત થીં, તો હમારે આકા વ મૌલા ફખ્રે આલમ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વસલ્લમકા યે બચપન ભી કાબિલે રશ્ક થા.

કાબિલે તકલીદ ઝિંદગી

આજ હમેં ભી અપને બચ્ચોંકા બચપન ઐસા હી બનાનેકી કોશિશ કરની ચાહિયે, યાદ રખિયેગા કે આદમી બચપન હીસે બનતા હૈ, ઔર બચ્ચેકી જૈસી

નશ્વો નુમા (પરવરિશ) હોગી, જૈસા માહોલ મિલેગા, બડે હોકર ઐસે હી અસરાત ઉસકે અંદર સરાયત કરેંગે. દુનિયાકી હર ચીઝકી તરતીબ અલ્લાહને બનાઈ, જો બડા હોનેવાલા હોતા હૈ બચપનસે ઉસકે આસાર ઝાહિર હોતે હૈં. જનાબે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકી બડાઈકે આસાર, ફઝીલતકે આસાર, શરાફતકે આસાર, ઈઝ્ઝતકે આસાર બચપનસે હી ઝાહિર થે, આપકી બચપનકી ઝિંદગી ભી હમારે લિયે કાબિલે તકલીદ ઔર કાબિલે ઈત્તિબાઅ હૈ, જવાનીકી ઝિંદગી ભી કાબિલે ઈત્તિબાઅ. જવાનીકા જમાના જઝબાતકા જમાના હોતા હૈ, આદમી જઝબાત પર કાબૂ નહીં રખ પાતા, લઝ્ઝતોં ઔર ગફલતોંમેં પડ જાતા હૈ, મસલ (કહાવત) મશ્હૂર હૈ : "જવાની દીવાની." જવાન શખ્સ કુછ કરને પર આતા હૈ તો કરકે રેહતા હૈ, અચ્છે બુરેકો નહીં સમઝતા, લેકિન પૈગંબર અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામકી યે જવાનીકી ઝિંદગી ભી કાબિલે રશ્ક હૈ, ઔર જવાનોંકે લિયે ઉસમેં ઈબરત હૈ કે હમારી જવાની ભી ઐસી હી ઈફ્ફતવાલી હોની ચાહિયે. પૈગંબર અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામને ઉમ્મતકે જવાનોંકો વસિય્યત ફરમાઈ કે અગર તુમને જવાની પાકીઝગીવાલી, ઈઝ્ઝતવાલી, તકવાવાલી, ઔર અલ્લાહકી ઈબાદતવાલી ગુઝારી તો મૈં કિયામતકે દિનકી ઝમાનત લેતા હૂં કે અલ્લાહ તઆલા તુમહેં અર્શકે સાયામેં જગહ અતા ફરમાએંગે. (મુસ્લિમ શરીફ ૧/૩૩૧)

જવાનોંકે લિયે ખિડકી ખુલી હુઈ હૈ, સીટ બુક કરાઓ, કીમત ક્યા હૈ? જવાનીકી ઈબાદત ઔર ઈતાઅત. લઝ્ઝતોંમેં મત પડો, યે લઝ્ઝતેં ચુટકિયોંમેં ખતમ હો જાએંગી, કામ આનેવાલી ચીઝ ઝિંદગીમેં ભી ઔર મરનેકે બાદ ભી વો ઝિંદગી હૈ જો પૈગંબર અલૈહસ્સલાતુ વ સ્સલામકે તરીકે પર ગુઝારી જાએ.

અલ્લાહ તઆલા બચ્ચોં ઔર જવાનોંકો સલાહ વ ફલાહસે નવાઝે, ઔર પૂરી ઝિંદગી આફિયતકે સાથ ગુઝારનેકી તૌફીક અતા ફરમાએં, આમીન.

વ આખિરુ દઅ્વાના અનિલ્ હમ્દુ લિલ્લાહિ રબ્બિલ્ આલમીન.







(૩)

વહીકી ઈબ્તિદા, દઅવતકા આગાઝ





અલ્હમ્દુ લિલ્લાહિ નહ્મદુહૂ વ નસ્તઈનુહૂ વ નસ્તગ્ફિરુહૂ વ નુઅ્મિનુ બિહી વ નતવક્કલુ અલૈહ, વ નઊઝુબિલ્લાહિ મિન્ શુરૂરિ અન્ફુસિના વ મિન્ સય્યિઆતિ અઅ્માલિના, મંય્યહ્દિહિલ્લાહુ ફલા મુઝિલ્લ લહૂ વ મંય્યુઝ્લિલ્હુ ફલા હાદિય લહ, વ નશ્હદુ અલ્લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહુ વહ્દહૂ લાશરીક લહ, વ નશ્હદુ અન્ન સય્યિદના વ હબીબના વ સનદના વ શફીઅના વ ઈમામના વ મૌલાના મુહમ્મદન્ અબ્દુહૂ વ રસૂલુહ, સલ્લલ્લાહુ તબારક વ તઆલા અલૈહિ વ અલા આલિહી વ અસ્હાબિહી વ ઝુર્રિય્યાતિહી વ બારક વ સલ્લમ તસ્લીમન્ કષીરન્ કષીરા. અમ્મા બા'દ. ફઅઊઝુબિલ્લાહિ મિનશ્શૈતા નિર્રજીમ. બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્મા નિર્રહીમ.

વમા યન્તિકુ અનિલ્ હવા, ઈન્ હુવ ઈલ્લા વહ્યુંય્ યૂહા.

(સૂ. નજ્મ : ૩-૪)

બેઅસતે મુબારકા

નબીએ અકરમ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકી જબ ઉમ્ર મુબારક ૪૦ સાલકી હુઈ તો અલ્લાહ તબારક વ તઆલાને આપકો નુબુવ્વતસે સરફરાઝ ફરમાયા, નુબુવ્વત એક મન્સબ ઔર મકામ હૈ, જો તમામ મખ્લૂકાતમેં સબસે ઊંચા મન્સબ શુમાર હોતા હૈ, ઔર યે એક ઐસા મરતબા હૈ કે કોઈ આદમી અપની મહેનતસે યા કોશિશસે હાસિલ નહીં કર સકતા.

મસલન દુનિયામેં કોઈ શખ્સ આલિમ બનના ચાહે તો કોર્સ, કિતાબેં પઢ લે, ઉસ્તાઝકે પાસ રેહ લે, મહેનત કર લે, ઈમ્તિહાન પાસ કર લે, તો ઉસકો આલિમ હોનેકી ડિગ્રી મિલ જાએગી. ઈસી તરહ દુન્યવી ઉલૂમકા હાલ હૈ કે કે ડાક્ટરી પઢકર આદમી ડાક્ટર બન જાતા હૈ, એન્જીનિયરીંગ પઢ લેનેસે એન્જીનિયર બન જાતા હૈ, હુકૂમતકે મન્સબ પર આદમી પહોંચના ચાહે તો મહેનત

ઔર કોશિશ કરતા હૈ, લોગોંકો તૈયાર કરતા હૈ, ગ્રુપ ઔર પાર્ટી બનાતા હૈ, તો હુકૂમતકા મન્સબ મિલ જાતા હૈ.

લેકિન નુબુવ્વત એક ઐસા મરતબા હૈ કે આદમી અપની મરઝીસે નબી બન જાએ યે નામુમકિન હૈ, નબી તો વોહી બનેગા જિસે અલ્લાહ તબારક વ તઆલા ઉસ મકામ વ મરતબાકે લિયે મુન્તખબ ફરમાએગા, ઔર ખૂદ નબીકો ભી નબી બનનેસે પેહલે પતા નહીં રેહતા કે મુઝે નબી બનાયા જાએગા, અલ્લાહ તઆલા ઉસકો અચાનક નુબુવ્વતસે સરફરાઝ ફરમાતે હૈં; લેકિન અલ્લાહ તઆલા ઉસકી તરબિયત પેહલેસે ફરમાતે હૈં, તાકે ઉનકી ઝિંદગીમેં કોઈ ઐસી બાત ન પાઈ જાએ કે કલ જબ નબી બને તો કોઈ ઉન્ગલી ઉઠાએ; લેકિન નુબુવ્વત અલ્લાહ તઆલા હીકી તરફસે મિલતી હૈ. અલ્લાહ તઆલાકા ઈરશાદ હૈ :

અલ્લાહુ અઅ્લમુ હૈષુ યજ્અલુ રિસાલતહૂ.

(સૂ. અલ અન્આમ : ૧૨૫)

અલ્લાહ ખૂબ જાનતા હૈ જહાં ભેજે અપના પૈગામ.

પેહલે યે બયાન હો ચુકા હૈ કે પૈગંબર અલૈહિસ્સલાતુ વ સ્સલામકા બચપન ઔર આપકી જવાની બહોત સાફ શફ્ફાફ, બેહતરીન પાકીઝા ગુઝરી હૈ, ઔર આપ ઉસ મુઆશરેમેં જો સરાપા બુત પરસ્તોંકા મુઆશરા થા, બુતોંકી પૂજા હોતી થી, શરાબ ઉનકી ઘુટ્ટીમેં પડી હુઈ થી, ઔર ઘર ઘરમેં પી જાતી થી. જુવા, સટ્ટા, ઝિનાકારી ઔર બેહયાઈયાં બરસરે આમ થીં, લેકિન જનાબે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ ઉન તમામ ચીઝોંસે પાકીઝા થે, કરીબ ભી નહીં ગયે, ઔર બુતપરસ્તીકી નફરત અલ્લાહ તઆલાને આપકે દિલમેં ડાલ દી થી.

ઈસીકે સાથ સાથ નુબુવ્વત મિલનેસે પેહલે મક્કા મુઅઝ્ઝમામેં કઈ ઐસે લોગ પૈદા હુએ કે જિનહોંને બુતપરસ્તીસે નફરતકા ઈઝહાર કિયા, ઔર ઉસ જમાનેમેં મઝહબે હક (નસ્રાનિયત) કો ઈખ્તિયાર કિયા, ઔર બાઝને દીને ઈબ્રાહીમી પર અપનેકો જમાયા.

ઝૈદ બિન અમ્ર બિન નુફેલકી એક રાહિબસે મુલાકાત

ઉનહીંમેંસે એક સાહબ ઝૈદ બિન અમ્ર બિન નુફેલ થે, પૈગંબર અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામ ઉનસે મિલે ઔર ફરમાયા કે અપની કૌમોંકો દેખતે નહીં? યે લોગ અપને હી હાથોંસે બુત બનાતે હૈં ઔર ખૂદ ઉનહીકે સામને સિજદહ રેઝ હોતે હૈં, યે કિતની બડી હિમાકતકી બાત હૈ? યે બુત તો ખૂદ અપને નફા ઔર નુકસાનકે માલિક નહીં હૈં, તો હમેં તુમહેં કૈસે નફા પહોંચા સકતે હૈં? તો ઝૈદ બિન અમ્રને કહા મુઝે ભી ઉનસે નફરત હૈ, ઔર મૈં દીને હકકી તલાશમેં ઈધર ઉધર ગયા તો મુઝે એક મસીહી રાહિબને યે બતલાયા કે તુમ અપને વતન વાપસ જાઓ, ક્યૂંકે વહાં આખરી નબીકે ઝુહૂર હોનેકા વક્ત કરીબ આ ચુકા હૈ, ઔર વો જબ તશરીફ લાએં, તો તુમ ઉન પર ઈમાન લાના, તો ઝૈદ બિન અમ્રને કહા કે મૈં મુન્તઝિર હૂં, લેકિન મુઝે કુછ પતા નહીં ચલતા, અલબત્તા મૈં અપનેકો દીને ઈબ્રાહીમી પર કાઈમ રખના ચાહતા હૂં. ઔર કહા કે : **અન અલા દીનિ ઈબ્રાહીમ.** (મૈં દીને ઈબ્રાહીમી પર હૂં) લેકિન પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકી બેઅસતસે પેહલે હી ઉનકી વફાત હો ગઈ, ક્યૂંકે ઉનહોંને યે એ'લાન કર દિયા થા કે મૈં દીને ઈબ્રાહીમી પર હૂં ઈસ લિયે વો નજાત પાએંગે. (રૌઝુલ અન્ફ ૧/૩૮૨)

ઈસી તરહ વરકા બિન નવફલ ઉનકે અલાવા ઔર ભી ચંદ ઐસે હઝરાત થે કે જિનકે દિલમેં અલ્લાહ તઆલાને ઈમાનકી રમક અતા ફરમા દી થી, ઔર યે ઈસ બાતકા એ'લાન થા કે અબ આખરી રસૂલકા સૂરજ તુલૂઅ હોનેવાલા હૈ, અંધેરિયાં છટનેવાલી હૈં, નૂર ફૈલનેવાલા હૈ, ઔર ખૂદ પૈગંબર અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામકો ઐસે ખ્વાબ દિખલાને શુરૂ કિયે ગયે કે જિનકી તા'બીર ઈસ તરહ સાદિક આતી થી જૈસે સુબહકી રોશની, જો રાતમેં દેખા સુબહ વૈસે હી નઝર આયા, યે સિલસિલા ચલતા રહા.

આપકા ગારે હિરામેં જાના

અલ્લાહ તઆલાને આપકે દિલમેં તન્હાઈ પસંદી ડાલ દી, તો લોગોંસે અલગ હટકર અલ્લાહ તઆલાકી જમીન ઔર આસમાનકી પૈદાઈશ, ઉસકી કુદરત ઔર સિફાતે આલિયામેં ગૌરો ફિક્ર કરનેકી જાનિબ તબીઅત રાગિબ હુઈ, તો આપને બૈતુલ્લાહ શરીફસે હટકર એક પહાડ, જિસકો "જબલે નૂર" કહા જાતા હૈ, ઉસ પહાડકી ચોટીકે પાસ એક ગાર હૈ જિસકો "ગારે હિરા" કેહતે હૈં, ઉસ ગારમેં આપ તશરીફ લે જાને લગે, કઈ કઈ દિન આપ વહાં મુકીમ રેહતે, ઔર અપને સાથ ખાને પીનેકે લિયે કુછ તોશા લે જાતે, જો આપકી ઝૌજએ મોહતરમા હઝરત ખદીજતુલ કુબ્રા (રદિ.) બનાકર દે દિયા કરતીં, જબ વો ખતમ હો જાતા, તશરીફ લે આતે ઔર ફિર લેકર ચલે જાતે, કઈ કઈ દિન આપ વહાં પર મુકીમ રેહતે થે. (બુખારી શરીફ ૧/૨, મુસ્લિમ શરીફ ૧/૮૮)

ગારે હિરાકો મુન્તખબ ફરમાનેકી વજહ

ઉલમાને લિખ્ખા હૈ કે ઉસ જગહકો મુન્તખબ કરનેકી વજહ યે થી કે બૈતુલ્લાહ શરીફ વહાંસે સીધા નઝર આતા થા, (ઔર વાકઈ ઉસકા જાએ વુકૂઅ ઐસા હૈ કે અગર દરમિયાનસે ઈમારતેં હટ જાએં તો આજ ભી બૈતુલ્લાહ શરીફ નઝર આએગા) દૂસરી વજહ યે થી કે વહાં પર આપકે દાદા હઝરત અબ્દુલ મુત્તલિબ ભી ઈબાદત કિયા કરતે થે, ઈસ લિયે ભી આપને ઉસ જગહકો મુન્તખબ ફરમાયા.

જબ આપકી ઉમ્ર મુબારક ૪૦ સાલ યા ૪૦ સાલ ૬ મહીનેકી હુઈ (અગર ચાલીસ સાલ માની જાએ તો રબીઉલ અવ્વલકા મહીના હોતા હૈ, ક્યૂંકે આપકી પૈદાઈશ રબીઉલ અવ્વલમેં હુઈ, ઔર અગર ૪૦ સાલ ૬ મહીનેકી માની જાએ તો રમઝાનુલ મુબારકકા મહીના પડતા હૈ, દોનોં અકવાલ હૈં. ઔર રબીઉલ અવ્વલકી કૌનસી તારીખ? બાઝને ૮ ઔર બાઝને ૧૨ રબીઉલ અવ્વલ કહા હૈ, ઔર રમઝાનુલ

મુબારકકી તારીખોંમેં ભી ઈખ્તિલાફ હૈ, બાઝ ને ૧૭, બાઝને ૨૧, ઔર બાઝને ૨૪ કહા હૈ, ઔર ઝિયાદા તર મુહદ્દિસીનને રમઝાનુલ મુબારકકો તરજીહ દી હૈ; ઈસ લિયે કે કુરઆને કરીમમેં ફરમાયા ગયા : **શહ્રુ રમઝાનલ્લઝી ઉન્ઝિલ ફીહિલ્ કુર્આન.** (રમઝાનકા મહીના વો હૈ જિસમેં કુરઆને કરીમ નાઝિલ હુવા).

વહીકા આગાઝ

સબસે પહલી વહી આપ પર ગારે હિરામેં નાઝિલ હુઈ, ઈસ લિયે કરીનએ કિયાસ યે હૈ કે રમઝાનુલ મુબારકકા યે કિસ્સા હૈ) તો જબ આપ ગારે હિરામેં તશરીફ ફરમા થે, તો અચાનક આપકે પાસ સૈયિદુલ મલાઈકહ (ફરિશ્તોંકે સરદાર) હઝરત જિબ્રઈલ અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામ તશરીફ લાએ, ઔર આપસે ફરમાયા કે : **ઈક્રઅ.** પઢિયે! (બા'ઝ રિવાયાતમેં હૈ કે વો એક રેશમકે કપડે પર લિખ્ખી હુઈ આયાત લાએ થે) ઔર ફરમાયા કે ઈસે પઢિયે! પૈગંબર અલૈહિસ્સલામને ફરમાયા : **મા અન બિ કારી.** યાની મૈં પઢ્હા હુવા નહીં હૂં કૈસે પઢ્હૂં? ઐસે શખ્સકો કે જો પઢ્હા હુવા ન હો ઔર ઉસકે સામને કિતાબ ખોલકર રખ દેં કે પઢ્હો તો વો ક્યા કહેગા? ક્યા વો પઢ્હ સકતા હૈ? હમારે લિયે પઢ્હા હુવા ન હોના યે એક ઐબકી બાત હૈ, લેકિન પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકે લિયે ઉમ્મી હોના કુરઆને કરીમમેં આપકી સિફત બયાન કી ગઈ હૈ : **અન્નબિય્યુલ્ ઉમ્મી.** (ઐસે નબી જો ઉમ્મી હૈં જો પઢ્હે લિખ્ખે નહીં હૈં, યે ઉનકે લિયે શરાફત ઔર ઈઝ્ઝતકી બાત હૈ, આપ કહેંગે કે યે તો બડી અજીબ બાત હૈ કે આપ ફરમા રહે હૈં : **મા અન બિ કારી** (મૈં પઢ્હા હુવા નહીં હૂં) યે શરાફત કૈસે હૈ? લેકિન બાત અસલમેં યે હૈ કે અગર આપ પઢ્હે હુએ હોતે ફિર આપ કુરઆને કરીમ પેશ ફરમાતે ઔર અચ્છી બાતોંકો બતલાતે, તો સબ કેહનેવાલે કેહતે કે ઉનહોંને ઈલ્મ હાસિલ કિયા, પુરાની કિતાબોંકો પઢ્હકર યે અપને અલ્ફાઝમેં બયાન કર રહે હૈં.

કિસીકે પાસ પઢ્હને લિખનેકે લિયે જાતે તો લોગ કેહતે કે ઉસ્તાઝને

બડા અચ્છા ઈલ્મ સિખલાયા કે ઐસી બાતેં ઉનકી ઝબાનસે નિકલ રહી હૈં. જિસકા કોઈ જવાબ નહીં હૈ, અલ્લાહ તઆલાને ઈન તમામ બાતોંકો મુન્કતેઅ કર દિયા, કોઈ યે નહીં કેહ સકતા કે આપને પુરાની કિતાબોંકા મુતાલઆ કિયા હૈ. તો આપને ફરમા દિયા કે મૈં પળ્હા હુવા નહીં હૂં કૈસે પળ્હૂં?

દીગર હઝરાતને યે ફરમાયા કે **મા અન બિ કારી** કા મતલબ યે હૈ કે અચાનક ફરિશ્તેકો દેખકર આપ વેહશતમેં પડ ગયે, ઔર ઉસ વેહશતકી વજહસે આપ ફરમાને લગે કે મેરે બસમેં નહીં હૈ કે મૈં પળ્હૂં. આદમી જબ રો'બમેં આ જાએ તો દિમાગકી કૈફિયત ઐસી હો જાતી હૈ કે વો કુછ સોચ સમઝ હી નહીં પાતા કે ક્યા કરૂં?

જિબ્રઈલ અલૈહિસ્સલામકા આપકો ભીંચના

પૈગંબર અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામ ફરમાતે હૈં કે હઝરત જિબ્રઈલ અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામને મુઝે પકડકર ભીંચ દિયા, ઔર ઈતની ઝોરસે દબાયા કે જાન નિકલનેકો હો ગઈ, ફિર ફરમાયા કે : **ઈક્રઅ, હુઝૂર ફરમાતે હૈં કે મૈંને ફિર કેહ દિયા : મા અન બિ કારી** (મૈં પળ્હા હુવા નહીં હૂં કૈસે પળ્હૂં?) તો હઝરત જિબ્રઈલ અલૈહિસ્સલામને તીન મરતબા બહોત ઝોરસે ભીંચા, ઉસકે બાદ ફરમાયા:

ઈક્રઅ્ બિસ્મિ રબ્બિકલ્લઝી ખલક. ખલકલ્ ઈન્સાન મિન્ અલક. ઈક્રઅ્ વ રબ્બુકલ્ અક્રમુલ્લઝી અલ્લમ બિલ્ કલમ. અલ્લમલ્ ઈન્સાન મા લમ્ યઅ્લમ.

પળ્હિયે! અપને ઉસ પરવરદિગારકે નામસે જિસને પૈદા કિયા. જિસને ઈન્સાનકો ગોશ્તકે લોથડેસે બનાયા. પળ્હિયે! ઔર આપકા રબ નિહાયત કરીમ હૈ જિસને ઈન્સાનકો કલમકે ઝરીઆસે સિખલાયા. ઔર ઈન્સાનકો ઐસી બાતેં બતલાઈ જો વો નહીં જાનતા થા. (સૂ. કલમ : ૧-૪)

હઝરાતે મુહદ્દિસીન ફરમાતે હૈં કે દુનિયામેં જો લોગ ઈલ્મ સીખતે હૈં ઉસકા સબસે બડા ઝરીઆ કલમ હૈ, કલમકે બગૈર કામ નહીં ચલતા, ક્યૂંકે કલમ

હીકે ઝરીઆસે કિતાબેં લિખ્ખી જાતી હૈં.

આપ કેહ સકતે હૈં કે આજ તો સબ કમ્પ્યૂટરસે લિખ્ખા જાતા હૈ, તો કમ્પ્યૂટર ભી તો કલમ હી હૈ ઉસકી સૂરત બદલ ગઈ, હૈ કલમ હી. ચુનાંચે કલમકે ઝરીઆસે તમામ ઉલૂમ દુનિયામેં મહેફૂઝ હૈં, પઢે જાતે હૈં, નસલોં તક મુન્તકિલ હોતે હૈં, સદિયોં પેહલે કિતાબેં લિખ્ખી ગઈ, આજ હમ ઉનસે ફાઈદા ઉઠા રહે હૈં, અગર કિતાબેં ન લિખ્ખી જાતીં તો ફાઈદા કૈસે હોતા? અલ્લાહ તબારક વ તઆલા કુછ લોગોંકો બગૈર કલમકે સિખલાતે હૈં, વહીકે ઝરીઆસે અપની જાનિબસે ઈલ્મ અતા ફરમાતે હૈં.

નબી ઔર આમ ઈન્સાનોંમેં ફર્ક

જૈસાકે પેહલે ભી અર્ઝ કિયા જા ચુકા હૈ કે તમામ અંબિયા અલૈહિમુસ્સલામ અગરચે ઈન્સાન થે ઔર ઈન્સાની સિફાત ઉનમેં પાઈ જાતી થીં, લેકિન ઉનમેં ઔર આમ ઈન્સાનોંમેં ફર્ક યે થા કે આમ ઈન્સાનોં પર વહી નહીં આતી, નબિયોં પર વહી આતી હૈ, ઔર અંબિયા અલૈહિમુસ્સલામકા રાબ્તા અલ્લાહ તઆલાસે બઝરીઅએ વહી કાઈમ રેહતા હૈ, અલ્લાહ તઆલા હિદાયત નાઝિલ ફરમાતે હૈં. કુછ ઐસી વહી હોતી હૈ જો પઢી જાતી હૈ જિસકો વહીએ મત્લૂ કહા જાતા હૈ, જૈસે કુરઆને મુકદસ. ઔર કુછ ઐસી વહી હોતી હૈ જો નબીકી ઝબાનસે સાદિર હોતી હૈ. ઉસકો વહીએ ગૈર મત્લૂ ઔર અહાદીસ કહા જાતા હૈ, નબીકા હર ફરમાન સો ફીસદ બરહક હોતા હૈ.

પૈગંબર અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામકી બાતોંકો લિખનેકે લિયે એક સહાબીને કાપી બનાઈ, ચુનાંચે જો હુઝૂર ફરમાતે વો ઉસકો લિખ લેતે. બાઝ સહાબાને પૈગંબર અલૈહિસ્સલામસે શિકાયત કી કે યે સહાબી આપકી હર બાતકો લિખ લેતે હૈં, કભી આપ ગુસ્સેમેં હોતે હૈં ઔર કભી ખૂશીમેં હોતે હૈં, તો આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ઈરશાદ ફરમાયા કે મેરી ઝબાનસે કોઈ બાત (ગુસ્સેમેં હો યા ખૂશીમેં)

ગલત નહીં નિકલ સકતી, અલ્લાહ તબારક વ તઆલા નબીકી ગલત બાતોંસે પૂરી તરહ હિફાઝત ફરમાતે હૈં, વરના નબી ઔર ગૈર નબીમેં ક્યા ફર્ક હોગા?

કાબિલે તવજ્જોહ બાત

યહાં યે બાત કાબિલે તવજ્જોહ હૈ કે હમારે પૈગંબર અલૈહિસ્સલામ પર જો સબસે પેહલી વહી નાંઝિલ હુઈ હૈ, ઉસકા સબસે પેહલા લફ્ઝ **"ઇક્રઅ"** હૈ, ગોયા તા'લીમ પર સબસે ઝિયાદા તવજ્જોહ, ઔર હમ લોગ તા'લીમ હીમેં સબસે ઝિયાદા બેતવજ્જોહીકા મઆમલા કરતે હૈં, ક્યૂંકે **(ઈક્રઅ્ બિસ્મિ રબ્બિકલ્લઝી ખલક)** પઢિયે! અપને ઉસ પરવરદિગારકે નામસે જિસને પૈદા કિયા. માલૂમ હુવા કે પઢનેકે સાથ સાથ ખાલિકકી મઅરિફત ભી જરૂરી હૈ, ઔર ખાલિકકી મઅરિફત ઈસી દીનસે આએગી જિસકો ઈલ્મે દીન, ઈલ્મે શરીઅત ઔર કિતાબ ઔર સુન્નત કહા જાતા હૈ.

અલગર્ઝ નબીએ અકરમ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકે સાથ જબ યે સૂરત પેશ આઈ, તો આપ પર એક અજીબ કૈફિયત તારી હો ગઈ, ઔર આપ વહાંસે સીધે ઘર તશરીફ લે આએ, ઔર ઉમ્મુલ મુઅમિનીન હઝરત ખદીજતુલ કુબ્રા (રદિ.) સે ફરમાયા કે :

ઝમ્મિલૂની ઝમ્મિલૂની ઈન્ની ખશીતુ અલા નફસી.

(મુસ્લિમ શરીફ ૧/૭૭)

મુઝે કમ્બલ ઓઢા દીજિયે મુઝે અપની જાનકા ખતરા હૈ.

હઝરત ખદીજાકા આપકો ઈત્મીનાન દિલાના

હઝરત ખદીજતુલ કુબ્રા (રદિ.) ને ફરમાયા કે ક્યા હુવા? આપને ફરમાયા કે ઈસ તરહકી સૂરત પેશ આઈ હૈ, અલ્લાહ તબારક વ તઆલા હઝરત

ખદીજા (રદિ.) કો પૂરી ઉમ્મત ઔર ઈન્સાનિયતકી તરફસે જઝાએ ખૈર અતા ફરમાએં કે આપને પૈગંબર અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામકો ઢારસ દિલાઈ (યાની તસલ્લી દી), ઔર બડે શાનદાર અલ્ફાઝ ઈસ્તે'માલ કિયે. ફરમાયા કે :

કલ્લા વલ્લાહિ લા યુખ્ઝીકલ્લાહુ અબદન્ ઈન્નક લતસિલુર્રહમ, વ તક્રીઝ્ઝૈફ, વ તહ્મિલુલ્ કલ્લ વ તુક્સિબલ્ મઅ્દૂમ વ તુઈનુ અલા નવાઈબિલ્ હક્કિ. (મુસ્લિમ શરીફ ૧/૮૮)

કસમ હૈ અલ્લાહકી, અલ્લાહ તઆલા આપકો રૂસ્વા નહીં ફરમાએંગે, આપ રિશ્તેદારિયોંકો જોડતે હૈં, મહેમાનોંકી મહેમાનનવાઝી કરતે હૈં, લોગોંકા બોઝ ખૂદ ઉઠા લેતે હૈં, ફકીરકો આપ કમાકર દેતે હૈં, કિસી ભી મુસીબતમેં આપ મદદગાર બન જાતે હૈં.

વરકા બિન નવફલકી ખિદમતમેં

ઉસકે બાદ પૈગંબર અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામકો હઝરત ખદીજા (રદિ.) અપને ચચાઝાદ ભાઈ વરકા બિન નવફલ (જો ઈસાઈ હો ગયે થે ઔર ઉનહોંને ઈબરાની ઝબાન સીખ લી થી, ઔર ઈન્જીલકો અરબી ઝબાનમેં નકલ કિયા કરતે થે, બહોત બુઢ્ઢે ઔર નાબીના હો ચુકે થે) કે પાસ લે ગઈ, ઔર પૂરા કિસ્સા સુનાયા કે આજ યે સૂરતે હાલ પેશ આઈ, તો હઝરત વરકાને મુકમ્મલ તફસીલ સુનકર ફરમાયા કે ખૂશખબરી કુબૂલ કીજિયે, યે જો શખ્સ આપકે પાસ આએ થે, જિનહોંને આપસે કહા : ઈક્રઅ. યે વોહી ફરિશ્તા હૈ જો હઝરત મૂસા ઔર હઝરત ઈસા અલૈહિમુસ્સલામ પર વહી લાતે થે. ફિર ઉનહોંને ફરમાયા કે : "કાશ! મૈં ઉસ વક્ત ઝિંદા રેહતા તો આપકી મઝબૂત મદદ કરતા, જબ આપકો આપકે શહેરવાલે યહાંસે નિકલને પર મજબૂર કર દેંગે." (ગોયા હિજરતકી જાનિબ ઈશારા કિયા).

(બુખારી શરીફ ૧/૩, મુસ્લિમ શરીફ ૧/૮૮)

વરકા બિન નવફલકી બાતોં પર હૈરત કરના

નબી અલૈહિસ્સલામ યે સુનકર હૈરતમેં પડ ગયે કે ચાલીસ સાલ તક લોગોંને મુઝે સર પર બિઠાયા, નામ લેના કોઈ ગવારા ન કરતા, અમીન ઔર સાદિક કેહકર પુકારા જાતા, કિસી મજલિસમેં ચલા જાઉં, સદર મકામ પર બિઠાયા જાતા, લોગ મેરી ઈતની ઈઝ્ઝત ઔર એહતિરામ કરતે હૈં, ઐસા દિન ભી આએગા કે યહાંસે નિકલના પડેગા.

ક્યા યે લોગ મુઝે નિકાલ દેંગે?

હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકો ઉનકી બાતોં પર યકીન નહીં આ રહા થા, વરકાને ફરમાયા હાં ઐસા હોગા, ઔર જો શખ્સ ભી આપ જૈસી દઅવત લેકર દુનિયામેં આયા હૈ, ઉસકો ઈન હાલાતસે દોચાર હોના પડા હૈ.

(બુખારી શરીફ ૧/૩)

ઔર વાકિઆ ભી યેહી હૈ કે કિસીકો ઉસકે બાપ દાદાઓંકે મઝહબસે હટાના આસાન કામ નહીં હૈ, ઔર વો જાહિલાના મુઆશરા જો સદિયોંસે જહાલતમેં પડા હુવા થા, ઉસકો રાહે હક પર લાના હંસી ખેલકી બાત નહીં હૈ.

વહી કા સિલસિલા ટૂટ જાના

બહરહાલ નબી અલૈહિસ્સલામ પર યે પેહલી વહી નાઝિલ હુઈ, ઔર ઉસકે બાદ વહી કા સિલસિલા બંદ હો ગયા ઔર કુછ અરસા તક બંદ રહા, લેકિન વહી કી ઐસી અજીબો ગરીબ ચાશની અલ્લાહ તઆલાને આપકે દિલમેં પૈદા કર દી કે અબ આપ મુન્તઝિર રેહને લગે કે વો સૂરત દો બારહ કબ પેશ આએ, ઔર ન આનેકી વજહસે તબીઅત પર ઐસી ગિરાનીસી હોતી કે આપ યે ચાહતે કે પહાડ પર જાકર અપનેકો ગિરા લેં, વહી ક્યૂં નહીં આ રહી હૈ? યા તો પેહલી વહીસે એક રો'બસા તારી હો ગયા થા, અબ અલ્લાહ તઆલાને વહી રોક કરકે

શૌકમેં ઈઝાફા ફરમા દિયા, ઔર આપકી નઝર વહી કે ઈન્તિઝારમેં હર વક્ત આસમાનકી જાનિબ રેહને લગી. (મુસ્લિમ શરીફ ૧/૮૯)

હઝરત જિબ્રઈલ (અલૈ.) કી દો બારહ હાઝરી

ઉસી દરમિયાન આપ મક્કાકી વાદીમેં ચલે જા રહે થે, અચાનક આવાઝ આઈ? "યા મુહમ્મદ!" ઈધર ઉધર આગે પીછે દેખા કોઈ નઝર નહીં આયા, ફિર આવાઝ આઈ, ફિર દેખા, લેકિન કોઈ નઝર નહીં આયા, ફિર આવાઝ આઈ તો આસમાનકી તરફ નઝર ઉઠાઈ તો દેખા કે વોહી ફરિશ્તા જો ગારે હિરામેં આયા થા, વો ઈસ સૂરતમેં હૈ કે ઉનકે ૬૦૦ બાઝૂ હૈં, ઔર તમામ મશરિક ઔર મગરિબ ઉનસે ભરા હુવા હૈ, યે દેખકર હુઝૂર પર એક ગશીસી કી કૈફિયત તારી હો ગઈ, ઔર ઉસ વક્ત યે આયતેં નાઝિલ હુઈ :

યા અય્યુહલ્ મુદ્દષ્થિર. કુમ્ ફઅન્ઝિર. વ રબ્બક ફકબ્બિર. વ ષિયાબક ફતહ્હિર. વર્રુજ્ઝ ફહ્જુર. (સૂ. મુદ્દસ્સિર : ૧-૫)

અય કમલીવાલે, અબ આપ ખડે હોઈયે લોગોંકો જહન્નમસે ડરાઈયે, અપને પરવરદિગારકી બડાઈ બયાન કીજિયે, અપને કપડોંકો પાક કીજિયે, ઉન બુતોંસે આપ અલાહિદગી ઈખ્તિયાર કર લીજિયે.

યે દો બારહ વહી કા સિલસિલા શુરૂ હુવા, ઔર ઉસકે બાદ ફિર ઝિંદગી તક યે સિલસિલા જારી રહા. (મુસ્લિમ શરીફ ૧/૮૯)

બાઝ રિવાયાતમેં આતા હૈ કે જિસ વક્ત આપ પર વહી નાઝિલ હુઈ, તો હઝરત જિબ્રઈલ અલૈહિસ્સલામને આપકો વુઝૂ કરાયા, ઔર નમાઝ સિખલાઈ, યે વો પાંચ નમાઝેં નહીં હૈં જો મેઅરાજમેં ફર્ઝ હુઈ, બલ્કે ઉસસે પેહલે હી આપને નમાઝેં પઢની શુરૂ ફરમા દી થીં, લેકિન વો સિર્ફ દો વક્તોંકી નમાઝેં દો દો રકાતેં થીં, સુબહ ફજરકી ઔર શામ અસરકી. ઔર ગાલિબન (**વ ષિયાબક ફતહ્હિર**) મેં ઈસી જાનિબ ઈશારા હૈ.

ચુપકે ચુપકે ઈસ્લામકી દઅવત

જબ યે આયત : (કુમ્ ફઅન્ઝિર) નાઝિલ હુઈ તો આપને છુપે તૌર પર ઈસ્લામકી દઅવત દેની શુરૂ કર દી, ઈસ લિયે કે અગર આપ એલાન ફરમાતે તો જો મક્કાકે સરદાર થે વો હરગિઝ ઉસકો કુબૂલ ન કરતે, ઈસ લિયે કે શિર્ક ઔર બુતપરસ્તી ઉનકી ઘુટ્ટીમેં પડી હુઈ થી, ઔર આપ જાનતે હૈં કે મઝહબકા તબ્દીલ કરના આદમીકે લિયે સબસે મુશ્કિલ તરીન કામ હૈ. આદમી આસાનીસે હર ચીઝ કર લેતા હૈ, લેકિન મઝહબ નહીં બદલતા, કિસી ભી મઝહબકા માનનેવાલા હો, ઔર વો લોગ જો સદિયોંસે એક મઝહબ માનતે ચલે આએ થે, ઉનહોંને અપને અલગ અલગ મા'બૂદ બના રખ્ખે થે, બૈતુલ્લાહ શરીફમેં ૩૬૦ બુત રખ દિયે થે, વો સબ બુતોંકો છોડકર એક અલ્લાહકી ઈબાદત પર કૈસે રાઝી હોતે, ઈસ લિયે પૈગંબર અલૈહિસ્સલામને શુરૂમેં નિહાયત હિકમતે અમલીસે દઅવતકા કામ શુરૂ કિયા.

હઝરત ખદીજાકા ઈસ્લામ

સબસે પેહલે ઉમ્મુલ મુઅમિનીન હઝરત ખદીજતુલ કુબ્રા (રદિ.) ને આપકી દઅવત પર લબ્બૈક કહા. અલ્લાહ તઆલાને આપકો યે શર્ફ અતા ફરમાયા કે આપકે હાથ પર પેહલી શખ્સિયત ઈસ્લામ લાનેવાલી હઝરત ખદીજતુલ કુબ્રા (રદિ.) હૈં, ઉનહોંને પૈગંબર અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામકે સાથ નમાઝ પઢની શુરૂ કી. (સીરતે મુસ્તફા ૧/૧૫૪-૧૫૫)

વરકા બિન નવફલ ઔર હઝરત અલી કર્રમલ્લાહુ વજહહૂકા ઈસ્લામ

ઉસકે બાદ વરકા બિન નવફલ ઈમાન લાએ, ઉસકે બાદ હઝરત અલી

કર્રમલ્લાહુ વજહહૂ (જો આપકે ચચાઝાદ ભાઈ થે, ઔર આપકી કફાલતમેં આપકે સાથ રેહતે થે) કુલ દસ સાલકી ઉમ્રમેં ઈમાન લાએ. (સીરતે મુસ્તફા ૧/૧૫૫)

ઝૈદ બિન હારિસા (રદિ.) કા ઈસ્લામ

ઉસકે બાદ નબીએ અકરમ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકે ખાદિમ હઝરત ઝૈદ બિન હારિસા (રદિ.) ઈસ્લામ લાએ, જિનકો ડાકૂઓંને મક્કાકે બાઝારમેં લાકર બેચ દિયા થા, વો રફતા રફતા હઝરત ખદીજા (રદિ.) કી મિલ્કિયતમેં આએ, ઔર હઝરત ખદીજાને ઉનકો પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકો બખ્શિશ કર દિયા, ઉનકે વાલિદકા નામ હારિસા બિન શરાહીલ થા, વો અપને કબીલેમેં બેટેકી યાદમેં બહોત પરેશાન રેહતે થે, ઔર કબીલાકે સામનેસે હાજિયોંકે કાફલે ગુઝરતે થે તો બેટેકી યાદકે ગમમેં અશઆર પઢતે થે, ઔર કેહતે થે કે અગર કિસીકો હમારે નૂરે નઝર ઝૈદકા પતા હો તો હમકો બતલાઓ, તો હજકે કાફલાવાલે ઉનકી તલાશમેં રેહતે, ચુનાંચે એક કાફલાને મક્કા મુઅઝ્ઝમા આકર પતા લગા લિયા, તો ઉનહોંને વાપસીમેં ઉનકે વાલિદકો ખબર કી કે આપકા બેટા મક્કામેં હૈ, ચુનાંચે હારિસા ઔર ઉનકે ભાઈ કઅબ (હઝરત ઝૈદકે ચચા) મક્કા મુઅઝ્ઝમા આએ, ઔર તલાશ કરતે હુએ પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકે પાસ પહોંચે, ઔર અર્ઝ કિયા કે હઝરત હમ આપકે પાસ ઈસ લિયે આએ હૈં કે હમારા બેટા આપકે પાસ હૈ, આપ જિતના ફિદયા (રકમ) લેના ચાહેં લે લેં, લેકિન બેટા હમારે હવાલે કર દેં, (યે બેઅસતસે પેહલેકી બાત હૈ) પૈગંબર અલૈહિસ્સલામને ફરમાયા કે પૈસા વગૈરહકી કોઈ બાત નહીં, લેકિન ઝૈદકો મૈં ઈખ્તિયાર દેતા હૂં ચાહે તો વો આપકે સાથ ચલા જાએ ઔર દિલ ચાહે તો મેરે સાથ રહે, મૈં ઝબરદસ્તી આપકે સાથ નહીં ભેજ સકતા ઉસકી મરઝી હૈ, ચુનાંચે વો લોગ બહોત ખૂશ હુએ કે યે તો બહોત અચ્છી બાત હૈ.

પૈગંબર અલૈહિસ્સલામને હઝરત ઝૈદકો બુલાયા, જબ સામને આએ

તો માલૂમ કિયા કે ઉનકો જાનતે હો? હઝરત ઝૈદને ફરમાયા કે યે મેરે વાલિદ "હારિસા" ઔર યે મેરે ચચા "કઅબ" હૈં, હુઝૂરને ફરમાયા કે યે તુમહેં લેને આએ હૈં, ઔર મેરા મઆમલા ભી તુમહારે સામને હૈ, મૈં તુમહેં સો ફીસદ ઈખ્તિયાર દેતા હૂં ચાહે મેરે સાથ રહો, ઔર ચાહે તો ઉનકે સાથ ચલે જાઓ, તુમહારી ખૂશી હૈ જિસ પર તુમ રાઝી ઉસીમેં હમ ભી રાઝી હૈં? તો હઝરત ઝૈદ બિન હારિસાને ફૌરન બિલા તવક્કુફ કેહ દિયા કે મૈં ઉનકે સાથ નહીં જાઉંગા, મૈં તો આપ હીકી ખિદમતમેં રહૂંગા, વો બાપ ઔર ચચા ચીંખ ઉઠે કે અરે ઝૈદ! ઈસ ગુલામીકો આઝાદી પર તરજીહ દે રહે હો? તુમહેં આઝાદ રેહનેકા મૌકા મિલ રહા હૈ, ઔર તુમ ગુલામ રેહના પસંદ કરતે હો? હઝરત ઝૈદને ફરમાયા કે આપકો માલૂમ નહીં, મૈંને હઝરતમેં ક્યા બાત દેખી હૈ? મૈં તો યહીં રહૂંગા. પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકો ઈતની ખૂશી હુઈ કે હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને હઝરત ઝૈદકા હાથ પકડા ઔર મૈદાનમેં જાકર જહાં લોગ જમા થે, એ'લાન ફરમાયા કે : "આજસે ઝૈદ આઝાદ હૈ ઔર મૈં ઉનકો અપના બેટા બનાતા હૂં." આપને ઉનકો અપના લે-પાલક ઔર મુતબન્ની બનાયા, ઔર જબ તક વો હયાત (ઝિંદા) રહે ઉનસે આપ બેઈન્તિહા મુહબ્બત ફરમાતે રહે, ઉનકે બાદ ઉનકે સાહબઝાદે હઝરત ઉસામાસે ભી નિહાયત મુહબ્બત ફરમાતે રહે, તો યે ઝૈદ બિન હારિસા તીસરે નંબર પર ઈસ્લામમેં દાખિલ હુએ, યે સબ આપકે ઘરકે લોગ થે. (અલ ઈસાબહ ૨/૪૯૫)

હઝરત અબૂબક્ર સિદ્દીક (રદિ.) કા ઈસ્લામ

ઉસકે બાદ આપને અપને સાથિયોંમેં ઈમાનકી દઅવત પેશ કી, જિનમેં આપકે પેહલે હીસે સબસે ઝિયાદા કરીબી રફીક હઝરત અબૂબક્ર સિદ્દીક (રદિ.) હૈં, પૈગંબર અલૈહિસ્સલામ ફરમાતે હૈં કે જબ ભી મૈંને કિસીકે સામને ઈમાનકી દઅવત:પેશ કી તો ઉસને જરૂર કુછ ન કુછ તવક્કુફ કિયા ઔર

સોચનેકી મોહલત માંગી, સિવાએ અબૂબક્રકે, જૈસે હી મૈંને દઅવત દી ફૌરન હાથ ફૈલા દિયા કે બસ મૈં ભી ઈસ્લામમેં દાખિલ હોતા હૂં.

(અલ બિદાયહ વન્નિહાયહ ૩/૩૧)

ઈસ એ'તિબારસે તમામ ઉમ્મતકે બડે મરદોંમેં સબસે પેહલે ઈમાન લાનેવાલે હઝરત અબૂબક્ર સિદ્દીક (રદિ.) હૈં. ઔરતોંમેં સબસે પેહલે ઈમાન લાનેવાલી હઝરત ખદીજતુલ કુબ્રા (રદિ.) હૈં, બચ્ચોંમેં સબસે પેહલે ઈમાન લાનેવાલે હઝરત અલી કર્રમલ્લાહુ વજહહૂ હૈં, ગુલામોં ઔર આઝાદ શુદા ગુલામોંમેં સબસે પેહલે ઈમાન લાનેવાલે હઝરત ઝૈદ બિન હારિસા (રદિ.) હૈં.

હઝરત ઉસમાન ગની (રદિ.) વગૈરહકા ઈસ્લામ

ઉસકે બાદ ફિર ઈસ્લામ રફતા રફતા ફૈલને લગા, હઝરત અબૂબક્ર સિદ્દીક (રદિ.) બડે તાજિર ઔર મિલનસાર થે, લોગોંમેં ઉનકા બડા એ'તિમાદ થા, ઉનકી કોશિશોંસે હઝરત ઉસમાન ગની (રદિ.) ઈસ્લામ લાએ, ઈસી તરહ હઝરત ઝુબૈર બિન અવ્વામ (રદિ.) ઈસ્લામ લાએ, હઝરત અબ્દુર્રહમાન બિન ઔફ ઈસ્લામ લાએ, તલહા બિન ઉબૈદુલ્લાહ (રદિ.) ઈસ્લામ લાએ, યે સબ અકાબિર દરજેકે (અસ્સાબિકૂનલ અવ્વલૂન જિનહેં કહા જાતા હૈ) સહાબા હૈં, હઝરત સઅદ બિન અબી વક્કાસ (રદિ.) ઈસ્લામ લાએ, ઉનકા શુમાર બડે મુસ્તજાબુ દઅવાત સહાબામેં હોતા હૈ, હઝરત અબૂ ઉબૈદા બિન જર્રાહ (જિનકો હુઝૂરને ઈસ ઉમ્મતકા અમીન હોનેકા લકબ દિયા હૈ) ઈસ્લામ લાએ, હઝરત અરકમ બિન અબી અરકમ ભી ઈસ્લામમેં દાખિલ હુએ, ઔર ઉનકા ઘર પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકા મક્કા મુકર્રમામેં મરકઝ બના, જિસકો દારે અરકમ કહા જાતા હૈ, હઝરત ઉસમાન બિન મઝઊન ઔર ઉનકે ભાઈ કુદામા ઔર અબ્દુલ્લાહ બિન મઝઊન ઔર હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન મસઊદ (રદિ.) ઈસ્લામ લાએ.

હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન મસઊદ (રદિ.) કા ઈસ્લામ

રિવાયાતમેં આતા હૈ કે હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન મસઊદ (રદિ.) કિરાયા પર જંગલમેં બકરિયાં ચરા રહે થે, યાની કિસીકે મુલાઝિમ થે, હુઝૂરે પાક સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ ઔર હઝરત અબૂબક્ર સિદ્દીક (રદિ.) વહાંસે ગુઝરે, તો હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ઉનસે કહા કે તુમ્હારે પાસ કુછ દૂધ વગૈરહકા ઈન્તિઝામ હૈ? તો હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન મસઊદ (રદિ.) ને ફરમાયા કે હઝરત મૈં તો બકરિયોંકા માલિક નહીં હૂં, મૈં તો અમીન હૂં, મૈં આપકો દૂધ કૈસે પિલા સકતા હૂં? તો હુઝૂરને ફરમાયા કે ઐસી બકરી લાઓ જિસમેં બિલકુલ દૂધ ન હો, ઔર વો દૂધ દેનેકે કાબિલ ભી ન હો, ક્યૂંકે બકરી જબ તક ગાભન ન હો તો વો દૂધ દેનેકે કાબિલ નહીં હોતી, ઐસી બકરી લેકર આઓ, તો હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન મસઊદ (રદિ.) ને ઐસી હી બકરી પેશ ફરમા દી, પૈગંબર અલૈહિસ્સલામને દુઆ માંગી ઔર ઉસ પર હાથ ફેરા તો ઉસકે થન દૂધસે ભર ગયે, ચુનાંચે ઉસકા દૂધ નિકાલકર સબને પેટ ભરકર પિયા, ફિર આપને થનસે ફરમાયા ખુશ્ક હો જા! વો બકરી જૈસી થી વૈસી હી હો ગઈ ઔર દૂધકા કોઈ કતરા ન નિકલા. તો ઈસ વાકિઆકો અપની આંખોંસે દેખકર હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન મસઊદ (રદિ.) ને ઈસ્લામ કુબૂલ ફરમાયા, ક્યૂંકે અપની આંખોંસે દેખ લિયા કે ઐસી અજીબો ગરીબ બાત જો કિસી આદમીકે બસકી નહીં હૈ, યે અલ્લાહ તઆલાકી ખાસ મદદ ઔર નુસરતકી દલીલ હૈ.

ઈસ તરહસે એક છોટીસી જમાઅત તૈયાર હો ગઈ, ઔર આમ તૌર પર લોગ ઉસસે ઝિયાદા વાકિફ ભી ન થે, યે લોગ ખુફિયા (છુપે) તૌર પર અલગ અલગ જગહોં પર નમાઝેં પઢતે થે, ઔર ઉનકો કોઈ કુવ્વત હાસિલ નહીં થી, મક્કાકે સરદાર આમ તૌર પર ઈન બાતોંસે દૂર ઔર કિનારા કશ થે, લેકિન અલ્હમ્દુ લિલ્લાહ એક એક દો દો હોકર જમાઅત બઢતી રહી.

કરીબી રિશ્તેદારોંકો ઈસ્લામકી દઅવત દેનેકા હુકમ

અલ્લાહ તઆલાને આયત નાઝિલ ફરમાઈ કે :

વ અન્ઝિર્ અશીરતકલ્ અક્રબીન. (સૂ. શુઅરાઅ : ૨૧૭)

આપ અપને કરીબી રિશ્તેદારોંકો ડરાઈયે. અબ યે કામ કૈસે હો? ચુનાંચે પૈગંબર અલૈહિસ્સલામને અપને કરીબી રિશ્તેદારોંકી દઅવત કી, જિસમેં સિર્ફ ચાલીસ લોગ હાઝિર હુએ, ઔર ખાના સિર્ફ એક પ્યાલા યા એક ડૂંગા (ડંડી) થા, નબીએ અકરમ અલૈહિસ્સલામને એક બોટી પર કુછ પઢકર ઉસમેં ડાલ દિયા, જિસકી બરકતસે ચાલીસ આદમિયોંને પેટ ભરકર ખાના તનાવુલ કિયા ઔર સાલનમેં કુછ કમી ભી ન હુઈ, ફિર એક પ્યાલામેં દૂધ લાયા ગયા, આપને ઉસ પર દમ કિયા જિસકી બરકતસે ઉસકો સબને પી લિયા. જબ ખાનેસે ફારિગ હો ગયે તો આપ કુછ કેહના ચાહતે થે, લેકિન આપકે ચચા અબૂ લહબ (જો સબસે ઝિયાદા આપકા મુખાલિફ થા) ને કહા કે આપ લોગ જાનતે હૈં, મુહમ્મદને ખાને પર જાદૂ કર દિયા, ઉનસે બડા જાદૂગર તો મૈંને કોઈ નહીં દેખા, ઔર યે કેહતે હુએ ઉઠ ગયા, જિસકી બિના પર સારી મજલિસ ખતમ હો ગઈ, ઔર આપ કુછ નહીં કેહ પાએ.

દો બારહ ખાનેકી દઅવત

ઉસકે બાદ ફિર આપને ખાનેકી દઅવત પર લોગોંકો જોડા, જબ વો ખાના ખા ચુકે તો આપને ઉનકો ઈસ્લામકી દઅવત પેશ ફરમાઈ, ઔર સમઝાયા કે જિસ રાસ્તે પર તુમ લોગ હો યે રાસ્તા સહીહ નહીં હૈ, મૈં તુમહેં અલ્લાહકે અઝાબસે ડરાતા હૂં, ઔર અગર તુમને નહીં માના તો ફિર તુમકો કોઈ બચા નહીં પાએગા. ઈસી તરહ એક મરતબા આપને અપને તમામ ખાનદાનવાલોંકા નામ

લેકર એ'લાન ફરમાયા કે અય બની ફલાં....., યહાં તકકે અપની સાહબઝાદી હઝરત ફાતિમા (રદિ.) કા ભી નામ લિયા, ઔર ફરમાયા :

યા ફાતિમત! અન્કિઝી નફ્સકિ મિનન્નારિ ફઈન્ની લા અમ્લિકુ અન્કિ મિનલ્લાહિ શૈઆ. (મુસ્લિમ શરીફ ૧/૧૧૭)

પ્યારી ફાતિમા! તુમ ખૂદ (ઈમાન લાકર) અપનેકો જહન્નમસે બચાનેકા ઈન્તિઝામ કરો, વરના મૈં તુમહેં કુછ નફા નંહીં પહોંચા સકતા.

ઈસ લિય કે બાપ હોના અલગ બાત હૈ, બાપ હોનેકી વજહસે દુન્યાવી હૈસિયતસે ઈઝ્ઝત મિલ જાએ યા દુન્યાવી એ'તિબારસે નફા પહોંચ જાએ, મુમકિન હૈ, લેકિન આખિરતમેં મહઝ કિસીકા બાપ હોના કામ નહીં દેગા, બલ્કે ઈમાન ઔર અમલ જરૂરી હૈ. પૈગંબર અલૈહિસ્સલામને તમામ ખાનદાન વાલોંકો યે બતલા દિયા કે યે મત સમઝના કે હમારા પૈગંબર અલૈહિસ્સલામસે તઅલ્લુક હૈ, ઈસ લિયે અલ્લાહ તઆલા યકીનન હમેં નજાત દે દેંગે, યે નહીં હો સકતા, ઈમાન જરૂર લાના પડેગા. આ'માલે સાલિહા કરને પડેંગે, જહન્નમસે બચનેકા ઈન્તિઝામ ખૂદ કરના પડેગા.

સફા પહાડી પર તમામ લોગોંકા ઈકરાર

ઈસી તરહ આપને એક મરતબા કોહે સફા પર ખડે હોકર એલાન કિયા : યા સબાહા! (ઉસ જમાનેમેં યે દસ્તૂર થા કે જબ કોઈ અહમ બાત હોતી તો પહાડ પર ચળ્હ કર પુકાર લગાતે થે) લોગોંને મા'લૂમ કિયા કિસકી આવાઝ હૈ? કહા ગયા કે મુહમ્મદકી, કુરૈશ ઔર સબ ખાનદાનકે બડે ઔર ચોધરી લોગ જમા હોને શુરૂ હો ગયે, પૈગંબર અલૈહિસ્સલામને ફરમાયા કે દેખિયે! મૈં ઉપર ખડા હૂં તુમ નીચે ખડે હો? અગર મૈં યે કહૂં કે દુશ્મન પૂરી તૈયારીકે સાથ મૌજૂદ હૈ ઔર વો તુમહારે ઉપર અચાનક હમ્લા કરનેકા પ્લાન બના રહા હૈ, ક્યા તુમ મેરી તસ્દીક કરોગે? તમામ મૌજૂદા લોગોંને બગૈર કિસી તવક્કુફકે યે કહા કે હમને આપકી પૂરી ઝિંદગી કભી ભી ઝૂઠકા તજુર્બા નહીં કિયા, યાની જબ ભી આપને બાત કહી તો સચ્ચી બાત કહી

જિસકો ચાહેં અપની મરઝીસે ઈસ્લામમેં દાખિલ કર દેં, યે નહીં હો સકતા, બલ્કે અલ્લાહ જિસકો ચાહેંગે વો હિદાયત પાએગા. વરના આપકી ઐન ખ્વાહિશ થી કે યે મોહતરમ ચચા જિનહોંને પૂરી ઝિંદગી હિમાયત કી હૈ, યે તો નજાત પા જાએં, લેકિન અલ્લાહ તબારક વ તઆલાને દિખલાયા કે નહીં, હિદાયત સિર્ફ ઔર સિર્ફ હમારે હાથમેં હૈ. ઈરશાદે ખુદાવંદી હૈ :

ઈન્નક લા તહ્દી મન્ અહ્બબ્ત વલા કિન્નલ્લાહ યહ્દી મંય્યશાઉ.

(સૂ. કસસ : ૫૬)

આપ જિસકો ચાહેં હિદાયત દે દેં યે નહીં હોગા, અલ્લાહ તઆલા જિસકો ચાહેં હિદાયત દે સકતે હૈં. (મુસ્લિમ શરીફ ૧/૪૦)

આપકી મુખાલિફતેં

જૂં જૂં ઈસ્લામકી તરક્કી હો રહી થી ઉસી એ'તિબારસે મક્કા મુઅઝ્ઝમામેં મુખાલિફતેં ભી બઢ્હ રહી થીં, ઔર પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકો જિન તકલીફોંસે ગુઝરના પડા હૈ ઉનકો અલ્ફાઝમેં બયાન નહીં કિયા જા સકતા, ઔર હમ લોગ ઉસકા તસવ્વુર નહીં કર સકતે. એક નિહાયત શરીફ ઔર ઈઝ્ઝતદાર આદમીકો લોગ મુંહ પર બુરા ભલા કહેં, ક્યા દિલ પર ગુઝરતી હોગી? કઈ મરતબા પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકે ચેહરએ મુબારકા પર ઉન મલઊનોંને થૂક દિયા (નઊઝુબિલ્લાહિ મિન્ ઝાલિક). (રૌઝુલ અન્ફ ૨/૪૦)

આપકી પીઠ પર ઊંટકા ઓઝ રખ દિયા

રિવાયાતમેં આતા હૈ કે એક મરતબા આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ મસ્જિદે હરામમેં તશરીફ લાએ, તો કુરૈશકે ગુંડોંકા એક જથ્થા બૈઠા હુવા થા, ઉનહોંને આપસમેં યે બાત કહી કે ફલાં મોહલ્લામેં ઊંટ ઝબહ હુવા હૈ, ક્યા

અચ્છા હો જબ મુહમ્મદ સિજદહમેં જાએ તો ઓઝરી લાકર ઉનકે ઉપર લાદ દેં? ઈસ ઉમ્મતકા સબસે બદતરીન, બદનસીબ ઔર મલઊન શખ્સ "ઉકબહ બિન અબી મુઈત" ઉઠા, ઔર કહા કે મૈં ઈસ કામકો અંજામ દેતા હૂં, ગયા ઔર ખીંચકર લાયા, ઔર જબ હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ સિજદહમેં તશરીફ લે ગયે તો ઉસને આપકે ઉપર ઓઝરીકો ડાલ દિયા. વો ઈતના ભારી થા કે પૈગંબર અલૈહિસ્સલામ ખૂદ ઉઠ નહીં પાએ, ઔર ઉન ખબીસોંકા યે ટોલા બૈઠા હુવા મઝાક બનાતા રહા, ઔર કિસીકી ઉઠાનેકી મજાલ નહીં થી, હઝરત ફાતિમતુઝ્ઝહરા (રદિ.) કો કિસીને ખબર દી કે આપકે વાલિદે મોહતરમકે સાથ કિસીને ઐસા કિયા હૈ, વો આઈ કિસી તરહ ઉસકો ધક્કા દેકર હટાયા, તબ આપકો સુકૂન હુવા. પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકો ઈસ કદર તકલીફ હુઈ કે આપને વહીં પર બદદુઆકે લિયે હાથ ઉઠા દિયે, ઔર ઉન મલઊનોં (જો બૈઠે હુએ હંસી મઝાક કર રહે થે) કા એક એકકા નામ લેકર આપને બદ દુઆ કી તો સબકા હંસી મઝાક જાતા રહા, ક્યૂંકે યકીન થા કે હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને જિસકે ખિલાફ બદ દુઆ કર દી હૈ ઉસકી ખૈર નહીં. (મુસ્લિમ શરીફ ૨/૧૦૮)

આપકા બદ દુઆ કરના

એક ખબીસને આપકે સાથ શરારત કી, તો આપને ઉસકે લિયે બદ દુઆ કર દી કે અય ઈલાહુલ આલમીન! ઉસ પર અપને કુત્તોંમેંસે કોઈ કુત્તા મુસલ્લત ફરમા દે, (વો ઉત્બહકા લડકા થા) ચુનાંચે વો સફરમેં ગયા, એક જગહ કાફલા ઠહેરા, તો દેખા કે શેર ગુર્રા રહા હૈ, ઉસને કહા કે મુઝે ઉસ શેરસે બચાઓ, ક્યૂંકે મુહમ્મદ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને મેરે લિયે બદ દુઆ કર રખ્ખી હૈ, તો લોગોંને ઉસકો કાફલાકે બિલકુલ બીચમેં સુલાયા, તો શેર રાતમેં સબકો સૂંઘતા ઔર દેખતા હુવા આયા ઔર ઉસ શખ્સકો કે જિસકે બારેમેં હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા થા, ચીર ફાડકર ખતમ કર દિયા.

ઈસી તરહ આપકે ઉપર કોડા કરકટ ડાલા ગયા, ફકરે કસે ગયે, મજનૂન કહા ગયા, જાદૂગર કહા ગયા, શાઈર કહા ગયા, અલગર્ઝ સતાનેકે જો ભી તરીકે હો સકતે થે ઉસમેં કોઈ કમી નહીં છોડી. ઔર જો લોગ આપકે સાથ ઈમાન લાતે થે, ઉનકે સાથ તકલીફોંકા મઆમલા રેહતા.

ઈસ્લામકી સબસે પેહલી શહીદ ખાતૂન

હઝરત અમ્માર બિન યાસિર, ઉનકી વાલિદા હઝરત સુમૈયા (રદિ.) ઔર ઉનકે વાલિદ હઝરત યાસિર (રદિ.), યે તીનોં હઝરાત કુફ્ફારે મક્કાકે ઈતાબ (ગુસ્સે) કા નિશાના બને. અબૂ જહલ લઈન ઔર મરદૂદને હઝરત સુમૈયા (રદિ.) કી શરમગાહમેં બરછી મારી, જિસકી વજહસે વો શહીદ હુઈ ઔર ઈસ્લામકી સબસે પેહલી શહીદ ખાતૂન કેહલાઈ. કુસૂર સિર્ફ ઔર સિર્ફ યે થા કે ઉનહોંને ઈસ્લામ કુબૂલ કિયા થા. (હયાતુસ્સહાબા : ૧/૩૦૮)

હઝરત બિલાલ હબ્શી (રદિ.) કે સાથ ઉમૈયા બિન ખલ્ફકા અમલ

હઝરત બિલાલ હબ્શી (રદિ.) કો ઉસકે આકા "ઉમૈયા" ને ઈસ કદર સતાયા, તપતી હુઈ રેત પર લિટાયા, પત્થર રખ કરકે જિસસે સારા બદન ઝુલસ જાતા, ઉનકે પૈરોંમેં રસ્સી બાંધકર ગુંડોં ઔર નૌજવાનોંકો કેહ દેતા કે ઉનકો ખીંચકર લે ચલો, પથરીલી જમીન હૈ, ગરમીકા જમાના હૈ, બદન છિલ રહા હૈ, ખૂન નિકલ રહા હૈ, લેકિન ઉનકી ઝબાન પર એક હી લફ્ઝ "અહદ-અહદ" (અલ્લાહ એક હૈ, અલ્લાહ એક હૈ, પૈગંબર રસૂલ હૈં) થા. (અલ બિદાયહ વન્નિહાયહ ૩/૬૪)

હર કુરબાની બરદાશ્ત કી, લેકિન જો દીન રગ ઔર રેશેમેં ઉતર ચુકા થા, ઉસકો છોડના ગવારા નહીં ફરમાયા. ઉનહોંને સિર્ફ એક નઝરિયા

ઈસી તરહ આપકે ઉપર કોડા કરકટ ડાલા ગયા, ફકરે કસે ગયે, મજનૂન કહા ગયા, જાદૂગર કહા ગયા, શાઈર કહા ગયા, અલગર્ઝ સતાનેકે જો ભી તરીકે હો સકતે થે ઉસમેં કોઈ કમી નહીં છોડી. ઔર જો લોગ આપકે સાથ ઈમાન લાતે થે, ઉનકે સાથ તકલીફોંકા મઆમલા રેહતા.

ઈસ્લામકી સબસે પેહલી શહીદ ખાતૂન

હઝરત અમ્માર બિન યાસિર, ઉનકી વાલિદા હઝરત સુમૈયા (રદિ.) ઔર ઉનકે વાલિદ હઝરત યાસિર (રદિ.), યે તીનોં હઝરાત કુફફારે મક્કાકે ઈતાબ (ગુસ્સે) કા નિશાના બને. અબૂ જહલ લઈન ઔર મરદૂદને હઝરત સુમૈયા (રદિ.) કી શરમગાહમેં બરછી મારી, જિસકી વજહસે વો શહીદ હુઈ ઔર ઈસ્લામકી સબસે પેહલી શહીદ ખાતૂન કેહલાઈ. કુસૂર સિર્ફ ઔર સિર્ફ યે થા કે ઉનહોંને ઈસ્લામ કુબૂલ કિયા થા. (હયાતુસ્સહાબા : ૧/૩૦૮)

હઝરત બિલાલ હબ્શી (રદિ.) કે સાથ ઉમૈયા બિન ખલ્ફકા અમલ

હઝરત બિલાલ હબ્શી (રદિ.) કો ઉસકે આકા "ઉમૈયા" ને ઈસ કદર સતાયા, તપતી હુઈ રેત પર લિટાયા, પત્થર રખ કરકે જિસસે સારા બદન ઝુલસ જાતા, ઉનકે પૈરોંમેં રસ્સી બાંધકર ગુંડોં ઔર નૌજવાનોંકો કેહ દેતા કે ઉનકો ખીંચકર લે ચલો, પથરીલી જમીન હૈ, ગરમીકા જમાના હૈ, બદન છિલ રહા હૈ, ખૂન નિકલ રહા હૈ, લેકિન ઉનકી ઝબાન પર એક હી લફઝ "અહદ-અહદ" (અલ્લાહ એક હૈ, અલ્લાહ એક હૈ, પૈગંબર રસૂલ હૈં) થા. (અલ બિદાયહ વન્નિહાયહ ૩/૬૪)

હર કુરબાની બરદાશ્ત કી, લેકિન જો દીન રગ ઔર રેશેમેં ઉતર ચુકા થા, ઉસકો છોડના ગવારા નહીં ફરમાયા. ઉનહોંને સિર્ફ એક નઝરિયા

પેશ કિયા કે અલ્લાહ એક હૈ, ઔર યે મા'બૂદ જિનકે સામને તુમ સર ઝુકાતે હો, બેઅસલ ઔર બેબસ હૈં, જબ યે બેબસ હૈં, તો તુમહારે નફા ઔર નુકસાનકે માલિક કૈસે હો સકતે હૈં?

એક અહમ સવાલ

આજ હમ મુહઝ્ઝબ દુનિયાસે યે પૂછના ચાહતે હૈં કે ઉન બેચારોંકા કુસૂર ક્યા થા? ઉનહોંને કિસીકા માલ હડપ નહીં કિયા, કિસીકી હુકૂમત ગસબ નહીં કી, કિસીકો સતાયા નહીં, કિસીકે ઉપર ઝુલ્મ નહીં કિયા, ઉનહોંને ઐસા ક્યા કુસૂર કિયા જિસકી વજહસે ઉનકો સતાયા જા રહા થા? જિસકી વજહસે ઉનકે ખિલાફ પ્લાનિંગ કી જા રહી થી, ઉનકી ઝિંદગી અજીરન (મુશ્કિલ) કી જા રહી થી.

લોગ જથ્થે બનાકર અબૂ તાલિબકે પાસ આતે થે ઔર કેહતે કે અપને ભતીજેકી આપ હિમાયત છોડ દીજિયે. એક મરતબા ઉન પર ઈતના અસર હુવા કે પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકો બુલાયા ઔર કહા કે : "મિયાં ભતીજે! તુમ મેરી હાલત દેખ રહે હો મૈં બુળ્હા હો ગયા હૂં, મેરે ઉપર ઝિયાદા બોઝ મત ડાલો, ઝરા કુછ નરમી ઈખ્તિયાર કરો," ચુનાંચે પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકો ચચાકી બાતોંસે બહોત રંજ હુવા. તો આપને ફરમાયા કે : "ચચા જાન સુન લીજિયે! અગર દુનિયાવાલે મેરે એક હાથ પર સૂરજ ઔર દૂસરે હાથ પર ચાંદ લાકર રખ દેં ઔર મુઝસે યે મુતાલબા કરેં કે મૈં અલ્લાહકા પૈગામ અલ્લાહકે બંદોં તક ન પહોંચાઉં, મુઝસે યે ન હો સકેગા, આપકો હિમાયત કરની હૈ કરેં, ન કરની હો તો ન કરેં, મેરા માલિક અલ્લાહ હૈ." યે કેહકર વહાંસે રોતે હુએ ઉઠ ગયે, ચચાકો ખયાલ આયા ફિર બુલાયા ઔર કહા : "મિયાં ભતીજે! સુન લો મેરી જાનમેં જબ તક જાન હૈ, તુમહારી હિમાયત (મદદ) કરૂંગા ઔર તુમહેં કિસીકી પરવા કરનેકી જરૂરત નહીં હૈ." (રૌઝુલ અન્ફ મઅ સીરત ઈબ્ને હિશામ ૨/૭-૮)

એક મરતબા મુશરિકીન જથ્થા બનાકર અબૂ તાલિબકે પાસ આએ ઔર

કહા કે યે "અમ્મારહ" વલીદકા બેટા હૈ, યે અરબકા સબસે ખૂબ રવ (સુંદર) ઔર સબસે ખૂબસૂરત જવાન હૈ, સબસે સમઝદાર હૈ, આપ ઉસે બેટા બના લીજિયે, ઔર અપને ભતીજેકો હમારે હવાલે કર દીજિયે, હમ ઉસકો કતલ કર દેંગે, (નઊઝુબિલ્લાહિ મિન ઝાલિક) અબૂ તાલિબ બોલે : "અચ્છા! બડે ઈન્સાફકી બાત કર રહે હો, તુમહારે બેટેકો મૈં પાલૂં ઔર અપના પલા હુવા ભતીજા તુમહારે હવાલે કર દૂં, યે કૈસે હો સકતા હૈ? અલ્લાહકી કસમ ઐસા હરગિઝ નહીં હો સકતા." (રૌઝુલ અન્ફ ૨/૯)

આપકા હાજિયોંકે ખૈમેમેં તશરીફ લે જાના

હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ હજકે મૌકા પર ઉન ખૈમોંમેં ચલે જાતે, જહાં લોગ આકર ઠહેરતે થે. એક સહાબી ફરમાતે હૈં કે મૈંને અપની આંખોંસે દેખા કે પૈગંબર અલૈહિસ્સલામ આગે આગે તશરીફ લે જા રહે હૈં, ઔર ઉનકે પીછે એક ભેંગા શખ્સ યે કેહતા હુવા જા રહા હૈ કે ઉસકી બાતેં મત સુનના, યે જાદૂગર હૈ ઉસકા દિમાગ અપને હાલ પર નહીં હૈ. (નઊઝુબિલ્લાહ)

ઝરા દિલ પર હાથ રખકર સોચેં, એક ઐસા આદમી જો ખાલિસ ખૈરખ્વાહી ચાહતા હૈ, ઉસે યે હરઝા ગોઈ (બકવાસ) સુનકર કૈસી તકલીફ હોતી હોગી? ક્યૂંકે હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકા કોઈ ઝાતી ફાઈદા તો નહીં થા. કુરઆને કરીમમેં જગહ જગહ ફરમાયા કે મૈં તુમસે કોઈ ઉજરત નહીં માંગતા, મૈં તુમસે કોઈ ચીઝ નહીં માંગતા, મૈં તો સિર્ફ ઔર સિર્ફ યે ચાહતા હૂં કે તુમ લોગ જહન્નમસે બચ જાઓ, ઈસકે અલાવા આપકી ઔર કોઈ ગર્ઝ નહીં થી. કુરઆને કરીમમેં હૈ :

લઅલ્લક બાખિઉન્ નફ્સક. (સૂ. શુઅરાઅ : ૩)

ગોયાકે આપ અપનેકો હલાક કર ડાલેંગે.

ઉન લોગોંકે ઈમાન ન લાનેકી ફિક્ર આપ પર ઐસી સવાર થી, યેહી

ફિક્ર ઉમ્મતકા સબસે બડા સરમાયા હૈ. જનાબે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ ઔર હઝરાતે સહાબા સાબિકીન અવ્વલીન જિનહોંને ઈસ નાઝુક મોડ પર ઈસ્લામ કુબૂલ કિયા ઔર **"અશ્હદુંઅલ્લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહુ વ અશ્હદુ અન્ન મુહમ્મદ ર્રસૂલુલ્લાહ"** કા કલિમહ બુલંદ કિયા ઔર તમામતર તકલીફોંકે બાવુજૂદ ઉસી પર જમે રહે, ઔર ઈસ્તિકામતકા સુબૂત દિયા, ઉનકી ઝિંદગિયાં હમારે લિયે નમૂનએ અમલ હૈં.

હમેં અપની ઝિંદગીકા જાઈઝા લેના હૈ, ક્યા હમારે અંદર ભી લોગોંકો દીનકી તરફ બુલાને ઔર દઅવતકી ઐસી હી ફિક્ર હૈ? ક્યા હમારે અંદર ભી ઈમાનકી ઐસી હી મઝબૂતી હૈ કે ન લાલચ હિલા સકે ઔર ન ધમકી હટા સકે? ક્યા હમારે દિલોંમેં ભી પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકી ઐસી હી મુહબ્બત ઔર જાનિસારી હૈ, જૈસી મુહબ્બત ઉન સહાબએ કિરામ (રદિ.) કે દિલોંમેં સમાઈ હુઈ થી? ઉસકા હમેં જાઈઝા લેના હૈ. ઈન વાકિઆતકા મન્શા હાલાત સુનાના નહીં હૈ, બલ્કે ઈન વાકિઆતસે જો તઅસ્સુર હોતા હૈ, જો ચીઝેં ઝાહિર હોતી હૈં, ઉનકો દેખકર અપની ઝિંદગીકા જાઈઝા લેના હૈ.

અલ્લાહ તઆલા હમ સબકો ઈમાન ઔર યકીન અતા ફરમાએં, સીરત પર ચલનેકે જઝબાત હમારે છોટોં બડોંકે અંદર આમ ફરમાએં, જનાબે મુહમ્મદ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકી મુહબ્બતોંસે નવાઝેં, આમીન.

વ આખિરુ દઅ્વાના અનિલ્ હમ્દુ લિલ્લાહિ રબ્બિલ્ આલમીન.







(૪)

મોઅજિઝાતે નબવી સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ





અલ્હમ્દુ લિલ્લાહિ નહ્મદુહૂ વ નસ્તઈનુહૂ વ નસ્તગ્ફિરુહૂ વ નુઅ્મિનુ બિહી વ નતવક્કલુ અલૈહ, વ નઊઝુબિલ્લાહિ મિન્ શુરૂરિ અન્ફુસિના વ મિન્ સય્યિઆતિ અઅ્માલિના, મંય્યહ્દિહિલ્લાહુ ફલા મુઝિલ્લ લહૂ વ મંય્યુઝ્લિલ્હુ ફલા હાદિય લહ, વ નશ્હદુ અલ્લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહુ વહ્દહૂ લાશરીક લહ, વ નશ્હદુ અન્ન સય્યિદના વ હબીબના વ સનદના વ શફીઅના વ ઈમામના વ મૌલાના મુહમ્મદન્ અબ્દુહૂ વ રસૂલુહ, સલ્લલ્લાહુ તબારક વ તઆલા અલૈહિ વ અલા આલિહી વ અસ્હાબિહી વ ઝુર્રિય્યાતિહી વ બારક વ સલ્લમ તસ્લીમન્ કષીરન્ કષીરા. અમ્મા બા'દ. ફઅઊઝુબિલ્લાહિ મિનશ્શૈતા નિર્રજીમ. બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્મા નિર્રહીમ.

કુલ્ લઈનિજ્ તમઅતિલ્ ઈન્સુ વલ્ જિન્નુ અલા અંય્યઅ્તૂ બિમિષ્લિ હાઝલ્ કુરઆનિ લા યઅ્તૂન બિમિષ્લિહી વલૌ કાન બઅ્ઝુહુમ્ લિબઅ્ઝિન્ ઝહીરા.
(સૂ. બની ઈસરાઈલ : ૮૮)

મોઅજિઝાતકી જરૂરત ક્યૂં?

નબીએ અકરમ અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામકી સીરતે તય્યિબાકા એક અહમ પેહલૂ આપકો અતા કરદા મોઅજિઝાત હૈં, જિનહેં આજકી મજલિસમેં બયાન કિયા જાએગા. અલ્લાહ તબારક વ તઆલાને અંબિયા અલૈહિસ્સલામકો ઐસી નિશાનિયાં અતા ફરમાઈ હૈં, જિનકો દેખકર આદમી આપકે પૈગંબર હોનેકા યકીન કર લે, ઔર યે બહોત જરૂરી ચીઝ હૈ. મસલન હમારે પાસ આકર કોઈ શખ્સ યે કહે કે મુઝે વઝીરે આ'ઝમને ભેજા હૈ, તો હમ બગૈર કિસી દલીલકે ઉસકો વઝીરે આ'ઝમકા કાસિદ નહીં માન સકતે, બલ્કે ઉસકા આઈ.ડી. પ્રૂફ દેખેંગે, ઔર કોઈ ઐસી તેહરીર (લખાણ) દેખેંગે જિસસે યકીન આ જાએ, ઉસકે બગૈર યકીન કરના બડા મુશ્કિલ હૈ. અરબકે અંદર યે દસ્તૂર થા કે અગર લોગ કિસીકો કોઈ પૈગામ દેકર ભેજતે, તો કોઈ નિશાની દેતે, તાકે લોગ માન લેં કે યે બાત સચ કેહ રહા હૈ.

એક મિસાલી વાકિઆ

મિસાલકે તૌર પર એક મરતબા અજીબ વાકિઆ યે પેશ આયા કે નબીએ અકરમ અલૈહિસ્સલાતુ વ સ્સલામ મદીના મુનવ્વરહમેં સહાબાકે દરમિયાન તશરીફ ફરમા થે, તો આપ અચાનક મજલિસસે ઉઠકર તશરીફ લે ગયે ઔર કાફી દેર હો ગઈ વાપસ નહીં આએ, તો સહાબાકો ફિક્ર હુઈ, ક્યૂંકે મદીનાકે આસપાસમેં યહૂદી રેહતે થે, તો સબ લોગ તલાશમેં નિકલ પડે. હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે મૈં તલાશ કરતે કરતે એક બાગીચેકે કરીબ પહોંચા, લેકિન અંદર જાનેકા કોઈ રાસ્તા મુઝે નઝર નહીં આયા, એક નાલી દિખાઈ પડી, જિસમેંસે મૈં સિમટકર (જિસ તરહ લોમડી વગૈરહ સિમટકર અંદર ઘુસતી હૈ) અંદર ઘુસ ગયા, અંદર જાકર દેખા કે પૈગંબર અલૈહિસ્સલામ વહાં તશરીફ ફરમા હૈં. નબી અલૈહિસ્સલાતુ વ સ્સલામને ફરમાયા કે અબૂ હુરૈરહ (રદિ.)! તુમ યહાં કૈસે આએ? હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) ને ફરમાયા કે હઝરત! પૂરે મદીનામેં કોહરામ ઔર ખલબલી મચી હુઈ હૈ, લોગ મુતફક્કિર ઔર તલાશ કર રહે હૈં, મૈં ભી તલાશ કરતે કરતે યહાં તક પહોંચા, તો હુઝૂરે પાક સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને અપને નઅલૈન (જૂતે) મુબારક ઉનકે હાથમેં દિયે, ઔર ફરમાયા કે યે મેરે નઅલૈન લે જાઓ ઔર રાસ્તેમેં જો ભી તુમસે મિલે ઉસસે કેહના કે :

મન્ કાલ લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહુ દખલલ્ જન્નત.

(મુસ્લિમ શરીફ ૧/૭૫)

જિસને કલિમએ લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહ પઢા વો જન્નતમેં જરૂર જાએગા.

ઈસ વાકિઆકો સુનાનેકા મકસદ યે હૈ કે હુઝૂર વૈસે ભી ભેજ સકતે થે કે અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) જાઓ ઔર યે બતલા દો, લેકિન આપને અપને નઅલૈન સાથ દિયે, તાકે સુનનેવાલેકો યકીન આ જાએ કે વાકઈ યે હુઝૂરકે પાસસે આ રહે હૈં, ક્યૂંકે હુઝૂરકે નઅલૈનકે બારેમેં સભી જાનતે હૈં કે કૈસે હૈં? બહરહાલ કિસી

બડેકી જાનિબસે જબ કિસીકો કાસિદ બનાયા જાએ તો ઉસકા ઈત્મીનાન દિલાના જરૂરી હૈ, ઉસકે બગૈર લોગ માન નહીં પાએંગે. જનાબે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ઈરશાદ ફરમાયા. મુસ્લિમ શરીફકી રિવાયત હૈ :

મા મિનલ્ અંબિયાઈ મિન્ નબિય્યિન્ ઈલ્લા કદ્ ઉઅ્તિય મિનલ્ આયાતિ મા મિષ્લુહૂ આમન અલૈહિલ્ બશર. (મુસ્લિમ શરીફ ૧/૮૬)

દુનિયામેં કોઈ ભી નબી ઐસે તશરીફ નહીં લાએ, જિનકો અલ્લાહ તઆલાને કોઈ ન કોઈ ઐસી નિશાની ન દી હો, જિસે દેખકર લોગ ઈમાન લાએં.

ચુનાંચે અંબિયા અલૈહિમુસ્સલામકી તારીખ ઉઠાકર દેખેંગે, તો પતા ચલેગા કે હર નબીકે સાથ અલ્લાહ તઆલાને કોઈ નિશાની અતા ફરમાઈ હૈ.

મિસાલકે તૌર પર હઝરત ઈબ્રાહીમ અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામ હૈં, કિતને દિનોં તક ઉનકો જલાનેકે લિયે આગ દેહકાઈ ગઈ, ઔર સબને મિલકર ઉનકો આગમેં ડાલ દિયા, મગર અલ્લાહ તઆલાને હુકમ દિયા :

કુલ્ના યા નારુ કૂની બર્દંવ્ વ સલામન્ અલા ઈબ્રાહીમ.

(સૂ. અંબિયા : ૬૯)

હમને આગસે કેહ દિયા કે આગ! તુમ મેરે પ્યારે ઈબ્રાહીમકે લિયે સલામતી ઔર ઠંડકકા સબબ બન જા.

જો આગ જલાનેવાલી હૈ ઉસી આગકો અલ્લાહ તઆલાને સલામતીકી ચીઝ બના દિયા, એક મોઅજિઝા સાદિર હુવા. મોઅજિઝા અરબી ઝબાનકા લફ્ઝ હૈ જિસકા મતલબ હૈ કે : "જિસકી મિસાલ પેશ કરનેસે દુનિયા આજિઝ હો."

ઈસી તરહ હઝરત મૂસા અલા નબિય્યના અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામકો અલ્લાહ તઆલાને જબ નુબુવ્વત અતા ફરમાઈ તો મા'લૂમ કિયા :

વમા તિલ્ક બિયમીનિક યા મૂસા. કાલ હિય અસાય. અતવક્કઉ અલૈહા વ અહુશ્શુ બિહા અલા ગનમી વલિય ફીહા મઆરિબુ ઉખ્રા. કાલ અલ્કિહા યા મૂસા, ફઅલ્કાહા ફઈઝા હિય હય્યતુન્ તસ્આ. કાલ ખુઝ્હા વલા તખફ્ સનુઈદુહા સીરતહલ્ ઊલા. (સૂ. તા-હા : ૧૭-૨૧)

મૂસા આપકે હાથમેં યે ક્યા હૈ? ફરમાયા યે મેરી લાઠી હૈ, મૈં ઉસ પર ટેક લગાતા હૂં ઔર અપની બકરિયોંકે લિયે ઔર બહોતસે દૂસરે કામ ઉસસે કર લેતા હૂં. અલ્લાહ તઆલને ફરમાયા કે ઉસકો જમીન પર ડાલો, પસ વો ડાલતે હી ફન્ફનાતે હુએ સાંપમેં તબ્દીલ હો ગઈ, હુકમ હુવા આપ ઉસે પકડ લીજિયે ઔર મત ડરિયે, હમ ઉસકો પેહલેકી તરહ તબ્દીલ કર દેંગે.

ઔર અલ્લાહ તઆલાને ફરમાયા કે અપના હાથ ગિરેબાનમેં ડાલકર નિકાલિયે, તો યે ચમકતા હુવા નિકલેગા. તો અલ્લાહ તઆલાને દો નિશાનિયાં અતા ફરમાઈ, ઔર ઉન નિશાનિયોંને ઈતના કામ કિયા કે જબ જાદૂગરોંસે મુકાબલા હુવા તો ઈસ અસાને જાદૂગરોંકે તમામ ડંડે ઔર રસ્સિયોંકો ખાકર ખતમ કર દિયા, ઔર સબ જાદૂગર ઈમાનમેં દાખિલ હો ગયે ઔર સિજદેમેં ગિર પડે, ઔર ઉનકો અંદાઝા હો ગયા કે ઈન (મૂસા અલૈહિસ્સલામ) કે પાસ જો તાકત હૈ વો ખુદાઈ તાકત હૈ, તમામ દુનિયા ભી મિલકર ઉસકા મુકાબલા નહીં કર સકતી.

(સૂરએ અઅ્રાફ વગૈરહ)

ઈસી તરહ હઝરત દાઉદ (અલૈ.) કો અલ્લાહ તઆલાને યે મોઅજિઝા દિયા કે ઉનકે હાથમેં લોહા મોમ બન જાતા થા, ઉસકો ગરમ કરનેકી જરૂરત નહીં થી. (સૂરએ અંબિયા : ૮૦)

હઝરત સુલેમાન (અલૈ.) કો અલ્લાહ તઆલાને ઐસી હુકૂમત અતા ફરમાઈ થી કે ન ઉનસે પેહલે કિસીકો મિલી ઔર ન ઉનકે બાદ કિસીકો મિલી, ઈન્સાન, જાનવર, જિન્નાત, ચરિંદ, પરિંદ ઔર હવા તમામ ચીઝોં પર ઉનકી હુકૂમત ચલતી થી, ઐસી અજીબો ગરીબ હુકૂમત કે જિસકા ઈન્સાન તસવ્વુર હી નહીં કર સકતા. (સૂરએ સૉદ : ૩૫)

ઈસી તરહ હઝરત ઈસા (અલૈ.) કો એક તો બગૈર બાપકે પૈદા કિયા, જો બજાએ ખૂદ એક મોઅજિઝા હૈ, ફિર આપને બચપનમેં અકલમંદોં વાલી ઈતની અચ્છી ગુફતગૂ (બાતચીત) ફરમાઈ, યે ભી એક નિશાની હૈ, જબ બડે હુએ તો કિસી માદરઝાદ અંધે પર હાથ ફેર દિયા વો દેખનેવાલા બન ગયા, કોઢવાલે પર

હાથ ફેર દિયા વો ઠીક હો ગયા, બર્સકિ મરીઝ પર હાથ ફેર દિયા વો ઠીક હો ગયા, કિસી મુરદાસે કેહ દિયા : **કુમ્ બિઈઝ્નિલ્લાહ.** વો મુરદા ખડા હો ગયા. મિટ્ટીકા પરિંદા બનાકર ફૂંક દિયા વો ઉડતા હુવા ચલા ગયા, તમામ દુનિયા ઉસકી મિસાલ પેશ કરનેસે આજિઝ હૈ. ફિર ઝિંદા આસમાનોં પર ઉઠા લિયે ગયે, કિયામતકે કરીબ ફિર તશરીફ લાએંગે.

યે તમામ મોઅજિઝાત હૈં જિનહેં દેખકર લોગ ઈમાન લાએ, મગર ઉન અંબિયા (અલૈ.) કે મોઅજિઝાતકી બાત યે હૈ કે ઉસ જમાનેમેં જો લોગ મૌજૂદ થે, સિર્ફ ઉનહોંને અપની આંખોંસે દેખા, હમને નહીં દેખા, સિર્ફ સુના હૈ ઔર ઈમાન ઔર યકીન જરૂર હૈ, ક્યૂંકે કુરઆન ઔર હદીસમેં ઉનકા તઝકિરા હૈ, ઈસ લિયે આંખ બંદ કરકે ઈમાન લાએ, મગર દેખા કિસીને નહીં, ક્યૂંકે યે મોઅજિઝે ખાસ વક્તમેં ખાસ લોગોંકે સામને સાદિર હુએ, યા અંબિયા (અલૈ.) કી ઝિંદગી તક મહેદૂદ રહે, ઔર જબ વો પરદા ફરમા ગયે તો વો મોઅજિઝે ભી નઝરોંસે ઓઝલ હો ગયે. લેકિન હમારે આકા ઔર મૌલા હઝરત મુહમ્મદ મુસ્તફા સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ ફરમાતે હૈં કે :

વ ઈન્નમા કાનલ્લઝી ઊતીતુ વહ્યન્ ઔહલ્લાહુ તઆલા ઈલય્ય.

મુઝે અલ્લાહ તઆલાને જો સબસે બડા મોઅજિઝા અતા ફરમાયા વો અપની વહી હૈ. જો અલ્લાહ તઆલાને મેરી જાનિબ ભેજી હૈ. (યાની કુરઆને મુકદ્દસ)

વહીએ ખુદાવંદી કિયામત તક બાકી રેહનેવાલી હૈ, ઔર પૈગંબર અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામ અગરચે પરદા ફરમા ચુકે, લેકિન આપકી નુબુવ્વતકા સબસે બડા મોઅજિઝા ઔર સબસે બડી નિશાની ઔર અલામત આપકી ઝિંદગીમેં ભી મૌજૂદ થી ઔર આપકે પરદા ફરમાનેકે બાદ ભી મૌજૂદ હૈ ઔર કિયામત તક બાકી રહેગી, જિસે દેખ દેખકર લોગ ઈમાન લાતે રહેંગે, ઔર ઉમ્મતકી તા'દાદમેં ઈઝાફા હોતા રહેગા, ઈસ લિયે આપને ઈરશાદ ફરમાયા :

(મુસ્લિમ શરીફ ૧/૮૬)

મુઝે ઉમ્મીદ હૈ કે કિયામતકે દિન સબસે ઝિયાદા ઉમ્મતિયોંકી તા'દાદ મેરી ઉમ્મતકી હોગી.

ચુનાંચે એક રિવાયતમેં પૈગંબર અલૈહિસ્સલામને ફરમાયા કે મેરે સામને ઉમ્મતેં પેશ કી ગઈ, ગોયા કે પરેડ હુઈ, તો મૈંને દેખા કે એક પૈગંબર તશરીફ લાએ, ઔર ઉનકે સાથ એક છોટીસી જમાઅત હૈ. દૂસરે પૈગંબર તશરીફ લાએ ઉનકે સાથ દો તીન આદમી હૈં, પૂરી ઝિંદગીમેં ઈતને લોગ મુસલમાન હુએ. કોઈ પૈગંબર તશરીફ લાએ ઔર એક આદમી ભી ઉનકે સાથ નહીં, પૂરી ઝિંદગી એક આદમી ભી ઈમાન નહીં લાયા, અકેલે હી તશરીફ લા રહે હૈં. આપ ફરમાતે હૈં કે મૈંને દેખા કે એક બડા જુલૂસ આ રહા હૈ, મૈંને સમઝા કે શાયદ યે મેરી ઉમ્મત હોગી, તો કહા ગયા કે યે આપકી નહીં, બલ્કે હઝરત મૂસા (અલૈ.) કી ઉમ્મત હૈ. ફિર કહા ગયા કે આપ ઉધર ઉપર નઝર ઉઠાકર દેખિયે! તો દેખા કે બહોત ઝબરદસ્ત મજમા હૈ, ફરમાયા કે યે આપકી ઉમ્મત હૈ. જન્નતમેં જાનેવાલી સબસે ઝિયાદા તા'દાદ જનાબે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકી ઉમ્મતકી હોગી.

(મુસ્લિમ શરીફ : ૧/૧૧૭)

ઔર બાઝ રિવાયાતમેં હૈ કે નબીએ અકરમ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા કે : "જન્નતકી કુલ આબાદીકા આધા હિસ્સા ઉમ્મતે મુહમ્મદિયા પર મુશ્તમિલ હોગા."

(મુસ્લિમ શરીફ : ૧/૧૧૭)

કુરઆને કરીમકા એ'જાઝ

કુરઆને મુકદ્દસ આપ પર અરબી ઝબાનમેં નાઝિલ હુવા, ઔર ઉન લોગોંકો આપને પઢકર સુનાયા જો અપનેકો અરબ ઔર દૂસરોંકો અજમ (ગૂંગા) કેહતે થે. યે પૂરા ઈલાકા અરબી ઝબાનકે અદીબોં, ફસીહોં ઔર બલીગોંસે ભરા હુવા થા, હત્તાકે છોટે છોટે બચ્ચે ઔર બાંદિયાં અરબીમેં શાનદાર અશ્આર કેહતે થે, ઔર કસીદોંકે મુકાબલે હોતે થે, ઔર એક એક આદમી બહોત શાનદાર

અંદાઝમેં સેંકડોં અશ્આર કેહ દિયા કરતા થા. આજ ભી જો લોગ અરબી અદબસે વાકફિયત (જાનકારી) રખતે હૈં વો જાનતે હૈં કે અસલ અરબી વો હૈ જો જમાનએ જાહિલિયતકે શુઅરાસે મન્કૂલ હૈ, ઉસીકો દલીલ બનાયા જાતા હૈ, યે લોગ નિહાયત ઊંચે દરજાકી અરબી બોલતે થે, પઢને લિખનેકે બજાએ કેહનેકા માહોલ ઝિયાદા થા, ઔર યે લોગ અપને જઝબાત ઔર અફકારકા ઈઝહાર અરબી અશ્આરકે ઝરીઆ કરતે થે. ઈસ લિયે કુરઆને કરીમ્કો કિસી ઔર ઝબાનકે અલાવા અરબી ઝબાન હીમેં પેશ કિયા ગયા, લેકિન વો તમામ શુઅરા, બુલગા, ફુસહા ઔર ઉદબા કુરઆને પાકકી ઈસ બાતકા જવાબ દેનેસે આજિઝ રહે કે કુરઆન જૈસી દસ સૂરતેં, કુરઆન જૈસી એક સૂરત યા કુરઆન જૈસી એક આયત ભી પેશ કર સકેં. અલ્લાહ તઆલાને બહોત કુવ્વતકે સાથ એ'લાન ફરમાયા :

કુલ્ લઈનિજ્ તમઅતિલ્ ઈન્સુ વલ્ જિન્નુ અલા અંય્યઅ્તૂ બિમિષ્લિ હાઝલ્ કુર્આનિ, લા યઅ્તૂન બિમિષ્લિહી વલૌ કાન બઅ્ઝુહુમ્ લિબઅ્ઝિન્ ઝહીરા. (સૂ. બની ઈસરાઈલ : ૮૮)

અય પૈગંબર આપ યે (બરમલા) કેહ દીજિયે! કે અગર તમામ ઈન્સાન ઔર જિન્નાત જમા હો જાએં ઔર (કોશિશ કર લેં) કે કુરઆન જૈસી કોઈ આયત યા સૂરત લે આએં (તો વો કાન ખોલકર સુન લેં કે) ઈસ જૈસી ન સૂરત લા સકતે હૈં ઔર ન આયત લા સકતે હૈં, અગરચે સબ લોગ આપસમેં એક દૂસરેકે મુઆવિન (મદદગાર) બન જાએં. (કિયામત તક યે ચેલેન્જ હૈ).

બાઝ બેવકૂફોંને ઉન આયતોંકે બાદ કોશિશ કી કે તક બંદી કી જાએ ઔર કુરઆનકે મુકાબલેમેં કોઈ ચીઝ પેશ કી જાએ, તો એક સાહબને (અલ્ કારિઅતુ મલ્ કારિઅહ) કે જવાબમેં સૂરએ (અલ ફીલુ મલ્ ફીલ વમા અદરાક મલ્ ફીલ) બનાઈ, ઉસને જબ અપની કૌમકે સામને પેશ કિયા તો ઉન્હોંને હી ઉસકો બેવકૂફ બનાયા કે કહાં તેરી યે અહમકાના બાતેં ઔર કહાં વો કુરઆને મુકદ્દસ? વહાં કિયામતસે ડરાયા જા રહા હૈ, ઔર તુમ યહાં હાથીકા બેકાર ઝિક્ર કર રહે હો, ઉસકા ઉસસે ક્યા લેના દેના? ઉન્હીંકી કૌમને રદ કર દિયા. તો

જિસ જમાનેમેં ભી કોઈ બેવકૂફ ઉઠા ઔર કુરઆને કરીમકે મુકાબલેમેં કોઈ અરબી ઈબારત લાનેકી કોશિશ કી, તો ખૂદ ઉસીકે લોગોંને ઉસકો ઝલીલ કર દિયા કે કહાં યે કુરઆને મુકદ્દસ ઔર કહાં તેરી યે બકવાસ?

આજકલ ભી કુછ બેવકૂફોંને યે હરકત કી હૈ કે ઈન્ટરનેટ પર "અલ કુરકાન" કે નામસે કુરઆનકી તરહ સૂરતેં બનાકર ડાલ દીં કે યે કુરઆનકા નયા એડીશન આ ગયા હૈ, લેકિન ઐસી કોશિશોંસે કુરઆને કરીમ પર કોઈ અસર પડનેવાલા નહીં હૈ. કુરઆન ઈન બાતોંસે મિટ નહીં સકતા, કુરઆને કરીમકી હિફાઝત અલ્લાહ તઆલાને ખૂદ અપને ઝિમ્મે લી હૈ, ઔર જિસકી હિફાઝત અલ્લાહ તઆલા ખૂદ કરે, દુનિયાકી કોઈ તાકત ઉસે મિટા નહીં સકતી.

કુરઆને કરીમકા બેબાકાના અંદાઝ

અલ્લાહ તઆલાને જનાબ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ પર કુરઆને કરીમ ઉતારા, ઔર ઉસકી આયતેં લોગોંમેં આમ હોની શુરૂ હુઈ, તો અબ ઉસકે હકાઈક સામને આએ, ઔર ઉસકી ગુફતગૂ બિલખુસૂસ જો તૌહીદ, શિર્ક ઔર બુતપરસ્તીકી તરદીદકે બારેમેં હૈ વો બિલકુલ લોહા લાટ હૈ, જિસકા કોઈ જવાબ નહીં હૈ. દુનિયામેં લિખનેવાલા જબ કોઈ ચીઝ લિખતા હૈ તો દસ મરતબા સોચતા હૈ કે કોઈ ઐસા જુમ્લા ન લિખ્ખા જાએ, જિસસે કલ મેરે ઉપર એ'તિરાઝ હો, હર મુસન્નિફ લિખનેસે પેહલે એહતિયાત કરતા હૈ, ઉસકો ડર હોતા હૈ, ક્યૂંકે ઝબાનસે કહી હુઈ બાતકે મુકાબલેમેં લિખ્ખી હુઈ બાત ઝિયાદા પાએદાર (મઝબૂત) હોતી હૈ, લેકિન કુરઆને પાકકી બાત ઐસી લોહાલાટ હૈ, જો અલ્લાહ હી કેહ સકતા હૈ ઔર કોઈ નહીં કેહ સકતા, ઈતની મઝબૂત ઔર મુસ્તહકમ કે હિલાએ ન હિલે. એક જગહ શિર્કકી બુરાઈકે બારેમેં અલ્લાહ તઆલાને ફરમાયા :

યા અય્યુહન્નાસુ ઝૂરિબ મષલુન્ ફસ્તમિઊ લહૂ, ઈન્નલ્લઝીન તદ્ઊન

મિનૂ દૂનિલ્લાહિ લંય્યખ્લુકૂ ઝુબાબંવ્ વલવિજ્ તમઊ લહૂ, વ ઈંય્યસ્લુબ્હુમુ ઝ્ઝુબાબુ શૈઅનૂ લા યસ્તન્કિઝૂહુ મિન્હુ, ઝઉફ ત્તાલિબુ વલ્ મત્લૂબ.

(સૂ. હજ : ૮૩)

અય લોગો એક મિસાલ બયાન કી જા રહી હૈ કાન ખોલકર સુનો! જો અલ્લાહકે અલાવા દૂસરોંસે અપની મુરાદેં માંગતે હૈં (ઉનકી ઈબાદત કરતે હૈં) અગર યે તમામ મિલકર એક મખ્ખી બનાના ચાહેં તો નહીં બના સકતે, ઔર અગર મખ્ખી (ઉનકા ચળ્હાયા હુવા પ્રસાદ) છીનકર લે જાએ તો ઉસકો ભી વાપસ નહીં લે સકતે, તાલિબ ઔર મતલૂબ દોનોં કમઝોર (બોદે) હૈં.

બુપરસ્તીકે ખિલાફ ઈસસે ઝિયાદા મઅકૂલ બાત ઔર ક્યા હો સકતી હૈ? ઔર જિસકે દિલમેં થોડાસા ભી ઈન્સાફ હૈ તો યે માનને પંર મજબૂર હોગા કે યે તો બડી અજીબ બાત હૈ, મૈંને તો યે બાત કભી સોચી હી નહીં થી. જબ ઐસી ઐસી આયતેં નાઝિલ હોની શુરૂ હુઈ તો ઉસ મરકઝમેં જો કે બુતપરસ્તીકા મરકઝ થા, ગોયા ભૂંચાલ આ ગયા, ઔર મજલિસોંકે અંદર તઝકિરે હોને લગે કે યે તો બડી અજીબ બાત આ ગઈ, હમ તો ઉનકે મુકાબલેમેં ટિક નહીં પાએંગે.

વલીદ બિન મુગૈરહકી બકવાસ

હજકે દિન જૂં જૂં કરીબ આએ તો કબાઈલકે લોગ જમા હોતે થે, તો ઉન લોગોંકો યે ખતરા હુવા કે પૈગંબર અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામ અપની બાતેં ઉન લોગોં તક પહોંચાએંગે, ઔર વો લોગ મુતાસ્સિર હો જાએંગે, લિહાઝા એક મુશતરકા ઔર મુત્તહિદા મૌકફ ઈખ્તિયાર કરો કે જબ કૌમ ઔર કબાઈલકે લોગ આએં, તો સબકી જાનિબસે એક હી જવાબ હો. અબ ઉનમેં આપસમેં ચે મી ગોઈયાં હોને લગીં કે કિસસે મશવરા કિયા જાએ? તો ઉનમેં એક બડા ખુર્રાન્ટ (તર્જુબા:કાર) થા જિસકા નામ વલીદ બિન મુગૈરહ થા યે લોગ ઉસકે પાસ પહોંચે ઔર કહા કે યે તો બડી મુશ્કિલ બાત હૈ, ઉનહોંને હમારા નાતિકા બંદ કર દિયા

ઔર જવાબ દેના મુશ્કિલ હૈ, લિહાઝા એક મુશ્તરકા રાય આની ચાહિયે, તો કહા કે બહોત ખૂબ, એક મીટિંગ બુલાઓ, ચુનાંચે એક પંચાયત કી ઔર આપસમેં મશ્વરા હુવા કે ક્યા તય કિયા જાએ? તો એક રાય સામને યે આઈ કે સબ મિલકર યે કહેં કે યે મુહમ્મદ જો હૈં ઉનકા દિમાગ દુરૂસ્ત નહીં હૈ, યે મજનૂન હૈ. તો વલીદ બિન મુગૈરહને કહા કે કૈસી બાતેં કરતે હો? લોગ તુમહેં હી કહેંગે કે પાગલ હૈં, મુહમ્મદકી બાતેં તો બડી અકલમંદીકી હૈં, મૈંને સુન રખ્ખી હૈં, કોઈ ઉનહેં મજનૂન કહેગા તો વો ખૂદ હી મજનૂન કેહલાએગા, યે ચલનેવાલી બાત નહીં હૈ. દૂસરી રાય યે સામને આઈ કે જો ભી આએ ઉસસે કહા જાએ કે યે શાઈર હૈં, ઔર શાઈરાના બાતેં કરતે હૈં, વલીદને કહા કે નહીં, મૈંને તો બહોતસે શાઈરોંકા કલામ સુના હૈ, ઔર શાઈરોંકે અશ્આરકી જિતની ભી કિસ્મેં હૈં, મૈં ઉન સબસે વાકિફ હૂં, ઉનકા કલામ શાઈરાના નહીં હૈ, યે બાત ભી નહીં ચલેગી. ફિર એક આવાઝ યે આઈ કે સબ યે કહેં કે યે કાહિન હૈ, કાહિન જો જંતર મંતર પઢા કરતે થે, યે ઉનહીં જૈસા જંતર મંતર હૈ. વલીદને કહા મૈં કાહિનોંકે પાસ ભી બહોત ગયા હૂં, કિસી કાહિનકે પાસ ઐસી બાતેં નહીં હોતીં, કહાં કાહિનોંકી બેરબ્ત ઔર લગ્વ બકવાસ ઔર કહાં ઉનકા આકિલાના કલામ? જબ સબ રાયેં ઉસને ઠુકરા દીં તો લોગોંને કહા કે હમારે તો યેહી બાત સમઝમેં આ રહી થી, અબ આપ કુછ મશ્વરા દીજિયે. જબ ઉસકી સમઝમેં ભી કુછ ન આયા, તો આખિર ઉસને કહા કે ઝિયાદાસે ઝિયાદા અગર કેહ સકતે હો તો યે કે :

ઈન્ હાઝા ઈલ્લા સિહ્‌રૂંય્ યુઅ્‌ષર. (સૂ. મુદસ્સિર : ૨૭)

ઔર કુછ નહીં, યે તો જાદૂ હૈ, ચલા આતા.

કુરઆને પાકમેં સૂરએ મુદસ્સિરમેં ઈસ વાકિઆકા નકશા ખીંચા ગયા હૈ.

(તફસીર ઈબ્ને કસીર મુકમ્મલ ૧૩૯૧ મુકમ્મલ)

વલીદ બિન મુગૈરહને લોગોંકો સહીહ રાહ દિખલાનેકે બજાએ ઔર ઝિયાદા ગલતી પર આમાદા કિયા થા, ઈસ લિયે આગે કુરઆને પાકમેં ઉસકે ઈસ બુરે કામ પર જહન્નમકી વઈદ સુનાઈ ગઈ હૈ. ઔર અલ્લાહ તઆલાને ઈરશાદ

ફરમાયા. (સઉસ્લીહિ સકર) (મૈં ઉસકો જલતી આગમેં ડાલૂંગા)

એક તરફ તો મુખાલિફતેં થીં, લેકિન દૂસરી તરફ અજીબ બાત યે થી કે ઉનહેં ચોરી છુપે કુરઆને કરીમ સુનના ભી અચ્છા લગતા થા, ક્યૂંકે અચ્છી ઝબાનકે વો લોગ દિલદાદહ થે. મજલિસોંમેં મુખાલિફત કરતે ઔર બાહિરસે કોઈ આદમી આતા તો તાકમેં રેહતે, ઔર કેહતે કે ખબરદાર! મુહમ્મદકે પાસ મત ચલે જાના, ઔર રૂઈયાં લેકર રખતે ઔર કેહતે, જબ ઉનકે કરીબસે ગુઝર હો તો કાનમેં લગા લેના. ઔર રાતોંમેં પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકે ઘરકી દીવારકે કરીબ કાન લગાકર ખૂદ કુરઆને કરીમ સુનતે થે.

અબૂ જહલ વગૈરહકા છુપકર કુરઆને કરીમ સુનના

રિવાયાતમેં આતા હૈ કે અબૂ જહલ, અબૂ સુફયાન બિન હરબ (ઉસ વક્ત ઈસ્લામ નહીં લાએ થે) ઔર અખ્નસ બિન શરીક, યે તીનોં કુરૈશે મક્કાકે બડે લીડર થે. રાતમેં કુરઆન સુનનેકે લિયે હુઝૂરકે ઘરકે પાસ પહોંચે, ક્યૂંકે હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ તહજ્જુદમેં કુરઆને કરીમકી તિલાવત ફરમાતે થે, સુકૂનકા વક્ત હૈ ઔર પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકી ઝબાને મુબારક, જિસ કુરઆન પર લાખોં તિલાવતેં કુરબાન, ક્યા લુત્ફ, હલાવત ઔર લઝ્ઝત હોતી હોગી કે ઉન બેઈમાનોં પર અસર હુએ બગૈર ન રેહ સકે, ચુપકે ચુપકે આએ થે, લેકિન જબ સુબહમેં વાપસ હુએ તો તીનોં ટકરા ગયે, તીનોંકી નઝરેં ઝુક ગઈ ઔર ન આનેકા વા'દા કિયા કે આજ તો આ ગયે, લેકિન આઈન્દા નહીં આએંગે. અગલે દિન ફિર યેહી હુવા, ક્યૂંકે સબને વા'દે કર લિયે થે. ઈસ લિયે સબ યેહી સમઝે કે કોઈ નહીં આએગા, ફિર પહોંચ ગયે, ક્યૂંકે કુરઆને કરીમ સુનનેકી તડપ પૈદા હો ગઈ થી, ચુનાંચે જબ ફારિગ હુએ તો ફિર ટકરા ગયે, નઝરેં ઔર ઝિયાદા ઝુક

ગઈ. તીસરે દિન ભી ઐસે હી હુવા. ચોથે દિન અખ્નસ બિન શરીકને અપની લાઠી ઉઠાઈ ઔર પેહલે અબૂ સુફયાનકે પાસ ગયા ઔર કેહને લગા કે સુન લિયા ઈસમેં ક્યા શાનો શૌકત, હલાવત ઔર તરાવટ હૈ? ફિર અબૂ જહલકે પાસ ગયા ઔર માલૂમ કિયા કે અબ તુમહારા ક્યા ખયાલ હૈ? (ઉનકી ઝિદ ઔર ઈનાદ દેખિયે) તો અબૂ જહલ કેહને લગા કે બાત દર અસલ યે હૈ કે હમારા ઔર બનૂ હાશિમકા ઝગડા ઔર મુકાબલા ચલ રહા હૈ, બનૂ હાશિમકે લોગોંને મહેમાનોંકો ખાના ખિલાયા, તો હમને ભી મહેમાનોંકો ખાના ખિલાયા, બનૂ હાશિમને હાજિયોંકી ખિદમત કી, તો હમને ભી હાજિયોંકી ખિદમત કી, હમારે ઔર ઉનકે પોઈન્ટ બરાબર હોતે રહે, જો વો કરતે રહે હમ ભી કરતે રહે. અબ ઉનકે યહાં નબી પૈદા હો ગયા, તો હમ કહાંસે નબી લે આએં, લિહાઝા મૈં તો જીતે જી માનૂંગા નહીં. ઉસકો યકીન જરૂર થા, લેકિન મહઝ ઈસ વજહસે નહીં માનતા.

(રૌઝુલ અન્ફ મઅ ઈબ્ને હિશામ ૨/૮૧-૮૨)

યે હૈ બિરાદરીવાદ, જિસને ઉસકો હિદાયતસે દૂર રખ્ખા, વરના કુરઆનકી ચાશની ઐસી થી કે રાતોં રાત ઉઠકર સુનને જા રહા હૈ, યે કુરઆને કરીમકા એ'જાઝ હૈ કે વો લોગ જો મજલિસોંમેં મુખાલિફત કર રહે હૈં, વો ભી સુનનેકે લિયે બેતાબ હૈં.

હઝરત તુફૈલ બિન અમ્ર દૌસી (રદિ.) કા ઈસ્લામ

કબીલએ દૌસકે એક બડે સરદાર હઝરત તુફૈલ બિન અમ્ર દૌસી (રદિ.) થે, એક મરતબા મક્કા મુઅઝ્ઝમા તશરીફ લાએ, મુખાલિફ લોગ ઉનકે પીછે લગ ગયે, ઔર ઉનકી ઝહનસાઝી કી કે ખબરદાર! યહાં એક બડા જાદૂગર પૈદા હો ગયા હૈ, મુહમ્મદ ઉસકા નામ હૈ ઉસકે પાસ મત ચલે જાના, ઔર કાનમેં રૂઈ

રખના, ક્યૂંકે ઉસકી બાતમેં ઐસા અસર હૈ કે જો ઉસકી બાતોંકો સમઝ લેતા હૈ વો ઉનહીંકા હો જાતા હૈ. યે બેચારે તો ખાલી ઝહન થે, ઉનકે કેહનેમેં આ ગયે ઔર બડી એહતિયાત બરતી. એક દિન દેખા કે નબીએ અકરમ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ બૈતુલ્લાહ શરીફકે કરીબ નમાઝ પઢ રહે હૈં, તો અલ્લાહ તઆલાને ઉનકે દિલમેં યે બાત ડાલી કે તૂ ભી બડા મહેરૂમ હૈ, તૂ કિતના બડા આદમી ઔર કૌમકા સરદાર, અચ્છે બુરેકો જાનનેવાલા, ઔર તૂને ખ્વાહ મ ખ્વાહ કાનોંમેં રૂઈ ઠોસ રખ્ખી હૈ, અરે ઉસે બાહિર નિકાલ, સુન લે! અગર અચ્છી બાત હોગી તો સુન લેના, બુરી બાત હોગી તો રદ કર દેના, યે સુનકર તો દેખેં ક્યા હૈ?

ચુનાંચે ઉનહોંને કાનોંસે રૂઈ નિકાલી ઔર આએ, જબ કુરઆન સુના તો બડે મુતાસ્સિર હુએ. પૈગંબર અલૈહિસ્સલામને ઉનકો ચંદ સૂરતેં સુનાઈ, ઉસકી હક્કાનિયત દિલમેં ઉતર ગઈ, ફૌરન ઉસી વક્ત કલિમએ શહાદત : **"અશ્હદુ અલ્લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહુ વ અશ્હદુ અન્ન મુહમ્મદન્ અબ્દુહૂ વ રસૂલુહ."** પઢા, ઔર યે ફરમાયા કે મૈં અપની તરફસે ભી ઔર અપની કૌમકી તરફસે ભી બૈઅત લેતા હૂં, લેકિન આપ મેરે લિયે દુઆ ફરમા દીજિયે કે મેરે પાસ એક ઐસી અલામત હો જાએ જિસકો દેખકર મેરી કૌમકે લોગ ઈમાન લે આએં, હુઝૂરને દુઆ ફરમાઈ કે અલ્લાહ તઆલા ઉનકો કોઈ અલામત અતા ફરમા દીજિયે. ચુનાંચે યે હુઝૂરસે રૂખ્સત હોકર ચલે, જૈસે હી મક્કા મુઅઝ્ઝમાસે બાહિર નિકલે તો ઉનકી પેશાની પર ખૂદ બખૂદ એક ટોર્ચ નુમા રોશની પૈદા હો ગઈ, ઉનહોંને દેખા કે અંધેરી રાત હૈ ઔર ટોર્ચકી તરહ રોશની ઝાહિર હો રહી હૈ, તો ઉનહોને અલ્લાહસે દુઆ કી, ઈલાહુલ આલમીન! યે લાઈટ જો ચેહરા પર લગ ગઈ હૈ, કહીં લોગ ઉસે મુસ્લા ન સમઝેં, ઈસ લિયે લાઈટ ઈસકે અલાવા કહીં ઔર દે દીજિય, ચુનાંચે દુઆકે અસરસે વો લાઈટ વહાંસે નિકલકર ઉનકે કોડે કે કોને પર આ ગઈ.

જબ યે અપની કૌમકે પાસ પહોંચે, તો લોગ ઉનકી લાઈટ પર ઉન્ગલિયાં રખતે તો ઉસે અંદરકા હિસ્સા દિખાઈ દેને લગતા. શુરૂમેં : ઉનકી કૌમ ઈસ્લામ

નહીં લાઈ, સિર્ફ હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) ઈસ્લામ લાએ, લેકિન બાદમેં હુઝૂરકી દુઆઓંકી બરકતસે જબકે હુઝૂરે અકરમ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ મદીના મુનવ્વરહકી જાનિબ હિજરત ફરમા ચુકે થે, ઉસ વક્ત તકરીબન ૭૦-૮૦ લોગ ઈસ્લામ લાએ. (અસદુલ ગાબહ ૨/૪૬૦-૪૬૧)

ચંદ વુજૂહ એ'જાઝે કુરઆન

અલગર્ઝ મક્કા મુઅઝ્ઝમામેં ઈસ તરહકી સૂરતે હાલ થી, જો ઈસ બાતકી દલીલ થી કે કુરઆને પાક ઔર પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકી જો ગુફતગૂ હૈ, વો લોગોંકે લિયે નિહાયત અજીબો ગરીબ ઔર ઐસી થી કે જિસકા કોઈ તોડ ઔર જવાબ ઉનકે પાસ નહીં થા. કુરઆને પાકકે અંદર કઈ ચીઝેં ઐસી હૈં જિસસે ખુલે તૌર પર પૈગંબર અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામકી રિસાલતકા સુબૂત મિલતા હૈ :

(૧) પેહલી બાત તો યે કે આપ ગૌર ફરમાઈયે કે કુરઆને પાકમેં પુરાને અંબિયા અલૈહિમુસ્સલામકે વાકિઆત તફસીલસે મૌજૂદ હૈં, ઔર આપ યે જાનતે હૈં કે પૈગંબર અલૈહિસ્સલાતુ વ સ્સલામને કોઈ કિતાબ પઢી નહીં હૈ, કિસી ઉસ્તાઝકી શાગિર્દી ઈખ્તિયાર નહીં કી, કિસી રાહિબકે પાસ આપ મુદ્દત તક નહીં રહે, ઉસકે બાવુજૂદ આપકી ઝબાને મુબારકસે ઈન વાકિઆતકા સચ્ચે ઔર સોફીસદ સહીહ નિકલના, યે દલીલ હૈ કે યે કુરઆને કરીમ આપકા અપના કલામ નહીં હૈ, બલ્કે અલ્લાહ તઆલાકી તરફસે નાઝિલ કરદા હૈ. ઈસીકો કુરઆને પાકમેં ફરમાયા :

વમા યન્તિકુ અનિલ્ હવા ઈન્ હુવ ઈલ્લા વહ્યુંય્ યૂહા.

(સૂ. નજ્મ : ૫-૭)

યે પૈગંબર અપની મરઝીસે કુછ નહીં બોલ રહે હૈં, બલ્કે યે વહી હૈ જો અલ્લાહકી તરફસે ઉતરી હૈ.

એક દૂસરે મૌકા પર ઈરશાદ ફરમાયા :

વ ઈન્નહૂ લતન્ઝીલુ રબ્બિલ્ આલમીન. નઝલ બિહિર્રૂહુલ્ અમીન. અલા કલ્બિક લિતકૂન મિનલ્ મુન્ઝિરીન. બિલિસાનિન્ અરબિય્યિમ્ મુબીન.

(સૂ. શુઅરાઅ : ૧૯૦-૧૯૨)

યે રબ્બુલ આલમીનકા નાઝિલ કરદા કલામ હૈ. રૂહુલ અમીન (જીબ્રઈલ) ઉસે લેકર આએ હૈં. આપકે કલ્બે અત્હર પર ઉસકો વાઝેહ અરબી ઝબાનમેં ઉતારા ગયા હૈ, તાકે આપ દુનિયાવાલોંકો અઝાબસે ડ.ાએં.

(૨) ઈસી તરીકા પર ઈસ કુરઆને કરીમમેં ગૈબકી ખબરેં બતલાઈ ગઈ, કિયામતમેં ઐસા હોગા, બાદમેં ઐસા હોગા, અખીર જમાનેમેં ઐસા હોગા, ઔર ઝાહિર હૈ કે કોઈ આદમી બગૈર ઈલ્મકે ઔર બગૈર અલ્લાહકે બતલાએ ગૈબકી બાતેં નહીં બતલા સકતા, ગૈબકા ઈલ્મ તો સિર્ફ અલ્લાહકે પાસ હૈ, વો જિસકો ચાહે અતા ફરમાએ.

(૩) ઈસી તરીકે પર ઈસ કુરઆને કરીમકે એ'જાઝકી એક દલીલ યે હૈ કે લોગોંકે દિલોંકે અંદર જો ખયાલાત થે, વો ખયાલાત ભી કુરઆને કરીમને વાઝેહ ફરમા દિયે, હાલાંકે કિસી દૂસરેકે દિલકી બાત કોઈ નહીં જાન સકતા. ચુનાંચે કુછ મવાકેઅ પર બાઝ સહાબાકે દિલોંમેં બુઝદિલીકી બાતેં પૈદા હુઈ, કુરઆને કરીમને ફરમાયા :

ઈઝ્ હમ્મત તાઈફતાનિ મિન્કુમ્ અન્ તફ્શલા.

(સૂ. આલે ઈમરાન : ૧૨૨)

તુમહારેમેંસે દો જમાઅતેં ઐસી થીં કે જિનકો બુઝદિલીકા એહસાસ હુવા.

ઝરા સોચિયે! કિસને બતલાયા ઔર પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકો યે ખબર કિસને દી? ઐસા કૌનસા આલા થા જિસકો લગા કર આપકો પતા લગ ગયા કે ઉન સહાબીકે દિલમેં યે બાત પૈદા હુઈ? ઝાહિર હૈ કે યે સિર્ફ અલ્લાહ તઆલાને હી બતલાયા.

(૪) કઈ મરતબા ઐસા હુવા કે આપસે સવાલ કિયા ગયા કે યે વાકિઆ કૈસા થા? લેકિન આપકો કુછ માલૂમ નહીં, વહી નાઝિલ હુઈ, તો અલ્લાહ

તઆલાકે વાસ્તેસે આપકો પતા ચલા, ઔર ફિર આપને વો આયતેં પઢકર સુના દીં, યે ખૂદ ઈસ બાતકી દલીલ હૈ કે યે કલામ આપને નહીં બનાયા, બલ્કે યે અલ્લાહ તઆલાકા કલામ હૈ.

એક મરતબા મુશરિકીને મક્કા આકર કેહને લગે કે ઈસ કિતાબમેં તો હમારે બુતોંકે ખિલાફ બડી સખ્ત બાતેં હૈં, આપ ઐસા કરેં કે ઉસમેં થોડી તરમીમ (રદ્દો બદલ) કરકે મોઅતદિલ બના દીજિયે, તો નબીએ અકરમ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા કે ખુદાકે બંદો, યે મેરા કલામ નહીં હૈ જો મૈં તરમીમ કરૂં, મેરે બસમેં નહીં હૈ કે મૈં ઉસમેં એક લફ્ઝ ભી ઈધર ઉધર કર દૂં. (સૂ. યૂનુસ : ૧૫) અલ્લાહ તઆલાકી તરફસે સખ્ત તમ્બીહ હૈ કે :

યા અય્યુહ ર્રસૂલુ બલ્લિગ્ મા ઉન્ઝિલ ઈલૈક મિર્રબ્બિક વ ઈલ્લમ્ તફ્અલ્ ફમા બલ્લગ્ત રિસાલતહ. (સૂ. માઈદહ : ૬૭)

અય રસૂલ! જો આપકે રબકી તરફસે નાઝિલ હુવા હૈ (પૂરા પૂરા) ઉસકો બંદોં તક પહોંચા દીજિયે, અગર આપને ઐસા નહીં કિયા, તો આપ અપની ઝિમ્મેદારીકો પૂરા કરનેવાલે નહીં હોંગે.

કુરઆને પાકમેં અલ્લાહ તઆલાને ફરમાયા કે યે કુરઆન અલ્લાહકા નાઝિલ કરદા હૈ, કિસી ઈન્સાનકા યા કિસી નબીકા અપના ઝાતી કલામ નહીં હૈ. ઔર પૈગંબરકે બારેમેં ઐસી સખ્ત બાત ફરમાઈ જિસકે દિલમેં થોડા ભી શક શુબહ હો તો વો મિટ જાએ ઔર ખતમ હો જાએ. ફરમાયા :

વલૌ તકવ્વલ અલૈના બઅ્ઝલ્ અકાવીલિ લઅખ્ઝ્ના મિન્હુ બિલ્ યમીન. ષુમ્મ લકતઅ્ના મિનહુલ્ વતીન. ફમા મિન્કુમ્ મિન્ અહદિન્ અન્હુ હાજિઝીન. (સૂ. હાક્કહ : ૪૪-૪૭)

યે પૈગંબર અગર હમારી તરફ કોઈ ગલત બાત ભી મન્સૂબ ફરમા દેં (ઔર ઐસા નામુમકિન હૈ હરગિઝ નહીં હોગા) તો હમ ઉનકા હાથ પકડ લેંગે ઔર ઉનકી શેહરગ કાટ દેંગે, ઔર હમસે ઉનકો કોઈ બચા નહીં સકતા.

ઝરા ગૌર કરેં ક્યા અલ્લાહ તઆલા કિસી ઐસેકો (નઊઝુબિલ્લાહ) પૈગંબર

બનાએંગે કે જો અલ્લાહકી વહીમેં ખયાનત કર દે, ઐસી બાત નામુમકિન હૈ, કોઈ આમ આદમી ભી ગૈર મોઅતમદ અલૈહ શખ્સકે ઝિમ્મે કોઈ અહમ કામ નહીં કરતા, તો અલ્લાહ તઆલા રિસાલત ઔર નુબુવ્વતકા કામ કૈસે હવાલે કર દેંગે?

(૫) ઈસી તરહ કુરઆને કરીમકે અલ્લાહકી કિતાબ હોનેકી એક ખુલી હુઈ દલીલ યે હૈ કે અલ્લાહ તઆલાને ખૂદ ઉસકી હિફાઝતકા વા'દા ફરમાયા હૈ, કુરઆને કરીમ ઈતને સો સાલ ગુઝરનેકે બાવુજૂદ ઉસકે ઝબર ઝેરમેં, ઉસકી આયાતમેં, સૂરતોંમે ઔર તરતીબમેં કોઈ રત્તી બરાબર ભી ફર્ક નહીં આયા, દુનિયામેં કુરઆને કરીમકે અલાવા કોઈ ઐસી કિતાબ નહીં હૈ.

(૬) ઈસી તરહ અલ્લાહ તઆલને ઉસકા યાદ કરના આસાન કર દિયા, દુનિયાકી કિસી કિતાબકો ન ઐસે યાદ કિયા જાતા ઔર ન ઐસે યાદ રેહતી હૈ, જૈસાકે કુરઆને પાકકો યાદ કિયા જાતા હૈ, તીસ પારોંકી કિતાબ હૈ કોઈ મા'મૂલી બાત નહીં હૈ. આજ તો લોગોંકે ઝહન વૈસે ભી કચ્ચે હો ગયે ઔર એક સફહા ભી યાદ કરના મુશ્કિલ હોતા હૈ, મગર તીસ પારે યાદ રેહતે હૈં, દસ બીસ નહીં, સો નહીં, હજારોં નહીં, બલ્કે લાખોં લાખ લોગ ઉસકે યાદ કરનેવાલે હાફિઝ મૌજૂદ રહે હૈં, હર જગહ, હર શહેર ઔર હર મુલ્કમેં લોગ પાએ જાતે હૈં. ઉસકે બરખિલાફ રામાયણ, ઈન્જીલ, ઝબૂર, બાઈબલ વગૈરહકા અગર કોઈ યાદ કરનેવાલા હોગા ભી તો લાખોં ઔર કરોડોંમેં એક હોગા, બલ્કે હકીકત તો યે હૈ કે ઉનકો સહીહસે દેખકર પઢનેવાલે ભી ઝિયાદા નહીં હૈ.

આપ અપને બિરાદરાને વતનમેં દેખ લીજિયે, મેરા ખયાલ હૈ કે હજારોંમેં એક દો ભી નહીં મિલેંગે, જો અપની મઝહબી કિતાબકો સહીહસે પઢ ભી સકેં. ઔર અલ્હમ્દુ લિલ્લાહ મુસલમાનોંમેં નાઝિરા ખ્વાં (દેખકર પઢનેવાલે) તો અનગિનત તા'દાદમેં મૌજૂદ હૈં, યે સિર્ફ કુરઆને પાકકી ખુસૂસિયત હૈ. ઔર અલ્લાહને જિસકી હિફાઝતકા વા'દા ભી કિયા, ઔર ઉસકો સમઝના ભી આસાન ઔર યાદ કરના ભી આસાન હૈ, ઈસી લિયે પૈગંબર અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામને ફરમાયા કે અલ્લાહ તઆલાને મુઝે જો નિશાની અતા ફરમાઈ હૈ વો અપની

વહીકી શકલમેં હૈ, જો મેરે પરદા ફરમાનેકે બાવુજૂદ ભી દુનિયામેં સાબિત ઔર કાઈમ રહેગી, ઔર લોગ ઉસે દેખ દેખકર ઈસ્લામમેં દાખિલ હોંગે.

કુરઆને મુકદસ, વુજૂદે ઈસ્લામકી ઝમાનત

ઔર ઈસ્લામ અપની અસલી શકલો સૂરતમેં જો મૌજૂદ હૈ, ઉસકી ઝાહિરી વજહ યેહી હૈ કે ઉસકી કિતાબ મૌજૂદ હૈ, ઔર જબ કિતાબ મૌજૂદ તો દીન ભી મૌજૂદ હૈ, ઔર ઈન્શા અલ્લાહ તઆલા અલ્લાહકો જબ તક મંઝૂર હૈ યે બાકી રહેગા, તો પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકી નુબુવ્વતકે દલાઈલકે બારેમેં યે કુરઆન સબસે બડી દલીલ હૈ, સબસે બડા મો'જિઝા કુરઆને મુકદસ હૈ, અલ્લાહને યે અઝીમ નેઅમત હમેં અતા ફરમાઈ હૈ, અલ્લાહ તઆલા હમેં ઉસકી કદરદાનીકી તૌફીક મરહમત ફરમાએં, આમીન. જો કુરઆનસે જુડેગા ઔર ઉસસે કરીબ હોગા, ઉસકે ઈમાન ઔર દીનમેં ખૈર ઔર બરકતકે ફૈસલે અલ્લાહ તઆલા ફરમાએગા.

મો'જિઝએ શક્કુલ કમર

ઉસકે બાદ કુછ ઐસે કાબિલે ઝિક્ર મો'જિઝાત હૈં જો પૈગંબર અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામકે જમાનેમેં પેશ આએ, જિનહેં લોગોંને ઉસે અપની આંખોંસે દેખા. મિસાલકે તૌર પર મક્કા મુઅઝ્ઝમામેં મુશરિકીનને મુતાલબા કિયા કે અગર આપ ઈસ ચૌદહવીંકે ચાંદકે દો ટુકડે કર દેં, તો હમ ઈમાન લે આએંગે, ઉનહોંને તો ઈસ લિયે કહા થા કે આપ કર નહીં પાએંગે ઔર ઈસ તરહસે હમારી બાત બની રહેગી, લેકિન નબીએ અકરમ અલૈહિસ્સલાતુ વ સ્સલામને અલ્લાહ તઆલાસે દુઆ ફરમાઈ, ચુનાંચે ઉનહોંને અપની આંખોંસે દેખા કે ચાંદકે દો ટુકડે હુએ, આધા જબલે અબૂ કબીસકી તરફ ચલા ગયા ઔર

આધા જબલે કઈકાનકી તરફ ચલા ગયા. (મુસ્લિમ શરીફ, તકમિલએ ફત્હુલ મુલ્હિમ ૯/૧૩૭, દલાઈલે નુબુવ્વત ૨૦૯)

મગર યે લોગ ફિર ભી ઈમાન નહીં લાએ ઔર કહા કે આપને ઉન પર જાદૂ કર દિયા, નઝરબંદી કર દી હૈ, લેકિન યે બિલકુલ સચ્ચા ઔર સહીહ વાકિઆ હૈ. કુરઆને પાકમેં ઉસકા ઝિક્ર આયા હૈ, ફરમાયા :

ઈક્તરબ તિસ્સાઅતુ વન્શક્કલ્ કમર. (સૂ. કમર : ૧)

કિયામત કરીબ આ ગઈ ચાંદકે દો ટુકડે હો ગયે.

યાની કિસીકો કિયામતમેં શક હો, તો સમઝ લે કે જબ પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકી દુઆસે ચાંદ દો ટુકડોંમેં બટ સકતા હૈ, તો અલ્લાહકી કુદરતસે દુનિયા ક્યૂં નહીં પલટ સકતી? યે ચાંદ ભી બેનૂર હોગા ઔર યે સૂરજ ભી બેનૂર ઔર ટુકડે ટુકડે હોગા.

તારીખે ફરિશ્તામેં લિખ્ખા હૈ કે ઈસ વાકિઆકે કઈ સાલોંકે બાદ અરબ મુસલમાનોંકા એક કાફલા "માલાબાર" કેરાલાકે સાહિલ પર ઉતરા, ઉસ શહેરકા નામ "ગદન કલોર" થા, વહાં પર "સામરી" નામકા એક ઈન્સાફ પસંદ બાદશાહ થા, અરબકે લોગ ઉસસે મિલને ગયે, ઔર ઉસકો દીનકી દઅવત દી, ચૂંકે યે પૂરા ઈલાકા સૂરજ ઔર ચાંદકે પુજારિયોંકા થા, ઈસ લિયે જબ ઉનહોંને યે કહા કે હમારે પૈગંબર અલૈહિસ્સલામને જબ અલ્લાહસે દુઆ ફરમાઈ, તો અલ્લાહ તઆલાને "ચંદ્રમા" યાની ચાંદકે દો ટુકડે કર દિયે, ઉસને કહા કે ક્યા વાકઈ ઐસા વાકિઆ પેશ આયા હૈ? તો ઉનહોંને કહા કે હાં યે પેશ આયા હૈ, ઉસને કહા કે અચ્છા મૈં તેહકીક કરતા હું, ઉસકી હુકૂમતમેં યે તરીકા થા કે રોઝાના જબ કોઈ અહમ વાકિઆ પેશ આતા, તો એક કાગઝ પર લિખકર મુહાફિઝખાનામેં જમા કર દિયા જાતા, ચુનાંચે ઉસને અપને કારિંદોંકો હુકમ દિયા કે યે લોગ જિસ જમાનેકી બાત કર રહે હૈં, ઉસ જમાનેકે રોઝનામચોંકો કંધાલા જાએ, ઔર મુહાફિઝખાનામેં ઉન લોગોંકો તલાશ કરને પર લગા દિયા, ચુનાંચે પુરાને જમાનેકા

રોઝનામચા નિકલા, જિસમેં યે વાકિઆ દર્જ થા કે "આજ રાતકે વક્ત ચાંદકે દો ટુકડે હુએ ઔર થોડી દેરકે બાદ આકર ફિર મિલ ગયે." કહાં મક્કા મુઅઝ્ઝમા ઔર કહાં કેરાલાકા સાહિલ? અલ્લાહ તઆલાને અપને પૈગંબરકી સદાકતકી નિશાની યહાં પર ભી ઝાહિર ફરમાઈ, ચુનાંચે વો બાદશાહ "સામરી" ઉસી વક્ત મુસલમાન હો ગયા, ઔર ઉસ ઈલાકેમેં ઈસ્લામકી ઈબ્તિદા ઉસી જમાનેસે હુઈ. (બહવાલા તકમિલહ ફત્હુલ મુલ્હિમ ૬/૧૪૨)

ઈસી તરહ હિન્દુસ્તાનકે બાઝ ઈલાકોંમેં ઐસે મંદિર પાએ ગયે, જિસમેં લિખ્ખા હુવા થા કે યહાંકા મંદિર ઉસ રાતમેં બનાયા ગયા જિસ રાતમેં ચંદ્રમા (ચાંદ) કે દો ટુકડે હુએ. તો ઉસ જમાનેમેં ભી ઐસી અલામાત મૌજૂદ હૈં, જિનસે ઈસ અઝીમ વાકિઆકી સચ્ચાઈકા પતા ચલતા હૈ, ઔર યે પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકી સદાકતકી એક અહમ નિશાની હૈ.

પત્થરકા આં હઝરત સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકો સલામ કરના

ઈસી તરીકે પર નબીએ અકરમ અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામ ફરમાતે હૈં કે મૈં એક ઐસે પત્થરકો જાનતા હૂં કે જો મેરી બેઅસતસે પેહલે હીસે જબ મૈં ઉસકે પાससे ગુઝરતા થા, તો કેહતા થા : "અસ્સલામુ અલૈકુમ યા રસૂલલ્લાહ." પત્થર હોનેકે બાવુજૂદ મુઝકો સલામ કરતા થા. (મુસ્લિમ શરીફ ૨/૨૪૫)

કંકરિયોંકા તસ્બીહ પઢના

ઈસી તરીકે પર (યે સહીહ રિવાયાતસે સાબિત હૈ કે) એક મરતબા આપને કુછ કંકરિયાં અપની મુઠ્ઠીમેં લીં ઔર મુઠ્ઠી બંદ કર લી, તો ઉન કંકરિયોંને કલિમહ પઢા : "લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહુ મુહમ્મદુ ર્રસૂલુલ્લાહ," ઔર લોગોંને અપને કાનોંસે

સુના, યે આપકી રિસાલત ઔર નુબુવ્વતકા મોઅજિઝા ઔર નિશાની હૈ.
(અલ ખસાઈસુલ કુબ્રા ૨/૧૨૫)

દરખ્તકી ટેહનીકા હુકમકી તા'મીલ કરના

કબીલએ બનૂ આમિરકા એક દેહાતી શખ્સ આયા, તો નબીએ અકરમ અલૈહિસ્સલામને ઉસકો ઈસ્લામકી દઅવત દી, ઉસને કહા કે કુછ દલીલ તો પેશ ફરમાએં, ઐસે કિસ તરહ માનૂં? તો હઝરતને ફરમાયા કે યે સામને જો પેડ હૈ અગર મૈં ઉસકી ટેહનીકો અપને પાસ બુલા લૂં તો ક્યા તુમ માન જાઓગે? ઉસને કહા કે હાં માન જાઉંગા, તો હઝરતને ઉસ ટેહનીકો આવાઝ દી ઔર વો ટેહની પેડસે અલગ હોકર બાકાઈદા ચલકર પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકે પાસ આકર સિજદેમેં ગિરને લગી, હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા કે જા અપની જગહ ચલી જા, વો બેચારી ફિર જાકર અપની જગહ ફિટ હો ગઈ, વો દેહાતી દેખતે હી ઈસ્લામ લે આયા. (અલ ખસાઈસુલ કુબ્રા ૨/૬૦)

ઈસી તરીકે પર એક દેહાતી ઔર આયા, હુઝૂરને ઉસકો ભી ઈસ્લામકી દઅવત પેશ ફરમાઈ, તો ઉસને કહા કે કોઈ દલીલ પેશ ફરમાઈયે, તો હઝરતને ફરમાયા કે અગર મૈં ઉસ પેડકો અપને પાસ બુલાલૂં, તો ક્યા તુમ માન જાઓગે? ઉસને કહા કે માન જાઉંગા, તો હઝરતને ફરમાયા કે ઉસકે પાસ જાઓ ઔર કહો કે તુમહેં મુહમ્મદ બુલા રહે હૈં, ચુનાંચે જબ ઉસને જાકર કહા તો વો પેડ થોડાસા હિલા, તાકે ઉસકી જડેં અલગ હો જાએં, ઉસકે બાદ સીધા ચલ કરકે હુઝૂરકે પાસ આકર સિજદહમેં ગિર ગયા, હુઝૂરને ફરમાયા કે અપની જગહ ચલે જાઓ, ફિર વો વહીં જાકર ખડા હો ગયા, યે દેહાતી શખ્સ દેખકર કેહને લગા કે હુઝૂર મૈં ભી સિજદહ કરના ચાહતા હૂં. પૈગંબર અલૈહિસ્સલામને ફરમાયા કે સિજદહ અલ્લાહકે અલાવા કિસીકે લિયે જાઈઝ નહીં હૈ.

ઊંટકા સિજદહ કરના

ઈસી તરહ એક મરતબા સહાબાને પૈગંબર અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામસે શિકાયત કી કે હમારા એક ઊંટ બિદક ગયા ઔર કાબૂમેં નહીં આ રહા હૈ, હુઝૂર ઉસકે પાસ તશરીફ લાએ, તો દેખા કે સખ્ત ગુસ્સેમેં હૈ, નબીએ અકરમ અલૈહિસ્સલામ ઉસકી જાનિબ બળ્હે, તો લોગોંને કહા કે હઝરત આગે મત જાઈયે, યે ગુસ્સેમેં હૈ કહીં નુકસાન ન પહોંચા દે, આપને ફરમાયા કે ફિક્ર મત કરો, જૈસે હી ઉસ ઊંટકી પૈગંબર અલૈહિસ્સલામ પર નઝર પડી, સબ ગુસ્સા ખતમ હો ગયા ઔર સીધા આકર પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકે કદમોંમેં સિજદહ રેઝ હો ગયા, ઔર કુછ બોલને લગા, હુઝૂરને ફરમાયા કે ઉસકા માલિક કૌન હૈ? જબ વો આએ તો આપને ફરમાયા કે : "યે મુઝસે શિકાયત કર રહા હૈ કે મેરે ઉપર બોઝ ઝિયાદા ડાલા જાતા હૈ, ઔર તાકતસે ઝિયાદા કામ લિયા જાતા હૈ." સહાબા યે દેખકર ફરમાને લગે કે હુઝૂર યે બેઅકલ જાનવર આપકો સિજદહ કર રહા હૈ, હમારા દિલ ચાહતા હૈ કે હમ ભી આપકો સિજદહ કરેં, આપને ફરમાયા : ખબરદાર! શરીઅતમેં અગર કિસીકો સિજદહ કરનેકી ઈજાઝત હોતી, તો મૈં બીવીકો ઈજાઝત દેતા કે વો અપને શૌહરકો સિજદહ કરે, લેકિન સિજદહ કરના અલ્લાહકે અલાવા કિસીકે લિયે જાઈઝ નહીં હૈ.

અંધેરી રાતમેં અસા રોશન હોના

ઈસી તરહ એક મરતબાકા વાકિઆ હૈ કે સખ્ત અંધેરી રાત થી, દો સહાબા હઝરત ઉબાદ બિન બશર, ઉસૈદ ઈબ્ને હુઝૈર (દોનોંકા ઘર દૂર થા) યે દોનોં ઈશાકી નમાઝકે બાદ મસ્જિદમેં હુઝૂરકે પાસ હાઝિર હુએ, પૈગંબર અલૈહિસ્સલામને ફરમાયા કે જબ વાપસ જાઓ તો મુઝસે મિલકર જાના, (ઉસ

જમાનેમેં લાઈટ ઔર રોશનીકે ઈન્તિઝામાત તો થે નહીં, અંધેરી રાત) પૈગંબર અલૈહિસ્સલામને વાપસીકે વક્ત ઉનકો એક લાઠી દે દી, ઉસ લાઠીકી ખુસૂસિયત યે થી કે ઉસકે સિરે પર એક ટોર્ચ જલ રહી થી, જબ યે હઝરાત ઐસી જગહ પર પહોંચે જહાં પર ઉનકે રાસ્તે અલગ હોતે થે, તો ઉસ લાઠીકે દો ટુકડે કર લિયે, અબ દોનોંમેં લાઈટેં જલને લગીં ઔર જબ ઘર પહોંચે તો લાઈટ બંદ હો ગઈ.

હઝરત કતાદા બિન નોઅમાન એક મરતબા ઈશાકી નમાઝમેં મસ્જિદમેં હાઝિર થે, હુઝૂરે અકરમ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા કે મુઝસે મિલકર જાના, હુઝૂરને ઉનકો એક લાઠી દી ઔર ફરમાયા કે યે દસ ગઝ આગે ઔર દસ ગઝ પીછે તક રોશની દેગી, જબ તકકે તુમ ઘર ન પહોંચ જાઓ, ચુનાંચે વો રોશની દેતી રહી ઔર સુકૂન ઔર ઈત્મીનાનસે ઘર પહોંચ ગયે.

(અલ ખસાઈસુલ કુબ્રા ૨/૧૩૫)

ઔર યે વાકિઆત તો કસરતસે પેશ આએ કે કઈ સોકા લશ્કર હૈ ઔર પાની નહીં હૈ, કહીંસે તલાશ કરકે પ્યાલેમેં ચંદ કતરે લાએ ગયે, ઔર હઝરતને અપને દસ્તે મુબારકકો ઉસમેં ડાલા, તો ઉન્ગલિયોંકે પેચસે પાનીકે ફવ્વારે નિકલ પડે. ઔર એક રિવાયતમેં હૈ કે ચૌદહસો (૧૪૦૦) આદમિયોંને મિલકર પાની પિયા ઔર સબને પાનીકે બરતન ભર લિયે. ઔર બાઝ રિવાયતોંમેં હૈ કે ઐસે વાકિઆત પેશ આએ કે ૮૦ લોગોંને પાની પી લિયા.

(બુખારી શરીફ ૨/૮૪૨, મુસ્લિમ શરીફ ૨/૨૪૫ વગૈરહ)

ઉલમાકા ઈત્તિફાક હૈ કે દુનિયાકે તમામ પાનીમેં સબસે ઝિયાદા બાબરકત ઔર સબસે ઝિયાદા શરાફતવાલા પાની વો હૈ, જો પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકી ઉન્ગલિયોંસે બતૌર મો'જિઝા સાદિર હુવા. ઈસી તરહ ખાનોંમેં બરકતકે વાકિઆત હૈં કે થોડાસા ખાના હૈ, જો પાંચ દસ લોગોંકે લિયે ભી નાકાફી હૈ, લેકિન પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકી દુઆકી બરકતસે બહોતસે લોગોંને પેટ ભરકર ખા લિયા ઔર પતેલી ઐસી હી રહી જૈસે ઉસમેંસે કિસીને ખાયા હી ન હો.

(મુસ્લિમ શરીફ વગૈરહ)

અલ્લાહ તઆલાને આપકી ઝાત ઐસી બનાઈ થી કે ઈન્કારકી ગુંજાઈશ કહીંસે કહીં તક થી હી નહીં, ઔર મો'જિઝાતકી ઈતની બડી તા'દાદ હૈ કે મુહદ્દિસીન ઔર સીરત લિખનેવાલોંને બાકાઈદા મો'જિઝાતે નબવી પર કિતાબેં મુરત્તબ ફરમાઈં. ઈમામ બૈહકી (રહ.) કી કિતાબ "દલાઈલે નુબુવ્વત" કે નામસે ૭ જિલ્દોંમેં હૈ, જિસમેં સબ મો'જિઝાત હીકા તઝકિરા હૈ, અલ્લામા સુયૂતી (રહ.) કી "અલ ખસાઈસુલ કુબ્રા" હૈ, જિસમેં સબ મો'જિઝાત, દલાઈલ ઔર અલામતેં લિખ્ખી હુઈ હૈં. ઉન સબકી તફસીલ અગર હમેં પઢની હૈ તો સીરતકી કિતાબોંકા મુતાલઆ કરના ચાહિયે.

ખજૂરકે બેજાન તનેકા બિલક બિલકકર રોના

એક તો અજીબ મો'જિઝા ઝાહિર હુવા કે મસ્જિદે નબવીમેં પૈગંબર અલૈહિસ્સલામ જબ (મિમ્બર ન હોનેકી વજહસે) ખજૂરકે એક તને પર ટેક લગાકર ખુત્બા દેતે થે, ફિર મિમ્બર બન ગયા, તો જબ પેહલી મરતબા આપ મિમ્બર પર તશરીફ લાએ તો દેખા કે બચ્ચેકે બિલકનેકી તરહ આવાઝ આ રહી હૈ, લોગોંને ઈધર ઉધર દેખા કે કહાંસે આવાઝ આ રહી હૈ? તો દેખા કે વો તના બિલક બિલકકર રો રહા થા કે પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકી કુરબત અબ મુઝે નસીબ નહીં હો રહી હૈ, હુઝૂર મિમ્બર પર તશરીફ લે આએ, મૈં ઈસ સઆદતસે મહેરૂમ હો ગયા (ઉસીકા નામ ઉસ્તુવાનએ હન્નાનહ હૈ, યાની બિલક બિલકકર રોનેવાલા) બઝાહિર બેજાન ચીઝકો ભી આપસે ઈતની મુહબ્બત થી, યે ભી મિનજુમ્લા મો'જિઝાતકે હૈ, પૈગંબર અલૈહિસ્સલામ મિમ્બરસે ઉતરકર ઉસકે પાસ ગયે, ઉસકો ગોયાકે સીનાસે લગાયા ઔર ફરમાયા કે તૂ ક્યા ચાહતા હૈ? દો બાતોંમેંસે એક કુબૂલ કર લે, અગર યે ચાહતા હૈ કે ઈસી તરહ તરોતાઝા પેડ બના દિયા જાએ, જૈસાકે તૂ કભી દુનિયામેં થા તો ઉસકા ઈન્તિઝામ કિયા જાએ? યા તૂ યે ચાહતા હૈ કે તૂ જન્નતમેં લગા દિયા જાએ ઔર તેરે ફલ અલ્લાહકે નેક બંદે

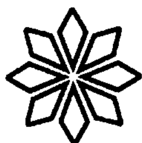
હમેશા ખાતે રહેં? તો ઉસને યે કુબૂલ કિયા કે મુઝે દો બારહ દુનિયામેં ઝિંદગી પસંદ નહીં હૈ, જન્નત હીમેં લગવા દિયા જાએ, ઔર હુઝૂરકે ફરમાનેકે બાદ ઉસકી આવાઝ આની બંદ હો ગઈ. (અલ ખસાઈસુલ કુબ્રા ૨/૧૨૮ વગૈરહ)

યે મો'જિઝાત જનાબે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકી નુબુવ્વત ઔર રિસાલતકે દલાઈલ હૈં, જિનહેં સુનકર કોઈ ઈન્સાફ પસંદ આદમી ઝર્રા બરાબર ભી શક વ શુબહકો ઝહનમેં નહીં લા સકતા.

અલ્લાહ તઆલા હમારે દિલોંકે અંદર પૈગંબર અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામકી મુહબ્બતકા હમેશા ઈઝાફા ફરમાતા રહે, આપકો પૂરી ઉમ્મતકી જાનિબસે જઝાએ ખૈર અતા ફરમાએ, આપકી સુન્નતોં પર ચલના આસાન ફરમાએ, હર તરહકી બિદઆત ઔર રૂસૂમાતસે હમ સબકી હિફાઝત ફરમાએ, આમીન.

વ આખિરુ દઅ્વાના અનિલ્ હમ્દુ લિલ્લાહિ રબ્બિલ્ આલમીન.




(૫)

મક્કી ઝિંદગીકે અહમ વાકિઆત





અલ્હમ્દુ લિલ્લાહિ નહ્મદુહૂ વ નસ્તઈનુહૂ વ નસ્તગ્ફિરુહૂ વ નુઅ્મિનુ
ાહી વ નતવક્કલુ અલૈહ, વ નઊઝુબિલ્લાહિ મિન્ શુરૂરિ અન્ફુસિના વ મિન્
ય્યિઆતિ અઅ્માલિના, મંય્યહ્દિહિલ્લાહુ ફલા મુઝિલ્લ લહૂ વ મંય્યુઝ્લિલ્હુ
ા હાદિય લહ, વ નશહદુ અલ્લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહુ વહ્દહૂ લાશરીક લહ, વ
હદુ અન્ન સય્યિદના વ હબીબના વ સનદના વ શફીઅના વ ઈમામના વ
લાના મુહમ્મદન્ અબ્દુહૂ વ રસૂલુહ, સલ્લલ્લાહુ તબારક વ તઆલા અલૈહિ
અલા આલિહી વ અસ્હાબિહી વ ઝુર્રિય્યાતિહી વ બારક વ સલ્લમ તસ્લીમન્
ીરન્ કષીરા. અમ્મા બા'દ. ફઅઊઝુબિલ્લાહિ મિનશ્શૈતા નિર્રજીમ. બિસ્મિલ્લા
ર્રહ્મા નિર્રહીમ.

સુબ્હાનલ્લઝી અસ્રા બિઅબ્દહી લૈલમ્ મિનલ્ મસ્જિદિલ્ હરામિ
લલ્ મસ્જિદિલ્ અક્સલ્લઝી બારક્ના હૌલહૂ લિનુરિયહૂ મિન્ આયાતિના,
ન્નહૂ હુવસ્સમીઉલ બસીર. (સૂ. બની ઈસરાઈલ : ૧)

આજકી મજલિસમેં હમ હુઝૂરે પાક સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકી
ક્કી ઝિંદગીમેં જો વાકિઆત પેશ આએ ઉન પર કુછ રોશની ડાલેંગે.

નબીએ અકરમ અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામકો કમો બેશ ચાલીસ સાલકી
ત્રમેં નુબુવ્વતસે નવાઝા ગયા, ઉસકે બાદ આપ મક્કા મુઅઝ્ઝમામેં તકરીબન
૩ સાલ તક તશરીફ ફરમા રહે, ઈસ સિલસિલેકી કુછ બાતેં પેહલે આ ચુકી હૈં કે
,રૂમેં કિતને મુશ્કિલ હાલાત પેશ આએ, ઔર આપકે રાસ્તેમેં કિસ તરહસે રૂકાવટેં
ાલી ગઈ, લેકિન અલ્લાહ તઆલા બતદરીજ (આહિસ્તા આહિસ્તા) ઐસી સૂરતેં
દા ફરમાતે રહે કે આપકો કુવ્વત હાસિલ હોતી રહી.

હઝરત હમઝા (રદિ.) કા કુબૂલે ઈસ્લામ

ઈસ સિલસિલેકા એક અહમ વાકિઆ યે પેશ આયા કે આપકે ચચા
હઝરત હમઝા (રદિ.) જો ખાનદાનકે બેબાક બહાદુર ઔર નૌજવાન થે, ઔર

પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકે ખાલાઝાદ ઔર રઝાઈ ભાઈ ભી થે, અભી તક ઈસ્લામ નહીં લાએ થે, ઈત્તિફાક ઐસા હુવા કે વો શિકારકો ગયે હુએ થે, ઉસી દૌરાન મલઊન અબૂ જહલને પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકે સાથ બડી બદતમીઝી કી ઔર બહોત બુરા ભલા કહા. હઝરત હમઝા (રદિ.) જબ શિકારસે વાપસ તશરીફ લાએ, તો એક બાંદીને આપકો ઈન સબ વાકિઆતસે આગાહ કિયા કે આજ તો તુમહારે ભતીજેકી અબૂ જહલને બહોત બુરાઈ કી, યે સુનતે હી હઝરત હમઝા (રદિ.) કો જલાલ આ ગયા, તીર કમાન હાથમેં થા વો લિયે હુએ સીધે અબૂ જહલકે પાસ ગયે, ઔર ઈસ ઝોરસે ઉસકો કમાન મારી કે ઉસકે સરસે ખૂન જારી હો ગયા, ઔર કહા કે તૂ મેરે ભતીજેકે સાથ ઐસા વૈસા કરતા હૈ, લિહાઝા મૈં ભી આજસે ઉનહીંકે દીન પર હૂં, અબ તુમહારે અંદર હિંમત હો તો કુછ કરકે દિખલાઓ, જિસ વક્ત હઝરત હમઝા (રદિ.) ને ઈસ્લામકા એલાન ફરમાયા, તો પૈગંબર અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામ ઔર સહાબએ કિરામકો બડી તાકત મિલી. અબૂ જહલકે હવારિયોંને (સાથિયોંને) બદલા લેના ચાહા, અબૂ જહલને ખૂદ હી રોક દિયા કે બાત આગે મત બઢાઓ, ઔર કહા કે વાકઈ મૈંને ઉનકે ભતીજેકે સાથ ઝિયાદતી કી હૈ.

(તલ્ખીસ : સીરત ઈબ્ને હિશામ મઅ રૌઝુલ અન્ફ ૨/૪૪-૪૫)

નબીએ અકરમ અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામ હઝરત હમઝા (રદિ.) કી બડી કદર ફરમાતે, ઈસી લિયે ગઝવએ ઉહદમેં જબ ઉનકી શહાદત હુઈ ઔર ઉનકે બદનકે ટુકડે ટુકડે કિયે ગયે, તો આપકો બડા સદમા હુવા, ઔર આપને ફરમાયા થા કે કિયામતકે રોઝ શહીદોંકે સરદાર હઝરત હમઝા (રદિ.) હોંગે, ઔર પૈગંબર અલૈહિસ્સલામને ૭૦ મરતબા ઉનકી નમાઝે જનાઝા પઢી, ઉનકા જનાઝા સામને રખ્ખા રહા ઔર દૂસરે હઝરાતકે જનાઝે લાએ જાતે રહે ઔર હટાએ જાતે રહે. તો યે ઈસ્લામકે બહોત જલીલુલ કદ્ર સિપાહી હૈં, ઉનસે અલ્લાહ તઆલાને ઈસ્લામકો બહોત કુવ્વત અતા ફરમાઈ.

હઝરત ઝિમાદ (રદિ.) કા કુબૂલે ઈસ્લામ

ઈસી સિલસિલેકા એક અહમ ઔર દિલચસ્પ વાકિઆ પેશ આયા કે કબીલએ અઝદ શનૂઅહકે એક સાહબ થે, ઉનકા નામ "ઝિમાદ બિન સઅ્લબા" થા, યે જમાનએ જાહિલિયતમેં જિન્નાત વગૈરહ ઉતારને (યાની ઝાડ ફૂંક) કા કામ કરતે થે, યે ઉમરહ યા કિસી ઔર ઈરાદેસે મક્કા મુઅઝ્ઝમા આએ, ઉસ ઈસ્લામ મુખાલિફ ટોલીને ઉનકો ઘેર લિયા, ઔર કહા કે હમારે યહાં એક અજીબ શખ્સ પૈદા હો ગયા, જો અજીબ અજીબ બાતેં કરતા હૈ, ઔર તુમ ઈલાજ કર દો તો હમ તુમકો માન જાએં, ચુનાંચે વો શખ્સ ખૂદ બખૂદ પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકી ખિદમતમેં હાઝિર હુએ, ઔર કહા કે મૈં હવા વગૈરહકા ઈલાજ કરતા હૂં, અગર આપ ફરમાએં તો આપ પર ભી આઝમાઉં, બહોતસે લોગોંકો અલ્લાહ તઆલાને મેરે ઝરીઆસે શિફા દે દી હૈ, તો પૈગંબર અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામને યે ખુત્બા પઢ દિયા :

અલ્હમ્દુ લિલ્લાહિ નહ્મદુહૂ વ નસ્તઈનુહૂ વ નસ્તગ્ફિરુહૂ વ નુઅ્મિનુ બિહી વ નતવક્કલુ અલૈહ. વ નઊઝુબિલ્લાહિ મિન્ શુરૂરિ અન્ફુસિના વ મિન્ સય્યિઆતિ અઅ્માલિના મંય્યહ્દિહિલ્લાહુ ફલા મુઝિલ્લલહૂ વ મંય્યુઝ્લિલ્હુ ફલા હાદિય લહૂ વ નશ્હદુ અંલ્લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહુ વહ્દહૂ લાશરીક લહ.

તમામ તા'રીફેં અલ્લાહકે લિયે હૈં, હમ ઉસીકી તા'રીફ કરતે હૈં ઔર ઉસીસે મદદ ચાહતે હૈં, હમ ઉસ પર ઈમાન રખતે હૈં ઔર ઉસી પર ભરોસા કરતે હૈં, ઔર હમ અપને નફસકે શરસે પનાહ ચાહતે હૈં, જિસે અલ્લાહ હિદાયત દે ઉસે કોઈ ગુમરાહ નહીં કર સકતા, ઔર જિસે ગુમરાહ કરે ઉસે કોઈ હિદાયત નહીં દે સકતા, ઔર હમ ગવાહી દેતે હૈં કે અલ્લાહકે સિવા કોઈ મા'બૂદ નહીં, વો અકેલા હૈ ઉસકા કોઈ શરીક નહીં.

યે ખુત્બા સુનતે હી ઉનકી આંખેં ફટી કી ફટી રેહ ગઈ, ઉનહોંને યે કલિમાત તીન મરતબા સુને ઔર ફિર યે કેહને પર મજબૂર હુએ કે મૈંને કાહિનોં, જાદૂગરોં ઔર શાઈરોંકી બાતેં સુની હૈં, મગર ઐસા પુર અસર કલામ તો મૈંને કિસીસે નહીં

સુના, આપ યહાં ફરમા રહે થે ઔર ઉસકી તાસીર સમંદરકી તેહ તક મહેસૂસ હો રહી થી, ઔર કહા કે મૈં આપકે હાથ પર અપની તરફસે ઔર અપની કૌમકી તરફસે ઈસ્લામકી બૈઅત કરતા હૂં. (મુસ્તફાદ : મુસ્લિમ શરીફ ૧/૨૮૫)

હુઝૂરકા ઈલાજ કરને આયા થા ખૂદ ઉસીકા ઈલાજ હો ગયા, અબ જિન લોગોંને ભેજા થા વો યે સોચકર ઈન્તિઝારમેં બૈઠે થે કે ઝરા દિલલગી હોગી, લેકિન જબ દેખા કે તદબીર ઉલટ ગઈ, તો સબકી ગરદનેં લટક ગઈ, ભેજા થા ઈસ લિયે કે પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકો ઝિચ (આજિઝ) ઔર તંગ કરેંગે, અલ્લાહ તઆલાને ખૂદ ઉસીકો હિદાયતસે સરફરાઝ ફરમા દિયા, ઉસસે ઈસ્લામકો બડી તાકત મિલી.

હઝરત ઉમર (રદિ.) ઈસ્લામકી આગોશમેં

ઉસ જમાનેમેં દો શખ્સ ખાસ તૌર પર ઈસ્લામકે લિયે સખ્ત દુશ્મન સમઝે જાતે થે, ઔર ઐસા તસવ્વુર થા કે અગર ઉન લોગોંને ઈસ્લામ કુબૂલ કર લિયા, તો હો સકતા હૈ કે ઔર લોગોં પર અચ્છા અસર હો, ઉનમેંસે એક અબૂ જહલ થા જો હર દુશ્મની ઔર મુખાલિફતમેં આગે આગે રેહતા થા, દૂસરે હઝરત ઉમર ફારૂક (રદિ.) થે, ઔર યે દોનોં ઈસ્લામ ઔર મુસલમાનોંકે ખિલાફ મિલકર પ્લાન બનાયા કરતે થે. જનાબ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને પીરકે દિન દોપહરકે વક્ત દુઆ ફરમાઈ કે :"ઈલાહુલ આલમીન! અમ્ર બિન હિશામ (અબૂ જહલકા નામ થા) યા ઉમર બિન ખત્તાબમેંસે જો તુઝકો ઝિયાદા પસંદ હો, ઉસકે ઝરીઆસે ઈસ્લામકો કુવ્વત અતા ફરમા." પીરકે દિન દુઆ હુઈ ફિર મંગલકે દિન દુઆ હુઈ, ફિર બુધકે દિન દુઆ ફરમાઈ, તો યે બશારત મિલી કે ઈન્શા અલ્લાહ યે દુઆ કુબૂલ હોગી, ઔર ઉનમેંસે એક યાની ઉમર બિન ખત્તાબકો હિદાયત નસીબ હોગી. લોગોંકે લિયે યે તસવ્વુરસે બાહિરકી ચીઝ થી કે ઉમર ભી ઈસ્લામ લા સકતે હૈં, લેકિન અલ્લાહકે લિયે દિલ બદલના કોઈ મુશ્કિલ તો નહીં હૈ. (સીરતે મુસ્તફા ૧/૨૫૮)

એક મરતબાકા વાકિઆ હૈ કે અબૂ જહલને બરમલા (ખુલ્લમ ખુલ્લા)

એલાન કિયા કે જો શખ્સ મુહમ્મદ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકો શહીદ કર દેગા, મૈં ઉસકો ૧૦૦ ઊંટ દૂંગા, હઝરત ફારૂકે આ'ઝમ (રદિ.) વહાં મૌજૂદ થે, ઉનહોંને ઉસસે કસમ લી કે તુમ ઝૂઠ તો નહીં બોલ રહે હો, કભી વાકિઆ પેશ આ જાએ ઔર તુમ દગા દે જાઓ, તો અબૂ જહલને યકીન દિલાયા, જબ ઝમાનત હો ગઈ તો હઝરત ફારૂકે આ'ઝમ (રદિ.) તલવાર લેકર આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકે કતલકે ઈરાદેસે નિકલે, ૧૦૦ ઊંટોંકે લાલચકે સાથ સાથ દિલમેં હુઝૂરકી દુશ્મની ભી થી, રાસ્તેમેં નઈમ નામી એક સાહબસે મુલાકાત હુઈ, ઉનહોંને મા'લૂમ કિયા કહાં જા રહે હો? તો હઝરત ઉમર (રદિ.) ને ફરમાયા કે આજ ઉનકા કામ તમામ કરૂંગા, બડી મુશ્કિલાતકા સામના હો રહા હૈ, હમારે પૂરે ખાનદાન, કબીલા ઔર શહેરમેં અજીબ ઈન્તિશાર દેખનેમેં આ રહા હૈ, નઈમને કહા કે ઈસ પેહલૂ પર ભી ગૌર કિયા કે ઉનકા ખાનદાન બનૂ હાશિમ હૈ, બદલા લેને પર આ ગયા તો ક્યા હોગા? તો ઈસકો સમઝનેકે બજાએ કેહને લગે કે મા'લૂમ હોતા હૈ કે તુમ ભી સાબી (બદદીન) હો ગયે હો, ઉનહોંને કહા કે મુઝે તો છોડો, અપને બહેન ઔર બહેનોઈકી ખબરગીરી કરો. હઝરત સઈદ બિન ઝૈદ (હઝરત ઉમરકે બહેનોઈ હૈં ઔર અશરએ મુબશ્શરહમેંસે હૈં હુઝૂરને ઉનકો જન્નતકી બશારત દી) ઔર બહેન ફાતિમા બિન્તે ખત્તાબ ભી ઈસ્લામ લે આઈ હૈં, હઝરત ઉમર (રદિ.) કો જલાલ આ ગયા, ઔર કહા કે ક્યા વાકઈ યે લોગ ભી ઈસ્લામમેં દાખિલ હો ચુકે હૈં? અબ હુઝૂરકે ઘર જાનેકે બજાએ બહેન ઔર બહેનોઈકે ઘરકી જાનિબ ચલ પડે, જબ પહોંચે તો દરવાઝા બંદ થા, ઔર હઝરત ખબ્બાબ બિન અરત (રદિ.) ઉન દોનોં સાહિબાનકો કુરઆને પાક પઢા રહે થે, ઉનહોંને કુછ પઢતે હુએ સુન લિયા, ઔર બહેનકો ભી એહસાસ હો ગયા કે ઉમર આએ હૈં ઔર જલાલમેં હૈં. તો હઝરત ખબ્બાબ બિન અરતકો જલ્દીસે એક કોઠડીમેં છુપા દિયા ઔર આકર દરવાઝા ખોલા, તો અંદર દાખિલ હોકર મા'લૂમ કિયા કે ક્યા તુમ લોગ ભી બદદીન હો ગયે હો?

(રૌઝુલ અન્ફ ૪/૧૨૦-૧૨૧, અલ બિદાયહ વન્નિહાયહ ૩/૮૭)

હઝરત સઈદ બિન ઝૈદને કહા કે બદદીન ક્યૂં હોતે? હમને ઈસ્લામ કુબૂલ

કર લિયા હૈ, ઔર અલ્લાહકે એક હોનેકી ગવાહી દે દી, તો હઝરત ઉમર (રદિ.) ઉનકો મારનેકે લિયે તુલ ગયે, ઔર ઉનકો મારને લગે તો બીવીસે દેખા નહીં ગયા વો બીચમેં આ ગઈ, ચૂંકે ગુસ્સેમેં થે ઔર આદમી ગુસ્સેમેં આપેસે બાહિર હો જાતા હૈ, તો અપની બહેનકો ભી મારા, જિસસે ખૂન નિકલ આયા, ચૂંકે વો ભી ઉનહીંકી બહેન થીં (ઉનકે અંદર ભી ઐસે હી જઝબાત થે) ઉનહોંને ખુલે તૌર પર કહા કે : દેખો ઉમર! કુછ ભી હો જાએ ઔર ચાહે તુમ હમારી બોટી બોટી કર દો, લેકિન હમ અલ્લાહકી વહદાનિયત ઔર પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકી ગુલામીસે બાઝ નહીં આ સકતે. તો હઝરત ઉમર (રદિ.) ને કુછ સોચનેકી કોશિશ કી, ઔર કહા કે તુમ યે બતલાઓ કે જબ હમ આએ થે તો તુમ ક્યા પઢ રહે થે? લાઓ મૈં ભી દેખૂંગા. હઝરત ફાતિમા (રદિ.) ને ફરમાયા કે તુમ ઈસ કાબિલ નહીં કે તુમ ઉસે છૂ ભી સકો, તુમ નાપાક હો પેહલે ગુસલ કરકે આઓ ફિર હાથમેં લો, ચુનાંચે ગુસલ કરકે આએ ઔર હાથમેં લેકર ઉસકો પઢના શુરૂ કિયા, તો દેખા કે સૂરએ તા-હા હૈ, જબ ઉસકી તિલાવત કી તો પઢકર બેકાબૂ હો ગયે, ઈધર હઝરત ખબ્બાબ બિન અરત (રદિ.) પરદેસે નિકલકર આએ તો ફરમાયા : “ઉમર! ખુશખબરી કુબૂલ કરો, તુમહારે બારેમેં પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકી દુઆ યે થી ઔર વો કુબૂલ હો ચુકી હૈ.” હઝરત ઉમરને કહા કે મુઝે હુઝૂરકી ખિદમતમેં લે ચલો, ચુનાંચે પૈગંબર અલૈહિસ્સલામ કોહે સફા પર દારે અરકમ (હઝરત અરકમ બિન અરકમ (રદિ.) કે મકાનમેં, યે હુઝૂરકા મરકઝ થા જિસકા દરવાઝા બંદ રેહતા થા) તશરીફ ફરમા થે, હઝરત ઉમર તશરીફ લે ચલે, લોગોંને બંદ દરવાઝેસે દેખા કે ઉમર આ રહે હૈં, દેખતે હી લોગોંકો તશ્વીશ (પરેશાની) હુઈ, ક્યૂંકે ઉનકી શિદ્દત મશહૂર થી. પૈગંબર અલૈહિસ્સલામને ફરમાયા કે ફિક્ર મત કરો ઔર જો સહાબા વહાં મૌજૂદ થે, ઉનહોંને ભી ફરમાયા કે મત ડરો, દરવાઝા ખોલ દિયા જાએ, અગર ઈસ્લામ લેકર આતે હૈં, તો બહોત અચ્છી બાત હૈ, વરના તો અલ્લાહ માલિક હૈ, ચુનાંચે હુઝૂરે પાક સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકી ખિદમતમેં હાઝિર હોકર ઈસ્લામ કુબૂલ કિયા.

(રૌઝુલ અન્ફ ૨/૧૨૩, અલ બિદાયહ વન્નિહાયહ ૩/૮૮)

જિતને સહાબા વહાં પર મૌજૂદ થે સબને ના'રએ તકબીર બુલંદ કિયા, ઔર પૂરે મક્કાકે અંદર ઉસકી આવાઝ ગૂંજ ગઈ, ઉસકે બાદ હઝરત ઉમર (રદિ.) કુફ્ફારકે ભરે મજમામેં તશરીફ લાએ, ઔર ફરમાયા સુન લો! મેરા નામ ઉમર હૈ, મૈંને હુઝૂરકા દીન કુબૂલ કર લિયા હૈ, જિસકો જો કરના હૈ કર લે. હઝરત ઉમર (રદિ.) કે ઈસ્લામ લાનેકે બાદ વો સહાબા જો છુપ છુપકર નમાઝેં પઢતે થે, ઉનકો યે ઢારસ (હિંમત) પૈદા હો ગઈ કે વો ખુલેઆમ મસ્જિદે હરામમેં આકર નમાઝ પઢતે થે, કિસીકો રોકનેકી હિંમત ન હોતી થી, અલ્લાહ તઆલાને હઝરત ઉમર (રદિ.) કો યે મકામ અતા ફરમાયા. (રૌઝુલ અન્ફ ૨/૧૨૪)

હઝરાતે ઉલમાએ કિરામને લિખ્ખા હૈ કે હઝરત ઉમર (રદિ.) "મુરાદે પૈગંબર" હૈં, અલ્લાહ તઆલાસે માંગા હૈ હમેં દીનકી તકવિયતકે લિયે ઉમર મરહમત ફરમાઈયે. ઔર વાકઈ અલ્લાહ તઆલાને ઉનસે દીનકી તકવિયતકા જો કામ લિયા હૈ ઉસકી મિસાલ નહીં મિલતી. ફારૂક ઉનકા લકબ હૈ, ફારૂક કે મા'ના "હક ઔર બાતિલમેં ઈમ્તિયાઝ કરનેવાલે" કે આતે હૈં, જિસ તરહસે હઝરત અબૂબક્ર કા લકબ "સિદ્દીક" હૈ યાની તસ્દીક કરનેમેં કમાલ, ઈન્તિહાઈ આ'લા દરજેકી તસ્દીક ઉનકી હૈ. હુઝૂરે પાક સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા થા કે ઉમર! તુમહારા હાલ યે હૈ કે અગર કિસી ગલીસે ગુઝર જાઓ, તો શયતાન આતા હુવા રાસ્તા કાટ દેતા હૈ કે ઉમર આ રહે હૈં, શયતાનકે ઉપર ભી ઐસા રો'બ ઔર દબદબા હૈ. ઔર આપને ફરમાયા કે અગર મેરે બાદ નુબુવ્વતકા સિલસિલા બાકી રેહતા તો ઉમરકો નબી બનાયા જાતા, લેકિન નુબુવ્વત જારી નહીં હૈ. યે વાકિઆ ૬/નબવીમેં પેશ આયા. (સીરતે રસૂલે કરીમ ૬૬)

હબ્શાકી હિજરત

લેકિન બહરહાલ પરેશાનીકા સિલસિલા થા ઔર લોગ તંગીમેં થે, તરહ તરહકે હાલાત પેશ આતે થે, તો અલ્લાહ તઆલાકે હુકમસે પૈગંબર અલૈહિસ્સલાતુ

વ સ્સલામને સહાબાકો ઈજાઝત દે દી કે અગર આપ લોગ મક્કાકે અલાવા કિસી જગહ જાના ચાહેં તો ચલે જાએં, ઔર વહાં પર દીન પર અમલ કરનેમેં જો સહૂલતેં હોં ઉનકો ઈખ્તિયાર કર લેં.

ખબર મિલી કે હબ્શાકે ઈલાકેમેં એક આદિલ, મુન્સિફ ઔર નરમ મિઝાજ બાદશાહ હૈ, જિસકા લકબ “નજ્જાશી” ઔર નામ “અસ્હમા” થા. ચુનાંચે ૫ (પાંચ) નબવીમેં એક છોટીસી જમાઅત જિસમેં ૧૨ મર્દ ઔર ૫ ઔરતેં થીં, જિસમેં હઝરત ઉસમાન ગની (રદિ.) ઔર આપકી અહલિયા હઝરત રૂકૈયા (પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકી સાહબઝાદી) ભી સાથ થીં, યે જમાઅત મક્કા મુકર્રમાસે નિકલકર હબ્શા ચલી ગઈ. કુફ્ફારને પીછા ભી કિયા, ચૂંકે હબ્શા જાનેકે લિયે સમંદર પાર કરના પડતા હૈ, લેકિન યે લોગ કશ્તીમેં સવાર હો ચુકે થે, ઈસ તરહસે હબ્શા પહોંચ ગયે, કુછ હી દિનોં બાદ ઉનકો કિસી ઝરીઆસે ખબર મિલી કે મક્કાકે સબ લોગ મુસલમાન હો ચુકે હૈં, ચુનાંચે વો ફિર વાપસ આ ગયે, યહાં આકર પતા ચલા કે ખબર ઝૂઠી હૈ, ફિર નબીએ અકરમ અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામને ફરમાયા કે અભી ભી અગર કોઈ જાના ચાહે તો જા સકતા હૈ, હમારી જાનિબસે કોઈ રૂકાવટ નહીં હૈ. (અર્રહીકુલ મખ્તૂમ ૧૪૧-૧૪૩)

ચુનાંચે દૂસરી મરતબા કુછ મહીનોંકે બાદ ફિર એક જમાઅત તૈયાર હુઈ, જિસમેં ૮૬ મર્દ ઔર ૧૭ ઔરતેં થીં, દો બારહ યે લોગ ફિર હબ્શા ચલે ગયે, ઔર નજ્જાશીકી હુકૂમતમેં અમન લેકર રેહને લગે ઔર વહાં ઉનકો હર તરહકી આઝાદી, આફિયત ઔર ઈત્મીનાન હાસિલ રહા.

(રૌઝુલ અન્ફ ૨/૯૦-૯૨, અલ બિદાયહ વન્નિહાયહ ૩/૭૨-૭૩)

કુફ્ફારે મક્કા કા પીછા કરના

મક્કાકે લોગોંકો જબ માલૂમ હુવા કે મુસલમાન વહાં જાકર આબાદ હોને લગે, તો ઉનકો જલન ઔર હસદ પૈદા હોને લગા, ઔર ઉન્હોંને દો આદમિયોં

(અમ્ર બિન આસ ઔર અબ્દુલ્લાહ બિન રબીઆ) કો તૈયાર કિયા, ઔર કુફ્ફારે મક્કાને ઉનકો બહોતસે હદિયા તહાઈફ વગૈરહ લેકર ભેજા કે નજ્જાશીસે યે કહેં કે યે લોગ બદદીન હૈં ઔર હમારે યહાંસે ભાગકર આએ હૈં, ઉનકો અમન મત દીજિયે ઔર અપને મુલ્કસે નિકાલ દીજિયે. હસદકી ઈન્તિહા દેખિયે કે ઉનહેં યે ભી ગવારા નહીં કે મુસલમાન દુનિયાકે કિસી ખિત્તેમેં જાકર ઈત્મીનાનસે રેહ લેં, ચુનાંચે યે દોનોં હઝરાત પહોંચે, ઔર વહાં જમીન હમવાર કરની શુરૂ કી, ઈસ તૌર પર કે નજ્જાશીકે દરબારકે જો અમીર ઔર વઝીર લોગ થે, ઉનકો તોહફે પેશ કિયે, તાકે કલ જબ હમ અપની દરખ્વાસ્ત પેશ કરેં, તો આપ લોગ તાઈદ કરના, ઔર ફૌરન બાદશાહસે પરવાના લિખવા દેના કે ઉનકો મુલ્કસે નિકાલકર બાહિર કર દો, ઔર ડર ભી રહે થે કે ઉનકો યહાં મત બુલવાના, આપકો ઈસ લિયે તોહફે દિયે જા રહે હૈં કે બગૈર કિસી તેહકીકકે ઉનકો નિકલવાનેકા ઓર્ડર કરાના હૈ, વો લોગ તો દુનિયાદાર થે હી, પૈસે વગૈરહ લેકર કેહ દિયા કે હાં બિલકુલ આપ લોગોંકી હિમાયત કરેંગે.

ચુનાંચે અગલે દિન જબ દરબાર હુવા, તો યે દોનોં લોગ હાઝિર હુએ, ઔર ઉનહોંને નજ્જાશીકે સામને અપના મુદ્દઆ રખ્ખા કે ઈતની તા'દાદમેં યે લોગ હમારે યહાંસે આ ગયે, ઈસ લિયે આપ ઉનકો યહાંસે નિકાલ દીજિયે, ઔર હમારી કૌમને આપકી ખિદમતમેં યે તોહફે ભેજે હૈં. દરબારિયોંને તાઈદ કી કે બડે અચ્છે લોગ હૈં ઐસે વૈસે હૈં, મગર નજ્જાશી બડા અકલમંદ ઈન્સાન થા, વો ઉન પર નારાઝ હો ગયા ઔર કહા કે તોહફે અલગ રખ્ખો, મૈં ઐસી બેઈન્સાફી નહીં કરૂંગા, પેહલે બુલાકર મઆમલાકી તેહકીક કરૂંગા, મૈં બિલા વજહ ગરીબ મુસાફિરોંકો દર બદર ક્યૂં કરૂં? (સીરતે ઈબ્ને હિશામ મઅ રૌઝુલ અન્ફ ૨/૧૦૮-૧૧૦)

ચુનાંચે મુસલમાનોંકે પાસ (જહાં યે લોગ મુકીમ થે) ફૌરન કાસિદ ભેજા, જબ કાસિદ પહોંચા, તો સબને આપસમેં મશ્વરા કિયા કે સબ લોગોંકા બોલના તો ઠીક નહીં હૈ, બલ્કે અપના કોઈ નુમાઈન્દા મુતઅય્યન કર લિયા જાએ, તમામ મુહાજિર સહાબાને હઝરત જાફર બિન અબી તાલિબ (રદિ.) કો અપના નુમાઈન્દા મુકર્રર કિયા કે આપ હમારી જાનિબસે ગુફતગૂ ફરમાએં.

ચુનાંચે હઝરત જાફર પહોંચે, તો દેખા કે મક્કાસે આએ હુએ (કાફિર) લોગ ભી વહાં મૌજૂદ હૈં, જબ મઆમલા પેશ હુવા, તો હઝરત જાફર (રદિ.) ને ઉનસે તીન સવાલ કિયે, ઔર નજ્જાશીસે ફરમાયા કે :

(૧) આપ ઉનસે યે મા'લૂમ કીજિયે કે હમ લોગ જો યહાં પર આએ હૈં, ક્યા હમ લોગ મક્કાવાલોંકે ગુલામ થે કે ઉનકી ઈજાઝતકે બગૈર ભાગકર આ ગયે હૈં? નજ્જાશીને મા'લૂમ કિયા કે ક્યા યે લોગ ભગોડે ગુલામ હૈં, જો ઉનહેં વાપસ કરાના ચાહતે હો? અમ્ર બિન આસને કહા કે ગુલામ નહીં, બલ્કે યે તો બહોત મુઅઝ્ઝઝ ખાનદાનકે લોગ હૈં.

(૨) દૂસરી બાત આપ ઉનસે માલૂમ કરેં કે ક્યા હમને કિસીકા કત્લ કિયા હે, જો યે લોગ હમેં કિસાસમેં બુલાના ચાહતે હૈં? નજ્જાશીને મા'લૂમ કિયા તો કહા કે નહીં યે લોગ તો કત્લ વગૈરહકે કેસમેં શરીક નહીં હૈં. ઝરા ગૌર ફરમાએં કે કાફિર હોનેકે બાવુજૂદ ઝૂઠ બોલના ઉનહોંને ભી ગવારા નહીં કિયા, ક્યૂંકે ઝૂઠ બોલના વો ભી ઐબ સમઝતે થે.

(૩) તીસરા સવાલ યે કિયા કે ક્યા હમને કિસીકા માલ ચુરાયા હે, ઔર ઉસકો લેકર યહાં ભાગ આએ હૈં? અમ્ર બિન આસને કહા કે નહીં દીનાર ઔર દિરહમકી તો અલગ બાત હૈ, એક પૈસા ભી ઉનહોંને નહીં ચુરાયા હે.

હઝરત જાફર (રદિ.) ને ફરમાયા કે અબ આપ બતલાઈયે, યેહી તીન બુન્યાદેં આદમીકી હો સકતી હૈં કે યા તો આદમી કિસીકા ગુલામ હો, અગર વો કહીં ચલા જાએ તો પકડકર લાયા જાએ, યા કિસીકા કત્લ કરકે ભાગ ગયા હો ઔર બદલા લેનેકે લિયે ઉસે પકડા જાએ, યા ચોર ડકેત હો, તો ઉસે પકડા જાએ, હમને તો ઈન તીનોંમેંસે કોઈ કામ નહીં કિયા, તો વાપસ જાનેકા ક્યા મતલબ? નજ્જાશીને કહા અચ્છા ઠીક હૈ.

ઔર ઉનસે કહા કે આપ લોગોંકો ઉનસે નારાઝગી ક્યૂં હૈ? તો અમ્ર બિન આસને કહા કે યે લોગ બદદીન હો ગયે હૈં, અપને બાપ-દાદાકે દીનકો છોડકર ઉનહોંને નયા દીન ઈખ્તિયાર કર લિયા હૈ. નજ્જાશીને ઉનસે મા'લૂમ

કિયા કે આપકા દીન ક્યા હૈ?

હઝરત જાફર તૈયાર (રદિ.) (અલ્લાહ તઆલા ઉનહેં આખિરતકી તમામ નેઅમતોંસે સરફરાઝ ફરમાએં) ને ઐસી બેહતરીન તકરીર ફરમાઈ કે જિસમેં ઈસ્લામકી તમામ તા'લીમાતકો નિહાયત ખૂબસૂરત અંદાઝમેં જમા કર દિયા, ઔર ઈસ્લામકા મન્શૂર (ફરમાન) બયાન કર દિયા, ઉનહોંને તકરીર કરતે હુએ ફરમાયા કે :

"જનાબ બાદશાહ! હમ ઐસે લોગ થે જો શિર્ક કરતે થે, બુતોંકી પૂજા કરતે થે, મુરદાર ખાતે થે, પડોસિયોંકે સાથ બુરા સુલૂક કરતે થે, ઔર હમમેંસે બાઝ બાઝકી તરફસે હલાલ હરામ ઔર નાજાઈઝ ઉમૂરકા ઈરતિકાબ કરતે થે (અલ્લાહકી મરઝીકે બગૈર જિસે ચાહા હલાલ કિયા ઔર જિસે ચાહા હરામ કિયા, યાની હલાલ ઔર હરામકી કોઈ તમીઝ હમારે અંદર નહીં થી) અલ્લાહ તઆલાને હમારી તરફ એક પૈગંબર ભેજા હમારે હી ખાનદાનમેંસે, ઔર હમ ઉસકી વફાદારી, સચ્ચાઈ ઔર અમાનતદારીસે પેહલેસે વાકિફ થે, હમારા ચાલીસ સાલકા તજુર્બા થા, ઉસ પૈગંબરને આકર હમેં અલ્લાહકી તરફ દઅવત દી, તાકે હમ અલ્લાહકો એક માનેં, ઔર વો તમામ મા'બૂદાને બાતિલા હમ ઔર હમારે બાપ-દાદા જિનકો પૂજતે થે, હમ સબને ઉનસે બરાઅત કર લી, ઔર ઉસ પૈગંબરને હમેં યે બતલાયા કે યે પત્થર જિનહેં તુમને મા'બૂદ બના રખ્ખા હૈ, ઉનકા પૂજના કોઈ અકલમંદીકી બાત નહીં હૈ, ઔર ઉસ પૈગંબરને હમેં સચ બોલનેકા, અમાનતકી અદાયગીકા, રિશ્તેદારોંકે સાથ અચ્છા સુલૂક કરનેકા, પડોસિયોંકે સાથ અચ્છા બરતાવ કરનેકા, હરામ કામોં ઔર ખૂનરેઝીસે બચનેકા હુકમ દિયા, ઔર ઉસને હમેં બેહયાઈકી બાતોંસે, ઝૂઠ બોલને ઔર યતીમકા માલ ખાનેસે, બેકુસૂરોં પર તોહમત લગાનેસે રોકા, ઔર હમેં એક અલ્લાહકી ઈબાદત કરનેકા હુકમ દિયા, યે હમારા મઝહબ હૈ, ઔર હમારે પૈગંબરકી તા'લીમ હૈ."

નજ્જાશીને કહા યે તો બહોત અચ્છી બાત હૈ, ઔર ઈસસે અચ્છા કોઈ મઝહબ નહીં હો સકતા, મૈં તુમકો હરગિઝ અપને ઈલાકાસે નહીં નિકાલૂંગા,

ક્યૂંકે આપ લોગ તો હમારે લિયે બરકતકા ઝરીઆ હો, તુમ લોગ સુકૂન ઔર ઈત્મીનાન ઔર મઝેસે રેહતે રહો. ઔર મક્કા મુઅઝ્ઝમાસે આએ હુએ લોગોંસે કહા કે તુમ યહાંસે ચલે જાઓ, ઔર અપને તોહફે ભી લે જાઓ, તુમહારી રિશ્વત લેકર મૈં ઉનકે સાથ બુરા સુલૂક નહીં કર સકતા, ઉન લોગોંકો મુંહકી ખાની પડી. ફિર ઉન લોગોંને સોચા કે યે ઈસાઈ લોગ હૈં, ઔર મુહમ્મદ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકા મઝહબ અલગ હૈ ઔર ઈસાઈયોંકા અલગ હૈ, લિહાઝા એૈસી બાત ઉઠાઓ જિસસે ઈન લોગોંમેં ઈશ્તિઆલ (ભડકાવ) હો જાએ, ચુનાંચે અગલે દિન ફિર આએ ઔર કેહને લગે કે ઉનકા અકીદા હઝરત ઈસા ઔર હઝરત મરયમ (અલૈ.) કે બારેમેં બહોત ખરાબ હૈ, યે આપકે મુલ્કમેં રેહનેકે કાબિલ નહીં હૈં.

નજ્જાશીને દો બારહ ફિર બુલાયા ઔર માલૂમ કિયા કે હઝરત ઈસાકે બારેમેં તુમહારા ક્યા અકીદા હૈ? તો ચૂંકે સૂરએ મરયમ નાઝિલ હો ચુકી થી, જિસકે શુરૂમેં હઝરત ઈસા ઔર હઝરત મરયમ (અલૈ.) કા વાકિઆ મૌજૂદ હૈ, હઝરત જા'ફર તૈયાર (રદિ.) ને સૂરએ મરયમકે શુરૂકે દો રૂકૂઅ પઢકર સુના દિયે. રિવાયાતમેં આતા હૈ કે કુરઆને કરીમકી ઉન આયાતકે પઢનેકા નજ્જાશી ઔર ઉસકે દરબારિયોં પર એૈસા અસર હુવા (બડે બડે રાહિબીન ઔર પોપ મૌજૂદ થે) વો ઈતને રોયે કે દાઢિયાં આંસૂઓંસે તર હો ગઈ. ઔર નજ્જાશીને કહા કે ખુદાકી કસમ! જો ઉસમેં કહા ગયા હૈ હઝરત ઈસા ઔર હઝરત મરયમ (અલૈ.) એક તિન્કા ભી ઉસસે ઝાઈદ નહીં હૈં, ઔર ઉન દોનોં લોગોંકો બેમકસદ (નાકામ) વાપસ કર દિયા કે યહાંસે ફૌરન નિકલ જાઓ, તુમકો યહાં રેહનેકી ઈજાઝત નહીં હૈ, ઔર યે લોગ હમારે મહેમાન હૈં જબ ચાહેં ઔર જૈસે ચાહેં રહેં કોઈ રોક ટોક નહીં હૈ, ઉનકો કોઈ નિકાલ નહીં સકતા. અલ્લાહ તઆલાને મુસલમાનોંકી ઈસ તરહસે મદદ ફરમાઈ.

ઔર યે નજ્જાશી બાદશાહ ઈસ્લામ લે આએ થે, જબ ઉનકી વફાત હુઈ તો પૈગંબર અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામ મદીના મુનવ્વરહકી જાનિબ હિજરત ફરમા ચુકે થે, તો સહાબાકો એક મૈદાનમેં જમા ફરમાયા ઔર ગાઈબાના ઉનકી નમાઝે

જનાઝા અદા ફરમાઈ, અલ્લાહ તઆલાને યે મરતબા ઉનકો અતા ફરમાયા, કભી પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકી ઉનસે મુલાકાત નહીં હુઈ, લેકિન હુઝૂરને મદીનામેં રેહતે હુએ ઉનકી નમાઝે જનાઝા પઢાઈ. હઝરાતે ઉલમાએ કિરામ લિખતે હૈં કે અલ્લાહ તઆલાને તમામ રૂકાવટોંકો દૂર ફરમા દિયા થા, ગોયા કે જનાઝા સામને હી થા. યે બાદશાહ નજ્જાશી નેક ઔર સાલેહ થે, જિસકી સાલહિયત ઔર ઈમાનકી જનાબ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ઝમાનત દી હૈ. હઝરત આઈશા (રદિ.) ફરમાતી હૈં કે નજ્જાશી બાદશાહકી વફાતકે બાદ ઉનકી કબર પર રોશની નઝર આતી થી. (સીરતે ઈબ્ને હિશામ મઅ રૌઝુલ અન્ફ ૨/૧૧૭)

સોશિયલ બાઈકાટ

ઉસકે બાદ ઈસ્લામકે ફૈલનેકા સિલસિલા જારી રહા ઔર લોગ રફતા રફતા ઈસ્લામમેં દાખિલ હોતે રહે, ઔર મક્કાકે લોગ હર મૌકા પર બિલકુલ આજિઝ હોતે રહે, ઉનહોંને આખરી હરબા યે ઈસ્તેમાલ કિયા કે સબ લોગ જમા હુએ ઔર એક પંચાયત હુઈ, જિસમેં અબૂ તાલિબ પર દબાવ ડાલા ગયા કે બસ બહોત હો ચુકા હૈ, અબ આપ મુહમ્મદ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકો હમારે હવાલે કર દીજિયે, ઔર કહા કે અગર આપને હવાલે નહીં કિયા, તો આપકા ઔર આપકે ખાનદાનકા મુકાતઆ ઔર સોશિયલ બાઈકાટ કર દિયા જાએગા, ખ્વાજા અબૂ તાલિબને સાફ મના કર દિયા કે યે નહીં હો સકતા.

ચુનાંચે ઉન તમામ શર પસંદોંને મિલકર એક દસ્તાવેઝ તૈયાર કી ઔર ઉસમેં યે લિખ્ખા ગયા કે : "જબ તક બનૂ હાશિમકે લોગ મુહમ્મદ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકો હમારે હવાલે નહીં કરેંગે, ઉનકે ખાનદાનવાલોંસે રિશ્તા નાતા, આના જાના, દઅવત ઔર ખરીદો ફરોખ્ત (લેન-દેન) સબ બંદ હૈં." ચુનાંચે વો મુઆહિદા નામા લિખકર બૈતુલ્લાહ શરીફમેં લટકા દિયા ગયા.

અલ્લાહ તઆલાકી જાનિબસે મદદ કહિયે કે બનૂ હાશિમકે સબ લોગ

ચાહે વો મુસલમાન હો ચુકે હોં યા ન હુએ હોં, ઉન સબને ઈસ મઆમલેમેં હુઝૂરકા સાથ દિયા, ઔર "શઅબે અબી તાલિબ" મેં યે લોગ તકરીબન ઢાઈ યા તીન સાલ તક ઈસી તરહ મેહસૂર (બંદ) રહે, ઔર તંગી કા મઆમલા ઈસ કદર થા કે કઈ કઈ દિન ગુઝર જાતે થે, કોઈ ચીઝ ખાનેકો મિલતી ન થી, ઔર બચ્ચે ભૂખસે બિલકતે રેહતે થે, ઉનકે લિયે ભી કુછ ઈન્તિઝામ નહીં થા, રાતોંકી નીંદ ઉડ ગઈ થી, મક્કામેં અગર કોઈ તિજારતી કાફલા આ જાતા તો મક્કાકે લોગ યે કેહતે કે ખબરદાર! ઉધર મત ચલે જાના, ઔર અગર કોઈ ચીઝ ખરીદને આતા તો દુગની ઔર ચુગની કીમત લેકર તબ ઉસે દિયા કરતે થે, યે સૂરતે હાલ સિર્ફ દીનકે લિયે ઉન હઝરાતને બરદાશ્ત કી.

જબ મઆમલા હદસે તજાવુઝ કર ગયા તો ઉનહીંમેંસે કુછ લોગ પૈદા હુએ, ઔર ઉનહોંને રાતકી અંધેરિયોંમેં કુછ ગલ્લા (અનાજ) વગૈરહ પહોંચાના શુરૂ કિયા, ફિર ભી અબૂ જહલ મલઊન ઉસમેં રૂકાવટ બનતા રહા, ઔર ઉનકો ઝલીલ કરતા રહા. બિલ આખિર પાંચ સરદારોંકે દિલમેં રહમ આયા, જિસમેં ઝમઅહ બિન અલ અસ્વદ, હકીમ ઈબ્ને હિઝામ, અબૂલ બખ્તરી ઔર ઝહીર બિન રબીઆ થે, જિનહોંને આપસમેં યે પ્લાન બનાયા કે યે ઝુલ્મ હમેં બરદાશ્ત નહીં હૈ કે હમારે ઈસી ખાનદાનકે લોગ બચ્ચે, જવાન ઔર બુઢ્ઢે બેચારે ઈસ તરહ પરેશાન રહેં, ઔર હમ ખાતે પીતે રહેં, યે બાત હમારી ગૈરત ગવારા નહીં કરતી, ઔર ઈસ ઝાલિમાના મુઆહિદાકો ખતમ કરના ચાહિયે. ચુનાંચે યે બાત સામને આઈ કે ઈસકો કલ મીટિંગમેં પેશ કિયા જાએ, યે સબ લોગ જમા હુએ ઔર ઝહીર બિન રબીઆને મસ્અલા ઉઠાયા કે તુમ લોગોંકો શરમ નહીં આતી, ડૂબ મરનેકા મકામ હૈ, તુમહારે હી ખાનદાનકે લોગ ઈસ તરહસે તકલીફેં ઝેલ રહે હૈં, આખિર કબ તક ઝેલતે રહેંગે? કુછ ઈધરસે ખડે હુએ કુછ ઉધરસે ખડે હુએ, ઈસ તરહ અબૂ જહલ હૈરાન ઔર પરેશાન હોકર કેહને લગા કે મા'લૂમ હોતા હૈ ઉનહોંને પ્લાનિંગ કી હૈ.

ઉધર (શઅબે અબી તાલિબમેં) પૈગંબર અલૈહિસ્સલામને ખ્વાજા અબૂ

તાલિબકો યે ખબર દી કે મૈં આપકો યકીન દિલાતા હૂં કે વો દસ્તાવેઝ જો લિખ્ખી ગઈ થી (જો બૈતુલ્લાહ શરીફમેં લટકી હુઈ હૈ) ઉસમેં જહાં "અલ્લાહ" કા નામ લિખ્ખા હુવા થા, વો તો બાકી હૈ, બાકી સબ દસ્તાવેઝ કીડોંને ખા લી હૈ. તો અબૂ તાલિબને ઉન સરદારોંકે પાસ પૈગામ ભેજા કે મેરે ભતીજેને ખબર દી હૈ કે વો દસ્તાવેઝ અબ ખતમ હો ચુકી હૈ, ઉસે ફાડને ઔર ખતમ કરનેકી જરૂરત નહીં હૈ, વો ખૂદ હી ખતમ હો ચુકી હૈ, ઔર મેરા ભતીજા ન આજ તક ઝૂઠ બોલા હૈ ઔર ન બોલેગા, લિહાઝા ઉસીકો મેઅયાર બના લો, અગર ઠીક હૈ તો મૈં "મુહમ્મદ" કો તુમહારે હવાલે કર દૂંગા, ઔર અગર કીડોંને ખા લી હૈ તો મુઆહિદા ખતમ હોના ચાહિયે, જબ ખોલકર દેખા, તો જૈસા હુઝૂરને ફરમાયા થા બિલકુલ વૈસા હી નિકલા, ચુનાંચે ઈસ તરહસે યે મુઆહિદા ખતમ હો ગયા, ઔર યે લોગ ઈસ મુહાસરાસે બાહિર નિકલ આએ. તારીખે ઈસ્લામકા યે બહોત હી કર્બનાક (દર્દનાક) મરહલા હૈ, યે આસાન નહીં હૈ, સોચકર હી રોંગટે ખડે હો જાતે હૈં, ઈતની શિદ્દતકે સાથ કૈસે ઉન લોગોંને યે વક્ત ગુઝારા હોગા?

અબૂ તાલિબકી વફાત

ઈસ મુહાસરાકે ખતમ હો જાનેકે કુછ હી દિનોંકે બાદ આપકે સબસે બડે પુશ્ત પનાહ આપકે ચચા જનાબ અબૂ તાલિબકી વફાતકા વક્ત કરીબ આ ગયા. મુસ્લિમ શરીફમેં રિવાયત હૈ કે ઉનકી વફાતકે વક્ત આપ ઉનકે પાસ તશરીફ લે ગયે, ઔર યે ફરમાયા કે ચચા જાન! સિર્ફ એક કલિમહ આપ પઢ લીજિયે, તાકે મૈં આપકે હકમેં અલ્લાહ તઆલાકે દરબારમેં ગવાહી દે સકૂં. ઈત્તિફાકસે ઉસ વક્ત અબૂ જહલ ઔર કુફ્ફારકે ખુર્રાન્ટ (બુઢ્હે આગેવાન) કિસમકે લોગ અબૂ તાલિબકે પાસ જમા થે, ઉનહોંને યે મહેસૂસ કિયા કે અગર અબૂ તાલિબને કલિમહ પઢ લિયા, ફિર તો મુશ્કિલ હો જાએગી, ફૌરન ઉનહોંને પટ્ટી પઢાઈ કે અગર આપ અપને બાપ અબ્દુલ મુત્તલિબકે દીનસેં હટ ગયે, તો મક્કાકી લોન્ડિયાં કહેંગી

કે ભતીજેકા કેહના માનકર બાપ દાદાકે દીન પર બટ્ટા લગાકર ચલા ગયા, હુઝૂર ઈસરાર કરતે રહે ઔર વો અબૂ તાલિબકો મલામત કરતે રહે, બિલ આખિર અબૂ તાલિબકી ઝબાનસે યે કલિમહ નિકલા કે : "મુઝે જહન્નમમેં જાના ગવારા હૈ, લેકિન લોગોંકી બેઈઝ્ઝતી ગવારા નહીં હૈ." (નઊઝુબિલ્લાહિ મિન ઝાલિક)

હુઝૂર વહાંસે ગમઝદા વાપસ તશરીફ લે આએ, ક્યૂંકે આપકો બહોત ખ્વાહિશ થી કે અબૂ તાલિબ ઈમાન લે આએં, થોડી દેરકે બાદ હઝરત અલી કર્રમલ્લાહુ વજહહૂને આકર ખબર દી કે હમારે વાલિદે મોહતરમકા ઈન્તિકાલ હો ગયા હૈ, હુઝૂરને ફરમાયા કે જાઓ! ગડા ખોદકર ઉનહેં દબા દો, ઔર કુરઆને કરીમકી આયત નાઝિલ હુઈ :

ઈન્નક લા તહ્દી મન્ અહ્બબ્ત વલાકિન્નલ્લા-હ યહ્દી મંય્યશાઅ.

(સૂ. કસસ : ૫૬)

બેશક આપ જિસકો ચાહેં હિદાયત નહીં દે સકતે, હિદાયત ઉસીકો મિલેગી જિસે અલ્લાહ ચાહેગા.

હુઝૂરને ફરમાયા કે દેખો જબ તક મુઝે મના નહીં કિયા જાએગા, મૈં બરાબર અબૂ તાલિબકે લિયે મગફિરતકી દુઆ કરતા રહૂંગા, કરતે રહે, લેકિન કુરઆને કરીમકી આયત નાઝિલ હુઈ :

મા કાન લિન્નબિય્યિ વલ્લઝીન આમનૂ અંય્યસ્તગ્ફિરૂ લિલ્ મુશ્રિકીન વલૌ કાનૂ ઉલી કુર્બા. (સૂ. તૌબા : ૧૧૩)

નબી ઔર ઈમાનવાલોંકે લિયે યે જાઈઝ નહીં હૈ કે વો કિસી ભી મુશરિકકે લિયે મગફિરતકી દુઆ કરેં અગરચે વો રિશ્તેદાર હી ક્યૂં ન હો?

હુઝૂરસે પૂછા ગયા કે અબૂ તાલિબને આપકી બડી હિમાયત કી, તો ક્યા આપ આખિરતમેં ઉનકે લિયે કુછ કામ આએંગે? પૈગંબર અલૈહિસ્સલામને ફરમાયા કે હાં! ઈતના કામ આઉંગા કે મેરી વજહસે ઉનકો જહન્નમકે સબસે નીચેવાલે દરજાકે બજાએ સબસે કિનારે દરજા પર રખ્ખા જાએગા, ઔર ઉનકા અઝાબ યે હોગા કે ઉનકે પૈરોંકે નીચે એક અંગારા રખ્ખા જાએગા, લેકિન ઉસ અંગારેકી

ગરમી ઐસી હોગી કે દિમાગ ઐસે ખોલેગા જૈસે પતેલી અંગેઠી પર રખકર ખોલતી હૈ, ઔર વો યે સમઝેંગે કે મુઝે સબસે ઝિયાદા અઝાબ હો રહા હૈ, હાલાંકે યે જહન્નમકા સબસે હલકા અઝાબ હોગા, લેકિન જહન્નમસે નિકલ નહીં પાએંગે, ક્યૂંકે શિર્કકી હાલતમેં દુનિયાસે ગયે હૈં, હુઝૂર પર ઉનકી વફાતકા બહોત સદમા ઔર અસર હુવા. (અર્રહીકુલ મખ્તૂમ ૧૮૧, સીરતે રસૂલે કરીમ ૫૬)

વફાતે ઉમ્મુલ મુઅમિનીન હઝરત ખદીજા (રદિ.)

ઉસકે તકરીબન પાંચ-છ દિનકે બાદ આપકી નિહાયત ગમગુસાર, શરીકે ઝિંદગી ઉમ્મુલ મુઅમિનીન હઝરત ખદીજતુલ કુબ્રા (રદિ.) કી વફાત હુઈ, પૈ દર પૈ (લગાતાર) યે દોનોં ગમ ઈન્તિહાઈ જાનકો ઘુટાનેવાલે થે, ઈસી લિયે ઈસ સાલ (૧૦ નબવીકે સાલ) કો આમુલ હુઝ્ન કહા ગયા હૈ. હુઝૂરકે યે દો સહારે ઐસે થે જિનકી કોઈ મિસાલ નહીં, ઉમ્મુલ મુઅમિનીન હઝરત ખદીજતુલ કુબ્રા (રદિ.) કે સાથ આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકી ૨૫ સાલકી રફાકત રહી, ઉસ વક્ત હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકી ૫૦ સાલકી ઉમ્ર થી, ઈસ જુદાઈ પર આપકો બડા સદમા હુવા. (અર્રહીકુલ મખ્તૂમ ૧૮૨)

તાઈફકા સફર

ઈસકે કુછ દિનોંકે બાદ આપને તાઈફ જાનેકા ઈરાદા ફરમાયા, ઔર વહાંકે લોગોંકો ઈસ્લામકી દઅવત દી, આપ અપને મુતબન્ની હઝરત ઝૈદ બિન હારિસા (રદિ.) કો લેકર તાઈફ તશરીફ લે ગયે, વહાં તીન સરદાર થે, એક કા નામ અબ્દ યાલૈલ, દૂસરેકા મસઊદ, તીસરેકા હબીબ થા. વહાં પર ઈન તીનોંકા દબદબા થા, પૈગંબર અલૈહિસ્સલામ ઉન તીનોંસે જાકર મિલે ઔર અપની દઅવત

પેશ કી, તો તીનોંને બડી બેરૂખી ઈખ્તિયાર કી.

એકને તો કહા કે અચ્છા! પૂરે અરબમેં આપકે અલાવહ અલ્લાહકો નબી બનાનેકે લિયે કોઈ મિલા હી નહીં થા, નઊઝુબિલ્લાહ આપ હી રેહ ગયે થે?

દૂસરેને કહા કે મૈં તો આપસે બાત હી નહીં કરના ચાહતા, ઈસ લિયે કે અગર આપ સચ્ચે હૈં, તો મૈં અઝાબમેં ગિરિફતાર હો જાઉંગા, ઔર અગર ઝૂઠે હૈં, તો મૈં ઝૂઠેસે બાત હી નહીં કરતા, ઈસ તરહકી બાતેં કરકે હુઝૂરકે પીછે ઈલાકાકે ગુંડોં લફન્ગોંકો લગા દિયા, વો આપકે પીછે તાલિયાં બજાતે, પત્થર મારતે ઔર આપકો ઈસ કદર પત્થર વગૈરહ મારે કે આપકે જૂતે ખૂનસે તરબતર હો ગયે.

આપને ઉનકા ક્યા બિગાડા થા, ક્યા કુસૂર કિયા થા? ક્યા આપને ઉનકી હુકૂમત લેનેકી કોશિશ કી? માલ લેનેકી કોશિશ કી? ઈઝ્ઝત લેનેકી કોશિશ કી? સિર્ફ એક દીનકી દઅવત પેશ કરનેકે લિયે આપ વહાં તશરીફ લે ગયે, લેકિન ઉન લોગોંને જો સુલૂક (બરતાવ) કિયા, વો ઈન્સાની ઝાલિમાના તારીખમેં એક સિયાહ દિનકે તૌર પર યાદ રખ્ખા જાએગા. (સીરતે રસૂલે કરીમ ૫૬)

નબીએ અકરમ અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામ ઝખ્મોંસે ચૂર લહૂ લુહાન હોકર તાઈફસે વાપસ તશરીફ લાએ, રાસ્તેમેં ઉત્બા ઔર શૈબાકા એક અંગૂરકા બાગ થા, વહાં આપને કુછ દેર આરામ કિયા, ઔર આપને નિહાયત આજિઝીકે સાથ અલ્લાહકે દરબારમેં દુઆ ફરમાઈ કે : "અય ઈલાહુલ આલમીન! મૈં આપસે અપની કમઝોરી, કમ તદબીરી, લોગોંકી નઝરોંમેં અપની ઝિલ્લતકે સાથ દરખ્વાસ્ત કરતા હૂં કે આપ મુઝે કિસકે હવાલે કરને જા રહે હૈં? ઐસે દુશ્મનકે જો મેરે ઉપર ગાલિબ આ જાએ, યા ઐસે રિશ્તેદારકે જો મુઝે અપને કાબૂમેં કર લે, અય કમઝોરોંકે રબ! બાત દર અસલ યે હૈ કે મુઝે તો આપકી રઝા ચાહિયે, અગર આપ ઈસીમેં રાઝી હૈં, તો મૈં ભી ઈસી પર રાઝી હૂં, લેકિન મૈં કમઝોર હૂં ઈસ લિયે અગર આપ મુઝે આફિયત દેં તો ઝિયાદા બેહતર હૈ."

ફિર આપ વહાંસે તશરીફ લે ચલે, લેકિન ઈસસે પેહલે હી યે ઉત્બા ઔર શૈબા જો દો ભાઈ થે, યે દોનોં બૈઠે દેખ રહે થે, ઉનહોંને અંગૂરકા એક

ખોશા પ્લેટમેં રખકર એક નસરાની ગુલામ (જિસકા નામ અદાસ થા નૈનવા કા રેહનેવાલા) કે હાથ આપકી ખિદમતમેં ભેજા, પૈગંબર અલૈહિસ્સલામને બિસ્મિલ્લાહ પઢકર ઉસે નોશ ફરમાયા, તો વો ગુલામ અદાસ કેહને લગા યે તો અજીબ કલામ હૈ? હુઝૂરને ફરમાયા કે મૈં નબી હૂં ઈસ લિયે મૈંને અલ્લાહકા નામ લિયા, હુઝૂરને માલૂમ કિયા કે તુમ કહાંકે રેહનેવાલે હો? ઉસને કહા કે નૈનવાકા રેહનેવાલા હૂં જો હઝરત યૂનુસ (અલૈ.) કી બસ્તી થી, હુઝૂરને ફરમાયા કે મેરે ભાઈ યૂનુસકે ઈલાકાકે હો? યે સુનકર અદાસને હુઝૂરકે હાથ પર ઈસ્લામ કુબૂલ કિયા ઔર આપકે હાથ પૈર ચૂમે, ઔર અપની સઆદતમંદી ઝાહિર કી.

જબ યે વાપસ ગયા તો ઉત્બા ઔર શૈબાને કહા કે તુમ ભી ઉનકે કેહનેમેં આ ગયે હો? અદાસને ઉનસે કહા કે યે ઈસ દૌરકે નબી હૈં ઔર અલ્લાહકે સચ્ચે રસૂલ હૈં, ઔર ઉનકો નુકસાન પહોંચાનેવાલે કભી કામિયાબ નહીં હો સકતે.

(અસહહુ સ્સિયર ૫૬-૫૭)

ફિર પૈગંબર અલૈહિસ્સલામ વહાંસે ચલે, તો દેખા કે હઝરત જિબ્રઈલ (અલૈ.) તશરીફ લાએ, ઔર ફરમા રહે હૈં કે જો ફરિશ્તે પહાડોં પર મુકર્રર હૈં, હાઝિર હૈં, અલ્લાહને ઉનકો હુકમ દેકર પૂછા હૈ કે મેરે પ્યારેસે મા'લૂમ કરો, અગર વો ફરમાએં તો ઈન પહાડોંકો મિલાકર તાઈફકી પૂરી આબાદી તબાહ ઔર બરબાદ કર દી જાએ. યહાં અપને સીને પર હાથ રખકર દેખિયે કે અગર હમારે સાથ ઐસા મઆમલા હો, ઔર ઐસી પેશકશ હો, તો હમારા દિલ ક્યા ગવાહી દેગા? લેકિન આપ રહમતુલ લિલ આલમીન થે, ફરમાયા : મૈં યે નહીં ચાહતા કે યે લોગ તબાહ ઔર બરબાદ હોં, મેરી ખ્વાહિશ તો યે હૈ કે અગર યે ઈસ્લામ કુબૂલ ન કરેં, તો ઉનકી નસલોંમેં ઐસે લોગ પૈદા હોં જો કલિમએ તય્યિબહ **"લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહુ મુહમ્મદુ ર્રસૂલુલ્લાહ"** પઢનેવાલે હોં. (સીરતે મુસ્તફા ૧/૨૭૮) ફિર આપ મક્કા મુઅઝ્ઝમા તશરીફ લે આએ ઔર મક્કામેં દાખલાસે પેહલે આપને મુત્ઈમ બિન અદીકી પનાહ લી, ક્યૂંકે બગૈર પનાહકે આના ખતરેસે ખાલી નહીં થા, ચુનાંચે ઉનકી પનાહમેં આપ

તશરીફ લે આએ ઔર યહાં કિયામ ફરમાયા, લેકિન વો સૂરતે હાલ અબ નહીં રહી થી, જો જનાબ અબૂ તાલિબકે જમાનેમેં થી. (સીરતે મુસ્તફા ૧/૨૮૧)

વાકિઆ ઈસરાઅ વ મેઅરાજ

અબ અલ્લાહ તબારક વ તઆલાને આપકો ઐસી શરાફત ઔર સઆદતસે સરફરાઝ ફરમાયા કે જિસકે અંદર કોઈ નબી કિસી દરજેમેં શરીક નહીં હૈ, યે ખુસૂસિયત ઔર ઈમ્તિયાઝ સિર્ફ સિર્ફ હમારે આકા વ મૌલા હઝરત મુહમ્મદ મુસ્તફા સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકો હાસિલ હૈ, ઈતને મરાહિલ ગુઝરનેકે બાદ અલ્લાહ તઆલાને દુન્યવી એ'તિબારસે એક મુખ્તસર વક્તમેં બતૌરે મોઅજિઝા ઈતના લંબા સફર આપકો કરાયા કે જિસ પર યકીન કરનેસે ઈન્સાની અકલેં આજિઝ ઔર હૈરાન હૈં, લેકિન ઈમાનવાલે ઈસ પર સો ફીસદ યકીન રખતે હૈં, યે સફરે મેઅરાજ હૈ. કુરઆને કરીમકી જો આયત મૈંને શુરૂમેં પઢી થી ઉસમેં ઈસી સફરકા તઝકિરા હૈ કેઃ

સુબ્હાલ્લઝી અસ્રા બિઅબ્દિહી લૈલમ્ મિનલ્ મસ્જિદિલ્ હરામિ ઈલલ્ મસ્જિદિલ્ અકસલ્લઝી બારક્ના હૌલહૂ લિનુરિયહૂ મિન્ આયાતિના, ઈન્નહૂ હુવસ્સમીઉલ બસીર. (સૂ. બની ઈસરાઈલ : ૧)

પાક હૈ વો ઝાત કે જો અપને બંદેકો લે ચલી રાતમેં મસ્જિદે હરામસે મસ્જિદે અકસાકી જાનિબ, જિસકે ઈર્દગિર્દ હમને બરકત રખ્ખી હૈ, તાકે હમ ઉસે અપની અલામતેં દિખલાએં, બેશક વો બહોત સુનનેવાલા ઔર બહોત દેખનેવાલા હૈ.

હદીસકી કિતાબોંમેં તફસીલ મૌજૂદ હૈ કે પૈગંબર અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામ હઝરત ઉમ્મે હાનીકે ઘર (ઈસ વક્ત જો બૈતુલ્લાહ શરીફ બના હુવા હૈ, બાબે અબ્દુલ અઝીઝસે દાખલાકે બાદ બાઈં તરફ યે જગહ હૈ) તશરીફ ફરમા થે, અચાનક આપને આવાઝ સુની કે કોઈ આપકો આવાઝ દે રહા હૈ, ઈધર ઉધર દેખા કોઈ નઝર નહીં આયા, દો તીન મરતબા ઐસે હી હુવા, ફિર દેખા કે છત

ફટી હૈ ઔર દો આદમી આએ, ઔર આપકો ઉઠાકર ઝમઝમકે કુંવેં પર લાએ, આપકો લિટાકર સીના ચાક કિયા, કલ્બે અતહર (દિલ) નિકાલા ઔર એક સોનેકે તશ્તમેં ઈલ્મ વ હિકમત ભરકર લાયા ગયા થા, ઉસકો આપકે કલ્બે અતહરમેં ડાલા ગયા, ફિર આપકે કલ્બકો ઠીક કરકે સીના બરાબર કર દિયા, ઉસકે બાદ એક સવારી લાઈ ગઈ જિસકો "બુરાક" કહા જાતા હૈ, હુઝૂરને ફરમાયા કે યે બુરાક ખચ્ચરકે માનિંદ એક જાનવર થા, લેકિન વો ઈતના તેઝ રફતાર થા કે નઝરકી હદ તક ઉસકી ટાપ પડતી થી, ગોયા કે બિજલીકી તરહ ચલતા થા.

પૈગંબર અલૈહિસ્સલામ ઉસ પર સવાર હોકર તશરીફ લે ચલે, પૈદલ ચલનેમેં જો એક મહીનાકી મસાફત થી, વો સેકન્ડોંમેં તય હો ગઈ, મસ્જિદે અકસા તશરીફ લાએ, મસ્જિદે અકસામેં જહાં પર પેહલે અંબિયાકી સવારિયાં બંધતી થીં, વહીં પર ઉસે બાંધા ગયા, આપ તશરીફ લાએ તો આપકી ખિદમતમેં દો ઐસે પ્યાલે પેશ કિયે ગયે, જિનમેંસે એકમેં દૂધ થા ઔર દૂસરેમેં શરાબ થી, આપકો ઈખ્તિયાર દિયા ગયા કે જો ચાહેં પી લેં, તો આપને દૂધવાલા પ્યાલા નોશ ફરમાયા, હઝરત જિબ્રઈલ અલૈહિસ્સલામને ફરમાયા : બહોત મુબારક! અગર આપ શરાબ પી લેતે તો આપકી તમામ ઉમ્મત ગુમરાહ હો જાતી, આપને ફિતરતકા રાસ્તા ઈખ્તિયાર કિયા. (રૌઝુલ અન્ફ ૨/૧૮૮)

ફિર એક સીડી લાઈ ગઈ, (અરબીમેં સીડીકો "મેઅરાજ" કેહતે હૈં) ઉસ સીડી પર ચળ્હકર આપ આસમાન પર તશરીફ લે ગયે, આજકલ તો યે કોઈ મુશ્કિલ નહીં, ક્યૂંકે અબ તો ખૂદ ઈન્સાનોંને ઐસી ઈલેક્ટ્રોનિક સીડિયાં બના લીં કે ઉસ પર ખડે હોકર સીધે ઉપર પહોંચ જાઈયે, તો ક્યા અલ્લાહ તઆલા નહીં બના સકતે? પેહલે લોગ સોચતે થે કે સીડી પર ચળ્હતે ચળ્હતે કિતના વક્ત લગા હોગા, લેકિન યે સમઝિયે કે અલ્લાહ તઆલાકી જાનિબસે વો ઈલેક્ટ્રોનિક સીડી થી, સેકન્ડોંમેં યહાંસે વહાં પહોંચ ગયે, વહાં પહોંચકર દેખા કે દરવાઝા બંદ હૈ, હઝરત જિબ્રઈલ અલૈહિસ્સલામને ખિટખિટાયા, યે નહીં કે ફૌરન ખુલ જાતા, અંદરસે આવાઝ આઈ કે કૌન? જવાબ મિલા :

જિબ્રઈલ. ઝાહિર હૈ કે હઝરત જિબ્રઈલ અલૈહિસ્સલામ વહાંસે આતે જાતે હોંગે, સબ પહેચાનતે હોંગે, ક્યૂંકે આપ ફરિશ્તોંકે સરદાર હૈં, વરના કેહના ચાહિયે થા કે અચ્છા! ફૌરન દરવાઝા ખોલ દો હુઝૂર આ ગયે હૈં, પૂછા કે **મન્ મઅક**? અકેલે હો યા કોઈ ઔર ભી સાથ હૈ? કહા કે હઝરત મુહમ્મદ મુસ્તફા સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ સાથે હૈં. તો ઝાહિર હૈ કે હુઝૂરકા નામ આસમાનોં પર મશ્હૂર હોગા, ઉન પેહરેદારોંકો જરૂર પતા હોગા કે મુહમ્મદ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ કૌન હૈં, કિતની બડી શખ્સિયત હૈં? ફૌરન નહીં ખોલા, અલ્લાહ તઆલાકો યે દિખલાના મકસૂદ હૈ કે દેખો હમારે યહાં કિતની ઝબરદસ્ત સિક્યોરિટી હૈ, કોઈ પર નહીં માર સકતા. (અર્રહીકુલ મખ્તૂમ ૨૨૦)

તીસરા સવાલ યે કિયા કે હઝરત મુહમ્મદ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકો અલ્લાહ તઆલાને મદઊ ભી કિયા હૈ યા નહીં? ફરમાયા કે હાં મદઊ હૈં, તીસરે સવાલકે બાદ દરવાઝા ખુલા, ઉસકે બાદ વહાં પર મૌજૂદ ફરિશ્તોંને ઈસ્તિકબાલ કિયા. અલ્લાહ તઆલા યે દિખલાના ચાહતે થે કે આસમાનોંમેં અલ્લાહકી મરઝીકે બગૈર ન કોઈ આ સકતા હૈ ઔર ન કોઈ જા સકતા હૈ, હત્તાકે ફરિશ્તે ભી અપની મરઝીસે કિસીકો વહાં નહીં લે જા સકતે, ક્યૂંકે અગર લા સકતે તો ફરિશ્તોંકે સરદાર જિબ્રઈલ અલૈહિસ્સલામ લા સકતે થે, લેકિન ઉનકે સાથ ભી સિક્યોરિટી સખ્ત હૈ, વહાં આપને અંબિયા અલૈહિમુસ્સલાતુ વસ્સલામસે મુલાકાત ફરમાઈ. ફિર આપ દૂસરે, તીસરે, ચોથે, પાંચવે, છટ્ઠે ઔર સાતવેં આસમાન પર ગયે, ઔર હર આસમાન પર મુલાકાતેં હોતી રહીં, લોગ મુબારકબાદ દેતે રહે, આપકા એ'ઝાઝ ઔર ઈકરામ હોતા રહા, ગુઝરતે રહે ઔર મરહબા મરહબાકી આવાઝેં આતી રહીં, ફિર આપ સિદરતુલ મુન્તહા (જો એક બેરી કા પેડ હૈ) તશરીફ લે ગયે, પૈગંબર અલૈહિસ્સલામને ફરમાયા કે યે સબ જગહ પર ફૈલા હુવા થા ઔર ઉસ પર બડે બડે મટકોંકી તરહ બેર લગે હુએ થે, ઔર બહોત બડે બડે પત્તે થે, ઔર ઉસ પર જબ અલ્લાહ તબારક વ તઆલાકી તજલ્લિયાં પડતી હૈં, તો ફરિશ્તે તિતલિયોંકી શકલમેં ઉસ પર ગિર પડતે હૈં, તો ઐસા હસીન

મંઝર હોતા હૈ કે મૈં અપને અલ્ફાઝમેં બયાન નહીં કર સકતા.

(અર્રહીકુલ મખ્તૂમ ૨૨૧)

ઈસી તરહ આપ બૈતુલ મા'મૂર (ફરિશ્તોંકા કિબ્લા) મેં તશરીફ લે ગયે, ફરમાયા કે ઉસમેં હર રોઝ ૭૦ હજાર ફરિશ્તે જાતે હૈં, ઔર જિસકા એક મરતબા નંબર આ ગયા, કિયામત તક દો બારહ ઉસકા નંબર નહીં આએગા. ફિર એક મકામ પર આપકે લિયે સવારી (રફરફ) લાઈ ગઈ, ઔર હુકમ હુવા કે ઉસ પર તશરીફ રખિયે, હુઝૂરને ફરમાયા કે જબ હમ ચલે તો કલમકે લિખનેકી આવાઝેં આ રહી થીં, ગોયા અલ્લાહ તબારક વ તઆલાકા વો સિક્રેટ્રીટ થા કે તમામ દુનિયાકે લિયે જો ફરમાન ભેજે જાતે હૈં, વો સબ વહાં પર લિખ્ખે જાતે હૈં,' ફિર અલ્લાહ તબારક વ તઆલાકે દરબારમેં પહોંચે, ઔર જો રાઝો નિયાઝ ઔર ખુફિયા બાતેં હુઈ વો અલ્લાહ યા આપકે મહેબૂબ પૈગંબર હીકો માલૂમ હૈ. હઝરાતે ઉલમાએ કિરામ યેહી કેહતે હૈં કે તવક્કુફ કરો, હમ હત્મી રાય કુછ નહીં દે સકતે કે ક્યા હુવા? જિતના હુઝૂરે અકરમ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા હમ સિર્ફ ઈતના હી જાનતે હૈં. (રૌઝુલ અન્ફ ૨/૨૦૫)

નમાઝોંકી ફરઝિયત

પૈગંબર અલૈહિસ્સલામ ફરમાતે હૈં કે જબ હમ વાપસ હોને લગે, તો અલ્લાહ તબારક વ તઆલાને હમેં તોહફોંસે નવાઝા, સૂરએ બકરહકી આખરી આયતેં આપકો અતા હુઈ, ઈસી તરહ ૫૦ નમાઝેં તોહફામેં મિલીં, જિતના બડા મેઝબાન ઉસી એ'તિબારસે મહેમાનકા ઈકરામ હોતા હૈ. જબ વાપસી હુઈ તો છઠ્ઠે આસમાન પર હઝરત મૂસા (અલૈ.) સે મુલાકાત હુઈ, માલૂમ કિયાકે ક્યા મિલા? હુઝૂરને ફરમાયા કે ૫૦ નમાઝેં મિલી હૈં, હઝરત મૂસા (અલૈ.) ને ફરમાયા કે બડી મુશ્કિલ હો જાએગી, મેરી કૌમસે તો દો હી પઢની ભારી હો ગઈ થીં, આપકી ઉમ્મત ૫૦ કૈસે પઢ લેગી? કહા કે ફિર ક્યા કરેં?

ફરમાયા કે જાઓ ઔર દરખ્વાસ્ત લગાઓ કે ઉનમેં તખ્ફીફ (કમી) કી જાએ, ચુનાંચે આપ વાપસ તશરીફ લાએ ઔર દરખ્વાસ્ત લગાઈ, તો અલ્લાહ તઆલાને પાંચ કમ કર દીં, ૪૫ રેહ ગઈ, વાપસીમેં ફિર હઝરત મૂસા અલૈહિસ્સલામને ફરમાયા કે ભાઈ ૪૫ ભી બહોત હૈં, બહોત મુશ્કિલ હો જાએગી, જાઓ ઔર કમ કરા લો, ઈસ તરહસે પાંચ પાંચ કમ હોતી ગઈ, ઔર આખિરમેં પાંચ રેહ ગઈ, હઝરત મૂસા (અલૈ.) ને ફિર ફરમાયા કે પાંચ ભી બહોત હૈં ફિર જાકર કમ કરા લો. હદીસમેં આતા હૈ કે પૈગંબર અલૈહિસ્સલામને ફરમાયાકે અબ મુઝે શરમ આતી હૈ. ફિર અલ્લાહ તઆલાને ફરમાયા કે સુન લો! હમારે યહાં મઆમલા બદલા નહીં કરતા, પઢની પાંચ હૈં લેકિન સવાબ પચાસકા હી મિલેગા, અલ્લાહ તઆલાને હર નેકીકા બદલા દસ ગુના રખ્ખા હૈ. **(મન્ જાઅ બિલ્ હસનતિ ફલહૂ અશ્રુ અમ્ષાલિહા)** યાની પઢો પાંચ ઔર સવાબ ૫૦ કા પાઓ. યે તોહફા લેકર જનાબ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ વાપસ તશરીફ લાએ, ઔર મસ્જિદે અકસામેં તમામ અંબિયા (અલૈ.) આપકો અલ વિદાઅ કેહને તશરીફ લાએ, યહાં આકર આપને તમામ અંબિયા (અલૈ.) કી ઈમામત ફરમાઈ, ઈસ લિયે આપ ઈમામુલ અંબિયા હૈં. (મુલખ્ખસન : તફસીર ઈબ્ને કસીર મુકમ્મલ ૭૭૨-૭૫૭)

જિસ રાત આપ તશરીફ લે ગયે, ઉસી રાતમેં વાપસ ભી આ ગયે, બાકી માન્દા રાત ખતમ નહીં હુઈ થી, ઔર યે અલ્લાહ તબારક વ તઆલાકા ઈન્તિઝામ થા કે ઈતના લંબા સફર ભી હુવા, ઔર સબ મુઆઈના હુવા, આના જાના ભી હો ગયા, મુલાકાતેં ભી હો ગઈ, ઔર રાત જૂં કી તૂં હૈ, વક્ત તો અલ્લાહ તઆલાકે ઈખ્તિયારમેં હૈ, વક્ત એક સેકન્ડ આગે નહીં બઢ સકતા, જબ તકકે અલ્લાહ તઆલાકી મરઝી શામિલે હાલ ન હો, અલ્લાહ તઆલા હર ચીઝકો જામ કર દે, વક્ત કિસ ચીઝકા નામ હૈ? સૂરજકે ચલને ફિરનેકા નામ હૈ, સબ ચીઝ અપની જગહ પર રેહ જાએં તો ક્યા ચીઝ ચલ સકતી હૈ વક્ત વહીંકા વહીં રહે?

(સીરતે રસૂલે કરીમ ૫૯)

સિદ્દીકે અકબર (રદિ.) કી તસ્દીક

જબ હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ મક્કા મુઅઝ્ઝમા તશરીફ લે આએ, તો સુબહકો બતલાયા કે રાત ઈસ તરહકા વાકિઆ પેશ આયા, તો યે સુનકર મુશરિકીને મક્કા કેહને લગે કે હમ કેહતે નહીં થે કે યે મજનૂન હૈ, ભલા ઐસા ભી કહીં હો સકતા હૈ કે મસ્જિદે અકસા ઔર આસમાનોં પર ચલે ગયે, ઉનકો તો એક મૌઝૂઅ હાથ આ ગયા. કુફ્ફાર હઝરત અબૂબક્ર સિદ્દીક (રદિ.) કે પાસ ગયે, ઔર કહા કે તુમ જૈસા શરીફ આદમી ઔર ઐસી બાતોં પર યકીન કર લે, અબ તો બાઝ આ જાઓ, હઝરત અબૂબક્ર સિદ્દીક (રદિ.) કે દરજાત અલ્લાહ તઆલા નિહાયત બુલંદ ફરમાએં, આપને બરજસ્તા (ફૌરન) ફરમાયા કે ક્યા બાતેં કરતે હો? હમ તો ઉનકી ઈનસે બડી બડી બાતેં માન ચુકે હૈં, કિયામત માન લી, જન્નત માન લી, જહન્નમ માન લી, યે ક્યા બડી બાત હૈ? અગર વાકઈ વો ઐસા કેહતે હૈં તો મૈં ગવાહી દેતા હૂં કે ઐસા હી વાકિઆ પેશ આયા, પૈગંબર અલૈહિસ્સલામસે મિલે બગૈર આપને તસ્દીક ફરમાઈ, ઈસી લિયે આપકો સિદ્દીકે અકબરકા લકબ મિલા.

હઝરત આઈશા સિદ્દીકા (રદિ.) ફરમાતી હૈં કે મૈંને જનાંબે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમસે પૂછા કે આપકી ઝિંદગીકા સબસે તકલીફ દેહ દિન કૌનસા થા? ફરમાયા કે બહોત તકલીફ દેહ દિન થા જબ મક્કા મુઅઝ્ઝમાસે હતીમકે પાસ મુઝે લોગોંને ઘેર લિયા ઔર કહા કે આપ કેહતે હૈં કે મૈં મસ્જિદે અકસા ગયા થા, તો આપ યે બતલાઈયે કે મસ્જિદે અકસામેં કિતને રોશનદાન હૈં, કિતને તાકચે હૈં ઔર કિતને દરવાઝે હૈં? ઔર મૈં બતા નહીં પા રહા થા, કૈસે બતાતા? કોઈ આદમી કિસી ઈમારતમેં જાએ તો વો આકર યે બતલા સકતા હૈ કે ઉસમેં કિતને તાકચે હૈં, કિતને દરવાઝે હૈં, કિતને સુતૂન હૈં? આપ લોગ કિતની મરતબા ઈસ મસ્જિદમેં આએ હોંગે, આપસે કોઈ મા'લૂમ કરને લગે કે મસ્જિદમેં

કિતને તાકચે હૈં, ક્યા કોઈ બતલા સકતા હૈ? સિર્ફ પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકો તંગ કરનેકે લિયે યે સવાલ કિયા ગયા, લેકિન અલ્લાહ તબારક વ તઆલા અપને પ્યારોંકો ઝલીલ નહીં હોને દેતે, આપને ફરમાયા કે અલ્લાહ તઆલાને પૂરા બૈતુલ મુકદ્દસ મેરી આંખોંકે સામને કર દિયા, ઔર વો જો સવાલ કરતે રહે, મૈં દેખકર તમામ સવાલોંકા જવાબ દેતા રહા, ઔર ઈસ બાતકી તાઈદ હો ગઈ કે યે વાકિઆ સો ફીસદ સચ્ચા હૈ. (મુસ્લિમ શરીફ ૧/૯૬)

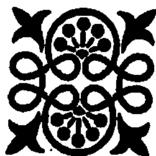
ઈસમેં શક ઔર શુબહકી કહીંસે કહીં તક કોઈ ગુંજાઈશ નહીં હૈ. ફિર આપને યે ભી ફરમાયા કે સુનો! મૈંને રાસ્તેમેં ફલાં કાફલા દેખા હૈ, વો આજ ફલાં જગહ પહોંચા હૈ ઔર ફલાં દિન યહાં પહોંચેગા, ઔર ઉસકા અગલા ઊંટ ઈસ રંગકા હૈ, ઔર ઉસકી યે સૂરત ઔર કૈફિયત હૈ, લોગ ઈન્તિઝારમેં રહે ઔર હુઝૂરને જૈસા ફરમાયા થા વૈસા હી નિકલા.

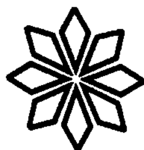
ઉસકે બાદ ફિર એક અજીબ વાકિઆ યે ભી હુવા કે એક કાફલા મુલ્કે શામ ગયા હુવા થા, અબૂ સુફયાન કૈસરે રૂમકે પાસ પહોંચે, વહાં પર પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકે બારેમેં તેહકીકાત ચલ રહી થીં, ઉસને અબૂ સુફયાનસે તેહકીકાત કીં, યે કૈસે પૈદા હુએ? તો અબૂ સુફયાન કોઈ બાત ઝૂઠી તો કેહ નહીં સકે, ક્યૂંકે ઝૂઠ બોલના તો ઉનકે યહાં ભી મઅયૂબ થા, લેકિન અબૂ સુફયાનને કહા કે વો કેહતે હૈં કે હમ મસ્જિદે અકસા ભી આએ ઔર મેઅરાજકે લિયે ભી ગયે, ઔર સોચા કે યે બાત યહાં પર ચલ નહીં પાએગી, ઔર યે લોગ ઉનકો બુરા સમઝેંગે. ઈત્તિફાકસે ઉસી કૈસરકી મજલિસમેં એક આદમી ખડા હો ગયા ઔર કહા કે મૈં વો રાત જાનતા હૂં જિસ રાત પૈગંબર અલૈહિસ્સલામ મસ્જિદે અકસામેં તશરીફ લે ગયે થે, મા'લૂમ કિયા કે તુમ કૈસે જાનતે હો? ઉસને કહા કે મેરી મસ્જિદે અકસાકે દરવાઝે બંદ કરનેકી ડ્યૂટી થી, એક દિન ઐસા હુવા કે જબ હમ દરવાઝા બંદ કરને લગે, તો એક દરવાઝા બંદ હી ન હુવા, તમામ લોગોંકો બુલાકર સારે ઝોર લગા લિયે, લેકિન વો દરવાઝા બંદ હી ન હુવા, બઢ્ઢિયોંકો બુલાયા ગયા કે બંદ નહીં હોતા હૈ ઔર જામ હો ગયા હૈ, ઉસને કહા કે ઈસ પર છતકા ઝોર આ ગયા

હૈ, યે તો સુબહ હીકો ઠીક હોગા ઉસકો ઐસે હી છોડ દો, કેહતે હૈં કે ઉસકો ઐસે હી છોડ દિયા ગયા, સુબહ જબ હમ વહાં પહોંચે, તો ઐસા મહેસૂસ હુવા કે વહાં કિસી જાનવરકો બાંધા ગયા હૈ, અબ મુઝે યકીન હુવા કે યે જો વાકિઆ સુના રહે હૈં યે વોહી વાકિઆ હૈ, યકીનન પૈગંબર અલૈહિસ્સલામ ઉસ દિન વહાં તશરીફ લે ગયે થે. (તફસીર ઈબ્ને કસીર મુકમ્મલ ૭૭૩)

અલ્લાહ તઆલાને એક ગૈરકે ઝરીઆસે ઈસ વાકિઆકી સચ્ચાઈકો ઝાહિર ફરમાયા, ઔર યે ઐસા વાકિઆ હૈ કે કિસી નબીકે સાથ ઈસ અંદાઝકા વાકિઆ પેશ નહીં આયા કે અલ્લાહ તઆલાને અપના મહેમાન બનાકર અપને દરબારમેં બુલાયા, ઔર તમામ ચીઝોંકો દિખલાયા, યે આપકી રિસાલત ઔર સદાકતકી ખુલી હુઈ દલીલ હૈ, ઔર આપકા અઝીમ એ'ઝાઝ ઔર ઈકરામ હૈ જૈસા ઈકરામ કિસી ઔરકા નહીં હુવા હૈ, ઔર ઉસ મૌકા પર જો તોહફા મિલા વો નમાઝકા હૈ, ઈસકે અલાવા જિતને ભી ફરાઈઝ રોઝા, ઝકાત, હજ વગૈરહ હૈં, વો સબ દુનિયા હીમેં દિયે ગયે, ઈસી વજહસે કહા જાતા હૈ કે નમાઝ મોમિનકી મેઅરાજ હૈ ઔર અલ્લાહ તક પહોંચનેકા સબસે બડા ઝરીઆ હૈ. અલ્લાહ તઆલા હમ સબકો ઈમાન ઔર યકીન અતા ફરમાએં, પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકી પક્કી સચ્ચી મુહબ્બત કરનેવાલા બનાએં, આપકી ઈતાઅતકી તૌફીક દેં ઔર આપકી શફાઅત નસીબ ફરમાએં, આમીન.

વ આખિરુ દઅ્વાના અનિલ્ હમ્દુ લિલ્લાહિ રબ્બિલ્ આલમીન.




(૬)

બૈઅતે અન્સાર ઔર હિજરતે મદીના





અલ્હમ્દુ લિલ્લાહિ નહ્મદુહૂ વ નસ્તઈનુહૂ વ નસ્તગ્ફિરુહૂ વ નુઅ્મિનુ બિહી વ નતવક્કલુ અલૈહ, વ નઊઝુબિલ્લાહિ મિન્ શુરૂરિ અન્ફુસિના વ મિન્ સય્યિઆતિ અઅ્માલિના, મંય્યહ્દિહિલ્લાહુ ફલા મુઝિલ્લ લહૂ વ મંય્યુઝ્લિલ્હુ ફલા હાદિય લહ, વ નશ્હદુ અલ્લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહુ વહ્દહૂ લાશરીક લહ, વ નશ્હદુ અન્ન સય્યિદના વ હબીબના વ સનદના વ શફીઅના વ ઈમામના વ મૌલાના મુહમ્મદન્ અબ્દુહૂ વ રસૂલુહ, સલ્લલ્લાહુ તબારક વ તઆલા અલૈહિ વ અલા આલિહી વ અસ્હાબિહી વ ઝુર્રિય્યાતિહી વ બારક વ સલ્લમ તસ્લીમન્ કષીરન્ કષીરા. અમ્મા બા'દ. ફઅઊઝુબિલ્લાહિ મિનશ્શૈતા નિર્રજીમ. બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્મા નિર્રહીમ.

વ કુર્રબ્બિ અદ્ખિલ્ની મુદ્ખલ સિદ્કિંવ્ વ અખ્રિજ્ની મુખ્રજ સિદ્કિંવ્ વજ્અલ્ લી મિલ્લદુન્ક સુલ્તાનન્ નસીરા. (સૂ. બની ઈસરાઈલ : ૮૦)

મદીના મુનવ્વરહ (યસરબ)

મક્કા મુઅઝ્ઝમાસે તકરીબન ૪૫૦ કિલોમીટર દૂર એક આબાદી પુરાને જમાનેસે આબાદ થી, જિસકો "યસરબ" કહા જાતા હૈ, ઉસ બસ્તીમેં દો કબીલે આબાદ થે, જો યમનકે ઈલાકાસે સદિયોં પેહલે આકર બસ ગયે થે, ઉનમેંસે એક કબીલાકા નામ "ઔસ" ઔર દૂસરે કબીલાકા નામ "ખઝરજ" થા.

(રૌઝુલ અન્ફ ૧/૪૮)

ઉનહી કબીલોંકે લોગ ઔર ઉનસે વાબસ્તા હઝરાત બાદમેં "અન્સારે મદીના" કેહલાને લગે. ઉસ બસ્તીકો પેહલે કોઈ "મદીના" કે નામસે નહીં જાનતા થા, બલ્કે "યસરબ" કે નામસે ઉસે જાના જાતા થા, ઔર ઉસકે અતરાફમેં યહૂદિયોંકે ભી કઈ કબીલે આબાદ થે, જિનમેંસે તીન કબીલે બહોત તાકતવર થે : (૧) બનૂ કૈનકાઅ (૨) બનૂ નઝીર (૩) બનૂ કુરૈઝા. યહૂદિયોંકી ફિતરતમેં બહોત ઝિયાદા શરારત હૈ ઔર યે ઝિયાદા તર મહાજન કિસમકે લોગ હોતે હૈં, સૂદ પર પૈસા દેતે થે

ઔર અન્સારકે કબીલોંકો આપસમેં લડાકર અપની ચોધરાહટ બરકરાર રખતે થે. જબ ઉનકી આપસમેં ઔસ ઔર ખઝરજસે લડાઈયાં હોતી થીં, તો યે કેહતે થે કે આખરી નબી પૈદા હોનેવાલે હૈં ઔર વો હમ હીમેંસે હોંગે, ઔર હમ ઉનકે સાથ મિલકર તુમકો સબક સિખલાએંગે, ગોયા કે યહૂદી ઔસ ઔર ખઝરજકે લોગોંસે યે બાત કેહકર દબદબા જમાતે થે, ઈસ વજહસે અગરચે ઔસ ઔર ખઝરજ ઉસ વક્ત મુશરિક થે, લેકિન ઉનકે દિલો દિમાગમેં યે બાત થી કે આખરી નબી પૈદા હોનેવાલે હૈં, ઔર યહૂદિયોંસે યે લોગ પરેશાન ભી થે, ક્યૂંકે યહૂદિયોંને ઐસા જાલ ફૈલા રખ્ખા થા જિસસે યે નિકલ નહીં પાતે થે. (અલ બિદાયહ વન્નિહાયહ ૨/૧૬૦)

ઉધર મક્કા મુઅઝ્ઝમામેં જબ અબૂ તાલિબકી વફાત હો ગઈ, તો પૈગંબર અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામ ઔર સહાબએ કિરામ (રદિ.) કે લિયે ઔર ઝિયાદા મુશ્કિલાત ખડી હો ગઈ. (અલ બિદાયહ વન્નિહાયહ ૨/૧૩૩, ૧૪૫)

હજકે મૌકા પર જો કબીલે આતે થે નબીએ અકરમ અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામ ખામોશીસે ઉનકે પાસ જાકર યે એલાન કરતે થે કે કૌન હૈ જો મેરી ઔર મેરે સાથિયોંકી ઝિમ્મેદારી લે? તો મૈં ઉસકે લિયે જન્નતકી ગેરંટી લેતા હૂં, લેકિન વો સબ લોગ ડરતે થે કે કુરૈશકે લોગોંસે કૌન ટક્કર લેગા? ક્યૂંકે પૈગંબર અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામકી હિમાયતકા મતલબ યે હૈ કે કુરૈશકે લોગોંસે જંગકા એલાન, ઈસ લિયે કે કુરૈશકા લોગોં પર બડા રો'બ ઔર દબદબા થા, લિહાઝા કોઈ કબીલાવાલા હામી ભરનેકે લિયે તૈયાર ન હોતા. (અલ બિદાયહ વન્નિહાયહ ૨/૧૬૨)

મદીના મુનવ્વરહમેં ઈસ્લામકી આમદ

ઔસ ઔર ખઝરજકે લોગ ભી હજકે લિયે મક્કા મુઅઝ્ઝમા જાતે થે, ઈસ તરહ ઔસકે કુછ લોગ મક્કા મુઅઝ્ઝમા ગયે, જિનકે નામ હૈં : સુવેદ બિન સામિત ઔર અયાસ બિન મઆઝ, નબીએ અકરમ અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામને ઉનહેં ભી તબ્લીગ કી, તો ઉનકે બાત સમઝમેં આઈ ઔર દિલ ખટકા કે યે તો વોહી નબી માલૂમ હોતે હૈં, જિનકા નામ લેકર યહૂદી હમારે ઉપર (દબદબા)

જમાતે હૈં, તો ઐસા ક્યૂં ન કર લેં કે પેહલે હી હમ ઉનકે હાથ પર બૈઅત હો જાએં, ઉસસે યહૂદિયોંકા મુકાબલા કરનેમેં હમેં તાકત હાસિલ હોગી, લેકિન ઈસ સાલ કોઈ ખાસ મશવરા નહીં હો પાયા ઔર યે લોગ વાપસ મદીના મુનવ્વરહ આ ગયે. (અર્રહીકુલ મખ્તૂમ : ૨૦૯)

બૈઅતે ઉકબહ

અગલે સાલ (યાની ૧ નબવીમેં) મદીના મુનવ્વરહસે જો હઝરાત હજકે લિયે ગયે, ઉનમેંસે ૬ હઝરાત જિનમેં : હઝરત અસઅદ બિન ઝુરારહ, ઔફ બિન હારિસ, રાફેઅ બિન માલિક, કુત્બા બિન આમિર, ઉકબા બિન આમિર ઔર હારિસ બિન અબ્દુલ્લાહ, ખઝરજકે કબીલાસે તઅલ્લુક રખનેવાલે યે ૬ હઝરાત થે, જિનહોંને મિનાકી એક ઘાટીમેં જનાબ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકે હાથ પર ખામોશીસે ઈસ્લામકી બૈઅત કી, ઔર રાતકી અંધેરીમેં યે બૈઅત હુઈ, ક્યૂંકે અગર પતા ચલ જાતા, તો કુરૈશકે લોગ ઉનકો ભી ઘેર લેતે. પૈગંબર અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામને ઉનહેં કુછ સિખલાયા ઔર ફરમાયા કે મદીનામેં જાકર તબ્લીગ કરો, ચુનાંચે યે લોગ મદીના મુનવ્વરહ આએ ઔર ચુપકે ચુપકે યહાં પર તબ્લીગ કરતે રહે, ઔર ઉનકે કેહને પર બડે બડે સરદાર ઈસ્લામ લાએ. (અલ બિદાયહ વન્નિહાયહ ૨/૧૬૫, અર્રહીકુલ મખ્તૂમ ૨૧૫)

અગલે સાલ ફિર ૧૨ હઝરાત આએ ઔર ઉનહોંને ખામોશીસે બૈઅત કી, ઉસકે બાદ તૈયારી શુરૂ હો ગઈ કે હમ જનાબ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકો અપને યહાં બુલાએંગે ઔર પૂરા તહફ્ફુઝ (હિફાઝાત) અતા કરેંગે, નબીએ અકરમ અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામને ઉનકે સાથ કુછ સહાબાકો ભી ભેજ દિયા, તાકે વહાં જાકર તબ્લીગ કરેં. (અર્રહીકુલ મખ્તૂમ ૨૨૮)

અગલે સાલ ફિર ૭૩ યા ૭૫ હઝરાત હજકે ઈરાદાસે યહાં આએ, લેકિન ઉનહોંને ઝાહિર નહીં કિયા કે હમારા મન્સૂબા ક્યા હૈ? નબીએ અકરમ

અલૈહિસ્સલામસે ખામોશીકે સાથ મુલાકાત હુઈ, પૈગંબર અલૈહિસ્સલામ ઉનકે ખૈમામેં તશરીફ લે ગયે, ઉન લોગોંને હુઝૂરસે અર્ઝ કિયા કે આપ હમસે ક્યા ચાહતે હૈં, ઔર કિસ બાતકી હમસે ઝમાનત લેના ચાહતે હૈં? ક્યૂંકે મદીનાકે અંદર ઈસ્લામકા ચરચા આમ હો ચુકા થા, ઈસ લિયે યે હઝરાત ચાહતે થે કે મક્કાકે લોગ ચૂંકે પૈગંબર અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામ ઔર આપકે સાથિયોંકો બરાબર સતાએ જા રહે હૈં ઔર પરેશાન કર રહે હૈં, લિહાઝા અબ હમકો અપને યહાં બુલા લેં, ઔર ઈસ તરહ તકલીફોંકા યે સિલસિલા બંદ હો જાએ, તો ઉન લોગોંને કમાલે જાંનિસારીકે જઝબાસે દરખ્વાસ્ત કી કે આપ હમસે ક્યા ચાહતે હૈં? તો જનાબ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા કે ચંદ બાતોંકા મૈં વા'દા લેના ચાહતા હૂં. (અર્રહીકુલ મખ્તૂમ ૨૩૪)

(૧) **અસ્સમ્ઉ વત્તાઅતુ :** યાની જો મૈં હુકમ કરૂં તુમહેં સોફીસદ માનના હૈ, આનાકાની નહીં હોગી, ઐસા ન હો કે અબ તો ચલે જાઓ ઔર કલ જબ કોઈ મુશ્કિલ બાત સામને આએ તો ફિર રૂખ ફેર લો, અભી સોચ લો, જો મૈં કહૂંગા ઉસે માનના પડેગા, ચાહે તુમહારે દિલમેં બશાશત હો ઔર ચાહે કસલ ઔર સુસ્તી હો, તુમહેં હર હાલતમેં મેરે હુકમકી તા'મીલ કરની હૈ.

(૨) **અન્નફકતુ ફીલ્ ઉસ્રિ વલ્ યુસ્રિ :** ચાહે માલદારીકી હાલત હો ચાહે તંગીકી, જબ પૈસેકી જરૂરત પડેગી, તો તુમહેં દીનકે લિયે પૈસે ખર્ચ કરને પડેંગે, ઈસકા પક્કા વા'દા કરો, ક્યૂંકે દુન્યાવી અસ્બાબકે બગૈર તો તેહરીક નહીં ચલતી, ઔર પૈગંબર અલૈહિસ્સલામ અપને લિયે નહીં માંગ રહે થે, બલ્કે દીનકે લિયે, યાની જબ દીનકે લિયે જરૂરત પડેગી, તો તુમહેં ચંદા દેના પડેગા, ઈસકી તુમ બૈઅત કરો, તઆવુન કરના પડેગા, કલ કોઈ મઅઝિરત કુબૂલ નહીં હોગી.

(૩) **અલ્ અમ્રુ બિલ મઅરૂફિ વન્નહ્યુ અનિલ્ મુન્કર :** અચ્છાઈયોંકા હુકમ કરને ઔર બુરાઈયોં પર રોક ટોક કરને પર તુમ પૂરે મુઆવિન બને રહો, મૈં જાકર મુઆશરાકો દુરૂસ્ત કરૂંગા, બિદઆત, ખુરાફાત ઔર રૂસૂમાતકો મિટાઉંગા, અચ્છી બાતોંકી તલ્કીન કરૂંગા ઔર તુમહેં મેરા સાથ દેના પડેગા,

પૈગંબર અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામને ઉનસે યે વા'દે લિયે. ઔર આપને ફરમાયા કે જબ દીનકી બાત આએ તો કિસી ભી તા'ના કરનેવાલે, તા'ના દેનેવાલે ઔર બુરાઈ કરનેવાલેકી બુરાઈકા ખયાલ કિયે બગૈર તુમહેં હક ઔર સચ્ચી બાત કેહની પડેગી, ઈસ બારેમેં કોઈ ઉઝર કુબૂલ નહીં કિયા જાએગા.

ઈસી તરહસે આપને ફરમાયા કે જબ મૈં મદીના મુનવ્વરહ પહોંચ જાઉં તો તુમહેં મેરી હર હાલતમેં મદદ ઔર નુસરત કરની પડેગી, ઔર જિસ તરહ તુમ અપની ઔલાદ, અપની બીવિયોં, અપને બચ્ચોં ઔર જાનવરોંકી હિફાઝત કરતે હો ઉસી તરહ તુમહેં મેરી ભી હિફાઝત કરની પડેગી, અગર તુમને ઐસા વા'દા ઔર અહદ કર લિયા ઔર યે બૈઅત તુમને મેરે હાથ પર કર લી તો મેરી ઝમાનત યે હૈ કે તુમહેં હર હાલમેં જન્નત મિલેગી.

(અલ બિદાયહ વન્નિહાયહ ૨/૧૭૨, અર્રહીકુલ મખ્તૂમ ૨૩૬)

પૈગંબર અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામને અન્સારકે ઉન ૭૩ યા ૭૫ હઝરાતસે યે તકરીર ફરમાઈ, તો વો તમામ લોગ દિલો જાનસે બૈઅત કરને પર તૈયાર હો ગયે, લેકિન ઉનમેંસે સબસે બડે રઈસ સઅદ બિન ઉબાદા (રદિ.) ખડે હુએ ઔર અપની કૌમસે ખિતાબ કરતે હુએ ફરમાયા કે દેખો બૈઅત કરનેસે પેહલે સો (૧૦૦) મરતબા સોચ લો, તુમહારી બૈઅત કરતે હી તુમહારે દુશ્મન તુમહારે ખિલાફ મૈદાને જંગ ગરમ કરનેકે લિયે તૈયાર હો જાએંગે, તમામ કબીલે તુમસે અપને હાથકો ઉઠા લેંગે, તુમહેં અલગ થલગ યહાંસે જાના પડેગા, ઉસ વક્ત મુહમ્મદ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકા સાથ દેના ગોયા પૂરે અરબસે દુશ્મની મોલ લેના હૈ, કભી કલ તુમહારે અંદર ઈસ બારેમેં સુસ્તી ન હો જાએ, અગર મઅઝિરત કરની હૈ તો અભી મઅઝિરત કર લો, તુમહારે ઉપર કોઈ એ'તિરાઝ નહીં હોગા, લેકિન અગર પક્કા વા'દા કર લિયા ફિર કિસી બાતમેં ગડબડ હોતી હૈ તો મુશ્કિલ હો જાએગી, અભી સોચ સમઝ લો.

તમામ લોગોંને બયક ઝબાન કહા કે નહીં, જો હોગા સો હોગા, હમ પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકે લિયે અપની જાન, માલ, ઈઝ્ઝત ઔર આબરૂ સબ-

કુરબાન કર દેંગે, કિસી ચીઝકી કોઈ હૈસિયત નહીં હોગી, ઈસી બૈઅતકી વજહસે ઉનકા લકબ "અન્સાર" પડ ગયા ઔર ઉનકે લિયે કિયામત તક અલ્લાહકી રઝા ઔર ખૂશ્નૂદી મુકદ્દર હો ગઈ.

(અલ બિદાયહ વન્નિહાયહ ૨/૧૭૬, અર્રહીકુલ મખ્તૂમ ૨૩૮)

અન્સારકી ફઝીલત

ગઝવએ હુનૈનકે મૌકા પર પૈગંબર અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામને માલે ગનીમત તકસીમ ફરમાયા, ઔર કુછ ઐસે લોગોંકો ભી દિયા, જો કુરૈશકે આગેવાન કિસમકે લોગ થે, તો અન્સારકે નૌજવાનોંકો જબ યે ખબર મિલી કે હુઝૂરને ફલાં ફલાંકો ઈતના ઈતના માલ દિયા હૈ, તો બોલ પડે કે "વાહ! જબ ખૂનકી જરૂરત પડે તો હમસે લિયા જાએ, ઔર જબ પૈસાકી તકસીમકા નંબર આએ તો દૂસરોંકો દિયા જાએ."

નબીએ અકરમ અલૈહિસ્સલાતુ વ સ્સલામકો જબ ઈસકી ખબર મિલી, તો આપને એક બડે ખૈમાકે અંદર સબ અન્સારકો જમા કિયા, ઔર ફરમાયા કે મુઝે યે ખબર મિલી હૈ, ક્યા તુમહારી ઝબાનસે ઐસી બાત નિકલી હૈ? ઉનકે બડે લોગોંને કહા કે હઝરત કિસી ઝિમ્મેદારને ઐસી બાત નહીં કહી, કુછ નૌજવાનોંને કેહ દી હો તો હમ નહીં કેહ સકતે, તો પૈગંબર અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામને ઐસી જઝબાતી બાત ઈરશાદ ફરમાઈ કે સબ અન્સાર રોને લગે.

આપને ફરમાયા કે: "અન્સારકે લોગો! ક્યા તુમહેં યે બાત પસંદ નહીં હૈ કે દુનિયાકે લોગ તો ગાય, બકરી, ઊંટ ઔર સોના ચાંદી લેકર જાએં ઔર તુમ અપને સાથ રસૂલુલ્લાહકો લેકર જાઓ?" (મુસ્લિમ શરીફ ૧/૩૩૮)

તો ફિર ક્યા થા સબ અન્સાર કેહને લગે યા રસૂલલ્લાહ! દુનિયાકી કોઈ ચીઝ હમેં મંઝૂર નહીં, બલ્કે આપકી ઝાત હમેં મંઝૂર હૈ. અન્સારકો ઈઝ્ઝત ક્યૂં મિલી પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકી નુસરતકી વજહસે, સાથ દેનેકી વજહસે,

બેમિસાલ જાંનિસારીકી વજહસે, અન્સારકા નામ હમેશાકે લિયે રોશન હો ગયા, તો હઝરાતે અન્સારને યે બૈઅત કર લી. ફિર પૈગંબર અલૈહિસ્સલામને ઉનમેંસે ૧૨ આદમિયોંકો મુન્તખબ ફરમાયા, ઔર હર કબીલેકા એક ઝિમ્મેદાર બનાયા કે તુમ જાકર ઔર ઝિયાદા ઈસ્લામકો ફૈલાઓ, ઉન લોગોંકે ઉસ વક્ત કાઈદ ઔર અમીર હઝરત બુરૈદા (રદિ.) થે, (યે રાતકા વાકિઆ થા) મક્કાવાલોંકો કુછ ખબર નહીં કે ક્યા હો રહા હૈ.

(અલ બિદાયહ વન્નિહાયહ ૨/૧૭૪, અર્રહીકુલ મખ્તૂમ ૨૪૦)

શયતાનને એક આવાઝ લગાઈ જો પહાડિયોંસે જાકર ટકરાઈ કે મુહમ્મદકે સાથ ઐસા ઐસા હો ગયા, તો જિન મુશરિકીનને સુના ઉનમેં ખલબલી મચ ગઈ, ક્યૂંકે પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકો અગર કોઈ કબીલા અપની પનાહ દેને લગે, તો યે ઉનકે લિયે મૌત હૈ, ચુનાંચે ઉન મુશરિકીનકા એક વફદ ઉન અન્સારકે પાસ આયા, જિસમેં મુસ્લિમ ઔર ગૈર મુસ્લિમ સભી મૌજૂદ થે કે આપ લોગોંને મુહમ્મદ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમસે ઈસ તરહસે મુઆહિદા કર લિયા હૈ, ઔર તમામ અરબમેં આપ લોગોંસે લડના હમેં સબસે ઝિયાદા નાપસંદ હૈ, લેકિન અગર આપ ભી ઐસા કરેંગે તો હમેં મજબૂરન લડના પડેગા, તો ઉન અન્સારમેં ઉસ વક્ત એક કાફિર અબ્દુલ્લાહ બિન ઉબય ભી થા, ઔર ઉન લોગોંને બૈઅત કરતે વક્ત અપને સાથ આએ હુએ ગૈર મુસ્લિમોંકો ભી ખબર લગને નહીં દી થી, ઈતની ખામોશીસે યે મઆમલા હુવા, વો ઉન લોગોંસે લડને લગા કે હમ પર ખ્વાહ મ ખ્વાહ ઈલ્ઝામ લગાતે હો, હમારા મુહમ્મદ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમસે કોઈ લેના દેના નહીં હૈ, ઔર અન્સારકે લોગ ખામોશ બૈઠે રહે વો ખૂદ હી ઉનસે નિમટતા રહા, લેકિન ઉનહેં બાદમેં પતા ચલા, ઔર યે જિતને હઝરાત જિનહોંને બૈઅત લી થી, યે મૌકા મિલતે હી બકિય્યા લોગોંકો છોડકર વહાંસે ચલ પડે, તો મક્કાકે લોગોંને ઉનકા પીછા કિયા, ઔર લોગ તો સબ નિકલ ગયે, લેકિન હઝરત સઅદ બિન મઆઝ (રદિ.) કો પકડકર બૈતુલ્લાહ શરીફ લે આએ, ઉનકો બહોત સતાયા ઔર

તકલીફ પહોંચાઈ, તો ઉનહીંમેંસે કુછ લોગ ખડે હો ગયે કે ભાઈ ઉનકી જાન નિકલ ગઈ તો મુસીબત આ જાએગી, ઈસ લિયે ઉનકો છોડ દો, બિલ આખિર ઝલીલ હોકર ઉનકો ભી છોડ દિયા, ઈધર મદીના મુનવ્વરામેં જબ યે હઝરાત જોશ ઔર વલવલાકે સાથ પહોંચે, તો વહાં મઝીદ શિદ્દતસે ઈસ્લામ ફૈલના શુરૂ હો ગયા, ઔર ઘર ઘરમેં કુરઆને કરીમકી તાલીમ હોને લગી, નબીએ અકરમ અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામને દો કારી સાહિબાન (હઝરત મુસ્અબ બિન ઉમૈર (રદિ.) ઔર હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમ્મે મકતૂમ (રદિ.) જો બાદમેં આપકે મુઅઝ્ઝિન ભી બને ઔર આપ નાબીના થે) કો ભેજ દિયા થા, ઉનહોંને વહાં જાકર કુરઆન સિખલાના શુરૂ કિયા ઔર કુરઆનકી સૂરતેં લોગોંકો સિખલાતે રહે, ઈસ તરહ બાકાઈદા તા'લીમી હલ્કે મદીના મુનવ્વરહમેં લગને લગે, ઉસકે બાદ હુઝૂરે પાક અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામને મક્કા મુઅઝ્ઝમામેં ભી સહાબાકે દરમિયાન એ'લાન ફરમા દિયા કે ચલો ભાઈ, જિસકો જૈસા મૌકા મિલે મદીના મુનવ્વરહકી જાનિબ હિજરત કરતા રહે. (અર્રહીકુલ મખ્તૂમ ૨૪૧)

સબસે પેહલે હિજરત કરનેવાલોંમેં હઝરત અબૂ સલમા (રદિ.) હૈં, યે અપની અહલિયા હઝરત ઉમ્મે સલમા (રદિ.) ઔર અપને બેટે યા બેટી (જિનકા નામ સલમા થા) કો લેકર જા રહે થે, કાફિરોંને પકડ લિયા, અબૂ સલમા તો નિકલ ગયે, લેકિન હઝરત ઉમ્મે સલમાકો ઉનહોંને રોક લિયા, ઔર તકરીબન એક સાલ તક વો કાફિર ઉન લોગોંકો મહબૂસ (કૈદ) કિયે રહે, એક સાલકે બાદ ઉનકો મદીના મુનવ્વરહ જાનેકા મૌકા મિલા.

(અલ બિદાયહ વન્નિહાયહ ૨/૧૮૩, અર્રહીકુલ મખ્તૂમ ૨૪૫)

બહરહાલ જિસકો જૈસા મૌકા મિલતા રહા, રાતમેં યા દિનમેં મક્કા મુઅઝ્ઝમાસે વો મદીના મુનવ્વરહ પહોંચતા રહા, ઔર મુહાજિરીનકી એક અચ્છી ખાસી તા'દાદ મદીના પહોંચ ગઈ. અબ રેહ ગયે સય્યિદના વ મૌલાના હઝરત મુહમ્મદ મુસ્તફા સલ્લલ્લાહુ તઆલા અલૈહિ વ આલિહી વ સલ્લમ ઔર હઝરત અબૂબક્ર સિદ્દીક (રદિ.).

નબીએ અકરમ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકે કત્લકી સાઝિશ

મક્કાકે લોગ યે સોચતે થે કે અગર મુહમ્મદ સલ્લલ્લાહુ તઆલા અલૈહિ વ આલિહી વ સલ્લમ ભી મદીના ચલે ગયે, તો વહાં ઉનકા મઝબૂત મરકઝ બન જાએગા, ઈસ લિયે અબ કાફિરોંકી પૂરી કોશિશ યે હુઈ કે ઉનકો કિસી ભી તરહ યહાંસે જાને ન દિયા જાએ.

ચુનાંચે ઉનકા જો પંચાયત ઘર દારૂન નદવહ થા, વહાં પર ઉનકી ભરપૂર મીટિંગ મુન્અકિદ હુઈ, ઔર ઉનમેં એક નજદીકી શકલમેં શયતાન ઈબ્લીસ લઈન બઝાતે ખૂદ શરીક હુવા, ઔર ઉસ મીટિંગકા વાહિદ એજન્ડા યે થા કે મુહમ્મદ સલ્લલ્લાહુ તઆલા અલૈહિ વ સલ્લમસે કૈસે નિપટા જાએ? ચુનાંચે મશ્વરેમેં પેહલે નંબર પર યે રાય આઈ કે ઉનકો ખૂદ હી યહાંસે નિકાલ દિયા જાએ, તો ઉસ બુળ્હે ઈબ્લીસને કહા કે યે ક્યા અહમકાના રાય હૈ? યે તો જહાં જાએંગે ઉસકો અપના મરકઝ બના લેંગે, ઉનકો નિકાલનેકા મતલબ તો યે હૈ કે તુમ અપની મૌત પર ખૂદ હી દસ્તખત કર દો, યે બાત તો બિલકુલ ગલત હૈ. ચુનાંચે સબ મજલિસ વાલોંને ઉસકી હાંમેં હાં મિલાઈ, ઔર કહા કે દૂસરી રાય દો.

દૂસરી રાય યે સામને આઈ કે ઉનકો બેડિયોંમેં જકડકર કમરેમેં બંદ કર દો, ઔર કહીં ભી આને જાને મત દો, ક્યૂંકે અબ ઉનકો કોઈ ખતરા તો થા નહીં, અબૂ તાલિબ વફાત પા ચુકે થે, ઔર ઐસા ભારી ભરકમ આદમી કોઈ ઔર થા નહીં, તો વો બુળ્હા બોલા કે જાનતે નહીં હો ઉન પર જાંનિસારી કરનેવાલે લોગ કૈસે કૈસે હૈં? હમ્લા કરકે તુમસે છુડાકર લે જાએંગે ઔર તુમ દેખતે રેહ જાઓગે, યે બાત તુમહારે કાબૂસે બાહિર હૈ, કાફી મશ્વરે સામને આએ, લેકિન વો સબકો રદ કરતા રહા.

અબૂ જહલ ખડા હુવા ઔર ઉસને કહા મેરી રાય તો યે હૈ કે મક્કાકે

જિતને ભી કબીલે હૈં, હર કબીલાકા એક એક આદમી મુન્તખબ હો, ઔર મુહમ્મદ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકે ઘરકા મુહાસરા (ઘેરાવ) કિયા જાએ, જૈસે હી સુબ્હમેં વો બાહિર નિકલેં સબ મિલકર ઉન પર હમ્લા કરેં ઔર ઉનકો શહીદ કર દિયા જાએ, જબ સબ મિલકર હમ્લા કરેંગે, તો બનૂ હાશિમ સબસે કિસાસ (બદલા) નહીં લે સકતે, લિહાઝા ઉનકા યે ખૂન રાઈગાં ચલા જાએગા, ઝિયાદાસે ઝિયાદા વો લોગ અગર દિય્યતકા મુતાલબા કરેં, તો ૧૦૦ ઊંટ દેકર છુટ્ટી હાસિલ કર લી જાએગી. તો યે સુનતે હી ઉસ બુઢ્ઢેને ફૌરન હામી ભર લી કે યે બાત સો ફીસદ બિલકુલ સહીહ હૈ, ઔર વો લોગ ભી તય હો ગયે જિન લોગોંકો યે કામ કરના થા, ગોયા કે (નઊઝુબિલ્લાહ) ઉનહોંને નબીએ અકરમ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકો દુનિયાસે ખતમ કરને ઔર શહીદ કરનેકા આખરી ફૈસલા કર લિયા. યે સમઝ રહે થે કે હમ કામિયાબ હો જાએંગે, લેકિન **(વ મકરૂ વ મકરલ્લાહુ વલ્લાહુ ખૈરુલ્ માકિરીન)** યાની દુનિયાવાલે કુછ ભી તદબીર કરેં અલ્લાહ જો તદબીર ઈખ્તિયાર કરતે હૈં વોહી ગાલિબ હોકર રેહતી હૈ. બારબાર અલ્લાહ તઆલાને યે દિખલાયા કે તુમસે જો હો સકે કર લો, જિસકે સાથ હમારી હિફાઝત હોગી, ઉસકા કોઈ બાલ રાઈગા નહીં હો સકતા.

(અલ બિદાયહ વન્નિહાયહ ૨/૧૮૯, અર્રહીકુલ મખ્તૂમ ૨૪૯)

સફરે હિજરતે મદીના

ઉધર પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકો હુકમ હો ગયા કે અબ આપકો હિજરત ફરમાની હૈ, ચુનાંચે આપ ભરી દોપહરમેં હઝરત અબૂબક સિદ્દીક (રદિ.) (જો આપકે સબસે મુખ્લિસ સબસે ઝિયાદા કરીબી, સબસે ઝિયાદા ભરોસાકે લાઈક રફીક થે) કે ઘર તશરીફ લાએ. હઝરત અબૂબક સિદ્દીક (રદિ.) કો અંદાઝા હો ગયા કે કોઈ ગૈર મા'મૂલી બાત હૈ, વરના ભરી દોપહરમેં આનેકા ક્યા મતલબ હૈ? અર્ઝ કિયા યા રસૂલલ્લાહ! ક્યા હુકમ હૈ? આપને ફરમાયા કે અલ્લાહ

તઆલાકી જાનિબસે હિજરતકા હુકમ હો ગયા હૈ, અર્ઝ કિયા યા રસૂલલ્લાહ! સાથી કૌન રહેગા? હુકમ હુવા કે તુમ સાથ રહોગે? બસ ફિર ક્યા થા, ગોયા મસર્રત ઔર ખૂશીકે મારે આંસૂ નિકલ આએ, ઈસસે બડી સઆદત ક્યા હો સક્તી હૈ કે પૈગંબર હિજરત કરે ઔર એક ઉમ્મતીકો આપકા રફીકે સફર બનનેકી સઆદત હાસિલ હો. અર્ઝ કિયા યા રસૂલલ્લાહ! મેરી સવારી હાઝિર હૈ, આપ કુબૂલ ફરમાએં, આપને ફરમાયા કે કુબૂલ હૈ, લેકિન કીમત અદા કરૂંગા, ઔર એક ઐસે શખ્સકો રેહબરીકે લિયે તય કિયા ગયા, જો ઉસ વક્ત ઈસ્લામ નહીં લાયા થા, "અબ્દુલ્લાહ બિન અરીકીત" ઉસકા નામ થા, લેકિન રાસ્તોંસે બહોત વાકિફ થા, ઉસકો કિરાયા પર તય કિયા ગયા કે તુમકો હમેં ગૈર મા'રૂફ (અંજાને) રાસ્તાસે મદીના મુનવ્વરહ પહોંચાના હૈ, ઔર દો ઊંટની ઉસકે હવાલે કર દી ગઈ કે તીન દિનકે બાદ ગારે સૌરકે કરીબ લે આના. હઝરત અબૂબક્ર સિદ્દીક (રદિ.) કી દોનોં સાહબઝાદિયોં (હઝરત આઈશા સિદ્દીકા (રદિ.) ઔર હઝરત અસ્મા (રદિ.)) ને મુબારક સફરકે લિયે સફરકા તોશા તૈયાર કિયા. હઝરત અસ્મા ફરમાતી હૈં કે થેલા બાંધા જા રહા થા, લેકિન બાંધનેકે લિયે રસ્સી નહીં મિલ રહી થી, તો મૈંને અપના ઈઝારબંદ ફાડકર ઉસકે એક હિસ્સાકો રસ્સી બનાકર થેલેકો બાંધા, તો ઉનકા લકબ "ઝાતુન્નતાકૈન" (દો કમરબંદવાલી) પડ ગયા, યે ભી ઉનકે લિયે સઆદતકી બાત થી. (અલ બિયાદહ વ ન્નિહાયહ ૨/૧૯૦-૧૯૨)

ઉધર પૈગંબર અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામને હઝરત અલી કર્રમલ્લાહુ વજહહૂકો વો અમાનતેં સુપુર્દ ફરમાઈ, જો આપકે પાસ રખ્ખી હુઈ થીં કે સુબહકો જિસકી જો અમાનત હૈ ઉસકે પાસ પહોંચા દેના, ઔર અપને ઉસ બિસ્તર પર જહાં આપ આરામ ફરમાતે થે, ફરમાયા કે યહાં લેટે રેહના, ઔર અપની ઓઢનેવાલી ચાદર ભી ઈનાયત ફરમા દી. આપ દરે અકદસ પર તશરીફ ફરમા થે, આપકે અંદર જાનેકે બાદ દસ બારહ આદમી હથિયાર બંદ હોકર ઔર ચોકન્ના હોકર દરે અકદસ (ઘર) કે ચારોં તરફ ખડે હો ગયે, ઔર આપસમેં ખૂશીકે મારે ચુપકે ચુપકે બાતચીત કરને લગે કે "યે મુહમ્મદ હમેં ડરાતે થે, દેખો આજ ઉનકા

ક્યા અંજામ હોગા?" ઉસ કાફલામેં અબૂ જહલ, ઉમૈયા ઔર ઉકબા ભી હૈ, ગોયા કે દુનિયાકે તમામ મલઊન, સખ્ત દિલ ઔર બદતરીન લોગ વહાં જમા થે, ઔર ઉનકા પ્લાન યે થા કે જબ આપ આરામ ફરમા હોં, તો રાતકે આખરી હિસ્સમેં હમ્લા કિયા જાએ. નબીએ અકરમ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલલમ અલ્લાહકે હુકમસે રાતકે કિસી હિસ્સામેં અપને દૌલતકદાસે બાહિર તશરીફ લાએ, ઔર કુરઆનકી આયત : (**વ જઅલ્ના મિમ્ બૈનિ ઐદીહિમ્ સદ્દંવ્ વમિન્ ખલ્ફિહિમ્ સદ્દન્ ફઅગ્શૈનાહુમ્ ફહુમ્ લા યુબ્સિરૂન**) (હમને ઉનકે આગે પીછે દીવાર કર દી, ઔર ઉનહેં ઢાંપ દિયા, ઉનકો કુછ નઝર નહીં આ રહા થા) તિલાવત ફરમા રહે થે. નબીએ અકરમ અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામ ઉનહી લોગોંકે દરમિયાનસે બહિફાઝત બાહિર તશરીફ લાએ, ઔર અપને હાથોંમેં મિટ્ટી ઉઠાકર હર એકકે સર પર ડાલ દી, ઔર હઝરત અબૂબક્ર સિદ્દીક (રદિ.) કે ઘર તશરીફ લે ગયે, ઔર સુબહ હોનેસે પેહલે પેહલે ઉનકે સાથ નિકલકર "ગારે સૌર" તશરીફ લે ગયે.

(અલ બિદાયહ વન્નિહાયહ ૨/૧૯૦-૧૯૧)

ગારે સૌરં બહોત્ ઊંચાઈ પર વાકેઅ હૈ. આજ ભી આદમી અગર ચળ્હના ચાહે તો કઈ ઘંટે લગતે હૈં. જિસ ગારમેં હુઝૂરે પાક સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને કિયામ ફરમાયા વો બિલકુલ ઝાડ ઝન્કાડસે ભરા હુવા થા, હઝરત અબૂબક્ર (રદિ.) ને હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકો બિઠા દિયા, ઔર કહા કે પેહલે મૈં અંદર જાકર સાફ કરતા હૂં, જબ બિલકુલ સાફ હો જાએગા, તબ આપકો અંદર લે જાઉંગા, ઐસા ન હો કે કોઈ કીડા કાંટા હો ઔર વો આપકો તકલીફ પહોંચા દે, ફિર પૈગંબર અલૈહિસ્સલામ તશરીફ ફરમા હુએ.

(અલ બિદાયહ વન્નિહાયહ ૨/૧૯૩)

ઉધર વો લોગ હુઝૂરકે નિકલનેકે ઈન્તિઝારમેં થે, તો શયતાન એક આદમીકી શકલમેં આયા ઔર કહા કે રાતમેં યહાં ક્યૂં ખડે હો? ઉનહોંને કહા કે મુહમ્મદકે ઈન્તિઝારમેં હૈં, શયતાનને કહા કે વો તો ચલે ભી ગયે, ઔર અપને સર પર દેખો મિટ્ટી પડી હુઈ હૈ, યે તમામ લોગ આજિઝ ઔર ઝલીલ હોકર રેહ

ગયે, સારા પ્લાન ખાકમેં મિલકર રેહ ગયા, અંદર દેખા તો હઝરત અલી કર્રમલ્લાહુ વજહહૂ હૈં, ઉનકો ખીંચકર મસ્જિદે હરામ તક લાએ, ઔર હુઝૂરકે બારેમેં દરિયાફ્ત કિયા, હઝરત અલી (રદિ.) ને ફરમાયા કે મુઝે ક્યા માલૂમ હુઝૂર કહાં ગયે? મૈં તો યહાં સો રહા હૂં, મજબૂરન ઉનકો છોડ દિયા. કભી ઈધર જાએં ઔર કભી ઉધર જાએં, યહાં તકકે બિલકુલ ગારે સૌરકે દહાને પર પહોંચ ગયે. અલ્લાહ તઆલાકી નુસરત ઔર મદદ, કે અભી વો ગાર જહાં હુઝૂરે પાક સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ ઔર આપકે રફીકે ગાર હઝરત અબૂબક્ર સિદ્દીક (રદિ.) ચંદ ઘંટે પેહલે તશરીફ લે ગયે થે, મકડીને જાલા તન દિયા ઔર કબૂતરને ઘોંસલે બના લિયે, યે લોગ અંદર જાના ચાહતે થે, લેકિન યે સોચકર કે જિસ જગહ મકડીને જાલા તન રખ્ખા હો, ઉસકા મતલબ યે હૈ કે કાફી દિનોંસે યહાં કોઈ નહીં ગયા, ઔર કબૂતરીને અંડે દે રખ્ખે હૈં, યે જગહ વૈરાન હૈ, અલ્લાહ તઆલાને હિફાઝતકા ઈન્તિઝામ ફરમાયા. (અલ બિદાયહ વન્નિહાયહ ૨/૧૯૫)

રિવાયાતમેં આતા હૈ કે જબ યે લોગ બિલકુલ કરીબ પહોંચ ગયે, તો હઝરત અબૂબક્ર સિદ્દીક (રદિ.) ને પૈગંબર અલૈહિસ્સલામસે ફરમાયા કે : "અગર યે લોગ અપને પૈરોંકો ભી દેખ લેં તો હમ નઝર આ જાએંગે," વો લોગ ઐસી જગહ ખડે થે. અલ્લાહ તઆલાને કુરઆને પાકમેં ઈસકા તઝકિરા ફરમાયા, પૈગંબર અલૈહિસ્સલામને જવાબ દિયા કે : "અબૂબક્ર ઘભરાઓ મત અલ્લાહકી મદદ હમારે સાથ હૈ." (અલ બિદાયહ વન્નિહાયહ ૨/૧૯૫, મુસ્લિમ શરીફ, બુખારી શરીફ ફઝાઈલે અબીબક્ર સિદ્દીક)

ષાનિયષ્નૈનિ ઈઝ્ કાલ લિસાહિબિહી લા તહ્ઝન્ ઈન્નલ્લાહ મઅના.

(સૂ. તૌબા ૭૦)

દો મેંકે દૂસરે જબ વો ગારમેં થે ઔર જબ વો અપને સાથીસે કેહ રહે થે : **"ગમ મત કરો અલ્લાહ હમારે સાથ હૈં."**

ઉલમાકા ઈત્તિફાક હૈ કે કુરઆને કરીમકી ઈસ આયતે મુબારકાસે હઝરત **અબૂબક્ર સિદ્દીક (રદિ.) કી સહાબિયત સાબિત હોતી હૈ, ઈસી વજહસે જો બદનસીબ**

યે કહે કે હઝરત અબૂબક્ર સિદ્દીક (રદિ.) ઈસ્લામમેં દાખિલ નહીં રહે થે, ઉસકા ઈસ્લામસે કોઈ લેના દેના ઔર તઅલ્લુક નહીં હૈ. યે વક્ત જો ઉનહોંને પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકે સાથ ગુઝારા હૈ, અગર ઉસ વક્તકે અજરો સવાબકો એક પલ્લેમેં રખ દિયા જાએ ઔર સારી ઉમ્મતકે અજરો સવાબકો દૂસરે પલ્લેમેં રખ દિયા જાએ તો અબૂબક્ર (રદિ.) કા પલ્લા ઝુક જાએગા. સિદ્દીકે અકબર (રદિ.) કે અલાવા "રફીકે ગાર" બનનેકી સઆદત ઉમ્મતમેંસે કિસીકો હાસિલ નહીં હુઈ, અલ્લાહ તઆલા હી ઉનકો અજરો સવાબ ઔર અજરે જઝીલ અતા ફરમાએં.

હઝરત ઉમર ફારૂક (રદિ.) ફરમાયા કરતે થે કે "અગર અબૂબક્ર સિદ્દીક (રદિ.) અપની ઝિંદગીકે દો દિન મુઝે દે દેં, ઔર ઉમરકી પૂરી ઝિંદગીકી ઈબાદત લે લેં, તો મૈં સમઝૂંગા કે સૌદા સસ્તા હૈ. રાત વો કે જો પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકે સાથ "ગારે સૌર" મેં ગુઝારી, ઔર દિન વો કે જબ પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકી વફાતકે બાદ ઈરતિદાદ ફૈલ ગયા, તો અબૂબક્ર (રદિ.) ને કહા થા કે : "જો ઝકાત નહીં દેગા ઔર ઈસ્લામકા દા'વા કરેગા, મૈં ઉસસે ભી જિહાદ કરૂંગા, ઔર યે કહા કે :

તમ્મદીનુ અયન્કુસુ વ અ-ન હય્યુન. (મિશ્કાત શરીફ ૫૫૬)

દીનમેં કમી આએ ઔર અબૂબક્ર ઝિંદા રહે.

ઈસી વજહસે ઈસ્લામકી તરક્કી બરાબર હોતી રહી, હઝરત ઉમર ફારૂક (રદિ.) ફરમાતે થે કે : "યે દિન ભી યાદગાર હૈ ઔર વો રાત ભી યાદગાર હૈ." તો ઐસા જાંનેસાર સાથી કિસી પૈગંબરકો નહીં મિલા જૈસા જાંનિસાર સાથી પૈગંબર અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામકો અતા હુવા.

હઝરત અબૂબક્ર સિદ્દીક (રદિ.) કે સાહબઝાદે અબ્દુલ્લાહ થે, વો ચુપકેસે ગારે સૌરમેં જાકર દિન ભરકી મક્કા મુકર્રમાકી રિપોર્ટ દેતે થે, ઔર રાત હીમેં વાપસ આ જાતે થે. આમિર બિન ફુહૈરા અબૂબક્ર સિદ્દીક (રદિ.) કે ગુલામ થે, યે બકરિયાં ચરાતે ચરાતે વહાં પહોંચ જાતે ઔર યે દોનોં હઝરાત ઉનકા દૂધ નિકાલકર નોશ ફરમાતે, ઈતની બેહતરીન પ્લાનિંગકે સાથ સબ કામ હો રહા થા, અપની જગહ બિલકુલ સબ ઈન્તિઝામાત થે. (અલ બિદાયહ વન્નિહાયહ ૨/૧૯૩)

વહાં પર આપને તીન દિન કિયામ ફરમાયા ઔર ફિર અબ્દુલ્લાહ બિન અરીકીત સવારિયાં લે આયા, ઔર આપ દોનોં હઝરાત ઉસકી રેહનુમાઈમેં મક્કા મુઅઝ્ઝમાસે ચલ પડે, મક્કાકે લોગ તીન દિન તો બહોત આપેસે બાહિર હુએ, જબ કોઈ સિરા હાથ નહીં લગા, તો ઉનહોંને એલાન કર દિયા કે : "જો આદમી ઉન દોનોં હઝરાતકો ઝિંદા યા મુરદા લે આએગા ઉસકો સો સો ઊંટ ઈન્આમમેં દિયે જાએંગે." (યે મુજરિમોંકો પકડનેકા પુરાના તરીકા હૈ, આજ ભી કહા જાતા હૈ કે જો ફલાંકો પકડકર લે આએ, ઉસકો ઈતને લાખકા ઈન્આમ દિયા જાએગા) અબ લોગોંકે અંદર લાલચ આયા, તો એક સરદાર સુરાકા બિન માલિક થે, ઉનકો કુછ પતા ચલા, તો ઉનહોંને અપના ઘોડા લિયા ઔર ચલ દિયે, જબ પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકે કરીબ પહોંચે, તો અલ્લાહ તઆલાને યે નુસરત ફરમાઈ કે પુખ્તા જમીનમેં ઉનકા ઘોડા ધંસ ગયા ઔર બિલકુલ જામ હો ગયા, ઉનહોંને કહા કે મૈં પનાહ ચાહતા હૂં, મૈં વાપસ જા રહા હૂં, આપ મેરે લિયે દુઆ કર દીજિયે, હુઝૂરે અકરમ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને દુઆ ફરમાઈ તો વો ઘોડા નિકલકર ફિર ઠીક હો ગયા, ફિર શયતાનને ભડકાયા કે દોસો ઊંટ મિલેંગે, આસાન કામ નહીં હૈ કુછ કોશિશ કર લો, જૈસે હી કોશિશ કી ઘોડા ફૌરન ફિર ધંસ ગયા, તીન મરતબા ઐસે હી હુવા, ઉસકે બાદ ઉસને પનાહ માંગી ઔર કહા કે હુઝૂર અબ મૈં વાપસ જાઉંગા, ઔર જો ઈસ રાસ્તાસે આએગા ઉસકો ભી વાપસ કર દૂંગા, આપ દુઆ કર દીજિયે, હુઝૂરને દુઆ ફરમાઈ. ફિર ઉસને યે કહા કે આપ મુઝે એક અમાનકા પરચા લિખ દીજિયે કે જબ કુવ્વત હાસિલ હો, તો મુઝસે કોઈ ઈન્તિકામ (બદલા) ન લિયા જાએ, પૈગંબર અલૈહિસ્સલામને ઉનકો અમાન દે દી. અબ યે વહાંસે લૌટે ઔર જો ભી રાસ્તેમેં મિલતા ઉસસે કેહતે કે મૈં દેખ આયા હૂં, ઈધર કોઈ નહીં હૈ ઔર હર એકકો વાપસ કરતે રહે, ઈસ તરહસે આપ બહિફાઝત આગે તશરીફ લે જાતે રહે. એક મકામ પર એક આદમી ઔર મિલા ઔર વો ૭૦ આદમિયોંકે સાથ આપકી તલાશમેં થા, લેકિન ઉસ પર ઐસા અસર હુવા કે વો પૂરા કાફલા ઈસ્લામમેં દાખિલ હો ગયા ઔર કલિમએ શહાદત પઢ લિયા. (અલ બિદાયહ વન્નિહાયહ ૨/૧૯૬)

ઉમ્મે મઅબદકે ખૈમેમેં

ઈસી દરમિયાન એક વાકિઆ યે પેશ આયા કે એક બુઢ્ઢી ઔરત "ઉમ્મે મઅબદ" કે નામસે થીં, મહેમાન નવાઝ થીં, ઔર અપને મકાનકે સામને બૈઠી રેહતી થીં, જો ભી મુસાફિર વહાંસે ગુઝરતા ઉસકી તવાઝોઅ કરતી થીં, ઔર ઉનકી યે બાત મશહૂર થી. પૈગંબર અલૈહિસ્સલામ જબ વહાંસે ગુઝરે, તો ઉનકે પાસ ભી તશરીફ લે ગયે, માલૂમ કિયા કે કુછ ખાને પીનેકે વાસ્તે હૈ? ઉનહોંને કહા કે કુછ નહીં, ઔર તમામ બકરિયોંકો ભી હમારે શૌહર "અબૂ મઅબદ" ચરાને લે ગયે હૈં. તો દેખા કે એક છોટીસી નિહાયત મરયલ ઔર કમઝોર બકરી ખૈમેમેં બંધી પડી હૈ, હુઝૂરને માલૂમ કિયા કે યે બકરી કૈસી હૈ? કહા યે ચલનેકે કાબિલ નહીં હૈ, આપને ફરમાયા કે ઉસમેં કુછ દૂધ વગૈરહ હૈ? ઉનહોંને કહા કે દૂધ કહાંસે આએગા, યે તો ચલનેકે ભી કાબિલ નહીં હૈ? હુઝૂરને ફરમાયા કે અગર હમ ઉસકો ઈસ્તે'માલ કર લેં, તો તુમહેં કોઈ એ'તિરાઝ તો નહીં હોગા? કહા કે કોઈ બાત નહીં. પૈગંબર અલૈહિસ્સલામને ઉસ બકરીકો કરીબ કિયા ઔર અલ્લાહ તઆલાસે દુઆ ફરમાઈ, પાની મંગવાકર ઉસકે થનોં પર છિડકા, તો ઉસ કમઝોર બકરીકે થન દૂધસે ભર ગયે, જબ ઉસકા દૂધ નિકાલા તો એક ટબ (હાલાંકે બકરીકા દૂધ અગરચે નિકાલા જાએ તો ઝિયાદાસે ઝિયાદા એક દો ગ્લાસ હી નિકલ પાએગા) દૂધસે ભર ગયે, હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ભી નોશ ફરમાયા, ઉસ ઔરતને ભી પિયા, હઝરત અબૂબક્ર સિદ્દીક (રદિ.) ને ભી નોશ કિયા, આમિર બિન ફુહૈરાને ભી પિયા, લેકિન દૂધ ફિર ભી બચ ગયા, ઉસકે બાદ પૈગંબર અલૈહિસ્સલામ વહાંસે આગે બઢ્હ ગયે.

શામકો જબ ઉસકા શૌહર "અબૂ મઅબદ" આયા, તો ઉસને આકર દેખા કે બહોત ઝિયાદા દૂધ રખ્ખા હુવા હૈ, મા'લૂમ કિયા કે યે કહાંસે આયા હૈ? તો ઉમ્મે મઅબદને કહા કે આજ એક બહોત હી મુતબર્રક, ખૂબરવ ઔર બહોત હી નેક શખ્સ હમારે યહાં આએ થે, ઔર યે સબ ઉનકી બરકાત હૈં, ઔર મૈંને તો ઝિંદગીમેં ઐસા મુતાસ્સિર કરનેવાલા આદમી દેખા હી નહીં, યા તો વો જાદૂગર

હૈ યા ફિર નબી હૈ. ઔર ફિર ઉસ બુઢ્ઢી ઔરતને જનાબ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકા હુલિયા મુબારકા અપને શૌહરસે બયાન કિયા, જિસ કદર બેહતરીન અંદાઝમેં બયાન કિયા, વો અરબી અદબકે શેહપારોંકી હૈસિયત રખતા હૈ, જંગલમેં રેહનેવાલી ઔરત પૈગંબર અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામકા તઆરૂફ ઔર આપકા નકશા ખીંચ રહી હૈ, કેહતી હૈં :

ઝાહિરુલ્ વઝાઅતિ, અબ્લજુલ્ વજ્હિ, હસનુલ્ ખલ્કિ, લમ્ તઈબ્હુ થુજ્લતુન્, વલમ્ તુઝિર્બિહી સુઅ્લતુન, વસીમુન્ કસીમુન, ફી ઐનૈહિ દઅજુન, વફી અશ્ફારિહી વતફુન, વફી સૌતિહી સહલુન, વફી ઉનુકિહી સતઉન, અહ્વરુ, અક્હલુ, અઝજ્જુ, અક્રનુ, શદીદુ સવાદિશ્શઅ્રિ, ઈઝા સમત અલાહુલ્ વકારુ, વ ઈન્ તકલ્લમ અલાહુલ્ બહાઉ, અજ્મલુન્નાસિ વ અબ્હાહુમ્ મિમ્ બઈદિન, વ અહ્સનુહૂ વ અહ્લાહુ મિન્ કરીબિન, હુલુવ્વુલ્ મન્તિકિ, ફસ્લુન, લા નઝર વલા હઝર, કઅન્ન મન્તિકહૂ ખરઝાતુ નઝ્મિન્ યતહદર્ન, રબ્અતુન, લા તક્હમુહૂ ઐનુમ્ મિન્ કસ્રિન, વલા તશ્નઉહૂ મિન્ તૂલિન, ગુસ્નુન બૈન ગુસ્નૈનિ, ફહુવ અન્ઝરુષ્ષલાષતિ મન્ઝરન, વ અહ્સનુહૂ કદ્રા, લહૂ રુફકાઉ યહુફ્ફૂન બિહી, ઈઝા કાલસ્તમઊ લિકૌલિહી, વ ઈઝા અમર તબાદરૂ ઈલા અમ્રિહી, મહ્ફુદુન, મહ્શૂદુન, લા આબિસુન વલા મુફન્નિદુન. (ઝાદુલ મઆદ મુકમ્મલ ૫૦૬, દલાઈલે નુબુવ્વત ૧/૨૮૯, અલ બિદાયહ વન્નિહાયહ ૨/૨૦૮)

રંગ બડા ચમકતા હુવા થા, ચેહરા બહોત તાબનાક (રોશન) થા, બદનકી બનાવટ નિહાયત ખૂબસૂરત થી, ન તો ઉનકા પેટ મોટા થા, ન બાલમેં ગંજાપન થા, જમાલે જહાં તાબ ગોયા ચમક દમકસે ઢલા હુવા થા, આંખેં સુરમગી થીં, પલ્કેં લંબી થીં, આવાઝ મઝબૂત થી, ગરદન લંબી થી, આંખેં પૂરી સિયાહ ઔર પુત્લી સફેદ થીં, આંખોંમેં સુરમગીપન થા, દોનોં અબરૂએં મિલી હુઈ થીં, બાલ બિલકુલ કાલે થે, જબ ખામોશ રેહતે તો બાવકાર માલૂમ હોતે, ઔર જબ ગુફતગૂ (બાતચીત) કરતે તો અજીબ કશિશ હોતી થી, દૂરસે દેખેં તો ભી ખૂબસૂરત નઝર આએં, જો કરીબસે દેખેં વો ભી ખૂબસૂરતી દેખકર દંગ રેહ જાએ, ગુફતગૂ

નિહાયત શીરીં, બાત બિલકુલ દો ટોક, ન મુજમલ બાત હૈ ઔર ન લગ્વ બાત હૈ, ગોયાકે લડીસે મોતી ઝડ રહે હૈં, કદ દરમિયાના થા, ન ઈતના છોટા કે આંખકો ન ભાએ ઔર ન ઐસા લંબા કે આંખકો નાગવાર હો, ગોયા દો શાખોંકે દરમિયાન એક શાખ, જો તીનોંમેં સબસે ઝિયાદા ખૂશ મંઝર ઔર પુર રોનક હો, આપકે કઈ સાથી હૈં જો આપકો ઘેરે હુએ હૈં, આપ જો કુછ ફરમાતે હૈં વો ઉસે ગૌરસે સુનતે હૈં, ઔર અગર કોઈ હુકમ દેતે હૈં તો ઉસે અંજામ દેનેકે લિયે લપકતે હૈં, આપ મુતાઅ વ મુકર્રમ હૈં, ન તુર્શરૂ હૈં ઔર ન લગ્વ ગો. (મુસ્તફાદ : અર્રહીકુલ મખ્તૂમ ૭૫૧)

પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકા યે હુલિયએ મુબારકા ઉમ્મે મઅબદને અબૂ મઅબદકો ખીંચકર બયાન કર દિયા, અબૂ મઅબદ હૈરાન, કેહને લગે કે કસમ હૈ અલ્લાહકી! યે વોહી શખ્સ હૈં જિનકે પીછે કુરૈશકે લોગ પડે હુએ હૈં, ઔર અગર અલ્લાહને મુઝે તૌફીક દી તો મૈં જરૂર ઉનકી સોહબત ઈખ્તિયાર કરૂંગા. ઉમ્મે મઅબદસે આપકી પેહલેસે કોઈ મુલાકાત નહીં થી, બલ્કે પેહલી હી મુલાકાત થી, લેકિન ઉસ ઔરતને જિસ ગેરાઈ ઔર ગેહરાઈકે સાથ આપકો દેખા ઔર જિસ અંદાઝમેં આપકે રંગ ઔર હુસ્ન વગૈરહકો બયાન કિયા વો અરબી અદબકે બેનઝીર શેહપારોંકી હૈસિયત રખતા હૈ. (અલ બિદાયહ વન્નિહાયહ ૨/૨૦૪)

નબીએ અકરમ અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામ વહાંસે તશરીફ લે ચલે, ઉધર મદીના મુનવ્વરહમેં ખબર પહોંચ ચુકી થી કે હઝરત રવાના હો ચુકે હૈં, અબ મદીનાકે હર ઘરમેં ખૂશીકા માહોલ થા, ઔર લોગ મદીના મુનવ્વરહસે સુબહકે વક્ત ઈસ્તિકબાલકે લિયે કુબા તક આતે, કે આફતાબે રિસાલત યહાંસે તુલૂઅ હોગા, ઔર હુઝૂરે અકરમ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ તશરીફ લાએંગે, શામ તક ઈન્તિઝાર કરકે વાપસ ચલે જાતે, (ક્યૂંકે મોબાઈલકા સિસ્ટમ તો થા નહીં કે અબ યહાં પહોંચ ગયે અબ યહાં પહોંચ ગયે) પૈદલકા મઆમલા, કબ આએં? એક દિન યે લોગ પહોંચે હુએ થે કે દૂરસે કાફલા નઝર આયા, એક યહૂદીને પુકારા : અરે લોગો! જિનકે તુમ મુન્તઝિર થે વો તશરીફ લા રહે હૈં, મદીનામેં યે ખબર ગોયાકે આગકી તરહ ફૈલ ગઈ, ઔર લોગ હથિયારબંદ હોકર અપને મહેબૂબ પૈગંબર, સરવરે

આલમ, સરવરે કાઈનાત, ફખ્રે મૌજૂદાત, સય્યિદુના વ મૌલાના મુહમ્મદુ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ તઆલા અલૈહિ વ સલ્લમકે ઈસ્તિકબાલમેં ઉમંડ આએ.

(ઝાદુલ મઆદ મુકમ્મલ ૫૦૭, અલ બિદાયહ વન્નિહાયહ ૨/૨૧૩, બુખારી શરીફ કિતાબુલ મનાકિબ)

કુબામેં તશરીફ આવરી

રિવાયાતમેં આતા હૈ કે આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને યહાં દાખિલ હોતે હી યે દુઆ માંગી :

રબ્બિ અદ્ખિલ્ની મુદ્ખલ સિદ્કિંવ્ વ અખ્રિજ્ની મુખ્રજ સિદ્કિંવ્ વજ્અલ્લી મિલ્લદુન્ક સુલ્તાનન્ નસીરા. (સૂ. બની ઈસરાઈલ : ૮૦)

અય મેરે રબ મુઝે યહાં દાખિલ કર દીજિયે સચ્ચા દાખિલ કરના, ઔર વહાંસે નિકાલિયે સચ્ચા નિકાલના, ઔર મેરે લિયે એક મદદગાર અતા ફરમાઈયે.

યે તીનોં દુઆએં આપકી મકબૂલ હુઈ. આપને કુબામેં જહાં "બનૂ ઉમર બિન ઔફ" કી આબાદી થી, ઉનકે સરદાર "કુલસૂમ બિન અલ હદમ" કે મકાન પર કિયામ ફરમાયા, ઔર ઉસી કિયામકે જમાનેમેં મસ્જિદ તા'મીર કી, જિસકો "મસ્જિદે કુબા" કહા જાતા હૈ, યે હિજરતકે બાદ સબસે પેહલી મસ્જિદ હૈ જો તા'મીર હુઈ, ઔર યે મુતબર્રક મસાજિદમેંસે હૈ. (બુખારી શરીફ કિતાબુલ મનાકિબ, બાબે હિજરતુન્નબી સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ)

પૈગંબર અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામને ઈરશાદ ફરમાયા કે : "જિસને અપને ઘરસે વુઝૂ કરકે મસ્જિદે કુબામેં જાકર દો રકા'ત નમાઝ પઢી, તો ગોયા ઉસને મેરે સાથ ઉમરહ કિયા." (અલ બિદાયહ વન્નિહાયહ ૨/૨૨૩) દો રકાતકા સવાબ ઉમરહકે બરાબર હૈ. પાંચ યા બારહ યા પચ્ચીસ દિન આપને કુબામેં કિયામ ફરમાયા, મદીના મુનવ્વરહકે લોગ આતે ઔર આપસે મુલાકાત કરતે, શર્ફે ઝિયારત હાસિલ કરતે, ગોયાકે મદીના વાલોંકે પૈર ખૂશીકે મારે જમીન પર

નહીં થે, દરો દીવારસે નૂર ફૂટતા હુવા માલૂમ હોતા થા, હુઝૂરકી આમદસે ઈસ કદર મસર્રત (ખૂશી) થી કે લોગ ઉસે અલ્ફાઝમેં બયાન નહીં કર સકતે.

જબ મદીના રોશન હુવા

ચુનાંચે વો મુબારક દિન આયા કે જબ નબીએ અકરમ અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામ કુબાસે મદીના મુનવ્વરહ તશરીફ લે ચલે, અન્સારકે નૌજવાન તલવાર લિયે હુએ આપકે ઉપર સાયા કિયે હુએ થે, ઔર આપકા ઈસ્તિકબાલિયા મુકદ્દસ કારવાં ગોયાકે મદીના મુનવ્વરહકી જાનિબ રવાં દવાં થા, જુમ્આકા દિન થા, રાસ્તેમેં જુમ્આકી નમાઝકા વક્ત હુવા તો "કબીલએ બનૂ સાલિમ" મેં આપને એક મૈદાનમેં જુમ્આકી નમાઝ અદા ફરમાઈ, જહાં આજ મસ્જિદે જુમ્આ બની હુઈ હૈ, ઉસકે બાદ ફિર આપ મદીના મુનવ્વરહમેં દાખિલ હુએ. સહાબા (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે જિસ વક્ત આપ દાખિલ હો રહે થે, તો છોટે છોટે બચ્ચે જિનકો ઝિયાદા શુઊર ભી નહીં થા, ખૂશીકે મારે સડકોં પર ઉછલ કૂદ કર રહે થે, ઔર કેહ રહે થે : જાઅ રસૂલુલ્લાહિ. જાઅ રસૂલુલ્લાહિ. (ઝાદુલ મઆદ મુકમ્મલ ૫૦૭) ઔર આપકે મામૂઓંકે ખાનદાન બનૂ નજ્જારકી બચ્ચિયોંને આપકે સામને આકર આપકો તરાના સુનાયા :

તલઅલ્ બદ્રુ અલૈના મિનૂ ષનિય્યાતિલ્ વદાઈ
વજબશ્શુક્રુ અલૈના મા દઆ લિલ્લાહિ દાઈ
અય્યુહલ્ મબઊષુ ફીના
જિઅ્ત બિલ્ અમ્રિલ્ મુતાઈ
નહ્નુ જવારિમ્ મિમ્બનિન્ નજ્જારિ
યા હબ્બાઝા મુહમ્મદુમ્ મિન્ જારિ

તર્જુમા : વદાઅકી ઘાટિયોંસે બદરે કામિલ તુલૂઅ હો ચુકા હૈ, હમ પર અલ્લાહકા શુક્ર વાજિબ હૈ, જબ તકકે અલ્લાહસે દુઆ માંગનેવાલા દુઆ માંગે. અય

વો ઝાતે પાક જિસકો હમારે દરમિયાન ભેજા ગયા હૈ, આપ વાજિબુત્તાઅત હુકમ લેકર તશરીફ લાએ હૈં, હમ બનૂ નજ્જારકી બચ્ચિયાં હૈં, કિસ કદર ખૂશ નસીબી હૈ કે હઝરત મુહમ્મદ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ આજ હમારે પડોસી હૈં.

છોટી છોટી બચ્ચિયાં પૈગંબર અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામકો ખિરાજે અકીદત પેશ કર રહી હૈં. (અલ બિદાયહ વન્નિહાયહ ૨/૨૧૧) યે દુનિયાકી તારીખકા એક ઈબરતનાક દિન થા, કહાં યે મુકદ્દસ હસ્તી જિસકો મક્કાવાલોંને રેહને નહીં દિયા થા, ઔર કહાં અલ્લાહ તઆલાકી નુસરત ઔર ઈઝ્ઝત અફઝાઈકા બેમિસાલ મુઝાહિરા, આપ મક્કા મુઅઝ્ઝમાસે મુશ્કિલ દૌરસે નિકલકર આએ થે, ઔર યહાં અલ્લાહને બેનઝીર ઈઝ્ઝત ઔર એહતિરામ ઔર ઈકરામ અતા ફરમાયા, ઔરતેં છતોં પર ચઢકર દેખ રહી થીં, ઔર આપકી સવારી જિધરસે ગુઝર રહી થી, હર કબીલાવાલા ઊંટનીકી નકીલ પકડતા કે હુઝૂર યહાં કિયામ ફરમાએં, યે હમારા ઘર હાઝિર હૈ, યે બૈઠક હાઝિર હૈ, યે સબ કુછ આપ હીકા હૈ, આપકે કદમોં પર સબ ચીઝેં નિછાવર હૈં, લેકિન આપ ફરમાતે કે નહીં મેરી ઊંટનીકી લગામ છોડ દો, યે અલ્લાહકી જાનિબસે મામૂર હૈ, યે જહાં રૂકેગી ખૂદ હી રૂક જાએગી, ચુનાંચે ચલતે રહે ઔર હર કબીલાકે લોગ દરખ્વાસ્ત કરતે રહે, યહાં તકકે યે ઊંટની વહાં જાકર બૈઠી જહાં આજ મસ્જિદે નબવી હૈ, ઔર યે આપકે નન્હિયાલ બનૂ નજ્જારકા ઈલાકા થા. (અલ બિદાયહ વન્નિહાયહ ૨/૨૧૪-૨૧૬, ઝાદુલ મઆદ મુકમ્મલ ૫૦૯)

હઝરત અબૂ ઐયૂબ અન્સારીકે દૌલતખાનામેં કિયામ

ઔર તારીખકી કિતાબોંમેં યે લિખ્ખા હૈ કે હિજરતસે કઈ સો સાલ પેહલે યમનકા એક બાદશાહ "તુબ્બઅ" મદીના મુનવ્વરહસે ગુઝરા, ઉસકે સાથ કઈ સો યહૂદી ઉલમા થે, જબ યહાંસે કાફલા ચલને લગા, તો કહા કે યેહી વો જગહ હૈ જહાં આખરી પૈગંબર હિજરત ફરમાએંગે, યહૂદી ઉલમાને દરખ્વાસ્ત કી કે હમ યહાંસે

જાના નહીં ચાહતે, હમ યહીં રેહના ચાહતે હૈં, તો ઉસ બાદશાહને ઉન સબ લોગોંકે લિયે યહાં રેહનેકા ઈન્તિઝામ કિયા, ઔર ઉનકે ઠહેરનેકી એક જગહ મુતઅય્યન કી ઔર કહા કે જબ વો પૈગંબર તશરીફ લાએ, તો યહાં ઉનકે ઠહેરને ઔર મસ્જિદકા ઈન્તિઝામ કરના, સદિયાં ગુઝરનેકી વજહસે વો જગહ મુન્તકિલ હોતી રહી, લેકિન જગહ વોહી થી જહાં પર પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકી ઊંટનીને કિયામ કિયા, જૈસે હી કિયામ હુવા ફૌરન હઝરત અબૂ ઐયૂબ અન્સારી (રદિ.) તશરીફ લાએ, આપકા ઘર હી સબસે કરીબ થા, આપ કજાવહ ઉઠાકર લે જાને લગે, હુઝૂરને ફરમાયા કહાં ચલે? કહા કે યે જો સામને ઘર હૈ યે આપ હીકા ઘર હૈ, હુઝૂરને ફરમાયા કે : “જહાં કજાવહ વહીં આદમી.” ઔર ફરમાયા કે મેરે લિયે ઠહેરનેકા ઈન્તિઝામ કરો, ચુનાંચે આપને હઝરત અબૂ ઐયૂબ અન્સારી (રદિ.) કે યહાં કિયામ ફરમાયા, ઔર યે સઆદત આપકો હાસિલ હુઈ, યે હુઝૂરકા નન્હિયાલી હી ખાનદાન થા, ઔર હઝરત અબૂ ઐયૂબ અન્સારી (રદિ.) ઉસી ખાનદાનકે એક ફર્દ થે.

ચંદ દિન આપને વહાં કિયામ ફરમાયા, હઝરત અબૂ ઐયૂબ અન્સારી (રદિ.) કે હાલાતમેં લિખ્ખા હૈ કે હુઝૂરકા નીચે કિયામ થા ઔર ઉપર યે લોગ રેહતે થે, એક દિન ઐસા હુવા કે રાતમેં આંખ ખુલ ગઈ, ઔર યે એહસાસ હુવા કે હમ લોગ ઉપર હૈં ઔર પૈગંબર અલૈહિસ્સલામ નીચે હૈં, ફૌરન લિહાફ વગૈરહ ઉતારકર સુકડકર એક કોનેમેં બૈઠ ગયે, ઔર પૂરી રાત ઈસી તરહ ગુઝાર દી. સુબહકો અર્ઝ કિયા કે યા રસૂલલ્લાહ! રાત હમેં યે ખયાલ આયા, પૈગંબર અલૈહિસ્સલામને ઈરશાદ ફરમાયા કે મેરે પાસ લોગ આને જાનેવાલે હોતે હૈં. ઉપર રેહનેમેં દુશ્વારી હોગી ઔર ઉનકો તસલ્લી દી. તો આપકા ઈસ કદર અદબ ઔર એહતિરામ થા. (અલ બિદાયહ વન્નિહાયહ ૨/૨૧૪) અલ્લાહ તઆલાને ઉનકો યે સઆદત અતા ફરમાઈ કે પૈગંબર અલૈહિસ્સલામને ઉનકે મકાનકો અપને લિયે જાએ કિયામ તજવીઝ ફરમાયા.

મસ્જિદે નબવીકી તા'મીર

ફિર આપને સબસે પેહલે યે ફિક્ર ફરમાઈ કે મસ્જિદ હોની ચાહિયે, ચુનાંચે

જિસ જગહ મસ્જિદે નબવી હૈ, યે કુછ યતીમોંકી જગહ થી, ઉસમેં જમીન ગૈરઆબાદ થી કુછ પુરાની કબરેં મુશરિકીનકી થીં, કુછ ખજૂરકે પુરાને પેડ થે, ઉસ જમીનકો ખરીદા ગયા ઔર ખૂદ પૈગંબર અલૈહિસ્સલામ મસ્જિદકી તા'મીરમેં બઝાતે ખૂદ શરીક હુએ, ઉસકો બનાયા ગયા ઔર જો ખજૂરકે દરખ્ત થે ઉનકો કટવાકર અગલી દીવારમેં લાઈનસે લગા દિયા ગયા, ગોયા યેહી મદીના મુનવ્વરહમેં પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકી પેહલી મસ્જિદ હૈ, ઔર જો પત્તે હાથ આએ ઉસસે છપ્પર બના દિયા ગયા, શુરૂમેં મસ્જિદે નબવીકી શકલ યેહી થી, બારિશ હો જાતી, તો ઉસમેં કીચડ હો જાતી, હવા વગૈરહસે હિફાઝતકા કોઈ ઈન્તિઝામ નહીં થા, ચહાર દીવારી ભી નહીં થી, લેકિન પૈગંબર અલૈહિસ્સલામને સબસે પેહલી ફિક્ર યેહી કી કે મસ્જિદ હોની ચાહિયે, ક્યૂંકે મરકઝકે બગૈર દીનકા કામ ચલનેવાલા નહીં હૈ.

(અલ બિદાયહ વન્નિહાયહ ૨/૨૧૨, ઝાદુલ મઆદ ૫૦૯, બુખારી શરીફ હદીસ ૩૭૯૨)

ઈસી લિયે જહાં કહીં ભી મુસલમાનોંકી આબાદી હો, તો વહાં સબસે પેહલી ફિક્ર મસ્જિદકી હોની ચાહિયે, મસ્જિદ હૈ તો દીન રહેગા, મસ્જિદ નહીં હૈ તો દીનકી કોઈ ગેરંટી નહીં હૈ. નબીએ અકરમ અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામકે તર્ઝે અમલસે યે બાત માલૂમ હોતી હૈ, ઔર ફિર આપને વહાં તદબીરેં ફરમાઈ ઔર એક નિઝામ કાઈમ કિયા, જો આપકી નિહાયત આ'લા દરજાકી બસીરત ઔર આલા દરજાકી આકિબત અંદેશી, ઔર સિયાસી, દીની, ઈલ્મી સૂઝ બૂઝકી દલીલ હૈ કે આપને ઐસા નિઝામ બનાયા કે ઈસ્લામ ઔર ઈસ્લામકી તરક્કિયોંને પીછે મુડકર નહીં દેખા, ઐસી બેમિસાલ તરક્કિયાં હુઈં, ઔર દુશ્મનોંકે મન્સૂબે ખાકમેં મિલ ગયે, અલ્લાહ તઆલા હમ સબકો કામિલ ઈમાન ઔર યકીન અતા ફરમાએં, ઔર હર તરહકે શુરૂરસે ઉમ્મતકો મહેફૂઝ ફરમાએં, ઔર પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકે તર્ઝ પર ચલના આસાન ફરમાએં, આમીન.

વ આખિરુ દઅ્વાના અનિલ્ હમ્દુ લિલ્લાહિ રબ્બિલ્ આલમીન.







(૭)

મદની ઝિંદગીકી ચંદ ઝલકિયાં





અલ્હમ્દુ લિલ્લાહિ નહ્મદુહૂ વ નસ્તઈનુહૂ વ નસ્તગ્ફિરુહૂ વ નુઅ્મિનુ બિહી વ નતવક્કલુ અલૈહ, વ નઊઝુબિલ્લાહિ મિન્ શુરૂરિ અન્ફુસિના વ મિન્ સય્યિઆતિ અઅ્માલિના, મંય્યહ્દિહિલ્લાહુ ફલા મુઝિલ્લ લહૂ વ મંય્યુઝ્લિલ્હુ ફલા હાદિય લહ, વ નશ્હદુ અલ્લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહુ વહ્દહૂ લાશરીક લહ, વ નશ્હદુ અન્ન સય્યિદના વ હબીબના વ સનદના વ શફીઅના વ ઈમામના વ મૌલાના મુહમ્મદન્ અબ્દુહૂ વ રસૂલુહ, સલ્લલ્લાહુ તબારક વ ત આલા અલૈહિ વ અલા આલિહી વ અસ્હાબિહી વ ઝુર્રિય્યાતિહી વ બારક વ સલ્લમ તસ્લીમન્ કષીરન્ કષીરા. અમ્મા બા'દ. ફઅઊઝુબિલ્લાહિ મિનશ્શૈતા નિર્રજીમ. બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્મા નિર્રહીમ.

ઉઝિન લિલ્લઝીન યુકાતલૂન બિઅન્નહુમ્ ઝુલિમૂ, વ ઈન્નલ્લાહ અલા નસ્રિહિમ્ લકદીર. (સૂ. હજ : ૩૯)

આજકી મજલિસમેં જનાબ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહ અલૈહિ વ સલ્લમકી મદની ઝિંદગી પર રોશની ડાલી જાએગી, બેઅસતકે બાદ આપને ૧૩ સાલ મક્કા મુઅઝ્ઝમામેં ગુઝારે, ફિર હિજરત ફરમાઈ ઔર ૧૦ સાલ મદીના મુનવ્વરહમેં કિયામ પઝીર રહે.

કલ યે બતાયા ગયા થા કે મદીનામેં રેહનેવાલે અન્સારને આપકી હિફાઝત ઔર મદદકા વા'દા લિયા થા, જિસકી બુન્યાદ પર નબીએ અકરમ સલ્લલ્લાહુ તઆલા અલૈહિ વ સલ્લમને હિજરત ફરમાઈ.

મુનાફિકીનસે સાબકા

જબ આપ યહાં તશરીફ લાએ, તો સિયાસી એ'તિબારસે એક નઈ સૂરતે હાલકા સામના કરના પડા, મક્કા મુઅઝ્ઝમાકા હાલ યે થા કે વહાં જો દુશ્મન થા વો ખુલા હુવા થા, ઔર જો દોસ્ત થા વો ભી ખુલા હુવા થા, મક્કાકે લોગોંમેં યે બાત નહીં થી કે અંદર કુછ હો ઔર બાહિર કુછ, લેકિન જબ આપ

મદીના મુનવ્વરહ તશરીફ લાએ, તો યહાં પર એક નઈ સૂરતે હાલ યે પેશ આઈ કે યહૂદિયોંકી ખબાસત ઔર શરારતકી વજહસે કુછ લોગ ઐસે સામને આએ જો બાઝાહિર કલિમહ પળ્હનેવાલે થે, ઔર અંદર ખાના ઈસ્લામસે સખ્ત નફરત ઔર બુગ્ઝ રખનેવાલે થે, જિનકો "મુનાફિક" કહા જાતા હૈ, યાની અંદરસે કુછ ઔર બાહિરસે કુછ. ઝાહિરમેં જબ મિલતે તો ઈસ કદર ચિકની ચપડી બાતેં કે માલૂમ હો કે ઉનસે બડા કોઈ જાંનિસાર નહીં, ઔર જબ અલગ તન્હાઈમેં બૈઠતે તો ઈસ કદર બુગ્ઝ ઔર ઈનાદ (દુશ્મની) કે જિસકો અલ્ફાઝમેં બયાન નહીં કિયા જા સકતા. યહૂદિયોંકી યે સાઝિશ રહી હૈ કે યે લોગ પક્કે કિસમકા સાઝિશી ઝહન રખતે હૈં, પેહલે ભી રખતે થે ઔર અબ ભી રખતે હૈં. તો નબીએ અકરમ અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામકો ઈન સબ બાતોંકા અંદાઝા હુવા.

ઉસકી એક વજહ યે ભી થી કે ઔસ ઔર ખઝરજકે કબીલોંમેં "અબ્દુલ્લાહ બિન ઉબય બિન સલૂલ" નામકા એક બહોત બડા સરદાર થા, પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકે હિજરત ફરમાનેસે પેહલે તકરીબન યે સભી લોગ ઉસકો અપના બાદશાહ બનાને પર તૈયાર હો ગયે થે, જબ આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ મદીના મુનવ્વરહ તશરીફ લે આએ તો ઉસકી બાદશાહતકી હવા નિકલ ગઈ, ઔર લોગોંને ઉસકો નઝર અંદાઝ કરના શુરૂ કર દિયા, ઔર ઉસકો પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકી આમદ બિલકુલ ભી પસંદ નહીં થી, ઔર મદીના મુનવ્વરહકે ઈર્દગિર્દ જો કબાઈલ રેહતે થે વો ભી પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકો અપને લિયે ખતરા સમઝતે થે કે હુઝૂરકી આમદકી વજહસે હમારી જો ચોધરાહટ ઔર પકડ હૈ વો સબ મલ્યામેટ હો જાએગી, લેકિન અલ્લાહ તઆલાને નબીએ અકરમ અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામકો બેમિસાલ બસીરત અતા ફરમાઈ થી.

તહવીલે કિબ્લા

આપને મદીના મુનવ્વરહ પહોંચકર પેહલા કામ તો યે કિયા કે મક્કા

મુઅઝ્ઝમામેં આપ બૈતુલ્લાહ શરીફકી જાનિબ રૂખ કરકે નમાઝ પળ્હતે થે, લેકિન મદીના મુનવ્વરહમેં જો આપને અપની મસ્જિદ બનાઈ ઉસકા રૂખ બૈતુલ મુકદસકી જાનિબ કિયા, તાકે જો કિબ્લા યહૂદિયોંકા હૈ વોહી કિબ્લા મુસલમાનોંકા હો, તો યહૂદિયોંકે દિલમેં કુછ નરમી પૈદા હો જાએ, યે કામ આપને અપની મરઝીસે નહીં કિયા, બલ્કે અલ્લાહ તઆલાકે હુકમસે કિયા, ઔર વહાં રૂખ ઈસ તરહ થા કે જુનૂબકી જાનિબ મક્કા મુઅઝ્ઝમા પડતા થા ઔર શિમાલ (ઉત્તર દિશા) કી જાનિબ બૈતુલ મુકદસ, ઔર વો બિલકુલ આમને સામને હૈ, યાની જબ હમ મસ્જિદે નબવી જાકર બૈતુલ્લાહકી જાનિબ રૂખ કરકે નમાઝ પળ્હતે હૈં, ઉસકે બિલકુલ મુખાલિફ જાનિબમેં બૈતુલ મુકદસ પડતા હૈ, તો નબીએ અકરમ અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામને અલ્લાહ તઆલાકે હુકમસે ઉસી જાનિબ મહેરાબ બનાઈ, તાકે યહૂદિયોંકો યે એહસાસ હો કે હમ તુમસે કોઈ ટકરાવ નહીં ચાહતે, હત્તાકે કિબ્લા ભી વોહી હૈ જો તુમહારા હૈ, તાકે વો કુછ કરીબ આએં ઔર વાકિઆ ભી યેહી થા. પૈગંબર અલૈહિસ્સલામ હરગિઝ યે નહીં ચાહતે થે કે યે યહૂદી અહલે કિતાબ મુસલમાનોંસે ટકરાએં યા ઉનસે કોઈ જંગ હો, બિલકુલ આપકા ઈરાદા નહીં થા, બલ્કે આપને ઉનહેં તરગીબ દી થી, ચુનાંચે અહાદીસમેં આતા હૈ કે જનાબ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ તઆલા અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા કે : "જો આદમી પેહલે કિસી નબી પર ઈમાન લાએ ઔર ફિર મુઝ પર ઈમાન લાએ તો ઉસકો ડબલ અજ્ર મિલેગા, પેહલે નબી પર ઈમાન લાનેકા ઔર મેરે ઉપર ઈમાન લાનેકા." (મુસ્લિમ શરીફ ૧/૮૬)

ગોયા કે આપને તરગીબી પેહલૂ ઈખ્તિયાર કિયા, લેકિન ઉસકી વજહસે યહૂદિયોંકે દિલ નહીં પસીજે ઔર વો અપની શરારતોં પર કાઈમ રહે. બિલ આખિર ૧૬ મહીનોંકે બાદ અલ્લાહ તઆલાને દો બારહ ફિર કિબ્લા કા'બા શરીફકો બનાનેકા એલાન કર દિયા, ઔર ખુદ પૈગંબર અલૈહિસ્સલામ યે ચાહતે ભી થે કે હમારા કિબ્લા બૈતુલ્લાહ શરીફકો બનાયા જાએ. કુરઆને કરીમમેં ઈસકા ઝિક્ર હૈ :

કદ્ નરા તકલ્લુબ વજ્હિક ફીસ્સમાઈ, ફલનુવલ્લિયન્નક કિબ્લતન્

તરૂઝાહા ફવલ્લિ વજ્હક શત્રલ્ મસ્જિદિલ્ હરામ. (સૂ. બકરહ : ૧૭૭)

હમ આપકે ચેહરેકા આસમાનકી તરફ મુતવજ્જેહ હોના દેખ રહે હૈં, પસ હમ આપકો ઉસ કિબ્લાકી તરફ ફેર દેંગે જો આપકો પસંદ હૈ, સો આપ અપના ચેહરા મસ્જિદે હરામકી તરફ ફરમા લીજિયે.

ઈત્તિફાકસે જિસ વક્ત યે હુકમ (કિબ્લાકી તબ્દીલીકા) આયા આપ નમાઝ પળ્હા રહે થે, નમાઝકે દૌરાન હી યે હુકમ આયા, ચુનાંચે નમાઝકે દરમિયાન હી આપને કિબ્લાકો તબ્દીલ ફરમાયા, જહાં ઈમામ થા વહાં મુકતદી આ ગયે ઔર જહાં મુકતદી થે વહાં આપ તશરીફ ફરમા હુએ. તો ફિર ઉસી જગહ પર એક મસ્જિદ બનાઈ ગઈ જિસકો "મસ્જિદે કિબ્લતૈન" કહા જાતા હૈ, તો મુશરિકીન ઔર યહૂદિયોંને બડા શોરો ગોગા મચાયા કે ઉનકા ભી કોઈ મઝહબ નહીં, કભી ઈધરકો નમાઝ કભી ઉધરકો નમાઝ વગૈરહ. તો કુરઆને કરીમમેં આયત નાઝિલ હુઈ :

વલિલ્લાહિલ્ મશ્રિકુ વલ્મગ્રિબુ ફઐનમા તુવલ્લૂ ફષમ્મ્ વજ્હુલ્લાહ.
(સૂ. બકરહ : ૧૧૫)

ઔર અલ્લાહ હીકે લિયે મશરિક ઔર મગરિબ, પસ જિધર ભી તુમ રૂખ કરોગે વહીં અલ્લાહ તઆલા હૈ.

યાની ઈબાદત કિબ્લોંકી નહીં હો રહી હૈ, ઔર ન ઈબાદત બૈતુલ્લાહકી હો રહી હૈ ઔર ન બૈતુલ મુકદ્દસકી હો રહી હૈ, ઈબાદત તો અલ્લાહ તઆલાકી હો રહી હૈ, ઔર મશરિક ઔર મગરિબ અલ્લાહ તઆલાકે હૈં, જિધરકો ઉસકા હુકમ હો ઉસી જાનિબકો નમાઝ પળ્હો, અલ્લાહ તો હર જગહ મૌજૂદ હૈ, ઉસને કહા કે બૈતુલ મુકદ્દસકી જાનિબકો પળ્હો, તો ઉસ તરફ પળ્હ લી, ઉસને કહા કે મસ્જિદે હરામકી જાનિબકો પળ્હો તો ઉધર પળ્હ રહે હૈં, હમ તો અલ્લાહકે બંદે હૈં, ઉસમેં એ'તિરાઝકી બાત ક્યા હૈ? અપની મરઝીસે તો કિબ્લા નહીં બનાયા, તો યે ઝાહિર ભી હો ગયા, અલ્લાહ તઆલાકી હિકમત ઈસ બાતકી મુતકાઝી થી કે કિયામત તક આનેવાલે લોગોંકે ઝહનસે યે બાત મિટા દી જાએ કે બૈતુલ્લાહ

મા'બૂદ નહીં હૈ, બલ્કે બૈતુલ્લાહ સિર્ફ કિબ્લા (રૂખ કરનેકી જગહ) હૈ, ઈબાદત ઉસકી નહીં હો રહી હૈ, બલ્કે ઈબાદત અલ્લાહ તઆલાકી હો રહી હૈ. ઈસી લિયે અગર વો ઈમારત ન રહે ઔર ચટયલ મૈદાન હો જાએ ફિર ભી નમાઝ ઉપર હીકો પઢની હૈ, ક્યૂંકે અલ્લાહ તઆલાકા હુકમ યેહી હૈ.

ઈસ્લામી ભાઈચારગી

બહરહાલ પૈગંબર અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામને મદીના મુનવ્વરહકે તમામ હાલાતકા જાઈઝા લેકર દો અહમ કામ મઝીદ કિયે, એક તો કામ યે કિયા કે કિસી ભી કૌમકે લિયે બડા મુશ્કિલ હોતા હૈ કે બાહિરસે આનેવાલોંકો અપને અંદર મિલા લે, હમ લોગ તો ઈસસે અચ્છી તરહ વાકિફ હૈં કે જબ હિંદ વ પાકમેં તકસીમ હુઈ ઔર યહાંકે લોગ પાકિસ્તાન ચલે ગયે, તો વો લોગ આજ તક વહાંકી કૌમિયતમેં ઝમ નહીં હો પાએ, મહઝ ઈસ વજહસે કે યે લોગ હિંદુસ્તાનસે આએ હુએ હૈં, ઉનકે સાથ ઈમ્તિયાઝી મઆમલાત કિયે જાતે હૈં. તો નબીએ અકરમ અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામકો ઈસ નઝાકતકા બહોત એહસાસ થા કે અભી તો યે લોગ જોશમેં હમકો યહાં લે આએ હૈં, ઐસા ન હો કે બાદમેં યહાં મુહાજિર ઔર ગૈર મુહાજિરકી કશ્મકશ (ખીંચા તાની) શુરૂ હો જાએ, ઔર ઉસસે ફિઝા મુકદ્દર હો જાએ. તો નબીએ અકરમ અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામને એક મજલિસમેં જહાં ૯૦ કે કરીબ અન્સાર ઔર મુહાજિરીન મૌજૂદ થે, દો દોકી જોડી બના દી, એક મુહાજિર ઔર એક અન્સાર, ઔર ઉનમેં આપસમેં મુવાખાત (દીની ભાઈ ચારગી) કાઈમ ફરમા દી, ઔર ઈતની પક્કી ભાઈચારગી કાઈમ ફરમાઈ કે અગર એકકી વફાત હો જાતી, તો ઉસકા તરકા ઉસકે દૂસરે રિશ્તેદારોંકો ન મિલ કરકે હુઝૂરકે બનાએ હુએ ઉસ ભાઈકો મિલતા, કઈ સાલોં તક યે સિલસિલા જારી રહા.

(અલ બિદાયહ વન્નિહાયહ ૩/૨૪૦)

ઈસ ભાઈચારગીકે કાઈમ હોનેસે તમામ મુસલમાન આપસમેં એક

સીસા પિલાઈ હુઈ દીવાર બન ગયે, ઔર હઝરાતે અન્સારને ઉનકે સાથ ઈસાર, ગમખ્વારી ઔર જાંનિસારીકા જો અમલી જામા પહેનાયા દુનિયાકી તારીખ ઉસકા નમૂના પેશ કરનેસે આજિઝ હૈ. કુરઆને પાકમેં અલ્લાહ તઆલાને ઉનકી તારીફ ફરમાઈ :

વલ્લઝીન તબવ્વઉદ્દાર વલ્ ઈમાન મિન્ કબ્લિહિમ્ યુહિબ્બૂન મન્ હાજર ઈલૈહિમ્ વલા યજિદૂન ફી સુદૂરિહિમ્ હાજતમ્ મિમ્મા ઊતૂ વ યુઅ્ષિરૂન અલા અન્ફુસિહિમ્ વલૌ કાન બિહિમ્ ખસાસહ. (સૂ. અલ હશ્ર : ૯)

ઔર જો લોગ ઉનસે પેહલે ઉસ ઘર (મદીના તય્યિબા) મેં ઔર ઈમાનમેં જગહ પકડ રહે હૈં, વો ઉનકી તરફ હિજરત કરકે આનેવાલોંસે મુહબ્બત કરતે હૈં, ઔર વો અપને દિલોંમેં મુહાજિરીનકો દી ગઈ ચીઝોં પર તંગી નહીં પાતે, ઔર ખૂદ ફાકામેં હોનેકે બાવુજૂદ ઉન (મુહાજિરોં) કો અપને ઉપર તરજીહ દેતે હૈં.

ઈસાર ઔર હમદર્દીકા અદીમુલ મિસાલ મુઝાહિરા

એક રિવાયતમેં આતા હૈ કે હઝરત અબ્દુર્રહમાન બિન ઔફ (રદિ.) મુહાજિર થે, ઔર હઝરત સઅદ બિન રબીઅ અન્સારી થે, ઈન દોનોંકે દરમિયાન હુઝૂરે અકરમ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ભાઈચારગી કાઈમ ફરમાઈ, જબ ભાઈચારગી કાઈમ હુઈ, તો હઝરત સઅદ બિન રબીઅ (રદિ.) ને હઝરત અબ્દુર્રહમાન બિન ઔફ (રદિ.) સે ફરમાયા કે મૈં બાગ, માલો દૌલત ઔર ઘરવાલા આદમી હૂં, તમામ માલ આપકે સામને હૈ, જો આપ પસંદ કરેં વો લે લેં, ઔર મેરી દો બીવિયાં હૈં જો આપકો પસંદ હો, મૈં ઉસકો તલાક દે દૂં, ઔર ઈદ્દત પૂરી હોનેકે બાદ આપ ઉસસે શાદી કર લેં, યે બડે દિલ

ગુરદાકી બાત હોતી હૈ. અબ્દુર્રહમાન બિન ઔફ (રદિ.) ને ફરમાયા કે મુઝે યે સબ કુછ નહીં ચાહિયે, બલ્કે મુઝે યે બતાઓ કે યહાંકા બાઝાર કહાં લગતા હૈ? ચુનાંચે ઉનહોંને બતાયા કે ફલાં જગહ બાઝાર લગતા હૈ, આપ વહાં તશરીફ લે ગયે, સુબહસે લેકર શામ તક ઈધરસે ખરીદા ઉધર બેચા, ઉધરસે ખરીદા ઈધર બેચા, શામકો કુછ બચાકર લે આએ, ઔર બચા બચાકર ઈતના લે આએ કે ચંદ દિનોંકે બાદ પૈગંબર અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામને એક દિન ઉનસે પૂછા કે : "યે તુમહારે બદન ઔર કપડોં પર ખૂશ્બૂ કૈસી લગી હુઈ હૈ?" અર્ઝ કિયા કે હઝરત! શાદી કર લી હૈ, હુઝૂરને ફરમાયા કે : "અચ્છા શાદી ભી કર લી હૈ, બીવીકો મહર કિતના અદા કિયા?" કહા કે એક ખજૂરકી ગુઠલીકે બરાબર સોના દિયા હૈ. કહાંસે લાએ? વહીં બાઝારમેં મહેનત કરકે ચંદ મહીનોંમેં ઈતના કમા લિયા થા, તો હુઝૂરને ફરમાયા કે : **અવ્લિમ્ વલૌ બિશાતિન.** (અબૂ દાઉદ શરીફ ૧/૨૮૭, હદીસ : ૨૧૦૯, અલ બિદાયહ વન્નિહાયહ ૩/૨૭૨) (કમ અઝ કમ એક બકરી ઝબહ કરકે વલીમા તો કરો)

તો યે ઉન મુહાજિરીનકા તરીકા થા કે ઉનકી અન્સાર ભાઈયોંકે માલોં પર નઝર નહીં થી, અસલ તઅલ્લુક આપસમેં કાઈમ કરાના થા, તાકે મુહાજિર ઔર અન્સારીકા ઝગડા ખતમ હો જાએ, ક્યૂંકે ઝગડેકે સાથ દુનિયામેં કોઈ કામ નહીં હો સકતા.

દિલોંકા જોડ, કામિયાબીકી કલીદ

આપ યે બાત અચ્છી તરહ ઝહન નશીન કર લીજિયે કે ઈસ્લામકો શુરૂ જમાનેમેં જો તરક્કી મિલી હૈ, ઉસકા વાહિદ સબબ ઝાહિરી અસ્બાબમેં યે થા કે અલ્લાહ તઆલાને મુસલમાનોંકે દિલોંકો આપસમેં જોડ દિયા થા, અગર યે દિલ મિલે હુએ ન હોતે, તો યે બેમિસાલ તરક્કી હરગિઝ નહીં હો સકતી થી. અલ્લાહ તઆલાને કુરઆને પાકમેં ફરમાયા :

વઅલ્લફ બૈન કુલૂબિહિમ્ લૌ અન્ફક્ત મા ફીલ્ અર્ઝિ જમીઅમ્ મા અલ્લફ્ત બૈન કુલૂબિહિમ્ વલા કિન્નલ્લાહ અલ્લફ બૈનહુમ.(સૂ. અન્ફાલ : ૬૩)

અલ્લાહને મુસલમાનોંકે દિલોંકો જોડ દિયા, અય પૈગંબર! અગર આપ તમામ દુનિયાકી નેઅમતેં ભી ખર્ચ કર દેતે તબ ભી આપ ઉનકે દિલોંકો જોડ નહીં સકતે થે, અલ્લાહ તઆલાને ઉનકે દિલોંકો જોડા.

અલગ અલગ કબીલેકે લોગ, અલગ અલગ મુઆશરેકે લોગ, અલગ અલગ ઈલાકોંકે લોગ, લેકિન દીનકા રિશ્તા ઐસા મઝબૂત હુવા કે સબ જુડકર એક બંદ મુઠ્ઠીકી તરહ હો ગયે. ઈસ જોડકી તદબીર પૈગંબર અલૈહિસ્સલામને યે ફરમાઈ કે આપસમેં ભાઈચારગી કાઈમ ફરમા દી, ચાહે વો મદીના મુનવ્વરહકે ઔસ ઔર ખઝરજકે લોગ હોં, યા હિજરત કરકે આનેવાલે મુસલમાન હોં, વો સબ આપસમેં શીરો શકર હો ગયે, (ઘુલ મિલ ગયે) ઈસસે બડી કુવ્વત હાસિલ હુઈ.

બૈનુલ કબાઈલી મુઆહિદએ અમન

દૂસરા કામ આપને યે અંજામ દિયા કે મદીના મુનવ્વરહકે તમામ કબીલોંકે ચોધરી કિસમકે લોગોંકો જમા કરકે જિસમેં યહૂદી ભી શામિલ થે, એક દસ્તાવેઝ ઔર મુઆહિદા તૈયાર કિયા, ઉસ મુઆહિદામેં યે લિખવાયા કે અગર હમ પર કોઈ ઝુલ્મ કરેગા, તો હમ સબ મિલકર ઉસકા જવાબ દેંગે, હમ આપસમેં નહીં લડેંગે, એક દૂસરેકી હક તલ્ફી નહીં કરેંગે, બાહિરકી કિસી સાઝિશકા યહાં કોઈ શિકાર નહીં હોગા, ઈસ તરહકી કઈ દફઆત (કલમેં) આપને લિખવાઈ, ઔર સબકો ઈસ બાત પર આમાદા કિયા કે કોઈ ભી ઈસ અહદકો ન તોડે, જબ અહદ તોડા જાએગા, તો ઉસકે ખિલાફ કારવાઈ હોગી.

અસલમેં ખતરા યે થા કે મક્કા મુઅઝ્ઝમામેં જો કુરૈશકા કબીલા હૈ, જિનહોંને હબ્શા તક પીછા નહીં છોડા થા, કહીં યહાંકે કબાઈલકો અંદરખાના

ભડકાકર મુસલમાનોંકે લિયે મુશ્કિલ ન ખડી કર દેં, ઈસ લિયે આપને પેહલે હી એક મુઆહિદા લિખવાયા, ઉસ મુઆહિદેમેં યહૂદકે કબાઈલ ભી શામિલ હુએ, ઔર યહૂદકે તીન બડે કબીલે (કબીલએ બનૂ કૈનકાઅ, કબીલએ બનૂ નઝીર ઔર કબીલએ બનૂ કુરૈઝા) વહાં મશ્હૂર ઔર તાકતવર થે, જિનહોંને અપને કિલ્એ બના રખ્ખે થે, ઔર મદીના મુનવ્વરહકે ઈર્દ ગિર્દ આબાદ થે, ઉનહોંને મુઆહિદા તો કર લિયા, લેકિન હસદકી આગ દિલ હી દિલમેં ભડક ગઈ, ઔર જબ અલ્લાહ તઆલાને બદરમેં ફતહ અતા ફરમાઈ, તો ફિર ઉનકો ઔર ઝિયાદા ખતરા હુવા, હાલાંકે હુઝૂરને ઉનસે કોઈ તઅર્રુઝ નહીં કિયા, લેકિન ઉનહોંને ઐસી હરકતેં કીં ઔર મુઆહિદા તોડ દિયા.

(અલ બિદાયહ વન્નિહાયહ ૩/૨૩૮-૨૩૯)

ગઝવએ બનૂ કૈનકાઅ

પેહલા વાકિઆ બનૂ કૈનકાઅકા યે પેશ આયા કે મદીનાકી એક અરબ ઔરત કોઈ સામાન ખરીદનેકે લિયે ઉનકે બાઝારમેં ગઈ, વહાં ઉન બેહયા લોગોંને ઉસ ઔરતકે કપડે ઉતાર દિયે, ઔર બજાએ ઉસકે કે ઉસકી હિમાયત કરતે ઔર ઉસ ખબીસ આદમીકો સઝા દેતે, સબકે સબ ઠઠોલ (મઝાક) કરને લગે, તો ઉસ ઔરતકે એક મુસલમાન રિશ્તેદારકો જબ ઈસકા પતા લગા, તો ઉસને જાકર શરારત કરનેવાલે ઉસ દુકાનદારકો કતલ કર ડાલા. નબીએ અકરમ અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામકે પાસ યે મઆમલા આયા, તો આપને ફરમાયા કે દિયત (ખૂન બહા) અદા કરાઈ જાએગી, લેકિન યે જો હરકત તુમને કી હૈ કે ઉસ ઔરતકો બેઈઝ્ઝત કર દિયા યે બરદાશ્તકે કાબિલ નહીં હૈ. બનૂ કૈનકાઅને કહા કે તુમને હમેં ભી કુરૈશ સમઝ રખ્ખા હૈ, ઔર હમેં ભી આંખેં દિખાને લગે હૈં, અગર હમસે લડાઈ હુઈ તો હમ નિમટ લેંગે. નબીએ અકરમ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને યે સોચા કે અગર આજ ઈન લોગોંકી યે હિંમત હુઈ હૈ, તો

કલ ફિર કુછ ઔર શરારત કરેંગે, ઈસ લિયે ઈનકા કિલઅ કમઅ કરના જરૂરી હૈ. ચુનાંચે આપને હઝરાતે સહાબાકો લેકર બનૂ કૈનકાઅકી આબાદીકા મુહાસરા (ઘેરાવ) કર લિયા, અબ્દુલ્લાહ બિન ઉબય બિન સલૂલ મુનાફિક ઉનકો અંદર અંદર ચળ્હા રહા થા, લેકિન જબ હુઝૂરે પાક સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને સખ્તીકે સાથ મુહાસરા કિયા, તો વો લોગ ટૂટ ગયે, ઔર મજબૂર હોકર કેહને લગે કે આપ જો ફૈસલા કરેંગે વો હમેં મંઝૂર હોગા, તો હુઝૂરને યે ફૈસલા કિયા કે તુમ લોગ યે ઈલાકા ફૌરન ખાલી કરકે કહીં ભી ચલે જાઓ, ચુનાંચે ઈસ તરહસે બનૂ કૈનકાઅસે નજાત મિલી, ગોયાકે એક સાઝિશી અડ્ડા ખતમ હુવા.

(ઝાદુલ મઆદ મુકમ્મલ ૫૪૧)

બનૂ નઝીરકા અંજામ

ફિર કુછ દિનોંકે બાદ બનૂ નઝીરકે કબીલામેં આપ એક ફૈસલાકે સિલસિલેમેં તશરીફ લે ગયે, ઉનહોંને યે શરારત કી ઔર પ્લાન બનાયા કે આપકો એક દીવારકે પાસ બિઠા દિયા, ઔર દીવારકે ઉપર એક આદમીકો ચળ્હાયા ઔર ઉસકે હાથમેં ચક્કીકા પાટ દિયા કે જબ હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ બાત કરનેમેં મશ્ગૂલ હો જાએ ઔર બેફિક્ર હોં, તો તુમ ઉપરસે પત્થર ગિરા દો, તાકે હુઝૂરકી શહાદત હો જાએ.

ઝાહિર હૈ કે કિસી ઐસે આદમીકે સાથ યે કામ હો કે જિસ પર વહી ન આતી હો, ઉસ પર તો યે વાર ચલ સકતા થા, લેકિન જિસકા તઅલ્લુક અલ્લાહ તઆલાસે હૈ, ઔર ગૈબકી ખબરેં ઉસકે પાસ આતી હોં, તો યે સાઝિશ કૈસે કામિયાબ હો સકતી હૈ? હઝરત જિબ્રઈલ અલૈહિસ્સલામ તશરીફ લાએ ઔર ફરમાયા કે યહાંસે ફૌરન તશરીફ લે ચલેં, તો આપ વહાંસે અપને સાથિયોંકો બતાએ બગૈર ફૌરન ઉઠકર આ ગયે, લોગ યે સમઝે કે શાયદ આપ કઝાએ હાજતકે લિયે તશરીફ લે ગયે હૈં, જબ દેર હો ગઈ ઔર નહીં આએ, તો પતા ચલા કે હઝરત તો સીધે

મદીના મુનવ્વરહ પહોંચ ગયે, ઔર આપને એલાન ફરમા દિયા કે અબ ઉન પર ચળ્હાઈ કી જાએગી. આપને ફરમાયા કે દસ દિન તક તુમહેં મોહલત હૈ યા તો ખૂદ હી છોડકર ચલે જાઓ, ઔર અગર છોડકર નહીં જાતે, તો ફિર હમ કારવાઈ કરેંગે, લેકિન ઈસી મુનાફિકને ફિર હવા ભર દી કે ખબરદાર! કહીં મત જાના ઔર હમ તુમહારી મદદકે લિયે તૈયાર હૈં, વો જાતે જાતે ફિર રૂક ગયે. પૈગંબર અલૈહિસ્સલામને ફિર મુહાસરા કિયા ઔર સખ્ત મુહાસરા હુવા, ઔર બિલ આખિર વો વહાંસે નિકલકર જાને પર મજબૂર હો ગયે, ઔર ખૈબરકે ઈલાકેમેં ચલે ગયે.

(ઝાદુલ મઆદ મુકમ્મલ ૫૪૧-૫૪૨)

ગઝવએ બનૂ કુરૈઝા

તીસરા કબીલા બનૂ કુરૈઝાકા થા, ઉસ કબીલામેં સબસે ઝિયાદા ખબીસ લોગ થે, ઉનહોંને મક્કા મુઅઝ્ઝમા જાકર વહાંકે લોગોંકો ઉભારા થા કે તુમ હમારે સાથ આઓ હમ તુમહારા સાથ દેંગે, ઔર મુસલમાનોંકો મદીનામેં રેહને નહીં દેંગે. ફિર પૈગંબર અલૈહિસ્સલામને ગઝવએ ખંદકકે ફૌરન બાદ ઉનકા ભી મુહાસરા (ઘેરાવ) કિયા, ઔર જબ યે મજબૂર હો ગયે તો હઝરત સઅદ બિન મઆઝ (રદિ.) (જો ઉનકે હલીફ કબીલા યાની કબીલએ ઔસસે તઅલ્લુક રખતે થે) કો હકમ (ફૈસલા કરનેવાલે) બનાયા, તો ઉનહોંને યે ફૈસલા સુનાયા કે ઉનકે જિતને ભી જવાન હૈં, ઉન સબકો કતલ કર દિયા જાએ ઔર ઔરતોં બચ્ચોંકો ગુલામ બના લિયા જાએ, ચુનાંચે ઉસકે મુતાબિક અમલ હુવા ઔર ઉનકો બિલકુલ હી મલ્યામેટ કર દિયા ગયા.

(ઝાદુલ મઆદ મુકમ્મલ ૫૪૨)

અલ્લાહ તઆલાને ઉન તીનોં કબીલોંસે મદીના મુનવ્વરહકો બિલકુલ મામૂન ઔર પાક સાફ કર દિયા, બિલ આખિર ૭ હિજરીમેં ખૈબર ભી ફતહ હો ગયા, ઔર વહાં જો યહૂદી આબાદ થે, ઉનસે ભી કાફી હદ તક નજાત મિલ

ગઈ, યે બાત પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકી હિકમતે અમલીકી બદૌલત હુઈ, ક્યૂંકે આપને મુઆહિદા કર લિયા થા, ઔર મુઆહિદાકી ખિલાફવર્ઝીકી વજહસે ઉન લોગોંકે સાથ યે મઆમલા કિયા ગયા, પૈગંબર અલૈહિસ્સલામને મુઆહિદા નહીં તોડા, બલ્કે ઉનહોંને હી તોડા, આપ ઉનસે ટકરાવ નહીં ચાહતે થે, બલ્કે ઉનકી ખબાસત ઔર શરારતકી વજહસે ટકરાવ પર આમાદા હુએ, ઈસ તરહસે યહૂદિયોંકા કિસ્સા ખતમ હો ગયા. (અલ બિદાયહ વન્નિહાયહ ૪/૫૭૦)

મક્કા વાલોંસે જંગેં

અબ હમારા મૌઝૂઅ વો હાલાત઼ ઔર વાકિઆત હૈં, જો મક્કાકે લોગોંકે સાથ પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકે પેશ આએ. મક્કા મુઅઝ્ઝમામેં આપને સબ્ર ઔર એ'રાઝકા રાસ્તા અપનાયા, કોઈ ગાલી દે, કોઈ બુરા ભલા કહે, કોઈ જવાબ નહીં દિયા ગયા, કોઈ બાકાઈદા લડાઈ નહીં હુઈ, કિસી પર હાથ નહીં ઉઠાયા ગયા, મક્કી ઝિંદગીમેં કુરઆને કરીમકી યેહી તાલીમ થી, લેકિન જબ મદીના મુનવ્વરહ આપ તશરીફ લે આએ, ઔર યે ખતરા યકીની હદ તક સામને આને લગા કે મક્કાકે લોગ મદીના પર કિસી ભી વક્ત હમ્લા કર સકતે હૈં, તો અલ્લાહ તઆલાને પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકો ઈજાઝત દી કે અબ આપ મુકાબલેકે લિયે તૈયારી કરેં.

આપ જાનતે હૈં કે દુનિયામેં સબસે મહેંગી ચીઝ જંગ હૈ, જંગકે લિયે પૈસા જરૂરી હૈ, બગૈર પૈસેકે જંગ નહીં લડી જા સકતી, ક્યૂંકે હર જમાનેમેં સોના ચાંદીસે ભી ઝિયાદા કીમતી અગર કોઈ ચીઝ હૈ તો વો હથિયાર હૈ, હથિયાર સબસે ઝિયાદા કીમતી ચીઝ હૈ, આજ ભી ઔર કલ ભી, જો નયે લડાઈકે હથિયાર હૈં, ઉસમેં અરબોં ખરબોંસે કમમેં કોઈ કામ નહીં ચલતા.

મક્કાકે લોગોંકા જો અસલ સરમાયા થા વો તિજારતી કાફલોંસે થા, ઔર તિજારતી કાફલે મદીના મુનવ્વરકે કરીબસે હોકર ગુઝરતે થે, જો સબ

મુલ્કે શામકે ઈલાકોંસે આતે જાતે થે. પૈગંબર અલૈહિસ્સલામને યે સોચકર કે જબ તક કુરૈશકે લોગોં પર ઈકતિસાદી (માલી) માર નહીં પડેગી, ઉનકે દિમાગ દુરૂસ્ત નહીં હોંગે, ઈસ લિયે આપને ઉનકે ઉન તિજારતી કાફલોંકી નિગરાની શુરૂ કર દી જો મદીનાકે કરીબસે હોકર આતે જાતે થે, ઔર ઈસ સિલસિલેમેં આપ સહાબાકી છોટી છોટી ટુકડિયાં બનાકર ભેજતે, જહાં ભી પતા ચલતા કે કાફલા જા રહા હૈ તો ફૌરન એક ટુકડી ભેજતે, તાકે અગર હો સકે તો કબ્જા કિયા જાએ, શેહ રગકો કાટા જાએ, રસદ (રાશન) કો ખતમ કિયા જાએ, નહીં તો કમ અઝ કમ દબાવ તો બના હી રહેગા. ઈસ સિલસિલેમેં કઈ વાકિઆત પેશ આએ, ઔર કઈ ઐસે વાકિઆત ભી થે, જિનમેં આપ ખૂદ તશરીફ લે ગયે, ઔર કુછ ઐસે વાકિઆત થે, જિનમેં આપને સહાબા (રદિ.) કો અમીર બનાકર ભેજા. જિસ વાકિઆમેં આપ ખૂદ તશરીફ લે ગયે ઉસકો ઈસ્તિલાહમેં "ગઝવહ" કહા જાતા હૈ, ઔર જિસમેં આપ ખૂદ તશરીફ નહીં લે ગયે, બલ્કે સહાબાકો ભેજ દિયા ઉસકો "સરિય્યા" કહા જાતા હૈ.

યે સબ જંગી મુહીમેં થીં, જો આપને ઈધર ઉધર રવાના ફરમાઈ, તાકે મુસલમાનોંકી ધાક ઈલાકે પર બૈઠ જાએ, ઔર એક અહમ મકસદ યે ભી થા કે જો આસપાસકે કબીલે હૈં, તો જિસ તરહ મદીનાકે લોગોંને મુઆહિદા કિયા હૈ, ઉન કબીલોંસે ભી મુઆહિદા કર લિયા જાએ, તાકે ઈલાકેમેં મુકમ્મલ અમન કાઈમ રહે.

ગઝવએ બદરે કુબ્રા

ઈસી સિલસિલેમેં એક અહમ બાત યે પેશ આઈ કે એક કાફલા રવાના હુવા જિસકે સરબરાહ (સિપેહસાલાર) "અબૂ સુફયાન" થે, ઔર જિસમેં તકરીબન ર૬ર કિલો સોનેકે બરાબર માલ થા, ઔર બહોત ઝિયાદા મિકદારમેં કુરૈશે મક્કાકા સરમાયા ઉસ કાફલામેં લગા હુવા થા, લેકિન કાફલાકો લે જાનેવાલે

લોગ કુલ ચાલીસ થે. પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકો પતા ચલા કે યે કાફલા જા રહા હૈ, તો આપને ઉસકા તઆકુબ (પીછા) કિયા, લેકિન વો કાફલા નિકલકર મુલ્કે શામકી જાનિબ ચલા ગયા, જબ કાફલા વહાંસે લૌટને લગા, તો આપકે નિગરાની પર મામૂર લોગોંને ખબર દી કે વો કાફલા વાપસ મક્કા જા રહા હૈ, તો પૈગંબર અલૈહિસ્સલામને ફૌરી તૌર પર સહાબા (રદિ.) મેં એલાન ફરમાયા કે જિસકે પાસ નકદ સવારી મૌજૂદ હૈ ફૌરન ચલે, સહાબા (રદિ.) યે સમઝે કે યે ભી ઐસા હી કોઈ છોટાસા વાકિઆ હોગા જૈસે કઈ પેશ આ ચુકે, ઈસ લિયે લોગોંને બહોત ઝિયાદા અહમિયત નહીં દી, લેકિન ફિર ભી ૩૧૩ આદમી તૈયાર હો ગયે, જિનમેંસે સિર્ફ દો આદમી ઘોડેસવાર થે, સત્તર (૭૦) કે પાસ ઊંટ (યાની સવારિયાં) થે, સબકે પાસ તલવારેં ઔર નેઝે ભી નહીં થે, ક્યૂંકે સિર્ફ ચાલીસ આદમિયોંસે મુકાબલેકી તૈયારી થી, નબીએ અકરમ અલૈહિસ્સલાતુ-વસ્સલામકી કિયાદતમેં યે કાફલા ચલા, ઉધર અબૂ સુફયાનકો માલૂમ હો ગયા કે હમારે કાફલાકા તઆકુબ (પીછા) હો રહા હૈ, ઉસને ફૌરી તૌર પર એક તેઝ રફતાર આદમીકો મક્કા મુઅઝ્ઝમા ભેજા, ઉસકા નામ "ઝમ ઝમ" થા, વો મક્કા મુઅઝ્ઝમા પહોંચા, ઔર એક ઊંચી જગહ પર ખડે હોકર ઉસને અપને ઊંટકા કજાવહ ઉલટ દિયા, કપડે ફાડ દિયે, ઔર એલાન કરના શુરૂ કિયા કે તુમહારા કાફલા નરગેમેં (ઘેરેમેં) હૈ, ઈસ લિયે જલ્દીસે ચલો, પૂરે મક્કામેં ખલબલી મચ ગઈ, ક્યૂંકે મક્કાકે લોગોંકા બહોત બડા સરમાયા ઉસ કાફલામેં લગા હુવા થા, ઔર ઐન મુમકિન થા કે યે લોગ ઈસ સરમાયાસે મદીના મુનવ્વરહ પર ચળહાઈકા પ્લાન બનાતે. ચુનાંચે અબૂ જહલકી કિયાદતમેં ફૌરી તૌર પર એક બડા લશ્કર (જિસમેં એક હજાર અફરાદ થે) તૈયાર હો ગયા, ઈતના બડા લશ્કર થા કે ઉનકો ખિલાનેકે લિયે રોઝાના દસ ઊંટ ઝબહ કરને પડતે થે, ઔર તમામકે તમામ બડે બહાદુર, જંગજૂ ઔર નામવર લોગ થે, ઔર સબકે પાસ લડાઈકે હથિયાર (જો ઉસ જમાનેકે એ'તિબારસે થે) મૌજૂદ થે, ઈસ તરહ યે લશ્કર મક્કા મુઅઝ્ઝમાસે ચલ પડા.

(અલ બિદાયહ વન્નિહાયહ ૩/૧૭૧-૧૭૨)

જબ અબૂ સુફયાનને દેખા કે હમારા પીછા હો રહા હૈ, તો ઉનહોંને રાસ્તા બદલ દિયા, ઔર એક મહેફૂઝ ઈલાકામેં પહોંચ ગયા, વહાંસે ઉસને અબૂ જહલકો પૈગામ ભેજા કે અબ હમારા કાફલા બચ ગયા હૈ, તુમ લોગ વાપસ ચલે જાઓ, લેકિન અબૂ જંહલ પર ઐસી નિખ્વત (ગુરૂર) સવાર થી ઉસને કહા કે નહીં અબ ઐસે નહીં જા સકતે, અબ તો હમ જબ તક બદરકે મૈદાનમેં શરાબેં પી પીકર નાચ ગાના ન કર લેં, ઉસ વક્ત તક હન વાપસ નહીં હો સકતે, ગોયા મૌત ખીંચકર લે જા રહી થી. લોગોંને કહા ભી કે ચલો અબ કોઈ મસ્અલા નહીં રહા, હમ લોગ અપને કાફલાકી હિફાઝતકે લિયે નિકલે થે, કાફલા મહેફૂઝ હો ગયા, લિહાઝા અબ વાપસ ચલો, મગર વો કિસી તરહ તૈયાર નહીં હુવા, ઔર યે લોગ બિલ આખિર બદરમેં આકર મુકીમ હો ગયે, જો મદીના મુનવ્વરહસે તકરીબન ડેડસો કિલોમીટર પર વાકેઅ હૈ.

(ઝાદુલ મઆદ મુકમ્મલ ૫૬૪-૫૬૫)

સહાબાકી તરફસે જાંનિસારીકા ઈઝહાર

નબીએ અકરમ અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામ જબ મકામે "ફરઝાન" મેં પહોંચે, તો આપકો અંદાઝા હુવા કે કાફલા તો ચલા ગયા, ઔર અબ મુકાબલા લશ્કરસે હૈ કાફલાસે નહીં હૈ, નબીએ અકરમ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને તમામ લોગોંકો જમા કિયા ઔર ફરમાયા કે મશ્વરા દો ક્યા કરના ચાહિયે? હમ લોગ મદીનાસે જો નિકલે હૈં વો ચંદ લોગોંસે લડનેકે લિયે નિકલે હૈં, ઔર અબ મુકાબલા પૂરી ફૌજ ઔર લશ્કરસે હૈ, બતાઓ ક્યા કરના હૈ? હઝરત અબૂબક્ર સિદ્દીક (રદિ.) ખડે હુએ ઔર ફરમાયા કે હઝરત! જૈસી આપકી મરઝી હો, હમારી ઈઝ્ઝત ઔર આબરૂ, જાન ઔર માલ ઔર દૌલત સબ આપકે કદમોં પર નિછાવર હૈં. હઝરત ઉમર ફારૂક (રદિ.) ખડે હુએ ઉનહોંને ભી યેહી ફરમાયા, ફિર હઝરત ઉસૈદ બિન હુઝૈર (રદિ.) ખડે હુએ, ઉનહોંને ફરમાયા કે હઝરત

સુન લીજિયે! હમ ઐસે નહીં હૈં જૈસાકે મૂસા (અલૈ.) કી કૌમને કેહ દિયા થા કે :

ઈઝ્હબ્ અન્ત વ રબ્બુક ફકાતિલા ઈન્ના હાહુના કાઈદૂન.

આપ ઔર આપકા રબ ચલે જાએં હમ તો યહીં બૈઠે હૈં.

બલ્કે હમ તો ઐસે લોગ હૈં કે આપકે લિયે અપની ગરદનેં કટા દેંગે, હમારી જાનો માલ ઈઝ્ઝત ઔર આબરૂ સબ આપકે કદમોં પર નિછાવર હૈં, લેકિન યે તીનોં હઝરાત મુહાજિરીનમેંસે થે. પૈગંબર અલૈહિસ્સલામ યે ચાહતે થે કે અન્સારમેંસે કોઈ ખડા હો, ક્યૂંકે અન્સારકે લોગોંને મદીના મુનવ્વરહમેં મદદકી બૈઅતકી થી, ઔર યે મઆમલા બદરમેં પેશ આનેવાલા હૈ જો મદીનાસે કાફી ફાસલા પર હૈ. ફિર હઝરત સઅદ બિન ઉબાદા (રદિ.) ખડે હુએ જો અન્સારકે સરદાર થે, ફરમાયા કે : "હુઝૂર! આપ હમારી રાય જાનના ચાહતે હૈં? તો હમ આપસે યે અર્ઝ કરના ચાહતે હૈં કે હમારી રસ્સી આપકે હાથમેં હૈ, અગર આપ યે ફરમાએં કે હમ સમંદરમેં કૂદ જાએં, તો હમ ઉસકે લિયે ભી તૈયાર હૈં, અગર આપ યે કહેં કે હમ આફ્રિકાકે સહરાઓં તક પહોંચ જાએં તો હમ ઉસકે લિયે ભી તૈયાર હૈં." ઉનકી યે જાંનિસારી દેખકર પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકે ચેહરે પર બશાશત (ખૂશી) ફૈલ ગઈ ઔર હુકમ હુવા કે ચલો અલ્લાહકી મરઝી યેહી હૈ. (બુખારી શરીફ ૨/૫૬૪)

જબ આપ બદરમેં પહોંચે, તો પાનીકે તમામ કુંવોં પર કુફ્ફાર કબ્ઝા કર ચુકે થે, જિધર પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકે ઠહેરનેકી જગહ થી, ઉધર ધૂલ ઉડ રહી થી, એક તો અલ્લાહ તઆલાકા ફઝલ યે હુવા કે ફૌરન બારિશ હો ગઈ, જિસકી વજહસે ઉન લોગોંકા ઈલાકા તો કીચડવાલા હો ગયા ઔર યહાં ધૂલ જમકર અચ્છી જગહ હો ગઈ, ઔર પૈગંબર અલૈહિસ્સલામને જગહ જગહ ગડે ખુદવાકર ઉસમેં પાની જમા કર લિયા. (ઝાદુલ મઆદ મુકમ્મલ ૫૬૬)

ઉસકે બાદ યે હુવા કે મુશરિકીનકે લશ્કરોંકે અંદર ભી કુછ ઐસે લોગ ખડે હુએ, જિનહોંને કહા કે લડાઈકા અંજામ અચ્છા નહીં હોગા, જિન લોગોંસે તુમ લડને જા રહે હો વો તુમહારે હી ભાઈ હૈં, ઉનકે ખૂનસે અગર તુમહારી

તલવારેં રંગીન હોંગી, તો યે કોઈ બડી બહાદુરીકી બાત નહીં હૈ, મગર અલ્લાહ બુરા કરે ઘમંડ ઔર ગુરૂરકા કે દીગર લોગ તો જંગ ટાલને પર કુછ તૈયાર ભી થે, મગર અબૂ જહલ મલઊન કિસી તરહ તૈયાર ન હુવા, કે મૈં ઐસા વૈસા કરૂંગા, ખ્વાહ મ ખ્વાહ ફૂલા ચલા જા રહા હૈ, ચુનાંચે બિલ આખિર જંગકા ફૈસલા હો ગયા, સુબહકો જંગ હોની હૈ, જનાબે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ તઆલા અલૈહિ વ સલ્લમકે લિયે એક છોટાસા છપ્પર બાંધ દિયા ગયા, ઉસમેં આપ તશરીફ ફરમા થે ઔર આપકે રફીકે ગાર હઝરત અબૂબક સિદ્દીક (રદિ.) ભી વહીં મૌજૂદ થે.

(ઝાદુલ મઆદ મુકમ્મલ ૫૯૬)

અજીબ બાત યે હુઈ કે તમામ હી સહાબાકો ઉસ રાતમેં બહોત હી શાનદાર નીંદ આઈ, અલ્લાહને ગોયા સકીના નાઝિલ ફરમાયા, લેકિન જનાબ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ તઆલા અલૈહિ વ સલ્લમ પૂરી રાત અલ્લાહ તઆલાકે દરબારમેં રાઝો નિયાઝમેં મશ્ગૂલ રહે, કભી સિજદહમેં જાતે **યા હય્યુ યા કય્યૂમુ બિરહ્મતિક નસ્તગીષ.** (અય હમેશા ઝિંદા રેહનેવાલે હમ આપકી રહમતસે મદદ ચાહતે હૈં) કભી હાથ ઉઠાકર દુઆ કરતે કે : "અય ઈલાહુલ આલમીન! યે છોટીસી જમાઅત લેકર મૈં તેરે દરબારમેં હાઝિર હૂં, અગર યે જમાઅત હાર ગઈ, તો કિયામત તક રૂએ જમીન પર તેરી ઈબાદત કરનેવાલા કોઈ નહીં રહેગા, અગર આપ ચાહતે હૈં કે રૂએ જમીન પર આપકા નામ લિયા જાતા રહે, તો ઈન કમઝોરોંકી જરૂર મદદ ફરમાઈયે." ઈસ તરહ આપ પૂરી રાત દુઆ ફમાતે રહે, એક મરતબા તો ઈતની બેકરારીસે દુઆ ફરમાઈ કે આપકી ચાદર મુબારક પીછેસે ઢલક ગઈ, તો સિદ્દીકે અકબર (રદિ.) સે યે મંઝર દેખા નહીં ગયા, ઔર અર્ઝ ક઼િયા અય અલ્લાહકે હબીબ! અલ્લાહ આપકો કભી ભી નામુરાદ નહીં ફરમાએંગે બસ બહોત હો ચુકા. (અલ બિદાયહ વન્નિહાયહ ૩/૨૮૮)

ચુનાંચે સુબહકો દુનિયાકી તારીખ યે મંઝર દેખકર હૈરતઝદા રેહ ગઈ કે વો નિહત્તે લોગ જિનકે પાસ સહીહ તરહસે હથિયાર ભી નહીં થે, જિનકે પાસ સહીહ તરહસે ખાને પીનેકા ઈન્તિઝામ ભી નહીં થા, કુલ ૩૧૩ ઔર મુકાબલેમેં

એક હજાર, જબ જંગ શુરૂ હુઈ તો અલ્લાહ તઆલાને ઉન લોગોંકે ઉપર ઐસા રો'બ ડાલા કે જંગ ખતમ હોને પર માલૂમ હુવા કે સહાબામેંસે કુલ ચૌદહ હઝરાત કામ આએ, ઔર ઉનકે સત્તર (૭૦) બડે બડે ચોધરી ઔર આગેવાન લોગ મારે ગયે ઔર સત્તર (૭૦) કૈદ હુએ, ઉનમેંસે એક એક આદમી કેહતા થા કે મૈં દસ દસકે લિયે કાફી હૂં, લેકિન અલ્લાહ તઆલાને ઉનકો ઝલીલ ઔર રૂસ્વા કર ડાલા, અલ્લાહ તબારક વ તઆલાને કુરઆને કરીમમેં ઈસકા તઝકિરા ફરમાયા :

વ લકદ્ નસર કુમુલ્લાહુ બિબદ્રિંવ્ વઅન્તુમ્ અઝિલ્લહ.

(સૂ. આલે ઈમરાન : ૧૨૩)

ઔર અલ્લાહ તઆલાને તુમહારી બદરમેં મદદ ફરમાઈ હાલાંકે તુમ કમઝોર થે.

ફરિશ્તોંકે ઝરીઆસે મદદ હુઈ, બાઝ સહાબા ફરમાતે હૈં કે મૈં કાફિરકા પીછા કરતા થા, લેકિન મેરા કોડા લગનેસે પેહલે મૈં દેખતા થા કે ઉસકી નાક નીલી હો ચુકી હૈ, માલૂમ હોતા થા કે ફરિશ્તાને ઉસકો મારા, ઔર બાઝ હઝરાત ફરમાતે હૈં કે ફરિશ્તોંકી આમદ ઈસ લિયે થી કે રો'બ ઉનકે ઉપર જમ ગયા ઔર ઉનકે હાથ પૈર ચલ નહીં પાએ. (ઝાદુલ મઆદ મુકમ્મલ ૫૬૯)

અબૂ જહલકા ઝિલ્લતનાક કત્લ

રિવાયાતમેં આતા હૈ કે હઝરત અબ્દુર્રહમાન બિન ઔફ (રદિ.) (બડે જલીલુલ કદ્ર સહાબામેંસે હૈં) બદરકે મૈદાનમેં ખડે થે, ઈધર ઉધર દેખા, તો પતા ચલાકે દો નૌઉમર બચ્ચે કરીબ ખડે હુએ હૈં, તો બડી ફિક્ર હુઈ કે જંગમેં ખતરા મહેસૂસ હો તો કોઈ મુસીબતસે બચાએ, યે બચ્ચે ક્યા બચા પાએંગે? અભી મૈં યે સોચ હી રહા થા કે એક બચ્ચાને મેરા કંધા પકડકર કહા કે ચચા બતલાએંગે અબૂ જહલ કૌન હૈ? ઉનહોંને પૂછા કે બેટા! તુમ અબૂ જહલકા ક્યા કરોગે? ઉસને કહા કે હમને સુના હૈ કે વો હમારે આકાકો બહોત બુરા ભલા કેહતા હૈ, અગર વો મુઝે

નઝર પડ ગયા યા તો વોહી રહેગા યા મૈં રહૂંગા, અભી ઉસસે ગુફતગૂ હો રહી થી કે દૂસરેને કંધા પકડા, ઉસને ભી પૂછા કે ચચા બતલાએંગે અબૂ જહલ કૌન હૈ? ક્યૂંકે યે મુહાજિર થે, અબૂ જહલકો પહેચાનતે થે, ફરમાયા કે તુમ અબૂ જહલકા ક્યા કરોગે, કહા કે વો હમારે આકાકો બુરા ભલા કેહતા હૈ, અગર નઝર આ ગયા તો બસ કામ તમામ કર દૂંગા, યા મૈં અપની જાન દે દૂંગા. કેહતે હૈં કે યે ગુફતગૂ હો હી રહી થી કે અચાનક મુઝે નઝર પડા કે અબૂ જહલ લશ્કરકી કિયાદત કર રહા હૈ, તો મૈંને દોનોં બચ્ચોંસે કહા કે દેખો વો અબૂ જહલ હૈ, કેહતે હૈં કે દોનોં ઈસ તરહ લપકે જૈસે શિકરા શિકાર પર ઝપટતા હૈ, ઔર મિન્ટોંમેં ઉસકો ઠંડા કર દિયા, જિનહોંને યે કામ અંજામ દિયા યે અફરાઅ નામી અન્સારી ઔરતકે દો બેટે મઆઝ ઔર મુઅવ્વઝ થે. જબ જંગ ખતમ હો ગઈ, તો પૈગંબર અલૈહિસ્સલામને પૂછા કે દેખો અબૂ જહલકા ક્યા હુવા? તો હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન મસઊદ (રદિ.) ગયે, દેખા તો આખરી સાંસ જારી હૈ, હઝરત અબ્દુલ્લાહ (રદિ.) ને ફરમાયા કે દેખ લિયા ક્યા અંજામ હુવા? આખરી જુમ્લા ઉસકી ઝબાનસે નિકલા કે વ અગ્યરુ અકાર્રિં કતલની (કાશ કે કાશ્તકારી (ખેતી) કરનેવાલે આદમીકે અલાવા કોઈ ઔર મુઝે કતલ કરતા) બચ્ચોંને મુઝે માર દિયા યે મેરે લિયે બેઈઝ્ઝતીકી બાત હૈ, અગર કોઈ બડા બહાદુર મારતા તો બાત થી. તો હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન મસઊદ (રદિ.) ને ઉસકી ગરદન ઉતાર લી ઔર પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકે કદમોંમેં ડાલ દી. (બુખારી શરીફ ૨/૫૬૮)

ઈસ તરહસે બડે બડે ચોધરી કિસમકે સત્તર (૭૦) લોગ મારે ગયે, પૈગંબર અલૈહિસ્સલામને એક ગડા ખુદવાકર ઉસમેં ડલવા દિયા, ઔર અલ્લાહ તઆલાને ઈસ છોટીસી જમાઅતકો ઝબરદસ્ત ફતહ અતા ફરમાઈ. કુરઆને પાકમેં ફરમાયા,

કમ્ મિન્ ફિઅતિન્ કલીલતિન્ ગલબત્ ફિઅતન્ કષીરતમ્ બિઈઝ્નિલ્લાહ. (સૂ. બકરહ : ૨૭૯)

કિતની છોટી છોટીસી જમાઅતેં અલ્લાહકે હુકમસે બડી બડી જમાઅતોં પર ગાલિબ આ જાતી હૈં.

મહઝ હથિયારોં ઔર બહાદુરોંસે કામ નહીં ચલતા, મહઝ દુન્યાવી અસ્બાબ ઔર વસાઈલસે કામ નહીં ચલતા, અલ્લાહકી મદદ ઔર નુસરત જિસકે સાથ હોતી હૈ કામિયાબી ઉસીકો મિલતી હૈ, ઔર અલ્લાહને યે દિખલા દિયા, કહાં ૩૧૩, ઔર વો ભી બેચારે નિહત્તે, કમઝોર ઔર બેસહારા. નબીએ અકરમ અલૈહિસ્સલામ ઔર મુસલમાનોંકો ફતહ મિલી ઔર પૂરે ઈલાકા પર એક ધાક બૈઠ ગઈ.

અબૂ લહબકા બુરા અંજામ

મક્કામેં જબ શિકસ્ત (હાર) કી ખબર પહોંચી, તો ઘરોંકે અંદર માતમકી ચાદરેં બિછ ગઈ, લોગોંકો યકીન નહીં આ રહા થા, અબૂ લહબને અપને એક નુમાઈન્દાકો ભેજા, ઉસકો જબ ખબર મિલી કે અબૂ સુફયાન વાપસ ગયે, તો ઉનસે માલૂમ કિયા કે યે સબ ક્યા હુવા, હમારે લોગ કૈસે મારે ગયે? તો ઉસને જવાબ દિયા કે વહાં તો જંગકા મંઝર હી દૂસરા થા, અપને જૈસે લોગ હોતે તો હમ લડ લેતે, વહાં તો ઐસી ઐસી સૂરતેં નઝર આ રહી થીં કે હમને કભી દેખી હી નહીં, ઔર ઉનકા તો કોઈ મુકાબલા હી નહીં કર સકતા, તો એક મુસલમાનકા મકાન કરીબ હીમેં થા, જબ ઉનહોંને યે ગુફતગૂ સુની, તો મકાનકા દરવાઝા ખોલા ઔર આકર કહા કે જિન લોગોંકા તુમ તઝકિરા કર રહે હો, વો ફરિશ્તે થે મુસલમાનોંકી મદદકે લિયે આએ થે, તો અબૂ લહબને જલ ભુન કરકે ઉસ આદમીકી પિટાઈ કર દી, તો ઉનકી બીવી નિકલકર આઈ, તો ઉસને અબૂ લહબકો ખૂબ મારા, ઔર ચંદ દિનોંકે બાદ જો દન્દનાતા ફિરતા થા, ગઝવએ બદરકે પાંચ યા છ દિનકે બાદ ઉસકો તાઊનકી બીમારી હુઈ ઔર ઉસીમેં ખતમ હો ગયા.

સીરતકી કિતાબોંમેં લિખ્ખા હૈ કે ઈતની બુરી મૌત મરા ઔર ઈતની ગલીઝ અંદાઝમેં ઉસકી મૌત આઈ કે ઉસકી લાશકો દફન કરનેકે લિયે દૂસરે તો

કિયા ઉસકે બેટે ભી કોઈ તૈયાર નહીં હુએ, જબ બહોત કહા સુના ગયા ઔર શરમ દિલાઈ ગઈ, તો ડન્ડોં ઔર બાંસોંસે સહારા દેકર ગળ્હા ખોદકર ઉસમેં ડાલ દિયા, ઈસ તરહસે બદરમેં ભી ઝિલ્લત હુઈ ઔર વહાં ભી ઝિલ્લત, અલ્લાહ તઆલાને ઈસ તરહ ઝલીલ ફરમાયા. (મુસ્તફાદ : તફસીરે ઉસ્માની ૨/૧૨૯૪)

આજ કુછ ઈસ્લામ દુશ્મન લોગ યે કેહતે હૈં કે પૈગંબર અલૈહિસ્સલામને ઉન લોગોં પર ચળ્હાઈ કર દી ઔર ઝુલ્મ કિયા, લેકિન વો યે ભૂલ જાતે હૈં કે વો તેરહ (૧૩) સાલા ઝિંદગી જો પૈગંબર અલૈહિસ્સલામને મક્કા મુઅઝ્ઝમામેં ગુઝારી ઔર વહાં જો ઝુલ્મો સિતમ કિયે ગયે થે, આખિર ઉસકી વજહ ઔર બુન્યાદ ક્યા થી? આપને આખિર કિસીકા માલ લિયા થા? આપને કિસીકી જાન લી થી? આપને કિસીકા હક તલફ કિયા થા? ઔર યહાં પર આપને જો કુછ ભી કિયા વો અપની હિફાઝતકે લિયે કિયા, અલ્લાહ તઆલાકે હુકમસે કિયા. જબ યે અંદાઝા હો ગયા કે યે ખબીસ બાતોંસે માનનેવાલે નહીં હૈં, તબ અલ્લાહ તઆલાને ઈજાઝત દી કે અપનેસે ઝુલ્મકા દફઈયા કરનેકે લિયે તુમહેં જિહાદ ઔર કિતાલ કરનેકી ઈજાઝત હૈ. ફરમાયા:

ઉઝિન લિલ્લઝીન યુકાતલૂન બિઅન્નહુમ્ ઝુલિમૂ વ ઈન્નલ્લાહ અલા નસ્રિહિમ્ લકદીર. (સૂ. હજ : ૩૯)

ઈજાઝત દે દી ગઈ ઉન લોગોંકો જિનસે લડાઈ હુવા કરતી થી ઈસ વજહસે કે ઉન પર ઝુલ્મ હુવા, ઔર અલ્લાહ તઆલા ઉનકી મદદ કરને પર કાદિર હૈ.

તારીખ ઔર સીરત યે બતાતી હૈ કે જબ તક પૈગંબર અલૈહિસ્સલામને ઈકદામ કરકે આગે બળ્હકર જવાબ નહીં દિયા, ઉસ વક્ત તક મદીના મુનવ્વરહમેં સુકૂન ઔર ઈત્મીનાનકી ફિઝા કાઈમ નહીં હુઈ, મુસલમાનોંકો ઈસ્લામકી તબ્લીગકે લિયે માહોલ નહીં મિલા ઔર ઝુલ્મ ઔર જબ્રકા ખાતિમહ નહીં હુવા, ઈસ લિયે ઈસ્લામને જિહાદકો એક અઝીમ ઔર મુકદ્દસ તરીન ઈબાદતકે દરજેમેં રખ્ખા હૈ, ઔર યે કિયામત તક જારી રહેગા. યે નહીં હૈ કે

સિર્ફ પૈગંબર અલૈહિસ્સલામને ફરમાયા કે ફતહે મક્કાકે બાદ તો હિજરતકા સિલસિલા ખતમ, યાની મક્કાસે મદીનાકી જાનિબ, વલાકિન જિહાદ વ નિય્યહ (લેકિન જિહાદ ઔર સહીહ નિય્યતકે સાથ ઈબાદત કરના કિયામત તક જારી રહેગા).

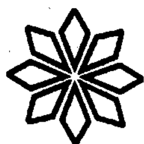
ઉસકે બાદ પૈગંબર અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામ ૭૦ કૈદિયોંકો લેકર વાપસ મદીના મુનવ્વરહ તશરીફ લાએ, ઉન કૈદિયોંમેં દો આદમી નઝર બિન હારિસ ઔર ઉકબા બિન અબી મુઈત, દૂસરે નંબરવાલા વોહી ખબીસ હૈ જિસને નમાઝકી હાલતમેં પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકે ઉપર ઓઝ લાકર રખ્ખા થા, ઔર હઝરતકો બહોત તકલીફ ઔર અઝિય્યત પહોંચાઈ થી, બહોત ખબીસ થે, ઈન દોનોંકો તો આપને રાસ્તે હીમેં કતલ કરનેકા હુકમ દે દિયા થા, બાકી ૬૮ બચ ગયે, જબ મદીના મુનવ્વરહમેં આએ તો યે મશ્વરા હુવા કે ઉન લોગોંકે સાથ ક્યા મઆમલા ઈખ્તિયાર કરના ચાહિયે? તો હઝરત ઉમર (રદિ.) ને મશ્વરા દિયા કે હઝરત યે ૬૮ લોગ કુફ્રકે સરદાર, રેહબર ઔર ચોધરી હૈં, ઐસા કીજિયે કે હમારે મુહાજિરીનમેંસે જો જિસકા રિશ્તેદાર હૈ વો અપને રિશ્તેદારકો કતલ કર દે, તાકે યે કિસ્સા હી ખતમ હો જાએ, હઝરત સિદ્દીકે અકબર (રદિ.) કા યે મશ્વરા હુવા કે હઝરત કતલ કરનેસે ક્યા ફાઈદા? ઉનસે ફિદયા લે લિયા જાએ ઔર બદલેમેં ઉનકો છોડ દિયા જાએ, ચૂંકે પૈગંબર અલૈહિસ્સલામ ભી નરમ દિલ ઔર રહમ દિલ થે, ઈસ લિયે આપને યે રાય કુબૂલ ફરમા લી. (અલ બિદાયહ વન્નિહાયહ ૩/૩૧૪, અસ્હુલ સૈર ૯૭) ફૈસલા તો હો ગયા, લેકિન બાદમેં અલ્લાહ તઆલાકી જાનિબસે તમ્બીહ વારિદ હુઈ કે તુમ લોગોંને દુનિયાકા માલો દૌલત લેનેકે લિયે ઉન કાફિરોંકી જાન બખ્શી કર દી, ક્યા ચંદ પૈસોં ઔર સોને ચાંદીકી ખાતિર તુમને યે મઆમલા કર લિયા?

અગરચે યે ફૈસલા પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકે ઈજતિહાદસે હુવા, લેકિન અલ્લાહ તઆલાને તમ્બીહ ફરમાઈ, બહરહાલ ઉનકી જાન બખ્શી હો ગઈ

ઔર ફિદયા લેકર ઉનકો છોડ દિયા ગયા, ઉનમેં આપકે ચચા હઝરત અબ્બાસ (રદિ.) ભી થે, જો અંદર અંદર મુસલમાન હો ગયે થે, લેકિન ઈસ્લામ ઝાહિર નહીં કરતે થે, ઔર ઉનકો મજબૂરન ઔર ઝબરદસ્તી ઉસ જંગમેં અબૂ જહલ લાયા થા, બહરહાલ ઉનકા ભી ફિદયા અદા હુવા, ઈસી તરહ પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકે દામાદ અબૂલ આસકા ભી ફિદયા અદા હુવા, ઔર ઉનકે ફિદયાકી અદાયગીકે લિયે નબી અલૈહિસ્સલામકી સાહબઝાદી હઝરત ઝૈનબ (રદિ.) ને અપના હાર ભેજા થા, પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકે ઉપર ઈસકો દેખકર રિક્કત (નરમી) તારી હુઈ. બહરહાલ યે હાલાત સીરતકી કિતાબોંમેં મૌજૂદ હૈં, ઔર યે બદરે કુબ્રા ગોયાકે ઈસ્લામકી તરક્કીકા પેહલા સુતૂન ઝાહિર હુવા, ઈસકી વજહસે જો આસપાસકે કબાઈલ થે ઉન પર ભી એક અસર ઔર રૂસૂખ કાઈમ હુવા, ઔર ઉનહોંને બડી તા'દાદમેં પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકે પાસ આકર સુલહ ઔર મુસાલિહત, અહદ ઔર મુઆહિદામેં હિસ્સા લિયા, ઔર ઈસ્લામકો (તાકત) મિલી ઔર અલ્લાહ તઆલાકી જાનિબસે નુસરતકે દરવાઝે ખુલે, ઔર આગે ભી યે સિલસિલા જારી રહા.

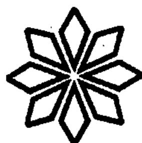
વ આખિરુ દઅ્વાના અનિલ્ હમ્દુ લિલ્લાહિ રબ્બિલ્ આલમીન.




(૮)

સર બુલંદીકા સફર જારી રહા


અલ્હમ્દુ લિલ્લાહિ નહ્મદુહૂ વ નસ્તઈનુહૂ વ નસ્તગ્ફિરુહૂ વ નુઅ્મિનુ બિહી વ નતવક્કલુ અલૈહ, વ નઊઝુબિલ્લાહિ મિન્ શુરૂરિ અન્ફુસિના વ મિન્ સય્યિઆતિ અઅ્માલિના, મંય્યહ્દિહિલ્લાહુ ફલા મુઝિલ્લ લહૂ વ મંય્યુઝ્લિલ્હુ ફલા હાદિય લહ, વ નશ્હદુ અલ્લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહુ વહ્દહૂ લાશરીક લહ, વ નશ્હદુ અન્ન સય્યિદના વ હબીબના વ સનદના વ શફીઅના વ ઈમામના વ મૌલાના મુહમ્મદન્ અબ્દુહૂ વ રસૂલુહ, સલ્લલ્લાહુ તબારક વ તઆલા અલૈહિ વ અલા આલિહી વ અસ્હાબિહી વ ઝુર્રિય્યાતિહી વ બારક વ સલ્લમ તસ્લીમન્ કષીરન્ કષીરા. અમ્મા બા'દ. ફઅઊઝુબિલ્લાહિ મિનશ્શૈતા નિર્રજીમ. બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્મા નિર્રહીમ.

વલા તહિનૂ વલા તહ્ઝનૂ વ અન્તુમુલ્ અઅ્લૌન ઈન્ કુન્તુમ્ મુઅ્મિનીન.

(સૂ. આલે ઈમરાન : ૧૩૯)

હિજરતકે દૂસરે સાલ રમઝાનુલ મુબારકમેં ગઝવએ બદર પેશ આયા થા, જિસકા તઝકિરા કલ આ ચુકા હૈ, ઉસમેં અલ્લાહ તઆલાને જનાબે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકો ઝબરદસ્ત ફતહ ઔર નુસરતસે સરફરાઝ ફરમાયા, ઉસ ગઝવહકી કામિયાબીસે મક્કા મુઅઝ્ઝમામેં સફે માતમ બિછ ગઈ ઔર મુશરિકીન ઔર કુફ્ફારકે દિલમેં ઈન્તિકામ (બદલા લેને) કી આગ ભડક ઉઠી, પૈગંબર અલૈહિસ્સલામ સબ બાતોં પર પૂરી નઝર રખ્ખે હુએ થે, મદીનાકે કરીબ યહૂદિયોંકા એક સરદાર કઅબ બિન અશરફ થા, યે નિહાયત હી બદઝબાન ઔર ઈસ્લામ ઔર મુસલમાનોંસે બહોત સખ્ત દુશ્મની રખનેવાલા થા, ઉસને મક્કા મુઅઝ્ઝમાકે લોગોંકો બદલાકે લિયે ઉભારા, ઔર સાથમેં યે શરારત ભી કી કે મુસલમાનોંકી બાહયા ખવાતીન ઔર ઔરતોંકે લિયે નિહાયત ગંદે અશઆર કેહને શુરૂ કર દિયે, નબીએ અકરમ અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામ ઈસકી વજહસે બહોત તકલીફમેં રેહતે થે.

(હાશિયા બુખારી શરીફ ૨/૪૦૩-૫૭૬)

કઅબ બિન અશરફસે નજાત

આપને એક મરતબા સહાબામેં એલાન ફરમાયા કે કૌન હૈ જો મુઝે ઉસ ખબીસસે નજાત દિલાએ? ક્યૂંકે યે બાત અહદકે ભી ખિલાફ થી, નબીએ અકરમ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને કબાઈલસે જો મુઆહિદા કિયા થા ઉસમેં યે બાત થી કે હમ એક દૂસરેકો કિસી તરહ તકલીફ નહીં પહોંચાએંગે, લેકિન યે શરારત પર ઉતર આયા ઔર ઈસ કદર બેગૈરતીકી બાતેં કીં કે ઔરતોંકો ભી નહીં બખ્શા, ઈસ લિયે પૈગંબર અલૈહિસ્સલામને સહાબાસે પૂછા કે કૌન હૈ જો મુઝે ઉસસે નજાત દિલાએ? એક સહાબી હઝરત મુહમ્મદ બિન મુસ્લિમા (રદિ.) ખડે હુએ ઔર ફરમાયા કે મૈં ઉસસે નિમટૂંગા, લેકિન આપ મુઝે કોઈ તદબીર અપનાનેકી ઈજાઝત દીજિયે, ઔર કોઈ બાત મેરી ઝબાનસે ઐસી નિકલે જો આપકી શાનકે ખિલાફ હો, તો મુઝે મઆફ રખ્ખા જાએ.

ચુનાંચે નબીએ અકરમ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ઈજાઝત દે દી, અબ ઉનહોંને યે તદબીર કી કે અપને સાથ અપને દો સાથિયોં (ઉબાદ બિન બશર ઔર અબૂ નાઈલા) કો લિયા, ઔર યે તીનોં હઝરાત કઅબ બિન અશરફકે પાસ ગયે, ઔર જાકર કહા કે આજકલ હમ લોગ બહોત પરેશાન હૈં, ઉસને કહા ક્યા બાત હૈ? જવાબ દિયા કે જબસે યે પૈગંબર આએ હૈં રોઝાના ચંદા હી માંગતે રેહતે હૈં, કભી ઈસ કામકે લિયે ચંદા તો કભી ઉસકે લિયે ચંદા, કહાં તક ચંદા દિયા જાએ? વૈસે હી ખાને પીનેમેં પરેશાની હોતી હૈ. કઅબ બિન અશરફ તન્ઝમેં કેહને લગા કે અભી તો ચંદ હી રોઝ ગુઝરે હૈં, આગે દેખના ક્યા હોગા? મઝીદ તુમ લોગોંકો ગૌર કરના ચાહિયે, ઈન હઝરાતને કહા કે ગૌર તો કરતે રહેંગે, ક્યૂંકે અભી તો હમ લોગોંને ઉનકા સાથ દિયા હૈ જલ્દીસે હટના ભી અચ્છા નહીં હૈ, હમ તો આપકી ખિદમતમેં કુછ કર્ઝ લેનેકે ઈરાદાસે આએ હૈં. યે માલદાર આદમી થા ઔર સૂદ પર કર્ઝે ભી દેતા થા, ઉસને કહા કે

કર્ઝ તો દે દૂંગા, લેકિન કોઈ ચીઝ ગિરવી રખની પડેગી.

ઉન લોગોંને માલૂમ કિયા કે ગિરવી ક્યા રખ્ખા જાએ? કેહને લગા કે અપની ઔરતોંકો મેરે પાસ ગિરવી રખવા દો, (નઊઝુબિલ્લાહિ મિન ઝાલિક) ઉન લોગોંને કહા કે યે તો બહોત હી ગલત બાત હૈ, હમારી ઔરતેં આપકે પાસ રખ્ખી રહેં, આપ ખૂબસૂરત ઔર માલદાર આદમી હૈં, કુછ પતા નહીં ક્યા ફિત્ના ખડા હો જાએ? ઔરતેં તો ગિરવી નહીં રખ સકતે ઔર કોઈ ચીઝ બતાઈયે, કેહને લગા કે અપને છોટે બચ્ચોં ઔર ઔલાદોંકો મેરે પાસ ગિરવી રખવા દો, કેહને લગે કે નસલોં તકમેં હમારે ઉપર બટ્ટા લગ જાએગા કે મહઝ એક જરૂરતમેં બચ્ચોંકો ગિરવી રખવા દિયા, યે ભી મુશ્કિલ હૈ, તો ફિર ક્યા હુવા? તો બાત યે તય હુઈ કે હથિયાર ગિરવી રખવા દિયે જાએં, અરબકે અંદર હથિયાર બહોત કીમતી ચીઝ સમઝી જાતી હૈ ઔર આજ ભી કીમતી હૈ.

તય હો ગયા કે રાતમેં ઐસે વક્ત હમ લોગ હથિયાર લેકર આએંગે કે લોગોંકો માલૂમ ન હો, ક્યૂંકે કુછ પતા નહીં લોગ ક્યા સમઝ લેં, ઈસ તરહસે યે વાદા પક્કા હો ગયા કે રાતમેં હથિયાર ગિરવી રખનેકે લિયે લાએંગે, આપ હમેં કરઝા દે દીજિયે, ચુનાંચે વા'દાકે મુતાબિક હથિયાર લેકર યે લોગ ઉસકે પાસ ગયે, યે અપની બીવીકે સાથ ઉપર બાલાખાનામેં લેટા હુવા થા, આવાઝ દી, માલૂમ કિયા કૌન? કહા કે મુહમ્મદ બિન મુસ્લિમા. બીવીને ઉસસે કહા કે ઈસ આવાઝમેં ખૂનકી બૂ આ રહી હૈ, કઅબને કહા કે શરીફ આદમીકો જબ બુલાયા જાએ તો ઉસે જાના ચાહિયે, યે બુઝદિલીકી બાત હોગી કે મૈં ન જાઉં, ઔર યે તો મુહમ્મદ બિન મુસ્લિમા હૈં, સુબહ મેરે પાસ આયા થા, વોહી મઆમલા હૈ, કોઈ બાત નહીં, મૈં મિલકર આતા હૂં, ચુનાંચે વો ઉતરકર નીચે આયા. ઉન તીનોંકા પ્લાન યે થા કે હમ ઉસસે બાતચીત કરેંગે, ઔર ઉસને સરમેં તેલ ઔર ખૂશ્બૂ લગા રખ્ખી હોગી, હમ ઉસકી ખૂશ્બૂ સૂંઘેંગે ઔર ઉસકી તારીફ કરેંગે, તાકે યે ફૂલકર મસ્ત હો જાએ, એક મરતબા તો ઉસકા સર સૂંઘકર છોડ દિયા જાએગા, ઔર અગલી મરતબા જબ યે સર ઝુકાએ તો ઉસકા કામ તમામ કર દો.

ચુનાંચે ઉસી અંદાઝ પર બાતચીત શુરૂ હુઈ ઔર કેહને લગે કે આપકે સરસે ખૂશ્બૂ બહોત અચ્છી આ રહી હૈ, ઐસી ખૂશ્બૂ તો સૂંઘનેકો ભી નહીં મિલતી, તો ઉસને સર નીચે કર દિયા કે સૂંઘો, ઔર કહા કે મેરે પાસ ઐસી બીવી હૈ જો સબસે ઝિયાદા મુઅત્તર રેહતી હૈ, કહા કે વાકઈ બહોત શાનદાર ખૂશ્બૂ હૈ, ઐસી ખૂશ્બૂ તો દેખી હી નહીં, કઅબ બિન અશરફ સુનકર બડા ખૂશ હુવા, દો બારહ ફિર બાત શુરૂ હુઈ, ઔર મુહમ્મદ બિન મુસ્લિમાને ફિર કહા કે થોડીસી ઔર સૂંઘાઈ જાએ, ઉસને કહા કે હાં જરૂર સૂંઘિયે, જૈસે હી ઉસને ગરદન નીચે કી ઉનહોંને સાથિયોંકો ઈશારા કિયા ઔર ઉસકા સર કાટકર કિસ્સા ખતમ કર દિયા, ઔર જનાબે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકે કદમોંમેં લાકર ડાલ દિયા, ઔર કહા કે ઈસ મલઊનકા અંજામ યેહી હૈ જો મુઆહિદા તોડે, જો ઔરતોંકે બારેમેં બકવાસ કરે, જો બેહયા ઔર બેગૈરત હો, જો લોગોંકો જાકર જંગ પર ઉકસાએ, જો બોહતાન તરાશિયાં કરે, ઐસોંકા ઈલાજ યેહી હૈ, યે લોગ બાતોંસે માનનેવાલે નહીં હૈં, બલ્કે ઈસી તરીકેસે માનનેવાલે હૈં. (બુખારી શરીફ ૨/૫૭૬)

નબીએ અકરમ અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામને અપને અમલસે કિયામત તક આનેવાલે લોગોંકો એક નમૂના બતાયા કે ઐસે શરીર લોગોંકા અંજામ યેહી હોના ચાહિયે, સુબહકો બડા શોર હુવા, લેકિન ઉસ વાકિઆકી ધાક ઐસી બૈઠ ગઈ કે ઉસકે બાદ કિસીકો બરમલા (ખુલેઆમ) ઐસી બકવાસ કરનેકી હિંમત નહીં હુઈ.

એક આદમી અબૂ રાફેઅ (સલામ બિન અબીલ હકીક) ભી ઈસી તરહકી હરકતેં કરતા થા, નબીએ અકરમ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ઉસકે સાથ ભી ઈસી તરહકા મઆમલા કિયા. (બુખારી શરીફ ૨/૫૭૭) આઝાદીકા મતલબ યે નહીં હૈ કે આદમી જિસકે બારેમેં જો ચહે કેહ દે, બલ્કે ઝબાન પર કાબૂ રખનેકી જરૂરત હૈ, નબીએ અકરમ અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામને ઉસકી તાલીમ દી.

ગઝવએ ઉહદ

લેકિન ઈધર મક્કા મુઅઝ્ઝમામેં ઈન્તિકામ (બદલા લેને) કી આગ ભડક રહી થી, ઔર વો કાફલા જો બદરમેં બચકર નિકલ ગયા થા, ઔર ઉસમેં બડા સરમાયા થા, ઉસ કાફલાકા મુકમ્મલ નફા અલગ કરકે રખ્ખા ગયા થા, ઔર મશ્વરામેં યે બાત તય હુઈ કે જો હમારે રિશ્તેદાર બદરમેં મારે ગયે થે, ઉનકે ઈન્તિકામકે લિયે મદીના મુનવ્વરહ પર ચળ્હાઈ કી જાએગી ઔર ઈસ પૈસાકો ઉસમેં લગાયા જાએગા. (અર્રહીકુલ મખ્તૂમ ૩૮૫)

ચુનાંચે અબૂ સુફયાનકી સરદારીમેં એક બડા લશ્કરે જર્રાર તીન હજાર લોગોં પર તૈયાર હુવા ઔર મક્કા મુઅઝ્ઝમાસે શવ્વાલ ૩ હિજરીમેં મદીના પર ચળ્હાઈકે ઈરાદાસે યે લશ્કર ચલા, હઝરત અબ્બાસ (રદિ.) જો પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકે ચચા થે, ઔર મક્કા મુઅઝ્ઝમામેં મુકીમ થે, ઈસ્લામ લા ચુકે થે, મગર ઈસ્લામ ઝાહિર નહીં ફરમાતે થે, ઉનહોંને હાલાતકા જાઈઝા લેકર પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકો ખત લિખ્ખા કે ઈસ તરહસે કુફ્ફાર મક્કાસે રવાના હો ચુકે હૈં, ઉસ વક્ત મક્કાસે મદીના તક પૈદલકા રાસ્તા તકરીબન એક હફતાકા થા, ખત લાનેવાલેને સિર્ફ તીન દિનમેં પહોંચા દિયા, નબીએ અકરમ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ કુબામેં તશરીફ રખતે થે, આપકો જૈસે હી ખબર મિલી, તો આપને અપને મુખ્લિસ સહાબાકો જમા ફરમાયા, ઔર ખબર દી કે ઈસ તરહસે મક્કાકે લોગ મદીના પર હમલાકે લિયે ચલ દિયે હૈં, ઔર આપને કુછ લોગોંકો ઈધર ઉધર ભી ભેજા, તો અંદાઝા હુવા કે લશ્કર કરીબ આ ચુકા હૈ, ચુનાંચે આપને સહાબાસે મશ્વરા કિયા, એક રાય યે સામને આઈ કે હમ લોગોંકો મદીનાકે અંદર રેહકર લશ્કરકા મુકાબલા કરના ચાહિયે, ક્યૂંકે યે બાહિરકા લશ્કર હૈ ઔર મદીનાકે રાસ્તોં ઔર ગલિયોંસે વાકિફ નહીં હૈ, અગર યે અંદર આ જાએગા તો ઘેરનેમેં સહૂલત હોગી, લેકિન વો હઝરાતે સહાબા જો ગઝવએ બદરમેં નહીં જા

સકે થે, ઔર ઉનકે અંદર જિહાદકા જોશ ઔર જઝબા તિલમિલા રહા થા, ઉન્હોંને યે રાય દી કે નહીં બાહિર નિકલકર ઉસકા મુકાબલા કરના ચાહિયે, પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકી રાય અંદર રેહકર હી મુકાબલા કરનેકી થી, લેકિન જબ આપને યે દેખા કે આમ લોગોંકી રાય યે બન રહી હૈ, તો આપ ઘરમેં તશરીફ લે ગયે ઔર આપને હથિયાર વગૈરહ પહેનકર અમામા બાંધા ઔર બાહિર તશરીફ લાએ.

(અર્રહીકુલ મખ્તૂમ ૩૮૯-૩૯૧)

ઉસ દૌરાન સહાબામેં યે ગુફતગૂ હોને લગી કે હમને હુઝૂર પર દબાવ બનાકર અચ્છા નહીં કિયા, હમેં યે કેહના ચાહિયે થા કે હઝરત આપ જૈસા ચાહેં વૈસા કરેં, અંદર બાહિરકી બાત હમેં નહીં કેહની ચાહિયે થી, હુઝૂર જૈસા ફરમાતે વો અચ્છા હોતા. જબ આપ બાહિર તશરીફ લાએ તો સહાબાને કહા કે હુઝૂર ચૂંકે આપને માલૂમ કિયા થા, ઈસ લિયે હમને કેહ દિયા વરના અસલ રાય તો આપ હી કી હૈ, પૈગંબર અલૈહિસ્સલામને ફરમાયા કે : "જબ નબી હથિયાર પહેન લેતા હૈ તો ઉસ વક્ત તક નહીં ઉતારતા જબ તકકે ફૈસલા આરપાર ન હો જાએ, ઈસ લિયે અબ તો ફૈસલા હો ચુકા." ઔર મદીના મુનવ્વરહસે મુકાબલાકે લિયે એક હજાર અફરાદ ચલે.

(અસ્સુસ્સૈર ૧૦૨)

આજ તો મદીના મુનવ્વરહ માશા અલ્લાહ બહોત બડા હો ગયા હૈ, ઔર ઉહદ પહાડ ભી ઐસા હી લગતા હૈ, જૈસે વો મદીના હીકે અંદર હો, આબાદી મુસલસલ બઢ રહી હૈ, ઉસ જમાનેમેં "ઉહદ" બિલકુલ અલગ થા, ઔર અબ ભી ફાસલા તો કાફી હૈ, લેકિન આબાદીકી વજહસે પતા નહીં ચલતા.

મુશરિકીનકા લશ્કર ઉહદ પહાડકે કરીબ જાકર ઠહેર ગયા, ઉસ વક્તમેં વહાંકા રાસ્તા ઐસા થા કે ઉસીકી જાનિબસે મદીનામેં દાખિલ હો સકતે થે. ઉસકે અલાવા કોઈ રાસ્તા નહીં થા, અબ તો બિલકુલ સૂરત હી બદલ ગઈ ઉસકા કોઈ અંદાઝા લગાયા હી નહીં જા સકતા, ચુનાંચે પૈગંબર અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામ તશરીફ લે ચલે, તો રાસ્તેમેં અબ્દુલ્લાહ બિન ઉબય બિન સલૂલને ધોકાબાજી કી, જબ બિલકુલ પડાવ પર પહોંચ ગયે, તો ઉસ

લઈનને કહા કે મુઝે તો યહાં અપને સામને મૌત નઝર આ રહી હૈ, ઔર મૈં અપનેકો હલાકતમેં ડાલના નહીં ચાહતા, ઔર ૩૦૦ આદમિયોંકો લેકર વાપસ હો ગયા. (અસહ્હુ સ્સિયર ૧૦૨)

અબ ૧૦૦૦ મેંસે ૩૦૦ કમ હોકર ૭૦૦ બાકી રેહ ગયે, ઔર ઉસને ન સિર્ફ યે કે દગા દી, બલ્કે અન્સારકે કુછ કબીલોંકો ભી સાથ લે જાનેકી કોશિશ કી, મગર અલ્લાહ તઆલાને ઉનકે દિલોંકો મઝબૂત કિયા ઔર યે હઝરાત જંગકે લિયે તૈયાર ઔર મુસ્તઈદ હો ગયે.

સામને એક પહાડી થી ઉસ પર જનાબે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને પચાસ તીરઅંદાઝોંકો બિઠા દિયા, અબ્દુલ્લાહ બિન જુબેર (રદિ.) કો ઉનકા અમીર બનાયા, ઔર ઉન લોગોંકો યે હિદાયત દી કે જબ જંગ હો ઔર હમ લોગ જીત જાએં, ફતહ ઔર કામિયાબી હમેં નસીબ હો જાએ, યા હમ હાર જાએં, તુમહેં ઉસસે કોઈ મતલબ નહીં હૈં, જબ તકકે મૈં ખૂદ તુમહેં ન બુલાઉં ઉસ વક્ત તક તુમહેં યહાંસે કિસી ભી હાલતમેં હટના નહીં હૈ, ચાહે કુછ ભી હો, યે એક બહોત બડી પહાડી થી, અબ તો છોટીસી રેહ ગઈ હૈ, ઔર ઐસી જગહ પર થી કે વાપસીમેં લશ્કર અગર આતા તો ઉધર હીસે આતા. (બુખારી શરીફ ૨/૫૭૯)

નબીએ અકરમ અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામને ઈસ લિયે બિઠાયા થા કે અગર મુશરિકીનકા લશ્કર પલટને લગે, તો યે લોગ મુઆરિઝ હો જાએં (આડ બન જાએં) ઔર ઉનકો ઈધર બઢને ન દેં, જહાં ઈસ વક્ત શુહદાકી કબરેં હૈં, ઈહાતા બના હુવા હૈ યેહી મૈદાને જંગ થા, ઔર પહાડી પર યે સબ લોગ દેખ રહે થે, જંગ શુરૂ હુઈ, ઔર પેહલે હી મરહલેમેં હઝરાતે સહાબાને ઈસ કદર જી જાનસે લડાઈ કી કે ઉનકે કદમ ઉખડ ગયે, ઔર જિધર ભી જિસકો મૌકા મિલા ભાગ ગયા, એક એક આદમીને દસ દસ આદમિયોંકો માર ડાલા, જો જિધર નિકલ જાતા વો કુશ્તેકે કુશ્તે (ઢેર કે ઢેર) લગા દેતા, ચુનાંચે મૈદાન ખાલી હો ગયા, ઔર સહાબા ઉનકે સામાનકો સમેટનેમેં લગ ગયે. (અર્રહીકુલ મખ્તૂમ ૪૦૧-૪૦૮)

જો લોગ ઉપર પહાડી પર બૈઠે હુએ થે, ઉનહોંને દેખા કે લડાઈ તો ખતમ હો ગઈ, ઔર કુફ્ફાર ભાગતે હુએ નઝર આ રહે હૈં, અગર હમ લોગ નીચે નહીં ઉતરે તો માલે ગનીમત સબ દૂસરોંકે હાથ લગ જાએગા, યે સોચતે હુએ ઉનમેંસે તકરીબન ચાલીસ આદમી અપની જગહ છોડ બૈઠે, હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન જુબેર (રદિ.) ને બહોત સમઝાયા કે દેખો હમકો ઈસસે કોઈ ગર્ઝ નહીં કે માલ મિલે યા ન મિલે, હમેં તો પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકે હુકમકી તા'મીલ કરની હૈ, હમેં યહાંસે હટના નહીં હૈ, મગર વો સમઝે કે મઆમલા ખતમ હો ગયા ઔર જંગ જીત લી ગઈ, અલગર્ઝ યે ચાલીસ હઝરાત ઉતર આએ.

(અર્રહીકુલ મખ્તૂમ ૪૦૯)

હઝરત ખાલિદ બિન વલીદ ઉસ વક્ત તક મુશરિકીનકે લશ્કરમેં શામિલ થે, ઔર ઉનકે હાથમેં એક ફોજકી ટુકડી થી, જબ ઉનહોંને દેખા કે યે મહાઝ ઔર મેદાન ખાલી હો ગયા હૈ, ઉનહોંને ઉન દસ આદમિયોંકો શહીદ કરકે સામનેકી જાનિબસે દો બારહ પલટકર હમ્લા કર દિયા, ઈસ તરહસે બેચારે મુસલમાન દોનોં જાનિબસે પિસ ગયે, ઔર એક ઝરાસી ગલતીકી વજહસે જંગકા પાંસા બિલકુલ પલટ ગયા, યા તો બિલકુલ સો ફીસદ જંગ જીત લી ગઈ થી યા અબ શિકસ્ત (હાર) નઝર આને લગી, ઔર સૂરતે હાલ યે હો ગઈ કે જનાબે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ ઉન મુશરિકીનકે નરગામેં (ઘેરેમેં) આ ગયે, ઔર એક મલઊન ખબીસ અબ્દુલ્લાહ બિન કુમૈયાને જનાબે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ પર ઐસા વાર કિયા કે આપ જો લોહેકી ટોપી પેહને હુએ થે ઉસકી તીલિયાં (તાર) આપકે ચેહરએ અનવરમેં ઘુસ ગઈ જિસસે ખૂન નિકલ પડા.

ઈસી તરહ એક મલઊનને આપ પર વાર કિયા, તો આપકે દન્દાને મુબારક શહીદ હો ગયે, ઔર શયતાનને નઊઝુબિલ્લાહ યે અફવા ફૈલા દી કે નબીએ અકરમ અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામકો શહીદ કર દિયા ગયા હૈ, બડી અફરા તફરીકા આલમ થા, ઉસ વક્ત હઝરાતે સહાબએ કિરામ (રદિ.) ને

ઈન્તિહાઈ જાંનિસારી ઔર બહાદુરીકા મુઝાહિરા કિયા, સહાબા ઈસ તરહ જનાબે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ પર સાયાકી તરહ જમ ગયે કે જો કોઈ તીર આતા થા, અપની પીઠ પર લેતે થે, કોઈ નેઝા આતા તો અપને સીના પર લેતે થે, પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકો સર ઉઠાને નહીં દેતે થે કે મબાદા આપકો મઝીદ કોઈ નુકસાન ન પહોંચ જાએ, ઉસી દૌરાન હઝરત હમઝા (રદિ.) કી શહાદતકા વાકિઆ પેશ આયા, તો ગોયાકે મઅામલા બિલકુલ ઉલટ પુલટ હો ગયા. (રસૂલે રહમત ૩૦૭)

ઔર ઉસકી વજહ યે હુઈ કે જનાબે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને જંગકી જો હિકમતે અમલી બનાઈ થી ઉસ પર વો લોગ પૂરી તરહ સાબિત કદમ નહીં રેહ સકે.

જબ પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકી મૌજૂદગીમેં આપકે એક હુકમકી તામીલ ન કરનેકી વજહસે ઈતના બડા નુકસાન ઉમ્મતકો હો સકતા હૈ, તો આજ હમેં ગૌર કરનેકી જરૂરત હૈ કે પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકે તરીકોં પર ન ચલનેકી વજહસે હમેં કિતના બડા નુકસાન ઉઠાના પડ રહા હૈ, હાલાંકે આપ ઉસ લશ્કરમેં ખૂદ તશરીફ ફરમા થે, લેકિન ચૂંકે આપકે હુકમકી તા'મીલ નહીં હુઈ, ઈસ લિયે મઆમલા કુછકા કુછ હો ગયા, લેકિન ફિર પૈગંબર અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામને લોગોંકો પુકારા, અન્સારકો પુકારા, મુહાજિરીનકો પુકારા ઔર ફિર લોગ ઈખટ્ઠે હુએ ઔર દો બારહ જી જાનસે લડે, તો અલ્લાહ તઆલાને દો બારહ ફિર ફતહ અતા ફરમાઈ, ઔર નબીએ અકરમ અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામ ભી મહેફૂઝ જગહ પર ચલે ગયે, ઔર એલાન હો ગયા કે હુઝૂર બાહયાત (ઝિંદા) હૈં, તો સહાબામેં જો બદદિલી ફૈલ ગઈ થી જબ યે સુના કે પૈગંબર અલૈહિસ્સલામ મૌજૂદ હૈં ઔર ઝિંદા હૈં, તો ઉનકે અંદર ફિર ખૂન ગરમા ગયા ઔર જોશ પૈદા હો ગયા, વરના ઈસ ખબરસે ઐસા હાલ હો ગયા થા, લોગ યે કેહતે થે કે જબ પૈગંબર અલૈહિસ્સલામ હી ઝિંદા ન રહે તો હમ હી રેહકર ક્યા કરેંગે? ઔર પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકી શહાદતકી બખર

મદીના મુનવ્વરહ પહોંચી તો મદીનામેં કોહરામ મચ ગયા.

એક અન્સારિયા ઔરત મદીનાસે ચલી, રાસ્તેમેં કિસીને બતલાયા કે તુમહારે શૌહર શહીદ હો ગયે, કિસીને કહા કે તુમહારે બેટે ઔર ભાઈ મારે ગયે, ઉસને કહાકે પૈગંબર અલૈહિસ્સલામ ભી બાહયાત (ઝિંદા) હૈં કે નહીં, જબ યે બતાયા ગયા કે પૈગંબર અલૈહિસ્સલામ બાહયાત હૈં, તો કહા કે કિસીકે જાનેકા કોઈ ગમ નહીં હે, આપકી ઝિંદગી હમારે લિયે સબસે બડી ખૂશ નસીબીકી બાત હૈ, આપકે કદમોંકે ઉપર તમામ જાનેં નિછાવર હૈં, જાન માલ, ઈઝ્ઝત ઔર આબરૂ આપકે કદમોં પર નિછાવર હૈં. (રસૂલે રહમત ૩૧૪)

હઝરત ફાતિમતુ ઝ્ઝહરા (રદિ.) વાલિદે મોહતરમકી ઈસ તકલીફકો સુનકર મદીના મુનવ્વરહસે તશરીફ લાઈ, જબ પહોંચી તો દેખા કે ખૂન બરાબર જારી હૈ, બંદ નહીં હો રહા હૈ, હઝરત અલી કર્રમલ્લાહુ વજહહૂ પાની લા રહે હૈં ઔર ઝખમ પર ડાલ રહે હૈં, લેકિન ખૂન બંદ નહીં હો રહા હૈ, તો ચટાઈ જલાકર ઉસકી રાખ ઝખમ પર રખ્ખી ગઈ તબ ખૂન બંદ હુવા. (બુખારી શરીફ ૨/૫૮૪)

નબીએ અકરમ અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામ ઉન તમામ હાલાતમેં ભી યેહી ફરમાતે રહે કે અય અલ્લાહ! ઈસ કૌમકી મગફિરત ફરમા, વો મુઝે અચ્છી તરહ જાનતી નહીં હૈ, મૈં તો ઉનકા મોહસિન ઔર મુશફિક હૂં, મૈં તો ઉનકે લિયે અચ્છા પૈગામ લેકર આયા હૂં, ઔર યે લોગ મેરે સાથ ઐસા મઆમલા કર રહે હૈં. એક મરતબા હુઝૂરે અકરમ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકી ઝબાને મુબારકસે યે નિકલ ગયા કે વો કૌમ કૈસે ફલાહ પા સકતી હૈ જો અપને નબીકે સાથ ઐસા મઆમલા કરે? તો અલ્લાહ તઆલાકો રહમતે આલમકી ઝબાનસે યે જુમ્લા પસંદ નહીં આયા, ફૌરન તમ્બીહ વારિદ હુઈ કે :

લૈસ લ-ક મિનલ્ અમ્રિ શૈઉન. (બુખારી શરીફ ૨/૫૮૨)

આપકો ઉસકા હક નહીં હૈ કે લોગોંકે બારેમેં ઐસી બાતેં કહેં.

યે નબીએ અકરમ અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામકે લિયે દરજાતકી બુલંદીકા ઈન્તિઝામ કિયા જા રહા હૈ, બહરહાલ નબીએ અકરમ અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામને

લોગોંકો જમા ફરમાયા, શહીદોંકો ઈખઠ્ઠા કરકે સબકો ઉસી મૈદાનમેં દફન કિયા ગયા જહાં પર શહીદોંકા ઈહાતા બના હુવા હૈ.

સય્યિદુશ્શુહદા હઝરત હમઝા (રદિ.)

હઝરત હમઝા (રદિ.) કે બદનકે ટુકડે ટુકડે કર દિયે ગયે, હિન્દા નામી એક ઔરતને મન્નત માની થી કે મૈં હમઝાકે બદનકે ટુકડે ટુકડે કરકે ઉનકે કલેજાકો ચબાઉંગી, ઉસને કોશિશ કી, લેકિન વો ચબ નહીં સકા, અલબત્તા ઉસને ટુકડે કિયે, નબીએ અકરમ અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામ પર ઉસકા બડા અસર હુવા, આપને ઉસી વક્ત હઝરત હમઝાકો સય્યિદુશ્શુહદાકા લકબ અતા ફરમાયા કે કિયામતકે દિન સબ શહીદોંકી સરદારી હઝરત હમઝા (રદિ.) કે હાથમેં હોગી, જબ દફનકા નંબર આયા તો મુસલમાનોંકા હાલ ઐસા થા કે પૂરા બદન ઢાંપનેકે લિયે ભી કપડે મોહય્યા નહીં થે, સર ઢાંપતે તો પૈર ખુલ જાતે, પૈર ઢાંપતે તો સર ખુલ જાતા, પૈગંબર અલૈહિસ્સલામને ફરમાયા કે સર ઢાંપ દો ઔર પૈરોં પર ઘાસ વગૈરહ ડાલ દો, એક એક કબ્રમેં કઈ કઈ લોગોંકો દફન કિયા ગયા, જો ઝિયાદા કુરઆન પઢ્હા હોતા ઉસકો કિબ્લાકી જાનિબ રખતે, ઉસકે બાદ તરતીબસે દફન કર દેતે, સબકી નમાઝે જનાઝા પઢ્હી ગઈ. રિવાયાતમેં આતા હૈ કે આપને સત્તર (૭૦) કે સત્તર સહાબાકી નમાઝ પઢ્હી, એક એકકા જનાઝા લાયા જાતા ઔર નમાઝ પઢ્હકર હટા દિયા જાતા, લેકિન સય્યિદુશ્શુહદા હઝરત હમઝા (રદિ.) કે જનાઝાકો હટાયા નહીં ગયા, બલ્કે આપકી નમાઝે જનાઝા સત્તર (૭૦) મરતબા પઢ્હી ગઈ. યે સન હિજરી ૩ કા વાકિઆ હૈ જો શવ્વાલકે મહીનામેં પેશ આયા. (અલ બિદાયહ વન્નિહાયહ ૪/૪૧૭)

ગઝવએ હમરાઉલ અસદ

ઉસકે બાદ મુશરિકીનકા લશ્કર ચલા ગયા, તો રાસ્તામેં અબૂ સુફયાનને

સોચા કે યે મઆમલા તો બહોત ગલત હુવા કે હમને આધી જંગ જીતી ઔર આધી છોડકર ચલે આએ, મુસલમાન તો કાફી હદ તક ઝખ્મી હો ગયે થે ઔર થકકર ચૂર હો ગયે થે, થોડાસા હમ્લા ઔર કર દિયા જાતા તો ઉનકા કામ તમામ હો જાતા, તો ઉસને વાપસીકા ઈરાદા કિયા, નબીએ અકરમ અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામકો જબ પતા ચલા તો આપ ૭૦ સહાબાકી એક જમાઅત લેકર હમરાઉલ અસદ તક પીછા કરનેકે લિયે ગયે, જબ ઉસે પતા ચલા કે હમ્લા કરને આ રહે હૈં, તો ઉસને સીધે મક્કા મુઅઝ્ઝમા જાકર દમ લિયા, ઉસકે ઉપર ધાક બૈઠ ગઈ કે ઈતની બડી જંગકે બાદ ભી ઉન લોગોંમેં ઈતની હિંમતં હૈ, ઈસકા મતલબ યે હૈ કે ઉનસે કોઈ જીત નહીં સકતા, અલ્લાહ તઆલાને ઉસકે ઉપર ઐસી ધાક ઔર રો'બ બિઠા દિયા. (અલ બિદાયહ વન્નિહાયહ ૪/૪૨૬)

વાકિઅ-એ બીરે મઊના

ઉસકે બાદ સન હિજરી ૪ મેં કઈ અહમ વાકિઆત પેશ આએ, ઉનમેંસે એક તારીખી વાકિઆ યે હૈ કે કબીલ્એ બનૂ કિલાબકી તરફસે પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકો દઅવત આઈ ઔર ઉનહોંને બહોત મન્નત સમાજત કી કે હમારે સભી લોગ મુસલમાન હો ચુકે હૈં, હમેં કુરઆન પઢ઼ાનેકે લિયે મુઅલ્લિમીન (ઉસ્તાઝ) કી જરૂરત હૈ, તો પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકે મદ્રસા (જિસકો મદ્રસએ સુફ્ફા કહા જાતા હૈ, કુછ સહાબા મુસલસલ વહાં રેહતે ઔર ઉનકા ઘર દર કુછ નહીં થા, વો ઉસી ચબૂતરે પર પડે રેહતે થે) મેં જો ૭૦ સહાબા કુરઆને કરીમ પઢ઼ે હુએ થે, નબીએ અકરમ અલૈહિસ્સલામને ઉનકે હમરાહ રવાના કર દિયે, ઔર ફરમાયા કે તુમ લોગ વહાં જાકર કુરઆનકી તા'લીમ દેના, મગર ઉન લોગોંકી નિય્યતમેં ફસાદ થા, જબ યે લોગ બીરે મઊના (એક કુંવેંકા નામ હૈ) પર પહોંચે, તો વહાં પર ઉનકા સરદાર આમિર બિન તુફૈલ બહોતસે લોગોંકો લેકર આયા, ઔર ઉન ૭૦ સહાબાકો ઘેરકર

શહીદ કર ડાલા, ઉનમેંસે સિર્ફ એક સહાબી બચે. પૈગંબર અલૈહિસ્સલામ પર ઈસકા ઈતના સદમા હુવા કે આપને નમાઝોંમેં એક મહીના તક કુનૂતે નાઝિલા પળ્હકર ઉનમેંસે હર એક કબીલાકા નામ લેકર બદ દુઆ કી, ઔર ઈસી વાકિઆસે કુનૂતે નાઝિલાકા સુબૂત મિલતા હૈ, કે અગર મુસલમાનોં પર કહીં ઝુલ્મ હો રહા હો, તો નમાઝોંકી આખરી રકા'તમેં રૂકૂઅસે ઉઠકર કુનૂત પળ્હી જાતી હૈ. (અલ બિદાયહ વન્નિહાયહ ૪/૪૫૨)

અઝલ ઔર કારહકે લોગોંકી બદ અહદી

ઉસી સાલ એક વાકિઆ ઔર પેશ આયા કે કબીલએ અઝલ ઔર કારહકે લોગ આએ ઔર ઉનહોંને ભી ઈસી તરહકી દરખ્વાસ્ત કી કે હમકો ભી મુઅલ્લિમીનકી જરૂરત હૈ, તો આપને દસ મુઅલ્લિમીન ઉનકે હમરાહ કર દિયે, રાસ્તામેં ઉનહોંને ભી ઉન સહાબાકો ઘેર લિયા, યે હઝરાત બચકર પહાડી પર ચળ્હ ગયે, ઔર અપને સરદાર હઝરત આસિમ બિન સાબિત (રદિ.) કે સાથ મિલકર મુકાબલા કરતે રહે, યહાં તકકે ઉનમેંસે આઠ આદમી શહીદ હો ગયે, દો આદમી (હઝરત ખુબૈબ ઔર ઝરત ઝૈદ બિન દસના) કો પકડ લિયા, ઔર મક્કા મુઅઝ્ઝમાકે કરીબ લે જાકર કિસી કાફિરકે બદલેમેં ઉનકો શહીદ કર દિયા.

(બુખારી શરીફ ૨/૫૬૮)

રિવાયાતમેં આતા હૈ કે જબ હઝરત ઝૈદ બિન દસનાકો શહાદતકે લિયે લે જાયા જા રહા થા, તો અબૂ સુફયાનને ઉનસે માલૂમ કિયા કે યે બતાઓ અગર તુમહેં છોડ દિયા જાએ ઔર પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકો સૂલી દે દી જાએ, તો ક્યા તુમ ઈસ સૌદે પર રાઝી હો? તો હઝરત ઝૈદ બિન દસનાને ફરમાયા : ક્યા બકવાસ કરતે હો? હમેં તો યે ભી પસંદ નહીં હૈ કે હમ આફિયતસે રહેં ઔર હમારે પૈગંબરકે પૈરમેં કોઈ કાંટા ચુભ જાએ, ચે જાએ કે હમ અપની જાનકે મુકાબલેમેં હુઝૂરકી જાન ચલી જાને પર રાઝી હો જાએં. તો અબૂ સુફયાન કેહતે થે કે મૈંને

કિસી ભી આદમીકે માનનેવાલેકો ઐસા મુહબ્બત કરનેવાલા નહીં દેખા જૈસાકે પૈગંબર અલૈહિસ્સલામસે મુહબ્બત કરનેવાલે હઝરાતે સહાબા (રદિ.) હૈં.

ઉસકે બાદ ૫ હિજરીકે અંદર કઈ અહમ વાકિઆત પેશ આએ; ઉનમેંસે એક વાકિઆ ગઝવએ બનૂ મુસ્તલક કેહલાતા હૈ.

(અલ બિદાયહ વન્નિહાયહ ૪/૫૪૩)

ઉસ સફરમેં અકસર ઉલમાકે નઝદીક તયમ્મુમકી આયત નાઝિલ હુઈ કે જહાં પર પાની ન મિલે યા બીમારીકી વજહસે પાનીકા ઈસ્તેમાલ તકલીફ દેહ હો, તો આદમી બજાએ વુઝૂકે તયમ્મુમ કર લે.

વાકિઅ-એ ઈફ્ક

ગાલિબન ઈસી સફરમેં એક અહમ વાકિઆ પેશ આયા કે મદીના મુનવ્વરહકે મુનાફિકીન પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકો તકલીફ દેનેમેં લગે રેહતે થે કે આપકો કિસી તરહ તકલીફ પહોંચે. ઈત્તિફાક ઐસા હુવા કે સફરમેં હઝરત આઈશા સિદ્દીકા (રદિ.) આપકે સાથ થીં, કાફલાકા રાતકો પડાવ થા, જબ સુબહકો સવેરે ચલનેકા એલાન હોતા, તો યે તરીકા થા કે ઈસ્તિન્જે વગૈરહસે ફારિગ હોકર ફિર સફર શુરૂ કરતે, તો હઝરત આઈશા સિદ્દીકા (રદિ.) ઈસ્તિન્જેકે લિયે તશરીફ લે ગઈ, વહાં ઉનકા હાર ગિર ગયા, અંધેરેકી વજહસે તલાશ કરનેમેં દેર હો ગઈ, જબ વાપસ તશરીફ લાઈ તો દેખા કે કાફલા જા ચુકા હૈ, લોગ કજાવહ (કાઠી) પર બૈઠા કરતે થે, ઔરતોંકા કજાવહ પરદામેં હોતા થા, હઝરત આઈશા ચૂંકે હલ્કી ફુલ્કી થીં, લોગોંને સમઝા કે આપ મૌજૂદ હૈં, ઈસ લિયે કજાવહ ઊંટ પર રખ દિયા ઔર ઊંટ ચલતા હો ગયા ઔર કાફલા જા ચુકા, જંગલ બયાબાન હોનેકી વજહસે હઝરત આઈશા સિદ્દીકા (રદિ.) બહોત પરેશાન હુઈ, તો આપને યે અકલમંદી કી કે જહાં આપકા ઊંટ થા વહીં પર પશરીફ ફરમા હો ગઈ કે જબ હુઝૂર મુઝે ન પાએંગે, તો કિસીકો

યહીં ભેજેગે, અગર કહીં ઔર ચલી ગઈ તો ઔર ઝિયાદા મુશ્કિલ પેશ આએગી. (બુખારી શરીફ ૨/૫૯૪)

પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકા તરીકા યે થા કે કાફલા ચલા જાતા તો એક આદમી પીછે ચલતા થા, તાકે અગર કોઈ ચીઝ ગિર જાએ તો ઉસકો ઉઠાતા હુવા ચલે, યે ભી આપકે અચ્છે ઈન્તિઝામકી દલીલ થી. તો ઈસ કામકે લિયે હુઝૂરે અકરમ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને હઝરત સફવાન બિન મુઅત્તલ (રદિ.) કો મુકર્રર ફરમા રખ્ખા થા, જબ વો પીછેસે આએ તો એક સાયાસા માલૂમ હુવા, જબ કરીબ હુએ તો દેખા કે યે તો હઝરત આઈશા સિદ્દીકા (રદિ.) હૈં, તો ઝોરસે ઈન્ના લિલ્લાહિ વઈન્ના ઈલૈહિ રાજિઊન પઢા, હઝરત આઈશા (રદિ.) મુતવજ્જેહ હુઈ, ઉનહોંને અપના ઊંટ નીચે બિઠાયા, તો હઝરત આઈશા સિદ્દીકા (રદિ.) ઉસ પર સવાર હો ગઈ, હઝરત સફવાન (રદિ.) ને નકીલ પકડી ઔર લાકર પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકે કાફલામેં શામિલ કર દિયા, ઉસ કાફલામેં મુનાફિકીનકા સરદાર અબ્દુલ્લાહ બિન ઉબય ભી મૌજૂદ થા, ઉસકો કહીંસે પતા લગ ગયા, ફિર ક્યા થા, ઉસને એક તૂફાન બનાકર ખડા કર દિયા, ઔર કહા કે નઊઝુબિલ્લાહિ મિન ઝાલિક, હઝરત આઈશા (રદિ.) કા હઝરત સફવાન (રદિ.) સે ગલત તઅલ્લુક હૈ.

(અલ બિદાયહ વન્નિહાયહ ૪/૫૪૮, બુખારી શરીફ ૨/૫૯૪)

અબ આપ અંદાઝા લગાઈયે કે એક મુઅઝ્ઝઝ તરીન ખાતૂન ઔર પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકી ચહીતી ઝૌજએ મુતહ્હરહ (બીવી) પર જબ ઐસા ઈલ્ઝામ લગા હોગા, તો પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકો કિતની તકલીફ હુઈ હોગી, હઝરત આઈશા સિદ્દીકા (રદિ.) બિલકુલ ભોલી ભાલી ખાતૂન થીં, ઉનહેં કુછ પતા નહીં કે લોગ ઉનકે બારેમેં ક્યા ક્યા કેહ રહે હૈં? ઔર મદીના મુનવ્વરહ જબ કાફલા પહોંચા, તો યે બાત સબકે કાનોંમેં પહોંચકર પૂરે મદીનામેં ફૈલ ગઈ, નબીએ અકરમ અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામને હઝરત આઈશા સિદ્દીકા (રદિ.) સે કોઈ બાત નહીં ફરમાઈ, એક મહીના ઐસે હી ગુઝર ગયા, લેકિન

હઝરતકા અંદાઝ યે થા કે ખૈરિયત વગૈરહ તો માલૂમ કરતે, લેકિન પેહલે જૈસી બશાશત નહીં થી, હઝરત આઈશા સિદ્દીકા (રદિ.) ફરમાતી હૈં કે મૈં સમઝ નહીં પા રહી થી કે બાત ક્યા હૈ?

એક દિન ઐસા હુવા કે હઝરત આઈશા સિદ્દીકા (રદિ.) કઝાએ હાજતકે લિયે જંગલ જા રહી થીં (ઉસ જમાનેમેં ઘરોંમેં બૈતુલખલા તો થે નહીં) ઉનકો લે જાનેકે લિયે ઉમ્મે મિસ્તહ નામી એક ઔરત મુતઅય્યન થીં, સાથ જાતે જાતે ઐસા હુવા કે ઉનહોંને પરદાકે લિયે જો ચાદર ઓઢ રખ્ખી થી, અચાનક ઉસમેં ઉનકા પૈર ફિસલકર ગિરનેકે કરીબ હો ગઈ, તો ઉમ્મે મિસ્તહને યે જુમ્લા કહા : **"તઈસ મિસ્તહ"** (મિસ્તહ બરબાદ હો) મિસ્તહ ઉનકે સાહબઝાદે થે, યે અબ્દુલ્લાહ બિન ઉબયકે કેહનેમેં આકર હઝરત આઈશા (રદિ.) કે ખિલાફ મુહિમ ચલાએ હુએ થે. હઝરત આઈશા (રદિ.) ને ફરમાયા કે અલ્લાહકી બંદી! મિસ્તહ તો નેક આદમી હૈં, તુમ ઉનકો બદદુઆ ક્યૂં દે રહી હો? ઉમ્મે મિસ્તહને કહા કે તુમહેં માલૂમ નહીં, ઉસને ક્યા ક્યા અફવાએં ફૈલા રખ્ખી હૈં, ઔર કહા કે વો તુમહારે બારેમેં ઐસા વૈસા કેહતા હૈ.

(અલ બિદાયહ વન્નિહાયહ ૪/૫૪૮, બુખારી શરીફ ૨/૫૯૪)

હઝરત આઈશા સિદ્દીકા (રદિ.) ફરમાતી હૈં કે ઉસ વક્ત મુઝે માલૂમ હુવા કે પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકા યે રવય્યા (બરતાવ) મેરે સાથ ક્યૂં હૈ? મેરે પૈરોંકે નીચેસે તો જમીન નિકલ ગઈ, ઔર મૈંને નબીએ અકરમ અલૈહિસ્સલામસે ઈજાઝત લી કે મૈં અપને વાલિદૈનસે મિલનેકે લિયે જાના ચાહતી હૂં, હઝરતને ઈજાઝત દે દી. ફરમાતી હૈં કે મેરા હાલ યે થા કે રોતે રોતે મેરી આંખોંકે આંસૂ ખુશ્ક હો ચુકે થે, ક્યૂંકે મેરા અલ્લાહ જનતા હૈ કે મેરે વહમો ગુમાનમેં ભી કભી ગલત બાત નહીં આઈ, ઔર પૈગંબરકી ઝૌજએ મુતહ્હરહકે દિલમેં ઐસી બાતકા આના નામુમકિન હૈ, અલ્લાહ તઆલા નબીકો ભી બાઈઝ્ઝત રખતે હૈં ઔર નબીકે ઘરવાલોંકો ભી બાઈઝ્ઝત રખતે હૈં, ઉન પર કોઈ ઉન્ગલી નહીં ઉઠા સકતા, ઔર ઉન મુનાફિક ખબીસોંને યે વબાલ ખડા કર દિયા થા. (બુખારી શરીફ ૨/૫૯૫)

એક દિનકા વાકિઆ હૈ કે નબીએ અકરમ અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામ હઝરત આઈશા સિદ્દીકા (રદિ.) સે મિલનેકે લિયે ઉનકે ઘર તશરીફ લાએ, ઔર હઝરત આઈશા (રદિ.) કો બુલાયા, ઔર ફરમાયા કે આઈશા! દેખો ઈન્સાન બહરહાલ ઈન્સાન હૈ, અગર કોઈ ગલતી હો ગઈ હો, તો ઈકરાર કરનેમેં આફિયત હૈ, તો હઝરત આઈશા ફરમાતી હૈં કે મેરી આંખોંસે આંસૂ ખુશ્ક હો ચુકે થે, મૈંને અપને વાલિદ હઝરત અબૂબક્ર સિદ્દીક (રદિ.) સે કહા કે આપ જવાબ દીજિયે, ઉનહોંને કહા કે મેરી હિંમત નહીં, વાલિદા ઉમ્મે રૂમાનસે કહા કે આપ જવાબ દીજિયે, ઉનહોંન ભી કહા કે મેરી હિંમત નહીં. તો હઝરત આઈશા (રદિ.) ને ખૂદ જવાબ દિયા, ઔર ફરમાયા કે : "હઝરત મૈં ઈસ મોડ પર હૂં કે અગર યે કહૂં કે મૈં ઈસસે બરી હૂં યાની સચ બોલૂં તો આપ યકીન નહીં કરેંગે, ઔર અગર ઝૂઠ બોલૂં તો હો સકતા હૈ કે આપકે દિલમેં યકીન આ જાએ, ઈસ લિયે મૈં તો યે કેહતી હૂં કે : **(ફસબ્રુન જમીલ વલ્લાહુલ્ મુસ્તઆનુ અલા મા તસિફૂન)** (યાની મૈં સબર કરતી હૂં ઔર અલ્લાહ હીસે મદદ ચાહતી હૂં)"

(બુખારી શરીફ ૨/૫૯૬)

ફરમાતી હૈં કે મૈંને તો યે જવાબ દે દિયા, લેકિન ઉસી હાલતમેં નબીએ અકરમ અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામ પર વહીકી કૈફિયત તારી હો ગઈ, ઔર જબ આપ ફારિગ હુએ, તો આપકે ચેહરે પર મુસ્કુરાહટ થી, ઔર હઝરત આઈશાકી બરાઅતમેં કુરઆને પાકકી સૂરએ નૂરકે અંદર દો રૂકૂઅ નાઝિલ હુએ, ઔર જિન લોગોંને આપ પર બોહતાન લગાયા થા ઉનકી સખ્ત તરીન મઝમ્મત (બુરાઈ) કી ગઈ, ઔર જિન લોગોંને બોહતાન ફૈલાનેમેં અપના કિરદાર અદા કિયા થા, ઉનકે ઉપર હદ્દે કઝફ (તોહમત લગાનેકી સઝા) જારી કરનેકા એલાન કિયા ગયા. જબ આયતેં નાઝિલ હુઈ ઔર અલ્લાહ તઆલાકી જાનિબસે બરાઅત હુઈ, તો હઝરત આઈશા સિદ્દીકા (રદિ.) ફરમાતી હૈં કે મૈં યે યકીન કરતી થી કે મેરી બરાઅત હોગી, લેકિન મુઝે યે અંદાઝા નહીં થા કે અલ્લાહ તઆલા કુરઆને કરીમમેં મેરી બરાઅત કરેગા, વહી ભી હો સકતી થી, ફરિશ્તે ભી આકર કેહ

સકતે થે, લેકિન અલ્લાહ તઆલાકો આપકા એ'ઝાઝ ફરમાના થા.

(અલ બિદાયહ વન્નિહાયહ ૪/૫૫૦, બુખારી શરીફ ૨/૫૯૬)

જબ યે આયતેં નાઝિલ હુઈ, તો હઝરત અબૂબક્ર સિદ્દીક (રદિ.) ને ફરમાયા કે જાકર હુઝૂરકા શુક્રિયા અદા કરો, તો નાઝમેં ફરમાને લગી કે મૈં હુઝૂરકા શુક્રિયા અદા નહીં કરૂંગી, મૈં તો સિર્ફ અપને ઉસ અલ્લાહકા શુક્રિયા અદા કરૂંગી જિસને મેરી બરાઅત કી હૈ.

ફિર આપને સઝાએં જારી કીં, અબ્દુલ્લાહ બિન ઉબય પર ડબલ સઝા જારી હુઈ, ઈસ્લામકા કાનૂન હૈ કે અગર કોઈ શખ્સ કિસી પર બદકારીકી તોહમત લગાએ ઔર ચાર ઐની મર્દ ગવાહ પેશ ન કર સકે, તો ઉસ કેહનેવાલે પર ખુલે આમ ૮૦ કોડે લગાએ જાએંગે, ઔર મરતે દમ તક ઉસકી શહાદત કુબૂલ ન હોનેકા એ'લાન હોગા કે યે આદમી ઈસ લાઈક નહીં હૈ કે કિસી મુકદમામેં ઉસકી ગવાહી લી જાએ, કોઈ મા'મૂલી બાત નહીં હૈ કે કિસી પર ભી કિસી તરહકા ઈલ્ઝામ લગાયા જાએ. અબ્દુલ્લાહ બિન ઉબય પર ૧૬૦ કોડેકી સઝા જારી હુઈ ઔર બકિય્યા પર હદ્દે કઝફ (તોહમતકી સઝા) લગાઈ ગઈ, ઔર મુનાફિકીનકી યે સાઝિશ બિલકુલ નાકામ હો ગઈ, ઔર અલ્લાહ તઆલાને મઝીદ ઈઝ્ઝત અતા ફરમાઈ. ઔર એલાન કર દિયા ગયા કે પાકબાઝ ઔરતેં પાકબાઝ મરદોંકે લિયે હૈં, ઔર બદકાર ઔરતેં બદકાર મરદોંકે લિયે હૈં. પૈગંબર પાકબાઝ હૈં તો ઉનકે હરમે મોહતરમમેં પાકબાઝ હી ઔરતેં આએંગી ખબીસ ઔર બદકાર ઔરતેં આ હી નહીં સકતીં, અલ્લાહ તઆલાકો યે બાત મંઝૂર નહીં હૈ. (સૂ. નૂર : ૨૬)

ગઝવએ અહઝાબ (ખંદક)

ઈસી સાલ (યાની સન હિજરી ૫ મેં) એક અહમ વાકિઆ પેશ આયા જિસે ઈસ્લામી તારીખકા એક બડા અહમ મોડ કેહના ચાહિયે કે મક્કાવાલે ગઝવએ બદરમેં શિકસ્ત (હાર) ખા ચુકે થે, ગઝવએ ઉહદમેં કામિયાબી નહીં મિલી થી,

દૂસરી તરફ યહૂદકે કબાઈલ અંદરખાના હસદ ઔર બુગ્ઝકી આગમેં જલ ભુન રહે થે, ઔર હય બિન અખ્તબ વગૈરહ જો પેહલે ખૈબરમેં ચલે ગયે થે, ઉનહોંને મક્કાકે લોગોંકો આમાદા કિયા કે હમ તુમહારા સાથ દેંગે ઔર એક ભરપૂર ઝબરદસ્ત હમ્લા મદીના પર કિયા જાએ, બનૂ ગત્ફાન વગૈરહકે લોગ ઈખટ્ઠા હોને લગે, ચૂંકે મક્કાવાલોંમેં બદલા લેનેકી આગ જલ હી રહી થી, ઉસમેં ઔર ઝિયાદતી હો ગઈ, ઔર ઝબરદસ્ત મુશ્તરકા મહાઝ મદીના પર ચળ્હાઈ કરનેકે લિયે બનાયા ગયા, કહા જાતા હૈ કે ઉસમેં દસ હજાર અફરાદ થે, ઉસ જમાનેકે એ'તિબારસે યે બડી ફૌજી મુહિમ થી, ઔર યે લોગ મદીના પર ચળ્હાઈ કરનેકે લિયે મક્કાસે તમામ સાઝો સામાન ઔર ભરપૂર તૈયારીકે સાથ ચલ પડે, ઔર ઈરાદા થા કે ઈસ મરતબા તો ઈંટસે ઈંટ બજા દેની હૈ, ઔર મુસલમાનોંકો બિલકુલ નેસ્ત ઔર નાબૂદ કર દેના હૈ. (અસહ્હુ સ્સિયર ૧૪૩)

નબીએ અકરમ અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામકો પતા ચલા કે ઈસ તરહસે કુફ્ફારે મક્કા આ રહે હૈં ઔર કરીબ પહોંચ ગયે હૈં, તો આપને સહાબાકો જમા કરકે મશ્વરા લિયા કે હમેં ક્યા કરના ચાહિયે?

તો સહાબામેં એક જલીલુલ કદ્ર સહાબી હઝરત સલમાન ફારસી (રદિ.) હૈં, પેહલે વો ઈસાઈ થે, મઝહબે હકકી તલાશમેં બહોતસે રાહિબોંકે પાસ રહે, બિલ આખિર મદીના મુનવ્વરહમેં ઈસ લિયે આએ થે, તાકે આખરી પૈગંબરકે ઉપર ઈમાન લા સકેં, ઔર બડી લંબી ઉમ્ર (તકરીબન ઢાઈસો સાલકી) પાઈ, બડે તજુર્બાકાર ઔર મુલ્કે ફારિસકે રેહનેવાલે થે, પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકો ભી ઉનસે બહોત હી તઅલ્લુક થા, ઔર ઉનકી કદર ફરમાતે થે.

તો ઉસ મશ્વરેમેં યે બાત આઈ કે ઈતના બડા લશ્કર આ રહા હૈ, કૈસે મુકાબલા કિયા જાએ? તો હઝરત સલમાન ફારસી (રદિ.) ને ફરમાયા કે હમારે યહાં જબ ઐસી સૂરત પેશ આતી હૈ, તો હમ અપને શહેરકે ઈર્દ ગિર્દ ખંદક ખોદ દેતે હૈં, તાકે લશ્કર ખંદકકો પાર ન કર સકે, તો યે રાય પસંદ કી ગઈ. ઔર ફૌરી તૌર પર મદીના મુનવ્વરહમેં દાખલાકા જો રાસ્તા થા, ઉસકી પૈમાઈશ કરકે હર

હિસ્સાકે લિયે સહાબાકી એક એક ટુકડી બના દી ગઈ કે લશ્કરકે આનેસે પેહલે ઈતને દિનકે અંદર અંદર ખંદક તૈયાર હો જાની ચાહિયે, ચુનાંચે તમામ સહાબા લગ ગયે ઔર ખૂદ પૈગંબર અલૈહિસ્સલામ ભી ઉસમેં શરીક રહે.

એક મૌકા ઐસા આયા કે એક ચટાન કિસીસે ટૂટ નહીં રહી થી, નબીએ અકરમ અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામ તશરીફ લાએ ઔર આપને કુદાલ મારી, તીન મરતબા કુદાલ મારી તો ઉસસે ચિંગારીસી નિકલી, તો આપને કભી ફરમાયા કે કૈસરકે ખઝાને દિખલાએ ગયે, કભી ફરમાયા કે કિસરાકે ખઝાને દિખલાએ ગયે, ગોયા આપને પેશીનગોઈ ફરમા દી કે અલ્લાહ તઆલા ઉન તમામ હુકૂમતોંકો ભી ઈસ્લામકે ઝેરેનગીં લાએંગે, ચુનાંચે આપકી પેશીનગોઈ પૂરી હુઈ.

(અલ બિદાયહ વન્નિહાયહ ૪/૪૭૭, બુખારી શરીફ ૨/૫૮૮)

અલગર્ઝ દિન રાતકી કોશિશસે ખંદક તૈયાર હો ગઈ. અબ કુફ્ફારકે લશ્કરકે લોગ આએ તો દેખા કે મદીનાકા રાસ્તા બંદ હૈ, ઈધર પૈગંબર અલૈહિસ્સલામને યે કિયા કે ખંદકમેં જગહ જગહ તમામ મહાઝોં પર ચોકિયાં બના દીં, વહાં ચોબીસ ઘંટે પેહરા હોતા થા, ઔર ઔરતોં બચ્ચોંકો ઉપરકી જાનિબ એક કિલ્આમેં ભેજ દિયા ગયા, તાકે વહાં પર કોઈ હમ્લા આવર ન પહોંચ સકે.

(અલ બિદાયહ વન્નિહાયહ ૪/૪૮૫)

યે મરહલા તારીખમેં મદીનાવાલોંકે લિયે ઈન્તિહાઈ સંગીન થા, કુરઆને કરીમમેં ઈસકો બતલાયા ગયા કે ઉનકે લિયે જીના મુશ્કિલ હો રહા થા, ખાને પીનેકી તંગી થી, ફકો ફાકાકા આલમ યે થા કે પેટ પર પત્થર બાંધકર મહાઝ પર પેહરેદારી કી જાતી થી, અગર કોઈ કાફિર આ જાતા તો ઝડપેં ભી હોતી થીં, એક અજીબો ગરીબ ખૌફો ખતરકા માહોલ થા, તકરીબન એક મહીના તક સહાબાને ઉસે ઝેલા, ઔર કુફ્ફારકા દસ હજારકા લશ્કર ભી બડા પરેશાન, ક્યૂંકે ઈતને બડે મજમાકો ખિલાના પિલાના યે ભી અહમ કામ હૈ. (બુખારી શરીફ ૨/૫૮૮)

અલ્લાહ તઆલાને તકરીબન એક મહીનાકે બાદ યે ઈન્તિઝામ ફરમાયા કે એક સહાબી જિનકા નામ નઈમ બિન મસઊદ થા ઔર સરદાર થે,

વો ઈસ્લામ લા ચુકે થે, લેકિન ઉનકે ઈસ્લામકા કિસીકો ઈલ્મ નહીં થા, ઉનકે તઅલ્લુકાત યહૂદિયોંકે કબીલએ બનૂ કુરૈઝાસે ભી થે ઔર મુશરિકીને મક્કાસે ભી થે, ક્યૂંકે વો દસ હજારકા લશ્કર જો બાહિર પડા હુવા થા, બનૂ કુરૈઝા ઉસકો મદદ પહોંચા રહે થે, ઔર બગાવતકા પૂરા અંદેશા થા, તો ઉનહોંને આકર અર્ઝ કિયા કે અગર આપ ફરમાએં, તો મૈં ઉનમેં ઐસી ચીઝેં પેશ કરૂં, જિસસે ઉનકે અંદર આપસમેં બદ એ'તિમાદી હો જાએ, હુઝૂરને ઈજાઝત દે દી, ચુનાંચે યે પેહલે બનૂ કુરૈઝાકે યહાં ગયે, ઔર ઉનકે સરદારોંકો જમા કરકે કહા કે મૈં તુમહારા બહોત હમદર્દ હૂં, જાનતે હો કે યે દસ હજારકા મજમા તો આજ નહીં તો કલ ચલા જાએગા, તુમહારા સાબકા તો ફિર મુહમ્મદ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમસે હી પડેગા, તુમ ઉનસે કૈસે મુકાબલા કરોગે? ઈસ લિયે બેહતર યે હૈ કે તુમ હુઝૂરસે સુલહ કર લો, ઔર અગર સુલહ નહીં કરતે ઔર તુમહારા મોડ લડનેકા બન રહા હૈ, તો યે જો કુરૈશ ઔર ગત્ફાનકે લોગ પડે હુએ હૈં, ઉનમેંસે દસ બીસ આદમી જો અહમ હૈં ઉનકો અપને પાસ ગિરવી રખ્ખો, તાકે યે તુમહેં છોડકર ન જાએં, ચુનાંચે બનૂ કુરૈઝાકો યે બાત સમઝમેં આ ગઈ કે યકીનન હમેં બેચારો મદદગાર છોડકર ચલે જાએંગે. જબ ઉનસે પક્કી બાત હો ગઈ તો ફિર અબૂ સુફયાનસે જાકર મિલે ઔર કહા કે બનૂ કુરૈઝાને મુહમ્મદ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમસે મુસાલિહત કર લી હૈ, ઔર ઉસ પર બાત તય હો ગઈ હૈ કે તુમહારે દસ સરદારોંકો પકડકર વો મુહમ્મદ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકે હવાલે કર દેંગે ઔર ઉનકો કતલ કર દિયા જાએગા, ઉનકે કાનમેં યે બાત પહોંચા દી. જબ બનૂ કુરૈઝા ઉનસે બાત કરને ગયે તો ઉનસે યેહી બાત રખ્ખી કે હમેં તુમહારે દસ આદમી ચાહિયે, તો ઉનકો નઈમ બિન મસઊદકી બાતકા યકીન આ ગયા, ઔર વો જો તાકત થી કે યે લોગ હમારા સાથ દેંગે, ઉસકે ટૂટનેસે ઉનમેં કમ હિંમતી પૈદા હો ગઈ, ઔર ઉસી રાતમેં અલ્લાહ તઆલાને નિહાયત ઠંડી ઔર ખતરનાક આંધી ચલા દી કે ઉનકે ખૈમે ઔર તંબૂ સબ ઉખડ ગયે, ઔર જો સામાન થા વો સબ ઉલટ પુલટ

હો ગયા, ઈસ તરહસે રાતોં રાત યે દસ હજારકા લશ્કર વહાંસે દુમ દબાકર ભાગ નિકલા, ઔર અલ્લાહ તઆલાને બિલકુલ નામુરાદ ઔર ખાઈબ ઔર ખાસિર ફરમાયા. (અલ બિદાયહ વન્નિહાયહ ૪/૪૯૫, ઝાદુલ મઆદ મુકમ્મલ ૧૧૬, અર્રહીકુલ મખ્તૂમ ૪૮૭)

હઝરત હુઝેફા બિન યમાન (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે ઠંડક સખ્ત હો રહી થી, લોગ થક હારકર બિલકુલ ખામોશ બૈઠે થે, હુઝૂરને ફરમાયા કે કૌન હૈ જો ખંદક પાર કરકે લશ્કરકી ખબર લાએ? તો સહાબા ઈસ કદર થકે હુએ થે કે કિસીકી હિંમત ન હુઈ, ક્યૂંકે ઠંડક સખ્ત થી ઔર ગોયાકે વો તો અઝાબ થા, આપને તીન મરતબા ફરમાયા, લેકિન કિસીમેં હિંમત ન હુઈ. ચોથી મરતબા હઝરતને મેરા નામ લેકર ફરમાયા : **કુમ્ યા હુઝૈફા!** (હુઝૈફા ખડે હો) ઔર ફરમાયા કે જાઓ દેખકર આઓ. ફરમાતે હૈં કે યા તો ઠંડક ઈતની તેઝ હો રહી થી, લેકિન જૈસે હી મૈં હુઝૂરકે હુકમકી તામીલમેં ચલા, તો માલૂમ હો રહા થા કે મેરે ઈર્દ ગિર્દ આગકા અલાવ જલ રહા હૈ, ઝર્રા બરાબર ભી ઠંડકકા એહસાસ નહીં હુવા, જબ મૈં વહાં પહોંચા તો વો લોગ આગકે ઈર્દ ગિર્દ બૈઠે હુએ થે ઔર હર એક હવાસ બાખ્તા થા, મેરે દેખતે હી દેખતે વહાં ભાગદોડ મચ ગઈ, ઔર મૈંને વાપસ આકર પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકો ખબર સુનાઈ કે ખૂશખબરી કુબૂલ કીજિયે! અલ્લાહ તઆલાને દુશ્મનકો દફા કર દિયા.

ફરમાતે હૈં કે જૈસે હી મૈંને રિપોર્ટ પેશ કી તો ફૌરન મુઝે ઠંડક લગને લગી, હઝરતને અપની ચાદર મુઝે ઓઢા દી, મૈં રાત ભરકા જાગા હુવા થા ફૌરન સો ગયા, જબ નમાઝકા વક્ત હુવા તો હુઝૂરને પ્યારસે ફરમાયા : **કુમ્ યા નવમાન!** (અરે બહોત સોનેવાલે ઉઠ જા!) તો અલ્લાહ તઆલાને પૈગંબર અલૈહિસ્સલામ ઔર સહાબએ કિરામકી મદદેં ફરમાઈ. ઔર યે વો આખરી જંગ થી જિસકે બાદ મક્કાવાલોંસે કિસી જંગકી નૌબત નહીં આઈ.

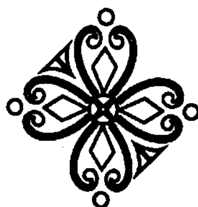
(અલ બિદાયહ વન્નિહાયહ ૪/૪૯૭, ઝાદુલ મઆદ ૬૧૧)

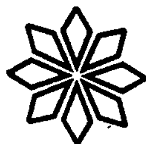
કબીલએ ઔસકે સરદાર હઝરત સઅદ બિન મઆઝ (રદિ.) કી રગે

અકહલમેં ઉસ જંગમેં એક તીર લગ ગયા થા, ઉનહોંને દુઆ ફરમાઈ થી કે ઈલાહુલ આલમીન! અગર આજકે બાદ ભી તેરી નઝરમેં કુરૈશે મક્કાસે કોઈ જંગ મુકદ્દર હૈ તો મુઝે ઝિંદગી અતા ફરમાઈયે, ઔર અગર કોઈ જંગ નહીં હોની હૈ તો મુઝે અપને પાસ બુલા લીજિયે, ચુનાંચે ઉસી ઝખ્મકી વજહસે ઉનકી શહાદત ઔર વફાતકા વાકિઆ પેશ આયા. હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ઉનકે બારેમેં ફરમાયા કે ૭૦ હજાર ફરિશ્તે ઉનકે જનાઝેમેં શરીક હુએ. યે અન્સારકે બહોત બડે સરદાર થે, ઔર હુઝૂરને ઉનકે લિયે અપની મસ્જિદકે મૈદાનમેં ખૈમા લગવા રખ્ખા થા, તાકે ઉનકી ઈયાદતમેં આસાની હો, ઔર ઉસીમેં ઉનકી શહાદતકા વાકિઆ પેશ આયા. (અલ બિદાયહ વન્નિહાયહ ૪/૫૧૧-૫૧૨)

ઉસકે બાદ કુફ્ફારે મક્કાકી મદીના મુનવ્વરહકી તરફ રૂખ કરનેકી કભી હિંમત નહીં હુઈ, અલબત્તા અગલે સાલ યાની સન હિજરી ૬ મેં હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને એક ખ્વાબ દેખા થા, જિસમેં ઉમરહ કરનેકી તરફ ઈશારા થા, ચુનાંચે આપને ૧૪૦૦ સહાબાકે સાથ મક્કાકા સફર ફરમાયા, ઈસકી તફસીલ ઈન્શા અલ્લાહ આઈન્દા બયાન કી જાએગી.

વ આખિરુ દઅ્વાના અનિલ્ હમ્દુ લિલ્લાહિ રબ્બિલ્ આલમીન.




(૯)

સુલહે હુદૈબિયહ, ફતહે મક્કા





અલ્હમ્દુ લિલ્લાહિ નહ્મદુહૂ વ નસ્તઈનુહૂ વ નસ્તગ્ફિરુહૂ વ નુઅ્મિનુ બિહી વ નતવક્કલુ અલૈહ, વ નઊઝુબિલ્લાહિ મિન્ શુરૂરિ અન્ફુસિના વ મિન્ સય્યિઆતિ અઅ્માલિના, મંય્યહ્દિહિલ્લાહુ ફલા મુઝિલ્લ લહૂ વ મંય્યુઝ્લિલ્હુ ફલા હાદિય લહ, વ નશ્હદુ અલ્લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહુ વહ્દહૂ લાશરીક લહ, વ નશ્હદુ અન્ન સય્યિદના વ હબીબના વ સનદના વ શફીઅના વ ઈમામના વ મૌલાના મુહમ્મદન્ અબ્દુહૂ વ રસૂલુહ, સલ્લલ્લાહુ તબારક વ તઆલા અલૈહિ વ અલા આલિહી વ અસ્હાબિહી વ ઝુર્રિય્યાતિહી વ બારક વ સલ્લમ તસ્લીમન્ કષીરન્ કષીરા. અમ્મા બા'દ. ફઅઊઝુબિલ્લાહિ મિનશ્શૈતા નિર્રજીમ. બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્મા નિર્રહીમ.

લક્દ સદકલ્લાહુ રસૂલહુ ર્રુઅ્યા બિલ્હક્કિ લતદ્ખુલન્નલ્ મસ્જિદલ્ હરામ ઈન્શા અલ્લાહુ આમિનીન મુહલ્લિકીન રુઊસકુમ્ વ મુકસ્સિરીન લા તખાફૂન, ફઅલિમ માલમ્ તઅ્લમૂ ફજઅલ મિન્ દૂનિ ઝાલિક ફત્હન્ કરીબા.

(સૂ. અલ ફતહ : ૨૮)

સુલહે હુદૈબિયહ

ગઝવએ ઉહદ ઔર ગઝવએ ખંદકકે બાદ મુશરિકીને મક્કા પર એક રો'બ ઔર હૈબત તારી હો ગઈ, ઈસી દરિયાન જનાબે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને એક ખ્વાબ દેખા કે આપ સહાબએ કિરામ (રદિ.) કે સાથ ઉમરહકે લિયે તશરીફ લે ગયે, ઔર ઉમરહકે બાદ કુછ લોગોંને સરકે બાલ પૂરી તરહ મુંડાએ હૈં, ઔર કુછ લોગોંને કતરવાએ હૈં, નબીકા ખ્વાબ ભી બરહક ઔર વહીકે દરજામેં હોતા હૈ, અગરચે ઉસ ખ્વાબમેં યે તય નહીં કિયા ગયા થા કે આપકો કબ જાના હૈ, લેકિન આપને ઝિલકા'દહ સન હિજરી ૬ મેં ઉસ ખ્વાબકો અમલી શકલ દેનેકા ઈરાદા ફરમા લિયા, ઔર આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકે સાથ ૧૪૦૦ સહાબા ઉમરહકા એહરામ બાંધકર મદીના મુનવ્વરહસે રવાના હુએ. ઝાહિર હૈ કે ઉમરહમેં

લડાઈકા કોઈ તસવ્વુર ઔર ખયાલ ભી નહીં થા, ઔર મક્કા મુઅઝ્ઝમાસે આએ હુએ ૬ સાલ ગુઝર ચુકે થે, બૈતુલ્લાહ શરીફકી ઝિયારત કરને ઔર ઉમરહસે મુશર્રફ હોનેકી લોગોંકે દિલોંમેં તમન્ના ભી થી, આમ તૌર પર તમામ કબાઈલકે લોગ ઉમરહકે લિયે સાલ ભર આતે જાતે થે, ક્યૂંકે બૈતુલ્લાહ શરીફ પર તો કિસીકી ભી ઈજારાદારી નહીં હૈ, કોઈ ભી કિસી ભી વક્ત જાએ ઔર ઉમરહ કરકે આએ, ઈસ લિયે નબીએ અકરમ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને નિઝામ બના લિયા ઔર ચૌદહસો (૧૪૦૦) સહાબાકે સાથ આપ તશરીફ લે ચલે. (રૌઝુલ અન્ફ ૪/૪૦)

જબ મક્કાવાલોંકો આપકી તશરીફ આવરીકી ખબર મિલી તો વહાં પર એક તરહકા હંગામાસા હો ગયા, ઔર ઉનહોંને અપની બેઈઝ્ઝતી સમઝી કે જનાબ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ સહાબાકે સાથ યહાં તશરીફ લાએં ઔર બખૈરિયત વાપસ ચલે જાએં.

ચુનાંચે કઈ સો હથિયાર બંદ નૌજવાન હઝરત ખાલિદ બિન વલીદ (ઉસ વક્ત તક ઈસ્લામ નહીં લાએ થે) કી સરદારીમેં ઉસ રાસ્તેમેં આ ગયે જો રાસ્તા મદીના મુવ્વરહ ઔર મક્કા મુઅઝ્ઝમાકો મિલાતા હૈ, યે સબ પૂરી તરહ લડાઈકે મોડમેં થે, જનાબ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ બિલકુલ નહીં ચાહતે થે કે કોઈ મુઆરિઝા (ટકરાવ) પેશ આએ, ક્યૂંકે એહરામકી હાલતમેં હૈં ઔર કુરબાનીકે જાનવર બડી તા'દાદમેં સાથ હૈં, ઔર અલ્લાહકે નામ પર હરમમેં જાકર કુરબાની કરનેકી એક બડી અહમિયત થી, જનાબે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકો જબ પતા ચલા કે યે લોગ રાસ્તેમેં રૂકાવટ બન રહે હૈં, તો આપને રાસ્તા તબ્દીલ ફરમા દિયા ઔર ઝરાસા હટકર હુદૈબિયહ નામી મકામ પર કિયામ પઝીર હો ગયે, ઔર વહાંસે મક્કા મુઅઝ્ઝમા પૈગામ ભેજા કે હમ લોગ સિર્ફ ઉમરહકે લિયે આના ચાહતે હૈં, ઉમરહ કરકે વાપસ ચલે જાએંગે, ઈસકે અલાવા હમારા કોઈ મકસદ નહીં હૈ, મગર મક્કાકે લોગોંને આનેસે મના કર દિયા ઔર ઈજાઝત નહીં દી. પૈગંબર અલૈહિસ્સલામને બાતચીત કરનેકે લિયે પૈ દર પૈ કઈ લોગોંકો ભેજા, ઉસી દરમિયાન ઉન (મુશરિકીને મક્કા) કે ભી કઈ લોગ આએ, જિનમેં એક

સરદાર ઉરવહ બિન મસઊદ સકફીને પૈગંબર અલૈહિસ્સલામસે આકર બાતચીત કી. ઔર મુત્મઈન હુએ, ઔર અપની કૌમસે જાકર યેહી કહા કે સુલહ કરને હીમેં આફિયત હૈ. (અલ બિદાયહ વન્નિહાયહ ૪/૫૫૩, રૌઝુલ અન્ફ ૪/૪૫)

એક રિવાયતમેં હૈ કે જબ યે મક્કાકે લોગોંકે પાસ વાપસ ગયે, તો ઉનહોંને એક તકરીર કી ઔર યે કહા કે : "મૈં બડે બડે બાદશાહોં કૈસર ઔર કિસરા ઔર નજ્જાશીકે દરબારમેં ગયા, લેકિન મૈં કસમ ખાકર કેહતા હૂં, જૈસી ઈઝ્ઝત ઔર એહતિરામ મૈંને મુહમ્મદકે સાથિયોંમેં મુહમ્મદકે લિયે પાઈ, કિસી બાદશાહકે દરબારિયોંમેં અપને બાદશાહકે લિયે નહીં પાઈ. ફરમાતે હૈં કે મૈંને અપની આંખોંસે યે મંઝર દેખા હૈ કે જનાબે મુહમ્મદ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ અગર થૂક ભી દેતે હૈં, તો વો થૂક જમીન પર ગિરનેસે પેહલે ઉનકે કિસી સાથીકે હાથ પર ગિરતા હૈ, જો ઉસે અપની સઆદત સમઝતે હુએ અપને ચેહરે પર લગા લેતા હૈ, ઔર મૈંને અપની આંખોંસે યે મંઝર ભી દેખા કે અગર વો કિસી બાતકા હુકમ દેતે હૈં, તો ઉન લોગોંમેં દૌડ લગ જાતી હૈ કે કૌન ઉસે પેહલે બજા લાએ, ઔર અગર વો લોગોંસે બાતચીત કરતે હૈં, તો ઉન પર ઐસા સન્નાટા છાયા રેહતા હૈ, જૈસાકે લોગોંકે સરોં પર પરિંદે બૈઠે હોં, ઐસી અઝમત ઔર વકાર મૈંને દુનિયાકે કિસી બાદશાહકા નહીં દેખા." (દલાઈલુન્નુબુવ્વહ ૪/૧૦૪)

બૈઅતે રિઝવાન

ઉસી દરમિયાન હઝરત ઉસમાન ગની (રદિ.) જો નિહાયત બાવકાર, શરીફ તબીઅત ઔર બાહયા ઈન્સાન થે, પૈગંબર અલૈહિસ્સલામને ઉનહેં અપના નુમાઈન્દા બનાકર ભેજા, કુફ્ફારને ઉનહેં રોક લિયા ઔર અફવા ઉડ ગઈ કે નઊઝુબિલ્લાહ હઝરત ઉસમાન ગની (રદિ.) કો શહીદ કર દિયા ગયા, તો સહાબએ કિરામ (રદિ.) મેં બડા ગૈઝો ગઝબ ફૈલ ગયા, ઔર ઉસ વક્ત આપ એક કીકરકે દરખ્તકે નીચે તશરીફ ફરમા થે, તો આપને સબ સહાબાસે બૈઅત

લી, ઉસકો "બૈઅતે રિઝવાન" કહા જાતા હૈ. (અલ બિદાયહ વન્નિહાયહ ૪/૫૫૫-૫૫૬, રૌઝુલ અન્ફ ૪/૪૭, ઝાદુલ મઆદ મુકમ્મલ ૬૧૮)

આપને ઈસ બાત પર બૈઅત લી કે અગર લડનેકા મૌકા આયા, તો પીઠ નહીં ફેરેંગે, બલ્કે સીના પર લડેંગે, ઉસી દરમિયાન પૈગંબર અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામને હઝરત ઉસમાન ગની (રદિ.) કી જાનિબસે ખૂદ બૈઅત ફરમાઈ, લોગ તો અપને અપને હાથોંસે બૈઅત કર રહે થે, હુઝૂરને ફરમાયા કે યે ઉસમાન (રદિ.) કા હાથ હૈ ઔર યે મેરા હાથ હૈ, ઉનકો ઈસ વાકિઆમેં બહોત શર્ફ ઔર સઆદત નસીબ હુઈ. બિલ આખિર કઈ મરતબા આને જાનેકે બાદ કુફ્ફારને ભી મહેસૂસ કર લિયા કે લડાઈમેં ખૈર નહીં હૈ સુલહ હો જાની ચાહિયે. (અલ બિદાયહ વન્નિહાયહ ૪/૫૫૬, રૌઝુલ અન્ફ ૪/૪૮, ઝાદુલ મઆદ મુકમ્મલ ૬૧૮)

સુલહકા મઝમૂન

ચુનાંચે એક સુલહનામા તૈયાર હુવા, ઔર બઝાહિર બિલકુલ દબકર પૈગંબર અલૈહિસ્સલામને સુલહ ફરમાઈ, ઉસ સુલહનામાકા એક જુઝ યે થા કે ઈસ સાલ મુસલમાન જો ઉમરહકે લિયે એહરામ બાંધકર આએ હૈં, વો બગૈર ઉમરહ કિયે વાપસ ચલે જાએં.

દૂસરી દફઆ (શર્ત) યે થી કે અગલે સાલ યેહી લોગ ઉમરહ કરને આએં, લેકિન તીન દિનસે ઝિયાદા મક્કા મુઅઝ્ઝમામેં ન રહેં, બલ્કે ઉમરહ કરકે ચલે જાએં.

તીસરી દફઆ (શર્ત) યે થી કે અગર મક્કા મુઅઝ્ઝમાસે કોઈ શખ્સ મુસલમાન હોકર મદીના મુનવ્વરહ ચલા જાએ, તો મદીનાવાલે ફિર ઉસે મક્કા વાપસ ભેજ દેં.

ચોથી દફઆ યે થી કે અગર કોઈ શખ્સ કાફિર હોકર મક્કા આ જાએ, તો મક્કાવાલે ઉસે વાપસ નહીં કરેંગે.

પાંચવીં દફઆ યે થી કે હમારે દરમિયાન જો જંગેં ચલ રહી હૈં, દસ સાલ

તક હમ કોઈ જંગ નહીં કરેંગે, ગોયાકે દસ સાલકા જંગ ન કરનેકા મુહાહિદા થા.

છઠ્ઠી દફઆ યે થી કે અરબકા જો કબીલા જિસસે ચાહે મુઆહિદા કર લે, ચુનાંચે મક્કા મુઅઝ્ઝમાકે આસપાસ બનૂ બકર ઔર બનૂ ખુઝાઆકે દો કબીલે થે. બનૂ બકરને કુરૈશકે સાથ અપની દોસ્તી પક્કી કર લી, ઔર બનૂ ખુઝાઆને જનાબે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકે સાથ દોસ્તી કર લી.

(રૌઝુલ અન્ફ ૪/૫૧-૫૨, અલ બિદાયહ વન્નિહાયહ ૪/૫૫૬-૫૫૭)

યે મુઆહિદા હુવા ઔર બાકાઈદા ઉસે લિખ્ખા ગયા, હઝરત અલી કર્રમલ્લાહુ વજહહૂને ઉસે લિખ્ખા, અભી લિખ્ખા હી જા રહા થા કે મક્કાકે એક મુસલમાન જિનકા નામ "અબૂ જુન્દુલ" થા, વો મુસલમાન હોકર (ઉનકે પૈરોંમેં બેડિયાં પડી હુઈ થીં, કાફિરોંને ઉનહેં બાંધ રખ્ખા થા) કુફ્ફારસે છૂટકર હુદૈબિયહમેં આ ગયે. કાફિરોંને કહા કે જબ તક યે વાપસ નહીં કિયે જાએંગે મુઆહિદા નહીં હોગા, હુઝૂરને ફરમાયા કે અભી તો લિખ્ખા હી જા રહા હૈ પક્કા ભી નહીં હુવા, ઈસ વાકિઆકો ઉસસે અલગ કર લો! લેકિન હરગિઝ નહીં માને. વો બેચારે કેહતે રહે કે મૈં ઈસ્લામ લા ચુકા હૂં, આપ ફિર મુઝે કાફિરોંકે હવાલે કર રહે હૈં, આપને ફરમાયા કે અહદકી ખિલાફવર્ઝી નહીં હોગી, ફૌરન વાપસ જાઓ. (ઝાદુલ મઆદ મુકમ્મલ ૬૨૦, અલ બિદાયહ વન્નિહાયહ ૪/૫૫૭, રૌઝુલ અન્ફ ૪/૫૨)

નબીએ અકરમ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને તમામ સહાબાકો હુકમ દે દિયા કે સબ અપના અપના એહરામ ખોલ લેં ઔર સર મુંડવા લેં, સહાબા પર ઈસ વાકિઆકા ઈતના અસર થા કે એહરામ ખોલનેકી હિંમત નહીં હો રહી થી. હઝરત ઉમર (રદિ.) આકર કેહતે કે ક્યા હમ હક પર નહીં હૈં? ક્યા અલ્લાહકી નુસરત હમારે સાથ નહીં હૈ? હમ દબકર ક્યૂં બાત કરેં? જો હોના હૈ આજ હો જાએગા, મગર પૈગંબર અલૈહિસ્સલામને સબકો ઠંડા કિયા, બઝાહિર વો આપકી બાત નહીં માન રહે હૈં, આપ ખૈમામેં તશરીફ લાએ, ઉમ્મુલ મુઅમિનીન હઝરત ઉમ્મે સલમા (રદિ.) ને દેખા કે હુઝૂર પર બહોત અસર હૈ, પૂછા ક્યા બાત હૈ? આપને ફરમાયા કે મૈં કેહ રહા હૂં એહરામ ખોલ દો, લોગ એહરામ નહીં ખોલ રહે

હૈં. હઝરત ઉમ્મે સલમા (રદિ.) ને મશ્વરા દિયા કે યા રસૂલલ્લાહ! લોગ બહોત ગમગીન હૈં, આપ ખૂદ અપના સર હલક કરા લીજિયે, તો આપકો દેખકર કિસીકો કેહનેકી જરૂરત નહીં પડેગી, સબ ખૂદ હી કર લેંગે, ચુનાંચે આપને સર મુંડાનેકે લિયે હલ્લાક કો બુલાયા ઔર જૈસે હી આપને એહરામ ખોલા, તો તમામ સહાબાને ખોલ દિયા. (રૌઝુલ અન્ફ ૪/૫૪) ઔર ઉસી મૌકા પર અલ્લાહ તઆલાને આયત નાઝિલ ફરમાઈ : ઈન્ના ફતહ્ના લક ફત્હમ્ મુબીના. (સૂ. ફતહ : ૧)

બેશક હમને આપકો ફતહે મુબીન અતા ફરમાઈ.

બઝાહિર તો દબકર સુલહ હો રહી થી, લેકિન અલ્લાહ તઆલા ફરમા રહે હૈં કે હમને આપકો ફતહે મુબીન અતા ફરમાઈ, યે બાત કિસીકે સમઝમેં નહીં આ રહી થી, એહરામ ખોલકર વાપસ જા રહે હૈં, ઉનહોંને ઉમરહ કરને નહીં દિયા, ઔર અલ્લાહ તઆલા ફરમા રહે હૈં કે નહીં, યે ફત્હે મુબીન હૈ.

હઝરત અબૂ બસીર (રદિ.) કા વાકિઆ

નબીએ અકરમ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ મદીના મુવ્વરહ તશરીફ લે આએ, ચંદ દિનોંકે બાદ એક સહાબી અબૂ બસીર નામી મક્કા મુઅઝ્ઝમામેં ઉનકો વહાંકે લોગોંને રોક રખ્ખા થા, યે કુફ્ફારસે છૂટકર મદીના આ ગયે, કુરૈશકો પતા લગા કે અબૂ બસીર હાથસે નિકલ ગયે, તો ઉનહોંને દો આદમિયોંકા વફદ બનાકર મદીના મુવ્વરહ હુઝૂરકી ખિદમતમેં હઝરત અબૂ બસીરકો વાપસ કરાનેકે લિયે ભેજા, ચુનાંચે પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકી ખિદમતમેં વો લોગ આએ ઔર શિકાયત કી, તો હુઝૂરને અબૂ બસીરસે કેહ દિયા કે વાપસ ચલે જાઓ, ઉનહોંને કહા કે હઝરત મૈં મુસલમાન હોકર આયા હૂં, માલૂમ નહીં યે લોગ મુઝે ઝિંદા ભી છોડેંગે યા નહીં? આપને ફરમાયા કે હમ અહદકી ખિલાફવર્ઝી નહીં કરતે, તુમહેં વાપસ જાના પડેગા, ચુનાંચે વો દોનોં ઉનકો લેકર વાપસ ચલે, જબ મક્કાકે કરીબ પહોંચે, તો વો દોનોં એક જગહ કુછ ખાને પીનેકી ગર્ઝસે ઉતરે, અબૂ બસીરને ઉનસે કહા કે તુમહારી

તલવાર તો બહોત અચ્છી માલૂમ હો રહી હૈ, ઉસમેં બડી ચમક દમક હૈ, ઉનહોંને ભી ઉસકી તારીફ કી ઔર કહા કે યે કિસીકો છોડતી નહીં હૈ, અબૂ બસીરને કહા કે દિખલાઈયે, ઉસને ફૌરન દિખલા દી, ઉનહોંને તલવાર લેતે હી ફૌરન ઉસકો માર ડાલા, ઔર દૂસરા સાથી ભાગ ગયા, ઔર યે દો બારહ ફિર મદીના આ ગયે, વો જો ભાગ ગયા થા વો ફિર મદીના પહોંચા, ઉસને કહા કે હઝરત ઉનહોંને યે હરકત કી હૈ, હુઝૂરને ઉસકો ફિર વાપસ કર દિયા, ઔર ફરમાયા કે બડા બહાદુર આદમી હૈ, અગર કુછ લોગ ઉસકો મિલ જાએ તો બુરા હાલ કર દે. હઝરત અબૂ બસીરને યે સુનકર સોચા કે હુઝૂર તો અબ મુઝે મક્કા ભેજ દેંગે ઔર મક્કાવાલે મુઝે અબ ઝિંદા નહીં છોડેંગે, ક્યૂંકે ઉનકા આદમી મર ગયા. ચુનાંચે યે ન મક્કા ગયે ઔર ન મદીના આએ, સમંદરકે સાહિલ પર જહાંસે ઉનકે કાફલે ગુઝરતે થે વહાં જાકર પડાવ ડાલ દિયા, મક્કાકે લોગોંકો જબ માલૂમ હુવા કે અબૂ બસીર વહાં મુકીમ હૈં, તો મક્કામેં જો મુસલમાન હોતા, વો ભી મદીના ન આકર ઉનહીંકે પાસ ચલા જાતા, પતા ચલા કે ૬૦-૭૦ લોગોંને વહાં પર સુકૂનત (રહાઈશ) ઈખ્તિયાર કર લી.

મક્કાસે જો કાફલે વહાંસે ગુઝરતે, યે ઉનસે છેડખાની કરતે, ગોયાકે ઉનકા નાતિકા બંદ કર દિયા (તંગ કર દિયા), બિલ આખિર મક્કાવાલે મજબૂર હુએ ઔર પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકે પાસ આકર રિશ્તેદારીકા વાસ્તા દેકર અર્ઝ કિયા કે હઝરત યે જો સાહિલ પર લોગોંને પડાવ ડાલ રખ્ખા હૈ, ઉનકો અલ્લાહકે વાસ્તે મદીના બુલા લીજિયે, ઉનહોંને તો હમારા નાતિકા બંદ કર દિયા, ઈસ તરહસે અહદકી દફઆ ખતમ હો ગઈ, બહરહાલ ઈત્મીનાન કીસી ફિઝા હોને લગી. (રૌઝુલ અન્ફ ૪/૫૭-૫૮, ઝાદુલ મઆદ મુકમ્મલ ૬૨૧, દલાઈલુન્નુબુવ્વત ૪/૧૦૭)

બાદશાહોંકો ઈસ્લામકી દઅવત

ચૂંકે કુરૈશકે લોગોંસે જંગ ન કરનેકા મુઆહિદા હો ચુકા થા, ઈસ લિયે પૈગંબર અલૈહિસ્સલામને યે હિકમતે અમલી અપનાઈ કે દુનિયામેં જો બડે બડે બાદશાહ ઔર તાકતેં હૈં, ઉનકો ઈસ્લામકી દઅવત પેશ કી જાએ.

ચુનાંચે સબસે પેહલે પૈગંબર અલૈહિસ્સલામને મુલ્કે હબ્શાકે નજ્જાશી બાદશાહકે નામ એક તેહરીર રવાના ફરમાઈ, જિસમેં મઝહબે ઈસ્લામકી દઅવત દી ગઈ થી, નબીએ અકરમ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકી વો તેહરીર જબ નજ્જાશીકે પાસ પહોંચી તો ઉસને બહોત ઈઝ્ઝત, તૌકીર ઔર ઈકરામકા મઆમલા કિયા ઔર ઉસને જવાબ લિખવાયા જિસમેં અપને ઈસ્લામ કુબૂલ કરનેકા ઔર કલિમએ શહાદતકે ઈકરારકા ઝિક્ર કિયા, ઔર હદિયે ઔર તહાઈફ દેકર લોગોંકો વાપસ કિયા, પૈગંબર અલૈહિસ્સલામને ઉનકે લિયે તા'રીફી કલિમાત ઈરશાદ ફરમાએ, ઔર જબ ઉનકી વફાત હુઈ તો પૈગંબર અલૈહિસ્સલામને મદીના મુનવ્વરહમેં ઉનકી ગાઈબાના નમાઝે જનાઝા ભી પઢાઈ. (દલાઈલુન્નુબુવ્વત ૪/૪૧૦, અલ બિદાયહ વન્નિહાયહ ૪/૬૫૫, અર્રહીકુલ મખ્તૂમ ૫૪૯)

ઈસી તરહ મિસરકે બાદશાહ મુકવકિસકે નામ ભી ઈસ્લામકી દઅવત રવાના ફરમાઈ ઉસને ભી ઈકરામકા મુઆમલા કિયા ઔર પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકે લિયે જવાબમેં દો બાંદિયાં : (૧) હઝરત મારિયા કિબ્તિયા (રદિ.) જિનકો આપને અપને લિયે રખ્ખા, (૨) સીરીન, જો હઝરત હસ્સાન બિન સાબિતકો દી, ઔર એક ખચ્ચર હદિયેમેં ભેજા. (અલ બિદાયહ વન્નિહાયહ ૪/૬૬૫)

ઉસ જમાનેમેં દો સુપર તાકતેં થીં : (૧) ફારિસ (૨) રૂમ. ફારિસકે બાદશાહકો કિસરા કહા કરતે થે, ઔર ઉસ જમાનેમેં જો વહાંકા બાદશાહ થા વો "ખુસરૂ પરવેઝ" કે નામસે જાના જાતા થા, નબીએ અકરમ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન હુઝાફા સહમી (રદિ.) કો ઉસકે નામ ખત લેકર રવાના કિયા, જિસમેં ઉસકો ઈસ્લામકી દઅવત દી ગઈ થી, વો ઈતના બડા મુતકબ્બિર ઔર ઘમંડી આદમી થા કે ઉસને જનાબે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વસલ્લમકે નામ મુબારકકો દેખકર કહા કે : "અચ્છા ઉનકી યે હિંમત મેરે નામસે પેહલે અપના નામ લિખ દિયા." (હુઝૂરને લિખ્ખા થા કે મુહમ્મદકી તરફસે ખુસરૂ પરવેઝકી તરફ) ઔર ગુસ્સેમેં ફૌરન ચાક કરકે ઔર ટુકડે ટુકડે કરકે ડાલ દિયા. નબીએ અકરમ અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામકો જબ યે ખબર મિલી તો આપને ફરમાયા કે : "જિસ તરહ ઉસને મેરે ખતકે ટુકડે ટુકડે

કિયે હૈં અલ્લાહ તઆલા ઉસકી હુકૂમતકે ભી ઈસી તરહ ટુકડે ટુકડે કર દે." ચુનાંચે કુછ હી અરસા ગુઝરા થા કે ઉસકી હુકૂમતકા નાસ હો ગયા ઔર નામો નિશાન મિટ ગયા ઔર રેતકે તૌદહકી તરહસે ગિરતી ચલી ગઈ. અલ્લાહ તઆલાને ઉસકા ઈન્તિઝામ કિયા. (અલ બિદાયહ વન્નિહાયહ ૪/૬૬૨, બુખારી શરીફ ૨/૬૩૭)

દૂસરી બડી તાકત રૂમિયોંકી થી, ઔર રૂમિયોંકા બાદશાહ "કૈસર" કેહલાતા થા, ઉસકા નામ "હિરક્લ" થા, નબીએ અકરમ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને હઝરત દેહિયા કલ્બી (રદિ.) કો ખત દેકર રવાના ફરમાયા, બુખારી શરીફકે અંદર ઉસકા પૂરા વાકિઆ મન્કૂલ હૈ. જિસમેં યે થા કે હમ ઔર તુમ અહલે કિતાબ હૈં, અલ્લાહ ઔર રસૂલકે માનનેવાલે હૈં, તુમહારે ભી પૈગંબર હૈં ઔર હમારે ભી પૈગંબર હૈં, ઔર હમ દોનોંમેં એક બાત કદરે મુશ્તરક હૈ કે અલ્લાહકો હમ ભી મા'બૂદ માનતે હૈં ઔર તુમ ભી મા'બૂદ માનતે હો, ઈસ લિયે હમ દોનોં આપસમેં મિલ જાએં, કુરઆને કરીમમેં ઈસકા ઝિક્ર આયા હૈ :

કુલ યા અહ્લલ્ કિતાબિ તઆલૌ ઈલા કલિમતિન્ સવાઈમ્ બૈનના વ બૈનકુમ્ અલ્લા નઅ્બુદ ઈલ્લલ્લાહ વલા નુશ્રિક બિહી શૈઆ.

(સૂ. આલે ઈમરાન : ૬૭)

આપ ફરમાઈયે! અય અહલે કિતાબ આઓ, ઈસ મુત્તફિકા બાતકી તરફ, જો હમમેં ઔર તુમમેં બરાબર હૈ કે હમ સિવાએ અલ્લાહકે કિસીકો મા'બૂદ ન બનાએં, ઔર ઉસકે સાથ કિસીકો શરીક ન ઠેહરાએં.

યાની જો ચીઝ હમ દોનોંકે દરમિયાન મુશ્તરક હૈ ઉસ પર ઈત્તિફાક કર લો, બકિય્યા બાત બૈઠકર હલ હો જાએગી, ઔર આપને યે ભી લિખ્ખા કે માન જાઓ, અગર નહીં માનોગે તો જો તુમહારે તાબેદાર હૈં ઉનકી ગુમરાહીકા ગુનાહ ભી તુમહારે હી ઉપર હોગા. યે હિરકલ બૈતુલ મુકદસ આયા હુવા થા, હઝરત દેહિયા કલ્બી વહાં પહોંચે ઔર દરબારમેં વો ખત પેશ કિયા, યે આદમી સમઝદાર થે, ઉનહોંને કહા કે જો ખત આયા હૈ ઉસકી અહમિયત હૈ, લેકિન ઉસકે બારેમેં તેહકીક કરની ચાહિયે.

ચુનાંચે ઉસને અપને કારિંદોંસે કહા કે અગર ઈસ ઈલાકેમેં મક્કાકે કુછ લોગ આએ હુએ હોં તો ઉનહેં મેરે દરબારમેં હાઝિર કરો, તલાશ કિયા તો માલૂમ હુવા કે અબૂ સુફયાન એક તિજારતી કાફલા લેકર વહાં આએ હુએ હૈં, ચુનાંચે ઉનકો બુલાયા ગયા, ઉનકો આગે ઔર સાથિયોંકો પીછે ખડા કિયા, ચૂંકે તર્જુમાનકે ઝરીઆ બાત હો રહી થી તો બાદશાહને કહા કે અગર કોઈ બાત ગલત કહેં તો તુમ બતલા દેના, ચુનાંચે એક એક બાત માલૂમ કરતા હૈ કે કબ યે પૈદા હુએ ઔર દા'વા કિયા. વો કિસ ખાનદાનકે હૈં? કહા કે બહોત ઊંચે ખાનદાનકે હૈં. ફિર માલૂમ કિયા કે ક્યા ઉનકે ખાનદાનકે બાપ-દાદાઓંમેં કોઈ બાદશાહ હુવા હૈ જો યે બાદશાહત લેનેકા દાવા કર રહે હૈં? કહા ઐસી કોઈ બાત નહીં. ક્યા તુમહારે ઔર ઉનકે દરમિયાન જંગેં હુઈ હૈં, ઉનકા અંજામ ક્યા હુવા? કહા કે કભી હમ જીતે ઔર કભી વો જીતે. ઈસી તરહ મુખ્તલિફ સવાલાત કિયે, તમામ સવાલાત કરનેકે બાદ ઉસને અખીરમેં કહા, મૈં ઈસ નતીજે પર પહોંચા હૂં કે યેહી વો પૈગંબર હૈં જિનકા હમેં ઈન્તિઝાર થા, અગર યે બાત સચ હૈ તો મૈં યે બાત કેહનેમેં હક બજાનિબ હૂં કે ચંદ દિન નહીં ગુઝરેંગે યે જો મેરે કદમોંકે નીચે ઝમીન હૈ, યે ઉસ પૈગંબર યા ઉનકે માનનેવાલોંકી મિલકિયતમેં આકર રહેગી, જબ ઉસને યે બાત કહી તો જો દુનિયાદાર દરબારી બૈઠે હુએ થે ઉનમેં ઈન્તિશાર હો ગયા, તો ઉસને ઉન મક્કાવાલોંકો ફૌરન બાહિર જાનેકા હુકમ દે દિયા, ઔર દરબારિયોંસે કહા કે મૈં તો તુમહેં આઝમા રહા થા ઐસી કોઈ બાત નહીં હૈ, બહરહાલ ઉસને પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકે સાથ તૌહીનવાલી બાત નહીં કી, ઔર ઈઝ્ઝતકા મઆમલા કિયા. ઈસી લિયે ઉસકી હુકૂમત બનિસ્બત કિસરાકે ઝિયાદા દિનોં તક કાઈમ રહી. (અલ બિદાયહ વન્નિહાયહ ૪/૬૫૬-૬૬૧, દલાઈલે નુબુવ્વત ૪/૩૭૭, ૪/૩૯૪)

ઈસ વાકિઆસે અલ્લાહ તઆલાને અબૂ સુફયાનકે કાફલાવાલોંકે દિલમેં ઉસી વક્ત યે બાત ડાલ દી કે પૈગંબર અલૈહિસ્સલામ તો અબ હર હાલમેં ગાલિબ હોકર રહેંગે. (બુખારી શરીફ ૧/૪)

યે હિકમતે અમલી બહરહાલ નબીએ અકરમ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકે લિયે બડી કામિયાબ રહી કે આપને થોડે થોડે વકફાસે પૂરી દુનિયાકી અહમ તરીન

તાકતોંકે બાદશાહોંકે નામ ખુતૂત ભેજે, ઔર ઉસકે ઝાહિરી નતાઈજ સામને આતે રહે, ઔર પૂરી પૂરી કૌમેં ઈસ્લામમેં દાખિલ હોને લગીં, જાબજા (જગહ જગહ) ઈસ્લામકા ગુલગુલા (શોહરત) બુલંદ હોને લગા, યમનકે ઈલાકેમેં દૂર દૂર તક ઈસ્લામ ફૈલ ગયા, પૂરે પૂરે કબીલે મુસલમાન હો ગયે, પેહલે લોગ મદીના આતે હુએ ડરતે થે અબ કોઈ ડર નહીં રહા, ક્યૂંકે જંગ ન કરનેકા મુઆહિદા હો ગયા, તો જો કામ ગુઝિશ્તા છ સાલોંમેં નહીં હુવા થા વો ઈન દો સાલોંમેં હુવા, ક્યૂંકે લોગ અપની આંખોંસે દેખતે રહે, સોહબતોંમેં આકર ફૈઝયાબ હોતે રહે, ઔર આપકે અખ્લાકે ફાઝિલાસે મુસ્તફીઝ હોતે રહે, ઔર ઈસ્લામકો કરીબસે દેખનેકા મૌકા મિલા, ઈસ્લામકે ગલ્બા ઔર કાફિરોંકી તમામ સાઝિશોંકી નાકામીકા યેહી સબબ બન ગયા. (અર્રહીકુલ મખ્તૂમ : ૫૪૫)

વફ્દે અબ્દુલ કૈસ

રિવાયાતમેં લિખ્ખા હૈ કે અબ્દુલ કૈસકે કબીલાકે એક સાહબ મન્કઝ બિન હબ્બાન થે, તિજારતકી ગર્ઝસે મદીના આતે થે, વહાંસે સામાન લાતે ઔર યહાંસે ખજૂરેં લેકર જાતે થે, ઔર મદીના મુનવ્વરહમેં અપની ફિડ (દુકાન) લગાતે થે. નબીએ અકરમ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકા એક મરતબા વહાંસે ગુઝર હુવા, ઔર ઉનહોંને દેખકર ઉનહેં બુલાયા, હાલાંકે ઉસસે પેહલે ઉનસે મુલાકાત ભી નહીં થી, ઔર ઉનકે કબીલાકે સરદારોંકા નામ લેકર ઉનકી ખૈરિયત માલૂમ કી, હાલાંકે ન આપકા ઉસ કબીલાસે તઅલ્લુક થા, ન આપ વહાં ગયે થે ઔર ન હી વો મદીના આએ થે, યે બડે હૈરાન હુએ, અલ્લાહને ઉનકો ઈસ્લામકી તૌફીક અતા ફરમાઈ, હુઝૂરને ઉનસે કહા કે જબ તુમ અપને કબીલે જાને લગો, તો હમસે મિલકર જાના, ઔર મુન્ઝિર બિન આઈઝ જો ઉનકે સરદાર થે, યે ઉનકે દામાદ થે, જબ યે જાને લગે, તો પૈગંબર અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામને મુન્ઝિર બિન આઈઝકે નામ એક દઅવતી તેહરીર ઉનકો દી કે યે તેહરીર ઉનકો પહોંચા દેના. યે વહાં પહોંચે તો ચૂંકે નમાઝ વગૈરહ સીખકર ગયે થે, તો ઉનકો ડર હુવા કે કહીં કૌમકે લોગ મુઝે ઝુઠલા

ન દેં, લિહાઝા વો તેહરીર પેશ નહીં કી, લેકિન છુપકર નમાઝ પળ્હતે રહે, દૂસરોંસે તો છુપા સકતે થે, લેકિન બીવીસે કૈસે છુપાતે, એક મરતબા બીવીને દેખ લિયા કે ખાસ વક્તમેં કુછ પળ્હતે હૈં, ઉનકો ડર હુવા કે જબસે યે યસરબસે (મદીનાસે) આએ હૈં, ઉનકો કુછ આસેબકા અસર હો ગયા હૈ, ઉનકી બીવીને દૂસરોંસે કેહનેકે બજાએ અપને વાલિદ હીસે કહા, વો બડે અકલમંદ ઔર દૂરઅંદેશ આદમી થે, ઉનહોંને બુલાયા ઔર માલૂમ કિયા, તો ઉનહોંને સોચા કે અબ છુપાના મુનાસિબ માલૂમ નહીં હોતા, ચુનાંચે ઉનહોંને પૂરી સૂરતે હાલ બતા દી કે મૈં મદીના ગયા ઔર પૈગંબર અલૈહિસ્સલામને મેરે સાથ યે મઆમલા ફરમાયા, મૈંને ઈસ્લામ કુબૂલ કર લિયા ઔર આપકે નામ યે ખત હૈ, હુઝૂરકા યે ખત પળ્હતે હી ઉનકે દિલમેં ઈસ્લામ ઉતર ગયા, ફિર અપની કૌમકો જમા કિયા ઔર કહા કે મેરે બારેમેં તુમહારા ક્યા ખયાલ હૈ? ઉનહોંને કહા કે આપ બહોત અચ્છે આદમી હૈં, કહા કે મૈં તુમહારા બુરા સોચ સકતા હૂં? જવાબ દિયા કે નહીં સોચ સકતે, કહા કે મેરે અંદર તુમને કોઈ બદખ્વાહી દેખી હૈ? જવાબ દિયા કે બિલકુલ નહીં દેખી.

ફિર ફરમાયા કે સુનો! મેરે પાસ યે પૈગામ આયા હૈ બતાઓ ઉસકો કુબૂલ કરતે હો યા નહીં? અકસર લોગને તો વહીં કુબૂલ કર લિયા ઔર જો રેહ ગયે થે વો ભી માન ગયે, ઔર અલ્લાહ તઆલાને ઉનકે ઝરીઆસે પૂરે કબીલાકો ઈસ્લામમેં દાખિલ કિયા, ઉનહોંને કહા કે હમારે લિયે ઈતની દૂર જાના મુશ્કિલ હૈ, તો ચૌદહ યા પંદરહ આદમિયોંકા એક વફદ તૈયાર કિયા, તાકે યે પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકી ખિદમતમેં જાએ, ઔર ઉનસે ઈસ્લામી અહકામાત સીખકર આએં, તો મુન્ઝિર બિન આઈઝકી સરદારીમેં પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકી ખિદમતમેં બાકાઈદા એક વફદ આયા, ઔર હુઝૂરને ઉનકી તા'રીફ ફરમાઈ કે અલ્લાહ તઆલાને તુમહારે અંદર દો ઐસી સિફતેં રખ્ખી હૈં જો અલ્લાહકો બહોત પસંદ હૈં : (૧) તુમહારે અંદર હિલ્મ ઔર બુર્દબારી હૈ, (૨) જલ્દબાઝી નહીં હૈ. તુમ લોગ સમઝ બૂઝ ઔર અકલવાલે આદમી હો. (ઝાદુલ મઆદ મુકમ્મલ ૭૭૪, અર્રૌઝુલ અન્ફ ૪/૩૫૩, અર્રહીકુલ મખ્તૂમ ૬૯૦)

બહરહાલ ઈસ તરીકેસે ઈસ્લામ કબીલોં, ઈલાકોં ઔર મુલ્કોંમેં ફૈલતા

રહા, ઔર ઉસકા અસર ગાલિબ હોતા રહા, ઉસકી વજહ યેહી બની કે હુઝૂરે પાક અલૈહિસ્સલામને મક્કાકે લોગોંસે જંગ ન કરનેકા મુઆહિદા કર રખ્ખા થા, વહાંકે લોગ ભી આતે થે, ઔર યહાંકે ભી વહાં જાતે થે, કિસીકો ઉમરહ કરના હો તો વો ભી અપને અંદાઝસે ચલા જાતા, કોઈ રૂકાવટ નહીં થી, ઈસીકો અલ્લાહ તઆલાને કુરઆને કરીમમેં "ફત્હે મુબીન" સે તાબીર કિયા હૈ.

ગઝવએ ખૈબર

લેકિન નબીએ અકરમ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકો યે પતા થા કે જબ તક મક્કાસે વો સાઝિશી ઝહનકે લોગ ખતમ નહીં હોંગે કે જિનહોંને પુરાની જંગોંકી આગોંકો ભડકાનેમેં અપના ગલત કિરદાર અદા કિયા હૈ, યાની યહૂદ, ઉસ વક્ત તક ઈસ ઈલાકેમેં અમન કાઈમ નહીં હો સકતા. યહૂદકી પૂરી સાઝિશ પેહલે તો મદીનાકે ઈર્દ ગિર્દ જો કબાઈલ થે ઉનમેં રચી જાતી થી, લેકિન જબ યહાંસે ઉનકા ઝોર ટૂટા, તો મદીના મુનવ્વરહસે શિમાલ (ઉત્તર દિશા) કી જાનિબ તકરીબન ૮૦-૯૦ કિલોમીટર પર ખૈબરકે ઈલાકાકો ઉનહોંને અપના મરકઝ બના લિયા, યે વહાંસે મક્કાકે લોગોંકો ભી ઉભારતે થે, ઔર મદીનાકે મુનાફિકીનસે ભી ઉનકે રવાબિત (તઅલ્લુકાત) થે, ઔર ઉનકા પૂરા પ્લાન યે થા કે ઈસ સુલહ ઔર અહદકો ખતમ કિયા જાએ ઔર મુસલમાનોંકો નુકસાન પહોંચાયા જાએ.

ચુનાંચે પૈગંબર અલૈહિસ્સલામને મોહર્રમ ૭ હિજરીમેં ૧૪૦૦ સહાબા પર મુશ્તમિલ એક લશ્કર તરતીબ દિયા, ઔર ખૈબર પહોંચકર અચાનક મુહાસરા (ઘેરાવ) કર લિયા, યહૂદી કિલ્આબંદ હો ગયે, લેકિન જલ્દ હી અકસર કિલ્એ ફતહ કર લિયે ગયે, એક કિલ્આ ફતહ નહીં હો રહા થા, ઉસ પર હમ્લાકે બારેમેં આપને એલાન ફરમાયા કે સુબહકો ઝંડા ઉસકો દિયા જાએગા, જિસસે અલ્લાહ ઔર ઉસકે રસૂલ મુહબ્બત કરતે હૈં, તો સહાબાકે દિલોંમેં ગુદગુદી હોને લગી કે ઈતના બડા મન્સબ ઔર સઆદત કિસે મિલને જા રહી હૈ કે જિસકી તરફસે હુઝૂર

ઝમાનત લે રહે હૈં કે અલ્લાહ ઔર રસૂલ ઉસસે મુહબ્બત રખતે હૈં.

હઝરત ઉમર (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે મુઝે ઝિંદગીમેં કભી કિસી મન્સબકી ખ્વાહિશ નહીં હુઈ, સિવાએ ઉસ દિનકે જિસ દિન આપને ફરમાયા કે ઐસેકો મન્સબ ઔર સિપેહસાલારી દી જાએગી કે જો અલ્લાહ ઔર ઉસકે રસૂલકા મહેબૂબ હૈ, ચુનાંચે જબ સુબહકો સહાબા હાઝિર હુએ, તો ગરદનેં ઉઠ રહી થીં કે કિસકા નામ આએ? દેખા કે હઝરત અલી કર્રમલ્લાહુ વજહહૂ મજમામેં મૌજૂદ નહીં હૈ, હુઝૂરને ફરમાયા કે અલી કહાં હૈ? લોગોંને કહા કે હઝરત ઉનકી આંખ દુખ રહી હૈ, હુઝૂરને ફરમાયા કે બુલાઓ! લાએ ગયે, તો આંખોં પર બહોત અસર થા, હુઝૂરને અપના લુઆબે દહન (થૂક મુબારક) ઉનકી આંખોંમેં ડાલા, ફૌરન આંખકી બીમારી ખતમ હો ગઈ. તો આપને ઝંડા ફાતેહે ખૈબર, શેરે ખુદા હઝરત અલી કર્રમલ્લાહુ વજહહૂકે હવાલે કિયા, ઔર નિહાયત શુજાઅત ઔર બહાદુરીકે સાથ હઝરત અલી કર્રમલ્લાહુ વજહહૂને અપને જૌહર દિખલાએ, ઔર અલ્લાહ તઆલાને ફતહ અતા ફરમાઈ, ઔર બડી મિકદારમેં માલે ગનીમત હાથ આયા, ઔર જો ખબીસ ઔર શરઅંગેઝ કબીલે થે, ઉનહેં દૂર ઈલાકોંમેં ભેજ દિયા ગયા, તાકે યે જો સાઝિશકા મરકઝ હૈ બિલકુલ ખતમ હો જાએ. (અલ બિદાયહ વન્નિહાયહ ૪/૫૭૪-૫૭૫)

ઉમરતુલ કઝા

ચૂંકે ઝીલ કા'દહ સન હિજરી ૬ મેં આપને ઉમરહકે લિયે એહરામ બાંધા થા, ઔર ઉમરહ ન હો સકા થા, ઈસ લિયે આપને અગલે સાલ ૭ હિજરીકે ઝીલ કા'દહકે મહીનેમેં "ઉમરતુલ કઝા" કે લિયે મક્કા મુઅઝ્ઝમાકા સફર ફરમાયા, ઔર વોહી હઝરાત જો પિછલી મરતબા નિકલે થે, વો સબ આપકે સાથ મક્કા ગયે ઔર ઉમરહસે ફારિગ હુએ, તીન દિન વહાં કિયામ ફરમાયા, ફિર મક્કાવાલોંને કેહ દિયા કે અબ આપ લોગ વાપસ તશરીફ લે જાએં, ચુનાંચે વાપસ આ ગયે.

(બુખારી શરીફ ૨/૬૧૦, અલ બિદાયહ વન્નિહાયહ ૪/૬૨૦)

ગઝવએ મૂતા

સન હિજરી ૮ મેં એક અહમ વાકિઆ યે પેશ આયા કે પૈગંબર અલૈહિસ્સલામને હઝરત હારિસ બિન ઉમૈર અઝદી (રદિ.) કો બસરાકે હાકિમ શુરહબીલ ગસ્સાનીકે નામ એક તેહરીર લેકર ભેજા, ઉસને યે હરકત કી કે પૈગંબરકા જો ખત લેકર સહાબી હારિસ બિન ઉમૈર (રદિ.) ગયે થે ઉનકો કતલ કર દિયા, હાલાંકે તમામ કૌમોંમેં સફીરોંકો કતલ કરના બહોત બડા જુર્મ સમઝા જાતા હૈ, તો પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકો બડા સદમા હુવા, ઔર આપને ઉનસે બદલા લેનેકે લિયે ૩૦૦૦ (તીન હજાર) કે કરીબ સહાબાકા એક લશ્કર તરતીબ દિયા.

આપને ફરમાયા કે સિપેહસાલાર હઝરત ઝૈદ બિન હારિસા (રદિ.) રહેંગે, ઔર ફરમાયા કે અગર વો શહીદ હો જાએં તો હઝરત જા'ફર બિન અબી તાલિબ (રદિ.) ઝંડા ઉઠાએંગે, ઔર અગર વો ભી શહીદ હો જાએં તો હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન રવાહા (રદિ.), ફિર ફરમાયા કે અગર વો ભી શહીદ હો જાએં, તો જિસકો ચાહો અપના અમીર બના લેના, હુઝૂરે અકરમ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકે ઈસ ફરમાનસે સહાબાને સમઝ લિયા કે ઈન તીનોંકા શહીદ હોના તો યકીની હૈ, ચુનાંચે યે લશ્કર રવાના હુવા, જબ કરીબ પહોંચે, તો એક અજીબો ગરીબ સૂરતે હાલ સામને આઈ, વો યે કે ઉસ શુરહબીલ નામી સરદારને ઈલાકાકી એક લાખ ફોજ મુકાબલેકે લિયે ભેજી, ઔર ઉસકી મદદકે લિયે "હિરકલ" ને મઝીદ એક લાખ ફોજ ભેજી થી, ગોયા કે ઈસ તીન હજારકી ફોજકો દો લાખ ફોજસે મુકાબલા કરના હૈ, જો બડા અહમ મસ્અલા થા.

ચુનાંચે મશ્વરા હુવા કે ક્યા કરના ચાહિયે? હુઝૂરકો ખબર દી જાએ, વાપસ ચલે જાએં યા આગે બઢેં? હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન રવાહા (રદિ.) બડે શાઈર ઔર જઝબાતી આદમી થે, યે ખડે હુએ ઔર ફરમાયા કે દેર કિસ બાત કી હૈ? મુસલમાન તો હર હાલમેં જીતા હુવા હૈ, અગર શહીદ હો જાએં તો શહાદતસે બઢકર ક્યા સઆદત હૈ? ઔર અગર કામિયાબ હો ગયે તો કામિયાબી હૈ હી,

પીછે હટનેકા ક્યા સવાલ હૈ? તો લોગોંમેં જોશ પેદા હો ગયા ઔર યે તીન હજારકા લશ્કર દો લાખકી ફોજસે જા ટકરાયા. ઝૈદ બિન હારિસા (રદિ.) શહીદ હુએ, જાફર બિન અબી તાલિબ (રદિ.) ને ઝંડા ઉઠાયા, એક હાથ કટ ગયા, તો બાએં હાથમેં ઝંડા પકડા, બાયાં હાથ કટ ગયા, તો દોનોં મોંઢે મિલાકર ઝંડા પકડા, તો એક મલઊન કાફિરને ઐસી તલવાર મારી કે બદનકે દો ટુકડે હો ગયે, તો અબ્દુલ્લાહ બિન રવાહા (રદિ.) ને ઝંડા ઉઠાયા, ઔર અબ્દુલ્લાહ બિન રવાહા (રદિ.) ભી લડતે લડતે શહીદ હુએ, તો હઝરત ખાલિદ બિન વલીદ (રદિ.) ને ઝંડા ઉઠાયા, ઔર ઐસી બહાદુરીસે લડે, ફરમાતે હૈં કે ૯ તલવારેં મેરે હાથમેં ટૂટી હૈં, ઔર તદબીર યે ઈખ્તિયાર કી કે યે તીન હજારકા લશ્કર પીછે હટ ગયા ઔર દુશ્મન આગે બઢા તો ઘેર લિયા ઔર જિતના નુકસાન પહોંચાના થા પહોંચાયા, ઔર અપને સિર્ફ બારહ આદમી શહીદ હુએ, ઔર બકિય્યા સબકો બહિફાઝત બચાકર મદીના લે આએ.

(અલ બિદાયહ વન્નિહાયહ ૪/૬૩૨, ઝાદુલ મઆદ મુકમ્મલ ૬૬૪)

આપ અંદાઝા લગાઈયે કે ઈતની બડી ફોજસે જંગ હો ઔર કઈ દિન જારી રહે ઔર કુલ બારહ આદમી શહીદ હુએ, ઉનકે કિતને મારે ગયે? ઈસકા અંદાઝા ઉસીસે લગા લીજિયે કે ૯ તલવારેં ઉનહોંને તોડ ડાલીં, યે સિર્ફ અલ્લાહ તઆલાકી તરફસે મદદ ઔર નુસરત હૈ, લેકિન પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકો ઉન તીનોં સહાબાકી શહાદતકા બડા સદમા થા.

ઔર હઝરત જા'ફર બિન અબી તાલિબ (રદિ.) કે બારેમેં આતા હૈ કે ઉનહોંને જો જૌહર દિખલાએ તો અલ્લાહ તઆલાને ઉનકે લિયે જન્નતમેં ઉડનેકે લિયે દો બાઝૂઓંકા ઈન્તિઝામ ફરમાયા કે કહીં ભી ઉડકર જાઓ ઔર ખાઓ પિયો, ઈસી વજહસે ઉનકા નામ "ઝુલ જનાહૈન" (દો પરવાલા) યા "તય્યાર" (ઉડનેવાલા) રખ્ખા ગયા, યે પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકે ચચાઝાદ ભાઈ થે, હઝરત અલી કર્રમલ્લાહુ વજહહૂકે સગે ભાઈ, તો યે વાકિઆ જમાદિલ ઉલા સન હિજરી ૮ મેં પેશ આયા. (અલ બિદાયહ વન્નિહાયહ ૪/૬૩૮)

ફતહે મક્કા

ઉસકે બાદ રમઝાનુલ મુબારક સન હિજરી ૮ ઈસ્લામી તારીખકા એક નિહાયત રોશન મોડ હૈ, જો સુલહ ઉનહોંને દસ સાલકે લિયે કી થી ઔર યે તય હો ચુકા થા કે જો કબીલા જિસકા સાથ દેના ચાહે દે, બનૂ ખુઝાઆને પૈગંબર અલૈહિસ્સલામસે ઔર બનૂ બકરને કુરૈશસે દોસ્તીકા મુઆહિદા કર લિયા થા. ઉન દોનોં કબીલોંમેં પુરાની રંજિશ ચલી આ રહી થી, તો બનૂ બકરને યે સોચકર કે સુલહકા જમાના ચલ રહા હૈ, મૌકા ગનીમત હૈ, ઈસ લિયે ખુઝાઆસે બદલા લેના ચાહિયે, ચુનાંચે ખુઝાઆકે લોગ "વતીર" નામકે એક ચશ્મા પર ઠેહરે હુએ થે, બનૂ બકરને અચાનક વહાં પર હમ્લા કર દિયા, ઔર ખુઝાઆકે બહોતસે લોગોંકો માર ડાલા, ઔર કુરૈશકે લોગોંને અંદરખાના હથિયાર વગૈરહ સપલાઈ કરકે ઉનકા સાથ દિયા. જબ યે વાકિઆ પેશ આયા તો બનૂ ખુઝાઆકે ચંદ લોગ મદીના મુનવ્વરહ પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકી ખિદમતમેં હાઝિર હુએ ઔર અર્ઝ કિયા કે યા રસૂલલ્લાહ! હમારે સાથ ઐસા ઝુલ્મ હુવા, ઔર ઉનહોંને જંગ ન કરનેકા મુઆહિદા તોડ ડાલા. અપને દુશ્મનકે સાથ દુશ્મની થી લેકિન અબ અપને દોસ્તકે સાથ હી દુશ્મની હો ગઈ, જબ યે બાત તય હો ગઈ કે હમ આપસમેં જંગ નહીં કરેંગે, તો તુમને બનૂ બકરકા સાથ ક્યૂં દિયા?

તો પૈગંબર અલૈહિસ્સલામને ઈરાદા ફરમા લિયા કે અબ ઉનકે સાથ આખરી દો દો હાથ કરનેકા વક્ત આ ગયા હૈ, ઔર આપને તૈયારીકા હુકમ દે દિયા, ઔર અલ્લાહ તઆલાસે યે દુઆ ફરમાઈ કે અય અલ્લાહ હમારે ઈસ ઈરાદેકી ખબર કિસી ભી તરહ મક્કાવાલોંકો ન હોને પાએ, યહાં તકકે હમ બિલકુલ કરીબ પહોંચ જાએં. ઉધર ખાનદાને કુરૈશકો એહસાસ હુવા કે હમસે બદ અહદી હુઈ હૈ, તો અબૂ સુફયાન ખૂદ મક્કા મુઅઝ્ઝમાસે મદીના મુનવ્વરહ આએ, ઉનકી સાહબઝાદી ઉમ્મુલ મુઅમિનીન હઝરત ઉમ્મે હબીબા (રદિ.) પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકે નિકાહમેં આ ચુકી થીં, અપની બેટીસે મિલને ગયે તો બેટીકી કુવ્વતે ઈમાની દેખિયે કે પૈગંબર

અલૈહિસ્સલામકા બિસ્તર બિછા હુવા થા, બાપકો દેખતે હી બિસ્તર લપેટ દિયા, પૂછા યે ક્યા હરકત કી? બાપકા એ'ઝાઝ હોના ચાહિયે, લેકિન આપને દેખતે હી બિસ્તર લપેટ દિયા? ફરમાયા કે યે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકા બિસ્તર હૈ, તુમ નાપાક હો ઉસ પર બૈઠ નહીં સકતે. અગરચે બાપ થે, લેકિન પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકી ઈઝ્ઝત ઔર અઝમત પર હર્ફ નહીં આના ચાહિયે, અબૂ સુફયાનકો બહોત બુરા લગા ઔર કહા કે યહાં આકર તુમહારે અખ્લાક બિગડ ગયે. (ઝાદુલ મઆદ મુકમ્મલ ૬૭૦-૬૭૧, અલ બિદાયહ વન્નિહાયહ ૪/૬૭૪, અર્રહીકુલ મખ્તૂમ ૬૧૫)

હઝરત અબૂબક્ર સિદ્દીક (રદિ.) કે પાસ ગયે કે હમારી સિફારિશ કર દીજિયે કે હમેં મઆફ કર દેં ઔર મુઆહિદા પક્કા રખ્ખેં, હઝરત અબૂબક્ર સિદ્દીકને ફરમાયા કે મેરે બસકી બાત નહીં મૈં કુછ નહીં કેહ સકતા હૂં. ફિર સિફારિશકે લિયે હઝરત ઉમર (રદિ.) કે પાસ પહોંચે, હઝરત ઉમરને ફરમાયા કે અચ્છા સિફારિશકી બાત કરતે હો, હમ તો ખૂદ હી ચાહતે હૈં કે લડાઈ હો, ઔર મૈં તો લડને હીકા મશ્વરા દૂંગા. ફિર હઝરત અલી કર્રમલ્લાહુ વજહહૂકે પાસ ગયે ઉનહોંને ભી મઅઝિરત કર દી. હઝરત ફાતિમા (રદિ.) કે પાસ જાકર હઝરત હસનકા હવાલા દિયા, ઉનહોંને ભી મઅઝિરત કર દી. હઝરત અલીને ફરમાયા કે તુમ ખૂદ હી સરદાર હો યે કરો કે મસ્જિદમેં જાકર એલાન કર દો કે મૈં અમાન લેના ચાહતા હૂં, મુઝે અમાન હૈ? તો કિસીને કોઈ જવાબ નહીં દિયા, ઔર ખાઈબ ઔર ખાસિર માયૂસ હોકર વાપસ ચલે આએ, મક્કાકે લોગોંને માલૂમ કિયા કે ક્યા કરકે આએ? તો પૂરી રિપોર્ટ સુનાઈ, લોગોંને કહા કે જબ તુમને મસ્જિદમેં જાકર અમાનકા એલાન કિયા થા તો કિસીને જવાબ ભી દિયા યા નહીં? તો મના કર દિયા, ઉનહોંને કહા કે અલીને તુમહારે સાથ ખિલવાડ ઔર મઝાક કિયા હૈ, ઉસ એલાનસે ક્યા હોગા? (ઝાદુલ મઆદ મુકમ્મલ ૬૭૨, અલ બિદાયહ વન્નિહાયહ ૪/૬૭૫, અર્રહીકુલ મખ્તૂમ ૬૧૮)

ઈધર મદીના મુનવ્વરહમેં પૈગંબર અલૈહિસ્સલામને મક્કાકી જાનિબ કૂચ કરનેકી તૈયારી શુરૂ કર દી. એક સહાબી હઝરત હાતિબ ઈબ્ને અબી બલ્તઅહ (રદિ.) હૈં, ઉનકે બીવી બચ્ચે મક્કા મુઅઝ્ઝમામેં થે, ઉનહોંને સોચા કે હમારે

બચ્ચોંકો કોઈ નુકસાન ન પહોંચે તો કુરૈશ પર એહસાન કર દૂં, ઉનહોંને એક ખત લિખકર મક્કા જાનેવાલી એક ઔરતકે હવાલે કિયા કે તુમ ઈસકો અપને બાલોંમેં છુપાકર મક્કાકે લોગોં તક પહોંચા દો કે હુઝૂરને મક્કા પર ચળ્હાઈકી પૂરી તૈયારી કર લી હૈ, ઈસ બારેમેં કિસીકો ઈલ્મ ન હુવા, લેકિન પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકો અલ્લાહ તઆલાને બઝરીઆ વહી બતલા દિયા તો આપને હઝરત અલી કર્રમલ્લાહુ વજહહૂ ઔર કઈ લોગોંકી એક ટુકડી બનાઈ ઔર ફરમાયા કે બહોત તેઝીકે સાથ જાઓ, ઔર "રૌઝએ ખાખ" મેં તુમહેં એક ઔરત મિલેગી, ઉસસે વો પરચા વાપસ લેકર આના હૈ, ચુનાંચે યે લોગ પહોંચે ઔર ઉસસે પરચાકા મુતાલબા કિયા તો ઉસને કહા કે મેરે પાસ તો કોઈ પરચા નહીં હૈ, ઉન હઝરાતને કહા કે નિકાલ દો વરના અભી તુમહારી તલાશી લી જાએગી, જબ ઉસને દેખ લિયા કે અબ કોઈ ચારા નહીં હૈ, તો ઉસને બાલોંમેંસે વો પરચા નિકાલ દિયા, જબ યે હુઝૂરકે પાસ પહોંચે તો સહાબાકે અંદર બડા ઈશ્તિઆલ (જોશ) હુવા કે ઉનહોંને હુઝૂરકા રાઝ ફાશ કર દિયા, તો હુઝૂરને હાતિબ બિન અબી બલ્તઅહકો બુલવાયા તો ઉનહોંને પૂરી સૂરતે હાલ બતલાઈ, તો હુઝૂરને ફરમાયા કે યે બદરી સહાબામેંસે હૈં, ઈસ લિયે ઉનકે ઉપર કોઈ ઈલ્ઝામ નહીં, ઉનહોંને જો કહા સચ કહા. (ઝાદુલ મઆદ મુકમ્મલ ૬૭૨-૬૭૩, અલ બિદાયહ વન્નિહાયહ ૪/૬૭૮, બુખારી શરીફ ૨/૬૧૨, અબૂ દાઉદ શરીફ ૨/૩૫૮, અર્રહીકુલ મખ્તૂમ ૬૨૧)

ફિર આપ એક લશ્કરે જર્રાર લેકર મક્કા મુઅઝ્ઝમા રવાના હુએ, જિસમેં છ યા સાત હજાર અફરાદ થે, ઔર બીચમેં ઔર કબાઈલ આકર મિલતે રહે. જબ મક્કા મુઅઝ્ઝમાકે બિલકુલ કરીબ પહોંચ ગયે તબ કાફિરોંકો પતા લગા કે હુઝૂર યહાં આ ચુકે હૈં, લેકિન ફિર ભી ઉનહેં સહીહ અંદાઝા નહીં થા, ચુનાંચે અબૂ સુફયાન ઔર ચંદ સરદાર તેહકીક કરનેકે લિયે રાતમેં નિકલે તો દેખા કે પૂરી વાદી (જંગલ) ખૈમોંસે ભરી પડી હૈ ઔર આગ જલ રહી હૈ, સાથિયોંસે માલૂમ કિયા કૌન હૈં? અચાનક ઈતને લોગ કહાંસે આ ગયે?

ઉસી દરમિયાન હઝરત અબ્બાસ (રદિ.) યે ચાહતે થે કે મક્કા મુઅઝ્ઝમાકે

સરદારોંકો ઈસ્લામકા શર્ફ ઔર સઆદત નસીબ હો તો વો લશ્કરસે હટકર નિકલકર આએ, ઔર પહેચાન લિયા કે અબૂ સુફયાન હૈં, પૂછા કૌન હૈ? કહા કે અબૂ સુફયાન? અબૂ સુફયાનને કહા કે તુમ કૌન? તો જવાબ દિયા કે મૈં અબૂલ ફઝલ હૂં? અબૂ સુફયાનને પૂછા કે યે કૌન હૈં? હઝરત અબ્બાસને ફરમાયા કે યે પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકા લશ્કર હૈ, બસ ફિર તો આંખેં ફટી રેહ ગઈ, કહા કે અબ ક્યા કરેં? હઝરત અબ્બાસને કહા કે તુમ મેરી સવારી પર બૈઠ જાઓ, ઔર મૈં તુમહેં હુઝૂરકી ખિદમતમેં લેકર ચલતા હૂં, તુમ હુઝૂરસે અમાન લે લો, ઈસીમેં ખૈર હૈ, ચુનાંચે અપને પીછે બિઠા લિયા, ચલતે રહે, જહાં આગ આતી ઔર લોગ બૈઠે હુએ મિલતે તો વો સમઝતે કે યે તો હઝરત અબ્બાસ હૈં, પીછે કોઈ ન દેખતા. જબ હઝરત ઉમર (રદિ.) કે પાસ પહોંચે તો ઉનહોંને ઝાંકકર દેખા કે પીછે કિસકો બિઠા રખ્ખા હૈ? અચ્છા અબૂ સુફયાન હૈ, ઉનકો પકડકર મારો, લેકિન હઝરત અબ્બાસ જલ્દીસે પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકી ખિદમતમેં પહોંચે. (ઝાદુલ મઆદ મુકમ્મલ ૬૭૪, અલ બિદાયહ વન્નિહાયહ ૪/૬૮૩-૬૮૪, અર્રહીકુલ મખ્તૂમ ૬૨૪)

નબીએ અકરમ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને અબૂ સુફયાનકો ઈસ્લામકી દઅવત પેશ કી, ચુનાંચે ઉનહોંને મંઝૂર કિયા ઔર ઉસી વક્ત દૌલતે ઈસ્લામસે મુશર્રફ હુએ. પૈગંબર અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામને હઝરત અબ્બાસસે ફરમાયા કે જબ સુબહકો કાફલે રવાના હોં તો ઉનકો ઐસી જગહ બિઠાના જહાંસે કાફલે ગુઝરતે હુએ નઝર આએં, તાકે ઉનકો ઈસ્લામકી શાનો શૌકતકે બારેમેં ઈલ્મ હો જાએ, ચુનાંચે ઉનહોંને હુકમકે મુતાબિક ઐસી હી જગહ બિઠાયા તો અબૂ સુફયાન હૈરતસે દેખતે રહે, અલ્લાહ તઆલાને ચંદ દિનોંમેં કૈસી કુવ્વત નસીબ ફરમાઈ. એક અન્સારકા કાફલા ગુઝરા, હઝરત સઅદ બિન ઉબાદહ (રદિ.) ઉસકી કિયાદત કર રહે થે, જબ ઉનહોંને દેખા કે અબૂ સુફયાન હૈ, તો ઉનકી ઝબાનસે નિકલા : **અલ્યૌમુ યૌમુલ મલ્હમહ** (આજ તો ગોશ્ત કાટનેકા દિન હૈ) તો હઝરત અબૂ સુફયાનને પૈગંબર અલૈહિસ્સલામસે શિકાયત કી કે ઉનકો તો બડા જોશ આ રહા હૈ, યે તો મક્કાકે લોગોંકા કીમા બના દેંગે. તો પૈગંબર અલૈહિસ્સલામને ફરમાયા કે જાઓ

ઉનસે કહો કે આજ યે એલાન નહીં હોગા, બલ્કે યે એલાન કરો કે :

અલ્ યૌમુ યૌમુલ્ મર્હમહ

અલ્ યૌમુ તુઅ્ઝઝુલ્ કઅ્બહ

તર્જુમા : આજ તો રહમતકા દિન હૈ, આજ કા'બાકો ઈઝ્ઝત અતા હોગી.

આજ કિસીકે સાથ ઝુલ્મ નહીં કિયા જાએગા, ઔર ઉનકો હટાકર ઉનકે બેટેકે હાથમેં ઝંડા દે દિયા, ઔર પૈગંબર અલૈહિસ્સલામ જિસ વક્ત તશરીફ લે જા રહે થે, તો હઝરત અબ્બાસને સિફારિશ કી કે ઉનકે લિયે કુછ ઐસા એલાન કર દીજિયે જો ઉનકે લિયે ઈઝ્ઝતકા સબબ હો, તો આપને એલાન ફરમાયા કે જો અબૂ સુફયાનકે ઘરમેં દાખિલ હો જાએ ઉસકો અમન હૈ, અબૂ સુફયાનને કહા કે હમારે પાસ ઈતના બડા ઘર કહાં હૈ જો સબ આ જાએ, આપને ફરમાયા કે જો મસ્જિદે હરામમેં આ જાએ ઉસકો ભી અમન હૈ, અબૂ સુફયાનને ફિર કહા કે ઉસમેં ભી સબ કૈસે આ પાએંગે? આપને ફરમાયા કે જો અપને ઘરમેં બૈઠકર અંદરસે દરવાઝા બંદ કર લે વો ભી અમનમેં હૈ, ઉસકે સાથ ભી કોઈ તઅર્રુઝ (મુકાબલા) નહીં કિયા જાએગા. ફિર પૈગંબર અલૈહિસ્સલામને હર ચહાર જાનિબસે કઈ ટુકડિયાં બનાઈ, ઔર એલાન ફરમાયા કે જો દરમિયાનમેં હાઈલ હો ઉસકા બિલકુલ સફાયા કર દો, આજ કિસીકે સાથ કોઈ રિઆયત નહીં કી જાએગી, જો દરમિયાનમેં હાઈલ હોગા, ગુંડાગરદી ઔર દેહશતગીરી મચાએગા ઉસકો આજ બખ્શા નહીં જાએગા, લેકિન જો ઈત્મીનાન ઔર અમનકે સાથ રહે ઉસકો અમન હૈ. ફિર જબ પૈગંબર અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામ મક્કા મુઅઝ્ઝમામે દાખિલ હુએ તો અલ્લાહ તઆલાકા શુક્ર ઐસા થા કે સર ઝુકા હુવા થા, અલ્લાહ તઆલાકી હમ્દો સના ઝબાન પર થી. (ઝાદુલ મઆદ મુકમ્મલ ૬૭૪-૬૭૫, અલ બિદાયહ વન્નિહાયહ ૪/૬૮૪-૬૮૬, અર્રહીકુલ મખ્તૂમ ૬૨૭-૬૨૮)

મક્કા મુઅઝ્ઝમામેં ફાતિહાના દાખલા

એક વક્ત વો થા જબ આપ લોગોંસે છુપકર યહાંસે નિકલે થે, ઔર યહાંકે લોગ આપકે જાની દુશ્મન થે ઔર આપકો કતલ કરનેકા પ્લાન બનાએ હુએ

થે, ઔર એક આજકા વક્ત હૈ કે શહેનશાહે કૌનેન સરકારે દો આલમ મુહમ્મદે અરબી સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ પૂરી શાનો શૌકત ઔર જાહો જલાલકે સાથ અલ્લાહકે ઘરમેં દાખિલ હો રહે હૈં. અલ્લાહ તઆલાને ઐસી ફતહ ઔર નુસરત ફરમાઈ, ઔર જિસ ફતહે મુબીનકા વા'દા સુલહે હુદૈબિયહકે મૌકા પર કિયા ગયા થા અલ્લાહ તઆલાને વો ફતહે મુબીન પૂરી ઈઝ્ઝત ઔર ઈકરામકે સાથ પૂરી ફરમાઈ. ઔર **(ઈન્ના ફતહ્ના લ-ક ફત્હમ્ મુબીના)** કે સાથ એક ઔર ભી ખૂશખબરી સુનાઈ ગઈ થી કે : **(લિયગ્ફિર લકલ્લાહુ મા તકદ્દમ મિન્ ઝમ્બિક વમા તઅખ્ખર)** કે આપકે અગલે પિછલે સબ ગુનાહ મઆફ હૈં, કુરઆનમેં યે એલાન કિયા ગયા. હાલાંકે હમારા યે અકીદા હૈ કે પૈગંબર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમસે કોઈ ગુનાહ નહીં હો સકતા, ફિર અલ્લાહ તઆલા એલાન ફરમા રહે હૈં કે અગલે પિછલે સબ મઆફ હૈં. (અલ બિદાયહ વન્નિહાયહ ૪/૬૮૪-૬૮૬, બુખારી શરીફ ૨/૬૧૪)

શફાઅતે કુબ્રા

કુછ લોગોંને તો યે ફરમાયા કે ઈસસે મુરાદ ઉમ્મતકે ગુનાહ હૈં, લેકિન બાત યે નહીં હૈ, બલ્કે ઈસ ફતહે મક્કા ઔર આયતકા તઅલ્લુક શફાઅતે કુબ્રાસેં હૈ, મૈદાને મેહશર ઔર કિયામતસે હૈ કે જબ તમામ આલમકે લોગ ઈન્સાન ઔર જિન્નાત એક મૈદાનમેં જમા હોંગે, ઔર અલ્લાહ તઆલાકે ગૈઝો ગઝબ ઔર જાહો જલાલકા વો હાલ હોગા કે કિસીકો દમ મારનેકી હિંમત ન હોગી, ઔર હિસાબો કિતાબમેં દેર હો રહી હોગી, લોગ તમન્ના કરેંગે કે અલ્લાહકે દરબારમેં કોઈ સિફારિશી હો, ઔર હિસાબ કિતાબ શુરૂ હો, જહાં પહોંચના હૈ પહોંચેં, વફદ બનાયા જાએંગા. લોગ હઝરત આદમ અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામકે પાસ જાએંગે, વો કહેંગે કે મેરે બસકી બાત નહીં હૈ, જન્નતકે અંદર મૈંને વો પેડ ખા લિયા થા જિસસે રોકા ગયા થા, ફાઈલ ખુલ ગઈ તો જવાબ દેના ભારી હોગા, અલ્લાહ તઆલાકો આજ ઐસા જલાલ હૈ કે કભી નહીં આયા, લેકિન તુમ લોગ હઝરત નૂહ

અલૈહિસ્સલામકે પાસ જાઓ, વો ભી કહેંગે કે નહીં, હમને અપને કાફિર બેટેકી સિફારિશ કી થી, ઐસા ન હો કે આજ વો ફાઈલ ખુલ જાએ ઔર અલ્લાહ તઆલા સવાલ કર લેં કે કાફિરકી તુમને સિફારિશ ક્યૂં કી, તો ક્યા હોગા? લેકિન તુમ લોગ હઝરત ઈબ્રાહીમ અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામકે પાસ જાઓ, વો ભી હાથ હિલા દેંગે કે મૈંને અપની બીવીકો કેહ દિયા થા કે યે મેરી બહેન હૈ, મૈંને લોગોંસે કેહ દિયા થા જબ કે વો મેલેમેં લે જા રહે થે કે મૈં બીમાર હૂં, અગર આજ ફિર વો બાત ખુલ ગઈ તો ક્યા હોગા? તુમ લોગ હઝરત મૂસા અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામકે પાસ ચલે જાઓ, મૂસા અલૈહિસ્સલામ ફરમાએંગે કે મુઝસે કિબ્તીકા કતલ હો ગયા થા, અગર અલ્લાહને સવાલ કર લિયા તો ક્યા હોગા? તુમ લોગ હઝરત ઈસા અલૈહિસ્સલામકે પાસ જાઓ, વો કહેંગે કે લોગોંને મુઝે મા'બૂદ બના લિયા, આજ વો બાત ખુલ ગઈ તો ક્યા હોગા, જાઓ મુહમ્મદ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકે પાસ જાઓ.

હુઝૂરે પાક સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ શફીઉલ મુઝનિબીન રહમુતલ લિલ આલમીન ફરમાએંગે : મૈં ઈસ કામકો અંજામ દૂંગા, ક્યૂંકે આપકો કોઈ ખતરા નહીં હૈ, ઈસ લિયે કે કુરઆનમેં એલાન હૈ : **(લિયગ્ફિર લકલ્લાહુ મા તકદ્દમ મિન્ ઝમ્બિક વમા તઅખ્ખર)** ફતહે મક્કાકે સાથ મકામે લવાએ હમ્દ ભી બયાન કર દિયા ગયા, ઈસ આયતકા જોડ ઈસ મકામસે હૈ, ઔર અલ્લાહ તઆલાકા યે દસ્તૂર હૈ કે ઉસકે રાસ્તેમેં જો જિતના સબ્ર કરેગા ઉસકો ઉતની હી શરાફત બુલંદી ઔર ઈઝ્ઝત અતા ફરમાએંગે. (મુસ્લિમ શરીફ ૧/૧૧૦-૧૧૧)

ચુનાંચે પૈગંબર અલૈહિસ્સલામ તશરીફ લાએ, બૈતુલ્લાહ શરીફમેં હાઝિર હુએ, એહરામ નહીં થા, ઈસ લિયે આપને હજરએ અસ્વદકા બોસા લિયા, સવારી હી પર તવાફ ફરમાયા, તાકે લોગોંકો પતા ચલે ઔર ઉસકે બાદ જિસ ખાનદાનકે લોગોંકે પાસ બૈતુલ્લાહ શરીફકી ચાબી રેહતી થી, વો ચાબી મંગવાકર બૈતુલ્લાહકા દરવાઝા ખોલકર અંદર જો ૩૬૦ બુત રખ્ખે હુએ થે, આપકે હાથમેં એક છડી થી, ઉસસે આપ ઈશારા કરતે જાતે થે, અગર પીઠકી જાનિબ ઈશારા કરતે તો મુંહકે બલ ગિરતા ઔર ચેહરેકી જાનિબ ઈશારા કરતે તો ગુદ્દીકે બલ ગિર પડતા, વો તમામ બુત વહાંસે સાફ

કરાકે અંદર તશરીફ લે ગયે, ઉસકી સફાઈ કી, ઉસકે અંદર પુરાને જમાનેસે એક કબૂતર બના હુવા રખ્ખા થા, ઉસકો તોડ ડાલા, સફાઈ કરનેકે બાદ જો સૂરતેં બની હુઈ થીં, ઉનહેં મિટાયા, ફિર વહાં પર નમાઝ વગૈરહ પળ્હીં, ઉસકે બાદ બાહિર તશરીફ લાએ. (ઝાદુલ મઆદ મુકમ્મલ ૬૭૬, અલ બિદાયહ વન્નિહાયહ ૪/૬૯૭)

એક અઝીમ ખુત્બા

ઉસકે બાદ જબ આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ મક્કા મુઅઝ્ઝમામેં દાખિલ હુએ તો આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને બૈતુલ્લાહ શરીફકે દરવાઝે પર ખડે હોકર એક અઝીમ ખુત્બા ઈરશાદ ફરમાયા, અવ્વલન આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને અલ્લાહ તઆલાકી હમ્દો સના ફરમાઈ. ફિર એલાન કિયા કે જાહિલિયતકી તમામ રસ્મેં ખત્મ કી જાતી હૈં ઔર પુરાને તમામ જાની ઔર માલી ઝગડે (જો મક્કામેં આમ થે) આજસે ભુલા દિયે જાતે હૈં ફિર આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ કુરૈશસે ઈસ તરહ મુખાતિબ હુએ :

યા મઅ્શર કુરૈશ! ઈન્નલ્લાહ કદ્ અઝ્હબ અન્કુમ્ નુખુવ્વતલ્ જાહિલિય્યતિ વ તઅઝ્ઝુમહા બિલ્ આબાઅ. અન્નાસુ મિન્ આદમ વ આદમુ મિન્ તુરાબ. ફિર યે આયત તિલાવત ફરમાઈ : (યા અય્યુહન્નાસુ ઈન્ના ખલક્નાકુમ્ મિન્ ઝકરિંવ્ વ ઉન્સા વ જઅલ્નાકુમ્ શુઊબંવ્ વ કબાઈલ લિતઆરફૂ ઈન્ન અક્રમકુમ્ ઈન્દલ્લાહિ અત્કાકુમ).

(સૂ. અલ હુજુરાત : ૧૩, ઝાદુલ મઆદ મુકમ્મલ ૬૮૮)

અય ખાનદાને કુરૈશ! બેશક અલ્લાહ તઆલાને તુમસે તુમ્હારે જાહિલિયતકા ગુરૂર ઔર બાપ-દાદાઓં પર એક દૂસરેસે બરતરીકા સિલસિલા મિટા દિયા હૈ. સબ લોગ આદમ અલૈહિસ્સલામકી ઔલાદ હૈં ઔર આદમ અલૈહિસ્સલામકી પૈદાઈશ મિટ્ટીસે હુઈ હૈ, ફિર આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને યે આયત તિલાવત ફરમાઈ : જિસકા તર્જુમા યે હૈ : (અય લોગો! હમને

તુમકો એક મર્દ ઔર એક ઔરત (યાની હઝરત આદમ ઔર હવ્વા અલૈહિમુસ્સલામ) સે પૈદા કિયા હૈ, ઔર તુમકો મુખ્તલિફ કૌમેં ઔર મુખ્તલિફ ખાનદાન બનાયા, તાકે એક દૂસરેકી પહેચાન કર સકો, અલ્લાહકે નઝદીક તુમ સબમેં બડા શરીફ વો હૈ જો સબસે ઝિયાદા પરહેઝગાર હો.

ફિર આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા કે અય ખાનદાને કુરૈશ! તુમ ક્યા સમઝતે હો કે મૈં તુમહારે સાથ ક્યા બરતાવ કરૂંગા, સબ હાઝિરીનને કહા કે "હમેં આપસે ભલાઈકી ઉમ્મીદ હૈ આપ કરીમ ઈબ્નુલ કરીમ હૈં," તો આં હઝરત સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને એલાન ફરમાયા :

ઈઝ્હબૂ! ફઅન્તુમુ ત્તુલકાઉ. (રૌઝુલ અન્ફ ૭/૧૮૧)

જાઓ! તુમ સબ આઝાદ હો.

લા તષ્રીબ અલૈકુમુલ્ યૌમ. (સૂ. યૂસુફ : ૯૨)

અબ તુમહારે ઉપર કોઈ ઈલ્ઝામ નહીં હૈ.

યે હૈ પૈગંબરે ઈન્સાનિયત હઝરત મુહમ્મદ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકા ઉસ્વએ મુબારકા જિસકી તારીખ પેશ કરનેસે દુનિયાએ ઈન્સાનિયત આજિઝ હૈ, ઐસી અઝીમ ઈન્સાની બરતાવકી તા'લીમ, ઈસ્લામ અપને માનનેવાલોંકો દેતા હૈ. (અર્રહીકુલ મખ્તૂમ ૬૩૩)

ઈતને બડે બડે ઝાલિમ ઔર જાબિર ઔર જાની દુશ્મનોંકો પૂરી કુવ્વત હાસિલ હોનેકે બાદમેં બખ્શ દેના ઔર ઉનસે ઈન્તિકામ (બદલા) ન લેના, યે રહમતે આલમ હીકા કારનામા હો સકતા હૈ, ઔર કિસીકે બસકી બાત નહીં હૈ. યે ઈસ્લામકી તારીખ ઔર જનાબે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકા તર્ઝે અમલ હૈ, અલ્લાહ તઆલા પૂરી ઉમ્મત ઔર ઈન્સાનિયતકો ઈન અખ્લાકકે અપનાનેકી તૌફીક અતા ફરમાએં, હમ સબકો આફિયતસે નવાઝેં, પૈગંબર અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામકી સુન્નતોં પર અમલ કરના આસાન ફરમાએં.

વ આખિરુ દઅ્વાના અનિલ્ હમ્દુ લિલ્લાહિ રબ્બિલ્ આલમીન.







(૧૦)

મકસદે બેઅસતકી તકમીલ





અલ્હમ્દુ લિલ્લાહિ નહ્મદુહૂ વ નસ્તઈનુહૂ વ નસ્તગ્ફિરુહૂ વ નુઅ્મિનુ બિહી વ નતવક્કલુ અલૈહ, વ નઊઝુબિલ્લાહિ મિન્ શુરૂરિ અન્ફુસિના વ મિન્ સય્યિઆતિ અઅ્માલિના, મંય્યહ્દિહિલ્લાહુ ફલા મુઝિલ્લ લહૂ વ મંય્યુઝ્લિલ્હુ ફલા હાદિય લહ, વ નશહદુ અલ્લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહુ વહ્દહૂ લાશરીક લહ, વ નશહદુ અન્ન સય્યિદના વ હબીબના વ સનદના વ શફીઅના વ ઈમામના વ મૌલાના મુહમ્મદન્ અબ્દુહૂ વ રસૂલુહ, સલ્લલ્લાહુ તબારક વ તઆલા અલૈહિ વ અલા આલિહી વ અસ્હાબિહી વ ઝુર્રિય્યાતિહી વ બારક વ સલ્લમ તસ્લીમન્ કષીરન્ કષીરા. અમ્મા બા'દ. ફઅઊઝુબિલ્લાહિ મિનશ્શૈતા નિર્રજીમ. બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્મા નિર્રહીમ.

ઈઝા જાઅ નસ્રુલ્લાહિ વલ્ ફત્હુ. વ રઐતન્નાસ યદ્ખુલૂન ફી દીનિલ્લાહિ અફ્વાજા. ફસબ્બિહ્ બિહમ્દિ રબ્બિક વસ્તગ્ફિરૂહુ. ઈન્નહૂ કાન તવ્વાબા. (સૂ. નસ્ર : ૧-૩)

ગઝવએ હુનૈન

સન હિજરી ૮ મેં મક્કા મુઅઝ્ઝમા ફતહ હો ગયા, ઉસકે કરીબમેં કુછ કબીલે ઐસે થે જો અપનેકો બહોત તાકતવર સમઝતે થે, ઉનમેં હવાઝિન ઔર સકીફકે લોગ મશ્હૂર થે, જબ ઉનકો પતા ચલા કે મક્કા મુઅઝ્ઝમા ફતહ હો ચુકા હૈ, તો ઉન્હોંને પૈગંબર અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામસે મુકાબલાકે લિયે તૈયારિયાં શુરૂ કર દીં, ઔર અજીબ ઈત્તિફાક યે હુવા કે ઉનકે સરદાર માલિક બિન ઔફકે દિલમેં યે બાત આઈ કે અગર હમ સિર્ફ મરદોંકો જંગમેં લે જાએંગે તો ઉનકા દિલ ઔરતોં ઔર અપને માલો દૌલતમેં અટકા રહેગા, તો ઉસને યે હિમાકત કી કે અપને લશ્કરકે સાથ તમામ ઔરતોંકો ભી જંગમેં શરીક કિયા, ઔર માલો દૌલત હજારોં ઊંટ બકરિયોં ઔર સોને ચાંદીકે સાથ નિકલ પડે, ઔર અપને દિલમેં યે સોચા કે અબ લોગ ડટકર લડેંગે, ઉનમેં એક માહિરે જંગ

"દરીદ બિન સમ્મહ" ભી થા, જો બુઢ્હાપેકે બિલકુલ આખરી સ્ટેજ પર થા, ઉસને બહોત મના કિયા કે યે તો ગલત બાત હૈ, અકલમંદીકી બાત નહીં હૈ, લેકિન લોગોંને ખૂદ ઉસીકો બેવકૂફ બનાયા ઔર કહા કે તુમહારી અકલ તો બુઢ્હી હો ચુકી હૈ. (રૌઝુલ અન્ફ ૪/૨૦૫, ઝાદુલ મઆદ મુકમ્મલ ૭૦૫)

નબીએ અકરમ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફતહે મક્કાકે બાદ ૧૯ રોઝ મક્કા મુઅઝ્ઝમામેં કિયામ ફરમાયા. (બુખારી શરીફ ૨/૬૧૫) ઔર ૬ શવ્વાલકો ઉન લોગોંસે મુકાબલાકે લિયે તશરીફ લે ચલે, ૧૨ સે ૧૪ હજાર અફરાદ તક આપકે સાથ થે ઔર બહોત જોશીલે અંદાઝમેં થે, તો કુછ લોગોંકે ઝહનમેં યે બાત આ ગઈ કે આજ તો હમ ઉનકા કીમા બના દેંગે, ક્યૂંકે જબ હમ ૩૧૩ થે, ઉસ વક્ત ઉનકો સબક સિખલા દિયા, નીઝ ઉહદ ઔર ખંદકકે મૌકે પર ભી ઉનકો શિકસ્તે ફાશ દી તો આજ હમેં કૌન હરા સકતા હૈ, તો અલ્લાહ તઆલાકો યે બાત પસંદ નહીં આઈ. જબ ઈસ્લામી ફોર્સ ઐસી જગહસે ગુઝર રહી થી જો દો પહાડિયોંકે દરમિયાનસે હોકર ગુઝરતી હૈ તો કબીલએ હવાઝિનકે તીર અંદાઝોંને દોનોં જાનિબ છુપકર તીરોંકી બૌછાર કર દી, જિસસે ફોજકે અગલે હિસ્સેમેં ખલબલી ઔર ભગદડ મચ ગઈ. અલ્લાહ તઆલાને યે દિખલાયા કે અપની તા'દાદ પર ઈતરાના તુમહેં ઝેબ નહીં દેતા હૈ, ફોજકી તા'દાદ પર નહીં, બલ્કે અલ્લાહ તઆલાકી મદદ ઔર નુસરત પર નઝર હોની ચાહિયે. (ઝાદુલ મઆદ મુકમ્મલ : ૭૦૬)

કુરઆને પાકમેં અલ્લાહને ઈસકો ઝિક્ર ફરમાયા :

લકદ્ નસરકુમુલ્લાહુ ફી મવાતિન કષીરતિંવ્ વ યૌમ હુનૈનિન્ ઈઝ્ અઅ્જબત્કુમ્ કષ્રતુકુમ્ ફલમ્ તુગ્નિ અન્કુમ્ શૈઅંવ્ વ ઝાકત્ અલૈકુમુલ્ અર્ઝુ બિમા રહુબત્ ષુમ્મ વલ્લૈતુમ્ મુદ્બિરીન. (સૂ. તૌબહ : ૨૫)

અલ્લાહ તઆલાને તુમહારી બહોતસી જગહોં પર મદદ કી હૈ ઔર હુનૈનકે દિન ભી મદદ કી હૈ, જબ તુમહારી કસરત તુમહેં અચ્છી લગી, ઉસ કસરતને તુમહેં કોઈ ફાઈદા નહીં દિયા, જમીન તુમહારે ઉપર તંગ હો ગઈ

ઔર તુમહારે પૈર ઉખડ ગયે.

ઈસ ખતરનાક મરહલે પર દુનિયાને એક અજીબ મંઝર યે દેખા કે જબ તમામ લોગોંકે પૈરોં તલેસે જમીન નિકલ રહી થી, તો સરકારે કાઈનાત ફખ્રે દો આલમ મુહમ્મદ મુસ્તફા સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ અપની જગહ પર સાબિત કદમ થે, ઔર આપ ફરમાયા રહે થે :

અનન્નબિય્યુ લા કઝિબ્ અ-ન ઈબ્નુ અબ્દિલ્ મુત્તલિબ.

(બુખારી શરીફ ૨/૬૧૮)

મૈં હી નબી હૂં ઉસમેં કોઈ ઝૂઠ નહીં હૈ, ઔર મૈં અબ્દુલ મુત્તલિબકી ઔલાદમેંસે હૂં.

ફિર આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને હઝરત અબ્બાસ (રદિ.) સે ફરમાયા કે પુકારો : **યા લલ્ અન્સાર?** (અન્સાર કહાં હૈ?) તો જિસ અન્સારી સહાબીકે કાનમેં યે આવાઝ પડી, વો વહીંસે વાપસ આ ગયા, ઔર એક ભીડ સી જમા હો ગઈ. ફિર આપને આવાઝ લગાઈ : **યા લલ્ મુહાજિરીન?** (મુહાજિરો! કહાં જા રહે હો?) યે સુનતે હી વો ભી સબ પલટ ગયે ઔર ફિર જો ઝબરદસ્ત જંગ હુઈ હૈ, ચંદ હી લમ્હોંમેં મુકાબિલ દુશ્મનમેં ભગદડ મચ ગઈ. (મુસ્લિમ શરીફ ૨/૧૦૦) ઔર વો અલ્લાહકી નુસરત ઔર મદદકી તાબ નહીં લા સકા, ઉસ જંગમેં દુશ્મનકે ૬ હજાર અફરાદ કૈદી બના લિયે ગયે, ૨૪ હજાર ઊંટ માલે ગનીમતમેં હાથ આએ, ૪૦ હજારસે ઝિયાદા બકરિયાં હાથ આઈ, કુફ્ફાર ૬ ક્વિન્ટલસે ઝિયાદા ચાંદી અપને સાથ લાએ થે, વો ભી મુસલમાનોંકે કબ્ઝેમેં આઈ. નબીએ અકરમ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને યે તમામ માલ ફૌરન તકસીમ નહીં કિયા, બલ્કે કુછ દિન ઈન્તિઝાર ફરમાયા, ઉસકે બાદ આપને મકામે જિઈર્રાના (જહાંસે બડા ઉમરહ કિયા જાતા હૈ) પર કિયામ ફરમાયા, ઔર માલે ગનીમત તકસીમ કરના શુરૂ કિયા, જો બડે બડે કુરૈશી સરદાર નયે નયે ઈસ્લામ લાએ થે, આપને એક એકકો સો સો ઊંટ દે દિયે, ઔર બહોતસી ચાંદી દે દી, તાકે ઉનકા ઈમાન મઝબૂત હો જાએ.

જબ આપ તકસીમ ફરમા રહે થે, તો અન્સારકે નૌજવાનોંકો યે બાત અચ્છી નહીં લગી, ઉનકી ઝબાનસે યે જુમ્લા નિકલા કે : "જબ ખૂનકી જરૂરત પડતી હૈ તો હમેં બુલાયા જાતા હૈ, ઔર જબ માલ તકસીમ કરનેકા નંબર આયા, તો અપને લગોંકો તકસીમ કર રહે હૈં."

નબીએ અકરમ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકો જબ યે જુમ્લા પહોંચા તો આપને ઉન લોગોંકો જમા ફરમાયા ઔર તેહકીક કી કે : "ક્યા કિસીને યે કહા હૈ?" ઉન લોગોંને કહા કે હઝરત! નૌજવાનોંકી ઝબાન પર યે બાત આ ગઈ થી, લેકિન જો સૂઝબૂઝકે લોગ હૈં ઉનકે દિલમેં ઐસા કોઈ ખયાલ નહીં હૈ.

પૈગંબર અલૈહિસ્સલામને ફરમાયા કે : "અન્સારકે લોગ ગોયાકે મેરે જિસ્મકે અંદરકા લગા હુવા કપડા હૈં, ઔર દુનિયાકે લોગ બાહિરકે કપડે હૈં." ઔર આપને ફરમાયા કે : "અગર હિજરત ન હોતી તો મૈં કબીલએ અન્સાર હીકા એક ફર્દ હોતા." ઔર ફરમાયા કે : "અગર સારી દુનિયા કિસી રાસ્તે પર ચલે ઔર અન્સાર દૂસરે રાસ્તે પર ચલેં, તો મૈં અન્સારવાલે રાસ્તે પર ચલૂંગા."

ઔર અખીરમેં યે ફરમાયા કે : "અય અન્સારકે ઝિમ્મેદાર લોગો! ક્યા તુમહેં યે પસંદ નહીં હૈ કે સારી દુનિયા તો બેલ, બકરિયાં, ઊંટ ઔર સોના ચાંદી લેકર જાએં ઔર તુમ અપને ઈલાકેમેં રસૂલુલ્લાહકો લેકર જાઓ." યે સુનતે હી તમામ અન્સાર સહાબા રો પડે ઔર બેકરાર હો ગયે, ઔર કહા કે હમેં કુછ નહીં ચાહિયે, કિસી ચીઝકી જરૂરત નહીં હૈ, આપ હમારે લિયે સબ કુછ હૈં.

(મુસ્તફાદ : બુખારી શરીફ વગૈરહ ૨/૬૨૦)

ફિર કુછ અરસાકે બાદ કબીલએ બનૂ હવાઝિન ઔર સકીફકે લોગ પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકી ખિદમતમેં આએ, ઔર અર્ઝ કિયા કે હમારે માલે ગનીમતકો વાપસ કર દિયા જાએ, નબીએ અકરમ અલૈહિસ્સલામને ફરમાયા કે મેરા અપના મઆમલા નહીં હૈ, મૈંને બહોતસે લોગોંમેં માલ તકસીમ કર દિયા, અબ મૈં મશવરા કરૂંગા, બિલ આખિર પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકે કેહને પર યે બાત તય હુઈ કે કૈદી વાપસ કર દિયે જાએં, મગર માલ વાપસ નહીં કિયા જાએગા. (મુલખ્ખસ : બુખારી

શરીફ ૨/૬૧૮) ઉનહી કૈદિયોંમેં નબીએ અકરમ અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામકી રઝાઈ બહેન શીમા બિન્તે હારિસ (રદિ.) ભી થીં, પૈગંબર અલૈહિસ્સલામને ઉનકા બહોત ઈકરામ ફરમાયા ઔર તોહફે તહાઈફ દેકર ઉનકી કૌમમેં વાપસ કિયા.

ફિર ઉસીકે કરીબ અવતાસ ઔર તાઈફકે ગઝવાત ભી પેશ આએ, યે સન હિજરી ૮ મેં પેશ આનેવાલે વાકિઆતમેંસે હૈં.

ગઝવએ તબૂક

ફતહે મક્કા ઔર ગઝવએ હુનૈનકે બાદ ઈસ્લામકી ધાક પૂરે અરબમેં બૈઠ ચુકી થી, ઔર અબ કિસી કબીલેમેં સર ઉઠાનેકી તાબ (હિંમત) નહીં થી, લેકિન યે ખબરેં મિલ રહી થીં કે ઈસાઈયોંકી જો સુપર તાકત હૈ, ઉનકે દિલોંમેં બડી કુડન પૈદા હો રહી હૈ.

ચુનાંચે પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકો યે ખબર મિલી કે રૂમી બાદશાહ મદીના મુનવ્વરહ પર ચઢાઈ કરનેકે લિયે ગસ્સાનકે ઈલાકેમેં ફૌજ જમા કર રહા હૈ, યે સન હિજરી ૯ કા વાકિઆ હૈ, સખ્ત ગરમીકા જમાના થા, મદીના મુનવ્વરહકી પૂરી તિજારત ખજૂર ઔર ઉસકી ફરોખ્તગી પર મુન્હસિર થી, બાગાત ફલોંસે લદે પડે થે, ખજૂર પક ગઈ થીં, પૈગંબર અલૈહિસ્સલામને એલાન ફરમાયા કે ફલાં દુશ્મનસે મુકાબલેકી તૈયારી કરની હૈ, ઔર સબકો ચલના હૈ. બડા નાઝુક આઝમાઈશકા મરહલા થા, એક તરફ દુનિયા દૂસરી તરફ દીન. અન્સારકે લોગોંકે લિયે તો બડા મુશ્કિલ થા, ક્યૂંકે વો બાગાતકે માલિક થે, બડી ફિક્ર થી કે યહાંસે જાનેકે બાદ કૌન દેખેગા? લેકિન કુરબાન જાઈયે ઉનકી કુરબાનિયોં પર કે નબીએ અકરમ અલૈહિસ્સલાતુ વ સ્સલામકા ઈશારા હોતે હી સહાબાને નામ લિખવાને શુરૂ કર દિયે, ઔર રિવાયાતમેં આતા હૈ કે તીસ હજારસે ઝાઈદ લોગોંને ઈસ ગઝવહમેં શિરકતકે લિયે નામ લિખવાએ, ઔર ઉસકે લિયે ઝબરદસ્ત ચંદા હુવા. (રૌઝુલ અન્ફ ૪/૨૯૧)

હઝરત ઉસમાન ગની (રદિ.) ને ૩૦૦ ઊંટ મઅ સાઝો સામાનકે ચંદા દિયા, ઔર પૈગંબર અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામકી ખિદમતમેં ચાંદીકે સિક્કે ઈતને લાકર દિયે કે ઉઠાએ નહીં જા રહે થે, હઝરતકે ચેહરે પર બશાશત ફૈલ ગઈ, ઔર ફરમાયા કે ઉસમાનને તો આજ ઐસા કામ કિયા હૈ કે અગર મરતે દમ તક કુછ ઔર કામ ન કરે તબ ભી બખ્શિશકે લિયે કાફી હૈ.

(રૌઝુલ અન્ફ ૪/૨૯૩, મકારિમુલ અખ્લાક ૨૬૬)

અલગર્ઝ જિસકે પાસ જો થા વો પેશ કર રહા થા, એક બેચારે ગરીબ સહાબીને દો ચાર મુઠ્ઠી જવ લાકર ઢેરમેં શામિલ કર દિયા, જબ ઉનહોંને પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકી ખિદમતમેં પેશ કિયા, તો મુનાફિકીનને મઝાક ઉડાયા ઔર કહા કે અલ્લાહકો ઉસકે સદકાકી કોઈ જરૂરત નહીં હૈ, વગૈરહ. મગર અલ્લાહ તઆલાકે યહાં કિસકી ક્યા કદરો કીમત હૈ, ઉસકા અલ્લાહકે સિવા કિસીકો ક્યા ઈલ્મ હૈ? અલ્લાહ તઆલાને ઉન મુનાફિકીનકી કુરઆને કરીમમેં મઝમ્મત (બુરાઈ) ઔર ચંદા દેનેવાલોંકી ફઝીલત બયાન ફરમાઈ :

અલ્લઝીન યલ્મિઝૂનલ્ મુત્તવ્વિઈન મિનલ્ મુઅ્મિનીનિ ફિસ્સદકાતિ વલ્લઝીન લા યજિદૂન ઈલ્લા જુહ્દહુમ્ ફયસ્ખરૂન મિન્હુમ, સખિરલ્લાહુ મિન્હુમ, વ લહુમ્ અઝાબુન્ અલીમ.

(સૂ. તૌબા : ૮૯, તફસીર ઈબ્ને કસીર મુકમ્મલ ૨૬૬)

અપની ખૂશીસે સદકા દેનેવાલે મોમિનોંકો જો લોગ તા'ના દેતે હૈં, જો અપની મઝદૂરીકે અલાવા કુછ નહીં પાતે, ઉનકા મઝાક ઉડાતે હૈં, અલ્લાહ તઆલા ભી ઉનકા મઝાક ઉડા રહા હૈ, ઔર ઉનકે લિયે દર્દનાક અઝાબ હૈ.

બહરહાલ આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને હઝરત અલી કર્રમલ્લાહુ વજહહૂકો અપને ઘરવાલોંકી ખબરગીરીકે લિયે મદીનામેં છોડા. (બુખારી શરીફ ૨/૬૩૩) ઔર બાઝ દીગર હઝરાતકો ઝિમ્મેદાર બનાયા, ઔર આપ જંગકે ઈરાદાસે તશરીફ લે ચલે, મદીના મુનવ્વરહમેં મા'ઝૂરીન ઔર મુનાફિકીનકે અલાવા કોઈ નહીં બચા, જિતને ભી લોગ જા સકતે થે વો ચલે ગયે.

અબૂ ખૈસમા (રદિ.) કા જઝબએ હુબ્બે રસૂલ

હઝરત અબૂ ખૈસમા (રદિ.) હુઝૂરે પાક સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકે સાથ નહીં જા સકે થે, એક કામ કરકે ઘર વાપસ આએ, તો દેખા કે દોનોં બીવિયોંને અપને અપને કમરે સજા રખ્ખે હૈં, છિડકાવ કર રખ્ખા હૈ, ખાના પકા રખ્ખા હૈ, ખૂશ્બૂ આ રહી હૈ, દિલમેં ખયાલ આયા કે અબૂ ખૈસમા તૂ અપની બીવિયોંકે સાથ મગન હો ઔર પૈગંબર અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામ ધૂલ ઔર ધૂપમેં તશરીફ લે જા રહે હોં, યે ઈન્સાફકી બાત નહીં હૈ, બીવિયોંસે કહા કે ઘરમેં નહીં આઉંગા, સફરકા તોશા તૈયાર કરો, મૈં હુઝૂરકે પાસ જા રહા હૂં, ચુનાંચે ફૌરન ઊંટની મંગાઈ ઔર ચલ દિયે, ઔર જાકર પૈગંબર અલૈહિસ્સલામસે મિલે, દૂરસે ધૂલ ઉડ રહી થી, લોગોંને કહા કે કૌન આ રહા હૈ? હુઝૂરને ફરમાયા :કુન્ અબા ખૈષ્મહ. (કોઈ ન હો યે અબૂ ખૈસમા માલૂમ હોતે હૈં) આકર પૂરા કિસ્સા સુનાયા, તો પૈગંબર અલૈહિસ્સલામ બહોત ખૂશ હુએ. (મુસ્લિમ શરીફ ૨/૩૬૧, ઝાદુલ મઆદ મુકમ્મલ ૭૩૬-૭૩૭)

જહાં આપ તશરીફ લે ગયે, યે તકરીબન એક મહીનાકી મસાફત (દૂરી) થી, આપને વહાં જાકર કબાઈલસે સુલહ ઔર મુસાલિહત કર લી, ઉનકો અપને માતહત કરકે જિઝયા નાફિઝ કર દિયા, ઉસકા અસર યે હુવા કે ઉન રૂમિયોં પર ધાક બૈઠ ગઈ ઔર મુકાબલાકી નૌબત નહીં આઈ. નબીએ અકરમ અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામ કામિયાબીકે સાથ ખૈર ઔર આફિયતસે વાપસ મદીના મુનવ્વરહ તશરીફ લે આએ.

કઅબ ઈબ્ને માલિક ઔર ઉનકે સાથિયોંકા વાકિઆ

બુખારી શરીફમેં એક વાકિઆ તફસીલસે બયાન કિયા ગયા ઔર

કુરઆને કરીમમેં ભી ઉસકા તઝકિરા હૈ, ઈસ ગઝવહમેં સબ ચલે ગયે, મગર તીન સહાબી ઐસે થે જો મુખ્લિસ થે, લેકિન વો જા નહીં પાએ, માલો દૌલત ભી થા, સવારિયાં ભી થીં, ઔર ન જાનેકી કોઈ ખાસ વજહ ભી નહીં થી. (૧) હઝરત કઅબ બિન માલિક (૨) મુરારહ બિન રબીઅ (૩) હિલાલ બિન ઉમય્યા (રદિ.). કોઈ તો ખજૂરેં પકનેકી વજહસે નહીં ગયા, કિસીકે યહાં પોતે પડ પોતે સબ જમા થે, ઉનકી વજહસે નહીં ગયા, વગૈરહ.

જબ પૈગંબર અલૈહિસ્સલામ વાપસ તશરીફ લાએ તો આપકા દસ્તૂરે મુબારક યે થા કે પેહલે મસ્જિદ તશરીફ લે જાતે, નમાઝ પઢતે, ફિર લોગ મુલાકાત કરતે ઉસકે બાદ ઘર તશરીફ લે જાતે. જબ હુઝૂરકે આનેકી ખબર હુઈ તો મુનાફિકીન આકર ઝૂઠે સચ્ચે ઉઝર બયાન કરને લગે, લેકિન પૈગંબર અલૈહિસ્સલામને ઉનકી તરફ કોઈ તવજ્જોહ નહીં દી, ક્યૂંકે ઉનકા હિસાબ તો અલ્લાહ તઆલાકે યહાં હોના હૈ.

કઅબ બિન માલિક (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે અલ્લાહ તઆલાને મુઝે બોલનેકા બડા સલીકા અતા ફરમાયા થા, ઔર શયતાન ભી મેરે દિલમેં વસ્વસા ડાલતા રહા કે ઐસી બાતેં બનાઓ કે બાત બની રહે, લેકિન જબ પૈગંબર અલૈહિસ્સલામ તશરીફ લે આએ તો મેરે દિલકો અલ્લાહ તઆલાને મુત્મઈન ફરમાયા કે અગર તુમ કોઈ ગલત બાત કહોગે તો અલ્લાહ તઆલા પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકો બતલા દેંગે, ઈસ લિયે સચ્ચી બાતકે અલાવા કોઈ ચારએ કાર નહીં હૈ, ચુનાંચે હઝરત કઅબ બિન માલિકને પૈગંબર અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામકી ખિદમતમેં તશરીફ લાકર સલામં કિયા, હઝરત ઉનહેં દેખકર ઈસ તરહ મુસ્કુરાએ જૈસે કોઈ નારાઝ આદમી મુસ્કુરાતા હૈ, ઉનહોંને ફરમાયા કે હુઝૂર અગર આપકે સામનેકા મઆમલા ન હોતા તો મૈં કુછ ન કુછ બાત બનાતા, લેકિન મુઝે યકીન હૈ કે અગર મૈં કોઈ ગલત બાત કહૂંગા તો અલ્લાહ તઆલા આપકો ખબર કર દેંગે, મૈં એક મુજરિમ બનકર ખિદમતે અકદસમેં હાઝિર હૂં, આપ જો ભી સઝા જારી કરેં મુઝે મંઝૂર હૈ, મેરે પાસ કોઈ ઉઝર નહીં થા, ઔર

યે કેહકર વાપસ તશરીફ લે આએ, લોગોંને કહા કે કુછ બાત કેહ દેતે બાદમેં મઆફી માંગ લેતે, ફરમાયા કે નહીં હુઝૂરસે ઐસી બાત કેહની મુનાસિબ નહીં હૈ, મુઝે તો સચ્ચી હી બાત કેહની હૈ. હઝરત કઅબ બિન માલિક (રદિ.) ને લોગોંસે પૂછા કે ઈસ તરહકે મઆમલાવાલા કોઈ ઔર ભી હૈ? જવાબ મિલા કે હાં! મુરારહ બિન રબીઅ ઔર હિલાલ બિન ઉમય્યા હૈં, તબ કુછ સુકૂન હુવા કે કમ અઝ કમ તીન આદમી તો હુએ.

પૈગંબર અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામને મદીના મુનવ્વરહમેં એલાનં ફરમા દિયા કે ઈન તીનોં આદમિયોંસે કોઈ બાતચીત, સલામ કલામ ન કરે, ઉનકા સોશિયલ બાઈકાટ હૈ, ઉનકી રિશ્તેદારિયાં ભી થીં, દોસ્ત ઔર અહબાબ ઔર મિલને જુલનેવાલે ભી થે, લેકિન જૈસે હી પૈગંબર અલૈહિસ્સલામને એલાન ફરમાયા તો સો ફીસદ ઉસ બાઈકાટ પર અમલ હુવા. કિસીકો યે હઝરાત સલામ કરેં, કોઈ સલામકા જવાબ ન દે, કિસીસે જાકર બાત કરેં, તો વો મુંહ ફેર લે, ફરમાતે હૈં કે વો દોનોં આદમી તો બુઢ્ઢે થે, ઘરમેં બૈઠે રોતે રેહતે થે, મૈં ચૂંકે જવાન થા, ઈસ લિયે ચલતા ફિરતા ભી થા ઔર નમાઝકે લિયે મસ્જિદમેં ભી આતા થા, મસ્જિદમેં જબ મૈં નમાઝકી નિય્યત બાંધ લેતા તો પૈગંબર અલૈહિસ્સલામ મુઝે દેખતે, ઔર જબ મૈં હુઝૂરકો દેખતા તો આપ રૂખ ફેર લેતે, મુઝે બડી તકલીફ હોતી થી.

એક દિનકા વાકિઆ હૈ કે મુલ્કે શામકે રેહનેવાલે એક આદમી પર નઝર પડી, જો કેહ રહા થા કે કઅબ બિન માલિક કૌન હૈ? કિસીને મેરી જાનિબ ઈશારા કર દિયા તો ઉસને મેરે હાથમેં એક પરચા દિયા. ઉસ પરચેમેં ગસ્સાનકે બાદશાહકી જાનિબસે મેરે નામ પૈગામ થા : "હમેં માલૂમ હુવા કે તુમહારે આકાને તુમસે રૂખ ફેર લિયા હૈ, લિહાઝા તુમ હમારે પાસ આ જાઓ, હમ તુમહારા બડા એ'ઝાઝ ઔર ઈકરામ કરેંગે." ફરમાતે હૈં કે યે પરચા પઢકર તો મેરે પૈરોં તલેસે જમીન નિકલ ગઈ ઔર ફાડકર ફૌરન તન્નૂરમેં ડાલ દિયા કે યહાં તક બાત આ ગઈ કે ગૈર મુઝસે ઉમ્મીદ રખ્ખે, યેં મતલબ નહીં હૈ કે

પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકી ગુલામી મૈં છોડ દૂંગા. ફરમાતે હૈં કે રોતે રોતે મેરે આંસૂ ખુશ્ક હો ચુકે થે, એક દોસ્તકો પકડકર કહા કે તુમ જાનતે નહીં હો કે મૈં મોમિન હૂં, ફિર ભી તુમ બેરૂખી ઈખ્તિયાર કર રહે હો? ઉનહોંને કોઈ જવાબ નહીં દિયા. ચાલીસ દિનકે બાદ પૈગામ પહોંચા કે અપની બીવિયોંસે ભી અલગ હો જાઓ, ચુનાંચે બીવિયોંસે ભી અલગ હો ગયે. હિલાલ બિન ઉમય્યાકી બીવી આઈ ઔર કેહને લગીં કે હઝરત મેરે શૌહર તો બિલકુલ હી બુળ્હે આદમી હૈં અગર મૈં ન રહૂં તો ઉનહેં કોઈ ખાના દેનેવાલા ભી નહીં હૈ, હઝરતને ફરમાયા કે ખાના રખ દિયા કરો સાથ મત ખાયા કરો. ઉન તીનોં હઝરાત પર ૫૦ દિન ઈસ તરહસે ગુઝરેકે જમીન બાવુજૂદ વુસ્અતકે તંગ હો ગઈ.

સહાબએ કિરામ (રદિ.) ને પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકે હુકમકી તામીલ ઈસ તરહ કી કે અલ્ફાઝમેં બયાન નહીં કિયા જા સકતા, પચાસવીં રાતમેં અલ્લાહ તઆલાકી જાનિબસે ઉન તીનોંકી તૌબાકા એલાન હુવા, ઔર કુરઆને પાકમેં આયતેં નાઝિલ હુઈ. ફરમાયા :

વ અલષ્ષલાષ તિલ્લઝીન ખુલ્લિફૂ, હત્તા ઈઝા ઝાકત્ અલૈહિમુલ્ અર્ઝુ બિમા રહુબત્ વઝાકત્ અલૈહિમ્ અન્ફુસુહુમ્ વ ઝન્નૂ અલ્લા મલ્જઅ મિનલ્લાહિ ઈલ્લા ઈલૈહ, ષુમ્મ તાબ અલૈહિમ્ લિયતૂબૂ, ઈન્નલ્લાહ હુવ ત્તવ્વાબુ ર્રહીમ.

(સૂ. તૌબા : ૧૧૮)

અલ્લાહ તઆલાને પીછે રેહ જાનેવાલે આદમિયોંકી તૌબા કુબૂલ કર લી, યહાં તકકે જમીન ઉન પર બાવુજૂદ વુસ્અતકે તંગ હો ચુકી થી ઔર ખૂદ ઉનકે જી ભી તંગ હો ચુકે થે, ઔર ઉનહોંને સમઝ લિયા કે અલ્લાહસે કહીં પનાહ નહીં, મગર ઉસીકે પાસ, ફિર અલ્લાહ તઆલા ઉન પર મહેરબાન હુવા, તાકે વો રૂજૂઅ હોં, ઔર બેશક અલ્લાહ તઆલા હી હૈં મહેરબાન, રહમવાલે.

ઈસ આયતમેં અલ્લાહ તબારક વ તઆલાને પૂરા નકશા ખીંચ દિયા ઔર ઉનકી તૌબાકા એલાન ફરમાયા, રાતકો યે આયતેં નાઝિલ હુઈ, સુબહકો નમાઝમેં પૈગંબર અલૈહિસ્સલામને એલાન ફરમાયા.

સહાબાકી જાનિબસે યા તો અબ તક પૂરી તરહ બાઈકાટ જારી થા, યા ફિર ઉનકા દૂસરા અમલ દેખિયે, જૈસે હી તૌબાકા એલાન હુવા, તો સહાબામેં દૌડ લગ ગઈ કે ઉનકો પેહલે જાકર કૌન ખૂશખબરી સુનાએ? યે ફજરકી નમાઝ પઢકર અપની છત પર બૈઠે હુએ થે, મસ્જિદે નબવીસે દૌડ શુરૂ હુઈ, કોઈ સવારી પર ચલા, કોઈ પૈદલ ચલા, કોઈ ઘોડે પર ચલા, ઔર એક સહાબીને તો પહાડ પર ચઢકર આવાઝ લગાઈ : **અબ્શિર કઅબ બિન માલિક!** (કઅબ બિન માલિક ખૂશખબરી કુબૂલ કીજિયે!) ઉનકી આવાઝ સબસે પેહલે મેરે કાનમેં પડી. ઈસ એલાનકે બાદ ફિર વોહી મુહબ્બત, હમદર્દી ઔર ખૈરખ્વાહી ઉભરકર આ ગઈ, ઔર કઅબ બિન માલિક જબ ઘરસે ચલે હૈં, તો રાસ્તેમેં હર જગહ મુબારકબાદિયાં મિલ રહી થીં, ચુનાંચે પૈગંબર અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામકી ખિદમતમેં તશરીફ લાએ.

બયાન ફરમાતે હૈં કે પૈગંબર અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામકે ચેહરેકા મસર્રત ઔર ખૂશીકી વજહસે રૂવાં રૂવાં ચમક રહા થા, ગોયા કે ચૌદહવીંકા ચાંદ થા. ફરમાતે હૈં કે અલ્લાહ તઆલાને મુઝે યે સઆદત અતા ફરમાઈ ઔર મેરે લિયે યે ઝિંદગીકા સબસે ખૂશનસીબ દિન હૈ. અબ મૈં આપસે દો બાતેં અર્ઝ કરતા હૂં : એક તો યે કે શુક્રિયામેં મેરા તમામ માલ અલ્લાહકે રાસ્તેમેં કુરબાન હૈ, દૂસરે યે કે મુઝે સચને નજાત દી હૈ, ઈસ લિયે મૈં અબ ઝિંદગી ભર કભી ઝૂઠ નહીં બોલૂંગા, હઝરત કઅબ બિન માલિક (રદિ.) ને પૈગંબર અલૈહિસ્સલામસે યે અહદ કિયા.

(મુલખ્ખસ : બુખારી શરીફ ૨/૬૩૪-૬૩૬, મુસ્લિમ શરીફ ૨/૩૬૦-૩૬૧, ઝાદુલ મઆદ મુકમ્મલ ૭૪૮-૭૫૦)

ઈસ વાકિઆમેં પૂરી ઉમ્મતકે લિયે નસીહત હૈ કે એક ઐસા ઈજતિમાઈ કામ જિસમેં તમામ લોગ શરીક હોં, તો બગૈર ઉઝર પીછે નહીં રેહના ચાહિયે, ક્યૂંકે ઈજતિમાઈ કામમેં હર એકકી જરૂરત હૈ, અગર હર આદમી પેહલૂ તહી (ટાલ મટોલ) કરેગા તો કામ સહીહ નહીં હો પાએગા. ઔર દૂસરે યે કે ઝિંદગીમેં કભી ઝૂઠ નહીં બોલના ચાહિયે. **અસ્સિદ્કુ યુન્જી વલ્ કિઝબુ યુહ્લિક.** (સચ

નજાત દિલાતા હૈ ઔર ઝૂઠ હલાક કરતા હૈ) અગર યે ઝૂઠ બોલતે તો આખિરતકે એ'તિબારસે બરબાદ હોતે, ઔર અલ્લાહકી રહમતસે દૂર હો જાતે.

ઈસી સાલ સન હિજરી ૯ મેં જબ હજકા જમાના આયા તો પૈગંબર અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામને હઝરત અબૂબક્ર સિદ્દીક (રદિ.) કો હજકે અમીર બનાકર હજકે લિયે રવાના ફરમાયા, ઔર ફરમાયા કે એલાન કર દેના કે આઈન્દા સાલસે કોઈ કાફિર ઔર મુશરિક હજજે બૈતુલ્લાહકે લિયે ન આએ, યે અલ્લાહકા ઘર હૈ, યહાં વોહી આએગા જો અલ્લાહકો એક માનતા હોગા, ઔર અબ અલ્લાહકે ઘરમેં બુતપરસ્તી ઔર શિર્ક કી બિલકુલ કોઈ અંજામ દહી નહીં હોગી.

(રૌઝુલ અન્ફ ૪/૩૧૮, ઝાદુલ મઆદ મુકમ્મલ ૭૬૮)

ઈસ સાલ વુફૂદ આતે રહે ઔર કબાઈલકે કબાઈલ ઈસ્લામમેં દાખિલ હોતે રહે, લોગ અલ્લાહ તઆલાકી ફતહ ઔર મદદકે નઝ્ઝારે દેખતે રહે કે કિસ તેઝીકે સાથ ઈસ્લામ ફૈલ રહા હૈ?

હજ્જતુલ વિદાઅ

બિલ આખિર આખરી સાલ યાની ૧૦ હિજરીમેં નબીએ અકરમ અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામને હજ કરનેકા એલાન ફરમાયા, ઝીલ કા'દહકી ૨૬ તારીખકો મદીના મુનવ્વરહસે આપ રવાના હુએ, પૈગંબર અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામકે હજકે ઈરાદાકા પૂરે ઈલાકેમેં શોર હો ચુકા થા, ઈસ લિયે લોગ જૌક દર જૌક (ગિરોહ-ગિરોહ) હુઝૂરકે સાથ હજકી સઆદત હાસિલ કરનેકે લિયે મદીના ચલે આ રહે થે, જબ આપ તશરીફ લે ચલે તો ઝુલ હુલૈફા (જહાંસે એહરામ બાંધા જાતા હૈ) મેં પહોંચે, વહાં પર આપને એહરામ બાંધકર તલ્બિયહ પઢ્હા, જિસ તરહસે નમાઝકે લિયે તકબીર હૈ ઉસી તરહસે હજકે લિયે તલ્બિયહ હૈ. સહાબા ફરમાતે હૈં કે હર ચહાર જાનિબ જહાં તક નઝર પહોંચે આદમી હી આદમી નઝર આ રહા થા, રાસ્તેમેં ભી કાફલે દર કાફલે મિલતે ચલે ગયે,

મક્કા મુઅઝ્ઝમા પહોંચે સાથમેં હદી કે જાનવર ભી થે, આપને એલાન ફરમાયા કે જો હદી કા જાનવર નહીં લાયા, વો ચાહે તો ઉમરહ કરકે હલાલ હો જાએ, જિસકો હજ્જે તમત્તોઅ કહા જાતા હૈ, ચુનાંચે બહોતસે સહાબાને ઐસા કિયા. ઔર આપને વહાં જાકર બૈતુલ્લાહ શરીફકા તવાફ ફરમાયા, હજરએ અસ્વદકે બોસાસે શુરૂ કિયા ઔર ઉસી પર ખતમ ફરમાયા, ઔર સહાબાસેં ફરમાતે રહે કે મેરા હર અમલ નોટ કર લો, ઈસ લિયે કે મૈં આઈન્દા સાલ રહૂં યા ન રહૂં કુછ માલૂમ નહીં, દેખો ઈસ તરહસે મનાસિકે હજ અદા કરને હૈં,

ખુઝૂ અન્ની મનાસિકકુમ. (અલ બહરુલ અમીક ૭/૧૯૮૨)

મુઝસે હજકે મસાઈલ સીખ લો.

તવાફ કરનેકે બાદ બૈતુલ્લાહ શરીફસે કુછ ફાસલા પર જહાં આપકા કિયામ થા વહાં તશરીફ લે આએ, ફિર વહીંસે ૮ તારીખકો આપ મિના તશરીફ લે ગયે, આપને ૫ નમાઝેં (ઝોહર, અસર, મગરિબ, ઈશા ઔર નવવીં તારીખકો ફજર) વહાં અદા ફરમાઈ, ફિર આપ અરફાતકે લિયે રવાના હુએ, ઔર વહાં (જહાં ઈસ વક્ત મસ્જિદે નમરહ હૈ) પર આપને એક ખુત્બા દિયા, ઉસકે બાદ ઝોહર ઔર અસરકી નમાઝેં ઈખટ્ઠી પઢાઈ, ફિર આપ જબલે રહમતકે દામનમેં તશરીફ લાએ ઔર ઝોહર તક વહાં પર દુઆ વગૈરહમેં મશ્ગૂલ રહે, ઉસી દરમિયાન કુરઆને કરીમકી આયત નાઝિલ હુઈ :

અલ્ યૌમ અક્મલ્તુ લકુમ્ દીનકુમ્ વ અત્મમ્તુ અલૈકુમ્ નિઅ્મતી વ રઝીતુ લકુમુલ્ ઈસ્લામ દીના. (સૂ. માઈદહ : ૩)

આજ મૈંને તુમહારા દીન તુમ પર મુકમ્મલ કર લિયા, અપની નેઅમત તુમહારે ઉપર તામ્ર (મુકમ્મલ) કર દી, ઔર ઈસ્લામ પર મઝહબકે એ'તિબારસે મૈં તુમસે રાઝી હો ગયા.

યહૂદ કેહતે થે કે અગર યે આયત હમ પર નાઝિલ હોતી તો હમ ઉસકો ઈદકા દિન બના લેતે, હઝરત ઉમર (રદિ.) જવાબ દેતે કે મુઝે માલૂમ હૈ કે યે કિસ વક્ત ઔર કહાં નાઝિલ હુઈ, જિસ વક્ત યે આયત પૈગંબર

અલૈહિસ્સલામ પર નાઝિલ હુઈ વો તો ખૂદ હી ગોયા કે ઈદકા દિન થા, જુમ્આકા દિન ઔર અરફાતકા મૈદાન થા ઔર અસરકે બાદકા વક્ત થા, ગોયા કે અબ દીનકી તકમીલ હો ચુકી, મગરિબકા વક્ત હોનેકે બાદ આપ વહાંસે રવાના હુએ, મજમા કસીર (બહોત ઝિયાદહ) થા, ધક્કા મુક્કી હો રહી થી, લેકિન આપ લોગોંકો રોક રહે થે, ઔર લોગોંકો ઈત્મીનાન ઔર સુકૂનકી તલ્કીન કર રહે થે, આપને મુઝદલિફા પહોંચકર મગરિબ ઔર ઈશાકી નમાઝ એક સાથ પઢી, અલ્લાહ તઆલા ઈસ અમલકે ઝરીઆ પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકો યે બતલાના ચાહતે થે કે નમાઝકો અપને વક્ત પર પઢના ઈસ વજહસે નહીં કે વક્તમેં કોઈ ખુસૂસિયત હૈ, બલ્કે ઈસ વજહસે હૈ કે હમારા હુકમ યેહી હૈ, જબ હમારા હુકમ બદલેગા તો નમાઝકા વક્ત ભી બદલ જાએગા.

હાજીકે અલાવા કોઈ શખ્સ અગર ઝોહરકે વક્તમેં અસર પઢ લે તો બિલકુલ નમાઝ નહીં હોગી, ઈસી તરહ અગર કિસી શરઈ ઉઝરકે બગૈર મગરિબકા વક્ત ગુઝારકર ઈશાકે વક્તમેં મગરિબ પઢેં, તો ગુનાહ મિલેગા, લેકિન વહાં ઐસા હી કરના પડેગા, જૈસા હમારે આકા વ મૌલા ફખ્રે દો આલમ જનાબે મુહમ્મદ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ તઆલા અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા, આપકા હર હર અમલ હુજ્જત બના, ફિર આપને મુઝદલિફામેં રાત ગુઝારી ઔર ઉમ્મતકે લિયે દુઆએં ફરમાઈ. આપને યહાં તક દુઆ ફરમાઈ કે ઈલાહી અગર મેરી ઉમ્મતમેંસે કિસીને દૂસરે પર ઝુલ્મ કિયા હૈ, તો આપ મઝલૂમકો અપની તરફસે બદલા દેકર ઝાલિમકો મઆફ કર દીજિયે. ફિર આપને ફજરકી નમાઝકો અવ્વલ વક્તમેં અદા ફરમાયા, ઔર વુકૂફે મુઝદલિફા ફરમાયા.

ઉસકે બાદ મિના તશરીફ લાએ ઔર સબસે પેહલે જમરએ ઉકબહકી રમી ફરમાઈ, ફિર આપ કુરબાનગાહ તશરીફ લે ગયે ઔર કુરબાનિયાં કીં, પૈગંબર અલૈહિસ્સલામને અપની ઝિંદગીકે સાલોંકે હિસાબસે ૬૩ ઊંટોંકી કુરબાની અપને દસ્તે મુબારકસે ફરમાઈ, ઔર બકિય્યા ૩૭ કુરબાનિયાં આપકી તરફસે હઝરત અલી કર્રમલ્લાહુ વજહહૂને કીં.

રિવાયાતમેં આતા હૈ કે જિસ વક્ત આપ કુરબાની કર રહે થે, તો ઊંટોંમેં દૌડ લગ રહી થી કે કૌન સબસે પેહલે પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકે હાથસે યે સઆદત હાસિલ કરે, ઉસકે બાદ આપ મક્કા મુઅઝ્ઝમા તશરીફ લાએ, ઔર તવાફે ઝિયારત (ફર્ઝ તવાફ) અદા ફરમાયા. હજમેં સિર્ફ દો રૂકન હૈં : (૧) તવાફે ઝિયારત (૨) વુકૂફે અરફાત. ફિર આપ મિના તશરીફ લાએ, યહાં તીન રાતેં, એક પેહલી રાત ઔર દો રાતેં તવાફે ઝિયારતકે બાદ ગુઝારના મસનૂન હૈં, ૧૧-૧૨ તારીખકો આપને ઝવાલકે બાદ તીનોં જમરાતકી રમી ફરમાઈ.

(તલ્ખીસ : મુસ્લિમ શરીફ મઅ ન્નવવી ૧/૩૯૪-૩૯૯ વગૈરહ)

ઉસ વક્ત આપને ઉમ્મતકો મૌકા બ મૌકા હિદાયત ફરમાઈ, ઔર ક્યૂંકે કિયામત તક પૂરી ઈન્સાનિયતકે લિયે પૈગામાત દેને થે, ઈસ લિયે આપને પૂરી મિલ્લતકે લિયે અલ્લાહકી વહદાનિયત ઔર ઔરતોંકે હુકૂકકે બારેમેં, આપસકે તઅલ્લુકાતકે બારેમેં હિદાયતેં ફરમાઈ.

ખુત્બાતે હજ્જતુલ વિદાઅ

આપને ૧૦ તારીખકો ખુત્બા દિયા કે : બતાઓ આજ કૌનસા દિન હૈ? સહાબાને ફરમાયા કે અલ્લાહ ઔર ઉસકે રસૂલકો ઝિયાદા માલૂમ હૈ, ફરમાયા કે ક્યા આજ યૌમુન નહર નહીં હૈ? સહાબાને ફરમાયા જી હાં! ફિર ફરમાયા કે કૌનસા મહીના હૈ? સહાબાને ફરમાયા કે અલ્લાહ ઔર ઉસકે રસૂલકો ઝિયાદા માલૂમ હૈ, ફરમાયા કે ક્યા ઝીલ હજ્જહકા મહીના નહીં હૈ? સહાબાને કહા કે જી હાં! ફિર ફરમાયા કે યે કૌનસા મકામ હૈ? કહા કે અલ્લાહ ઔર રસૂલકો ઝિયાદા માલૂમ હૈ, ક્યા યે હરમ નહીં હૈ? ફરમાયા કે જી હાં! ફિર આપને ફરમાયા કે જિસ તરહ યે દિન, યે મકામ ઔર યે મહીના મુકદ્દસ ઔર કાબિલે એહતિરામ હૈં, અય લોગો! ઈસી તરહ તુમહારે આપસકે ખૂન, આપસકી ઈઝ્ઝત ઔર આપસકા માલ ભી એક દૂસરે પર ઐસે હી હરામ હૈ. આપને ફરમાયા કે ખબરદાર!

મેરે બાદ કુફ્રકી તરફ મત લૌટ જાના, એક દૂસરેકે દરપે મત હો જાના, ઔર એક દૂસરેકે ખૂનકે પ્યાસે મત હો જાના. (બુખારી શરીફ ૨/૬૩૨) ઉસી દરમિયાન આપને યે ભી એલાન ફરમાયા કે અચ્છી તરહ સુન લો!

યા અય્યુહન્નાસુ ઈન્ન રબ્બકુમ્ વાહિદુન, વઈન્ન અબાકુમ્ વાહિદુન, અલા લા ફઝ્લ લિઅરબિય્યિન્ અલા અજમિય્યિન, વલા લિઅજમિય્યિન્ અલા અરબિય્યિન, વલા લિઅહ્મર અલા અસ્વદ, વલા લિઅસ્વદ અલા અહ્મર, ઈન્ન અક્રમકુમ્ ઈન્દલ્લાહિ અત્કાકુમ.

(અત્તરગીબ વત્તરહીબ હદીસ : ૭૨૮૧, હયાતુસ્સહાબા ૩/૭૦૮)

અય લોગો! તુમહારા પરવરદિગાર એક હૈ, તુમ સબકા બાપ ભી એક (આદમ અલૈહિસ્સલામ) હૈ, કિસી અરબકે રેહનેવાલેકો ગૈર અરબકે રેહનેવાલે પર કોઈ ફઝીલત નહીં હૈ, ઔર ન કિસી અજમીકો અરબી પર ફઝીલત હૈ, સુર્ખ આદમીકો કાલે પર કોઈ ફઝીલત નહીં, ઔર ન કાલા ગોરે પર ફઝીલત રખતા હૈ, બલ્કે તુમમેં સબસે બાઈઝ્ઝત વોહી હૈ જો તુમમેં અલ્લાહસે સબસે ઝિયાદા ડરનેવાલા હૈ.

યાની જો આ'માલે સાલિહા, તકવા, ડર ઔર પરહેઝગારીવાલી ઝિંદગી ગુઝારતા હૈ, ચાહે વો કિસી નસલ ઔર ઈલાકે કા હો, યા કિસી ખાનદાનકા હો, અલ્લાહકે યહાં વોહી મુઅઝ્ઝઝ હૈ, ઔર જિસકે અંદર યે બાત નહીં હૈ, તો મહઝ ખાનદાનસે કુછ હોનેવાલા નહીં હૈ. આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ઈસ્લામી મુસાવાત (બરાબરી) કા એલાન ફરમાયા, મઝહબે ઈસ્લામમેં યે ઊંચ નીચ નહીં હૈ કે ફલાં ખાનદાન હીકા ઈમામ બન સકતા હૈ, દીનકી વજહસે ઈઝ્ઝત ફલાંકો મિલેગી, મઝહબે ઈસ્લામમેં ઐસી કોઈ ઝમાનત ઔર ઠેકેદારી નહીં હૈ, જો આદમી ભી અમલે સાલેહ, તકવા, ડર ઔર પરહેઝગારી અપનાએગા, અલ્લાહકે યહાં વોહી મુઅઝ્ઝઝ હોગા, ઔર વો હર તરહકી કિયાદત કરનેકા અહલ હોગા, ઔર તુમમેં સબસે ઝિયાદા મુઅઝ્ઝઝ વો લોગ હૈં, જો અલ્લાહ તબારક વ તઆલાકે નઝદીક સબસે ઝિયાદા મુત્તકી ઔર પરહેઝગાર હૈં. (સૂ. હુજુરાત : ૧૩)

શરીઅતમેં કુફૂકી હૈસિયત

હમારે ઈલાકોંમેં રિશ્તેદારિયોંકે અંદર બરાબરી દેખી જાતી હૈ, યે બાત અચ્છી તરહસે યાદ રખની ચાહિયે કે કુફૂ ઔર બરાબરી યે સિર્ફ એક ઈન્તિઝામી મઆમલા હૈ, આમ તૌર પર એક ઘરાનેકા જો માહોલ હોતા હૈ દૂસરે ઘરાનેકી બચ્ચી વહાં નિભાવ નહીં કર પાતી, ઈસ લિયે બતૌરે ઈન્તિઝામકે શરીઅતને યે કહા કે ચૂંકે નિકાહ પૂરી ઝિંદગીકા રિશ્તા ઔર અકદ હૈ, ઈસ લિયે અગર ઉસકા લિહાઝ રખ લો, તો અચ્છી બાત હૈ, મગર યે કોઈ જરૂરી ઔર ફર્ઝ નહીં હૈ.

(ઝાદુલ મઆદ મુકમ્મલ ૧૧૧૭)

લેકિન અગર ઉસસે ઉપર ઉઠકર જોડ ઉસકે અલાવા ભી મિલ જાએ તો શરઅન ઐસા નિકાહ કરનેમેં કહીંસે કહીં તક ભી કોઈ રૂકાવટ નહીં ઔર નાજાઈઝ નહીં હૈ, અસલ મકસૂદ યે હૈ કે રિશ્તેદારી પક્કી હોની ચાહિયે, નિકાહ કોઈ ઐસી ચીઝ નહીં હૈ કે આજ કરો કલ તોડો, ઈસી લિયે શરીઅતને તલાકકો જાઈઝ તો રખ્ખા હૈ, લેકિન હુઝૂરે પાક સલ્લલ્લાહુ તઆલા અલૈહિ વ સલ્લમને ફરમાયા કે : "અલ્લાહકી નઝરમેં હલાલ ચીઝોંમેં સબસે ઝિયાદા નાપસંદ તલાક હૈ."

હૌઝે કૌસરકા ઝિક્ર

ઈસી તરહ આપને એક અસર અંગેઝ ખુત્બા દિયા, ફરમાયા કે કાન ખોલકર સુન લો :

ઈન્ની ફરતુકુમ્ અલલ્ હૌઝિ વ ઈન્ની મુકાષિરુમ્ બિકુમુલ્ ઉમમ.

(સુનને ઈબ્ને માજહ : ૨૧૯)

મૈં આખિરતમેં તુમહારા હૌઝે કૌસર પર મુન્તઝિર રહૂંગા, ઔર તુમહારે ઝરીઆસે દૂસરી ઉમ્મતોં પર ફખ્ર કરૂંગા.

એક રિવાયતમેં આતા હૈ કે હર નબીકા એક હૌઝ હોગા, ઔર મેરા

હૌઝ સબસે બડા હોગા, જિસકી લંબાઈ ચૌડાઈ સેકડોં મીલોં તક હોગી, ઔર ફરમાયા કે ઉસમેં પીનેકે લિયે કટોરે ઈતની બડી તા'દાદમેં હોંગે, જૈસે આસમાનોં પર ઝલકતે સિતારે કે ઉનહેં શુમાર નહીં કિયા જા સકતા, ઔર મૈં વહાં પર અપની ઉમ્મતકો પાની પિલાઉંગા. સહાબાને એક બહોત અચ્છા સવાલ કિયા કે યા રસૂલલ્લાહ! કિયામતમેં તો બહોત સારી ઉમ્મતેં જમા હોંગી, વહાં યે કૈસે પતા ચલેગા કે યે ઉમ્મતે મુહમ્મદિયાકા આદમી હૈ? હમારે હૌઝ પર દૂસરે લોગ યે સોચકર ન આએં કે યે અચ્છા ઔર ખૂબસૂરત હૈ, ઈસ લિયે યહાં લાઈનમેં લગ જાઓ. પૈગંબર અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામને ફરમાયા કે યે બતાઓ! અગર કિસીકે ઘોડે ઐસે હોં કે ઉનકે હાથ પૈર બિલકુલ સુફેદ હોં ઔર વો કાલે ઘોડોંમેં રલ મિલ જાએં, તો દૂસરે પહેચાને જાએંગે યા નહીં? સહાબાને કહા કે જી હાં! પહેચાને જાએંગે. ફિર આપ અલૈહિસ્સલામને ફરમાયા કે મેરી ઉમ્મતમેંસે જો લોગ વુઝૂ કરેંગે ઔર જહાં તક વુઝૂકા પાની પહોંચેગા, વો ઐસે ચમકેંગે જૈસે કોઈ લાઈટ ચમકતી હૈ, ઔર ઉસે દેખકર મૈં પહેચાન લૂંગા કે યે મેરી ઉમ્મતકા આદમી હૈ. (મુસ્લિમ શરીફ ૧/૧૨૬)

ખબરદાર! મુઝે રૂસ્વા મત કરના

ઉસકે બાદ આપને ફરમાયા કે અચ્છી તરહ સુન લો! મૈં હૌઝ પર તુમહારા મુન્તઝિર રહૂંગા, ઔર તુમહારે ઝરીઆસે લોગોં પર ફખ્ર કરૂંગા, લેકિન તુમ અપને નામએ આ'માલ સિયાહ કરકે મુઝે વહાં રૂસ્વા મત કરના. **ફલા તુસવ્વિદૂ વજ્હી.** (મેરા ચેહરા સિયાહ મત કરના) (સુનને ઈબ્ને માજા ૨૧૯) યે ઐસા જુમલા હૈ કે આદમીકો પકડકર ઝિન્ઝોડ દે. પૈગંબર અલૈહિસ્સલામ સહાબાકે વાસ્તાસે હમસે ફરમા રહે હૈં કે હુઝૂર તો ફખ્ર કરેંગે કે યે નમાઝી ઔર પરહેઝગાર હૈ, લેકિન ઉસમેં અગર કોઈ બદ અમલ નિકલ આયા, તો કહા જાએગા કે યે આપકા ઉમ્મતી હૈ તો આપ પર કિતના અસર હોગા?

ઝરા ગૌર કરેં

આજ હમ અપના હાથ દિલ પર રખકર સોચેં, હમ કિતને કામ સુબહસે શામ તક ઐસે કરતે હૈં જિસસે હમારે આકા વ મૌલાકો તકલીફ હોતી હૈ? નામ લેનેવાલે ઔર મુહબ્બતકા ઝબાની ઈઝહાર કરનેવાલે તો બહોત હૈં. ચંદ રૂસૂમાતકો મુહબ્બત સમઝકર નામ લેનેવાલે બહોત હૈં, લેકિન જિન સુન્નતોંકે સહીહ ઔર સચ હોનેકા પૂરી તરહ યકીન હૈ, ઉનકે બારેમેં હર આદમી અપને ગિરેબાનમેં ઝાંકકર દેખે કે હમ ઉન તરીકોં પર ચલનેવાલે હૈં કે નહીં? એક બાપ અપને બેટેકી ગલતી પર જિસ તરહ કુડતા હૈ, જિતની કુડન ઉસ બાપકો અપને બેટે પર હોતી હૈ ઉસસે લાખ દરજા કુડન પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકો અપને એક ઉમ્મતીકી ગલત રવી પર હોતી હૈ, ઈસ લિયે કે પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકો અપને ઉમ્મતીસે ઉસસે હજાર ઔર લાખ દરજા ઝિયાદા તઅલ્લુક હૈ, જિતના એક બાપકો અપને બેટેસે હો સકતા હૈ.

અહલે બિદઅતકો હૌઝે કૌસરસે ધુત્કાર દિયા જાએગા

ફિર આપને ફરમાયા કે જબ મૈં હૌઝ પર રહૂંગા, તો દૂરસે માલૂમ હોગા કે યે મેરી ઉમ્મતકે લોગ હૈં, મગર સિક્યોરિટીવાલે ફરિશ્તે ઉનહેં મેરે હૌઝ પર આને નહીં દેંગે, તો મૈં દૂરસે પુકારૂંગા : ઉસૈહા બી. ઉસૈહા બી (યે મેરે લોગ હૈં. યે મેરે લોગ હૈં, રાસ્તા છોડ દો) મગર સિક્યોરિટીવાલે ફરિશ્તે હુઝૂરસે આકર અર્ઝ કરેંગે કે : "યા રસૂલલ્લાહ! આપકે દુનિયાસે પરદા ફરમાનેકે બાદ ઈનહોંને મઆમલા બહોત ગડબડ કર રખ્ખા થા, બડી બિદઅતેં ઈજાદ કર દી થીં." ઈસ લિયે યે લોગ અભી આપકે દરબારમેં આનેકે કાબિલ નહીં હૈં. પૈગંબર

અલૈહિસ્સલામ ફરમાતે હૈં કે મૈં કહૂંગા : **ફસુહ્કન. ફસુહ્કન લિમન્ બદલ બઅ્દી** (યહાંસે દફા હો, તુમ યહાં આનેકે લાઈક નહીં, તુમને મેરે બાદ મેરે દીનકો બદલ ડાલા થા) (મુસ્લિમ શરીફ ૨/૨૪૯) પૈગંબર અલૈહિસ્સલામ ઈસ બાતસે બડી કુડનમેં હૈં કે ઉમ્મત સુન્નતોંકો છોડકર બિદઅતોંકો ઈખ્તિયાર કરે, કોઈ ભી બિદઅત જો આપ અલૈહિસ્સલામ ઔર આપકે સહાબાસે સાબિત નહીં હૈ, ઉસકે બારેમેં પૈગંબર અલૈહિસ્સલામને ફરમાયા કે વો મરદૂદ હૈ, જો નમૂના પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકે તરીકાકે મુતાબિક હૈ અલ્લાહકે યહાં બસ વોહી મંઝૂર હૈ.

આપમેંસે બહોતસે લોગ તાજિર હોંગે, આપ જાનતે હૈં કે ઓર્ડર દેનેવાલા નમૂનાકે સાથ ઓર્ડર દેતા હૈ કે ઈતના વજન, યે ફૂલબોટે, યે સાઈઝ ચાહિયે. આપકો બડી હમદર્દી આ ગઈ ઔર આપ ઉસસે ઝિયાદા વજનકા નમૂના બનાકર લે આએ, તો બતાઓ ઓર્ડર દેનેવાલા ઉસે કુબૂલ કરેગા યા રિજેક્ટ કર દેગા?

ઈસી તરહ અલ્લાહ તબારક વ તઆલાને પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકી ઝાતકો નમૂના બનાયા, ફરમાયા :

લકદ્ કાન લકુમ્ ફી રસૂલિલ્લાહિ ઉસ્વતુન્ હસનહ.

(સૂ. અહઝાબ : ૨૧)

અલ્લાહકે રસૂલમેં તુમહારે લિયે બેહતરીન નમૂના હૈ.

નમાઝ ઐસી ચાહિયે જો પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકે નમૂનાકે મુતાબિક હો, રોઝા ઐસા ચાહિયે જો પૈગંબરકે નમૂનાકે મુતાબિક હો, હજ ઐસા ચાહિયે જો પૈગંબરકે નમૂનાકે મુતાબિક હો, હર ઈબાદત ઐસી ચાહિયે જો પૈગંબર અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામકે તરીકએ કારસે પૂરી તરહ મુવાફિકત રખતી હો, તો અલ્લાહકે યહાં કુબૂલ હૈ.

ખુલાસા યે કે પૈગંબર અલૈહિસ્સલામને જબ યે સબ બાતેં ફરમા દીં તો સહાબાસે ફરમાયા કે :

અલા હલ્ બલ્લગ્તુ? ક્યા મૈંને અલ્લાહકા પૈગામ તુમ તક પહોંચા દિયા? સબને બયક આવાઝ કહા, કસમ હૈ અલ્લાહકી કે આપને અલ્લાહકી હર

અમાનત જૂંકી તૂં પહોંચા દી, તો આપને શહાદતકી ઉન્ગલી ઉઠાઈ ઔર ફરમાયા,

અલ્લાહુમ્મશહદ્. અલ્લાહુમ્મશહદ. (બુખારી શરીફ ૨/૬૩૨)

અય અલ્લાહ ગવાહ રહિયેગા મૈંને અપની ઝિમ્મેદારી ઉન પર પૂરી કર દી.

ફિર આપને યે એલાન ફરમાયા કે ઉમ્મતકે લોગો સુન લો! મૈં તુમહારે દરમિયાન દો ચીઝેં છોડકર જા રહા હૂં, અગર તુમ ઉનહેં મઝબૂતીસે પકડે રહે, તો તુમહેં કોઈ અપની જગહસે હિલા નહીં પાએગા : (૧) અલ્લાહકી કિતાબ ઔર (૨) સુન્નતે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ. (મુસ્તદરક હાકિમ ૧/૧૭૧, હયાતુસ્સહાબા ૩/૪૦૨) યાની અલ્લાહકી કિતાબ ઔર સુન્નતે રસૂલુલ્લાહસે લગે રહો, તો દુનિયાકી કોઈ તાકત તુમહેં ગુમરાહ નહીં કર સકતી, પૈગંબર અલૈહિસ્સલામને યે સબ એલાનાત મિના ઔર અરફાતમેં મુતઅદદ મૌકોં પર ફરમાએ.

ઉસકે બાદ આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ મક્કા મુઅઝ્ઝમા તશરીફ લાએ ઔર આખરી તવાફ "તવાફે વિદાઅ" ફરમાયા, ઔર ફિર આપ મદીના મુનવ્વરહ તશરીફ લે આએ, યે મુહર્રમુલ હરામસે તકરીબન આઠ યા દસ દિન પેહલેકા વક્ત હૈ. યહાં આકર ભી પૈગંબર અલૈહિસ્સલામ મુખ્તલિફ ઉમૂર, મુહિમ્માત ઔર દીનકી તકમીલમેં મસરૂફ રહે.

મર્ઝુલ વફાત

સફરકી ૨૯ તારીખકો પૈગંબર અલૈહિસ્સલામ એક જનાઝામેં જન્નતુલ બકીઅ તશરીફ લે ગયે થે, વહીંસે વાપસ આકર આપકો બુખારકા અસર ઝાહિર હુવા, ઔર યે બુખાર વકફા વકફાસે બળ્હતા ચલા ગયા, પૈગંબર અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામ બરાબર નમાઝ પળ્હાતે રહે, લેકિન ઝો'ફ બહોત ઝિયાદા થા, યહાં તકકે ૮ યા ૯ રબીઉલ અવ્વલકો આપને એક મુખ્તસરસા ખુત્બા દિયા, જિસમેં મુખ્તલિફ બાતોંકી જાનિબ ઈશારા ફરમાયા, નમાઝકી પાબંદી કરના, ઔરતોંકે

હુકૂકકા લિહાઝ રખના, ગુલામ બાંદિયોંકે હુકૂકકા લિહાઝ રખના, ઔર એક ખાસ બાત યે ફરમાઈ કે : "દેખો! અલ્લાહ તઆલા યહૂદિયોં પર લા'નત કરે, ઉનહોંને અપને અંબિયા અલૈહિમુસ્સલામ ઔર બુઝુર્ગોંકી કબરોં પર મસ્જિદેં બના દીં ઔર કબરોંકો સિજદહ કરને લગે, મેરી કબ્રકો સિજદહગાહ મત બનાના, મૈં તુમહેં ઈસસે ખાસ તૌર પર મના કર રહા હૂં." (બુખારી શરીફ ૨/૬૩૯)

આપ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને યે સબ હિદાયાત ઉમ્મતકો દીં, યહાં તકકે વફાતસે ૪ રોઝ પેહલે જુમે'રાતકે દિન આખરી નમાઝ મગરિબકી અદા ફરમાઈ, ઔર ઉસમેં સૂરએ મુરસલાતકી આયતેં પળ્હીં. (બુખારી શરીફ ૨/૬૩૭)

ફિર આપકે બુખારકી શિદ્દત ઈતની હુઈ કે ઈશાકી નમાઝકે લિયે તૈયારી હોતી થી, ટબમેં પાની લાયા જાતા ઔર આપ વુઝૂ ફરમાતે ઔર ચેહરે પર છિડકતે, લેકિન ફિર ગશી જૈસી કૈફિયત હો જાતી થી, તીન ચાર મરતબા ઐસે હી હુવા, સભી સહાબા મસ્જિદમેં નમાઝકે મુન્તઝિર થે, આપને ફરમાયા કે નમાઝ હો ચુકી? કહા ગયા કે નહીં અભી લોગ આપકે મુન્તઝિર હૈં.

પૈગંબર અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામ હઝરત આઈશા સિદ્દીકા (રદિ.) કે હુજરેમેં તશરીફ ફરમા થે, ઔર આપકી ખ્વાહિશ ભી યેહી થી કે બીમારીકા જમાના યહાં ગુઝરે, આપને હઝરત આઈશા (રદિ.) સે ફરમાયા કે :

મુરૂ અબાબક્રિન્ ફલિયુસલ્લિ બિન્નાસ.

(રૌઝુલ અન્ફ ૭/૭૩૮, મુસ્લિમ શરીફ ૧/૧૭૮)

અબૂબક્ર સિદ્દીકસે કહો કે નમાઝ પળ્હાએં.

હઝરત આઈશા સિદ્દીકા (રદિ.) ફરમાતી હૈં કે મુઝે યે બાત અચ્છી નહીં લગી કે મેરે વાલિદ હુઝૂરકી ઝિંદગીમેં હુઝૂરકી જગહ પર ખડે હોં, ઔર લોગ ભી ઉસકો અચ્છા નહીં સમઝેંગે, તો મૈંને કહા કે વો કમઝોર દિલકે આદમી હૈં, આપકી જગહ ખડે નહીં હો પાએંગે, ઈસ લિયે આપ હઝરત ઉમરકો કેહ દીજિયે, લેકિન હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમને ફિર ભી ફરમાયા કે નહીં અબૂબક્ર (રદિ.) સે કહો. ઉમ્મુલ મુઅમિનીન હઝરત હફસા (રદિ.) ભી વહીં મૌજૂદ થીં, તો હઝરત

આઈશા સિદ્દીકા (રદિ.) ને ઉનકો તૈયાર કિયા કે તુમ સિફારિશ કરો કે અબૂબક્ર નહીં ઉમર નમાઝ પળ્હાએ, લેકિન પૈગંબર અલૈહિસ્સલાને સખ્તીસે મના ફરમાયા કે તુમ ગલત મશ્વરા દે રહી હો, અબૂબક્ર (રદિ.) સે કહો વો નમાઝ પળ્હાએ.

યે ઈસ બાતકી જાનિબ ઈશારા થા કે પૈગંબર અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામકે બાદ ખિલાફતકે મુસ્તહિક હઝરત અબૂબક્ર સિદ્દીક (રદિ.) હી હૈં. ક્યૂંકે પૈગંબર અલૈહિસ્સલામને ઉનકો અપની જગહ ઈમામ બના દિયા, ચુનાંચે હઝરત અબૂબક્ર સિદ્દીક (રદિ.) ને બાદિલે નાખ્વાસ્તા (દિલ ન ચાહનેકે બાવુજૂદ) નમાઝ પળ્હાની શુરૂ કી, ઔર હુઝૂરકી ઝિંદગીમેં ઉનહોંને ૧૭ નમાઝેં પળ્હાઈ, જુમે'રાતકે દિન ઈશાકી નમાઝ, જુમ્આકી ૫ નમાઝેં, સનીચરકી ૫ નમાઝેં, ઈતવારકી ૫ નમાઝેં, ફિર પીરકે દિન ફજરકી નમાઝ, ઈન સબ નમાઝોંમેં પૈગંબર અલૈહિસ્સલામ પર ઝો'ફ ઈસ કદર તારી થા કે આપ મસ્જિદમેં તશરીફ નહીં લા સકે, પીરકે રોઝ આપને થોડાસા પરદા હટાયા. સહાબા (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે વો મંઝર બડા અજીબ થા જો કભી ભુલાયા નહીં જા સકતા કે આપકા ચેહરએ અનવર ઐસે ચમક રહા થા જૈસે કુરઆને પાકકા કોઈ વર્ક, ઔર સહાબાકો બેહદ ખૂશી થી કે હઝરત ગાલિબન તન્દુરૂસ્ત હો ગયે, લેકિન ફિર આપને પરદા છોડ દિયા. (રૌઝુલ અન્ફ ૪/૪૩૯) ઔર હઝરત આઈશા સિદ્દીકા (રદિ.) સે ફરમાયા કે ખૈબરકે મૌકા પર એક યહૂદી ઔરતને મુઝે ઝહર ખિલા દિયા થા, અબ મૈં ઉસકા અસર મહેસૂસ કર રહા હૂં, ઔર મુઝે અંદેશા હૈ કે યે જાન લેવા સાબિત હોગા, બહરહાલ પીરકે રોઝ તબીઅતમેં થોડી બશાશત થી, લેકિન જૈસે જૈસે વક્ત આગે બળ્હા, આપકા ઝો'ફ ભી બળ્હતા રહા. (બુખારી શરીફ ૨/૬૩૭)

સાનિહએ વફાત

હઝરત આઈશા સિદ્દીકા (રદિ.) ફરમાતી હૈં કે હુઝૂરકા સર મેરી ગોદમેં રખ્ખા હુવા થા ઔર આપ ફરમા રહે થે :

અલ્લાહુમ્મ અઈન્ની અલા સકરાતિલ્ મૌત. (શમાઈલે તિરમિઝી ૨૬)

અય અલ્લાહ મૌતકી સખ્તિયોં પર મેરી મદદ ફરમા.

ઈસી તરહ આપ યે ભી ફરમા રહે થે :

અલ્લાહુમ્મ ર્રફીકલ્ અઅ્લા. (બુખારી શરીફ ૨/૬૩૮)

અય અલ્લાહ મૈં રફીકે આ'લાકો ઈખ્તિયાર કરતા હૂં.

હઝરત આઈશા સિદ્દીકા (રદિ.) ફરમાતી હૈં કે પૈગંબર અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામ ફરમાતે થે કે જબ કિસી નબીકી વફાતકા વક્ત કરીબ આતા હૈ, તો ઉસસે બતૌરે એ'ઝાઝ પૂછા જાતા હૈ કે આપકી વિસાલે રબકે બારેમેં ક્યા રાય હૈ? હઝરત આઈશા સિદ્દીકા (રદિ.) ફરમાતી હૈં કે જબ મૈંને યે સુના, તો મુઝે યકીન હો ગયા કે અબ અલ્લાહ તઆલાને આપકો અપને દરબારમેં બુલાનેકા ફૈસલા ફરમા લિયા હૈ.

ઈસી દરમિયાન મૈંને દેખા કે મેરે ભાઈ અબ્દુર્રહમાન બિન અબીબક્ર ગુઝરે, ઉનકે હાથમેં મિસ્વાક થી, પૈગંબર અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામને ઉસકો તેઝ નઝરસે દેખા, મૈં સમઝી કે શાયદ હઝરત મિસ્વાક કરના ચાહતે હૈં, તો મૈંને ઉનસે મિસ્વાક લેકર અપને મુંહસે નરમ કરકે હુઝૂરકો દી, હુઝૂરને દુનિયાકે અંદર સબસે આખરી અમલ મિસ્વાક કા કિયા હૈ. (બુખારી શરીફ ૨/૬૩૮)

ઉસકે બાદ ચાશ્તકે વક્ત પીરકે દિન ૧૨ રબીઉલ અવ્વલકો વફાત પાઈ, ઔર સુર્ખરૂ હોકર અલ્લાહ તબારક વ તઆલાકે દરબારે આલીમેં હાઝિર હો ગયે. (બુખારી શરીફ ૨/૬૩૮ મુલખ્ખસન)

મદીનામેં કોહરામ

જૈસે હી આપકી વફાતકી ખબર ફૈલી, સારે મદીનામેં એક કોહરામસા મચ ગયા, લોગ રોતે હુએ ઘરોંસે નિકલ આએ, મસ્જિદે નબવીમેં સહાબાકી ભીડ ઈખટ્ઠી હો ગઈ ઔર સબકે સબ હવાસ બાખ્તા હો ગયે, કોઈ ઐસા હો ગયા, જૈસે

ઉસકે અંદર જાન હી ન હો. હઝરત ઉમર (રદિ.) કા તો યે હાલ હો ગયા કે તલવાર લેકર નિકલ પડે, ઔર ફરમાને લગે કે જો યે કહેગા કે પૈગંબર અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામકી વફાત હો ગઈ, મૈં ઉસકો ઈસીસે માર ડાલૂંગા, ઔર હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ તો ઐસે તશરીફ લે ગયે હૈં, જૈસાકે હઝરત મૂસા અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામ તૂર પહાડ પર ગયે થે. (શમાઈલે તિરમિઝી ૨૭)

ખલીફએ અવ્વલ હઝરત અબૂબક્ર (રદિ.) કા કમાલે ઈસ્તિકામત

ચૂંકે પૈગંબર અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામકી તબીઅત સુબહકે વક્ત કુછ અચ્છી થી, ઈસ લિયે હઝરત અબૂબક્ર સિદ્દીક (રદિ.) અપની દૂસરી બીવીકે યહાં મદીના મુનવ્વરહકે કરીબ મકામે "સખ" મેં ચલે ગયે થે, અચાનક વફાતકી ઈત્તિલાઅ પહોંચી તો ફૌરન તશરીફ લાએ, હુજરએ અકદસમેં હાઝિર હુએ, પૈગંબર અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામકા જસદે અકદસ ચાદરસે ઢકા હુવા થા, પેશાની મુબારકકા લરઝતે હોંઠોંસે બોસા લિયા. (બુખારી શરીફ ૨/૬૪૧) ઔર વહીં ખડે ખડે ઈરશાદ ફરમાયા કે : "મેરે માં બાપ આપ પર કુરબાન, આપને ઝિંદગી ભી પાકીઝા પાઈ ઔર દુનિયાસે પરદા ભી પાકીઝગીકી હાલતમેં ફરમાયા, આપકી વફાતસે ઐસી ચીઝ દુનિયાસે મુન્કતેઅ હો ગઈ, જો કભી પેહલે કિસીકી વફાતસે મુન્કતેઅ નહીં હુઈ થી, યાની અબ વહીકા સિલસિલા બંદ હો ગયા. આપકી ઝાતે આલી તારીફસે બાલાતર હૈ, આપ હમારે ગમ કરનેકે મોહતાજ નહીં હૈં, આપકી ઝાત ઐસી ખુસૂસિયતવાલી હૈ કે આપકી ઝાત હમારે લિયે તસલ્લીગાહ થી, આપને અપની રહમતકો ઐસા વસીઅ ફરમાયા કે ઉસને કભી કિસી અમીર ગરીબકો નહીં દેખા ઔર સબકે લિયે આમ હો ગઈ. અય હમારે પ્યારે હબીબ! અગર આપકી વફાત હમારે ઈખ્તિયારમેં હોતી, તો હમ ઉસકે બદલેમેં હજારોં જાનેં લુટા દેતે, અગર આપને હમેં વફાત પર રોનેસે મના ન ફરમાયા હોતા, તો હમ અપની

આંખોંકે આંસૂઓંકો આપકે ગમમેં સુખા દેતે, લેકિન બાત યે હૈ કે હમારે દિલમેં આપકી જુદાઈકા ગમ ઔર કુડન તો હમેશા રહેગા, વો તો અબ ઝિંદગીભર જાનેવાલી નહીં હૈ. અય અલ્લાહ! હમારે યે જઝબાત હમારે આકા તક પહોંચા દીજિયે." (રૌઝુલ અન્ફ ૪/૪૪૫)

યે કેહકર આપને ચેહરએ મુબારકા ઢક દિયા ઔર મસ્જિદકી તરફ વાપસ આએ, વહાંકા મંઝર બડા અજીબો ગરીબ થા, હઝરત ઉમર ફારૂક (રદિ.) બેખૂદીમેં ખડે હુએ થે, ઔર કિસી તરહ બૈઠનેકો તૈયાર ન થે. હઝરત અબૂબક્ર સિદ્દીક (રદિ.) ને ફરમાયા કે બૈઠ જાઓ, મગર વો બૈઠે નહીં, તો હઝરત અબૂબક્ર સિદ્દીક (રદિ.) ને ખૂદ બયાન શુરૂ કિયા. આપને ફરમાયા કે : "કાન ખોલકર સુન લો! જો મુહમ્મદ સલ્લલ્લાહુ તઆલા અલૈહિ વ સલ્લમકી ઈબાદત કરતા થા, તો પૈગંબર અલૈહિસ્સલામ ઈસ દુનિયાસે તશરીફ લે જા ચુકે હૈં, લેકિન જો અલ્લાહ તઆલાકી ઈબાદત કરતા થા તો અલ્લાહ તઆલા હમેશાસે ઝિંદા હૈ ઔર હમેશા ઝિંદા રહેગા." ઔર ફિર ઉનહોંને યે આયત પઢી :

વમા મુહમ્મદુન્ ઈલ્લા રસૂલન, કદ્ ખલત્ મિન્ કબ્લિહિર્રુસુલ, અફઈમ્ માત ઔ કુતિલન્ કલબ્તુમ્ અલા અઅ્કાબિકુમ. (સૂ. આલે ઈમરાન : ૧૪૪)

મુહમ્મદ તો અલ્લાહકે રસૂલ હૈં, આપસે પેહલે ભી બહોતસે રસૂલ તશરીફ લે જા ચુકે, અગર ઉનકી વફાત હો જાએ યા શહાદતકા વાકિઆ પેશ આ જાએ તો ક્યા તુમ અપની એડિયોંકે બલ લૌટ જાઓગે?

યે આયતેં સુનકર હઝરત ઉમર ફારૂક (રદિ.) ફરમાતે થે કે મુઝ પર ઐસા અસર હુવા ગોયાકે આજ હી યે આયતેં નાઝિલ હુઈ હોં, ઔર મૈં અપને પૈરોં પર ખડા ન રેહ સકા, બેઈખ્તિયાર ગિર ગયા.

ફિર આપકી ચહીતી સાહબઝાદી હઝરત ફાતિમા (રદિ.) તશરીફ લાઈ, ઔર યે કલિમાત અદા ફરમાએ :

યા અબતાહ! અજાબ રબ્બન્ દઆહુ, યા અબતાહ! જન્નતુલ્ ફિર્દૌસિ મઅ્વાહુ, યા અબતાહ! ઈલા જિબ્રઈલ નન્આહુ. (બુખારી શરીફ ૨/૬૪૧)

અપને રબકી દઅવત પર આપને લબ્બૈક કહા, વાલિદે મોહતરમ! આપકા ઠિકાના તો જન્નતુલ ફિરદૌસ હૈ, પ્યારે અબ્બા જાન! હમ જિબ્રઈલ (અલૈ.) સે અપના દુખડા સુના રહે હૈં.

ઉસી દિન (પીર) કો સકીફા બની સાઈદહમેં મશ્વરામેં હઝરત અબૂબક્ર સિદ્દીક (રદિ.) કી ખિલાફતકા મઆમલા તય હુવા, ઔર અલ્લાહ તઆલાને એક અહમ ફૈસલા યે ફરમાયા કે ખિલાફતકે સિલસિલેમેં જો ઈખ્તિલાફાત હોને લગે થે વો ખતમ હો ગયે.

તજહીઝો તકફીન ઔર તદફીન

અબ યે મરહલા આયા કે દફન કહાં કિયે જાએં? નમાઝ કૈસે પઢી જાએ? તો હઝરત અબૂબક્ર સિદ્દીક (રદિ.) ને ફરમાયા કે હુઝૂર હીને ફરમાયા થા કે નબીકી જહાં વફાત હોતી હૈ, વહીં દફન કિયા જાતા હૈ, ચુનાંચે યે તય હો ગયા કે ઈસી હુજરેમેં તદફીન હોગી. ફિર યે બાઝ ગૈબી ઈશારાતકી બુન્યાદ પર તય હુવા કે આપકો બગૈર કપડે ઉતારે હુએ ઉપરસે ગુસલ દિયા જાએ, ચુનાંચે મંગલકી સુબહકો ગુસલકી કારવાઈ શુરૂ હુઈ, આપકે કરીબી રિશ્તેદાર હઝરત અલી કર્રમલ્લાહુ વજહહૂ, હઝરત ફઝલ બિન અબ્બાસ (રદિ.) ઔર દૂસરે હઝરાત ગુસલકી સઆદતમેં શરીક રહે. (રૌઝુલ અન્ફ ૪/૪૪૨-૪૫૧-૪૫૨)

ઉસકે બાદ નમાઝ શુરૂ હુઈ, અંબિયા અલૈહિમુસ્સલામકી નમાઝ આમ લોગોંકી તરહ નહીં હોતી, બલ્કે અકેલે અકેલે પઢી જાતી હૈ, પૂરે મદીનાવાલોંકો નમાઝ પઢની થી, ઈસ લિયે લાઈન લગાકર લોગ હુજરએ મુબારકામેં જાતે રહે ઔર નમાઝ પઢતે રહે, પેહલે મરદોંને પઢી, ફિર બચ્ચોંને પઢી ઔર બાદમેં ઔરતોંને પઢી, પૂરા મંગલકા દિન ઔર બુધકી રાતમેં તહજ્જુદકે વક્ત તક નમાઝ પઢી જાતી રહી, ફિર વહીં પર આપકી તદફીન હુઈ.

(રૌઝુલ અન્ફ ૪/૪૫૨)

જબ આપકી તદફીન હો ગઈ, તો હઝરત ફાતિમા (રદિ.) ને હઝરત અનસ (રદિ.) સે ફરમાયા કે :

અતાબ અન્ફુસકુમ્ અન્ તહ્ષૂ અલા રસૂલિલ્લાહિ તુરાબ?

(બુખારી શરીફ ૨/૬૪૧)

તુમહારે દિલને યે બાત કૈસે ગવારા કર લી કે તુમને પૈગંબર અલૈહિસ્સલામકે જસદે અકદસકે ઉપર મિટ્ટી ડાલી?

ફિર કબરસે મિટ્ટી ઉઠાઈ ઔર ફરમાયા :

માઝા અલા મન્ શમ્મ તુર્‌બત અહમદ
અલ્લા યશુમ્મ મદઝ્ઝમાનિ ગવાલિયા
સુબ્બત્ અલય્ય મસાઈબુન્ લૌ અન્નહા
સુબ્બત્ અલલ્ અય્યામિ ઉદ્‌ન લયાલિયા

(અશરફુલ વસાઈલ ૫૮૭)

તર્જુમા : જો શખ્સ નબીએ અકરમ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકી કબ્રકી મિટ્ટી સૂંઘ લે, ઉસકે બાદ ઝિંદગી ભર કોઈ ચીઝ સૂંઘનેકે કાબિલ ન રહે તો બજા હૈ. મેરે ઉપર મસાઈબકા ઐસા પહાડ ટૂટા હૈ કે અગર દિનોં પર યે પહાડ ટૂટતા, તો વો દિન દિન ન રેહતે, સબકે સબ રાત બનકર રોશની ખો બૈઠતે.

હઝરત અનસ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે જિસ દિન પૈગંબર અલૈહિસ્સલામ મદીના મુનવ્વરહ તશરીફ લાએ તો મદીનાકે દરોદીવાર ચમકતે હુએ ઔર રોશન મહેસૂસ હોતે થે, ઔર જિસ દિન આપને વફાત પાઈ તો પૂરે મદીનામેં એક તરહકી ઝુલમત (અંધેરી) ઔર તારીકી છાઈ હુઈ થી કે આજ સરવરે દો આલમ ઔર તાજદારે મદીના મુહમ્મદે અરબી સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ રૂખ્સત હો ગયે. (શમાઈલે તિરમિઝી ૨૭)

લેકિન બહરહાલ જાના તો હર એકકો હૈ, યહાં ન કોઈ હમેશાકે લિયે આયા હૈ ઔર ન હમેશાકે લિયે આએગા. જનાબે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ તઆલા અલૈહિ વ સલ્લમસે ઝિયાદા અલ્લાહકા મુકર્રબ કૌન હોગા? જબ આપ હી ન રહે

ઔર પરદા ફરમા ગયે તો ઔર કૌન રેહ સકતા હૈ? લેકિન હમારા અકીદા યે હૈ કે અગરચે આપ હમારી નઝરોંસે પરદા ફરમા ચુકે, લેકિન અપની કબરે અત્હરમેં બાહયાત તશરીફ ફરમા હૈં, ઔર જો આપકી ખિદમતમેં હાઝિર હોતા હૈ આપ ખૂદ ઉસકે સલામકો સુનતે હૈં ઔર જવાબ મરહમત ફરમાતે હૈં. બાઝ રિવાયાતમેં હૈ કે જિસને મેરી કબ્રકી ઝિયારત કી ગોયાકે ઉસને ઝિંદગીમેં મેરી કબ્રકી ઝિયારત કી.

(અલ બહ્રુલ અમીક ૫/૨૮૮૭, અસ્સુનનુલ્ કુબ્રા લિલ્ બૈહકી ૫/ ૪૦૩)

અલ્લાહ તઆલા બારબાર આપકે રૌઝએ અકદસ પર હાઝરીકી તૌફીક અતા ફરમાએં, આમીન.

ખતમ શુદ



ખુદાકા લાડલા અપને ખુદાસે મિલ ગયા જાકર

ડાકટર રશીદ વહીદી સાબિક રીડર જામિઆ મિલ્લિયા
ઈસ્લામિયા દેહલી

રસૂલુલ્લાહ (સ.) જબ ફૈલા ચુકે ઈસ્લામ દુનિયામેં
હર એક જાનિબ ચમક ઉઠા ખુદાકા નામ દુનિયામેં
તો ફિર અલ્લાહને અપને નબી (સ.) કો યાદ ફરમાયા
પયામે વસ્લ દેકર આપ (સ.) કા દિલ શાદ ફરમાયા
ઈરાદા આખરી હજકા કિયા સન દસમેં હઝરત (સ.) ને
વહીં પર આખરી ખુત્બા દિયા ફખ્રે રિસાલત (સ.) ને
કે અબ મૈં જલ્દ હી અપને ખુદાકે પાસ જાતા હૂં
તુમહારે વાસ્તે કુરઆન વ સુન્નત છોડ જાતા હૂં
અમલ કરતે રહે તુમ સબ અગર હુકમે પયમ્બર (સ.) પર
તો મુઝસે આ મિલોગે આખિરતમેં હૌઝે કૌસર પર
ન હરગિઝ ભૂલના આપસમેં તુમ સબ ભાઈ ભાઈ હો
કરો વો કામ જિસમેં દીનો દુનિયાકી ભલાઈ હો
તુમહારી ઔરતોંકે હકમેં ગર કોઈ કમી આઈ
તુમહારે દીનો મઝહબકી જહાંમેં હોગી રૂસ્વાઈ
કહીં ઐસા ન હો શયતાનકા કુછ ઝોર ચલ જાએ
કદમ ઈસ્લામસે ફિર કુફ્રકી જાનિબ ફિસલ જાએ
ગરઝ જિસ નૂરસે હર સિમ્ત દુનિયામેં ઉજાલા થા
વો હક કા લાડલા અપને ખુદાસે મિલનેવાલા થા

મદીના વાપસીકે બાદ હઝરત (સ.) કો બુખાર આયા
બુખાર ઐસા કે થોડે હી દિનોંમેં બારબાર આયા
હરારત બળ્હ ગઈ જબ હદસે ઝિયાદા જિસ્મે અત્હર પર
તો પાનીકે દિયે છીંટે નબીને રૂએ અનવર પર
નમાઝ અબ હઝરતે સિદ્દીકે અકબર (રદિ.) હી પળ્હાતે થે
જનાબે સરવરે કૌનૈન (સ.) મસ્જિદમેં ન આતે થે
બિલ આખિર હો ગયા રૂખ્સત જહાંકી આંખકા તારા
વો કબ્લ ઝોહર દો શમ્બાકે દિન અલ્લાહકા પ્યારા
મદીનાકે દરો દીવાર પર હસરત બરસ્તી થી
ઈધર યાદે નબી (સ.) સે મુઝતરબ મક્કાકી બસ્તી થી
પરેશાં ફિર રહે થે લોગ દિલ પર ચોટ કારી થી
ઘરોંમેં શોર થા હર સિમ્ત આહો ગિરયા ઝારી થી
ત્રેસઠ સાલ દુનિયામેં શુઆએ દીન ફૈલાકર
ખુદાકા લાડલા અપનો ખુદાસો મિલ ગયા જાકર



મોમિનકી આખરી તમન્ના

નીચે એક અહમ દુઆ લિખ્ખી જાતી હૈ, જો દર અસલ હર મોમિનકે દિલકી આવાઝ કેહલાએ જાનેકે લાઈક હૈ :

અલ્લાહુમ્મ ઈન્ની અસ્અલુક ઈમાનન્ દાઈમન્ લા યઝૂલુ, વ નઈમન્ લા યન્ફદુ, વ મુરાફકત નબિય્યિક ફી જન્નાતિલ્ ખુલ્દ.

(મુસ્નદે અબી હનીફા, દુઆ ઈબ્ને મસઊદ ૪૦૭)

તર્જુમા : "અય અલ્લાહ મૈં આપસે કભી ન ઝાઈલ હોનેવાલે ઈમાન, હમેશા બાકી રેહનેવાલી જન્નતકી નેઅમતોં ઔર જન્નતુલ ખુલ્દમેં આપકે પૈગંબર (હઝરત મુહમ્મદ મુસ્તફા સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ) કી રફાકતકા સવાલ કરતા હૂં."

ઈસ દુઆકો ખાસ તૌર પર મા'મૂલ બનાયા જાએ, ઔર ઈસકે સાથ દુરૂદ શરીફકી કસરત રખ્ખી જાએ. અલ્લાહ તઆલા હમ સબકે હકમેં મઝકૂરા દુઆકો કુબૂલ ફરમાએં, ઔર દારૈનમેં અપની રઝા ઔર ખૂશ્નૂદીસે નવાઝેં, આમીન.

વ સલ્લલ્લાહુ તઆલા અલા ખૈરિ ખલ્કિહી મુહમ્મદિંવ્ વ અલા આલિહી વ સહ્બિહી અજમઈન, આમીન બિરહ્મતિક યા અર્હમ ર્રાહિમીન.



માખઝ વ મરાજેઅ

(ઈન બયાનાતમેં નીચે લિખ્ખી હુઈ કિતાબોંસે ઈસ્તિફાદા કિયા ગયા હૈ, મુરત્તિબ)

(૧) અલ કુરઆનુલ કરીમ

(૨) તફસીર ઈબ્ને કસીર (મુકમ્મલ) : હાફિઝ ઈમાદુદ્દીન ઈબ્ને કસીર દમિશ્કી (રહ.) : દારૂસ્સલામ રિયાઝ

(૩) તફસીરે ઉસમાની : હઝરત અલ્લામા શબ્બીર અહમદ સાહબ ઉસમાની : મકતબા અલ બુશ્રા કરાચી પાકિસ્તાન

(૪) સહીહુલ બુખારી : ઈમામ અબૂ મુહમ્મદ બિન ઈસ્માઈલ બિન બરદિઝબહ બુખારી (રહ.) (મ. સન હિજરી ૨૨૬) : મકતબા અલ ઈસ્લાહ લાલ બાગ, મુરાદાબાદ

(૫) સહીહ મુસ્લિમ : ઈમામ અબૂલ હુસૈન મુસ્લિમ બિન હજ્જાજ કુશૈરી (રહ.) (મ. સન હિજરી ૨૬૧) : મુખ્તાર એન્ડ કંપની, દેવબંદ

(૬) શમાઈલે તિરમિઝી : ઈમામ અબૂ ઈસા મુહમ્મદ બિન ઈસા બિન સૂરતુલ તિરમિઝી (રહ.) : મુખ્તાર એન્ડ કંપની, દેવબંદ

(૭) સુનને અબી દાઉદ : ઈમામ અબૂ દાઉદ સુલેમાન બિન અશ્અષ સજિસ્તાની (રહ.) (મ. સન હિજરી ૨૭૫) : અશરફી બુક ડીપો, દેવબંદ

(૮) સુનને ઈબ્ને માજા : ઈમામ અબૂ અબ્દુલ્લાહ મુહમ્મદ બિન યઝીદ કઝવીની (મ. સન હિજરી ૨૭૫) : અશરફી બુક ડીપો, દેવબંદ

(૯) મિશ્કાતુલ મસાબીહ : ઈમામ વલીયુદ્દીન મુહમ્મદ બિન અબ્દુલ્લાહ ખતીબ તબરેઝી (રહ.) : અશરફી બુક ડીપો, દેવબંદ

(૧૦) અસ્સુનનુલ કુબ્રા લિલ બૈહકી : ઈમામ અબીબક્ર અહમદ બિન હુસૈન બૈહકી: દારુલ કુતુબુલ ઈલ્મિયહ બેરૂત

(૧૧) અલ મુઅજમુલ કબીર : અલ્લામા અબૂલ કાસિમ સુલેમાન બિન અહમદ તબરાની (રહ.) (મ. સન હિજરી ૩૬૦) : મક્તબતુલ મઆરિફ, રિયાઝ

(૧૨) અત્તરગીબ વત્તરહીબ : હાફિઝ ઝકીયુદ્દીન અબ્દુલ અઝીમ બિન અબ્દુલ કવી મુન્ઝિરી (રહ.) (મ. સન હિજરી ૬૫૬) : દારૂલ કુતુબુલ ઈલ્મિયહ

(૧૩) અલ મિન્હાજ શરહે મુસ્લિમ : અલ્લામા મુહ્યુદ્દીન બિન યહયા નવવી (રહ.) (મ. સન હિજરી ૬૭૬) : બૈતુલ અફકાર અદ્દૌલિયહ, રિયાઝ

(૧૪) દલાઈલે નુબુવ્વત : અલ્લામા અબૂબક્ર અહમદ બિન હુસૈન બૈહકી (રહ.) (મ. સન હિજરી ૪૫૮) : દારૂલ કુતુબુલ ઈલ્મિયહ, બેરૂત

(૧૫) અલ ખસાઈસુલ કુબ્રા : શૈખુલ ઈમામ અબૂલ ફઝલ જલાલુદ્દીન સુયૂતી : દારૂલ કુતુબુલ ઈલ્મિયહ, બેરૂત

(૧૬) મકારિમુલ અખ્લાક : ઈમામ અબૂબક્ર અબ્દુલ્લાહ બિન મુહમ્મદ ઈબ્ને અબીદુન્યા : દારૂલ કુતુબુલ ઈલ્મિયહ, બેરૂત

(૧૭) અર્રૌઝુલ અન્ફ : અલ્લામા અબૂલ કાસિમ અબ્દુર્રહમાન બિન અબ્દુલ્લાહ સુહેલી (રહ.) (મ. સન હિજરી ૫૮૧) : દારૂલ કુતુબુલ ઈલ્મિયહ, બેરૂત

(૧૮) અશ્રફુલ વસાઈલ : અલ્લામા શિહાબુદ્દીન અહમદ બિન હજર હૈસમી (રહ.) (મ. સન હિજરી ૯૭૪) : દારૂલ કુતુબુલ ઈલ્મિયહ, બેરૂત

(૧૯) તકમિલહ ફત્હુલ મુલ્હિમ : અલ્લામા મુહમ્મદ તકી ઉસ્માની : મકતબા દારૂલ ઉલૂમ કરાચી

(૨૦) અલ ઈસાબહ : હાફિઝ ઈબ્ને હજર અસ્કલાની (રહ.) (મ. સન હિજરી ૮૫૨) : દારૂલ કુતુબિલ ઈલ્મિયહ, બેરૂત

(૨૧) અસદુલ ગાબહ : ઈમામ ઈઝ્ઝુદ્દીન ઈબ્ને અષીર જઝરી (રહ.) (મ. સન હિજરી ૬૩૦) : દારૂલ ફિક્ર, બેરૂત

(૨૨) અલ બિદાયહ વન્નિહાયહ : હાફિઝ ઈબ્ને કસીર દમિશ્કી (રહ.) (મ. સન હિજરી ૭૭૪) : દારૂલ મઅરિફહ, બેરૂત

(૨૩) અલ બહરૂલ અમીક : અલ્લામા ઈબ્ને ઝિયાઉલ હન્ફી : અલ મક્તબતુલ મક્કિય્યહ, મક્કા મુકર્રમા

(૨૪) સીરતુન્નબી : અલ્લામા શિબ્લી નોઅમાની (રહ.) : ઈદારા ઈસ્લામિયાત, લાહોર

(૨૫) સીરતે મુસ્તફા : હઝરત મૌલાના ઈદરીસ સાહબ કાન્ધલવી (રહ.): દારૂલ કિતાબ, દેવબંદ

(૨૬) સીરત રસૂલે કરીમ : હઝરત મૌલાના હિફ્ઝુર્રહમાન સૈવહારવી (રહ.) : દારૂલ કિતાબ, દેવબંદ

(૨૭) અર્રહીકુલ મખ્તૂમ : મૌલાના સફીઉર્રહમાન મુબારકપુરી : અલ મજલિસુલ ઈલ્મી, અલીગઢ

(૨૮) અસહ્હુસ્સિયર : મૌલાના અબ્દુર્રઉફ દાનાપૂરી : મકતબા થાનવી, દેવબંદ

(૨૯) રસૂલે રહમત : મકાલાતે સીરત : મૌલાના અબુલ કલામ આઝાદ : ફરીદ બુક ડીપો, દેહલી

(૩૦) શમાઈલે કુબ્રા : મૌલાના મુફ્તી ઈરશાદ અહમદ સાહબ ભાગલપુરી (રહ.) : ફરીદ બુક ડીપો, દેહલી

(૩૧) ઉસ્વએ રસૂલે અકરમ : ડાક્ટર અબ્દુલ હય આરિફી : ફરીદ બુક ડીપો, દેહલી

(૩૨) સીરતે રસૂલે અકરમ : મૌલાના અબૂલ હસન અલી મિયાં નદવી (રહ.) : સૈયદ અહમદ શહીદ એકેડમી

(૩૩) રેહબરે ઈન્સાનિયત : મૌલાના સૈયદ રાબેઅ હસની નદવી : મજલિસે તેહકીકાત, લખનઉ

(૩૪) મુહમ્મદ રસૂલુલ્લાહ : ડાક્ટર મુહમ્મદ હમીદુલ્લાહ સાહબ : ફરીદ બુક ડીપો, દેહલી

(૩૫) નુકૂશે રસૂલ નંબર

-: હમારી ગુજરાતી કિતાબેં :-

ગુજ. આઈનએ નમાઝ
ગુજ. ઔરતોંકી નમાઝ
ગુજ. આસાન નમાઝ પોકેટ
ગુજ. આસાન નેકિયાં
ગુજ. ઔરતકે બનાવ સિંગારકે અહકામ
ગુજ. અલામાતે કયામત
ગુજ. આદાબે ઝિંદગી
ગુજ. અલ્લાહકી પેહચાન
ગુજ. અમલ મુખ્તસર ઔર સવાબ ઝિયાદહ
ગુજ. આવાઝે દિલ
ગુજ. અલ્લાહસે શરમ કીજિયે
ગુજ. અલ્લાહકે રાસ્તેમેં નિકલનેવાલોંકી હૈરતઅંગેઝ કારગુઝારિયાં
ગુજ. અલ્લાહકી પનાહ
ગુજ. અલ્લાહ વાલોંકે તડપા દેનેવાલે વાકિઆત
ગુજ. અલ્લાહ કો અપના બના લો
ગુજ. અમલસે ઝિંદગી બનતી હૈ
ગુજ. આપની અમાનત આપની સેવામાં (મૌલાના કલીમ સિદ્દીકી)
ગુજ. અસ્માઉલ હુસ્ના પોકેટ
ગુજ. બાગે જન્નત યા'ની ખુદાઈ બાગ
ગુજ. બહેનોંકી મેહફિલ
ગુજ. બેહિશ્તી ઝેવર ભાગ - ૧૧ મુજલ્લદ ઉર્દૂ ઝબાનમેં
ગુજ. બદ નઝરીકા ઈલાજ
ગુજ. બીવીકે હુકૂક ઔર ઉસકી હૈસિયત
ગુજ. બયાનાત મૌલાના તારિક જમીલ સાહબ (ભાગ - ૧)
ગુજ. બયાનાત મૌલાના તારિક જમીલ સાહબ (ભાગ - ૨)
ગુજ. બિખરે મોતી હિસ્સા પેહલા (૧)
ગુજ. બિખરે મોતી હિસ્સા દૂસરા (૨)
ગુજ. બિખરે મોતી હિસ્સા તીસરા (૩)
ગુજ. બિખરે મોતી હિસ્સા ચોથા (૪)

ગુજ. બિખરે મોતી હિસ્સા પાંચવાં (૫)
ગુજ. બીખરે મોતી હિસ્સા છઠ્ઠા (૬)
ગુજ. બિખરે મોતી હિસ્સા સાતવાં (૭)
ગુજ. બિખરે મોતી હિસ્સા આઠવાં (૮)
ગુજ. બિખરે મોતી હિસ્સા નવ્વાં (૯)
ગુજ. બીવી બચ્ચોંકી દીની તરબિયત
ગુજ. છ ગુનેહગાર ઔરતેં
ગુજ. છ નંબરકી મહેનત ઔર રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કી સુન્નતે
ગુજ. દવાએ દિલ
ગુજ. દુરૂદ શરીફ એક અહમ ઈબાદત
ગુજ. દાઈકે રૂહાની સિફાત
ગુજ. દુઆઓકા હસીન ગુલદસ્તા
ગુજ. દુનિયાકે ઉસ પાર
ગુજ. દીનકી બાતેં યાની મસાઈલકા અનમોલ ઝખીરા
ગુજ. દઅવતકે નુરાની સિફાત
ગુજ. ફઝાઈલે આ'માલ દુવુમ અરબીકે સાથ
ગુજ. ફઝાઈલે સદકાત ભાગ ૧-૨ અરબીકે સાથ
ગુજ. ફઝાઈલે હજ અરબીકે સાથ
ગુજ. ફઝાઈલે મિસ્વાક
ગુજ. ફૈશન ઔર બે-પર્દગી
ગુજ. ગુનાહોંકે પહાડ ઔર બખ્શિશકા સૈલાબ
ગુજ. ગુલદસ્તએ અતફાલ (મૌ. શમ્સુલહક સા. ચાંગવી)
ગુજ. ગુસ્સેકો કાબૂમેં કીજિયે
ગુજ. ગરીબોંકી તેહકીર ન કીજિયે
ગુજ. ગુનાહ બે-લઝઝત
ગુજ. ગુજરાતી અરબી ઝરૂરૂલ મુસ્લિમીન કંથારીયા ટાઈપ
ગુજ. ગુનાહોંસે કૈસે બચેં
ગુજ. ઘરેલૂ ઝઘડોંસે નજાત
ગુજ. ઘૂંઘટ યા બહેનોંકી ચાદર
ગુજ. હિસ્ને હસીન મુતરજમ (અરબીકે સાથ)
ગુજ. હિઝબુલ આઝમ મુતરજમ (અરબીકે સાથ)
ગુજ. હુસૂલે જન્નતકા તરીકા "

ગુજ. હજ અને ઉમરહની સરળ તરતીબ
ગુજ. હજનો તરીકો
ગુજ. હજ અને ઉમરહ
ગુજ. હિકાયતોંકા ગુલદસ્તા
ગુજ. હઝરતજી (રહ.) કી તકરીરેં
ગુજ. હિદાયતકે મોતી
ગુજ. હયા ઔર પાક દામની
ગુજ. હિન્દનો ઈતિહાસ
ગુજ. ઈસ્લામ કયા હય
ગુજ. ઈસ્લામી નામોનો સંગ્રહ
ગુજ. ઈસ્લામમેં ઔરતકા મકામ
ગુજ. ઈમાન અફરોઝ વાકિઆત
ગુજ. ઈરશાદાતે અકાબિર
ગુજ. ઈન્આમુ તબ્લીગ
ગુજ. ઈત્તિબાએ સુન્નત
ગુજ. જન્નતકે હસીન મનાઝિર
ગુજ. જન્નતી ઔરત
ગુજ. જવાનીકા અનમોલ ખઝાના (મૌ. શમ્શુલહક સા. ચાંગવી)
ગુજ. જઝાઉલ આ'માલ યા'ની આ'માલકા બદલા
ગુજ. જવાનીકો ઝાએઅ કરનેકે નુકસાનાત
ગુજ. જન્નતમેં કયા હોગા
ગુજ. જન્નતના ચાલીસ રસ્તા
ગુજ. જન્નતકા આસાન રાસ્તા
ગુજ. જંગે આઝાદીમાં મુસ્લિમોના કારનામા
ગુજ. કાબિલે તઅજ્જુબ સચ્ચે વાકિઆત
ગુજ. કબરકી પેહલી રાત
ગુજ. કફન અને દફનના એહકામો
ગુજ. કામિયાબી કયા હૈ
ગુજ. કબરમેં કયા હોગા
ગુજ. કયા આપ મૌતકે લિયે તૈયાર હૈં?
ગુજ. કુર્આની મુસ્તજાબ દુઆએં
ગુજ. ખ્વાબ ઔર તા'બીર

ગુજ. ખસાઈલે નબવી (સ.)
ગુજ. ખસાઈલે મુસ્તફા (સ.)
ગુજ. ખવાતીનકે લિયે તરબિયતી બયાનાત
ગુજ. મર્દ ઔરતકે મખસૂસ મસાઈલ
ગુજ. મોતકા મંઝર
ગુજ. મોતકી યાદ
ગુજ. મુસ્લિમ પતિ પત્ની (નાની)
ગુજ. મિટ્ટીકા ઘર
ગુજ. મુન્તાખબાતે ઈસ્લાહી ખુતબાત
ગુજ. મસનૂન મકબૂલ દુઆઓ અને નમાઝ
ગુજ. મસનૂન મકબૂલ ૧૫૧ દુઆએં મુતરજમ
ગુજ. મકબૂલ અને મસનૂન ૧૫૧ દુઆઓ (અરબી સાથે)
ગુજ. મો'મિનકી સુબ્હો શામ (મૌ. શમ્શુલહક સા. ચાંગવી)
ગુજ. મરનેકે બાદ ક્યા હોગા
ગુજ. મરનેસે પેહલે મૌતકી તૈયારી કીજિયે
ગુજ. મુસીબત પર સબ્ર કરેં
ગુજ. મુકમ્મલ નમાઝ ઝરૂરી મસાઈલ ઔર મસનૂન દુઆએં
ગુજ. મોમિનકા હથિયાર
ગુજ. મોમીન કા હથિયાર અરબી સાથે
ગુજ. મિયાં બીવીકી ઝિંદગીકે સુનેહરી ઉસૂલ (પીર ઝુલફિકાર)
ગુજ. મુસલમાનોં પર મુસીબતેં ક્યૂં આતી હૈં?
ગુજ. મોબાઈલ કે મસાઈલ
ગુજ. મૌ. ઈલ્યાસ (રહ.) કી દીની દઅવત
ગુજ. નુરાની નમાઝ મ-અ અરબી મતનકે બા શરઈ તસવીર
ગુજ. નેક કામમેં દેર ન કીજિયે
ગુજ. નિકાહ ખ્વાનીનું રજીસ્ટર મુજલ્લદ
ગુજ. નાઅતોંકા ગુલદસ્તા
ગુજ. પ્યારે રસૂલ (સ.) કી પ્યારી બાતેં
ગુજ. પાકીઝા ઝિંદગી
ગુજ. પોશીદા રાઝ
ગુજ. પાકીઝા કમાઈકી બરકાત
ગુજ. રાહે નજાત (હ. મૌ. મુહમ્મદ ઉમર સા. પાલનપુરી)

ગુજ. રસૂલે અકરમ (સ.) કે આંસૂ
ગુજ. રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કે તીનસો મોઅજિઝાત
ગુજ. રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કા હુલિયહ મુબારક ઔર આપકી સુન્નતેં
ગુજ. રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કી સુન્નતેં
ગુજ. રમઝાન કૈસે ગુઝારેં
ગુજ. રૂહાની કહાનિયાં
ગુજ. સાસરે જતી દીકરીને
ગુજ. સીરતે સરકારે મદીના ભાગ - ૧
ગુજ. સીરતે સરકારે મદીના ભાગ - ૨
ગુજ. સીરતે ખુલફાએ રાશિદીન
ગુજ. સહીહ બુખારી શરીફ
ગુજ. સવાનેહે મૌ. ઉમર સા. પાલનપુરી (રહ.)
ગુજ. સુકૂને દિલ
ગુજ. સહાબા (રદિ.) કે આંસૂ
ગુજ. સુન્નતકે મુતાબિક મય્યિત રૂખ્સત કીજિયે
ગુજ. સ્ત્રીઓની હજ અને ઉમરહ
ગુજ. શાનદાર નઝમેં
ગુજ. શૈતાનકી સવાનેહે ઉમરી
ગુજ. શૌહરકે હુકૂક ઔર ઉસકી હૈસિયત
ગુજ. ટી.વી. ઔર અઝાબે કબર
ગુજ. તઝકિરતુલ અવલિયા
ગુજ. તબ્લીગ જમાતકી બુન્યાદી છ બાતેં
ગુજ. તકવાકે ઈન્આમાત
ગુજ. તિબ્બે નબવી (સ.)
ગુજ. તોશએ મોમિન
ગુજ. તોહફ-એ-દુલ્હા ઔર દુલ્હન
ગુજ. તોહફએ દુલહન
ગુજ. તા'લીમુલ ઈસ્લામ મુકમ્મલ ચાર ભાગ મુજલ્લદ
ગુજ. તન્હાઈકે સબક
ગુજ. ઉમરહકા આસાન તરીકા
ગુજ. વક્તકી કદર કરેં
ગુજ. ઝિકરૂલ્લાહ ઔર ઈત્મીનાને કલ્બ

ગુજ. ઝફરૂલ મોમિન
ગુજ. ઝલઝલોંકી કહાની તારિક જમીલકી ઝબાની
ગુજ. તોહફ-એ-દુન્યા વ આખિરત ભાગ - ૧
ગુજ. તોહફ-એ-દુન્યા વ આખિરત ભાગ - ૨
ગુજ. અબ્વાબુલ ફરજ યાની ખૈરો બરકતકે દરવાઝે
ગુજ. મુન્તખબ અહાદીષ
ગુજ. ખાનદાની ઈખ્તિલાફાત કે અસબાબ ઔર ઉનકા હલ
ગુજ. ફઝાઈલે આ'માલ અવ્વલ કંથારીયા ટાઈપ
લુગાતકે સાથ ડીલક્ષ પાપલીન જીલ્દ
ગુજ. ફઝાઈલે આ'માલ અવ્વલ કંથારીયા ટાઈપ
લુગાતકે સાથ ડીલક્ષ પેસ્ટર જીલ્દ
ગુજ. ફઝાઈલે આ'માલ અવ્વલ કંથારીયા ટાઈપ
લુગાતકે સાથ ડીલક્ષ A. પાપલીન જીલ્દ
ગુજ. હયાતુસ્સહાબા હિસ્સા અવ્વલ (મુકમ્મલ)
ગુજ. હયાતુસ્સહાબા હિસ્સા દોમ (મુકમ્મલ)
ગુજ. હયાતુસ્સહાબા હિસ્સા સોમ (મુકમ્મલ)

-: હમારી નઈ છપકર આનેવાલી કિતાબેં :-

ગુજ. ખુત્બાતે સીરતે તય્યિબહ (સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ)
ગુજ. અલ્લાહકે આશિકોંકી આશિકીકા મંઝર
ગુજ. મસ્જિદકી આબાદીકી મહેનત
ગુજ. ઝિક્રે નબી (સ.અ.વ.)



OUR WEBSITE & E-mail

Web : www.nooranikutubkhana.com
Mail : info@nooranikutubkhana.com